

یادداشت

د افغانستان تاريخي هنلیک

لومیری تھوک

له تاريخ دمنځه بيا د ۱۳۴۱ ش تر پايه

دکلو نوپه ترتیب

مؤلف

د. حبیب الرحمن (پروفیسر)

الحمد لله

2

پروماند عبدالحی حبیبی

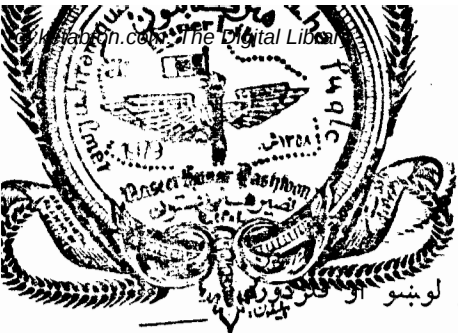
خبر و نیکی

دہمقی کتاب خیر و لو مؤسسہ

Ketabton.com

کابل - د افغانستان اسلامي جمهوریت

۱۳۵۳ ش

د افغانستان تاريخي پېښليک

CHRONOLOGY

(۱)

تاريخ دمخه

پنځوس زره کاله ترميلاد دمخه
(قبل الميلاد = ق، م) تر ۴۰ زرو پوري

په دره دادل هره چخماخ -
هزار سم دره کور کي د بکري لرغوني
دوره (ماو ستيرين) .

دلس زره پنځه سوه اتيايم ق، م
شاوخوا :

په قره کمر (خلم) کي د ډبري
دمنځني دورې آثار .

داته زره شپږ سوم ق، م کال
شاوخوا :

په آق کپروک کي د اږدهزارو آس
د آثارو سره د ډبري نوې دوره چي
خاورين لوښي لانسته .

دوه زره دوه سوم ق، م کال شا و
خوا :

په آق کپروک کي د ډبري نوې
دوره د خاورينو لوښو سره .

دوه زرم ق ، م کال شا وخوا :

په آق کپروک - ديمراسي -
منډي گک - سيستان کي د صيفلي

تاريخي دوره

ديونيم زرو کالو ق - م شاوخوا:

دويدي مدنيت دوره - په ريگو يدکي
د پکېت (پښتون) او نورو افغانو
قبيلو ذکر - د افغانستان د ځينو غرو
او رودو نومونه په ريگو يدکي :

ديوزدوه سوم کال ق - م شاوخوا:

داوستانې مدنيت دوره - د بڅدي
زراعتي او ښاري ژوند - د پيشدادی
شاهي رژيم بنياد - دفر دوره -

پنځه زره تردري زره کاله ق - م :

(دمفرغ دوره په آق کپروک - ديمراسي
منډي گک - سيستان کي
د انځور سوو کودرو دوره په منډي گک
اوناد علي کي . د بلوچستان په سيدکاز
او قلعه گل محمد او دقندهار دمنډي
گک په لاندی برخه کي د لرغونيو
کرونکو ځای .

د دري نيم زره کاله ق - م شا و
خوا :

په دره کور کي د ډبري نوي
دوره او دوزې پرستي دوره .

دوه نيم زره کاله ق - م :

- آريايي خلک په آريانا ويجه کي
- د آريک ژبي دوره .

د دوو زرو کالو ق - م شاوخوا :

- د آريائي لېږد (هجرت) لومړۍ
څپه - د آس د سپر لو دوره -

د بڅدي واره او يما اولوې بيرغو نه -
د بيو راسپ سهاک يرغل .

د زرم کال ق - م شاوخوا :

په آق کپروک - ديمراسي - منډي گک
- نادعلي اونور سيستان کي د مفرغ
او داوسيني د استعمال لرغونۍ
دوره - د آريايي لېږد دوه څپه له
شمالي افغانستان د آمو له سيمو
تر هند و کشه او جنوبي خنډوته .

پيل

د لوی خښتن په نامه

د افغانستان د اوسني جمهوريت
تاسيس اود افغان اولس د مترقي
ژوندانه پيلامه خود ۱۳۵۲ لمرني کال
د چورنگان په شپږويشتمه دسه شنبی
په ورځ (۱۷ جولای ۱۹۷۳م) ټينگه
سوه چي راتلونکی وختونه به يی
د افغانستان په نيکه غي او لوپتيا
ډير روښانه اود وياړ وړوی .

مگر د لوی ملت اودا هيواد خويو
رون تاريخ هم لری، چي په دی کتاب
کي يی ما د سياسي او اجتماعي تاريخ
پېښليک يانېته ليک ، له تاريخه
دمخه بيا ۱۳۴۱ ش کال تر پايه
پوري دکلونو په ترتيب سره راټول
اولنډ کړی دی .

دا يوازي سياسي اود جگړو
پېښ ليک ندی، بلکه د لوی افغان
عبدالحی حبيبي

دافغا نستان تاريخي پيښليک

ق، م

د ۶۰۰ ق-م شاوخوا :

دزر دشت پاڅېدنه - د ښې مننې اوښي کړنې او ښې وه يني دوره - شپاړس آريايي سيمي - په بخدي او آريا ناکي دکاوی (کيان) شاهي کهول - او ستاني پهلوانان - د اوستا لرغونې کتاب گيتو نه - داهوره مزده مننه - داهريمن غندنه.

۶۵۰ ق-م شاوخوا :

له ۶۵۵ تر ۶۳۳ ق، م پوري فره اوتس دديوکس زوی دوهم مادی پادشاه تر باختر اوآمو پوري سيمي ونيولي .

۵۶۶-۴۸۶ ق، م :

دگوتمه بده ژوندون .

۵۵۹-۳۳۰ ق، م

دهخامنشي امپراتوري اقتدار .

۵۳۹-۵۳۰ ق - م :

کو روش (سیر وس) دکمبوجیه زوی دهخامنشي کهول اوم پا چيا (۵۲۹-۵۵۰ ق، م) ټول افغانستان ونيوی .

۵۲۲-۴۲۱ ق، م :

په اراکوزي (ارغنداو) او مرگيان (مرو) کې پرهخامنشيانو باندې ښورښت. دلومړي داريوش هخامنشي شهنشاهي (۴۲۱-۴۸۶ ق، م)

۵۲۰-۵۱۸ ق، م

د لومړي داريوش ډبرليک په بيسټون کې چې په هغه کې دافغانستان دسيمو نومونه ياد سوي دي .

۵۱۷-۵۱۲ ق، م :

دسند ترغاړ وپوري دهخامنشيانو رسيدنگ .

۴۶۵-۴۲۴ ق، م :

دلومړي اردشير دخشيارشا دزوی

شاهنشهي .

۴۸۶-۴۰۴ ق، م :

خشيارشا اودوهم داريوش هخامنشي پاچهانو مستقيما پرگندهارا حکومت لاره چي شرقي پايتخت ئي کسپا تورس (پېښور) اوپرو کيلاوتس (چارسده) وه .

۳۳۴ ق، م :

د مقدوني اسکندر دیرغلونو پيل

پرآريانا باندی .

۳۳۰ ق، م :

اسکندر په آرياناکی آريه (هرات) درنگيانه (سيستان) اراکوزيه (ارغنداو) ونيول (اکتوبر) .

۳۲۹ ق، م :

د اراکوزيه اسکندريه (قندهار) ودا نول (جولائي) ممښن د ارغنداود سيمي والي سو .

اسکندر کابل هم نيوي (نومبر-۳۲۹ ق، م) اود پسرلي په اي کې ئي په هوييان کې (دققاز اسکندريه) ښار ودان کي .

ساتي بارزانس دهرات ملي سردار اسکندر ته پورته سو ، مگر ژرمړ کړ سو او اسکندر دققاز له اسکندر يي څخه رهي سو تر هندو کش و او ښت باختر ئي ونيوي او ترآموهم وایښت سغديانه ئي ونيوله (۳۲۸ ق، م) .

۳۲۷ ق، م :

دباختريانو مقاومت داسکندر په مقابل کې ختم سو او اسکندر روښانه دهو خیار اور باخترى ملکه واده کړه (د ۳۲۷ ق، م مارچ)

اسکندر تر هندو کش او کابل تېر سو، دکتي اوبا جوړ له لاری داباسين

دافغا نستان تاريخي پيښليک

ق، م

سيمو ته ورسېد ۳۲۶ ق، م کال په فروري تراټک واوښت .

۳۲۶ ق، م :

اسکندر د تکسيلا ښارونيو اود جيلم خنډو ته ورسېدی (مئي) د جولائي په مياشت پورو سي (فور) دهند پاچا ورته ايل سو اسکندر د اباسين پرشرقي سيمو باندی سي سي کوتوس والي کي اوشر قی سيمي ئي نيکا تور ته ورکړي .

۳۲۵ ق، م :

په جولائي کې اسکندر د پيل (اوسني کراچي ته نژدی) ورسيد اود گدروزيا (اوسني بلوچستان) له خوا پارس ته ولاړ .

۳۲۵ ق، م :

تر نيکا تور وروسته فيلپس د اباسين دغربي سيمو حکمران سوی و خو په دغه کال يوناني سپايانو وواژه .

۳۲۴ ق، م :

داسکندر دغربي سيمو حکمران سوی و خو په دغه کال يوناني سپايانو وواژه .

۳۱۷ ق، م :

ايودا موس يوناني حکمران دهند پاچا پوروس وواژه. د اباسين پر خنډو يوناني حکمراني ختمه سو .

۳۱۱ ق، م :

سيليو کوس نيکاتور (د اسکندر يوناني جنرال) اود بابل حکمران (۳۲۱-۳۱۱ ق، م) آريانا ونيوله .

۳۰۵ ق، م :

سيليو کوس دکابل له خوا داباسين سيمي ته ولاړ، اودهندی پاچاچندهر گوپته سره ئي صلح وکړه .

۳۰۵ ق، م :

گندهاره - اراکو زيه - گدرو زيه - پاروپا ميزاد ئي چندهر گوپته ته پريښوول ، اوديو دوتس ئي پر باختر حکمران کې اودهنديانو نفوذ

تر منځني افغانستان نه راوړسيد. ۳۰۰ ق، م :

دچندهر گوپته مرگ اودده دزوی بيندوساره دوستانه روابط دگندهاره اوپاروپاميزاد له خوا له سيليو کوس سره .

۲۹۲ ق، م :

انتوهيد دلومړي سيليوک زوی د مشرق حکمران سو .

۲۷۳ ق، م :

بيندوساره مړ سو اودده زوی اشوکا پاچا سو .

۲۶۰ ق، م :

اشوکا دبودا دين ومانه اوخپرولو ته ئي ملاوتړله، اوپه افغانستان کې ترقندهار خپورکي .

۲۵۶ ق، م شاوخوا :

ديو دوتوس په باختر کې ديونانيانو مستقل سلطنت جوړ کي ، دگريکو باخترى مدنيت خپر يدنه .

۲۵۰ ق، م :

په قندهار کې داشوکا ډبرليک په يوناني اوآرامي ژبو . داشوکا دکهول (موريا) سياسي نفوذ پري سو، خود بودا دين په افغا نستان کې ترلسو پيريو پوري پاته سو، ديوناني مدنيت اوخط نفوذ په اراکوزيه کې .

۲۵۰-۲۳۰ ق، م :

په باختر کې ددوهم ديودوتوس د لومړي ديود وتوس دزوی پاچهي .

۲۲۰ ق، م شاوخوا :

ايوتيد يموس دسغد حکمران د باختر مستقل پاچا سوتر ۱۹۰ ق، م پوري .

د ۲۰۸ ق، م شاوخوا :

درېم انټيو کوس پرپارت حمله وکړه او په هر يړود کې ئې د ايو تيديموس سره هم جنګ وکړ او دې ئې مات کړه درنګيانه او اراکوزيه ئې ونيول .

د ۲۰۷-۲۰۶ ق، م :

انټي اوھيد باختر کلا بند کړه .

د ۱۹۰ ق، م :

ديمتر يوس د ايو تيديموس زوی د باختر پاچا سو، دده سپه سالارمناندر تکسيلا او هند د گجرات ترڅنګ پوري ونيول، او تر ۱۰۰ ق، م پوري دده کهول په هند کې حکمرانان وو ، ديمتريوس تر اراکوزيا پوري ونيول .

د ۱۸۱ ق، م :

ايو کراتيديس د (بازيلو زميکا ليو) په لقب د باختر پاچا سواود باختر ديوناني پاچهانو دريم کهول ئې جوړ کړه تر ۱۵۵ ق، م پوري .

د ۱۷۵ ق، م شاوخوا :

ديمتر يوس له هند وستانه باختر ته راستون سواو دده زوی دو هم ديمتر يوس د باختر پاچا و مگر ددوی کهول ايو کراتيديس وړک کړه .

د ۱۳۵ ق، م شاوخوا :

لومي مهرداد پارتی پاچا د باختر سلطنت وځاښه ، او مرکز ئې له باختره کاپيسا د کابل شمال ته رانقل سو .

د ۱۳۰ ق، م :

يوه - چي قبيلی د آمو په شمال کې وې ، چانګ - چي - ين دچين له خوا د هون دامپراتور دربار ته استاخي راغي .

د ۱۲۴ ق، م :

پراشکاني دوهم ارتبان باندی د

تخار يانو بری - سکاقبيلو پرهند يرغل وکړ او د اندو سیتپين حکومت ئې هلته جوړ کړه . دوهم مهر داد د ارتبان زوی اشکاني لوی په چايرسکايانو باندی بری وموند ، باختر اوسيستان او شمالي هند ئې ونيول .

د ۱۲۰ ق، م شاوخوا :

په سيستان او اراکوزيه کې د پهلواله قبيلی څخه د ونونيس سلطنت :

د ۷۸-۷۵ ق، م :

مايوس سکايی د اراکوزيه (ارغنداو) اوسند سيمي ونيولې ، او سکۀ ئې ووهله ، او تر تکسيلا پوري لاس و غځاوه .

د ۷۰ ق، م شاوخوا :

يوه - چي يعنی کوشانيان تر آمو را واوښتل او د تخاريانو په کومک ئې باختر ونيو .

د ۵۰ ق، م شاوخوا :

د باختر يونانيانو مستقل سلطنت تر دوی نيمی پېړۍ وروسته دسکا - سیتی - تخاری قبيلو په يرغلونو ختم سو . د سکايی پاچهانو ازيسس دوره -

د ۳۰-۲۰ ق، م :

دسکا او تخاريانو جگړی د پارفيان له اشکانيانو سره .

د ۲۹-۲۸ ق، م :

د پارفيان پاچا دوهم فرهاد دسکايانو په جنګ کې وواژه سو او دوی درنګيانه ونيوله ، چي هم ددوی په نامه سکستان سو .

(۳)

ترمېلا دورسته

(م)

د ۴۰-۷۸ م

لوی کوشا نشاه کوجو له کره کد فيزيس دکوشانيانو شهنشاهی په آريانا کې جوړه کړه .

د ۱۹-۴۸ م :

دپهلوا قبيلی گند و فاریس له سيستانه ترسند او پنجابه ونيول ، اودده دربار ته د حضرت مسيح شاگرد سنت توماس راغي او دده مسيحي دين ومانه او په افغانستان کې لومړۍ پلاد مسيحي دين اغيزه ښکاره سوه .

د ۵۰ م :

د گندو فاریس لوی سلطنت دده د زامنو ترمنځ وویشل سو .

د ۷۸-۱۱۰ م :

ويمه کد فيزيس د لومړي کد فيزيس زوی دکوشاني کهول دوهم لوی پادشاه خپل سلطنت د گنگا ترڅنګ پوري ورساوه .

د ۱۲۵ يا ۱۴۴ م :

کنيشکه لوی کوشا نشاه ددنيا څلورمه لويه امپراتوری جوړه کړه ، د دوبي مرکز ئې دکاپيسا بگرام او د ژمی دايښور وؤ . د گريکو بوديک گله هنر خپریدنه .

د ۱۵۰ م شاوخوا :

د بودایی دين اوم و اسو ميشره گندهاری په مشرۍ د بودایی ۵۰۰ پوهانو لوجرگه دکنيشکه په فرمان په کشمير کې جوړه سوه ، دهينه يانه

کوچنی مذهب پرځای مهيا نه لوی مذهب غوره سو . اود کنيشکه په روزنه بودایی دين دارغنداو ترڅنګ او شمالا ترسير دريا پوري خپور سو . د بغلان مهاد ژاومندر د کنيشکه په فرمان جوړ سو ، دپيښور دبودا د کچکول مندر په شا جی ډيری کې جوړ سو . د بگرام د شترک پرغو نډۍ دشا - لوی - کيا معبد جوړ سو .

د ۱۵۱ م شاوخوا :

د دنيا لويه څلورمه کوشاني امپراتوری د گنگا له څنګ د خراسان ترپايه اوله بحيره عرب څخه ترسير دريا اوڅننه دکنيشکه تر فرمان لاندی جوړه سوه او په همدغه وخت کې کنشکه مړ سو .

د ۱۵۴-۱۶۰ م :

دواسيشکه دکنيشکه زوی اودوهم کنيشکه دوره د بغلان د مهادژد مندر په يوناني خط د تخاری ژبی ډبرليک .

د ۱۶۹ م شاوخوا :

مهاراجه ديوه پتره هو ویشکه د کنيشکه زوی .

د ۱۸۰ م :

دخوات په خروشتهی لرغون ليک کې دهو ویشکه لوی پاچا يادونه . د افغانی کوشاني مد نيت او کلتور جوړیدنه .

د ۱۸۲-۲۲۶ م

دهو ویشکه مړينه اودواسو شکه (واسو د يوه) پاچهي .

پایتخت کاپیسا اوبیا پېښور و .

۴۶۰ م

د هفتلیانو بشپړ ا قتلدار پر
ټول افغانستان اوشمالی هند.

۴۸۴ م

دافغانستان د هفتلی دو لټ مقابله
له ساسانی شاهانو سره - خشو
نور هفتالی لوی پاچا ساسانی پیروز
مات کړ او په جنگ کې وواژه سو . د
پیروز لور خشو نور وکړه شیر ی
با میکان په بامیان او خودویه که
کابلشاه په کابل کې .

۴۸۸ م:

ساسانی کواذ دا یران پر تخت
کښینو ست او هفتلیانو ته یی ججه
ورکوله .

۴۹۹ م

کواذ چی هفتلیانو ته یی پناه راوړی
وه ددوی په مرسته بیا دپارس تخت
ونیو ی .

۵۰۰ م

توره من هفتالی زاو لی پاچا ټول
افغانستان او شمالی هند و نیول
هندي پایتخت یی سکه (د پنجاب
اوسنی سیالکوټ) و . سپاله پتی
کابلشاه .

۵۴۰ م:

مهیره کوله د توره من زوی پر
ټول افغانستان اوشمالی هند پاچهی
کوله په هندکی دده سخت جنگونه
او په ۵۴۲ م کې دده مړینه .

۵۵۰ م شاوخوا :

په هندي کتاب بهر یته سم یته
(۶۱۱) او (۳۸۱۶) دوه ره هه
میسیره تالیف کی او هغه (افغان)
یا دسوی دی . پد مه کابلشاه .

۲۲۶ - ۲۵۱ م

دساسا نیانو شهنشی

۲۴۱ م

دلومړی شاپور ساسانی پاچا
یرغلونه تراباسینه، له ۲۴۱ م تر ۳۶۵ م
پوری دساسانی اقتدار اوږد دیدنه
په بامیان کې په ساسانی ډول
دیوالی انځور . دهوی دستو پو هنر
دمانی دین جوړ بنسټ .

۲۶۰ - ۲۷۳ م

دلومړی ساسانی شاپور د نقش
رستم په ډبرلیک کې دابگان (افغان)
او پسکی باوره (پېښور) یا دونه.
دکوشا نیانو دا مپرا توری سقوط.

۳۵۰ م شاوخوا :

کیداره (قیدار) کوشانی شهزادگان
له کابل تر کشمیر - دهفتلیانو ظهور
او راوتل .

۳۸۵ م:

شاپور ساسانی د گرو مباتس
هفتلی پاچا سره روغه وکړه . هفتلیان
دجنوب خواته راو خوځیدل .

۳۶۷ م

کیداره په گندهاره کې سکه وو هله .
۳۷۵ م شاوخوا :

پیرو شاه د کیداره زوی .

۳۸۰ م شاوخوا :

ورهران کیداری پاچا .

۴۲۵ م

پرباختر دهفتلیانو بری . شیر مه
په بامیان کې .

۴۵۹ - ۴۸۴ م

پیرو ز د بهرام ساسانی زوی د
کیدار یانو سره په شخړو بوخت و
او کنگخاس کیداری ته یی خپله خور
ورکوله خو هغه ونه منله . دکیداریانوبو دایي او زر د شتی عقاید و گپون .
به غور اوکسی غره کی دپښتوڅرک .

۶۳۰ م:

هیون - تسنگ چینی گر زندوی
له سمر قنده په (۲۰) مارچ خلم او
په (۲۰) اپریل بلخ او په (۳۰) اپریل
بامیان ته راغی او تر د سمبر پوری
له اباسین خخه تیر سو . دی د هندله
خوا بیرته پر افغانستان راغی او په
۲۰ جون ۶۴۴ م داو - پو - کین (افغان)
سیمه د بنو او غزنی ترمنځ یادوی
او دا د نقش رستم تر ډبرلیک او
بهریته سمه یته وروسته د (افغان)
دریم ذکر دی .هیون - تسنگ په هم د غه کال
(۸ ستمبر ۶۴۴ م) بد خشان ته ورسید
او په ۱۲ ستمبر ترپا میر تیر او
یارکند او ختن ته ولاړ .

۵۶۸ م

د هفتلیانو دلوی دولت سقوط .
دینز کانو او پیغوانو اور تبیلانو او
کابلشاهانو اقتدار . و که دیوه
کابلشاه .

۵۸۸ - ۵۸۹ م:

د بهرام چوبین جنگ له ترکانو
سره .

۶۰۰ م

په افغانستان کی ملوک طوایف:
روزگان ، جغتو ، گومل ، کوشانی او
هفتلی شاهزادگان . دغزنی لویکان -
کابلشاهان - دزابل رتبهیلان - نیزکان -
پیغوان - سوریان - دبامیان شیران -
دغریستان شاران - تگینان - په شمالی
افغانستان کی دری ژبه - په غربی
افغانستان کی پهلوی ژبه - په شرقی
افغانستان کی دد ری شرقی لهجه
(تخاری) - د پهلوی - یونانی - سره
داناگری لیک دودو نو روا چ - د

اسلامي دوره

خلافت

۶۳۹ - ۶۴۲ م ۱۸ - ۲۲ ق

احنف د قيس زوی په خټه تميمي ديز گرد په تعاقب دطيسين له لاری خراسان ته راغی او هرات ئی ونيو. د رتبيلانو کهول په زابلستان کی تر ۲۵۸ ق پوری . دلو يکانو کهول به غزنی او گردیز کی تر ۴۰۰ ق . ۶۴۲ م ۲۲ ق :

عبد الله بن عامر دکرمان له خوا د حضرت عمر فاروق په امر پر سيستان راغی او دده اسلامي لښکر تر قندهار او سنده ورسيد .

۶۴۴ م ۲۴ ق : د اسلامي لښکرو او رتبيلانو مقابله په سيستان او هلمند اوزابل کی .

۶۴۵ م ۲۵ ق شاو خوا : د عبد الله بن عامر عربي لښکرو کابل کلا بند کي دلته کابلشا هانو اقتدار لاره .

۶۴۸ م ۲۸ ق : عمير بن عثمان د خراسان حکمران .

۶۴۹ م ۲۹ ق : عربي سپه سالار مجاشع بن مسعود جنوبي افغانستان اوگرسير ونيو او ربیع بن زیاد سيستان لاس ته راوړ .

۶۵۰ م ۳۰ ق : عبد الله بن قيس دخراسان حکمران سو ، عبدالرحمن بن سمره د هلمند سيمي ونيو او په زمينداور

کې د زون (زور) معبد ونيو او . ۶۵۱ م ۳۱ ق : يزد گرد په مرو کی ماهوی سوري ته پناه راوړه او ديوه ژرنده گری په لاس مي سو . له دسره دساساني کهول پا چپی سوه . او اسلامي حکمران احنف بن قيس پرمرو باندی بری وموند .

۶۵۲ م ۳۲ ق : باذان دهرات او فو شنج او بادغيس پاچا د عربي حکمران عبدالله بن عامر سره دروغی معاهده وکړه او يو مليون درهمه ئی ورکړه . احنف بن قيس بلخ او طخارستان او سمنگان او گوزگانان او تالقان ونيول - دغسی هم خالد بن عبدالله هرات او بادغيس اوغور او سرخس او ټول خراسان ونيو ، که څه هم هراتی قارن ولاړ سو خو عبدالله بن خازم دی وځابه .

۶۵۳ م ۳۳ ق : اپرو يز دسيستان د زرنج پاچا عربوته تسليم سو اودوی دا سلام خبر ولو ته دلته ملاوتې له . عبد الرحمن بن سمره د حضرت عثمان په فرمان دسيستان والی سو ، او داسلام دتبليغ له پاره ئی حسن بصری او نور فقيهان له ځانه سره راوستل ، د زرنج دمسجد آد يڼه محراب ده جوړ کي .

د ۶۵۵م ۳۵ ق شا وخوا

په غور او مرو کی دماهو سوري پاچهي . ۶۵۶م ۳۶ ق :

ثاغر بن دعور عربي سالار تر قيقان (دبلو څو قلات) پوری و لاړ . او عبدالرحمن بن سمره کابل ونيو ، او کابلشاه ايل سو .

په غور کی دشنسپ ابن خرنک امارت .

خليد بن کاس دحضرت علي له خوا دخراسان حکمران سو .

د ۶۶۰م ۴۰ ق شا وخوا : سرود کر کوی د دری ژبي پخوانی شعر .

۶۶۱-۷۴۹ م ۴۱-۱۳۲ ق : د عربي اموي خلافت دوره - قيس بن هيشم سلمی دبادغيس له لاری بلخ ته ورسيد او دنوبهار معبد ئی وړان کي . عطاء خشک دبلخ پررود دری پلان جوړ کړه .

۶۶۴ م ۴۴ ق : عبدالرحمن بن سمره بيا کا بل ونيو ابو رفاعه تميم بن اسيد (صحا بی) په کابل کی شهيد سو (؟)

مهلب بن ابی صفره د کا بل او پيښور له خوا تر بنه او لا هور (دایا سين تر غاړی) پوری ولاړ ، او دملتان له خوا ئی دبلو څو قندا بيل او قيقان (قلات) ونيول .

له ۶۶۷ څخه تر ۷۲۷ م ۴۷ تر ۱۵۶ ق پوری : په سيستان اوزابلستان او جنوبي افغانستان کی دعر بو اور تبيلانو آخری جنگونه او دټول افغانستان پرسمو سيمو تر ابا سين پوری د

اسلام خپريدنگ . ۶۶۷ م ۴۷ ق :

خليد بن قره ير بو عی د حضرت علي له خوا او بيا خليل بن عبدالله حنفی دخراسان حکمران سو .

۶۷۱ م ۵۱ ق : ربیع بن زیاد حارثی دخراسان حکمران سو .

۶۷۳ م ۵۳ ق : دعبيد الله بن زیاد او دعباد بن زیاد ير غلونه پر هلمند او قند هار- دقندهار دجگو تيش خو ليو تقليد او هغه (عباديه) بلل . ۶۷۴ م ۵۵ ق :

عرب لومړی پلاتر در یای آ موتير سول .

۶۷۶ م ۵۶ ق : سعيد بن عثمان بن عفان دخراسان حکمران .

۶۷۷ م ۵۸ ق : عبدالرحمن بن زیاد بن ابی سفیان دخراسان حکمران .

۶۸۰م ۶۸ ق : سلم بن زیاد دخراسان حکمران ؤ او دکابل خلکو سر واخيست او يزيدي بن زیاد ئی مړ کي نو طلحة الطلحات ورته را و ليږل سو .

۶۸۱-۶۸۳ م ۶۲-۶۴ ق : سلم بن زیاد دخراسان حکمران ؤ او عربو پرما وراء النهر لومړی حمله وکړه .

۶۸۳-۶۸۸م ۶۴- شصت نو ق : عبدالله بن خازم پر خراسان او عبدالعزيز بن عبدالله پر سيستان

۷۵۰م ۸۶ق تر ۷۱۵م ۹۶ ق :

قتيبه بن مسلم دخراسان واکمن
سو او ټول خراسان او ماوراءالنهر
ئې فتح کړه . په ۸۶ ق کال کې
صالح بن عبدالرحمن سيستاني کاتب
ديوان او دفتر له پهلوي څخه عربي
ته را واړاوه .

۷۰۸م ۹۰ ق :

قتيبه عربي حکمران داشکمشت په
در شيان کلي کې لومړی مسجد
جوړ کړ .

۷۰۹م ۹۱ ق :

قتيبه پر تخارستان حمله وکړه
او دنيوزک لښکر ئې په تالقان کې
مات کړه .

۷۱۱م ۹۳ ق :

محمد بن قاسم سند فتح کړ .

۷۱۲م ۹۴ ق :

عربو خوارزم او چغانيان و نيول
او شرقي تر کانسمر قندواخيست .

۷۱۳م ۹۵ ق :

دقتيبه لښکر بيو ننگ شاش او
فرغاي ته . په بخارا کې لومړی
مسجد جوړ سو . محمد بن قاسم
ملتان ونيو .

۷۱۵م ۹۶ ق :

په خراسان او ماوراءالنهر کې
دقتيبه بن مسلم با هلي تر قيادت
لاندې ۵۴ زره تنه عربي لښکر وو
چې د (۷) زرو عجمي مواليو
قوماندان ئې حيان خراساني و او
ده خلک پر عربو پارول .

قتيبه له اموي خلافته ياغي سو
او په فرغانه کې دوکيچ په وسيله
واژه سو .

وگمارل سوه - رستم بن مهرهر مزد
مجوسي متکلم په سيستان کې و .
۶۹۰-۶۹۱م ۷۱-۷۲ ق :

بکیر بن وشاح پر خراسان
حکمران سو .

۶۸۹-۷۰۴م ۷۰-۸۵ ق :

موسی بن عبدالله بن خازم په
ترمذ کې حکمران و .

عبيد الله بن ابی بکره د سيستان
والی سو او هلته در تبیل او
سيستانيانو سره دده لښکر تباه سول
چه (جيش الفنا) ئې وبلل .

۶۹۱م ۷۲ ق :

وکيع بن عميره د عبدالملک اموي
خليفه له خوا پر خراسان وگمارل
سو ، د عبدالله بن خازم پخوانی
حکمران وواژه ، او دامويانو اقتدار
په خراسان کې ټينگ سو .

۶۹۷م ۷۸ ق :

مهلې بن ابی صفره د حجاج له
خوا بلخ ته راغی .

۶۹۹م ۸۰ ق :

جيش الطواويس (آراسته لښکر)
د عبدالرحمن بن محمد سره پر
سيستان راغلل او ټول زابل او کابل
ئې ونيول - شاديغو په تخار کې .
دامام ابو حنيفه نعمان بن ثابت توالد
۷۰۱م ۸۳ ق :

دمهلې بن ابی صفره وفات دمو
په زاغول کې .

۷۰۳م ۸۵ ق :

مفضل بن ابی صفره دخراسان
امير بادغيس ونيوی . رتبيل دزابل
پاچا عبدالرحمن عربي ياغي حکمران
و نيو او حجاج ته ئې وسپاره .

۷۱۷-۷۲۰م ۹۹-۱۰۲ ق :

په خراسان کې د آل عسی (رضي)
دشيعيانو غور ځنگونه او دحضرت
يحيی بن زید راتک . جراح بن
عبدالله حکمی دخراسان حکمران
سو .

۷۱۸م ۱۰۰ ق :

ابو مسلم عبدالرحمن د مرو دماخان
دبنداد هر مز زوی و زيريدی دعلی
بن مجاهد کابلی لوی محدث او فقيه
ژوند - و جوړلويک په غزنه کې -
هو په باميان کې .

دآل عباس لومړنی دعوت خراسان
ته را ورسيدی .

۷۲۱-۷۲۰م ۱۰۲-۱۰۳ ق :

پر خراسان دسعید بن عبدالله
حکمرانی او ددهقا نا نو غورځنگ .

۷۳۴م ۱۰۶ ق :

دبلخ په بروقان کې داعرا بو
خانه جنگی - دخالد بن عبدالله
قسري حکمرانی له ۱۰۵ تر ۱۲۰ ق
پوری . دضحاك بن مزاحم بلخي مفسر
او محدث وفات . دشيخ سعید مقبري
وفات او بنخيدل په بلخ کې .

۷۲۵م ۱۰۷ ق :

اسد بن عبدالله د خراسان حکمران
په غور او غر جستان کې دهغه ځای
پاچا نمرون مسلمان کړ . له بروقانه
بیرته مرکز بلخ ته رانقل سو ، او
دا ښار بيا ودان سو . یزید بن عریف
دا ښار بيا ودان سو . یزید بن عریف
پر سيستان حکمران او معمر بن
عبدالله دسيستان قاضي سو .

۷۲۶م ۱۰۸ ق :

دبلخ دعر بی حکمران اسد بن

عبدالله په غندنه لې دبلخیا نو یو
دری شعر .

۷۲۷-۷۲۹م ۱۰۹-۱۱۱ ق :

اشرس بن عبدالله سلبي دخراسان
حکمران و ، اورباطو نه جوړ سول -
بو حریر بن عبدالله لوی محدث او
عابد دزرنج قاضي سو .

۷۲۹م ۱۱۱ ق :

عبدالله بن ابی برده د زرنج لویه
مصلای په درپارس کې جوړه کړه .

۷۳۳م ۱۱۵ ق :

په خراسان کې کاختی .

۷۳۵-۷۳۸م ۱۱۷-۱۲۱ ق :

پر خراسان داسد بن عبدالله
حکمرانی ، دی په بلخ کې مړ سو .

۷۳۵م ۱۱۷ ق :

د ابو عبدالله نافع کابلی محدث
او فقيه وفات .

۷۳۶-۷۳۷م ۱۱۸-۱۲۱ ق :

دلوی محدث او عالم عبدالله بن
مبارک مروی دژوند دوره .

۷۳۶م ۱۱۸ ق :

دمر جئه فرقی دمشر حارث بن
سریج قیام .

په بلخ کې داسد آباد جوړ و نه
دمکحول بن سهراب کابلی فقيه او

محدث وفات .

۷۳۸-۸۴۸م ۱۲۱-۱۳۱ ق :

پر خراسان دنصر بن سیار
حکمرانی .

۷۴۱م ۱۲۴ ق :

ابو مسلم کوفي ته ولاړ او په مکه
کې دامام ابراهيم عباسی مريد سو ،
او دآل عباس دعوت شروع سو .

۷۴۳م ۱۲۵ ق :

په بلخ کې دلوی مسجد جوړول

۷۵۰ م ۱۳۳ ق :

عبدالله بن مسعود (په نامه سکه) ابو مسلم په مرو کې د (ابو مسلم وروسته) سید الرحمن بن مسلم په نامه سکه وروسته د عطا بن ابي مسلم خراساني محدث او مفسر وفات په بیت المقدس کې (ولادت ۵۰ ق) .

۷۵۱ م ۱۳۴ ق :

مسلمانانو چيني اسيران راوستل او له دوی څخه ئې د کاغذ جوړول زده کړه . تگين شاه خراسان شاه .

۷۵۲ م ۱۳۵ ق :

مقاتل بن حيان بلخي محدث او مفسر په گردیز کې وفات او ښځ سو . د عطا بن ميسره بلخي محدث وفات په بیت المقدس کې .

۷۵۳ م ۱۳۶ ق :

ابو مسلم حج په سفر ولاړ .

۷۵۵ م ۱۳۷ ق :

خلیفه منصور دوانیقي ابو مسلم وواژه او په خراسان کې فیروز سنباد زرد شتی دده په کسات کې دهرات له اهروانه کلی څخه راوړل سو ، خو جهور بن مرا عجلي د بغداد خلافت له خوا دده شپيته زره اتباع او دی ووژل .

۷۵۶-۷۷۰ م ۱۳۹ تر ۱۵۴ ق :

جهان پهلوان امیر کروړ دامیر پولاد غوری زوی د شنسب سوري له کهوله خپله پښتو حماسه (قدیم ترین شعر) ووايه .

۷۵۷ م ۱۴۰ ق :

په مرو کې د سپين کا ليو خلکو

امام يحيی دزید زوی دجو زجان د ارغوی په کلی کې دشعبان په میاشت په جنگ کې دنصر بن سیار لښکر وواژه .

۷۴۵-۷۴۶ م ۱۲۸-۱۲۹ ق :

په مرو کې د حارث بن سر یج بل بغاوت او دده مرگ . جهیم بن صفوان خراساني دجهیمیه مذهبی ډلی مشر چی په دغه غور ځنگ کې شريك ووواژه سو .

۷۴۶ م ۱۲۹ ق :

عبدالله بن معاویه دابو طالب له کهوله چی په مد این او اصفهان کې را ولاړ سوی ؤ ، ترما تسی وروسته خراسان ته راغی ، او په هرات کې ووژل سو همدلی ښځ دی . ۷۴۷-۷۵۰ م ۱۳۰-۱۳۷ ق : پر خراسان دابو مسلم د اقتدار دوره .

دبلخ دهند وان کلا جوړول د ابو مسلم له خوا . دمرو په ما جان کې دارا لاماره جوړول . دنشاپور د لوی مسجد بنا -

په غورکې دامیر پولاد بن شنسب امارت .

۷۴۸ م ۱۳۷ ق :

ابو اسحاق ابراهیم بن میمون مروزی خراساني محدث وواژه سو . ۷۴۹ م ۰۶۸ م ۱۳۲-۲۰۵ ق : دعبا سیانو دخلافت دوره او پر افغانستان باندی ددوی نیغ حکم- ابو مسلم په کوفه کې دعباسی کهول خلافت اعلان کړ ۱۳۲ ق . دابو مسلم سره دغور دامیر پولاد ملگری ۱۳۰ ق .

بلوا دسعید جولاه په مشری او دابو داؤد خالد مړینه .

۷۵۸ م ۱۴۱ ق :

په خراسان کې دراوند یا نو بلوا دابو مسلم دوژلنک په کسات کې .

۷۵۹-۷۵۸ م ۱۴۱-۱۴۲ ق :

براز بنده دسپین بیرغ سره د عباسی کهول څخه سر واخیست ، خو دجنگ پرډگر په ۶ ربیع الاول- ۱۴۱ ق وواژه سو .

په سیستان کې دحضین بن رقاد ولایتونک .

دبلخ دقاضی متوکل بن حمران شهادت په بلخ کې .

۷۶۰-۱۴۳ ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی مشهور فقیه او عالم او دری قاضی او دابو حنیفه دشپخ دژوند وخت . ۷۶۱ م ۱۴۴ ق :

له منصور خلیفه څخه دبست او قندهار خلک یاغی سول او دزهیر بن محمد ازدی سره ئې سخت جنگونه وکړه .

ابو عثمان عمر و بن عبید کا بلی محدث او مفتی او شیخ معتزله او مفسر وفات سو .

۷۶۷ م ۱۵۰ ذ :

مقاتل بن سلیمان مروزی چه د قرآن تفسیر ئې په بلخ کې لیکلی ؤ تر دنیای تیر سو - ابو حاتم بلخي او کنکه له هندي څخه کتاب السموم په پهلوی را وړاوه .

استاد سیس هروی له باد غیسه

دحریش سیستانی په ملگری راولاړ سو ، عربی لښکرو او یازده تنه د سیس ملگری ووژل ، دی په بغداد کې ووژل سو ، مرجیله ښکلی لور ئې هارون خلیفه و کړه چه دمامون موروه .

۶۹۹-۷۶۷ م

۸۰-۱۵۰ ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی مشهور فقیه او عالم او دری قاضی او دابو حنیفه دشپخ دژوند وخت .

۷۶۷-۸۰۰ م ۱۵۰-۱۵۱ ق :

عباسی والیانو په نشاپور کې پهخپل نامه سکه ووهله .

روسی سوداگرانو دبیز نتین او بغداد او پارس او کرمان او جنوبی افغانستان له لاری دسند او هند او چین تجارت کاوه .

۷۶۷ م ۱۵۰ ق :

ابوالجارو دزیاد بن منذرخراساني شیعی فقیه او دحضرت امام محمد باقر دتفسیر راوی وفات سو .

په سیستان کې دمحمد بن شداد لغیری او آذرویه بن مرزبان زردشتی ولایتونک -

دمعن بن زایده راتک او تر رخج (ارغنداو) پوری پر مختک

سیستانیانو په ۱۵۱ ق دده نس

ور خیری کړه .

۷۶۹ م ۱۵۲ ق :

په ویهند کې ددده دمعبد پر ځای مسجد جوړ سو .

۷۷۴ م ۱۵۸ ق :

دمقاتل بن سلیمان بلخي محدث وفات په آبادان کې .

۷۷۵ ق ۱۵۹۹

په سيستان کې د خارجي نوح ولاړيدنه او د حمزه بن مالك په لاس محو كيدل .

امام حسين بن واقد د مرو قاضي او ابو غانم يونس مروزي قاضي مړه سول .

۷۷۶ ق ۱۶۰۹

يوسف البرم خارجي په ميمنه مرغاب او پو شنج كي راوړا پ سو عربي حكمران يزيد بن مزيد دى ونيوى ، او په بغداد كى وواژه سو .

خاقان لويك په گردين كى - امير ناصر بن امير كرور سوري په غور كى .

۷۷۷ ق ۱۶۱۱

دهاشم بن حكيم (مقنع) ولاړيدنه (دمرود كازه له كلي څخه) په هرات او بادغيس او مرو كى دده د سپين كاليو انقلابو بيانو ښورښتونه ، چى ديرش زره تنه ئى په ماوراءالنهر كى ووژل سوه (۱۶۳ ق ۷۷۹ م) .

۷۷۸ ق ۱۶۲۲

ابراهيم بن ادهم بلخي مشهور صوفى او زاهد دروم په سوفتن كى مړ سو .

۷۷۹ ق ۱۶۳۳

دامام ابراهيم بن تهمان با شاني لوى هروى محدث په مكه كى وفات . دابو معاذ بكير نشاپورى قاضي او مفسر وفات . دشيخ ابوبكر يعقوب قارى وفات او ښخيدل په بلخ كى .

۷۸۰ ق ۱۶۴۶

دغزني په درب با ميان كى دلويكانو دبت خانى پر ځاى مسجد افلح جوړ سو .

۷۸۰-۷۸۳-۱۶۶۷ ق ۱۶۷۷

دمسيب بن زهير حكمرانى او د مسيبي سكي رواج -

بشار بن برد تخارى مشهور شعري شاعر (تولد ئى ۹۵ ق) دالمهدى خليفه په حكم تر وهلو لاندى مړ سو ۱۶۷ ق .

دامو په بيايان كى دفضل آباد جوړول ۱۶۷ ق .

المهدى خليفه خپل استا ځى كابل شاه خنجل (خنجل) ته واستاوه (۱۶۴ ق) .

۷۸۲ ق ۱۶۶۶

دفضل بن سليمان په حكم دهرات مخكى مساحت سوى . دهرات دحله فروشانو بازار يزيد بن جرير بجلى جوړ كى .

۷۸۳ ق ۱۶۷۷

دمحمد بن ميمون مروزي محدث او عالم وفات .

۷۸۵ ق ۱۶۹۹

تميم بن سعيد دسيستان حكمران بر بست او رڅخ تر او غنداوه حمله وكړه اودرتبيل ورور ئى ونيو .

دنصر صيقل بن عبدالكريم بلخي لوى فقيه وفات .

۷۸۶ ق ۱۷۰۰ شا وخوا :

امير بنجى نها ران قسيم امير المؤمنين په غور كى امير او شيش بن بهرام د غورسپه سالار سو .

۷۸۷ ق ۱۷۱۱

جعفر بن محمد پر خرا سان حكمران سو او دده زوى عباس كابل ونيو او د شاه بهار معبد ئى وړان كى . دبلخ دقاضي عمر بن ميمون رماح وفات په بلخ كى .

۷۸۹ ق ۱۷۳۳

عباس بن جعفر دخراسان حكمران سو ، او دسيستان او هلمند خلک د حضيض په مشرى و ښوريدل . دابو عصمه نوح بن يزيد مروى قاضى دحنفى فقه دجامع وفات .

۷۹۰ ق ۱۷۴۴

خالد غطريف دخراسان حكمران د (غطريفى) در هم سكه ووهله . دشقيق بن ابراهيم بلخي زا هد شهادت په واشگر دكى .

۷۹۲ ق ۱۷۶۶

داؤد بن بشر سيستانى دسيستان والى سو . ده دحضيض سيستانى ښورښت په سيستان كى آرام كى .

حسن شير باميان -

۷۹۳-۷۹۵-۱۷۷۷-۱۷۹۹ ق :

برمكى فضل دبلخي يحيى زوى د خراسان حكمران سو او نيم مليون د (خراسان لښكر) ئى ودراره . دبخارناوى مسجد ئى جوړ كى . باميان ئى ونيوى او دسرخ بت او شابهار معبدونه ئى وړان كړل . حسن ئى دخپلو نيكو نو په لقب (شير باميان) هلته مقرر كى .

۷۹۴ ق ۱۷۸۰

فضل ديحيى برمكى زوى دنوبهار

يوه خنده ونړوله او پرځاى ئى دبلخ مسجد جوړ كى .

۷۹۶ ق ۱۸۰۰

على بن عيسى ماهان د خراسان والى ؤ -

دابو عا صم محمد بن فضل فقيه او محدث وفات .

۷۹۷ ق ۱۸۱۱

دعبدالله بن مبارك مروزي امام او محدث وفات .

۷۹۸-۸۲۸ ق ۱۸۲-۲۱۳ ق :

امير حمزه بن عبدالله سيستانى په خراسان كى د خار جيا نو په مرسته پور ته سو . هارون الرشيد دده مقابلې ته خراسان ته راغى حمزه له نشاپوره تر سند پوړى سيمى ونيولى او په ۲۱۳ ق ووژل سو .

۷۹۸ ق ۱۸۲۲

دو سيم بن جميل بلخي شيخ او محدث وفات او ښخيدل په بلخ كى .

۸۰۲ ق ۱۸۷۷

دفضيل بن عياض مروى دخراسان دلولى صوفى په كونه كى وفات .

دجعفر بن يحيى بر مكي لوى وزير وژل په بغداد كى (تولد ئى ۱۵۰ ق) .

۸۵۰ ق ۱۹۰۰

عايد بن حبيب هروى محدث او د امام احمد شيخ وفات سو .

ديحيى بن خالد بر مكي بلخي د بغداد دوزير وفات (ولادت ۱۲۰ ق)

۸۰۶ ق ۱۹۱۱

هر ثمه بن اعين دخراسان والى سو . فضل بن موسى مروى محدث وفات سو .

(۵)

خپلواک خراسان

۲۰۰ ق

سيستان خارجي قائد دگريدز کلا جوړه کړه -

دکرا ميانو د مذهبي فرقې پيدا کېدنه -

د خراساني او عربي فرهنگ سره گډه ينده او د پوه (خراساني اسلامي) کلتور پيدا کېدنه -

د حنظله باد غيسي ددري شاعري دوره - د ابوسليمان موسي جوزجاني عالم وفات -

۸۱۶ م ۲ - ۲۰۱ ق :

په خراسان کې وچ کالي او کاڅتې . د قاسم بن زريق بلخي فقيه وفات او ښخيدل په بلخ کې .

په ټول افغانستان کې د بريد (پست) لاري او پړاوونه جوړيدل . په خراسان کې دعيا راتو دډلو جوړښت چې جوانمردان او فتنه پالان هم بلل .

۸۱۷ م ۲۰۲ ق :

فضل بن سهل خراساني وزير د مرو په يوه حمام کې وواژه سو (ولادت يې په سرخس کې ۱۵۴ ق) . خواجه قطب الدين محمد رځبند د هرات په ښار کې وفات او ښخ سو .

۸۱۸ م ۲۰۳ ق :

د نصر بن شمیل مروی د نوحود امام او محدث وفات .

د امام علي رضا (رض) وفات او ښخېدنه په طوس کې (دوشنبه د

له ۷۱۸ - ۸۱۵ م ۱۰۰ ق ۲۰۰ ق پورې :

په خراسان کې د عربي اشرافيت پر خلاف د شعوبه پيدا کېدل . د عربي ژبې رواج .

په سيستان او خراسان کې داموي او عباسي خلافت پر خلاف د خوارجو خپرېدنه -

په دري ژبه د عربي لغاتو ننوتل . د خراسان په ښارو کې د معتز له وو خپرېدنه .

دلته ابو مسلميه فرقه پيدا سوه . چې ابو مسلم ئي دالو هيت درجي ته رساوه .

۸۱۵ - ۹۰۰ م ۲۰۰ - ۲۸۷ ق : د حديث د صحاحو تاليف د خراسان د پوهانو له خوا او ددي علم تشكيل او په خراسان کې د علم حديث او حنفي فقه رواج .

۸۱۵ م ۲۰۰ ق حدود .

چغان خدات د آمو پر شمالي غاړو حکمران و . دموسي بن سليمان جوزجاني حنفي فقيه دالسير الصغير دمؤلف وفات .

محمد بن خاقان دگر ديز کوشاني شهزاده . لکتور مان کابلشاه .

امير بنجي نهاران په غور کې . حمزه شاري امير المومنين د

۸۱۸ م ۱۹۳ ق :

د امام بخاري محمد بن اسما عيل زيريدنه .

د عمر بن هارون بلخي محدث او مفتي وفات او ښخيدل په بلخ کې .

۸۱۲ م ۱۹۷ ق :

سامان خداة بلخي چه زر دشتي و ، د مامون الرشيد پر لاس مسلمان سو . اسد دده زوی د مامون په دربار کې و .

۸۱۴ م ۱۹۹ ق :

په بست کې د خاش حرب بن عبیده ولاړ سو .

د خراسان د لوی قاضي ابو مطيع حکم بن عبدالله بلخي د فقه الاکبر دراوی او د حفص بن عبدالرحمن بلخي د نساپور د قاضي وفات .

کابلشاه دخپل دربار يو عالم او منجم ذوبان حکيم د مامون الرشيد دربار خراسان ته واستاوه .

د ابو معاذ خالد بن سليمان امام وفات او ښخيدل په بلخ کې .

عباس بن جعفر د خراسان والي سو ، هارون الرشيد در بيسع الاول په مياشت په طوس کې مړ او ښخ سو .

په همدغه کال د مامون په ستاينه کې عباس مروزي دري قصيده وويله (؟) او ابوسهل نصير مروزي عالم وفات سو .

علي بن عيسي بن ماهان د بلخ عليا باد جوړ کړ .

فضل بن يحيى بر مکي په حبس کې مړ سو .

۸۰۹ - ۸۱۸ م ۱۹۴ - ۲۰۳ ق :

مامون خليفه په خراسان کې و - د ابو حفص عمر بن هارون بلخي عالم او شفيق بن ابراهيم بلخي زاهد او فقيه د وفات کال ۱۹۴ ق .

۸۱۱ م ۱۹۶ ق :

د مامون او امين په جنگ کې د طاهر پو شنگي لښکر کشي او د بغداد نيول .

شوال (۷) ولادت شى په مدينه کي
۱۵۳ ق :
امام علي رضا په هرات کي سکه
ووځله (دمشهد موزيم) .
۸۱۹ - ۸۲۱ م ۲۰۴ - ۲۰۶ ق :
دغسان بن عباس حکمراني دآمو
پر سيمو او دنوح بن اسد ساماني
روزنه په سمرقند کي اوپه خراسان
کي دايله جاري لښکرو بلوا په
۲۰۶ ق .
۸۲۰ م ۲۰۵ ق :
دخلف بن ايوب عامري بلخي
محدث اوفقيه وفات اوښخېدل نه
په بلخ کي .
۸۲۱ م ۲۰۶ ق :
داؤد بن بانيجور تخاري دبصري
عامل و .
۸۲۱ - ۸۲۲ م ۲۰۵ - ۲۰۷ ق :
ظاهر د حسين پو شنگي زوى په
خراسان کي مستقل دولت جوړ کړ
او په جمعه ۲۴ دجما دى الاخرى
۲۰۷ ق ئي خپل استقلال اعلان کړ
او مړ سو .
۸۲۱ م ۲۰۶ ق :
داسحاق بن بشر بن محمد بلخي
بخاري مورخ دکتاب الفتوح دمؤلف
وفات په بخارا کي . ولادت ئې په
بلخ کي .
۸۲۲ - ۸۲۸ م ۲۰۷ - ۲۱۳ ق :
طلحه د ظاهر زوى په خراسان
کي پاچا و .
۸۲۶ م ۲۱۱ ق :
د ابو بکر ابراهيم بن رستم
مروزي حنفي فقيه وفات .
د ابو معاذ فضل بن خالد مروزي
نحوي وفات .

۸۲۷ م ۲۱۲ ق

د محمد بن يوسف فريابي محدث
او عالم وفات .
(تولد ئې ۷۲۷ م ۱۲۰ ق) :
۸۲۸ - ۸۴۴ م ۲۱۳ - ۲۳۰ ق :
له طاهريانو څخه د دريم پاچا
عبدالله بن طاهر پاچهي .
ده په ۲۱۳ ق زرد شتي کتا بونه
وسوخل .
۸۲۹ م ۲۱۴ ق :
دشداد بن حکيم بلخي قاضي او
حنفي فقيه وفات اوښخېدل په بلخ
کي .
۸۳۰ م ۲۱۵ ق :
د مکي بن ابراهيم بلخي محدث
او عصام بن يوسف بلخي فقيه او
محدث ، او يحيى بن نصر مروی
محدث وفات .
۸۳۵ م ۲۲۱ ق حدود :
داحمد بن عبد الله حبش مروزي
لوی منجم د ژوندانه عصر او پر زيچ
شهر يار باندې دده خپرنی .
د محمود وراق د دري قديم شاعر
او سعيد اخفش اوسط بلخي دسيبويه
د شاگرد وفات .
۸۳۷ م ۲۲۲ ق :
د ابو عبد الله حسين بن محمد بن
خسرو بلخي فقيه د مسند ابو حنيفه
دراوی وفات .
۸۳۷ م ۲۲۳ ق :
د ابو عبید قاسم بن سلام هروی
لوی محدث او فقيه او مؤلف وفات
په مکه کي (ولادت ئې په هرات کي
۱۵۷ ق) .
۸۳۹ م ۲۲۵ ق :
دفر غاني سخته رين دله (زلزله) .

۸۴۰ م ۲۲۶ ق حدود :
عمران بن موسی بن يحيى بر مکي
دسند امير و، دده پلار موسی هم
دسند امير و چې په ۲۲۱ ق مړ سو
او دى ئې پر ځای کښينو ست .
دليث بن مساور د بلخ دقاضي او
فقيه وفات او په بلخ کي ښخيدنگ
۸۴۱ م ۲۲۷ ق :
د سعيد بن منصور جوزجاني بلخي
محدث او مفسر وفات په مکه کي
(رمضان)
د بشر حافي بن حارث مروی
صوفي او محدث وفات په بغداد کي .
افشين د شمالي شرقي خراسان
يو مشر ، دعباسي د ربار سپه
سالار ووژل سو .
۸۴۴ م ۲۳۰ ق :
د ابو الينبغی عباس بن طر خان
دري بيتونه دسمرقند په مرثيه کي .
دزکريا بن يحيى بلخي دالايمان
دمؤلف او محدث وفات .
۸۴۴ - ۸۶۲ م ۲۳۰ - ۲۴۸ ق :
دو هم طاهر د عبد الله زوى
طاهري څلرم پاچا و .
۸۴۶ م ۲۳۲ ق :
داؤد بن الياس دبا نيجور کهول
د شمالي هندو کش پاچا سکه ووهله .
ابوالو ليد احمد بن ابی رجا عبدالله
هروی لوی محدث په هرات کي وفات
او ښخ سو .
۸۴۷ م ۲۳۳ ق :
ديحيى بن معين سرخسي مشهور
محدث او رجالي پوهاند وفات (دده
تولد ۷۷۴ م ۱۵۸ ق) .
د ابو علي حسين بن وليد نساپوری
(کمیل) لوی محدث وفات ۲۳۳ ق .
وخش د حکمران وفات .
۸۴۷ - ۸۷۲ م ۲۳۳ - ۲۵۹ ق :
داؤد بن الياس دآل بانيجور
څخه د بلخ او تخار او هندو کش د
سيمو پاچا .
۸۴۹ م ۲۳۵ ق :
دسريچ بن يونس مروزي محدث
او مفسر او فقيه وفات .
۸۵۱ م ۲۳۷ ق :
دحاتم اصم بن عنوان بلخي مشهور
صوفي وفات په واشگرد کي .
۸۵۲ م ۲۳۸ ق :
داسحاق بن ابراهيم (ابن راهويه)
لوی مروی محدث او فقيه وفات .
۸۵۵ م ۲۴۰ ق :
د محمد بن عمر وراق تر مذی
بلخي صوفي د ژوند وخت .
د امام قتبيه بن سعيد بغلاني لوی
محدث وفات او ښخېدل په بغلان
کي (ولادت ۱۴۸ ق په بلخ کي) .
د ابو حامد احمد بن خسرو په
بلخي صوفي وفات په بلخ کي .
۸۵۵ م ۲۴۱ ق :
دلوی مروی عالم او دمنذ هب
ځاوند امام احمد بن حنبل وفات .
(تولد ۷۸۰ م ۱۶۴ ق)
د ابو قدامه عبید الله بن سعيد
سرخسي محدث وفات .
۸۵۶ م ۲۴۲ ق :
الياس د ساماني اسد زوى په
هرات کي مړ سو .
دمحمد بن اسلم طوسي مفسر او
محدث دالايمان والاعمال دمؤلف
وفات .
۸۵۷ م ۲۴۳ ق :
د هاشم بن بانيجور تخاري د
وخش د حکمران وفات .

۷۷۷ - ۸۵۹ م ۱۶۰ - ۲۴۴ ق: په چغا نيان کي حکمران و .
 داحمد بن منيع بن عبد الرحمن بغوی مرو رو دی محدث د ژوند دوره .
 د محمد بن ابان بلخي محدث وفات په بلخ کي ۲۴۴ ق .
 د قاضي ابو مطيع بلخي وفات په بلخ کي .
 د محمد بن مالک بلخي فقيه وفات او ښخېدل په بلخ کي .
 ۸۶۱ - ۸۷۸ م ۲۴۷ - ۲۶۵ ق: د يعقوب ليث صفاري پاچهي پر افغانستان او ايران باندی .
 د احمد بن يعقوب بلخي عالم وفات او ښخېدل په بلخ کي ۲۴۷ ق .
 ۸۶۱ م ۲۴۷ ق: په ۲۵ محرم يعقوب ليث صفاري په زرنج کي پاچا سو .
 ۸۶۲ - ۸۷۲ م ۲۴۸ - ۲۵۹ ق: محمد ددوهم طاهر زوی دخراسان پادشاه و .
 هوی - چا وکور يائي راهب باميان ته راغي ۸۷۲ م .
 ۸۶۴ - ۹۹۰ م ۲۵۰ - ۳۸۰ ق: په چغا نيان او تخار او د آمو په سيمو کي دآل محتاج د اقتدار دوره .
 ۸۶۴ - ۱۰۱۹ م ۲۵۰ - ۴۱۰ ق: په جوزجان کي دفریغون کهول پاچهي ، د دوی اقتدار تر غور او هلمند پوري و .
 ۸۶۴ م ۲۵۰ ق حدود: دبسام کورد خارجي او د محمد بن مخلد قديم دری شعرو نه په سيستان کي .
 احمد دچغان خدات له کهو له

دخاقان له کهوله) په پختيا کي .
 ۸۶۶ م ۲۵۲ ق: يعقوب ليث صفاري پاچا ته صالح بن حجر درتبيل ترپور دار غندا و په کوهر (کوهرک) کي ياغي سو ، يعقوب دی په ۲۵۳ ق وواژه .
 د زياد بن ايوب طوسي محدث او گرزند وی وفات (ولادت ۱۶۶ ق) ۹۶۷ م ۲۵۳ ق حدود: امير سوري په غور کي .
 يعقوب ليث صفاري رخج - والستان - بست - هرات ونيول .
 ۸۶۹ م ۲۵۵ ق: د شمر بن حمدويه هروي د عربي ژبي عالم او د کتاب الجيم دخواند وفات .
 د محمد بن کرام سيستاني د کراميانو د مذهب مؤسس په بيت المقدس کي او دمحمد بن علي حکيم تر مذی په ترمذ کي وفات .
 دابو حاتم سهل بن محمد سجستاني عالم وفات (ولادت ۱۷۲ ق) ۳۱ آگست - ۸۷۰ م ۳۰ رمضان - ۲۵۶ ق: امام محمد بن اسما عيل بخاري دصحيح بخاري خاوند دسمر قند په خرتنگ کي وفات او هم ئی هوري ښخ کي .
 ۸۶۹ م ۲۵۶ ق: يعقوب ليث پر فيروز بن کنک کابلشاه باندی بری وموند .
 ۸۷۰ م ۲۵۷ ق: يعقوب ليث صفاري کا بل ونيو او دکابل بتان ئی دبغداد د المعتمد خليفه در بار ته واستول .
 د ابو داؤد سليمان بن اسحاق سجستاني صاحب السنن وفات په بصره کي .
 ۸۷۱ م ۲۵۸ ق: ابو منصور افلح دمحمد بن خاقان لويکی زوی په گردیز کي يعقوب ليث ته غاړه کښيښو ، لس زره درهمه ججه ئی دکاله ومنله .
 يعقوب ليث له داؤد بن اليا س بانيجوري خخه بلخ ونيو .
 ۸۷۲ - ۸۹۵ م ۲۵۹ - ۲۸۲ ق: دريم طاهر دمحمدزوی دطاهريانو آخرنی پاچا په نشا پور کي .
 ۸۷۳ م ۲۵۹ ق: يعقوب ليث صفاري پر محمد بن طاهر پوشنگي بری وموند او هغه ئی زندانی کي .
 د ابراهيم بن يعقوب جوزجانی لوی محدث وفات .
 ۸۷۳ - ۸۷۸ م ۲۶۰ - ۲۶۵ ق: ابو داؤد محمد بن احمد بن بانيجور د بلخ او تخار او جوزجان او ترمذ پاچا و ، په ۲۶۰ ق ئی سکه وهلي ده .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق شا وخوا: يعقوب ليث صفاري په پنجپير کي سکه ووهله .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق شاوخوا: محمد بن وصيف سگزی د يعقوب ليث د دربار سر منشی په دری ژبه يوه قصيده د پاچا په ستاينه کي وويله .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق: دابو محمد فضل بن شا دان نشا پوري شيعی عالم کلام او دامام رضا دشاگرد اولوی مؤلف وفات .

۷۸۴ - ۸۹۲ م ۲۶۱ - ۲۷۹ ق:

نصر داحمد ساماني بلخي زوی د شمالي افغانستان او ماوراءالنهر ساماني اول پاچا و .

۸۷۵ م ۲۶۱ ق:

دامام مسلم بن حجاج قشيري نساپوري دصحيح مسلم خاوند وفات دنشا پور په نصر آباد کي (۲۵ رجب)

دبايزيد طيفور بن عيسي بسطامي مشهور خراساني صوفي وفات په بسطام کي .

په نشا پور کي د احمد بن عبدالله خجستاني زولاولېدل .

د محمد بن فضيل بلخي عابد وفات او تدفين په بلخ کي (ولادت ۱۷۱ ق)

۸۷۸ - ۹۰۰ م ۲۶۵ - ۲۸۷ ق:

د عمر وليث صفاري دپاچهۍ دوره ۸۷۸ م ۲۶۵ ق:

يعقوب ليث صفاري په دو شنبه ۱۴ شوال په جنديسا پور کي په قولنج مړ سو .

خواجه علي بن موفق لوی شيخ او صوفي په هرات کي وفات او ښخ سو .

۸۷۹ م ۲۶۶ ق:

احمد بن عبد الله خجستاني په خراسان کي ښورښت وکړ خو عمرو ليث دى په ۲۶۷ ق مات کړ .

احمد بن عبد الله خجستاني د خراسان امير ، ديبهقي دسبزوار مسجد او منبر جوړ کړ .

۸۸۰ م ۲۶۷ ق:

د ابو بکر نصر بن يحيى شاذان بلخي محدث او فقيه وفات .

۸۸۱ م ۲۶۸ ق:

د امام ابو الحسن احمد بن سيار مروزي محدث او شافعي فقيه وفات .
د احمد بن عبد الله خجستاني وژل .

دنصير بن يحيى بلخي فقيه او عالم زاهد وفات او ښخېدل د بلخ په نو بهار کي .

۸۸۲ م ۲۶۹ ق:

په نساپور کي د رافع دهر ثمه درزي اقتدار .

۸۸۳ - ۲۷۰ ق حدود:

محتاج د احمد زوی دچغان له پښته په چغان نيان کي دآل محتاج موسس سو .

د محمد بن فروخ بلخي زا هد وفات او ښخېدل په بلخ کي .

۸۸۴ م ۲۷۱ ق:

د حمدون قصار نشا پوري دملا متيانو دشيخ وفات په نساپور کي .

۸۸۵ - ۹۰۵ م ۲۷۲ - ۲۹۳ ق:
بيگ بن عباس بن بانيجور تخاري دختل حکمران و .

حارث بانيجوري تخاري په ختل کي سکه ووهله .

۸۸۶ م ۲۷۲ ق:

د ابو معشر جعفر بن محمد بلخي منجم وفات په واسط کي .

د بغداد د خليفه فرمان د عمرو ليث پر خلاف .

۲۲ فروري ۸۸۹ م ۱۶ شوال ۲۷۵ ق:

دامام ابو داؤد سليمان بن جارود سجستاني د صحيح سنن دخواند وفات په بصره کي .

۸۹۰ م ۲۷۸ ق:

د سيد ابو عبد الله محمد مختار بن احمد هروي وفات او ښخېدل په هرات کي .

۸۹۲ - ۹۴۸ م ۲۷۹ - ۳۳۷ ق:
د امير احمد بن فريغون امارت په جوزجان او بلخ کي .

۸۹۲ - ۹۰۷ م ۲۷۹ - ۲۹۵ ق:
اسماعيل بن احمد ساماني دوهم پادشاه .

۸۹۲ م ۲۷۹ ق:

د عمرو ليث سلطنت پر خراسان ومنل سو .

د محمد بن سلمه بلخي عابدوفات ۸۹۲ - ۹۰۰ م ۲۷۹ - ۲۸۸ ق:
د ابو جعفر احمد بن محمد بن احمد بن بانيجور دحکمراني دوره ، ده په ۲۸۸ ق په اندراب کي سکه ووهله .

۸۹۳ م ۲۷۹ - ۲۸۰ ق:

د ابوبکر احمد نسايي خراساني محدث دالتا ريخ الکبير خاوند وفات .
داحمد بن طاهر ابن طيفور خراساني مرو رودي مورخ دتاريخ بغداد دمؤلف وفات . (تولد ئی - ۲۰۴ ق)

۱ نومبر ۸۹۲ م دوشنبه ۱۲ درجب ۲۷۹ ق:

د امام ابو عيسي محمد بن عيسي ترمذي دجامع صحيح خاوند وفات په ترمذ کي .

۸۹۳ م ۲۸۰ ق:

دافلح بن محمد دگريز دلو يک او سامند کابلشاه د ژوند وخت .
دعلي بن عبد الله بن هيصم هروي عالم او اديب وفات .

دعثمان بن سعيد د ارمي سيستاني او هروي لوی محدث وفات په هرات

کي (ولادت ئی ۲۰۰ ق)

دمحمد بن اسماعيل سلمی ترمذي محدث وفات .

د محمد بن عمر بلخي شافعي د العالم والمتعلم دمؤلف وفات (مشهور په وراق) .

اسماعيل ساماني د خلافت له درباره دماوراءالنهر او بلخ په امارت ومنل سو .

۸۹۵ م ۲۸۲ ق:

دظاهر يانو سلطنت چي له ۲۰۵ خخه شروع سوي و ، پر دريم ظاهر باندی په نشا پور کي ختم سو .

۸۹۶ م ۲۸۳ ق:

عمرو ليث دبست - داورد سيمي يوبت دبغداد خليفه المعتضد ته واستاوه .

۸۹۸ م ۲۸۵ ق:

د محمد بن اسحاق بن سعيد سعدی هروي شافعي محدث او فقيه دكتاب الضياع دمؤلف وفات .

۸۹۹ م ۲۸۶ ق:

ابو العباس احمد بن محمد سرخسي لوی خراساني فيلسوف او رياضي پوهاند ديعقوب کندي شاگرد وواژه سو .

(په ابن الطيب مشهور و)

دعلي بن عبد العزيز بن مرزبان بغوي محدث دالمسند الکبير دمؤلف وفات .

۹۰۰ م ۲۸۷ ق:

عمر وليث صفاري د۷۰ زرو سپرو سره په بلخ کي داسماعيل ساماني سره وجنگيدی خو ونيول سو او بغداد ته واستول سو ، چي هلته ئی مړ کړی .

۹۰۵ م - ۲۹۲ ق

داحمد بن علي بن سعيد مروزي
دمشق دقاضي وفات (ولادت
۲۰۲ ق) دمحمد بن احمد هروي فقيه
او محدث وفات .

۹۰۶ م - ۲۹۴ ق

دمحمد بن نصر مروزي فقيه او
محدث وفات په سمر قندکي .

(ولادت ۲۰۲ ق)

دعبدالله بن محمد بن علي ... بن
زبير بلخي محدث او مؤرخ و زل په
بغداد کي .

۹۰۶ م - ۲۹۳ ق

دعبدالله بن محمد عيسي مروزي
محدث اودشافعي مذهب خپروونکي
اولوي مفتي وفات په مروکي ،
(ولادت ۲۲۰ ق) .

۹۰۷ م - ۲۹۵ - ۳۰۱ ق

د احمد د اسمعيل زوی سا ماني
درېم پاچا سلطنت -

دامام ابو بکر محمد بن اسماعيل
مهران نشا پوري لوی محدث وفات .

۹۰۸ م - ۲۹۶ - ۲۹۸ ق

ليث بن علي بن عمر وليث (شير
لباده) د سيستان پاد شاه و .

۹۰۹ م - ۲۹۷ ق

ابو محمد هاشم سرواني د پښتو
قديم شاعر په بست کي مړ سو
(ولادت ۲۲۳ ق) .
ليث بن علي د سيستان امير د
ساماني قائد حسين بن علي مروزي
په امر ووژل سو او پر ځای ئي معدل
بن علي کښيښوست خو دی هم په
۲۹۸ ق هرات ته نفی سو .

د ابو سعيد يحيى بن منصور زاهد
دهرات دجامع امام وفات (شعبان) .
ابو عمران سيمجور دواتي (دسا
مانيانو سر منشي) دخرا سا ني
سيمجور يانو دکهول موسس او د
ري حکمران و په ۳۱۴ ق .
ابو الفضل بلعمي دامير اسما عيل
ساماني وزير سو .

۹۰۱ م - ۲۸۹ ق

عمرو ليث صفاري پاچا په بغداد
کي وواژه سو .

اسماعيل ساماني پاچا دخراسان
په امارت هم ومانه سو .

دحسين بن محمد بن زياد نشاپوري
محدث وفات .

۹۰۱ م - ۲۸۹ - ۲۹۶ ق

طاهر بن محمد بن عمر وليث د
سيستان پاچا و .

۹۰۱ م - ۱۱۱۱ - ۲۸۹ ق

دغريستان (غرجستان) دشا رانو
کهول د حکمراني دوره .

۹۰۲ م - ۲۹۰ ق

د هرات دامام زاهد او محدث
ابو سعيد مهين وفات او بنخيدل په
هرات کي .

مسعودي مروزي د دري لرغوني
شاعر د شاهنامي نظم کوونکي د
ژوند وخت .

دمنصور بن اسحاق سجستاني
فقيه او اصولي وفات .

۹۰۳ م - ۲۹۱ ق

کملو کابلشاه و .
د محمد بن ابراهيم پوشنگي فقيه
او محدث وفات په نشا پور کي
(ولادت ۲۰۴ ق) :

فضل دسپل زوی (ذوالر ياستين)
دکابل شاه ، تخت او تاج په مروکي
مأمون خليفه ته را وړل او هغه تاج
په کعبه کي وځړول سو .
مهرباب د دومي کوشاني کهو له
کابلشاه و .

۹۱۰ م - ۲۹۸ - ۳۸۸ ق

په خرا سان کي د دواتي
سيمجوري کهول اقتدار .

د احمد بن مسروق طوسي صوفي
وفات په بغداد کي (ولادت ۲۱۴ ق)

د زکريا بن يحيى نشا پوري
(بزاز) فقيه او محدث وفات .

دمحمد بن علي بن طرخان بلخي
محدث وفات (ولادت ۲۲۱ ق) .

۹۱۱ م - ۲۹۹ ق

ابو علي معدل بن علي بن ليث د
سيستان صفاري پنځم پاچا په هرات
کي نفی البلد و .

۹۱۲ م - ۳۰۰ ق

د ابو علي حسين بن احمد سلامي
بيهي دکتاب ولاه خراسان اونورو
کتابو دمؤلف وفات .

د ابو العباس حنوذ مروزي ددري
قديم شاعر د ژوند عصر .

ابو سعد مظفر د محتاج زوی او
ابوبکر محمد بن مظفر په ساما ني
در بار کي چغاني اميران وو .

ابو حفص حکيم بن احوص سغدي
ددري قديم شاعر شهرو د موسيقي
آله اختراع کړه .

ابو حفص عمر و بن يعقوب بن محمد
بن عمرو ليث د سيستان صفاري
شپږم پاچا په سيستان کي .

۹۱۳ - ۹۴۲ م ۳۰۱ - ۳۳۱ ق :
دوهم نصر د احمد زوی سا ماني
خلرم پاچا په خراسان او ماوراءالنهر
کي .
دجعفر بن محمد فريابي مشهور
قاضي او محدث وفات (ولادت ۲۰۷ ق) .

۹۱۵ م ۱۳ صفر ۳۰۳ ق :
د احمد بن علي نسايي د سنن
نسايي خاوند وفات په رمله کي .

۹۱۷ م ۳۰۵ ق :
دمحمد بن محمد بن سلام حنفي بلخي
فقيه وفات .

۹۱۹ م ۳۰۷ ق

په خرا سان کي د احمد بن سهل
دبغاوت کښيښول .

دعبد الرحمن بن حسين نشا پوري
محدث او دمسنند دخواوند وفات .

۹۲۲ م ۳۱۰ ق

جعفر بن احمد بن محمد بانيجوري
په ۳۱۰ ق په ختل کي حکمران و ده
په ۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۱۳ ق سکه وهلي
ده .

د ابو عبد الله محمد بن احمد بن
نصر جيپاني ساماني وزير خپل
جغرافي کتاب (المسالك والممالك)
تأليف کي ء چي اوس نسته .

دلوی خرا ساني محدث عبد الله
بن محمد بغوی د معجم الصحا به د
خاوند وفات - (دده تولد ۲۱۰ ق
۸۲۵ م)

۹۲۳ - ۹۶۳ م ۳۱۱ - ۳۵۲ ق :
دعبدالله بن عروه هر و ي محدث
وفات او بنخيدل په هرات کي .

د امير ابو جعفر احمد بن محمد

د افغانستان تاریخي پېښلیک

بن خلف بن لیث صفاری اوم پاچا په ۳۲۹ ق وفات سو . سلطنت .

۹۳۴ م ۳۲۲ ق :

د ابو زید احمد بن سهل لوی متکلم او فیلسوف او دصور الاقالیم د مؤلف وفات (ولادت ۲۳۵ ق)

۹۳۵ م ۳۲۳ ق :

د موسی بن عباس بن محمد جوینی نشا پوری لوی محدث وفات په جوین کی .

۹۳۶ م ۳۲۵ ق :

د ابو الحسن شهید بن حسین جهودانکی بلخی شاعر اومتکلم وفات .

۹۳۷ م ۳۲۶ ق :

د احمد بن عصمة صفار بلخی فقیه وفات او بنخیدل په بلخ کی .

۹۳۸ م ۳۲۷ ق - ۳۴۴ ق :

د ابو علی احمد بن محمد بن مظفر بن محتاج چغانی د اقتدار وخت (متوفی ۳۴۴ ق)

۹۳۸ م ۳۲۷ ق :

د ابو علی جیهانی وزارت په سامانی در بار کی .

۹۳۹ م ۳۲۸ ق :

د ابو بکر محمد بن سعید بلخی فقیه وفات او بنخیدل په بلخ کی .

۹۴۰ م ۳۲۹ ق :

د ابو عبد الله جعفر بن محمد رودکی د دری د مشهور شاعر وفات (مولد ۲۵۰ ق)

د ابو بکر محمد بن احمد مروزی (ابن الوراق) فقیه دیان السنه د مؤلف وفات .

۹۴۰ م ۳۳۰ ق :

د ابو الفضل محمد بن عبد الله ابو بکر محمد بن مظفر بن محتاج چغانی د قول خراسان سپه سالار او حکمران د سامانی دربار له خوا چی

بلعی مروی د سامانیا نو دوزیر

۹۲۴ م ۳۱۲ ق :

د ابراهیم بن سری هر وی محدث د جزاء الا اعمال د مؤلف وفات .

د حسن بن علی طوسی محدث وفات په طوس کی (ولادت ۲۲۲ ق)

۹۲۵ م ۳۱۳ ق :

د محمد بن اسحاق خراسانی نشا پوری محدث او مؤرخ وفات (ولادت ۲۱۶ ق)

۹۲۸ م ۳۱۶ ق :

د محمد بن عقیل بن از هر بلخی دتاریخ بلخ د مؤلف وفات .

د امام عبد الله بن داؤد سجستانی حنبلی پوهاند وفات .

د عبد الله بن سلیمان سجستانی محدث اومفسر وفات په بغداد کی (ولادت ۲۳۰ ق)

۹۳۰ م ۳۱۸ ق :

د نصر سامانی دورونو یاغی توب .

۹۳۱ م ۳۱۹ ق :

د ابو القاسم عبد الله بن احمد کعبی بلخی لوی معتزلی عالم او د کعبیه ډلی پیشوا وفات .

د محمد بن فضل بلخی لوی صوفی وفات په سمر قند کی .

۹۳۲ م ۳۲۰ ق حدود :

بهم دیو کابلشاه په گندهار اکی د ابراهیم بن محمد بیهقی دالمحاسن والمساوی د مؤلف د ژوند وخت .

۹۳۳ م ۳۲۱ ق :

د ابو بکر محمد بن مظفر بن محتاج چغانی د قول خراسان سپه سالار او حکمران د سامانی دربار له خوا چی

بلعی مروی د سامانیا نو دوزیر

بلعی مروی د سامانیا نو دوزیر

وفات (د دری تاریخ طبری مترجم)

۹۴۱ م ۳۳۰ ق حدود .

د ابو شعیب صالح بن محمد هروی دری لرغونی شاعر وفات .

د ابو علی جیهانی وزیر مړینه .

۹۴۲ م ۳۳۱ ق :

په ماوراء النهر کی دشیهه ووبلوا او دنصر سامانی عزل .

د ابو یعقوب اسحق بن احمد سگری اسماعیلی داعی د کشف المحجوب لیکوال په بخا راکی ووژل سو .

۹۴۲ م ۳۳۱ ق - ۳۴۳ ق :

د لومړی نوح دنصر زوی سامانی پنځم پاچا د امارت دوره .

۹۴۴ م ۳۳۳ ق - ۳۳۵ ق :

د ابو علی ابراهیم بن سیمجور د هرات او نشاپور والی و (متوفی ۳۳۶ ق)

۹۴۴ م ۳۳۳ ق - ۳۳۶ ق :

د ابو العباس فضل بن محمد بن مظفر چغانی د سامانی لښکر سپه سالارو چی په ۳۳۶ ق په بخا را کی بندی سو .

۹۴۴ م ۳۳۳ ق :

د ابو شکور بلخی لوی دری شاعر د ژوند وخت . د عبد الله بن محمد ترخان بلخی محدث او رجالی عالم وفات .

د محمد بن احمد اسکاف بلخی عالم وفات او بنخیدنک په بلخ کی .

۹۴۵ م ۳۳۴ ق :

د ابو علی چغانی یاغی توب ، دی په ۹۴۷ م مات کړ سو . د ابواسحاق احمد بن محمد بن یاسین حداد هروی

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

۹۴۷ م ۳۳۴ ق :

د ابو علی چغانی یاغی توب ، دی په ۹۴۷ م مات کړ سو . د ابواسحاق احمد بن محمد بن یاسین حداد هروی

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

محدث او مورخ او (دتاریخ هرات) د مؤلف وفات .

د وزیر الحاکم الشهید ابوالفضل محمد بن حکم سر خسی بلخی وژنه .

دی دمختصر کافی مؤلف دی .

۹۴۸ م ۳۳۷ ق - ۳۸۹ ق :

د ابو حارث محمد بن احمد امارت په جوزجان کی . دی دفریغو نیانو دو هم پاچا دی چه دحدود العالم کتاب دده په نامه لیکل سوی دی .

۹۴۸ م ۳۳۸ ق :

د ابراهیم بن سیمجور مړ سو او پر خای ئی منصور دقرا تگین زوی د خراسان سپه سالار سو (د سامانی پاچا له خوا) .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق :

د خراسان حکمران منصور بن قرا تگین مړ سو ، او پر خای ئی ابو علی چغانی له سامانی درباره مقرر سو .

د ابو المظفر عبد الله بن احمد بن محمد بن مظفر چغانی امیر له آسه ولوید او مړ سو .

د ابو منصور بن احمد بن مظفر د چغانیان امیر و .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق حدود :

د ابو عبد الله محمد بن حسن معروفی بلخی شاعر د ژوند حدود .

۹۵۲ م ۳۴۱ ق :

د ابو الحسن حکیم کسای مروزی د دری قدیم شاعر د ژوند وخت .

د شرح المزنی د مؤلف شافعی فقیه ابراهیم بن احمد مروزی وفات .

۹۵۳ م ۳۴۲ ق :

د ابو بکر محمد بن داؤد نشاپوری صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

د محمد بن داؤد صوفي نساپوری
د کتاب الشيوخ د مولف وفات .
۹۵۴ م - ۹۶۱ م ۳۴۳ - ۳۵۰ ق :
دلومړی عبد الملك دنوح زوی ،
سامانی شپږم پاچا د امارت دوره .
۹۵۴ م ۳۴۳ ق :
له سامانی درباره څخه بکر بن
مالك فرغانی دخرا سان حکمران او
ابو منصور محمد بن عزیر وزیر و .
۹۵۵ م ۳۴۴ ق :
ابو احمد خلف بن احمد (ابن بانو)
د سیستان صفاری اتم پاچا سلطنت
(وفات ئې ۳۹۹ ق)
د ابو علی چغانی او ستوق
بغرا خان مړینه .
د محمد بن محمد بن یوسف طوسی
شافعی فقیه او محدث او دخراسان
د مفتی و فات (ولادت ۲۵۰ ق)
۹۵۶ م ۳۴۵ ق :
دخرا سان حکمران بکر بن مالك
فرغانی وواژه سو .
۹۵۷ م ۳۴۶ ق :
ابو الحسن سیمجوری په خراسان
کې دنوح سامانی په فرمان سپه سالار
او حکمران سو .
د ابو العباس احمد بن محمد
سرخسی لوی منجم او طبیب ا و
د کتاب المدخل د مؤلف دوفات کال .
د ابو منصور محمد بن عبد الرزاق
خرا سانی سپه سالار په نامه د
منثوری ابو منصور شاهنا مـی
تالیف ، چی د محمد بن عبد الله
معمری په ښوونه ولیکله سوه .
۹۵۹ م ۳۴۸ ق :
د ابو منصور یوسف بن اسحاق
وزارت په سامانی در بار کی .

ژوند چی داخوان الصفا له مؤلفینو
څخه دی .
منصور بن افلح لویکی په غزنه او
گردیز کی حکمران و .
جیه پاله کابلشاه په گندهاراکی .
۹۶۲ م ۳۵۱ ق :
الپ تگین غزنی ونيو .
ابو منصور عبد الرزاق په خراسان
کی یاغی سو .
ابو الحسن سیمجوری دخراسان
حکمران سو .
دعلج بن احمد سجزی محدث او
فقیه دمسند الکبیر مؤلف وفات سو
(ولادت ۲۶۰ ق .
۹۶۳ - ۹۶۹ م ۳۵۲ - ۳۵۹ ق :
امیر طاهر بن محمد بن طا هر
(دمور له خوا صفاری) د سیستان
امیر و .
۹۶۳ م ۳۵۲ ق :
دالپ تگین دغزنی دحکمران وفات
چی اسحاق زوی ئې پر خا ی
کښینوست .
۹۶۴ م ۳۵۳ ق :
اسحاق دالپ تگین زوی له غز نی
څخه بخارا ته وتښتید او لویک دی مات
کړی .
۹۶۴ - ۳۵۳ ق
خلف بن احمد دسیستان پادشاه
حج ته ولاړ .
۹۶۵ م ۲۲ شوال ۳۵۴ ق :
د ابو حاتم محمد بن حبان بستی
دسمر قند د قاضی او لوی عالم او
مؤلف وفات په بست کی (ولادت په
بست کی ۲۷۰ ق) قبر ئې هم په
بست کی و .

۹۶۵ م ۳۵۵ ق :

اسحاق دالپ تگین زوی د غز نی
حکمران مړ سو ، او بلکاتگین ئې
پر خای کښینوست او په ۳۵۸ ق
ئې په غزنی کی سکه ووهله او په
۳۶۵ ق مړ سو .
دخواجه ابو احمد ابدال چشتی
وفات (دده تولد ۲۶۰ ق ۸۷۳ م دی)
او په چشت کی ښخ دی .
۹۶۵ م ۳۵۵ ق حدود :
د ابو جعفر خازن خرا سانی لوی
منجم او ریاضی پوهاند د ژوندوخت
۹۶۶ م ۳۵۶ ق :
د امام فقیه ابو علی حامد بن
محمد رقاع هروی وفات او ښخیدل
په هرات کی .
۹۶۸ م ۳۵۸ ق :
دشیخ ابو حامد بن احمد شار کی
هروی محدث او مفسر وفات او
ښخیدل په هرات کی .
۹۶۹ م ۳۵۹ ق :
مکتوم بن حرب په اندراب کی
سکه ووهله .
۹۶۹ - ۹۸۳ م ۳۵۹ - ۳۷۳ ق :
امیر حسین دطاهرزوی دسیستان
امیر و .
۹۷۰ م ۳۶۰ ق حدود :
ابو علی محمد بن عبد الله بلعمی
وزیر (متوفی ۳۶۳ ق) تاریخ طبری
په دری ژبه ترجمه او لنډ کړی .
دهمدغه کال په شا وخوا کی د
منصور بن نوح سامانی په امر یوې
ډلې پوهانو تفسیر طبری په دری
ترجمه کړی .
۹۷۱ م ۱۰ محرم ۳۶۱ ق :
دسلطان محمود زیرید نه .

۹۷۲ م ۳۶۲ ق :

دشيخ خر اسان اسماعيل بن عبدالله بن محمد بن ميکال سرمنشي او دنشاپور دمیکالي خاندان دمشر وفات په نشاپور کي (تولد ئي ۲۷۰ ق).

داحمد بن عامر بن بشر مروړودی شافعي فقيه او دبصري دقاضی وفات .

دابو جعفر محمد بن عبدالله هند وانی بلخي فقيه وفات او په بلخ کي ښخیدنک .

۹۷۴ م ۳۶۴ ق :

دابو علي بلعي وزير او ديوسف بن اسحاق وزير مړينه . دبلکاتگين اقتدار په غزني کي .

۹۷۵ م ۳۶۵ ق :

پيري تکين په غزني کي .
۹۷۵-۹۸۴ م ۳۶۵-۳۷۴ ق :
په اندراب کي دسپهان بن مکتوم دمارت دوره چي سکه ئي هم وهلي ده .

ابو منصور محمد بن احمد دقيقی بلخي لوی شاعر مقتول سو ۳۶۵ ق (؟) .

ابو علي يا ابوبکر لويک په غزنه او گردیز کي .

۹۷۳ - ۹۷۶ م ۳۶۵ - ۳۶۶ ق :

دامير پيري تگين حکمراني پر غزني باندی . د(غزنويانوخلرم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

په غزني کي دامير سبکتگين ناصر الدوله حکمراني (دغزنو يانو پنځم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

دو هم نوح دمنصور زوی سامانی

اتم پادشاه .

۹۷۶ م ۳۶۶ ق حدود :

دلورگر په چرخ کي دغزني دآخري لويک او کابلشاه په گډه دسبکتگين سره جنگ او ددوی ماته .

۹۷۶ م ۲۷ شعبان ۳۶۶ ق :

دناصر الدين امير سبکتگين بن جوق قرا بجکم بن قرا ارسلان جلوس په غزني کي او دآل ناصر دسلطنت پيل .

۹۷۷ م ۳۶۷ ق :

دابو لجيش مظفر بن محمد خراساني بلخي متکلم مو لف وفات .

۹۸۰ م ۳۶۹ ق :

دمحمد بن سليمان بن محمد صعلو کي نشا پوري شافعي فقيه او مفسر او اديب وفات په نشا پور کي . (ولا دت ئي ۲۹۶ ق) .

۹۸۰ م ۳۷۰ ق :

قرا تگين په غزني کي .
دعبيدالله ابو بکر بن ابوسعيد بلخي عالم وفات .

دابو منصور محمد بن احمد ازهری هروی دكتاب التهذيب خاوند اولوی لغوی وفات .

۹۸۰ م ۳۷۰ ق حدود :

شيخ حميد لودی پښتون پاچا په ملتان کي او دده روغه له سبکتگين سره (۳۸۲ ق) .

اسحاق بن محمد بن اسماعيل مشهور په حکيم سمرقندی عربی السواد الاعظم په ۲۹۰ ق وليکي او د ۳۷۰ ق په شا وخواکي په دري ژبه ترجمه سو . (دتهران طبع ۱۳۴۸)

دعبدالحی حبيبي په اهتمام .

۹۸۱ م ۳۷۱ ق :

فردوسی د شاهنامی نظم شروع کي .

شيخ ابوزيد محمد بن احمد مرغزی په هرات کي وفات او ښخ سو (۱۳ رجب) .

۹۸۲ م ۳۷۲ ق :

دابو الحسن سيمجوري پر خای تاش دخراسان سپه سالار سو .
عبدالله بن احمد عتبي دنوح بن منصور ساماني وزير قتل سو .

احمد بن جعفر بن احمد د آل بانيجور حکمران او ابو علي احمد بن محتاج مرستيال ئي په چغانيان کي .
يوه جوزجاني عالم دحدود العالم جغرافي کتاب په دري دجوز جان دامير محمد بن احمد فريغوني په نامه وکيښي او لومړی پلائي په اسلامي دوره کي د(افغان) ذکر وکي .

۹۸۳ م ۳۷۳ ق :

دفقيه ابو الليث نصر بن محمد سمرقندی وفات او ښخيدل په بلخ کي .

۹۸۴ م ۳۷۴ ق :

دابو عمر و احمد بن محمد زوزني (دهرات او نشاپور ترمڅ) دعر بي ژبي لوی عالم وفات . دعبدالله بن موسی سلامی مورخ او اديب وفات په مرو کي .

۹۸۵ م ۳۷۵ ق :

دسلجوقيانو ظهور د بخارا په شا وخواکي .

۹۸۶ م ۳۷۶ ق :

دعبدالله بن محمد بن عزيز وزارت په ساماني دربار کي .

دمعجم الشيوخ دمؤلف ابراهيم

بن احمد مستملی بلخي وفات .

۹۸۷ م ۳۷۷ ق :

په خراسان کي ابو الحسن سيمجوري اوفايق پرتاش باندی بري وموند .

ابو الظفر طاهر بن فضل بن محمد بن مظفر د چغانيان امير دمنجيك شاعر ممدوح مړ سو .

۹۸۸ م ۳۷۸ ق :

دناصر الدوله ابو الحسن محمد بن ابراهيم بن سيمجور دواتي مړينه .
دده په نامه سکه هم وهلي سوي ده .
دابونصر سراج طوسي عبدالله بن علي دكتاب اللمع دخواوند اولوی صوفي وفات په طوس کي (رجب) .
دمحمد بن محمد کراييسي نشاپوري محدث او قاضي وفات په بصره کي (ولادت ئي ۲۸۵ ق) دخليل بن احمد سجزي دسمر قند دقاضی وفات .

دخواجه قر بنج وفات په هرات کي او په گازرگاه کي ښخيدنه .

۹۸۹ م ۳۷۹ ق :

دابو الحسن سيمجوري مړينه .

۹۹۰ م ۳۸۰ ق :

ابو بکر بن محمد بن ابراهيم بخاري کلا باذی دخراسان صوفي او دالتعرف المذهب التصوف دمؤلف وفات ، او ابو علي سيمجوري دخراسان حکمران سو .

ابو بکر ربیع بن احمد بخاري په طب کي دهدياۃ المتعلمين کتاب په دري تاليف کي .

۹۹۰ م ۳۸۰ ق حدود :

دفخر الدوله ابو المظفر احمد بن محمد دچغانيان امير دفرخي دممدوح دژوند دوره .

شيخ رضی لودی دشيخ حمید وړاړه دپښتو قدیم شاعر په کسی غره کی داسلام تبلیغ کاوه .

دمحمد بن علی خسروی سرخسی او ابومحمد بدیع بن محمد بلخی او دابوالحسن علی بن محمد منجیک ترمذی ددری قدیمو شاعرانو دژوند دوره .

دابو سلیمان محمد بن طاهر منطقی سیستانی و فات .

دابوالفضل احمد هروی ریا ضی دان او منجم وفات .

۹۹۱ م ۳۸۱ ق : په لغمان کی دکابل رود پرغاړه دجیپاله کابلشاه ماته د سبکتگین له خوا . په دی سیمه کی داسلام خپرونه - افغانان اوخلجیان(غلجیان) دسبکتگین په لښکروکی داخل سوه داحمد بن حسین بن مهران نشاپوری محدث وفات . دمحمد بن عبدالله هروی فقیه او مفسروفات .

دطاهر بن فضل بن محمد بن محتاج چغانی امیر او ددری ژبی شاعر دژوند وخت .

دابو الحسن محمد بن یوسف عامری نشاپوری (ابن ابی ذر) دکتاب السعادة والاسعاد دمؤلفو فات .

۹۹۲ م ۳۸۲ ق : دمحمد بن احمد بن سلیمان نوقانی سیستانی ادیب او مؤلف وفات .

۹۹۴ م ۳۸۴ ق : دهرات په جنگ کی دسبکتگین او محمود بری پریاغی ابوعلی سیمجوری باندی چی دوهم نوح سامانی امیر، پلارته «ناصر الدین» او محمود ته دسیف الدوله لقب

په جنگ کی سلطان محمود پر غالب سو .

دسپهل بن محمد صعلوکی نشاپوری مفتی نشاپور وفات .

۹۹۷ م ۱۰۳۰ - ۳۸۷ - ۴۲۱ ق : دغزنو یانو داوم پاچا یمین الدوله سلطان محمود بن سبکتگین دپاچهی دوره .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق : دوزیر ابو نصر مړینه . دوزیر ابو المظفر محمد بن ابراهیم بر غشی مقرری . دخوارزمشاه مامون مړینه او دعلی بن مامون جلوس .

۹۹۷ م ۹۹۸ - ۳۸۷ - ۳۸۹ ق : ددوهم منصور ددوهم نوح زوی دسامانی نهم پادشاه امارت .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق : دابو الوفا محمد بن یحیی بوزجانی نشاپوری لوی خراسانی ریا ضی پوهاند وفات (تولد ئی ۳۲۸ ق) .

۹۹۸ م ۳۸۸ ق : دابو سلیمان احمد بن محمد خطابی بستی دمعالم السنن دمؤلف وفات په بستی کی (ولادت ۳۱۹ ق) .

دعماد الدوله ابوعلی محمد مظفر بن محمد بن ابراهیم دواتی دخراسان د لوی حکمران مړینه . دی سکه هم لری .

دابو الوفاء محمد بن محمد بوزجانی مشهور ریاضی پوهاند وفات په بغداد کی . (ولادت ئی ۳۲۸ ق) .

سلطان محمود ټول شمالي افغانستان ونيو او سامانی دربار هم دده پاچهی ومنله .

۹۹۸ م ذیقعد ۳۸۹ ق : دالقادر بالله خلیفه له خوا دبغداد داستا خو را تگ بلخ ته او سلطان محمو دته در(یمین الدوله اوامین الملک ولی امیر المؤمنین) لقبو نه ورکول .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق : پر ابو القاسم سیمجوری باندی په خراسان کی دپگتو زون بری - د برغشی وزیر تیښته . دارسلان خان علی مړینه .

سلطان محمود دسامانی منصور او عبدالملک پر سالا رانو بگتو زون او فائق خاصه باندی بری وموند .

دو هم عبدالملک ددوهم نوح زوی سامانی لسم پاچا پرتخت کښینوست .

شار رشید دغریستان پاچا سلطان محمود ته غاړه کښیښووه او خطبه یی دده په نامه وویل .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق جلود : امام ابو الحسن محمد بن شعیب بیهقی شافعی فقیه دنشاپور دسیار په کوڅه کی «مدرسه بیهقیه» جوړه کړه .

مدرسه صاعديه په نشاپور کی (یا سعديه) دشهزاده نصر بن سبکتگین په همت جوړه سوه .

۹۹۹ م ۱۰۰۱ - ۳۹۰ - ۳۹۲ ق : په لغمان او پېښور او وپېند کی دسلطان محمود بری پر جیپاله کابلشاه باندی .

۹۹۹ م ۳۹۰ ق : په خشباجی (اوسنی دمقر زرکشان) کی د طلا کان ښکاره سو .

۹۹۹ م ۱۰۱۹ - ۳۹۰ - ۴۱۰ ق : او گره بوت منجم دکابلشاه اند

پاله په دربار کې د «شکېت پرت» کتاب تاليف کړی.

ابو نصر احمد بن محمد د فریغونې کهول پنځم پاچا په جوزجان کې.

۹۹۹ م ۳۹۰ ق حدود:

ابو یعقوب اسحاق بن احمد سگری خپل کتاب کشف المحجوب په دری ژبه د اسماعیلی فرقې پر عقایدو وکینځ.

۱۰۰۰ م ۳۹۱ ق:

ابو القاسم علی بن محمد بن ابراهیم سیمجوری دو اتی دهرات والی د نصر بن سبکتگین سره په سرخس کې و جنګید او ونیول سو.

د طاهر بن خلف صفاری د سیستان دامیر وفات.

د ابو سلیمان محمد بن طاهر سنجستانی منطقي لوی فیلسوف وفات.

۱۰۰۱ م ۳۹۲ ق:

سلطان محمود خپل سفیر داوزگند ایلک خان ته واستاوه.

۱۰۰۲ م ۳۹۳ ق:

سلطان محمود په حصار طاق کې د سیستان پاچا خلف ابن بانو کلا بند کړی او هغه یې جوزجان ته واستاوه. په سیستان کې قبحی حاجب حکمران کړی.

ابو القاسم منصور بن محمد هروی د سلطان محمود وزیر یو قرآن په کوفی نسخی خط دمشهد رضوی کتابخانی ته وقف کړی چی تر اوسه هلته سته.

۱۰۰۳ م ۳۹۴ ق:

د فریغو نیانو دکهل خلرم پاچا

فریغون دمحمد زوی په جوزجان کې.

۱۰۰۴ - ۱۰۱۰ م ۳۹۵ - ۴۰۱ ق:

په ملتان کې د ابو الفتوح داؤد بن نصر لودی خلرم پاچا سلطنت.

۱۰۰۴ م ۳۹۵ ق حدود:

د ابو منصور عماره بن محمد مروزی دری قدیم شاعر د ژوند وخت.

۹۹۹ - ۱۰۰۴ م ۳۹۰ - ۳۹۵ ق:

ابو ابراهیم منتصرد دو هم نوح زوی سامانی آخر نی پاد شاه وچی په ۳۹۵ ق سامانی پاچهی ختمه سوه.

۱۰۰۵ م ۳۹۶ ق:

سلطان محمود په ملتان کې پر ابو الفتوح داؤد بن نصر بن حمید لودی دو هم پاچا باندی حمله وکړه هغه ججه ومنله.

دمحمد بن احمد بن محمد نساپوری محدث وفات (ولادت ۳۳۳ ق).

د ابو العباس احمد بن محمد زاهد نسوی او خراسانی صوفی د طبقات الصوئیه د مؤلف وفات.

۱۰۰۶ م ۳۹۷ ق:

د ترکستان ایلک خان چی بلخ او هرات نیولی و، سلطان محمود بیرته ځنی و نیول، او په شرخیان کې ماته وکړه.

۱۰۰۷ م ۳۹۸ ق:

د اسماعیل بن حماد جوهری فارابی دالصحاح فی اللغه دځاوند وفات.

۱۰۰۸ م ۳۹۹ ق:

سلطان محمود کابلشاه انده پاله په وپهند کې د اباسین پر غاړه مات کړی.

خلف بن احمد د سیستان صفاری پادشاه په جلا وطنی که وفات سو (رجب)

۱۰۰۹ م ۴۰۰ ق:

د ابو الفتوح علی بن محمد بستی لوی منشی او شاعر وفات په اوزگند کې.

۱۰۰۹ م ۴۰۰ ق حدود:

عنصری د سلطان محمود د ملتان دفتو حا تو په شرح کې «تاج الفتوح» نظم کړی.

فرخی د سلطان محمود د دربار شاعر «دولت نامه» د سلطان دفتو حا توبه بیان کې زر بیته نظم کړه.

په دری ادب کې د دستان سرا یی رواج او دقصیده ویلو عروج.

شار ابو محمد بن محمد د غرستان شاه د سلطان محمود سره و جنګید او مړ سو.

د مرسل بن منصور لویکی د ژوند وخت.

ابو العباس فضل بن احمد اسفراینی د سلطان محمود وزیر په بلخ کې یوه مدرسه جوړه کړه.

د حسین ابن سینا او د ابو عبید عبدالواحد بن محمد جوزجانی د ابن سینا د شاگرد د ژوند وخت.

ابو الحسن محمد بن سلیمان بیسقی مزید التاریخ د غزنو یانو پر احوال تالیف کړی.

د سلجوق ددرو زا منو میکا ئیل - اسرائیل موسی پر غلونه او اقتدار د آمو پرسیمو او د خراسان پر شمال باندی.

دمحمد بن حسین خراسانی مشهور په ابو جعفر خازن دریاضی اوفلکیاتو پوهاند د ژوند وخت.

دمحمد بن احمد بن محمد نوقانی

سنجستانی دالعلم والعلماء دمؤلف او محدث وفات.

۱۰۱۰ م ۴۰۱ ق:

سلطان محمود ملتان ونیو او ابو الفتوح داؤد پښتون لودی پاچایی په غورک کې بندی کړی.

شمس الکفاة احمد بن حسن میمندی د غزنو ی سلطنت په وزارت وټاکل سو.

ابو العباسی فضل بن احمد اسفراینی د سلطان محمود له وزارت ه معزول سو.

دامام ابو عبید احمد بن محمد هروی د غریب القرآن دمؤلف وفات.

ابو العباس احمد اسفراینی د سلطان محمود وزیر په شکنجه کې. په خراسان کې و چ کا لی او کاختی.

۱۰۱۰ - ۱۰۲۵ م ۴۰۱ - ۴۱۶ ق:

شمس الکفاة احمد بن حسن میوندی د سلطان محمود وزیر و چی په ۴۱۶ ق معزول او په هند کې بندی سو. (متوفا ۴۲۴ ق).

۱۰۱۱ و ۲ م ۴۰۲ ق:

د ایلک خان نصر او تغان خان استاخی سلطان محمود دته راغی.

تا هر تی دمصر ایلچی دالحاکم با مرالله اسماعیلی له خوا غز نی ته را ولیدل سو، خو په لار کې مړ کړ سو.

د جوزجان د پاچا ابو نصر ابو الحارث فریغونی وفات.

دیحیی بن عمار سیستانی لوی عالم او دخواجه عبدالله انصاری د مرشد وفات او دهرات په خیابان کې دده ښخونه.

فردوسی د شاهنامی نظم تمام کړه.
دحنفی لوی فقیه او زاهد اسماعیل بن حسین بیهقی وفات.
١٠١١-١٠١٢ م ٤٠٣-٤٠٤ ق
سلطان محمود پنجاب او کشمیر ونيول.

١٠١٢ م ٤٠٣ ق:

سلطان محمود غرjestان ونيو او دشا رانو مستقلة شاهي ئی ختمه کړه.
١٣ و ١٠١٢ م ٤٠٣ ق:
دايلک خان نصر مړينه او دايلک احمد بن علی جلوس په ما وراء النهر کی.

١٠١٣ م ٤٠٤ ق:

دوزير ابو العباس فضل اسفرايني مړينه.
په يار کند کی د قدر خان يوسف دغزنی سره دو ستانه روابط.
دامام سهل محمد صعلو کی لوی مفتی او عالم وفات په نساپور کی.
١٠١٤ م ٤٠٥ ق:

وزير احمد ميوندي خوارزم شاه ته وويل چی خطبه دسلطان محمود په نامه ووايي.
سلطان محمود دبست له لاری پر غور پر غل وکړه او دهغه خای امير محمد سوری ئی د آهنگران په کلاکی محصور او بندی کړه امير محمد سوری په زهر و خان وواژه.
امير بو علی دمحمد سوری زوی دغور په منديش کی دسلطان محمود تابع اميرسو. او مسجدونه، مدرسي

اومايي جوړی کړی.
د ابو عبدالله محمد بن عبدالله حاکم نساپوری محدث او د «تاريخ نساپور» دموظف وفات (ولادت ئی ٣٢١ ق).

١٠١٥ م ٤٠٦ ق:

خوارزم شاه ما مون د سلطان محمود خور واده کړه.
د ابو علی حسن بن علی د قاق نساپوری عالم او صوفي او واعظ وفات.
شارابو نصر محمد بن اسد د غرستان پا چا په ٤٠٥ ق د سلطان محمود په لاس بندی سو او په ٤٠٦ ق په هرات کی مړ سو.
١٠١٦ م ٤٠٧ ق:

دعبدالله بن محمد بن ابراهيم نساپوری واعظ او مفسر وفات.
دسلطان محمود ير غلونه پر پنجاب او کشمير باندی.

١٠١٧ م ٤٠٧ ق شوال:

دخوارزم خلکو مامون خوارزم شاه دسلطان محمود اخښی مړکی دسلطان محمود خوارزم ونيو.
دعبدالمک بن محمد خر گو شی نساپوری شافعی فقیه او واعظ وفات په نساپور کی. ده په خرگو شی کوڅه کی یوه مدرسه او کتابخانه او روغتون جوړ کړی وو.

١٠١٧ م ٤٠٨ ق:

سلطان محمود ابو الحارث محمد بن علی بن ما مون خوارزم شاه هیسته کړه او پر خای یی لوی حاجب التونتا ش هلته دخوارزم شاه په ډول وگماره.

دامام ابو الطيب سهل بن سليمان صعلو کی مشهور محدث او فقیه او دسلطان محمود د دربار ملا دژوند وخت.
امام قفال صغیر عبدالله بن احمد مروی شافعی (متوفا ٤١٧ ق) د «مآثر محمودی» کتاب وکړی.
حاکم امام ابو سليمان فندق بن ایوب بن حسن له والشتانه دسلطان محمود په حکم دنساپور قاضی سو.
ابو بکر عبدالله بن يوسف سيستاني حصیری دسلطان محمود ندیم و.

د ابو القاسم منصور بن حسن فردوسی طوسی وفات. دی د شاهنامی شاعر او د دنیا له لویو شاعرانو څخه دی. (تولد ئی ٣٣٠ ق)
ابو سهل احمد بن حسن حمدوی دسلطان محمود او مسعود وزیر او دری حکمران و تر ٤٣٠ ق پوری.

١٠٢٠ م ٤١١ ق:

دخر بنبون بن سپه بن بن کيس وفات دکسی غره په جنوبی لمن کی. داسپری دپښتنو مشرو او پښتو شعر یی سته.

سلطان محمود غور فتح کړه.
دشيخ الاسلام یو نس بن طاهر نصیری بلخی عالم دکتاب بهجه د مؤلف وفات او بنخیدل په بلخ کی.

١٠٢١ م ٤١٢ ق:

د ابو عبدالرحمن محمد بن حسین سلمی نساپوری مشهور صوفي او دطبقات الصوفیه دمؤلف وفات په نساپور کی. (ولادت یی ٣٢٥ ق).
دحافظ احمد بن محمد مالینی

دجوزجان مقامی امیران فریغونیان ختم سول او ددوی سیمی دغز نوی سلطنت ضمیمه سو.
دايلک خان لور دغزنی والیه مسعود ته واده سوه.
شهرزاده مسعود رسماً دسلطان محمود ولیعهد سو.
نظام الملك حسن بن علی طوسی وزیر وژ یی.
د ابو الخیر خمار حسین بن سوار مشهور خراسانی فیلسوف او عالم وفات. (تولد ئی ٣٣١ ق).

١٠١٨ م ٤٠٩ ق:

سلطان محمود په غزنی کی یو مسجد جامع او په هغه پوری نښتی یوه لویه مدرسه جوړه کړه.
دامام ابو منصور از هری هروی لغوی عالم وفات.
امام هیصم بن محمد بن عبدالعزیز ناوی هروی دقصص نابی مؤلف وفات سو.

١٠١٨-١٩ م ٤٠٩-٤١٠ ق:

سلطان محمود دهند قنوج تر گنگا پوری و نیول، او دری ملیو نه در همه غنیمت یی واخیست.

١٠١٩ م ٤١٠ ق:

له هندوستانه دراستون کیدو پر وخت سلطان محمود له افغانانو سره ونښت.

١٠١٩ م ٤١٠ ق:

حسن د ابو نصر احمد زوی د فریغو نی کورنی آخر شهرزاده.

١٠١٩ م ٤١٠ ق حدود:

دترو جنپاله کابلشاه د ژوند وخت. د غرستان د پاچا شازاد شیر ژوند.

(هروى) محدث وفات په مصر يا په هرات كې .

دامير نصر بن امير سبكتگين د سلطان محمود كشر ورور وفات .
سلطان محمود دكشمير لوهر كوت كلا بند او فتح كړى .

١٠٢٢م ١٣٤١ق

سلطان محمود دهند گواليار او كالنجر ونيول .
دقاضي محمد بن فضل رواس (ميرك بلخي) مفسر او عالم وفات او بنخيدل په بلخ كې .
دمحمد بن احمد جارو دى هروى لوى محدث وفات .

١٠٢٣م ١٣٤١ق

دامام ابو محمد اسماعيل بن ابراهيم سرخسي لوى عالم وفات او دهرات دعيدگاه غر بى خواته يې بنخيدل . دى د مناقب الشافعي مؤلف دى . (ولادت يې تر ٣٣٠ ق وروسته) .

دابو سعيد احمد بن محمد سجزي لوى منجم او رياضى پوهان وفات .
محمد بن عثمان وراق او غزنوى مذهب پوه خو شخړه قرآن وكيښ چې په ٤١٤ق كې وقف كړى .

(دمشهد رضوى كتابخانه)
دمحمد بن آدم هروى متكلم اولغوى دديوان متنبى دشارح وفات .

سلطان محمود تر كسې غره (كوه سليمان) پورې دافغانانوسيمې ټولې ونيولې .

١٠٢٤م ١١٥٤-١٦٦٥ق

سلطان محمود ماوراءالنهر ونيو او دكاشغر دقدر خان سره يې معاهده وكړه .

چې دسلجوقيانو مشرؤ دهندو ستان په كالنجر كې بندى كړى .

١٠٢٦م ١١٧٤ق

دعبدالله بن احمد قفال صغير مروزي مشهور شافعي فقيه دماثر محمودى دمؤلف وفات په سيستان كې (تولد يې ٣٢٧ق) .
دخليفه القادر بالله سفير له بغداده سلطان محمود ته راغى .

بېيم پاله آخرنى كابلشاه دگندهارا په شرق كې .

١٠٢٧م ١١٨٤ق

دوه تنه سفيران قلتنكا او قاشى دقتاخان او يغر خان له خوا له خطا او ختن څخه دسلطان محموددربارته راغله .

دامام ابو اسحق ابراهيم بن محمد بن ابراهيم اسفراينى مشهور عالم وفات په نشاپور كې .
دسلطان محمود آخره حمله پرهند اود ملتان دجتا نو ايلو ل .

عيسى بن عبدالله بلخي كاتب يوه نسخه خوشخطه قرآن وكيښې (دميلان كتابخانه) .

١٠٢٨م ١١٩٩ق

ابوعلى حسن بن محمد نشاپورى (حسنك) دسلطان محمود وزير سو .

١٠٢٩م ١٢٠٤ق

سلطان محمود ټول ايران ونيو او شهزاده مسعود يې په اصفهان كې خپل نائب وټاكه .

بوريجان بيرونى خپل كتاب التفهيم لاوائل صناعةالتنجم دريخانه بنت الحسن په نامه تاليف كړى .

دابو العباس فضل بن عباس صاغانى محدث دژوند وخت په بغداد كې .

دمحمد بن عبدالله مسعودى مروزي شافعي فقيه دشرح مختصرالمزنى دهؤلف وفات په مرو كې .

١٠٢٩-١١٠٦م ١٢٠٠-٥٠٠ق

دصاعد دكهول دمشهورو پوهانو او قاضيانو دژوند وخت په نشاپور او هرات كې .

١٠٣٠م پنجشنبه ٢٣ ربيع الاخر

١٢٤١ق

دسلطان محمود وفات او دغزنى په باغ فيروزي كې بنخول . دده عمر (٦١) او پاچهى ٣٣ كاله وه .
مملكت يې دهند له گنگا څخه تر دجلې پورې او دشمالى خواله سيمه دريا څخه جنوبا دعربو تربحيرى پورې پروت ؤ .

امير محمد دسلطان محمود زوى په غزنى كې سكه ووهله (دغزنو يانو اتم پاچا) .

١٠٣٠-١٠٤٠م ٤٣٢-٤٣٣ق

دناصر الدين الله سلطان مسعود بن محمود دسلطنت دور ه په غزنى كې .

(دغزنويانو نهم پاچا)

١٠٣٠م رمضان ٤٢١ق

القادر بالله خليفه له بغداده خپل عهد اولوا دمرسل بن منصور گرديزى په لاس سلطان مسعود بن محمودته په نشاپور كې راوليږل او ده ته يې ناصر الدين الله لقب ورکړى .

١٠٣٠م ٤٢١ق شوال

امير محمد دسلطان محمود زوى

په تگين آباد کې ونيوال سو اوږوند
کړ سو .

سلطان مسعود خواجه احمد بن
حسن ميوندي دهند له زندانه
راوغوښت او وزير يې کې .

حسن ميکالي (امير حسنک)
دسلطان محمود وزير په بلخ کې
دسلطان مسعود په حکم په دارسو .

دابو بکر محمد بن اسحاق بن
ممشاد واعظ دکراميانو درئيس
وفات په نساپور کې .

دعلي بن احمد نسوي خراساني
رياضي پوهاند او مهندس او منطقي
دژوند وخت .

١٠٣١م ٤٢٢ ق

سلطان مسعود کرمان او مکران
ونيول . او استاخي يې کاشغر ته
واستول .

امام يحيي بن عمار سجستاني
هروي وفات او دهرات په خيابان کې
بنځ سو .

١٠٣١م ٤٢٣ ق

سلطان مسعود هرات ته ولاړ او
سپه سالار عبدوس يې دسلجوقيانو
ترکمانانو مقابلي ته وټاکه .

امير ابويقوب يوسف بن سبکتگين
دسلطان مسعود په حکم دسکاوند
دکلا په حبس کې مړ سو .

١٠٣٢م ٤٢٤ ق

دقدر خان مړينه - دارسلان خان
سليمان مړينه .

التو نتاش خوارزم شاه بخارا ته
لښکر بوت او مړ سو .

١٠٣٢-١٠٣٥م ٤٢٤-٤٢٧ ق

هارون دالتو نتاش زوی په
خوارزم کې دغزني تر حمايت لاندې

پراتخت کښيښوست .

١٠٣٣م ٤٢٤ ق

دخواجه احمد بن حسن ميوندي
دغزني دلوې وزير په هرات کې وفات
(٢٠ محرم) احمد بن علي بن عبد الصمد
وزير سو .

١٠٣٣م ٤٢٥ ق

دمسعود لښکر کشي پر آمل -
ساري - طبرستان .

عباس بن شيش دبو علي وراره
دغور امير دمنديش دو لايت په سنگه
کلاکي يور صد گاه جوړ کې ء .

دشيخ ابو الحسن علي بن جعفر
خرقاني لوی صوفي وفات (سه شنبه
١٠ محرم په عمر ٧٣ کاله) .

شيخ اسعد بن محمد سوري د
پښتو شاعر دزمينداورپه بغني کې
مړ سو .

ابو القاسم علي بن حاتم بيهقي
چي دسلطان محمود په وخت کې
مشرف و ، دسلطان مسعود په فرمان
« صاحب بريد » سو .

١٠٣٤م ٤٢٦ ق

احمد ينالتگين په هندوستان کې
ياغي سو ، سلطان مسعود دده مقابلي
ته هندو سپه سالار تليک بن جهلن
واستاوه .

هارون سلطان مسعود ته ياغي
سو - دسلطان مسعود استاخي له
کاشغره راغلل - دبغرا خان استاخي
سلطان مسعود ته را ورسيدل .

دشافعي فقه دامام ابوعلي حسين
بن شعيب مروزي سنجي وفات .

١٠٣٥م ٤٢٧ ق

احمد ينالتگين مات او په دريای

سندکي ډوب سو .
سلجوقيان په خراسان کې -
دعلي تگين زامنو استاخي مسعود
ته راغي .

دابو نصر محمد بن عبد الجبار
عتبي دتاريخ يميني دليکوال وفات .

١٠٣٥م ٤٢٧ ق

سلطان مسعود په هند کې
پرهانسي حمله وکړه او خپل زوی
امير محدود يې د لاهور حکمران
وټاکه .

١٠٣٥-١٠٤١م ٤٢٧-٤٣٣ ق

اسماعيل خندان دالتو نتاش
زوی په خوارزم کې اقتدار و مو ند .

دمحمد بن علي هروي لغوی او د
مصر د مؤذن وفات (ولادت ٣٧٢ ق) .

١٠٣٧م ٤٢٨ ق

دشيخ الرئيس بوعلی حسين بن
عبدالله ابن سينا بلخي لوی فيلسوف
طبيب او ددری او عربي مؤلف وفات
په همدان کې . (تولد يې صفر ٣٧٠ ق
په بخارا کې) .

دامام اسحاق بن ابراهيم بن محمد
هروي عالم وفات او دهرات په
نماز گاه کې بنځيدل .

دسلطان مسعود استاخي ترکستان
ته ولاړل او دهغه ځای استاخي
مسعود ته راغلل .

سلطان مسعود په جوزجان کې
علي قدوزي مات کې .

١٠٣٩م ٤٢٩ ق

سلطان مسعود دسلجوقيانو سره
رسالت سو .

١٠٣٩م ٤٣١ ق

دابو نصر مشکان دسلطان محمود
او مسعود ددربار لوی منشي وفات .

ابو سهل زوزني صا حديدوان -
رسالت سو .

د ابو القاسم حسن بن احمد عنصري بلخي د سلطان محمود د دربار لوی شاعر وفات .

١٠٤٠ م ٤٣٢ ق

سلجوقيانو شمالي ولايات او خراسان ونيول او په دنداندان کي سلطان مسعود مات کي .

١٠٤٠-١١٧٥ م ٤٣٢-٥٥٢ ق

د سلجوقيانو د سلطنت دوره پر افغانستان باندې .

د حسن بن محمد بن شعيب مروزي شافعي فقيه وفات په ربیع الاول ٤٣٢ ق .

١٠٤٠ م ربیع الآخر ٤٣٢ ق

سلطان مسعود خپل زوی مو دود په غزني کي پريښو ، پخپله دخزانو سره هندوستان ته رهي سو .

١٠٤٠ م ١١ جمادی الاولی ٤٣٢ ق

لبنکرو په ماريگله کي سلطان مسعود ونيو او دده پر ځای يي دده پوند ورور محمد بيا پاچا کي . وروسته سلطان مسعود دخپل وراره طاهر بن محمد په لاس مړ کړ سو .

١٠٤٠ م جمادی الاخری ٤٣٢ ق

سلطان مو دود له غزني څخه راووت او دخپل پلار د اکا محمد سره يي په دنيور کي جنگ وکړ . محمد او دده زوی طاهري وروڼ او ددي بری په نسبت يي فتح آباد هلته جوړ کي .

١٠٤٠ م ٤٣٢ ق

امير محمد د سلطان محمود زوی دو همه پلا پاچا سو .

وفات د تكملة التجريد خاوند .

دملك ابدال (اودل) بن ترين د ابدالي افغانانو د يوه نيکه د ژوند وخت په کسي غره کي .

١٠٤٨ م-٤٤٠ ق

د ابو ريحان محمد بن احمد بېروني لوی عالم او منجم د کتاب الهند او نورو ډيرو تاليفاتو د مولف وفات ، او په غزني کي ښخيدل . ده تر ٤٤٠ م پوري ٦٥ کتابونه تاليف کړي وو . تولد يي ٣٦٢ ق .

د ابو سعيد فضل الله بن ابی الخير مېښي خراساني مشهور صوفي وفات .

د مشهور اديب علي بن حسن عميد قمستاني وفات .

١٠٤٨ م-١٠٥٢ م ٤٤٠-٤٤٤ ق
پر غزني باندې د طغرل تغلب او د سلطان عبدالرشيد وژنه .

١٠٤٨ م ٤٤٠ ق حدود

د ابو منصور موفق بن علي الهروي په درمل پيژندنه کي کتاب الاينيه عن حقايق الادويه په دري ژبه تاليف کي چي يوه خطي نسخه يي په ٤٤٧ ق کال اسدي طوسي وکښله (دويانا کتابخانه) د منصور بن محمد هروي فقيه او شاعر او دهرات د قاضي او د منية الراضي د مولف وفات .

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د غزنو يانو د وولسم پاچا دوهم مسعود د مودود زوی په غزني کي سکه ووهله .

علي بن مسعود بن محمود په همدغه کال پاچا شو .

١٠٤٣ م ٤٣٥ ق حدود

عبدلرزاق د احمد بن حسن ميوندي زوی د سلطان مودود وزير و . د احمد بن حسين باخريزي د دمية القصر د مولف وژل .

١٠٤٤ م ٤٣٦ ق

په ماورا النهر کي شيعي غور ځنگونه ، د ابو الفضل عبيد الله بن احمد ميکالي خراساني منشي او مولف امير وفات (نوم يي عبدالرحمن هم راغلي دي) د غزني دوزير احمد بن علي بن عبدالصمد وفات . او د طاهر مستوفي وزير کول .

١٠٤٥ م ٤٣٧ ق

امام عبدالکريم بن هوازن قشيري الرسالة القشيرية په تصوف کي په عربي وکښله . چي ابو الفتوح عبدالرحمن بن محمد نشاپوري په کرمان کي په ٥٥٠ ق په دري ترجمه کړه .

امام ابو القاسم قشيري په نيشاپور کي يوه مد رسه جوړه کړه . ناصر خسرو بلخي خپل سفرله جوزجانه د حجاز خواته شروع کي (٦ جمادی الاخری) دي په جمادی الاخری کي د ٤٤٤ ق بيرته بلخ ته راغي .

١٠٤٦ م ٤٣٨ ق

د امام ابو محمد عبدالله بن يوسف جريزي شافعي فقيه او مفسر او اديب وفات په نشاپور کي .

د عبيد الله بن عبدالله هروي محدث او مورخ د ژوند وخت .

١٠٤٨ م ٤٣٩ ق

د عبدالرحمن بن محمد سرخسي حنفي فقيه د بصري د قاضي

١٠٤٩ - ١٠٥٢ م ٤٤٤-٤٤٤ ق

د غزنويانو د خورلسم پاچا
عبدالرشيد دسلطان محمود د زوی
سلطنت په غزني کې.

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د شيخ عمو مشهور صوفي احمد
بن محمد بن حمزه وفات په هرات کې
او په گازر گاه کې ښخيدل.

ابو معين ناصر بن خسرو قبادياني
بلخي (حجت خراسان) له خپله سفره
راستون سواود اسما عیلي مذ هب
تبليغ يې په بلخ او بدخشان کې
شروع کړی د ده ډله (ناصریه) بللله
کيده.

١٠٥٠ م ٤٤٢ ق

د سلجوقيانو او طغريل دغزنوی
لښکر د مشر جنگونه او په دره خمار
او بست کې د سلجو قيانو ماتې.
د عبدالسلام بن محمد بن هيصم
کرامی وفات په هرات کې.
د حسن بن مظفر نساپوری اديب
اوشاعر وفات.

١٠٥٠ م ٤٤٢-٤٤٣ ق

ابو سعيد عبدالحی بن ضحاک بن
محمود گردیزی زين الاخبار په دري
ژبه په غزني کې د سلطان عبدالرشيد
په نامه وکيښي (د عبدالحی حبيبي
طبع، تهران ١٣٤٧)

١٠٥٢ م ٤٤٤ ق

عبدالرزاق بن احمد بن حسن
ميوندي د سلطان فرخزاد له وزارت
معزول او پر ځای يې خواجه حسن
مهران وزير سو.

د خرخين حاجب د غزني سپه سالار
په خراسان کې د سلجو قيانو سره

جنگونه.

دعبید الله بن سعيد بن حاتم
سجزي محدث وفات په مکه کې.
طغريل د سلطان محمود مریي د
غزني ترنيولو وروسته ډير غزنوی
شهرزاد گان مړه کړل او خلکو دی
وواژه.

١٠٥٢ - ١٠٦٠ م ٤٤٤-٤٥١ ق

د غزنويانو شپاړسم پاچا فرخزاد
د لومړي مسعود د زوی سلطنت.

١٠٥٣ م ٤٤٥ حدود

يوه نامعلوم مولف تاريخ سيستان
وليکلي.

١٠٥٤ م ٤٤٦ ق

د ابوبکر احمد بن اسحاق صبغي
نساپوری شافعي عالم او فقيه وفات.

١٠٥٥ م ٤٤٧ ق

حکيم علی بن احمد اسدي طوسي
دگرشاسپ نامی شاعر د کتاب الابنيه
عن حقايق الادويه خطی نسخه وکښله
(دويانا کتابخانه) مولف يې موفق
الدین ابومنصور علی الهروی په دغه
کال ژوندی و.

١٠٥٦ م ٤٤٨ ق

د حجة الاسلام ابو حامد محمد بن
محمد غزالي طوسي زېږېدنه.

١٠٥٧ م ربيع الاول ٤٤٩ ق

د ابو النجم اياز اويماق وفات او
ښخيدل په لاهور کې (٩)

د اسماعيل بن عبد الرحمن بن احمد
صابوني نساپوری فقيه او مفسر او
واعظ وفات په نساپور کې (ولادت يې
٣٧٣ ق)

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق :

په خراسان کې د عربي نسخي او

١٠٥٩ - ١٠٩٨ م ٤٥١ - ٤٩٢ ق
د غزنويانو د اولسم سلطان
ابراهيم د لومړي مسعود د زوی
سلطنت.

١٠٦٠ م ٤٥٢ ق

د علي بن حسين مروزي حنفي
فقيه وفات.

١٠٦٢ م ٤٥٤ ق

د زهير بن حسن بن علي سرخسي
فقيه او مورخ او مفتي خرسان وفات.
د عبد الرحيم بن عبد الله صيرفي
بلخي قاضي القضاة او شيخ الاسلام
وفات او ښخيدل په بلخ کې.

١٠٦٣ - ١٠٧٢ م ٤٥٥-٤٦٥ ق

الپ ارسلان د چغري بيگ داود
زوی دمیکائيل لمسی سلجوقي دوهم
پاچا.

١٠٦٤ م ٤٥٧ ق

پرختل دالپ ارسلان يرغل.

١٠٦٥ م ٤٥٨ ق

د ابوبکر احمد بن حسين بيهقي
شافعي فقيه او محدث او مولف
وفات.

د قاضي ابو عاصم محمد بن
احمد عبادي هروي عالم د طبقات
الفقها او مبسوط مولف وفات.

حکيم ابونصر علی بن احمد اسدي
طوسي گرشا سپ نامه نظم کړه.

١٠٦٦ م ٤٥٩ ق

شرف الملك ابو سعد مستوفي
په بغداد کې دامام ابو حنيفه پرمزار
گنبد جوړه کړه.

د ابراهيم بن محمد توني هروي
محدث وفات په هرات کې.

د شيخ يوسف بن محمد سمعان

کوفي خطبه هنري ډول سره گډپيږي
(وامق عذراي عنصری دپروفيسور
محمد شفيع کتابخانه - لاهور)
محمود وراق يو تاريخ د ٤٠٩ ق
تر واقعو پوري په غزني کې وکيښي.
امير محمد دعباس زوی په غورکي
حکمران وو.

د شار ابراهيم بن ارد شیر د
ژوند وخت.

د سهل بن مرسل لويکي د ژوند
عصر.

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق حدود

اسحاق بن ابراهيم بن منصور -
نيساپوری خپل قصص الانبياء په دري
ژبه وکيښي.

محمد بن عمر رادوياني ترجمان
البلاغه وکيښي.

د ابوحنيفه اسکافي هروزي دري
شاعر د ژوند وخت.

د شيخ امام ابوبکر محمد بن امام
احمد بن محمد حدادی شالنگی
غزنوی وفات ٤٥٠ ق.

(قبر او شنخته يې په غزني کې سته)

د محمود بن عمر جوهری صايغ
هروی دري شاعر د ژوند وخت.

١٠٥٩ م ٤٥١ ق

د غزنويانو او سلجو قيانو ترمنځ
معاهده.

سلطان ابراهيم د مسعود زوی
غزنوی پاچا د سلجوقي داود او
الپ ارسلان سره روغه وکړه او
فقط شرقي افغانستان تر لاهوره
غزنوی سلطنت ته پاته شو.

لومړۍ پلا د سلطان لقب دسلطان
ابراهيم غزنوی پرسکه ضرب سو.

وفات او ښځيدل په چشت کې .

١٠٦٧ م ٤٦٠ ق

دشيخ الطايفه ابو جعفر محمد بن حسن طوسي د شيعه مشهور عالم او مولف وفات په بغداد کې .

(تولدنی په طوس کې ٣٨٥ ق)

١٠٦٧ م ٤٦٠ ق حدود

منصور بن سعيد بن حسن ميوندي دسلطان ابراهيم دسپاه عارض سو.

د ابوبکر عتيق بن محمد هروي سور آبادی د دري تفسير ليکوال د ژوند وخت .

قطب الدين حسن بن محمد د غور امير و .

نظام الملك حسن بن علي طوسي د سلجوقيانو لوی وزير په نساپور بلخ، هرات ، مروکي (نظاميه مدرسي) جوړی کړی .

د قاروت بن جفري بيگ داود سلجوقي د ژوند وخت چی د کرمان سلجوقيان د ده له پښته دی .

١٠٦٩ م ٤٦١ ق

د ابوالقاسم بن ابراهيم مروزي فوراني فقيه وفات .

١٠٦٩ م ٤٦٢ ق

دشافعي فقيه حسين بن محمد مرورودی وفات په مرو رود کې (٢٣ محرم)

ناصر خسرو بلخي خپل کتاب جامع الحکمتين د بد خشان د امير علي بن اسد بن حارث په خواهش تاليف کړی .

١٠٧٠ م ٤٦٣ ق

د ابو علي حسان بن سعيدمنيعي نساپوري فقيه او ېډای د مسجدواو

رباطو جوړوونکی وفات په مرو رود کې .

١٠٧٢ م ٤٦٥ ق

د الپ ارسلان پرماورا النهر باندی يرغلونه اودنه مړينه ،شمس الملك بنخ او ترمذ ونيول .

د شيخ ابو القاسم عبدالکريم بن هوازن قشيري دخراسان د مشهور صوفي وفات په نساپور کې .

د ابوبکر زين الدين اسماعيل وراق ازرقی هروي د دري مشهور شاعر وفات .

طاهر بن نصر بن احمد د سيستان پادشاه سو .

١٠٧٢ م ٤٦٥ ر ٤٨٥ ق

دملکشاه د الپ ارسلان زوی سلجوقي دريم پاچا سلطنت .

١٠٧٣ م ٤٦٦ ق

د عثمان بن حسين وراق غزنوی په خط يو ډير ښکلی منقش قرآن وکښن سوچی د مشهد رضوی په کتابخانه کې سته .

مويد الملك د نظام الملك زوی د هرات والی سو .

١٠٧٤ م ٤٦٧ ق

د عبدالرحمن بن محمد داودی پوشنگی فقيه اومحدث وفات په پوشنگ کې . (ولادت يی ربيع الاول ٣٧٤ ق) ملکشاه ترمذ ونيو او دشمس الملك سره ټی روغه وکړه .

د ابوالقاسم علي بن حس باخريزي عربي شاعر او دمية القصر د مولف وژل .

١٠٧٥ م ٤٦٨ ق

د ابوبکر محمد بن القاسم جوينی

١٠٧٨ م ٤٧١ ق

د حسن بن علي بن محمد بلخي وختی محدث اوقاضی وفات (ولادت يی ٣٨٥ ق)

١٠٨٠ م ٤٧٣ ق

د ابو علي فضل بن محمد فارمدی طوسی مشهور عارف وفات .

١٠٨٢ م ٤٧٤ ق

دقاضی القضاة ابوبکر محمد بن عبدالملك اسکا فی بلخي وفات او ښځيد نک په بلخ کې .

١٠٨٤ م ٤٧٧ ق

د ابو علي فضل بن محمد فارمدی د خراسان مرشد وفات سو .

تکش په بلخ کې ولاړ سو ملکشاه دی په ترمذ کې ونيوی اوپوند يی کې .

د احمد بن محمد بن عبدالجليل سجزي رياضي پوهاند او منجم وفات .

بيبي د عبدالصمد هروي لور محد ثه وفات سوه (ولادت يی ٣٨٧ ق) عبدا لاول هروي له دی خڅه روايت کوی .

١٠٨٥ م ٤٧٨ ق

د امام الحرمين ابوالمعالی عبدالملك بن عبدا لله جوينی وفات چی د نساپور نظاميه مدرسي مشر استادو .

ولادت يی په جوين کې ٤١٩ ق

(صفارنشاپوری) شافعی فقيه وفات .
١٠٧٦ م ٤٦٩ ق
سیف الدو له د سلطان ابراهيم غزنوی له خوا د هندو ستان حکمران او له بغداده د صنيع امير المومنين لقب ورکړ سو .

د ابو بکر محمد بن احمد بن هيثم رود باری بلخي دقراآت عالم خپل کتاب (جامع القراآت) په ٤٦٩ ق د سلطان ابراهيم بن مسعود په نامه په غزني کې تاليف کړی . (١٧ محرم)
د عبدالله بن سعيد بن حاتم سجزي محدث او دالا بانه د مولف وفات .

١٠٧٧ م ٤٧٠ ق

د ابوا لفضل محمد بن حسين بيهقي دغزني ددربار منشي اودتا ريخ بيهقي دمو لف وفات په غزني کې . (تولد يی دبیهق په حارث آباد کې ٣٨٥ ق) انوشنگين چی د بلکا تگين مریی وپه خوارزم کې د غر شاه په لقب د خوارز مشاهي دوهم کهول جوړ کی چی تر ٦١٧ ق پوری دغه کورنی حکمرانه وه .

د احمد بن عبدالملك نساپوری دخراسان دمحدث وفات .

د الشيخ العميد الجليل سيد ابوالفضل محمد بن علي طوسي وفات پنجشنبه ٩ رمضان ٤٧٠ ق (قبر او شنخته يی په غزني کې سته)

١٠٧٧ م ٤٧٠ ق حدود

د هيصم بن محمد ناوی (هروي) د دري قصص الانبياء د مولف دژوند وخت .

۱۰۸۷ م ۴۸۰ ق حدود :

۱۰۸۹ م ۴۸۲ ق

دسلطان ابراهيم غزنوي دسلطنت اوږده دارامي دوره اودخير آباد ، ايمن آباد دکلا وجوړول ، مسجدونه اومدرسي او قصرونه آباد ول .
دابو حاتم مظفر بن اسماعيل اسفزاری مهندس اومنجم وفات .
فاطمه دابوعلی دقاق لور د خراسان زاهده وفات سوه .
قتلمش دارسلان پيغوز وی د اسرائیل لمسی چی داناطول سلجوقيان دده له پښته دی .
تنش دالپ ارسلان زوی چی دشام سلجوقيان ځنی پید ا سول .
دعبدالله بن سعید خوافي شاعر اومنشی او حاسب دخلق الانسان دموالف وفات په بغداد کی .

۱۰۹۰ م ۴۸۳ ق

محمد بن ابو جعفر محدث ۱ و صوفي دبستان العارفين مؤلف وفات سو .
دشمس الاثمه محمد بن احمد سرخسی مشهور فقيه او دمبسوط دموالف وفات .
تاج الدين ابو الفتح صفاري دسيستان پاجاسو .

۱۰۹۲ م ۴۸۵ ق

نظام الملك طوسي وزير خيل کتاب سياست نامه ياسيرالملوك په فصیحه دری ۵۰ فصله تالیف کی .
۱۰۹۲ - ۱۰۹۴ م ۴۸۵-۴۸۷ ق
دسلطان محمود دملکشاه زوی دملجو قی خلم پاجاسلطنت .

۱۰۹۲ م ۴۸۵ ق

نظام الملك ابو علی حسن ابن ابو الحسن علی بن اسحاق طوسی د سلجوقيانو مشهور وزیر اولیکوال (تولد ۴۸۰ یا ۴۱۰ په طوس کښی وزارت له ۴۵۱ ق تر ۴۸۵ ق پوری) په ۱۰ رمضان ۴۸۵ ق دبغدادپرلار دیوطاهر ارانی په لاس ووژل سو .

دشیخ الاسلام ابو اسماعیل عبدالله بن محمد انصاری هروی وفات او بنخیدل دهرات په گازرگاه کی .
(تولد ۲ شعبان ۳۹۶ ق) د طبقات الصوفیه او منازل السائرین ازنورو ډیرو عربی اودری تالیفاتو خاوند .
په سیستان کی کاختی .

وفات .

۱۰۹۳ م ۴۸۶ ق

د ابو عبدالله حسین بن احمد روزنی خراسانی قاضی او لغوی د کتاب المصاדר د مؤلف وفات .
۱۰۹۴-۱۱۰۴ م ۴۸۷-۴۹۸
برکیارق دملکشاه زوی دسلجو قی پيغم پاجا سلطنت .

۱۰۹۶ م ۴۹۰ ق حدود

دابو الحسن علی بن عثمان مجویری غزنوی لوی صوفی د کشف المحجوب دموالف وفات دلاهور کی .

محمد بن منصور مستوفی (متوفی ۴۹۴ ق) په مرو کی یوه مدرسه جوړه کړه .

دعبد الرحمن بن علی بن ابی اسحاق نساپوری طبیب (بقره ۱۸۰ ثانی) وفات .

دعبدالله بن عبدالله حداد نساپوری حنفی فقیه او محدث او قاضی وفات تر ۴۹۰ ق وروسته .

دمحمد بن احمد بن ابی سهل سرخسی حنفی فقیه اومتکلم اودالمبسوط دموالف وفات (۴۸۱ ق) .

۱۰۹۷-۱۱۲۷ م ۴۹۱-۵۲۱ ق

دقطب الدین محمد خوارزم شاه سلطنت .

۱۰۹۷ م ۴۹۱ ق

دعلی بن سهل بن عباس نساپوری مفسر وفات .

دعطاء بن یعقوب تغزنوی دربار کاتب او د عربی اودری د شاعر وفات .

دابو الفتح عبدالرزاق منیعی بن حسان دخراسان دمحدث او فقیه

سلطان سنجر سلجو هی دملکشاه زوی دهرات ته راغی .

۱۰۹۸-۱۱۱۵ م ۴۹۲-۵۰۹ ق
دغزنو یانو داتسلیم پاجاعلاء الدین دریم مسعود سلطنت .

۱۰۹۹ م ۴۹۳ ق حدود

دقطب الدین حسن بن محمد دغور دشاھنشاهانو نیکه دوجیرستان په جنگ کی وواژه سو .
دشیخ عبدالهادی دخواجه عبدالله انصاری زوی په هرات کی مقتول اریه گازرگاه کی بنځ سو .

۱۱۰۰ م ۴۹۴ ق

دامام ابو لفرج عبدالرحمن احمد سرخسی شافعی فقیه وفات (زیریدنه ۴۳۲ ق) .

۱۱۰۱ م ۴۹۵ حدود

امام غزالی په دری کیمیای سعادت وکښ .

سر هنگ عمید محمد خطیبی هروی دغزنی سپه سالار او وروسته دقزدار حکمران و .

۱۱۰۲ م ۴۹۶ ق

دابو الفضل محمد بن محمد سملکی بسطامی فخر الاسلام وفات .

۱۱۰۴ م ۴۹۸ ق

درهم دملکشاه دبرکیارق زوی دسلجوقی شپږم پاجاسلطنت .

۱۱۰۶ م ۵۰۰ ق

دابونصر محمد بن احمد بن ابو جعفر هروی پیر ا یروه وفات او دهرات په خمچه آباد کی بنخیدل .

په غزني کې د سلطان علاء الدين مسعود دمايني مهدي عراق د سلطان سنجر دخور په توجه آرامي او د سلجوقيانو سره دوستي.

د طغتاگين غزنوي سالار فتوحات دهند تر گنگاپوري .

ابو حاتم مظفر بن اسما هيل اسمغزاري اسمان اورياضي پوها ند (کائنات الجو) کتاب وکيښي .

د شيوخ علي قسوره بن محمد گرديزي د ژوند وخت .

امام ابو علي حسن بن علي قطان مروزي مشهور طبيب او عالم خپل کتاب (کيهان شناخت) وکيښي .

(تولد ئي مرو ۴۶۵ق) د ملک کړت د ژوند وخت په غور

او هرات کې ، د کړت د پاچاهانو لوی نيکه .

محمد بن حسين بن عمر هروي تاريخ براهيمه په دري ترجمه کي .

۱۱۰۶ م ۵۰۰ ق حدود

عمدة الملك رشيد بن محتاج د سلطان ابراهيم غزنوي سپهبد او د مسعود سعد ممدوح و .

خواجگه محمد بن بهروز احمد وريرو .

خواجگه طاهر بن علي ثقت الملك دبو نصر مشکان ورازه د غزنوي وزير خاص و .

قوام الملك نظام الدين ابو نصر فارسي دشهزاده شيرزاد سره دهند سمپسالا رسو .

عميد الملك عماد الدوله ابوالقاسم خاص د سلطان ابراهيم غزنوي د دربار مشرو .

منصور بن سعيد بن احمد بن حسن ميوندي د سلطان ابراهيم غزنوي صاحب ديوان عرض و عبد الحميد بن احمد بن عبد الصمد د سلطان ابراهيم غزنوي وزير سو .

د قاضي امين الملكه عبدودود د عبد الصمد غزنوي زوی د ژوند وخت .

ابو نصر محمد بن عبد الحميد مستوفي د بهرا مشاه غزنوي وزير و .

ابو محمد بن حسن قاييښي د بهرامشاه غزنوي وزير و .

خواجگه اسماعيل شنيزي د حکيم سنایي مرشد او استاد د ژوند وخت . (قبر ئي تراوسه په شنيز لي سته)

علاء الدين ابو يعقوب يوسف اونجم الدين ابو المعالي احمد د قاضي القضاة يوسف بن احمد حداد شالنگي غزنوي زامن په غزني کې علما و .

د شيوخ الاسلام جمال الدين ابو نصر احمد بن محمد بن سليمان صغاني د ژوند وخت . (قبر ئي په غزني کې سته)

د ابو سعد احمد بن ابو يوسف هروي د کتاب (الاشراف علي غوا مض الحکومات) د مؤلف ژوند .

د ملک الجبال عز الدين حسين بن قطب الدين حسن غوري پاچا سلطنت په غور کې .

د عبد الرب بن منصور غزنوي فقيه او د ملتمس الاخوان د مؤلف د ژوند وخت .

د ابو العباس فضل محمد لوی کړي مروزي مشهور فيلسوف د ژوند وخت . د ديرو ترکي لغاتو گميدنه په دري او پښتو ژبو کې .

۱۱۰۸ م ۵۰۳ ق حدود ثقة الملك طاهر بن علي د سلطان مسعود بن ابراهيم وزير و .

۱۱۰۹ م ۵۰۳ ق حدود جمال المعاشرين د غزني د قوال ژوند .

د زاهد بن محمد بن احمد سرخسي شافعي محدث وفات .

۱۱۱۰ م ۵۰۴ ق حدود د ابو الفرج بن مسعودروني د دري مشهور شاعر اود غزنويانو د ستاينونکي وفات ، (تولد ئي د ۴۳۵ ق حدود)

۱۱۱۱ م ۵۰۵ ق حدود د حجة الاسلام ابو حامد محمد بن محمد غزالي طوسي و فات (تولد ئي ۴۱۵ ق) دی د «حياء علوم الدين» او نورو ديرو تاليفاتو خاوند دی .

عثمان مختاري غزنوي شاعر خپله «شهر يار نامه» په دري ژبه نظم کړه .

د جمال الحکماء ابو الحسن علي بن محمد د غزني د طبيب د ژوند وخت .

۱۱۱۲ م ۵۰۶ ق دامام زاهد سليمان بن احمد صغاني فاضلي وفات (قبر ئي په غزني کې سته)

نظامي عروضي سمرقندي د بلخ د پرده فروشانو په کوڅه دامير ابو

سعيد جره په کور کې د عمر خيام سره ليدنه وکړه . قاضي حسن محمودي او قاضي حسين محمودي د احمد زامن د بلخ فاضيان مړه او په بلخ کې ښخ سول .

۱۰۹۸-۱۱۱۴ م ۴۹۲-۵۰۸ ق د غزني ديوه منار بناد (السلطان الاعظم ملک الاسلام علاء الدوله والدين ابوسعيد مسعود بن ظهير الدوله امير المؤمنین ابراهيم خلد الله ملکه) په نامه

۱۱۱۵-۱۱۱۷ م ۵۰۹-۵۱۱ ق د غزنويانو د شلم پاچا ارسلان شاه د دريم مسعود زوی سلطنت .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق د عبد الرحمن بن احمد خزاعي شيعي شاپوري عالم وفات .

د محمد بن منصور سمعاني مروزي محدث او فقيه وفات په مراکي (ولادت ۴۶۶ ق)

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق د غزنويانو د يوويشتم پاچا بهرا مشاه د دريم مسعود زوی سلطنت .

۱۱۱۵ م ۵۰۹ يا ۵۱۷ ق د حکيم ابوالفتح عمر بن ابراهيم خيام نشاپوري لوی منجم اورياضي پوهاند او شاعر وفات په نشاپور کې .

۱۱۱۵ م ۵۰۹ ق د غزنويانو د نونسم پاچا شيرزاد د دريم مسعود زوی جلوس په غزني کې .

د اسماعيل بن عبد السلام بن

عبدالرحمن بن حسن لغمانی حنفی
فقيه ژوند په بغداد کې .
علاءالدين مسعود غزنوی خپل ورور
شیرزاد مړ کې، او بل ورور بهرا
مشاه نسی سلطان سنجر ته پناه
وړوړه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق

سلطان ارسلان شاه غزنوی یوه
داني په غزني کې جوړه کړه .
ملك الجبال عزالدین حسین د قطب
الدین حسن زوی د غور امیر و چې دده
اوه زامن پر غوري دولت قابض
سوه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق حدود

د ابو عبدالله احمد بن عمر خراسانی
د لایضاح فی القرائات العشر د مؤلف
د ژوند وخت .

خواجه صدر شمس الوزراء قطب
الدین یوسف بن یعقوب د غزني سیمه
سالار او وزیر و .
قاضی القضاة یو سف بن احمد
حدادی شالنگی غزنوی د سلطان
مسعود د عهد د غزني قاضی القضاة
ار وزیر و .

موفق الدولة ابو طاهر خاتونی د
سلجوقيانو وزیر خپل «مناقب الشعراء»
وکیښ .

د نصرین ابراهیم هروی حنفی
محدث د المسمند د مؤلف وفات .

عثمان بن عمر مختاری غزنوی د دري
دمشهور شاعر د ژوند وخت .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

سلطان سنجر د ملک شاه زوی د

سلجوقي اتم لوی پا چا سلطنت .
بهر! مشاه غزنوی پر خپله سکه
باندی د سلطان سنجر سلجوقي نوم
هم وکیښ .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

د غزني دیوه منار بنادر السلطان
الاعظم ملك الاسلام یمین الدولة
وامین المله ابو المظفر بهرام شاه
خدا الله تعالی ملکه) په نامه .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

د سلطان محمد دملک شاه زوی
سلجوقي ارم پاچا سلطنت چي د
عراق سلجوقيان دده له پښته دي .

د محمد بن عمر ضریر بلخي مفسر
او واعظ ، د دعوة الهند د مؤلف وفات
اوبښخیدل په بلخ کې ۵۱۱ ق .

د قاضی القضاة شیخ الاسلام بلخ
محمد ابو القصیر بلخي و فوات

۱۱۱۸ م ۵۱۲ ق

د بهرام شاه غزنوی لښکرو په ملتان
کې محمد باهلیم دده د زمانو سره
مات کې او په سوال کې د ناکور کلا
جوړه کړه .

د سلمان بن ناصر نساپوری شافعی
متکلم ، صوفی فقیه وفات .

د شمس الاثمه ابو القاسم اسماعیل
بن حسن بیهقی د مرود مدرسی د استاد
وفات .

۱۱۱۹-۱۱۵۷ م ۵۱۳-۵۴۳ ق

د شیخ الافاضل علی بن احمد
بنجر د نساپوری ادیب د ژوند دوره
(وفات په نساپور کې رمضان)

۱۱۲۰ م ۵۱۴ ق حدود

طبيب شرف الزمان طاهر مروزی
(طبایع الحيوان) تالیف کې .
د عبدالرحیم بن عبدالکریم بن هوازن
قشیری نساپوری صوفی او واعظ
وفات په نساپور کې .

د ناصر بن محمد عیاضی سرخسی
نقیه او محدث وفات په سرخس کې
(ولادت ۴۳۹ ق)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق

د غزنوی نازی دمشهور شاعر
مسعود سعد سلمان وفات په غزني
کې (تولدنی لاهور د ۴۴۰ ق حدود)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق حدود

د ابو حاتم مظفر بن اسماعیل
اسفزاری ریاضی پوهانه او هیئت دان
وفات .

د ابو المفاخر محمد بن منصور
قاضی سرخس په نامه حکیم سنایی
(سیر العباد الی المعاد) نظم کې .

۱۱۲۲ م ۵۱۶ ق

د علی بن احمد غزال نساپوری
نحوی اوقاری وفات .

د ابو محمد حسین بن مسعود فراء
بغوی شافعی فقیه اود (مصایح السنه)
د مؤلف وفات په مرورود کې (شوال)
برهان الدین ابو الحسن علی بن ناصر
پریانگر غزنوی واعظ بغداد ته
ولاړ .

۱۱۲۳ م ۵۱۷ ق

د حکیم عمر خیام نساپوری وفات
په نساپور کې .
د شیخ الاسلام محمد بن محمد ژالی

بلخي وفات اوبښخیدنک په بلخ کې
۱۱۲۴ م ۵۱۸ ق
د احمد بن محمد میدانی نساپوری
ادیب اولغوی د کتاب (السامی فی ال-
سامی) د مؤلف وفات .
حکیم سنایی له سفره غزني ته
راستون سو .

محمد بن نصر هروی بشکانی د
بغداد قاضی اوفقیه په همدان کې
وراره سو (ولادت یی ۴۵۸ ق) .

شرف الدولة رضی الملك احمد
د غزني سپه سالار و .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق

د ابو الفتح اسعد بن محمد میهنی
د بغداد د نظامیه مدرسی د استاد
وفات .

د مجدالدین احمد بن محمد غزالی
طوسی وفات دی دامام غزالی ورور
دی .

رشیدالدین ابو الفضل احمد بن
محمد میهنی د خواجه عبدالله انصاری
تفسیر کشف الاسرار ولیکلی .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق حدود

د ابو نصر محمد بن عبدالحمید مستوفی
د بهرام شاه غزنوی وزیر و .

دامیر الشعراء محمد بن عبدالملك
معزی نساپوری د سلجوقيانو د دربار
دري شاعر وفات .

۱۱۲۷-۱۱۵۶ م ۵۲۱-۵۵۱ ق

د اتسم بن محمد خوارز مشاه
سلطنت .

د علاء الدین حسین غوری او بهرام شاه
غزنوی جنگ پرتگین آباد باندی چي
غوری پاچا هغه ونیو ی .

۱۱۲۸ م ۵۲۲ ق

حسن بن محمد بن خسرو بلخي
حنفي عالم وفات

۱۱۲۹-۳۰ م ۵۲۴-۵۲۵ ق

حكيم سنابي غزنوي (حقيقه الحقيقه)
په دري ژبه نظم كړه او محمد بن علي
الرفاسمره راټوله كړه لس زره بيته
د بهرامشاه غزنوي په نامه

۱۱۳۰ يا ۱۱۴۰ م ۵۲۵ يا ۵۳۵ ق

د حكيم ابوالمجد مجدود بن آدم
سنابي د غزني د مشهور عارف اودري
شاعر وفات. (يكشنبې ۱۱ شعبان
۵۲۵ ق).

۱۱۳۰ م ۵۲۵ ق حدود

امام برهان الدين ابو الحسن علي
بن ناصر بريانگر غزنوي عالم په بغداد
نسي.

خواجه عميد احمد بن مسعود تيشه
كښ د سلطان بهرامشاه غزنوي د
دربار مشرو.

۱۱۳۱ م ۵۲۶ ق

د خراسان د قاضي القضات احمد بن
بن محمد بن صاعد وفات.

۱۰۶۹-۱۱۳۳ م ۴۶۱-۵۲۷ ق

د مجد الدين اسعد بن ابي نصر
ميميني طوسي شافعي فقيه د ژوند
دوره.

د خواجه قطب الدين مودودي بن
يوسف چشتي زاهد اوصوفي وفات
په چشت كې.

۱۱۳۳ م ۵۲۸ ق

حكيم سنابي غزنوي (طريق التحقيق)
تاليف كې (۲).

۱۱۳۵ م ۵۲۹ ق

د عبدالغافر بن اسماعيل نسا پوري
شافعي محدث اوفقيه دالسيق في ذيل
تاريخ نيسابور د مؤلف وفات په نسا پور كې
(ولادت ثي ۸ ربيع الآخر ۴۵۱ همدلي)

۱۱۳۵ م ۵۳۰ ق ۲۴ جمادى الاولى
محمد بن اسماعيل غوري عالم په
هرات كې وفات او بنخ سو (شنخته ثي
سته).

۱۱۳۵ م ۵۳۰ ق

ابو محمد بن قايني د بهرامشاه
وزير وپه غزني كې
د محمد بن حمويه جويني مفسر او
صوفي اوفقيه د لطايف الاذهان د مؤلف
وفات (ولادت ۴۴۹ ق).

۱۱۳۷ م ۵۲۲ ق

د ابو العلا صاعد بن حسين بن
اسماعيل بن صاعد د خراسان د قاضي
وفات په نسا پور كې.

د شرف الدين ابو محمد بن علي
بن ابوطالب حسيني بلخي وفات
او بنخيدل په بلخ كې.

۱۱۳۸ م ۵۳۳ ق

د ابوبكر محمد بن احمد خرقى
هروزي لوى منجم او جغرافيا او رياضي
پوهاند مؤلف وفات.

د زاهر بن طاهر نسا پوري محدث
وفات.

۱۱۴۰ م ۵۳۵ ق

د شيخ الاسلام محمد بن حسين
فلانسي د بلخ د جامع دامام وفات او په
بلخ كې بنخيدنه.

۱۱۴۱ م شنبه ۷ شعبان ۵۳۶ ق

د ابو يوسف اسماعيل بن
عبدالرحمن بن عبدالسلام بن حسن

هروى حنفي فقيه اود دروم قاضي وفات
په قيسار په كې.

د رئيس بلخ سيد محمد بن حسين
حسيني وفات په بلخ كې.

۱۱۴۳ م ۵۳۸ ق

خواجه فريد الدين محمد بن
ابراهيم عطار خپل منطق الطير نظم
كې.

۱۱۴۵ م ۵۴۰ ق حدود

د ابو الفضل محمد بن سليمان بن
احمد صفاني د غزني د قاضي وفات
(قبرلي په غزني كې سته).

د عبدالرشيد بن ابي حنيفه ولوالجې
بدخشي د فتاوى ولوالجې د مؤلف
وفات. په ولوالجې كې (ولادت يې
۴۶۷ ق).

ملك فخر الدين بن عز الدين غوري
نوتسم پاچا سكه ووهله او شغنان،
تخار، درواز، وخش، بدخشان يې هم
ونيول.

د عميد محمد بن عثمان يميني
غزنوي كاتب د بهرامشاه غزنوي د
دربار شاعر د ژوند وخت.

د شرف الدين محمد بن ناصر علوي
غزنوي د بهرامشاه غزنوي د دربار
شاعرو.

د عبدالله محمد بن طيفور سجاوندى
غزنوي تفسير سجاوندى مؤلف وفات
سو.

د اديب صابر اسماعيل ترمذي
دري شاعر وفات.

د حور ملك دشارشاه بن ابراهيم
غريستاني لور سلطان حسين جهاننور.
غوري وكړه.

بن عبدالرحمن بن ابراهيم بن بشير
بن منكو لغمانى حنفي فقيه او په بغداد
كې دامام ابو حنيفه د مدرسي د استاد
وفات او هلته يې بنخيدنه.

۱۱۴۱ م ۵۳۶ ق

ابو المعالي نصرالله بن محمد د
بهرامشاه غزنوي منشي او وزير
(كاتبه اود منه) كتاب په دري وكيښ
د آدم بن اسد هروى د بلخ د نظاميه
مدرسي د استاد وفات.

د عثمان بن عمر غزنوي مقرى عالم
وفات او په بلخ كښي بنخيدنگ.

د شيخ ابونصر احمد بن ابوالحسن
نامقي جامي مشهور په ژنده پيل
وفات (ولادت يې ۴۴۱ ق).

د ابو سعد آدم بن احمد هروى
نحوى عالم وفات.

د ابو الفتح مختار بن عبدالحميد
فوشنجي مؤرخ وفات.

دامام ابو سعد اسماعيل بن
عبدالواحد فوشنجي هروى وفات.

د قاضي بهاء الدين عمر بن احمد
محمودي د بلخ قاضي وو.

۱۱۴۲ م ۵۳۷ ق

د اتسز خوار زمشاه نسا پور ونيو
د سلطان سنجر سلطنت بيا پر خراسان
باندې.

د شيخ ابو حامد فريد الدين محمد
بن ابراهيم عطار نسا پوري لوى صوفي
تولد.

د نجم الدين ابو حفص عمر بن محمد
نسفي حنفي عالم وفات په سمر قند
كې (تولدي ۴۶۱ ق) ده د اعتقا داهل
سنت رساله په ۵۳۵ ق وكنه.

د عبدالمجيد بن اسماعيل قيسي

۱۱۴۶ م ۱۴۱ هـ ق

قطب الدين محمد بن عز الدين دغور
امير په غزني کي بهرامشاه وراژه، اود
غوريانو او غزنويانو دعداوت سبب
سو.

۱۱۴۷ م ۱۴۲ هـ ق

ظهير الدين محمد بن مسعود
غزنوي رياضي پوهاند «کفاية التعلیم»
دري ژبه تاليف کي.

۱۱۴۸-۱۱۴۹ م ۱۴۳-۱۴۴ هـ ق

دسلطان سيف الدين بن عز الدين
غوري اتلسم پاچا د اقتدار وخت.
داسعد بن محمد بن موسي فوشنجي
محدث وفات په فوشنج کي
ذيقعه ۵۳ هـ ق

۱۱۴۹ م ۱۴۴ هـ ق

بهاء الدين سام بن محمد چسي د
مندیښ په سمنگه کي اميرو، دفيروز
کوه پرتخت کښينو ست.

۱۱۴۹-۱۱۵۹ م ۵۴۴-۵۵۴ هـ ق

دغوري خوارلسم پاچا بهاء الدين
سام بن عز الدين حسين سلطنت.

۱۱۴۹-۱۱۵۶ م ۵۴۴-۵۵۱ هـ ق

دسلطان علاء الدين حسين جهانسوز
بن عز الدين دغوريانو داولسم پاچا
سلطنت.

۱۱۴۹ م ۵۴۴ هـ ق

سلطان سيف الدين سوري غوري
په غزني کي دخپل وزير سيد مجد الدين
موسوي سره د بهرامشاه په حکم د
بل طاقي پسر وځړول سو.

د احمد بن علي بوجعفر مقرر
بیمهقي لغوي عالم و وفات (تولد
۴۷۰ هـ ق).

۱۱۵۰ م ۵۴۴ هـ ق حدود

دحکيم ابو عمر عثمان بن عمر
مختاري غزنوي ددري لسوي شاعر
وفات.

دمحمد بن محمد رضي الدين
سرخسي حنفي فقيه او مؤلف وفات
په دمشق کي.

دامام فخر الدين رازي محمد بن
عمر مشهور امام او مفسر زيريدنه.

۱۱۵۱-۱۰۸۵ م ۵۷۷-۵۴۵ هـ ق

دعتيمو بن علي بن منصور مروی فقيه او
ديب او حاسب دژوند دوره په مرو کي
په ۱۵ ذيقعه زيريدلي او په ۲۷
شوال وفات سوي دي.

۱۱۵۰ م ۵۴۵ هـ ق

غوري سلطان علاء الدين حسين
غزني وسواځه وله دی جېته په
(جهانسوز) مشهور سو.

۱۱۵۱ م ۵۴۶ هـ ق

غوري سلطان علاء الدين جهانسوز
دپست ښار ونياره.

دبلخ دقاضي ابو سعد عمر بن
علي بن حسين محمودي وفات او
ښخيدل په بلخ کي (ولادت ۴۵۷ هـ ق)
د ابو الفتح محمد بن ابو القاسم
عبد الكريم شاعر ستاني متکلم د
«الممل والنحل» د مؤلف وفات
(شاعر ستان په خراسان کي نسا ته
بريځي).

۱۱۵۳ م ۵۴۸ هـ ق

دعين الزمان حسن قطان مروزي بن
علي طبيب اورياضي پوهاند دلوکري
دشاکر وفات په مرو کي (تولدني په
مرو کي ۴۶۵ هـ ق).

دعبدالرحمن بن محمد خرگړدي

ملك سيف الدين بن علاء الدين
جهانسوز غوري شلم پاچا سکه
وو هله.

نظام الدين احمد بن عمر بن علي
مشهور په نظامي عروضي سمر قندي
دغوريانو د دربار ليکوال چهار
مقاله يا مجمع النوادر تاليف کړه.

۱۱۵۷ م ۵۵۲ هـ ق

دايو تمام محمد بن عبدالملك بن
عبدالسلام بن حسين لغماني فقيه
وفات (۱۱ رمضان) او د بغداد په
باب الطاق کي ښخيدل.

دناصر بن سلمان انصاري نساپوري
شافعي فقيه او محدث وفات په مرو کي.
د سلطان سنجر سلجوقي وفات.

د قاضي برهان الدين منصور بن
ابو سعد محمد بن ابو نصر صاعدي
د نساپور دقاضي او حنفي امام وفات.

۱۱۵۷-۱۱۶۱ م ۵۵۲-۵۵۷ هـ ق

په غزني کي دمحمودي کهول
دوه ويشتم پاچا خسرو شاه بن
بهرامشاه سلطنت.

۱۱۵۸ م ۵۵۳ هـ ق

د عبدالاول بن عيسي بن شعيب
صوفي سنجري هروي محدث وفات.
داحمد بن علي ظهير بلخي حنفي
فقيه او اصولي وفات.

د عبدالجبار بن عبدالجبار خرقی
شافعي فقيه او محدث او مورخ
وفات په مرو کي (ولادت يي دمر و
په خرق کي ۴۷۷ هـ ق)

۱۱۵۹ م ۹ شعبان ۵۵۴ هـ ق

د ابو عبدالله الضرير محمد بن
عبدالرحمن بن حسن لغماني حنفي

پوشنگي محدث وفات.

۱۱۵۰ م ۵۵۰ هـ ق حدود

د سلطان سنجر سلجوقي او
سلطان علاء الدين حسين جهانسوز
جنگ دوبي په سه گوشه ناپ کي،
چي جهانسوز ونيول سو او معاف
سو.

دغوري ملك شهاب الدين محمد
حزنك بن عز الدين حسين د اقتدار
وخت.

ملك شجاع الدين علي بن عز الدين
هم په دغه وخت کي دغور په جرماس
کي حکمران و.

امير فخر الدين خالد بن ربيع مکي
د علاء الدين جهانسوز غوري دديار
شاعر او عالم دژوند وخت.

شيخ تيمن په غور کي د پښتو
شاعرو.

دمحمود بن ابي الحسن بن حسين
نساپوري غزنوي مفسر او لغوي
وفات.

دعبدالرحمن خازن مروزي حکيم او
مهندس دزيج سنجري او ميزان الحکمه
دمؤلف وفات.

۱۱۵۶ م ۵۵۱ هـ ق :

مړه خطائيان او غزان را غل اود دولت
سنجري ئي ونياره سلطان سنجري
زنيوی.

داتمسز لښکر کښي پر خراسان
اود سلطان سنجري له کيدل.

د برهان الدين علي بن ناصر
په يافکر غزنوي عالم وفات په بغداد کي.

۱۱۵۶-۱۱۷۲ م ۵۵۱-۵۶۸ هـ ق :

دايل ارسلان بن اتسز خوارزمشاه
سلطنت.

فقيه وفات او ښځيدل د بغداد دا بی
حنيفه په محله کې .

۱۱۶۰ م ۵۵۵ ق

د عبدالو اسع بن عبد الجا مع
غريستاني جيلی شاعر وفات .

۱۱۶۱ م ۵۵۶ ق

داشرف الدين ابو محمد حسن بن
محمد حسيني غزنوی (اشرف) د غزني
دمشهور شاعر وفات .

د امام سيد ناصر الدين سمرقندی
د تاريخ بلخ د مؤلف وفات او ښځيدل په
سمرقند کې .

۱۱۶۱ - ۱۱۸۷ م ۵۵۷ - ۵۸۳ ق

د غزيانو دکېول داخونی پا چا
خسرو ملک بن خسرو شاه پا چېی .

۱۱۶۲ م ۵۵۸ ق

محمد بن سام غوري دسلطان
غياث الدين ورور د غور داستيه او
کجوران حکمران سو .

۱۱۶۲ - ۱۱۷۴ م ۵۵۸ - ۵۷۰ ق

وزيد الدين آي ا به په خراسان کې .

۱۱۶۲ م ۵۵۸ ق

د سلطان شمس الدين محمد بن
فخر الدين مسعود غوري د اقتدار وخت .

۱۱۶۲ - ۱۲۰۲ م ۵۵۸ - ۵۹۹ ق

د غور د يوويشتم لوی سلطان
غياث الدين محمد بن بهاء الدين سام
د سلطنت دوره .

۱۱۶۳ م ۵۵۹ ق

د مولانا شهاب الدين عبدالله فامي
هروی د تاريخ هراة د ليکوال د ژوند
وخت .

د قاضي حميد الدين محمود بن
عمر بن احمد بلخي دمقامات حميد ي
د مؤلف وفات .

محمد د عبدالواحد زوی په هرات
کې يو ښکلی برنجی لوښی جوړکی
(دارميتياز موزيم)

۱۱۶۴ م ۵۶۰ ق

د ابو الفضل محمد بن طيفسور
سجاولندی غزنوی (د کتاب وقوف)
مؤلف وفات .

د احمد بن محمد سجاولندی مورخ
د ذخاير نثاري اخبار السید المختار
دمؤلف وفات .

۱۱۶۴ - ۱۲۰۲ م ۵۶۰ تر ۵۹۹ ق

ملک سيف الدين مسعود تمران
د غوري د ربار لوی امير و .

۱۱۶۴ م ۵۶۰ ق حدود

فخر الملك شرف الدين فرداری
د غور د سلطان غياث الدين محمد
سام وزير و .

ملک الکلام فخر الدين مبارکشاه
غوري دربار شاعر د غوريانو منظومه
نسب نامه وکښله .

۱۱۶۵ م ۵۶۲ ق

قره ختانيانو بلخ او اند خود
ونيول .

د ضياء الدين عمر بن محمد
بسطامي بلخي محدث او مفسر او
صوفي وفات (ولادت ۴۷۵ ق) .

د ابو سعيد عبدالکريم بن محمد
منصور مروزی سمعاني محدث او د
(کتاب الانساب) د مؤلف وفات په
مروکی (ولادت ۵۰۶ ق)

۱۱۶۵ م ۵۶۲ ق شاو خوا :

تاج الدين حرب بن محمد د سيستان
پادشاه و (متوفا ۶۱۲ ق)

۱۱۶۸ م ۵۶۲ ق:

امام يوسف بن عبيدا لنه اندخودی
نفسير ینابيع العلوم به فارسی شرو
کي (د کابل خطی نسخه)

۱۱۶۹ م ۵۶۵ ق

د ابو الحسن علي بن زیدبیهقي
(ابن فندق) مورخ او حکیم اوریاضی
پوهاند وفات چی د (تاریخ بیهقي)
مؤلف دی .

۱۱۶۹ م ۵۶۵ ق حدود

مجد الملك دیو شاری د سلطان
غياث الدين محمد سام غوري وزیر و .

۱۱۷۱ م ۵۶۶ ق

ابو بکر بن احمد بن عبيد الله
غزنوی خطاط په ښکلی خط يو قرآن
وکښی (دمصر موزيم)

دمحمد بن محمد بن محمد هروی
مفسر او متکلم او واعظ وفات .

۱۰۹۴ - ۱۱۷۲ م ۴۸۷ - ۵۶۸ ق

د ابو الفضل عبدالله بن احمد
طوسي شافعی عالم (خطیب موصل)
د ژوند دوره .

۱۱۷۳ - ۱۲۰۷ م ۵۶۹ - ۶۰۲ ق

دغور د دوه ويستم لوی سلطان
معز الدين (شهاب الدين) محمد بن
بهاو الدين سامد هندد فاتح د سلطنت
دوره .

۱۱۷۳ م ۵۶۹ ق

ملک معز الدين محمد غوري دخپل
ورور سلطان غياث الدين په حکم ټول
سيستان او زاول او کابل ونيول او
غزان يی له غزني څخه وايستل .

۱۱۷۳ م ۵۷۰ ق

غوريانو غزني ونيوی . عبدالله
بن محمد بلخي مورخ په اندلس کې و .

دعمر بن محمد ابو شجاع
بسطامي بلخي محدث او شاعر
وفات .

سلطان معز الدين محمد غوري
گردیز او ملتان فتح کړل .

قاضی القضاة معز الدين هروی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوري
د عصر لوی قاضي و .

عين الملك سورياني د سلطان
غياث الدين محمد سام غوري وزیر و .

شمس الملك عبدالجبار گيلاني د
سلطان غياث الدين محمد سام غوري
وزیر و .

۱۱۷۴ - ۱۲۰۳ م ۵۷۰ - ۶۰۰ ق

قاضی صدر شهيد نظام الدين
ابو بکر په غزني کې د سلطان معز الدين
له خوا قاضي ممالک و .

او تر ده وروسته د ده زوی :
سيد شرف الدين ابو بکر .

سلطان ناصر الدين قباچه په ملتان
اچه کې د سلطان معز الدين محمد
غوري له خوا حکمران و .

۱۱۷۵ م ۵۷۱ ق

ملک معز الدين محمد غوري له
بهاء الدين طغرل څخه هرات ونيو او
د غور په سلطنت پوری ونښلاوه .
او يو شنگ يی په ۵۷۳ ق ونيو .
ملک يار غرشين د هند په فتوحاتو

کې خپل حماسي پښتو شعر ووايه .
دی په ډهلي کې وفات او ښځ دی .
د محمد بن محمد سرخسي حنفی
فقيه او د المحيط الکبير د مؤلف وفات .

۱۱۷۶ م ۵۷۲ ق

د محمد بن معتصم مرجاني بلخي
زاهد وفات په بلخ کې .

۱۱۸۹ م ۵۸۵ ق حدود

جلال الدین د یو شاری دسلطان
غیاث الدین محمد سلام غوری وزیر و.
د قاضی وحید الدین مرو رودی د
شافعی مذهب مقتدا او د سلطان
غیاث الدین محمد سلام غوری داستاد
د ژوند وخت .

دکاکړ نیکه شهادت او بنخیدل په
هرات کی .

۱۱۹۰ م ۵۸۶ ق حدود

امام صدر الدین علی هیصم نشاپوری
کرامی دغورستان دافشین دینار د
مدرسی لوی مدرس و .

۱۱۹۱ - ۱۲۰۵ م ۵۸۷ - ۶۰۲ ق

د غور نه ویشتم پاچا سلطان
نساء الدین سام بن شمس الدین
محمد په بامیان کی .

۱۱۹۱ م ۵۸۷ ق

سلطان خسرو ملک د غزنی آخرنی
پاچا په ۵۸۳ ق د سلطان معز الدین
محمد سام غوری په لاس د بلروان
په کلاکی بندی سوی وپه ۵۸۷ ق
ووژل سو او د غزنی د سبکتگین کهول
ورسره ختم سو، دده زوی بهرامشاه
هم وواژه سو .

۱۱۹۲ م ۵۸۸ ق

د مرغاب په جنگ کی د غوریانو
بری پر جلال الدین محمود بن
ایل ارسلان خوارزمشاه باندی . او د
غوریانو له خوا مرو او نیشاپور او
سرخس نیول .

سلطان معز الدین محمد غوری په
هند کی رای پتهورات کی اوامیر
او ټول سوال کی و نیول، قطب الدین
ایبک یی د کهرام حکمران کی .

زوی ملکشاه ته یی وسپاره .

سلطان خسرو ملک آخرنی غزنوی
پاچا غزانو مات کی اودوی غز نی
ونیو .

مولانا سراج الدین منهاج دسلطان
معز الدین محمد غوری په فرمان د
هندوستان قاضی لشکر سو .

سپه سالار حسام الدین علی کرماج
د سلطان معز الدین محمد غوری له

حواد ملتان والی دلاهور حکمران سو
دعالی بن ابراهیم بن اسما عیل
غزنوی حنفی فقیه او مفسر د
مشارع الشرایع د مولف وفات .

۱۱۸۷ م ۵۸۳ ق حدود

دا وحد الدین محمد بن محمد
انوری ایبور دی خراسانی مشهور
دري شاعر وفات .

۱۱۸۸ م ۵۸۴ ق

د شیخ فرید الدین گنج شکر بن
جمال الدین تولد (د کابل د پنجشیر
د فرخ شاه له پښته، دده وفات په
اجودهین کی د ۶۸۷ ق حدود)

د شیخ الاسلام خطیب امام الحرمین
محمد بن احمد بلخی زاهد او امام
وفات او بنخیدل په بلخ کی .

محمد بن عیسی بن علی نشاپوری
یو قرآن په بنکلی نسخی خط د
سلطان غیاث الدین محمد بن سام
غوری لپاره وکیښ (د ایران باستان
موزیم)

شریف محمد بن منصور مبارکشاه
فخر مدبر غزنوی خپل رحیق التحقيق
نظم کی (محرم) محمد د عبد الرحمن
زوی خراسانی صوفی دمقاماتو شارح
وفات سو .

۵۷۲ ق

وسپاره .

د سلطان غیاث الدین محمد سام
غوری استاخی خوارزم ته ولاړل .
دخواجۀ احمد بن مو دود چشتی
زاهد وفات او بنخیدل په چشت کی .
د امام شمس الدین محمود بن
مسعود اندخو دی عالم او شاعر
وفات .

۱۱۸۲ م ۵۷۸ ق

تکش په خراسان کی سر خس
کلا بند کی .

۱۱۸۳ م ۵۷۹ ق

د خوارزم سلطان شاه پرسطان
غیاث الدین غوری بری وموند .
تایمزی دغور پښتو شاعر د سلطان
غیاث الدین د باغ ارم په ستاينه
کی پښتو شعر ووايه .

۱۱۸۴ م ۵۸۰ ق حدود

فرید الدین عمر بن غیلان بلخی د
ابو العباس لوکری شاگرد او د فلسفی
د کتابو د مولف د ژوند وخت .

۱۱۸۵ - ۱۱۸۷ م ۵۸۰ - ۵۸۳ ق

د خوارزم سنجر شاه په نیشاپور
کی پاچا و .

۱۱۸۵ م ۵۸۰ ق حدود

ملك قطب الدین يوسف تمرانی
دغوری دربار لوی امیر و .
سلطان غیاث الدین عوض خلجی
د هند په لکهنو تسی کی دسلطان
معز الدین له خوا حکمران و .

ظهیر الملك عبدالله سجزی د
سلطان غیاث الدین محمد سام غوری
وزیر و .

۱۱۸۶ م ۵۸۲ ق

سلطان تکش نشاپور و نیو او خپل

شمس الدین بلخی د سلطان
معز الدین قاضی لشکر او ملکشاه
وخشی دغوری دربار لوی امیر و .
۱۱۷۷ م ۵۷۳ ق
د رشید الدین محمد بن محمد بن
عبد الجلیل (رشید وطواط) بلخی
مشهور منشی او شاعر او مولف د
«حدايق السحر» د لیکوال وفات .

۱۱۷۸ م ۵۷۴ ق

امام فخر الدین محمد بن عمر رازی
(متوفا ۶۰۶ ق) خپل دری کتاب
(جامع العلوم) د علاء الدین تکش
خوارزمشاه په نامه تالیف کی .

سلطان معز الدین محمد غوری په
نهر و اله کی د بهیم د یوله جنگه
راستون سو .

۱۱۷۹ م ۵۷۵ ق

سلطان معز الدین غوری پښتور
ونیو .

قاضی شهاب الدین خرما بادی د
سلطان غیاث الدین محمد سام غوری
د عصر لوی قاضی و .

۱۱۸۰ م ۵۷۶ ق

د محمد بن حسین بن حسن بیسقی عالم د
انوار العقول د مولف د ژوند وخت .

د شیخ سیف الدین سعید بن
مطهر باخرزی مشهور صوفی وفات .
بنیکار ندوی بن احمد چی پلارئی
د فیروز کوه کو ټوال و خپله پښتو
قصیده یی د سلطان معز الدین محمد
غوری د هند د فتوحاتو په ستاينه
کی وویله (د ۵۷۶ ق حدود)

۱۱۸۱ م ۵۷۷ ق

سلطان معز الدین محمد غوری لاهور
ونیو او ملک قطب الدین ایبک ته یی

له هندوستان ترعراق اود جيحون
څخه تر بحيره عرب پوري خپور و.

۱۲۰۲ - ۱۲۱۰ م ۵۹۹ - ۶۰۷ ق
د غور د درو يستم سلطان
غياث الدين محمود بن غياث الدين
محمد سلطنت په غور کي .

۱۲۰۲ - ۱۲۱۵ م ۵۹۹ - ۶۱۲ ق
دغوري پاچا علاء الدين درغو رد
اقتدار وخت په خر اسان کي .

۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق حدود
مولانا افصح العجم اعجو به الزمان
سراج الدين منهاج جوزجاني د
سلطان بهاء الدين سام غوري به
دربار په باميان کي و .

۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق
د وحيد الدين محمد بن محمود
مرو رودی شافعي فقيه په هرات
کي وفات .

د ظهير الدين محمد بن محمود
مرو رودی نساپوري شافعي فقيه او
مفسر د تفسير البصائر د مولف
وفات .

شمس الدين ابوالفتح احمد بن نصر بن
طاهر د سيستان صفاري شهرزاده
اقتدار و موند .

۶۰۰ ق

۱۲۰۳ م ۶۰۰ ق
د باميان سلطنت د سلطان
بهاء الدين سام غوري تر پاچهي
لاندی له کشمير او کاشغره تر
ترمذ او غرجستانه ورسیدی .

د هرات دقاضي عمده الدين
فضل بن محمود بن صاعد سياري وفات
(رمضان) چي زوی يی صاعديرخای
(۲۷ جمادی الاولى) د ده مملکت کښينو ست .

محمد سام غوري سلطان دربار ته
راواستول ، او د غور له خوا
سراج الدين محمد جوزجاني په
سفارت بغداد ته ولاړ .
احمد بن محمد مستوفي هروي
دفنوح اعثم کوفي کتاب لغربي څخه
په دري را واپاوه .

۱۲۰۰ م رمضان ۵۹۷ ق

عماد الدين محمود بن احمد
فاريابي عالم (متوفا ۶۰۷ ق) خالصة
الحايق تاليف کي .

سلطان غياث الدين محمد بن
سام غوري د هرات جامع مسجد
جوړ کي (کتيبه ئي تر اوسه سته)
د رکن الدين محمود شاه سنجان
وفات او بنخيدل په چشت کي .

دشيخ محمد سررزي وفات او
بنخيدل ئي په غزني کي .

۱۲۰۱ م ۵۹۸ ق

مولانا سراج منهاج جوزجاني د
باميان قاضي الممالك اود دوو مدرسو
د مشرو .

د حکيم شهاب الدين شاه علي
ابورجا غزنوي شاعر وفات .
د ابو الفضل طاهر بن محمود
(ظهیر فاريابي) مشهور دري شاعر
وفات په تبريز کي .

د محمد بن عمر بن عبدالله سنجي
نساپوري فقيه د فتاوی رشيد يه
مولف وفات .

۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق

سلطان غياث الدين بن محمد
سام د غور لوی شهنشاہ ۶۳ کلن
په هرات کي وفات او بنځ سو
(۲۷ جمادی الاولى) د ده مملکت کښينو ست .

منصور شيخ الاسلام مشهور په
قاضي خان د فتاوی د خاوند وفات
۱۱۹۷ م ۵۹۳ ق .

د احمد بن محمد بن سعيد غزنوي
فقيه وفات په حنب کي د اختلاف
العلماء او روضة المتکلمين مولف .
د عبدالله بن حمويه سرخسي
کرزندوی د ژوند وخت ، دی سفر
نامه هم لري په دمشق کي مړی دی .

۱۱۹۷ م ۵۹۴ ق

ملکشاه د تکش زوی مړ سو .
۱۱۹۷ م ۵۹۴ رمضان ق
سلطان معز الدنيا والدين محمد
بن سام غوري په غزني کي يومسجد
جوړ کي چي ډير ليک ئي تراوسه
سته .

۱۱۹۸ م ۵۹۵ ق

ملك تاج الدين يلدوزيه غزني
اوکړه مان او کورم کي د سلطان
معز الدين غوري له خوا حکمران و .
محمد بن منور د ابو الخير ميهني له
پښته خپل کتاب (اسرار التوحيد)
مقامات الشيخ ابي سعيد په دري
رڼه د سلطان غياث الدين بن محمد
سام غوري په نامه تاليف کي .

ماک الکلام تاج الدين زوزني
قاضي د سلطان بهاء الدين سام
غوري پلچا په دربار کي .
۱۱۹۴ م ۵۹۱ ق
د سلطان طغرل سلجوقي مړينه .

۱۱۹۹ م ۵۹۶ ق

د بغداد خليفه الناصر الدين الله
خپل سفيران ابن ربيع اوقاضي
مجد الدين قدوه د سلطان غياث الدين

ملکشاه مړينه . قطب الدين محمد په
نساپور کي مړ سو .
سلطان معز الدين محمد غوري
دهلي اوکول ونيول .

۱۱۹۳ م ۵۹۰ ق حدود

د بهاء الدين سام غوري د باميان
په دربار کي امام فخر الدين رازي
او شيخ الاسلام جلال الدين ورسل
او مولانا سراج الدين جوزجاني
غوندي پوهان سره راټول و .

د ابو شجاع محمد بن مسعود
کرمانی محدث وفات او بنخيدل
په هرات کي .

سلطان معز الدين محمد غوري
له غزني څخه هند ته ولاړ ، بنارس
فتوح يی ونيول ، رای چي چند يی
په چندوال کي مات کي .

ملك ناصر الدين سوري مادي
دغوري دربار لوی اميرو .

شيخ الاسلام ملك العلماء
جلال الدين ورسل د بلخ شيخ
الاسلام و ، د سلطان بهاء الدين
سام غوري له خوا .

ماک الکلام تاج الدين زوزني
قاضي د سلطان بهاء الدين سام
غوري پلچا په دربار کي .

۱۱۹۴ م ۵۹۱ ق

د سلطان طغرل سلجوقي مړينه .
ملك تاج الدين مکران د غوري
دربار لوی اميرو .

۱۱۹۵ م ۵۹۲ ق

فخر الدين حسين بن بدر الدين

الدين ايبك دهندي دربار شا عر
اوشنشي و.

١٢٠٩ م ١٠ محرم ٦٠٦ ق

د شيخ کمال الدين محمود بن
محمد سرخسي (خواجه سرمه) وفات
او د هرات د هندوان په کلي کې
ښخيدل.

د شرف الدين مظفر بن محمد بن
مظفر طوسي رياضي پوهاند د الجبر
والمقابلې، لهندسه دمو لف دژوند
وخت.

١٢١٠ م ٦٠٦ ق

دامام فخر الدين محمد بن عمر بن
حسن رازي شافعي مشهور عالم او
مفسر وفات او په هرات کې ښخيدنه
(اشوال دوشنبه) دده ولادت په ري
کې ٢٥ رمضان ٥٤٤ ق و.

شيخ کمال الدين محمود بن محمد
سرمقي زاهد او جوانمرد د هرات
په خواجه سرمه کې وفات او ښخ
سو.

١٢١٠ م جمعه ١٩ جمادى الاولى ٦٠٦ ق

د ابو يعقوب يوسف بن اسماعيل
بن عبدالسلام لغماني حنفي فقيه
وفات او د بغداد په خيز رانيه کې
ښخيدل. (تولدي ٥١٨ ق)

١٢١٠ م ٦٠٧ ق

دغور سلطان بهاء الدين سام بن
محمود سکه ووهله.

دمحمود بن احمد بن ابی الحسن
فاريابي صوفي او واعظ د سلك الجواهر
مصباح الجنان، خالصه الحقايق دمولف
وفات.

١٢١٠ - ١٢٢٨ م ٦٠٧ - ٦٢٥ ق

د سلطان ناصر الدين قباچه

د ده نور تاليفات:

آداب الحرب والشجاعه.

١٢٠٦ م ٦٠٣ ق

د چنگيز خان تر حکم لاندې د
مغولو اتحاد.

د امام عصام الدين ابی حفص
عمر بن احمد صفار نساپوري شافعي
فقيه وفات.

١٢٠٧ م ٦٠٤ ق

مولانا جلال الدين بلخي (رومي)
د شرق مشهور شاعر او صوفي او
مفکر په بلخ کې وز و کيد
(٨ ربيع الاول)

١٢٠٨ م ٦٠٥ ق

په خراسان بيا د خوارزم شاهيانو
حکومت.

په نساپور کې سخته زلزه او
د سلطان محمد خوارزم شاه په
امري بيا ودانوله.
د سلطان غياث الدين محمود
غوري پاچا له حضوره د هندوستان
د سلطنت فرمان د قطب الدين ايبک
په نامه صادر سو.

١٢٠٨ م ١ رجب ٦٠٥ ق

د ابو محمد عبدالسلام بن اسماعيل
بن عبدالسلام بن عبدالرحمن بن
حسن لغماني فقيه او د بغداد د قاضي
وفات. دى د بغداد د سوق العميد
مدرسي مدرس هم وو (تولدي بغداد
٥٢٠ ق) په خيز رانيه کې د امام
ابوحنيفه سره ښخ دى.

١٢٠٨ م ٦٠٥ ق حدود

قاضي امام حميد الدين علي بن
عمر محمودى (بلخي) د سلطان قطب

ملك شجاع الدين علي بن حسين
غوري گناباد له ملا حد ووخځه
وښو.

١٢٠٥ م ٦٠٢ ق

سلطان معزالدين غوري دجيلم د
دهميك په كلي کې يوه گهگر فدائي
وواژه او جنازه يې د غزني په دهك
كې ښخه سوه.

بلخ، غور، هرات د خوارزم شاه
په لاس ورغلل.

د فخر الدين مبارکشاه حسين
مرودى دغور د سلاطينو د نسب
نامې د ناظم وفات.

دعلي بن ابوبكر هروي وفات چې
د التذكرة المرويه في حيل الحريه
مولف دى.

١٢٠٥ - ١٢١٥ م ٦٠٢ - ٦١٢ ق

دغورد دير شم پاچا سلطان
جلال الدين ابوعلي بن بهاء الدين سام
سلطنت.

علاء الدين مسعود بن بهاء الدين
سام دده ورور هم اقتدر درلود.

١٢٠٥ - ١٢١٠ م ٦٠٢ - ٦٠٧ ق

د قطب الدين ايبك سلطنت په
دهلي کې دى دسلطان معزالدين
غوري سپه سالار وو.

حسن نظامي نساپوري خپل کتاب
(تاج الماثر) د سلطان قطب الدين
ايبك په نامه شروع کې، او تر
٦١٢ ق پورې پيښې يې وليکلې.

شريف محمد بن منصور بن
ابو الفرج سعيد غزنوي (مبارکشاه
فخر مدبر) خپل کتاب بحر الانساب
سلطان قطب الدين ايبك ته وړاندې
کې.

دقاضي حميد بن قاضي ابو سعد
عمر محمودى دبلخ دقاضي وفات او
ښخيدل په بلخ کې.

ملك تاج الدين عثمان مرغني او
عنالدين عمر مرغني د سلطان
غياث الدين محمد سام غوري تر
برونه د غوري دربار اميران او د
امير محمد غرستاني له كېلو له
څخه وو.

مغولي امپراتوري د تموچن بن
يېمو كاي بهادر په مشري د منكوليا
په قرا قرور كې جوړه سوه. تموچن
دقيات له قبيلې څخه په چنگيز خان
مشهور دى ولادت يې ٥٤٩ ق ١١٥٤ م
كال دى.

١٢٠٣ م ٦٠٠ ق حدود

سيد ظهير الدين تاج الكتاب
سرخسي دسلطان معزالدين غوري د
دربار منشي و.

دمحمد بن محمد بن عبدلر شيد
سجاولندى حنفي فقيه او مفسر او
حاسب وفات.

د ده مولفات: سراجيه، رساله
في الجبر والمقابلې، عين المعاني.
امام فخر الدين رازي (رساله
بهائيه دسلطان بهاء الدين سام
غوري په نامه تاليف كړه.

د عبدالرافع بن ابو الفتح هروي
شاعر د ژوند وخت.

١٢٠٤ م ٦٠١ ق

غوريانو خوارزم ونيو شهاب الدين
محمد غوري داند خود سره ماته
وكړه.

د هرات د خانقاه سلطان د شمع
صدر الدين سجزى وفات.

دخپل پلار پرځای پاچا سو او شهاب الدين سرخسی یی وزیر و.

چنگیز ماوراء النهر ونيو او پر خراسان یی يرغلونه شړو سول.

۱۲۲۰ د بيب الاول ۶۱۷ ق

جبه، سبتای، تغاجار د چنگيز خان دلنېکر و مشران تر آمو راتير سول بلخ، هرات، طوس یی ونيول او وران یی کړل.

د چنگيز خان، دلنېکرو مقا بل مشران په تر مذکي امير زنگی ابو حفص د سيستان لنېکر مشر،

د تخارستان دولخ په کلاکي امير سرهنگ سام، په باميان کې امير عمر کر باوردي، په غزني کې ملک اختيار الدين خروست، د غور په

سنگه کې ملک حسام الدين سروراد او په غور کې ملک قطب الدين حسن او د هرات په کاليون کې اختيار الملك دولت يار، او په هرات کې شمس الدين جوزجاني، د تالقان په نصرت کوه کې ملک شمس الدين اتسز په گرزويان کې الخ خان، په غرستان کې پهلوان شروان، په فيروزکوه کې مبارز الدين سبزوازي، او په تولک کې امير حبشي نيزه وروو.

د شيخ الشيوخ محمد بن عمر بن علي جويني شافعي فقيه او د مصر مفتي دسلوت الطالبين دمو لف وفات.

۱۲۲۰ م ۶۱۷ ق

د عبد الرحيم بن عبد الكريم سمعاني مروزي شافعي فقيه او محدث وفات په هرو کې، دی د معجم الشيوخ مولف دی. (ولادت ۵۳۷ ق)

سليمان ماگود بارک خان ساين ي دقندهار دارغسان او سيد و نکي خپل کتاب پښتو تذکرة اوليا وکيښي تر اوسه د پښتو منثور مکشوف قد يم کتاب دغه دی.

۱۲۱۵-۱۲۱۶ م ۶۱۳ ق

د خوارزم شاه سلطان محمد استاخي چنگيز خان ته ولاړ ل

۱۲۱۷ م ۶۱۴ ق

داسما عيل بن حسين بن محمد حسيني مروزي دی جامع عالم او د حظيرة لقدس د مولف وفات (و لادت ۵۷۲ ق)

۱۲۱۸ م ۶۱۴ ق

د چنگيز خان استاخي د خوارزم دربار ته راغله او شرقی ترکستان چنگيز ونيو.

۱۲۱۹ م ۶۱۶ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه د تاتار تجارتي قافله تاراج کړه او د چنگيز خان استاخي یی وواژه د چنگيز خان تاتاري لنېکر پر ماوراء النهر راتوی سول.

د عبد المطلب بن فضل بلخي حنفي د جامع الکبير د شارح وفات په حلب کې جمادى الاخرى (ولادت ۵۳۹ ق)

۱۲۲۱-۱۲۲۱ م ۶۱۶-۶۱۸ ق

چنگيز خان په افغانستان کې (مغولي لو مړی پاچا)

۱۲۲۰ م شوال ۶۱۷ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه له مغولو څخه و تبتيد او د آبسکو نه په جزيره کې لغ مړ سو.

سلطان جلال الدين مينکبر تى

تاج الدين يلدوز د سلطان ايلتمش په لاس گرفتار او په بدون کې وواژه سو.

اما م عز الدين ابی شعبه مسعود بن امير جلال الدين اسماعيل بن محمد په بست کې مړ او بنځ سو (۲۷ شعبان) ۱۲۱۴-۱۲۹۸ م ۶۱۱-۶۹۸ ق.

عبدالله بن محمد سليمان بن حسن بن حسين بلخي قدسی حنفي مفسر ژوند و وفات په قدس کې.

۱۲۱۵ م ۶۱۲ ق

د ابو الحسن علی بن ابی بکر بن علی هروی گرزندوی وفات په حلب کې. د الاشارات الی معرفة الزيارات او خطب الهروي، و التذکرة الهروي، فی الحيل الحربية مولف.

۱۲۱۵ م ۶۱۲ ق

د غوريانو سلطنت ختم سواو خوارزمشا هيان بر يمن سول.

ددوی له خوا ملک کر بر په غزني کې او امين ملک په هرات کې او اختيار الدين محمد خر پوست په پيښور کې حکم را نان وو.

علاء الدين محمد بن تکش خوارزم شاه با میان او غزني ونيول او جلال الدين مينکبر تى یی د افغانستان حکمران وگوماره.

حسام الدين علی عمر مرغنی د غرستان او تاج الدين عثمان مرغنی د خيسار حکمرانان وو دوی د ملک ابو بکر کرت لمسيا نوو.

تاج الدين حرب بن محمد د سيستان صفاري پاچا مړ شو.

شمس الدين يمين الدو له بهرام شاه بن عثمان د سيستان پادشاسو.

معز ي د سلطان معز الدين غوري د مملوك سلطنت پر شرقی افغانستان او سند باندي.

عين الملك ملك الوزرا فخر الدين حسين بن شرف الملك رضی الدين ابو بکر اشعري د سلطان ناصر الدين قباچه د دربار لوی وزير و.

۱۲۱۰-۱۲۱۴ م ۶۰۷-۶۱۱ ق

د غور د پښخه ويشتم پاچا علاء الدين اتسر بن علاء الدين جهان سوز سلطنت

۱۲۱۲ م ۶۰۹ ق

د شرف الدين مظفر بن محمد المظفر طوسي منجم او رياضي پوهاند د کتاب المسطح دمو لف وفات

۱۲۱۳ م ۶۱۰ ق

سلطان العلماء بهاء الدين محمد بن حسين خطيبي بلخي (سلطان ولد) د مولانا جلال الدين بلخي پلار له بلخه هجرت وکړ او په قو نيه کې ساکن سو.

شيخ الاسلام صفی الدين ابو بکر عبدالله بن عمر واعظ بلخي خپل کتاب «فضايل بلخ» په عربی و کيښي (غره رمضان)

۱۲۱۳ م ۶۱۱ ق

علاء الدين مسعود بن شمس الدين محمد په غور کې.

د فرید الدين محمد بن ابو بکر ابراهيم عطار نشا پوری د تذکرة الاوليا د تاليف وخت

۱۲۱۴ م ۶۱۱ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه غور او فيروز کوه او هرات تر غزني پوری و نيول.

ابو نصر فراهي جامع الصغیر منظوم کی.

۱۲۲۰ - ۱۲۲۷ م ۶۱۷-۶۲۵ ق

نورالدین محمد بن محمد عوفی بخاری جوامع الحکایات و لوا مع الروایات تالیف کی.

۱۲۲۱ م صفر ۶۱۸ ق

چنگیز خان اور گنج، تر مذ، بلخ پوپنا کرل اوزوی یی تولی خان مرو نساء، هرات، فیروز کوه استیه، تولک وران کرل، په مرو کی دو ملیونه تنه ووژل.

په هرات کی خو لکه تنه مړ او یولک نجونی اسیری سوی. په بامیان کی چی دچنگیز لمسی موتوجن دچغتای زوی ووژل سو، هغه ښار چنگیز له بیخه وکښ.

۱۲۲۱ م اشوال ۶۱۸ ق

سلطان جلال الدین مینکبر تی آخرین خوارزم شاه په پروان کی د افغانی ملکانو امین ملک، سیف الدین اغرق، اعظم ملک، مظفر ملک به ملگری د چنگیز لښکر دقوتو قویه قیادت مات کی، خوچنگیز د بامیان له لاری غزنی ته راغی، او په مینکبرتی پسی گردیز اوداباسین غاړو ته ولاړ، کله چه مینکبر تی ترا باسین و اوښت نو چنگیز تر چتراله چور کړه او د کابل او بامیان له لاری د آموغاړو ته ولاړ.

۱۲۲۱ م ۶۱۸ ق

او گدای د چنگیز زوی په

جوجی دچنگیز زوی هم دقبچاق په دښت کی مړ سو.

۱۲۲۷ م ۶۲۵ ق

سدید الدین محمد عوفی خپل کتاب جوامع الحکایات والوامع الروایات (خور مجلده هر مجلد ۲۵ بابنه) تمام کی.

۱۲۲۸ م ۶۲۶ ق

قراچه او یغان سنقور د مغولوپه مقابل کی بیا ولاړ سول، د اوگتای لهخوا طایر بهادر د دوی سرکوټلوته راغی او د غور او خراسان پاته ښارونه او کلا وی یی وړانی کړی.

ملك شمس الدین علی بن مسعود بن خلف بن مهربان بن طاهر د سیستان صفاری پاچا و.

۱۲۲۹ م ۱۰ جمادی الاخری ۶۲۷ ق

دفرید الدین ابو حامد محمد بن ابوبکر بن ابراهیم عطار نشاپوری مشهور شاعر اوصوفی د تذکرة الاولیا د مولف وفات په نشاپور کی.

۱۲۳۰ م ۶۲۸ ق

جلال الدین مینکبرتی په ایران کی گرجستان، ارمنستان ترتقلیس پوری ونيول، او په میا فارقین کی کردانو مړ کی او د خوارزمشا هیانو کهول ختم سو.

۱۲۳۰ م ربیع الاخر ۶۲۸ ق

دسلطان العلماء بهاء الدین محمد بن حسین خطیبی بلخی (بهاء ولد) د مولانا جلال الدین بلخی د پلار وفات په قونیه کی. دی دالمعارف مولف دی.

تاج الفضلا محمد کاتب بلخی د سلطان ناصر الدین قباچه د دربار شاعر.

ضیا لدین فخر الشعر سجزی د قباچه ددربار شاعر په شرقی افغانستان او سند کی.

۱۲۲۳ - ۱۲۵۲ م ۶۲۰-۶۵۰ ق

د افغانستان په اسلامی ثقافت کی علاوه پر افغانی، عربی عناصرو یو بل عنصر مغولی هم گڼ سو. او مغولی اصطلاحات په دری او پښتو گڼ سول.

۱۲۲۴ م ۶۲۱ ق

چنگیز له افغانستانه ماوراء النهر ته او له هغه ځایه خپل اصلی اردو گاه د تنگت صحرا ته ولاړ.

جلال الدین مینگر تی له هند د کرمان ته ولاړ.

۱۲۲۵ - ۱۲۳۵ م ۶۲۲-۶۳۳ ق

پرغزنی، بامیان، غور بانس دی د سیمه فالدین حسن قرلغ حکمرانی د چنگیز خان له خوا.

ه په ۶۲۲ ق د الظاهر خیفه په نامه سکه وهلی ده.

۱۲۲۵ م ۶۲۲ ق حدود

شمس الدین محمد بلخی دسلطان ناصر الدین قباچه د دربار شاعر او خطاط په شرقی افغانستان اوسند کی. ملك علی بن عثمان په سیستان کی.

۱۲۲۶ م ۶۲۴ ق

چنگیز خان دتنگت په صحرا کی (۷۲) کلن مړ سو. «رمضان»

١٢٣٠ م ٦٢٨ ق حدود

فخر مدير مبار کشاه شيريف
محمد بن منصور غزنوی خپل کتاب
آداب الحرب والشجاعه په هند کې
سلطان شمس الدين ايلتمش ته
اهد کي .

١٢٣٢ م ٦٣٠ ق

د مغولو د پاچا له خوا جنتمورد
خراسان په حکمداړي وکومارل سو
اوده دخراسان اميري ملک بهاء الدين
ته ور کړه .

١٢٣٤ م ٦٣٢ ق

خواجه معين الدين حسن بن
غياث الدين حسيني سجزي چي په
سيستان کې زيږيدلي او په اجمير
کې د چشتي طريقي مرشد و وفات
سو اوپه اجمير کې ښخ دي (دوشنبه
٦ رجب) د نور الدين شيخ الاسلام
دهي سيد مبارک غزنوی وفات او
ښخيدل په دهلي کې .

١٢٣٥ م ٦٣٣ ق

ملک شمس الدين علي بن مسعود
د سيستان پاچا سو (رمضان)

١٢٣٧ م ٦٣٥ ق

نوسال نوين مغولي حکمران په
خراسان کې .

١٢٣٩ م ٦٣٧ ق

د عتيق بن علي بن محمد هروي
محدث وفات .

دهرات بيا وداني او دانجيل
او النجان ولي بيا جوړ ول .

١٢٤٠ م ٦٣٨ ق

گرگوز مغولي حکمران په خراسان
کې .
يوسف بن احمد سجستاني حنفي

فقيه دمنية المفتي او غنية الفقهاء
مولف په سيولاس کې مړ سو .
دسيد برهان الدين محقق ترمذي
وفات . دی دمو لانا جلال الدين بلخي
مرشد و .

١٢٤١-١٢٥١ م ٦٣٩-٦٤٩ ق

مغولي پنځم پاچا قرا هولا کوبن
تولي بن چنگيز په افغانستان کې .
١٢٤٢ م جمعه ١٣ رجب ٦٤٠ ق
دعبد الرحمن بن عبد السلام بن
اسماعيل لغماني اقضي القضاات اود
بغداد د مستنصرية مدرسي دمدرس
وفات او دابو حنيفه په هديره کې
ښخيدل . (تولد يې ٥٦٤ هـ)

١٢٤٢ م ٦٤٠ ق

د ابو نصر مسعود بن ابي بکر بن
حسين بن جعفر فراهي حنفي فقيه
دنصاب الصبيان او اللمعه في نظم
مسائل الجامع الصغير او ذات العقدین
دمولف وفات .

امير مجد الدين کاليو ني فرا ه
ونيوې اود اسپهبدکلایي ورانه کړه ،
اوپه سيستان کې سيل راغي .

١٢٤٣ - ١٢٥٦ م ٦٤١ - ٦٥٤ ق

امير ارغون بن ابا قابن هولاکو
بن تولي بن چنگيز مغولي شپږم پاچا
په افغانستان کې .

١٢٤٤ م ٦٤٢ ق

محمد بن اسما عيل خطيب شفور
قاني (شبرغاني) حنفي فقيه په دهلي
کې صنوان القضا في الفتاوى تاليف
کړه .

١٢٤٥ - ١٢٧٧ م ٦٤٣ - ٦٧٦ ق

ملک شمس الدين محمد مهين
د ابوبکر کرتزوي دمور له خوا د تاج الدين

١٢٥٠ م ذیحجه ٦٤٨ ق

دعبد الملك بن عبد السلام بن
حسين لغما ني حنفي فقيه دبغداد
دمشهد ابي حنيفه مدرس و وفات او
دامام ابو حنيفه په هديره کې ښخيدل .

١٢٥٠ م ٦٤٨ حدود

فخر الدوله والدين ملک شاهنشاه
افغان حکمران چي مستنگ يسي
پايتخت و .

دده زوم ميرانشاه اوزوی ملک
بهرامشاه هم ددی وخت افغانسي
اميران وو .

١٢٥١ م ٦٤٩ ق حدود

ملک تاج الدين هر موز په تير ي
کې دقند هار شمالي خواته افغانسي
حکمران و .

١٢٥٢ رمضان ٦٥٠ ق

دامام رضي الدين حسن بن محمد بن
حسن صفاني غزنوی مشهور لغوی
او عالم و وفات په بغداد کې .
(ولادت : لاهور ٥٧٧ ق پرورښت
غزني) د مشارق الانوار او العباب
ليکوال .

١٢٥٢ م ٦٥٠ ق

محمد بن علي بستي (تاريخ سوري)
وکيښ چي حنفي قديم پښتو اشعاري
ليکني و ليکل .

١٢٥٣ م ٦٥١ ق

ملک شمس الدين مهين کرت پاچا
مستنگ او خاسک ونيول او ملک
شهنشاه او بهرامشاه افغاني اميران ي
روزل او ميرانشاه سيستان ته ولاړ .

عثمان مرغني لمسي دهرات پاچا .
١٢٤٥ م ٦٤٣ ق
ملک رکن الدين دعايشي زوي
دعزا لدين عمر مرغني لمسي دکرت
دکمرول حکمران په خيسار کې .

١٢٤٥ م ٦٤٣ ق

هولاکو دچنگيز لمسي خراسان
ته راغي او ملک شمس الدين کرت
دهرات پاچا دامير ارغون سره دده
هرکلي وکړ .

١٢٤٦ م ٦٤٤ ق

شمس الدين محمد مهين د ابوبکر
کرت زوي دهرات پاچا دسا لين
نوین مغول سره ملتان او لاهور
ونيول او دی دلاهور حکمران سو
مگر په ٦٤٥ ق دمنکو خان دربارته
وغوښت سو .

١٢٤٧ م ٦٤٥ ق

منکو خان دهرات شمس الدين
محمد مهين کرت تر ابا سين پوري
د ټول افغانستان مستقل پاچا ومانه .

١٢٤٨ م ٦٤٦ حدود

شيخ عماد الدين شفور قاني دهند
قاضي القضاات معزول اوپه بدايون
کې عماد الدين ريحان دی مړ کړ .

١٢٤٩ م ٦٤٧ ق

شمس الدين محمد مهين کرت
دهرات لوی پاچا، ټول افغانستان
دخراسان له آخره تر ابا سين پوري
دهرات په مرکز حکومت پوري
ونښلول .

علاء الدین عطا ملک جوینی (جهانکشیای جوینی و دمغولو پراحوال) ۱۲۶۰م ق ۶۵۹ ق
 (پاکندی و کینس د لیدن طبع ۱۹۰۶) جوینی کی .
 دملک تاج الدین کرد او امیر هو بو .
 امیر هرموز افغانی امیرانو جنگ په
 مستنگ کی د کرت پاچا د جنگی
 امیرانو سره .
 ۱۲۷۰م ق ۶۶۹ ق
 دشیخ ابو نصریحی بن تاج الدین
 محمود بوزجانی جامی وفات (۴ صفر) .
 ۱۲۰۷-۱۲۷۳م ق ۶۰۴-۶۷۲ ق
 د محمد بن محمد بن حسین بن احمد (مولانا
 جلال الدین) بلخی رومی دمشهور
 مثنوی دشاعر او لوی صوفی د ژوند
 دوره .
 ولادت یی په بلخ او مرگ یی په
 قونیه (ترکیه) کی و ، دموالو یه
 صوفیانو ډله ده ته منسوبه ده .
 ۱۲۰۱-۱۲۷۴م ق ۵۹۷-۶۷۲ ق
 دخواجه نصیر الدین محمد بن
 محمد بن حسن طوسی معروف
 فیلسوف او ریاضی پوهاند د مراغی
 در صد خانی بنا کوونکی د ژوند دوره
 (وفات یی په بغداد کی ذیحجه ، ولادت
 یی په طوس کی ۱۱ جمادی الاولی) .
 ۱۲۷۵م ق ۶۷۴ ق
 له خیساره دملک شمس الدین
 مهین بیرته راتگ هرات ته .
 ۱۲۷۶م ق ۶۷۵ ق
 دسیستان په لاش کی دسفید
 دز کلا جوړول اوله هلمنده خشکودته
 او په رسول .
 ۱۲۷۸م ق ۶۷۶ ق
 دملک شمس الدین مهین کرت د
 مغولو دربار اصفهان ته وغوښت
 او په تبریز کی یی په زهر ومړ کی .

د امیر خسرو بن امیر سیف الدین
 بلخی دهلوی مشهور شاعر د ژوند
 دوره .
 ۱۲۵۳م ق ۶۵۲ ق
 د نجم الدین حسن بن علاء سجزی
 دهلوی دری شاعر اوصوفی ولادت ده
 خپل فوائد القواد په ۷۲۰ ق تالیف
 کړی دی .
 ۱۲۵۴م ق ۶۵۲ ق حدود
 دملک حسام الدین جاوړ په زابل کی
 افغانی حکمران و .
 دملک نصر الدین ابراهیم بن مسعود
 صفاری په نیمروز کی سکه وو هله .
 ۱۲۵۵م صفر ۶۵۳ ق
 الماز افغان دقندهار دشمالی خوا
 تیری حکمران دملک شمس الدین
 مهین کرت سره په جنگ کی وواژه
 سو او تیری ئی ملک حسام الدین حاول
 ته وسپاره .
 ۱۲۵۵م شعبان ۶۵۳ ق
 په تگین آباد کی دشعیب سورانی
 افغان سره دملک شمس الدین
 مهین کرت جنگ او دشعیب وژل
 د کپیرا په کلا کی .
 ۱۲۵۶م رجب ۶۵۴ ق
 ددوکی په کلا کی دملک سندان
 افغان سو رانی (دشعیب تر بور)
 او دملک شمس الدین مهین کرت جنگ
 او دسندان وژل .
 ۱۲۵۷م ق ۶۵۵ ق
 دملک شمس الدین مهین کرت
 لشکر ترکوه سلیمان پوری پر مخ
 ولاړل او دافغانی امیرانو بله کلا
 (ساجی) ئی هم ونیوله .
 ۱۲۵۷م ق ۶۵۵ ق حدود
 دقندهار په جنوب او دپنښین او
 اکوستان په سیمو کی ملک پهلوان
 حاتم - احمد توری - مهتر کیورا -
 مهتر سیور - رانا کنجر - جمال الدین
 هرموز کپیرای افغانی امیران وو .
 ۱۲۵۸م ق ۶۵۶ ق
 دملک شمس الدین مهین کرت
 غلبه پر سیستان باندی . دملک علی
 بن مسعود وژل او دملک نصیر الدین
 او علاء الدین شمول مستنگ ته .
 دشیخ ابو المعالی سیف الدین
 سعید بن مظفر با خرزی صوفی
 وفات په بخارا کی .
 ۱۲۵۹م ق ۶۵۷ ق
 دملک شمس الدین مهین کرت تر
 دره بولان ور تیر سو او په سند کی
 بهر کلا بند کی .
 ۱۲۵۹م ق ۶۵۸ ق
 قاضی القضاات صدر جهان ابو
 عمر منهاج الدین عثمان بن سراج -
 الدین محمد بن منهاج الدین عثمان
 جوزجانی خپل کتاب طبقات ناصری
 دسلطان ناصر الدین محمود بن
 ایلتمش په نامه وکینس . (دده ولادت
 ۵۸۹ ق دغور په فیروز کوه کی) .
 دملک میر انشاء افغانی امیر دشمس
 الدین مهین کرت لښکرو په جنگ
 کی وواژه
 په دهلی کی دشیخ بدر الدین
 غزنوی وفات او هلته یی بنخیدل .

۱۲۸۷-۱۳۰۵م ۶۷۷-۷۰۵ق

دمحمد شمس الدين كهين دمش
الدين مهين زوى په هرات كى دكرت
كهول دپاچا سلطنت .

۱۲۸۱م ۶۸۰ق

دقند هار بنار ملك ركن الدين
كرت (شمس الدين كهين) ونيوى .

۱۲۸۲م ۶۸۱ق

دعلاء الدين عطا ملك جوينى وزير
او لوى مؤرخ دتاريخ جهانكشاد مؤلف
وفات (ولادت يى ۶۲۳ق)

۱۲۸۳م ۶۸۲ق

ابو جعفر محمد مرو رودى محدث
خپل كتاب مختصر جامع الاصول
وكينس .

۱۲۸۴م ۶۸۳ق

دسلطان احمد نكو دربن هلاكوله
خوا پر سيستان او فراه ، بست ،
تگين آباد باندې د نيروز د ملك
نصير الدين د پاچې مننه .

۱۲۸۵م ۶۸۴ق

په زرنج كى د حصار طاق ودانول .

۱۲۸۶م ۶۸۶ق

احمد بن سعيد لودى خپل كتاب
اعلام اللو ذمى فى اخبار اللودى د
لدود يانو پرتاريخ باندې وکينس .

په بلخ كى دحضرت على بن ابى
طالب پر مزار باندې دخواجه خيران
په كلې كى ودانې جوړه سوه .

درضى الدين عبدالله بن محمد امامى
هروى شاعر و فات په اصفهان كى
(۱۷ محرم)

۱۲۸۹م ۶۸۷ق

دمحمد بن محمد ابو الفضل برهان
الدين نسفى حنفى مفسر او اصولى
او كلامى مؤلف وفات په بغداد كى
(ولادت يى ۶۰۰ق) دى دابن سينا د
اشارا تو شارح اود مطلع السعاده
مؤلف دى .

د مولانا برهان الدين محمود بن
ابوالخير سعد بلخى مشهور عالم په
دهلى كى وفات .

۱۲۲۶-۱۲۸۹م ۶۲۳-۶۸۸ق

دشيخ متى دعباس زوى په قوم خليل
غوريان خليل دژوند وخت. ده په پښتو
خپل اشعار په يوه كتاب (دخدای مينه)
كى سره راټول كړه اود (نېكلاشاعر)
بلل كيرى .

۱۲۹۰م ۶۸۹ق

سلطان فيروز شاه جلال الدين
خلجى (افغان) د هند پاچا سو،
(۳ جمادى الاخرى) قتل ۶۹۴ق .

۱۲۹۳م ۶۹۳ق

دملك شمس الدين كرت استاخى
مولانا شمس الدين دغور قاضى او
مولانا زين الدين داسفزار قاضى د
نيروز دملك نصير الدين دربار ته
راغلل او روغه ئى وكړه .

۱۲۹۴م ۶۹۴ق

شاه شمس الدين على دقهرستان
اوقاين حكمران دنيمروز د ملك
نصير الدين اطاعت و مانه او ملك
ينا لتگين په فراه كى اود كرمان
حكمرانانو هم دنيمروز پاچا ته غاړه
كښيښوه، سلطان ركن الدين ابراهيم
شاه خلجى په هند كى سكه ووهله

(رمضان) .

۱۲۹۶م ۶۹۵ق

دمحمد بن ابراهيم بن محمدبستى
مالكى فقيه دشرح الايضاح دمؤلف
وفات. په سيستان كى د (ديورك)
سيمه بياودانه كړه سوه .
علاء الدين محمدشاه خلجى په
هند كى پاچا سو (وفات ۶ شوال
۷۱۵ق) .

۱۲۹۷م ۶۹۷ق

ملك فخرالدين كرت دمشالدين
كهين زوى په هرات كى پرتخت
كښيښوست او غازان خان دده حكمرانى
له هراته تردرياي سند او آموپورى
ومنله .

۱۳۰۰م ۶۹۹ق

د محمد بن محمود زوزنى حنفى
فقيه دنصاب الذرايع او ملتقى البحار
دمؤلف وفات . دپور بهاء جامى
خراسانى شاعر دوفات حدود .

۷۰۰ق

۱۳۰۰م ۷۰۰ق حدود

ربيعى فوشنجى شاعر خپله كرت
نامه دملك فخرالدين كرت په نامه په
هرات كى نظم كړه .
په خراسان كى دنستعليق هنرى
خط آغاز .

۱۳۰۱م ۷۰۱ق

د ظهير الدين اسحاق بن ابى
بكر ولوا لجنى حنفى فقيه او مفتى
وفات .

۱۳۰۲م ۷۰۲ق

د قاضى محمد بن حميد الدين
محمود بن عمر محمودى دبلخ دقاضى

اود الملل والنحل دمؤلف وفات
بنخيدل په بلخ كى .

صدرالدين ربيعى فوشنجى خطيب
اودملك فخر الدين كرت ندېم دكرت
نامى ناظم په هرات كى ووژل سو .

۱۳۰۳م ۷۰۳ق

شاه على د سيستان شهزاده په
قائن كى وواژه سو .

۱۳۰۵م ۷۰۵ق

د مولانا حكيم الدين غورى عالم
وفات .

۱۳۰۶-۱۳۰۶م ۷۰۵-۷۰۶ق

ملك فخرالدين دمشالدين كهين
زوى په هرات كى دكرت كهول
پاچاو .

۱۳۰۶م ۷۰۶ق

دعبدالعزيز بن محمد على طوسى
شافعى فقيه او عالم وفات په دمشق
كى ۹ جمادى الاولى .
دشيخ صلاح الدين طوسى وفات
چى د شيخ ابو نصر سراج له
پښته ؤ (رجب) .

۱۳۰۷م ۷۰۶ق

ملك فخر الدين امانكوه ته ولاړ
اميريساول اوبو جاى دمغولى لښكر
مشرانو په هرات كى جمال الدين سام
محاصره او مې كى ء .

۱۳۰۷-۱۳۲۸م ۷۰۶-۷۲۹ق

ملك غياث الدين محمد دمشالدين
كهين كرت زوى دهرات پاچاو .

۱۳۰۹م ۷۰۹ق

دسيد نظام الدين مرتضى عربشاه
بن سيد محمودشاه سبز واړى عالم
وفات .

۱۳۲۸-۱۳۲۹ م ۷۲۹-۷۳۰ ق
 ملك شمس الدين دملك غياث الدين
 محمد كرت زوى دهرات پاچاؤ .
 ضيامحمد مسعود غز نوى طبيب
 په هند كى مجموعه ضيايى دطب
 تاليف كړه .

۱۳۲۹-۱۳۳۱ م ۷۳۰-۷۳۲ ق
 ملك حافظ د ملك غياث الدين
 محمد كرت زوى دهرات پاچاؤ .

۱۳۳۰ م ۷۳۱ ق
 ملك قطب الدين محمد بن ركن الدين
 محمود بن بهرامشاه دسيستان صفارى
 پاچا په نيمروزكى سكه ووهله، اوشاه
 نصرت الدين مې سو .

د جلال الدين شاه بن قاضى
 فخر الدين د هرات دقاضى وفات
 (۱۷ رمضان) .

۱۳۳۱-۱۳۶۹ م ۷۳۲-۷۷۱ ق
 ملك معز الدين دغياث الدين
 كرت زوى د هرات لوى پاچاؤ .

۱۳۳۲ م ۷۳۳ ق
 ملك عز الدين بن ركن الدين محمود
 په نيمروزكى سكه ووهله .
 دمولانا ظهير الدين محمد بن احمد
 غورى شيخ الاسلام وفات او بنخيدل
 په هرات كى .

مجد الدين محمد خوافى (مجد
 خوافى) خپل كتاب (روضه خلد) د
 سعدى د گلستان په تقليد وكيښى
 (شوال) .

۱۳۳۳ م محرم ۷۳۴ ق
 ابو عبدالله محمد بن موسى بن
 محمد طنجنى (۱ ين بطوطه)
 دالمغرب مشهور گرزندوى دنشاپور
 څخه هرات، سرخس، قرمذ، بلخ ته

۱۳۲۲ م ۷۲۲ ق

دمولانا ضيا الدين محمد بن سراج الدين
 هاشم ابيوردى وفات او په ميهنه كى
 بنخيده .

دابراهيم بن محمد بن ابى بكر بن
 محمد حمويه جوښى شافعى فقيه او
 محدث وفات (ولادت ۶۴۴ ق) .

۱۳۲۴ م ۷۲۵ ق
 دامير خسرو بلخى دهلوى مشهور
 شاعر وفات او بنخيدنگ په دهلى
 كى .

۱۳۲۶ م ۷۲۷ ق
 غياث الدين محمد كرت امير چوپان
 وواژه او پخپله د سلطان ابو سعيد
 دربار ته ولاړ (۷۲۸ ق) .

دامير نجم الدين حسن بن عباسجزي
 دهلوى شاعر او صوفى وفات او
 بنخيدنگ په دهلى كى .

۱۳۲۷ م ۷۲۸ ق
 امير چوپان نويان په هرات كى
 دسلطان ابو سعيد بهادر ايلخان په
 امر ووژل سو .

ملك نصير الدين په سيستان كى
 مې سو .

شاه نصرت بن نصير الدين بن
 مسعود دسيستان صفارى پاچا په
 نيمروز كى كښينوست .

اخى محمود خياط (عيار) په نشا
 پور كى مې سو .

۱۳۲۸ م ۷۲۹ ق
 نارى طغاي دخراسان حكمران د
 سلطان ابو سعيد څخه ياغى سومگر
 په همدغه كال ووژل مياو په ۷۳۰
 ق امير شيخ على دخراسان حكمران
 سو .

مؤلف .

۱۳۱۸-۱۳۴۱ م ۷۱۸-۷۴۲ ق
 شمس الدين احمد افلا كى خپل
 مناقب العارفين دمولانا جلال الدين
 بلخى دكورنى او دوستانو پراحوال
 وكيښى .

۱۳۱۹ م ۷۲۰ ق
 عبدالله صيرفى هروى خطا ط يو
 قرآن په ثلث خط و كيښى (گنجينه
 مشهد رضوى) .

ملك غياث الدين محمد كرت اسفزار
 له ملك قطب الدين اسفزارى څخه
 ونيو . دغسى هم ده باخر ز، خوا ف،
 نياز آباد ونيول .

د هرات لوى مسجد د ملك
 غياث الدين محمد كرت په امر ترميم
 سو. ددغه ملك په حكم دشيخ الاسلام
 احمد جام ژنده پيل دهديرى بناجوړه
 سوه .

سلطان خسرو شاه ناصر الدين
 خلجى دهند پاچا سو .

۱۳۲۰ م ۷۲۰ ق حدود
 دمولانا عماد الدين غورى وژل په
 هند كى .

۱۳۲۱ م ۷۲۱ ق
 غياث الدين محمد كرت حج ته په
 سفر ولاړ او خپل زوى شمس الدين
 محمد يې په هرات كى جانشين پريښود .

دهرات ددر بار منشى خواجه شهاب
 عزيز او مولانا نظام الدين قاضى
 القضاات او مولانا بدر الدين ازابى د
 هرات قاضى و .

۱۳۰۹ م ۱۰ محرم ۷۱۰ ق
 دمولانا اقصى القضاء علاء الدين
 ابى بكر ابيوردى وفات په ابيورد
 كى .

۱۳۱۱ م ۷۱۱ ق
 مير حسيني غورى نز هه الا روا ح
 تاليف كى .

۱۳۱۳ م ۷۱۳ ق
 ملك علاء الدين شمس الدين كهين
 زوى دهرات امير سو .

۱۳۱۳-۱۳۱۶ م ۷۱۳-۷۱۶ ق
 د ابوسعيد بن اولجايتو حكمرانى
 په خراسان كى .

۱۳۱۵ م ۷۱۵ ق
 دحسن بن نصير الدين محمد بن
 محمد بن حسن طوسى عالم وفات په
 بغداد كى .

۱۳۱۶-۱۳۳۵ م ۷۱۶-۷۳۶ ق
 دسلطان ابو سعيد بهادر خان بن
 اولجايتو دسلطنت دوره پر خراسان
 او ايران باندې .

۱۳۱۶ م ۷۱۶ ق
 دشيخ عبدالرحمن خراسانى زاهد
 وفات په بغداد كى .

سلطان مبارك شاه قطب الدين
 خلجى په هند كى پاچاسو (تر ۷۲۰ ق
 پورې) .

ملك غياث الدين كرت پر اكثر
 افغانستان قبضه وكړه .

۱۳۱۸ م ۱۶ شوال ۷۱۸ ق
 د امير حسيني حسين بن عالم
 غورى هروى دروزگان دگزيو د
 اوسيدو نكې درى شاعر او عارف
 وفات او بنخيدل دهرات په مصرخ كى
 دنزهه الا روا ح او كنز الرمز

راغی اود هندوکش له لاری کابل، غزنی ته ولاړ، د کرماش (کورم) پرخوا دریای سند او هندوستان ته تیر سو.

۱۳۳۴ م ۷۳۵ ق

شیخ معین الدین آوه پی جویني خپل نگارستان د سعدی د گلستان په تقلید وکینس.

شمس الدین طاهر شاه میرسواتي په کشمیر کی سکه ووهله.

۱۳۳۵ م ۷۳۶ ق

په هرات کی د سید عبدا لله بن معاویه علوی د مزار عمارت او گنبد په مصرخ کی داؤد تاج الدین احمد جوړه کړه.

۱۱ اپریل ۱۳۳۶ م ۲۷ شعبان ۷۳۶ ق

تیمور بن تراغای برلاس د ماوراء النهر دکش په ښار کی وزیریده.

۱۳۳۷ م ۷۳۷ ق

مولانا نظام الدین عبدالرحیم بن فصیح الدین محمد مایز نابدی خوافي په هرات کی شهید او په خیابان کی ښخ سو (ذیقعه).

مولانا جمال الدین محمد بن حسام د هرات عالم او شاعر وفات سو.

په خراسان کی د خواجه عبدالرزاق بن خواجه شهاب الدین با شیعینی د سر بهاری پاچهانو د نیکه خروج (قتل ئی په ۷۳۹ ق) پایتخت ئی سبز وارو

۱۳۳۸ م ۷۳۸ ق

د جمشید بن طاهر شاه میر سواتي حکومت پر کشمیر.

۱۳۳۹ م ۷۴۰ ق

د بابا هوتک د تولر زوی د پښتونقاند اوشاعر وفات.

د ابو الفضل خواجه قطب الدین یحیی جامی صوفی او عالم وفات په هرات کی اود فیروز آباد په دروازه کی ښخیده (یکشنب ۲۱ جمادی الاخری).

د علاء الدین علی شیر بن طاهر سواتي پاچهی پر کشمیر تر ۷۵۳ ق پوری.

۱۳۴۰ م ۷۴۱ ق

د شیخ الاسلام ابو نصر یحیی بن ابو الفضل محمود یوزجانی جامی وفات په هرات کی او په دروازه فیروز آباد کی ښخیده (پنجشنب ۲۱ جمادی الاخره) ملک معز الدین کرت دده پر هديره یوه ودانی جوړه کړه.

۱۳۴۱ م ۷۴۲ ق حدود

د علی بن محمد بن ایدمر جلد کی کیمیاوئی عالم مؤلف د ژوند وخت. جلدک د خراسان یو کلی ودوه فرسخه له مشهده لیری

۱۳۴۱ م ۱۳ صفر ۷۴۳ ق

سلطان معز الدین حسین کرت په زاوه کی امیر مسعود سر بهاری مات کی.

۱۳۴۱ م ۷۴۳ ق

د شیخ قوام الدین محمد بسطامي وفات اود هرات په خیابان کی دامام فخر رازی په هدیره کی ښخ سو (رجب).

د محمد بن عثمان خراسانی مفسر او محدث د لطایف التفسیر د مؤلف

وفات.

۱۳۴۳ م ۷۴۴ ق

د خراسان د عیار خواجه قوام الدین حسن وفات (جمعه ۷ جمادی الثانیه).

۱۳۴۶ م ۷۴۷ ق

ملک تاج الدین بن محمد بن رکن الدین محمود د سیستان مقامی پاچا په نیمروز کی کښیښوست او ملک قطب الدین مړ سو.

۱۳۴۷ م ۷۴۸ ق

مولانا سعد الدین تفتا زانی هروی خپل کتاب (مطول) د سلطان معز الدین حسین کرت په نامه په هرات کی وکینس.

۱۳۴۸ م ۷۴۹ ق حدود

شیخ ملکیار د بابا هوتک زوی پښتو شاعر خپله د ترنک عشقی سندر وویله (ولادت ئی ۷۱۵ ق).

۱۳۴۹ م ۷۵۰ ق حدود

شیخ گټه بن شیخ یوسف بن شیخ متی خپل کتاب (لرغونی پښتانه) وکینس، چی ځینی پښتو قدیم اشعار ئی پکښی ولیکل.

ملک سلیمان څیرک بن عیسی ابدالی قبایل د کښی غره څخه د نندهار سیمو ته راوستل.

درکن الدین صاین هروی شاعر د ژوند وخت.

فخر الا سلام قطب الدین نسایه د رغندی خراسانی مختصر شافی په طب کی تالیف کی ء.

مولانا عصامی د هند د افغانی شاهانو تاریخ فتح السلاطین نظم کی ء (طبع بنگلور ۱۹۴۸ م) ۱۳۵۰ م ۷۵۱ ق

په هرات کی د ملک معز الدین کرت له خوا د پیرامان د مدرسه سبز جوړول تمام سو.

سلطان محمود بن شاه علی د سیستان د صفاری کپول څخه په نیمروز کی اقتدار وموند.

۱۳۵۲ م ۷۵۳ ق

ملک باقر دغیاک الدین محمد کرت زوی د هرات حکمدارو.

د شهاب الدین بن علی شیر سواتي پاچهی پر کشمیر.

امیر قزاقن له هراته ماورا النهر ته ولاړ.

په سیستان کی ملک شهاب الدین پرتخت کښیښوست.

۱۳۵۸ م ۷۶۰ ق

د مولانا امام فصیح الدین محمد بن محمد بن علاء مروی حنفی زین یدنه په مرو کی (یکشنب ۱۷ محرم).

شیخ ابو سعید بن محمد طوسی دامام محمد غزالی له پښته د هرات په مصرخ کی دامیر حسینی له قبره سره ښخ سو.

ملک بارک د څیرک زوی د قندهار د ابدالی قبیلو مشرو.

۱۳۵۹ م ۷۶۱ ق

امیر تیمور په ماوراء النهر کی حکمران وپیژاند سو.

۱۳۶۳ م ۷۶۵ ق

امیر حسین گور کان د هندوان

کرت پاچا اودده ورور ملک محمد سرخس او امير غوري بن ملک پير علی په سمرقند کې دامير تيمور په حکم ووژل سو. (د پنجشنبې ماښام ۱۰ ربيع الثاني)

۱۳۸۵ م ۷۸۷ ق

بابا سنگوی ولی په اندخوی کې وفات او ښخ سو.

۱۳۸۶ م ۷۸۸ ق

شاه شاهان تاج الدين بن قطب الدين د سيستان پادشاهو.

سکندر شاه بن هندال بن طاهر سواتي دکشمير پاچاو تر ۸۱۳ ق پورې.

۱۳۸۸ م ۷۹۰ ق

امير تيمور د فارس له فتو حاتو څخه راستون سو.

احمد هروی خطاط د عجایب المخلوقات يوه خطی نسخه په نستعلیق خط دربيع الاول په لومړي ورځ وليکله. (دپاریس ملی کتابخانه)

۱۳۸۸ م ۷۹۱ ق

ملک پير محمد بن ملک غياث الدين پير علی دميرزا میرانشاه بن امير تيمور په حکم په هرات کې وواژه سو.

۱۳۲۷-۱۳۸۸ م ۷۲۸-۷۹۱ ق

د بهاء الدين محمد بن احمد نقشبند فاروقی لوی صوفی اود نقشبندی طريقی دمؤسس دژوند دوره.

۱۳۸۸ م ۷۹۱ ق

دشيخ زين الدين ابوبکر تاييادی وفات چی په تايبا د کې ښخ دی (پنجشنبه ۳۰ محرم).

د خراسان په حکمراني او فتح کولو وگوماره
په اندخود کې د باباسنکو درویش دژوند وخت چی قبرئی هم هوری دی.

دملك القضاء قاضي جلال الدين محمود امامی دهرات دقاضي وفات او په گازرگاه کې ښخيدل.

۱۳۸۱ م ۷۸۳ ق

امير تيمور هرات ونيوی او دهغه ښار کلاوی ئې ونړولی، دکرت دکمپول پاچهي پر پير علی ختمه سو. ملک پيرل دخيرک زوی دقندهار دابداليانو مشرو.

۱۳۸۲ م ۷۸۴ ق

دمحمد بن محمد بن علی نشاپوری خطيب اود مصر دمفتی وفات په مصر کې. دی د شرح التمجيز فی الفقه مؤلف دی.

ملک قطب الدين بن عزالدین بن رکن الدين محمود دنيمروز اميرو. امير تيمور نشاپور ونيوی.

۱۳۸۳ م ۷۸۵ ق

امير تيمور اسفزار، فراه، سيستان ونيول، بست او قندهار ئې وران کړل اود شالي او غربي افغانستان پاچا سو.

امير تيمور دقندهار حکمراني امير سيفل برلاس ته وسپارله. دشيخ سيف الدين خلوتی هروی زاهد وفات اود گازرگاه دپله سره ئې په هرات کې ښخيدل.

۱۳۸۴ م ۷۸۶ ق

ملک غياث الدين پير علی اخرنی

قاضی دژوند دوره.
۱۳۱۶-۱۳۷۴ م ۷۰۶-۷۷۶ ق
دعبدالله بن محمد بن احمد حسيني نشا پوری حنفی فقيه او اصولی (جمال الدين نقره کار) دشرح المنار دمؤلف دژوند دوره.

۱۳۷۵ م ۷۷۷ ق

سلطان شاه خطاط په رقاع تعلیق خط دسلطان غياث الدين محمد کرت په امر دهرات دمسجد جامع پر هفت جوش لوبی باندی تاريخ وليکه. فصیح احمد بن جلال الدين محمد خوانی هروی د (مجله فصیح) ليکوال په هرات کې وزيريد.

۱۳۷۶ م ۷۷۸ ق

دمولانا جلال الدين محمود مرغابی زاهد وفات اود هرات دمرغاب په کلی کې ښخيدل.

۱۳۷۷ م ۷۷۹ ق

شاهرخ ميرزا دامير تيمور زوی وزيريد (پنجشنبه ۱۴ ربيع الثاني). په هرات کې دخواجه نظام الدين داؤد تاج الدين احمد په سعی دخواجه ابوالوليد احمد مزار جوړ کړ سو.

۱۳۷۸ م ۷۸۰ ق

ملک غياث الدين پير علی کرت د هرات کلابيا جوړه کړه.

۱۳۸۰ م ۷۸۲ ق

امير تيمور لنک دماوراء النهر تر نيولو وروسته تر دریای آمو راتير سو، اندخود، سرخس، فوشنج ئې ونيول.

امير تيمور خپل زوی میرا نشاه

دکلاشمالي خوا جوړه کړه.
په هرات کې زلزله وسوه اود مسجد جامع پيش طاق ونړيدی.
۱۳۶۵ م ۷۶۷ ق

دکروخ دغار دمسجد ودانسی د ابو الحسين محمد بن محمد بن محمد بن محمد ابی بکر کرت له خوا.

۱۳۶۸ م ۷۶۹ ق

دامير محمود بن امير يمين الدين طغرانی (ابن يمين) دخراسان داخلاقی شاعر وفات. (۸ جمادی الاخری ۳۰ جنوری).

۱۳۶۹ م ۷۷۱ ق

امير تيمور لنک په ماوراء النهر کې امير حسين مات کړ او په (صا حبقران) مشهور سو، دده سلطنت تر ۸۰۷ ق پورې و.

امير تيمور بلخ ونيوی اود دغه ځای امير حسين گور گان ئې وواژه اود بلخ زړه کلائی ونړوله. او خلک ئې قلعه هندوان ته راوستل.

ملک بهرام په سيستان کې مړ سو.

۱۳۶۹-۱۳۸۱ م ۷۷۱-۷۸۳ ق

دملك غياث الدين پير علی کرت دمعاذ الدين دزوی سلطنت په هرات کې.

۱۳۸۲ م ۷۷۲ ق

د قطب الدين بن طاهر شاه مير سواتی سلطنت پرکشمير تر ۷۸۸ ق پورې.

۱۳۱۴-۱۳۷۲ م ۷۱۴-۷۷۳ ق

دعمر بن اسحاق بن احمد غزنوی فقيه او حکيم او مؤلف اود مصر د

دمولانا علي بدر دهرات د شاعر
دژوند وخت .

۱۳۸۹ م ۷۹۲ ق

دمحمد بن عثمان بن محمدزوزني
دشرح تلخيص المتاح دمولف وفات
۱۳۹۰ م ۷۹۳ ق

د سعد الدين مسعود بن عمر
تفتازاني هروي لوی عالم او مولف
وفات په سمرقند کې اوپه سرخس
کې ښخيدنه. (ولادت ۷۱۲ ق) .

۱۳۹۳ م ۷۹۶ ق

د مولانا جلال الدين محمد بن
نصير الدين يحيى وفات اوښخیدنګ
دهرات په خمچه آبادکې (پنجشنبې
۲۵ ذیحجه) دی دفصیحې خوافي پلار
دی .

شهرزاده ابراهيم سلطان دشاहरु
زوی وزېږېدی دی لوی خطاط هم
دی .

۱۳۹۶ م ۷۹۹ ق

شاهزاده با یسنقر دشاहरु زوی
وزېږېدی (جمعه ۱۱ ذیحجه) دی یو
هنر مند خطاط او علم پالونکی
شهرزاده و .

د امیر تیمور په فرمان دخراسان
حکمرانی دده زوی میرزا شاهرخ
بهادرخان ته وسپارله سوره

۸۰۰ ق

اپریل ۱۳۹۸ م رجب ۸۰۰ ق

امیر تیمور دترمذ، خلم، سمنگان،
بغلان له خوا اندراب ته راغی اوله دغه
ځایه ئی پرکتور (کافرانو) باندی د
خاواک له خوا حملی وکړی (رمضان)

۱۳۹۸ م ۸۰۰ ق

امیر تیمور دخواواک او پنجشیر له

خوا کابل ته راوړسیدی .
په سیاه پو شو کافرو کی یی یوه ک
جوړه کړه اولښکړئی پکښی کښینو
(ذی قعدة) .

امیر تیمور دپنجشیر له خوا پرو
ته راغی او یوه لویه واله (جوی ماه
گیر) پنځه فرسخه یی دغور بن
له روده وکښله (ذی قعدة)

ملك محمد دلشکر شاه او غانی
وزور امیر تیمور ته پناه ور وړه او
ایریوب دکلا ودانول شرو سوه
(ذی قعدة) .

چهار شنبه دذیحجې لومړی ورځ
امیر تیمور له کابل څخه دکورم دایر یانې
(ایریوب) خواته رهی سو. په ۱۸
ذیحجه دشنبی په ورځ د شنوزان
دری ته ورسیدی او په ۲۱ ذیحجه
سه شنبه دنغر کلا ته ورسیدی او
هغه ئی ودانه کړه .

امیر تیمور خراسان تر غوره
پوری خپل زوی شاهرخ ته وسپاره .
امیر تیمور خپل لمسی پیر محمد
دکابل او غزنی اوقندهار حکمران کی
او هغه تراباسین پورې دکوه سلیمان
افغانان سره وکوټل، اوچه او ملتان
ئی دلوړ سند په وادی کی ونیول .

په کورم کی دلشکر شاه او غانی او
موسی او غانی دښکښو دمشر ترمنځ
دایر یوب پرکلا باندی جنگ اود
لشکر شاه او غانی وژل او دایریوب
کلا وړانول. دقندهار په سیمو کی
دملك حبیب بن بوپل مشری په
ابدالی قبیلو باندی. د شیخ الاسلام
ظہیرالدین خلوتی هروی وفات اوپه
هرات کی ښخیدل ،خواجه تاج سلمانی

هروی دتعلیق خط په خر ۱ سان
کی رواج کړی .
۱۳۹۷، ۱۴۹۴ م ۸۰۰، ۹۰۰ ق

په خراسان کی شپږ دوله خط
(اقلام سخته) رواجیدل. نسخ، ثلث
مناشیر، محقق، رقاع، ریحان.
علاوه پردی دنسخ او تعلیق اوڅخه
نستعلیق هم وزېږید. دکندرسلطانانو
داقتدار وخت له ننگرهاره تر کشمیر

پوری چی مرکز یی دکنړ دیچ دره وه.
د ۸۰۰ ق، په حدودکی له دوی څخه
سلطان پکېل بن کهجامن ین هندو
حکمران و.

۱۳۹۸ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور داورکزو- ترکانو او
برمل او غانانو ترایلولو وروسته په
جمعه لومړی محرم ۸۰۱ ق کال دنغر
له کلا څخه دبنو خواته رهی سو، اوپه
۱۲ محرم سه شنبی تر دریای سند
واوښت .

(۲۴ سپتمبر ۱۳۹۸ م)

امیر تیمور دهند په فتح کی ۱۲ زره
سپاره افغانان دملك بهاءالدین جلوانی
اوملك یوسف سروانی اوملك حبیب
نیازی په مشری بیولی وو .

۱۳۹۹ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور دهند تر نیولو وروسته
په ۲ رجب سه شنبی دریای سند ته
راوړسیدی اود کښتیو پرپله راووښت
په چهار شنبی ۳ رجب بنو ته راغی
اوپه سه شنبی ۹ رجب د کرماچ
(کورم) له خوا پروان ته ولاړ، اوپه
شنبی ۱۳ رجب تر کوتل شبیر تیر
سو، په ۱۹ رجب سمنگان ته ولاړ،
اوپه یکشنبی ۲۱ رجب ترمذ ته

واوښت .

دامیر تیمور په حکم دشاहरु
لپاره په هرات کی دباغ شهر قصر
جوړ سو .

دقاسم بن حسین غزنوی فقیه د
فتاوی التفت الحسنان د مؤلف
وفات .

دابو القاسم محمد بن محمد زوزنی
فقیه دالتصاب فی الفقه د مؤلف
وفات .

۱۴۰۰ م ۸۰۲ ق

خواجه علاءالدین محمد عطار نقشبندی
په دره چغیان کی درستاق شرق ته
وفات اوښخ سو (چهار شنبه ۲۰
رجب) .

دامیر تیمور په حکم مولانا محمد
کاخکی او قطب الدین نایب اوحبیب
عودی اوعبدالمومن گوینده دموسیقی
استادان په دار کړل سوه .

۱۴۰۱- ۱۴۰۵ م ۸۰۴- ۸۰۸ ق

ددلاور خان حسین غزری سلطنت
دهند په مالوه کی .

۱۴۰۲ م ۸۰۵ ق

ملك قطب الدین بن تاج الدین بن
قطب الدین په نیمروز کی سکه
ووهرله .

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

امیر تیمور خواجه فخرالدین احمد
طوسی او احمد بن شیخ حسن د
هرات دمالیاتو پردیوان مقرر کړل،
اوعلی شاه گربه پخوانی دیوان بیگی
ئی په دارکی او دوولس تده مشران
ئی له هراته وایستل .

مولانا سید حسام الدین هروی په
(جمعه غره رجب) او مولانا محمود

حلاج هروی و ا عظم په (۱۷ ذيقعدة) په هرات کې وفات سو ل .
امير تيمورلنک د لوی امپراتوري تر جوړولو وروسته ۷۱ کلن په اترار کې مړ سو (۱۷ شعبان) او په سمرقند کې ښخ سو .
ده گرده افغانستان نيولی و او ددی خوا حکمران پير محمد بن جهانگير بن تيمورو .

شاهرخ ميرزا دامير تيمور زوی په هرات کې پرنخت کښيښوست ، دی د شرق لوی هنر پالونکی پاچا دی .

په دغه کال د سلطان علي سبزواری ښورښت هم آرام کې سو .

۱۴۰۴-۱۴۴۶ م ۸۰۷-۸۵۰ ق

د سلطان شاهرخ بهادر بن امير تيمور د سلطنت دوره (پایتخت نئی هرات) .

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

د شاهرخ په حکم امير جلال الدين فيروز شاه د هرات کلا او امير سيد خواجه د طوس کلا بيا جوړه کړه .
په سبزواری کې د سلطان علي بن مسعود سبزواری او پيرک بغاوت او د طوس د حاکم امير سيد خواجه له خوا د دوی ماتول .

د محمد بن احمد بن محمد بسطامي شافعي صوفي د تذکرة المرید د مؤلف وفات .

۱۴۰۵ م ۸۰۸ ق

شاهرخ خپل مخالفان له بيخه وکښل او دده زوی ميرزا الخ بيگ اندخود او شيرغان ونيول او د خراسان حکمران سو .

په بلخ کې پير علي تاز دميرزا پير محمد بن جهانگير بن امير تيمور پيشکار راولاړ سو او ميرزا پير محمد ئی مړکی ء .

شيخ محمد طغرايي هروی خطاط په اعلى لکت خط يوقرآن وکښ .
د جام (بردويه کلی) په جنگ کې شاهرخ پر ميرزا عمر بهادر بن ميرانشاه کور گان بریمن سو (دوشنبه ۹ ذيقعدة ۸۰۹ ق)

ميرزا عمر چې په بادغيس کې نيول سوې و مړ سو، او په هرات کې دامام فخر رازی په هديره کې ښخ سو (۲۵ ذيقعدة) .

د هرات عيد گاه د خواجه غياث الدين سالار په اهتمام جوړه سوه. د فتح آباد واله دادوان او تيزان پر بلوک په هرات کې جاری سوه. په هرات کې کاڅتي او گرانې وه .

۱۴۰۷ م ۸۱۰ ق

پير علي تا ز په بلخ کې ياغي سوخوچي شا هرڅ ورغی نو پير علي به هندو کش ننوت او شاهرخ ټول شمالي افغانستان تر تخار ستانه و نیو او ميرزا قیدو د پير محمد زوی يی هلته حکمران کې ء . يوسف امير د هرات خطاط او شاعر او مذهب په هرات کې د ۱۹ مينا تورو سره يوه کلیله دمنه وکښله (استا نيول) د شا هرڅ په فر مان حصار هندوان بيا جوړه شوه .
دند خو داو شيرغان اميرزاده سیدی احمد بن عمر شيخ ته وسپارل سوه .

شاهرخ له هراته دماز نداران په دوهم سفر رهې سو او دهغه ځای تر سمو لو وروسته په ۹ ذيقعدة هرات ته راستون سو .
په همدغه وخت پير علي تاز چې د بد خشانه يی پر بلخ چپله کړی وه ووژل سو او سړی هرات ته راوستول سو .
دمرو ښار بيا ودا نول .

سول

د سلطان بهرام بن کهجامن کنړی حکمرانی پر ننگرهار تر کشميره .

۱۴۰۸ م ۸۱۱ ق

خواجه شمس الدين محمد سمنانی له ديوان اعلى څخه معزول او پر ځای ئی خواجه محمد طاهر مقرر سو .

سيد فخر الدين محمد او امرعلي شغاني په گډه په وزارت مقرر سول .

خواجه غياث الدين سالار سمنانی د سيد فخر الدين په لمسون وولاړه سو .

د هرات په باغ شهر کې دشهزادگانو دڅتنه کولو لوی جشن وسو .
(دربيع الثاني او اخر)

شاهرخ په جمادی الاولی کې پر سيستان حمله وکړه او د هلمند درې بندونه يی وران کړه او د زره ولايت وچ او وران سو، شاهرخ شاه اسکندر د شاه علي زوی په فراه او پهلوان جمال په اوک کې مقرر کړل او پخپله هرات ته ولاړ (د شعبان سلخ) .
شاهرخ په فراه کې ینا لتگين

مطيع کي اوداوک اوجوين کلاوي يي تر سيستانه ونيولي . دخطای دپاچا ايلچيان هرات ته راغله اود شاهرخ دربار ته ئي دامير تيمور دمرگ تعزيت او تحفي وړاندې کړي (رمضان) .

شاهرخ دشوال په مياشت د بادغيس له لاري ماوراءالنهر ته ولاړ، اود حصار تر سيمي پوري يي ټول هغه مملکت ونيو په (۲۷) ذیحجه سمرقند ته ولاړ .

حسن بن محمد تشاپوري (نظام اعرج) درياضياتو او هيئت پوهاند شرح التذکره للطوسي په علم هيئت کي تاليف کړ .

۱۴۰۹ م ۸۱۲ ق

شاهرخ ټول ماوراءالنهر تر مغلستان پوري خپل زوی الغ بيگ ته وسپاره، او پخپله هرات ته ولاړ. په همدغه کال مقرر سول : حصار شادمان ته ميرزا محمد جهانگير بن ميرزا محمد سلطان . کابل او قندهار ته تر درياي سند پوري: ميرزا قیدو د شاهرخ زوی. بلخ او تخارستان تر بدخشانه : ميرزا ابراهيم د شاهرخ زوی . سيستان ته: شيخ زين الدين خوافي .

د شاهرخ په حکم د مرو ښار بيا ودان سو، اود اوبو بندني له مرغايه وتاپه سو، او شاهرخ پخپله مړوته ولاړ، او تر لوی اختر وروسته هرات ته راستون سو .

امير نیک پي شاه بدخشاني هرات

ته پناه راوړه او شيخ زين الدين خوافي سيستان ته دروغی اوسمون لپاره وليږل سو، اوشاه نصرت سيستان يي چي په طوس کي بندي و بيرته خپل پلار شاه محمود ته سيستان ته واستول سو .

د مولانا شهاب الدين عبدالحق طوسي وفات (شوال) .

۱۴۱۰ م ۸۱۳ ق

په قندهار کي دامير تومان پير- محمد بن امير کتلو (پيرک) او مودود گرمسيري ترمنځ ونښت او دواړه هرات ته راوغوښتل سوه، اود قندهار مشري د شاهرخ له خوا پيرک ته وسپارله سوه مودود په دربار کي مقرر سو .

شاهرخ خپل زوی ميرزا بايسنقر په هرات کي قايم مقام پريښو او په ۱۴ محرم ماوراءالنهر ته ره يي سو، او امير شيخ نورالدين ئي د سمرقند په سيمه کي مات کي او په ۱۱ ربيع الاول ئي سمرقند ونيو، اود ربيع الاخر په اولو کي هرات ته راغی . په هرات کي د شاهرخ په حکم د يوي مدرسي او خانقاه ودانې پای ته ورسیده . اود ښار سرپوښ بازارونه او چارسو جوړ سول. د مدرسي مدرسان مقرر سول :

مولانا جلال الدين يوسف حلاج، مولانا نظام الدين عبدالرحيم باراحمد مولانا خواجه ناصر لطف الله.

شيخ الاسلام خواجه علا الدين علي چشتي د شاهرخ په فرمان د هرات خانقاه

۱۴۱۲ م ۸۱۵ ق

شاه بهاء الدين بدخشان حکمران ياغي سو، خود شاهرخ لښکرو دي دپامير خواته وتښتاوه اودده ورور شاه محمود ئي پرځای کيښناوه . وروسته ميرزا سيو غتمش د

بدخشان حکمران وټاکل سو . شاهرخ په ذيقعد کي مشهد ته ولاړ اومودود گرمسيري چي له هراته تښتيدلې وبلوځانو وواژه. دخطا دپاچا داي منک خان ايلچيان او مکتوب د شاهرخ دربار ته راغله اوله هراته شيخ محمد بخشي دسفیر په ډول د شاهرخ له فرمانه سره خطا ته واستول سو .

دروم ايلچي محمد قزاقمان دسوغاتو سره هرات ته راغی، دغسي هم له بدخشانه د شاه بهاء الدين بدخشاني ايلچي راغی .

خوارزم هم د شاهرخ په سلطنت کي شامل سو. پيرک قندهاري مشر د شاهرخ حضور ته راغی .

د مولانا عبدالله بن قاضي جلال الدين محمود د هرات دقاضي وفات او په گازرگاه کي ښخيدل (محرم)

شيخ صدر حيدري د هرات د خانقاه ملک مشر وفات اود فيروز آباد په دروازه کي ښخ سو .

ملک قطب الدين علي بن ملک محمود له سيستانه هرات ته راغی او شاهرخ ته ايل سو .

دسلطان تومنا کنړي اقتدار له نگرهاره ترک شميره .

۱۴۱۳ م ۸۱۶ ق

د هرات حصار اختيارالدين چي

شاهرخ په مشر سو . په هرات کي دشرقي شمال خواته دباغ سفيد سره د شاهرخ په فرمان يونوي کوشک او باغ جوړ سو . (جمعه ۲۴ ذيقعد) .

مولانا شهاب الدين فضل الله د هرات د دارالقضا کاتب وفات سو .

۱۴۱۰ - ۱۴۱۷ - ۸۱۳ م ۸۲۰ ق

علي شاه امير خان دسکندر زوی د هندال لمسي دشاه مير سواتي کړوسې دکشمير پاچا . دمولانا حافظ جلال الدين محمد بن ناصر الدين لطف الله وفات او د هرات په خيابان کي دامام رازی په هديره کي ښخيدل (۴ محرم)

۱۴۱۱ م ۸۱۴ ق

دهند دپاچا خضر خان له خوا د ملتان قاضي د شاهرخ دربار ته د سفیر په توگه راغی او په بادغيس کي شاهرخ وليدی .

امير شيخ نورالدين دوهمه پلا په ماوراءالنهر کي وښورید او شاهرخ په ۲۱ جمادى الاولى ترآمو واوښت اوسمرقند ته ورسید، خوامير شاه ملک دهرقداق په وسيله امير نورالدين مرکي، اوشاهرخ بيرته هرات ته راغی اوبه مشهد ته ولاړ . (۹ ذيقعد)

دمولانا شمس الدين محمد ظهير وفات اود هرات په خيابان کي ښخيدل

دمولانا شيخ اسماعيل خوارزمي وفات په هرات کي (رمضان) .

ملك فخرالدين كرت جوړ كړی و اود بایسنقر ته وركړل سوه .
 تيمور په حملو كی وړان سوی و د دهرات داخيارالدين كلادشاهرخ
 شاهرخ په حكم بيرته ودان سو . په فرمان بیا جوړه سوه .
 شاهرخ دمازندران په سفر ولاړ . (ربيع الثاني)
 خواجه عبدالقادر گو ينده دهرات شاهرخ دكرمان په سفر ولاړ اود
 لوی موسیقي نواز خپل كتاب مقاصد محرم ۸۱۹ ق په منځ كی بيرته
 الالحان دشا هرخ په نامه وکينښ . هرات ته راغی .
 عبدالرزاق بن اسحق سمرقندی عا لم خواجه نظام الدين احمد بن داؤد
 او مورخ دمطلع سعدین مؤلف په دهرات په دیوان کی دسید فخرالدين
 هرات کی وزیریدی . (۱۱ شعبان) . محمد وزیر سره مقرر سو .

۱۴۱۶ م ۸۱۹ ق

میرزا بایسنقر ته دشاهرخ فرمان صادر سو چی دهرات ددیوان اعلی پرمسند کښینی اود خلکو شکایات واورى .

څكه چی په قندهار كی میرزا میدوته دده نوكران یاغیان سوه ، نو امیر نوشیروان دلسو زرو لښكرو سره له هراته دده كواك ته ولاړ .

شاه نيك پی له بدخشانه هرات ته راغی اودهغه ځای په حكمرانی میرزا سیور غتمش د شاهرخ زوی مقرر سو . (جمادی الاخری) .
 خواجه علاء الدین شغانی په وزارت مقرر سو (۱۸ رجب) .

ددایمنگ خان دخطا دپاچا اینچیان بیا هرات ته راغلل اودیری تحفی ئی شاهرخ ته راوړی . (ربيع الاول) .
 شاهرخ قندهار ته دسیفلقندرهاری دزوی اوملك محمد دشخړی لپاره ولاړ (۲۲ شعبان) اود برمل پښتانه او خربښوای افغانان ده ته راغلل (۳ رمضان) .

شاهرخ دقندهار دلنگر په کلی کی بابا حسن ابدال (باباولی) ولید

۱۴۱۴ م ۸۱۷ ق

شاهرخ ټول ایران تر شیراز ه او اصفها نه او تبریز پوری ونیوی او داصفهان په حكمرانی میرزا رستم بن عمر شیخ، دهمدان اولرستان په حكمرانی میرزا بایقرا، دشیراز په امارت میرزا ابراهیم سلطان مقرر سول .

ملك قطب الدين دشاه علی زوی له سیستانه هرات ته ولاړ (رجب) .
 خواجه قوام الدین شیخ محمد بن مجدالدین خوافی دسید فخر الدین وزیر په لمسون ووژل سو .

شاهرخ دعراق له سفره هرات ته راغی (۱۲ رجب) هشهد اود خراسان ښارونه تراستر آباءه بایسنقر میرزا ته وسپارل سوه .

مولانا عبدالرحمن جامی دجام په خرچرد کی دشعبان په ۲۳ شپه وزیریدی .

۱۴۱۵ م ۸۱۸ ق

دشاهرخ په فرمان ابیورد دسملقان ترمازند ران او جرجان پوری میرزا

اودغه کلی ئی ده ته وقف کړی .

۱۴۱۷ م ۸۲۰ ق

په قندهار کی دسیفلقندرهاری دزوی او ملك محمد تر منځ شخړه پيښه سوه او ټو لو افغانانوله قندهاره تر دریای سنده ښو رښت وکی شاهرخ دصندر عالی ابراهیم په مشرۍ دبدهخشان او سیستان او هرات دلښكرو سره پر قندهار وزغی او خلك ئی مطيع كړي .

امیر قوام الدین محمد بن عماد الدین سنجانی په خواف کی مړ سو . (محرم)
 شاهرخ قندهار ته ولاړ او بایسنقر میرزائی د هزاره وو ایلولو ته واستاوه او ددوی مشران محمد فیروز ، خواجه آرام ، قدم د شاهرخ دربار ته راغلل .
 امیر حسام دقندهار کوټوال او امیر عبدالصمد د گرمسیر حکمران سو .

میرزا الخ بیك له ماوراء النهره هرات ته راغی (۱۹ ربيع الاول) .
 سید مرتضی امیر علی مروی دهرات په دیوانی مقرر سو . سید فخرالدین محمد دمخنی وزیر په هرات کی مړ سو . (۲۵ جمادی الاولی) .

امیر کبیر علاء الدین علی تر خان او امیر غیاث الدین ترخان په هرات کی مړ سو (۲۲ رجب) .
 خواجه غیاث الدین پیر احمد بن جلال الدین اسحاق دهرات دیوان ته مقرر سو .

د برهان الدین حیدر بن محمد خوافی هروی مفسر او متکلم او ادیب دوفات حدود .

دشیخ ابو سعید خلوتی هروی زاهد وفات او په هرات کی ښخیدل (اذی حجه) .

۱۴۱۷-۱۴۱۶ م ۸۲۰-۸۲۱ ق
 شاه خان زین العابدین بن سکندر بن هندال بن شاه میر سواتی د کشمیر پاچا و .

۱۴۱۸ م ۸۲۱ ق

میرزا قیدو بغاوت وکړی اوداوبی به ناب کی ونیول سو ، نو شاهرخ کابل او غزنی او قندهار تر سند پوری خپل زوی میرزا سیور غتمش ته وركړه .

شاهرخ له گرمسیره هرات ته ولاړ او میرزا قیدو چی یاغی سوی و د پلار له حضوره معاف سو .

امیر شیخ لقمان او نور امیران بدخشان ته دمیرزا الخ بیك سره واستول سوه ، خود شیخ الاسلام علاء الدین عطار په شفاعت دبدهخشان خلك معاف اومطیع سوه .

گوهر شاد ملكی دامام علی بن موسی رضا په مشهد کی یولوی مسجد جوړ کړی چی کتیبه ئی دمیرزا بایسنقر په خط ده (اوائل رجب) معماری استاد قوام الدین شیرازی و ، اودا تمام په مراسمو کی پخپله شاهرخ شرکت وکړی ، او په شعبان ۸۲۱ ق له هراته مشهد ته ولاړ . ددی مسجد ودانۍ په (۱۲) کاله ختمه سوه چی ددنیا له ۱۲ بهترینو ودانیو څخه شمیرل کیږی .

شاهرخ دامام علی رضا دمر قده په گنبده کی ددروزر و متقالو طلاصی

(چين) ته په (۸۲۲ق) تللی وو بيرته راغلل (۱۱ رمضان) اوخواجه غياث-الدين نقاش ددی سفر روز نا مچه وکښله چی عبد الرزاق پخپل مطلع سعدین کی رانقل کړیده .

میرزا ابراهیم سلطان د فارس حکمران خو ز ستان هم ونيوی ء . شاه سلطان محمود او شاه ارغون شاه دبدخشان پا جهان هرات ته دشاहरु دربار ته راغلل (۳ صفر). حافظ مولانا شمس الدين محمد رازی په هرات کی وفات او په یزدکی ښځ سو (۱۲ جمادی الثانيه) .

میرزا ابوالقا سم بابر دمیرزا بایسنقر زوی په هرات کی وزیریندی (۱۷ رجب) .

دسید محمد گیسو دراز بن یوسف حسینی هروی عارفوفات د جنو بی هند په گلبرگه کی (۱۶ ذی قعدة) .

۱۴۲۴ م ۸۲۷ ق

دیحیی بن علی داؤد سجستانی د منازل السائرین دشارح دژوند وخت .

دمولانا شهاب الدين عبدالله بن معين الدين باخريزي وفات په مالين کی (سه شنبه ۱۴ ذی حجه) .

شهزاده ابراهیم سلطان دشاहरु زوی په هرات کی یو قرآن په ښکلی جلی ریحان او رقاع خط وکښی . (کنجینه قرآن ، مشهد رضوی) .

دسلطان ابو سعید مصورالیم چی اوس په استانبول کی دی نمبر ۲۱۵۲ په هرات کی ترتیب سو .

یوه مدرسه او خانقاه دارگ سره او یوه رصدخانه دښار په شمالي خوا کی جوړه کړه اود یوی ډلی پوهانو (غياث الدين جمشید، معین الدین، صلاح الدين موسی قاضی زاده رومی علاء الدین قوشچی) په مرسته ئی «زیچ الخ بیگی» هم ترتیب او تالیف کړه . چه ز یچ کور گانی هم بلل کیدی ء .

مولانا جمال الدين غوری او مولانا ناصرالدين لطف الله (۲۶ شعبان) او مولانا شمس الدين محمد پارسا بخاری په مدینه او مولانا یو سف حلاج بن قاسم (۲۲ جمادی الاولی) او مولانا صفی الله بن شهاب الدين خیابانی (۱۹ ربیع الثاني) وفات سول .

خواجه جلال الدين یوسف سمعانی وفات اود هرات په گازرگاه کی ښځ سو

۱۴۲۱ م ۸۲۴ ق

امیر ابدال مجذوب (سید غياث دیوانه) په باد غیس کی وفات سو . (دمحرم آخر) .

دهرات ایلچی مولانا امیر خواجه چی دهند د خضرخان دربار ته تللی و، بیرته هرات ته راغی او یو کرگدن ئی هم راوی ء . محمد طیب چی مصر ته ایلچی تللی و دشوال په آخر کی هرات ته راغی ء ، دغسی هم سلطان قوشچی چی دقبچاق دباچا محمدخان دربار ته تللی و بیرته هرات ته راوړ سیدی ء (ذیقعدة) .

۱۴۲۱ م ۸۲۵ ق

هغه ایلچیان چی له هراته خطا

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق
د ملک قطب الدین علی وفات په نیمروز کی (۱۵ محرم) .
۱۴۲۰ م ۸۲۳ ق
یوه ډله ایلچیان له هراته خطا (غریبی چين) ته واستول سو ء .

دشاहरु له خوا شادی خواجه . دمیرزا با یسنقر له خوا سلطان احمد او غياث الدين نقاشی دمیرزا ابراهیم له خوا امیر حسن او پهلوان جمال .

دمیرزا سیور غتمش له خوا ارقداق .

دامیر شاه ملک له خوا اردوان . دشاه بدخشان له خوا خواجه ناج الدين . له دوی سره ډیر سوداگران هم ولاړل .

ملکه گوهر شاده له هراته دخپل زوی الخ بیگ دلیدنی لپاره سمرقند ته ولاړه (ربیع الاول) .

مولانا جلال الدین افتخار چی خپله کتابخانه ته وقف کړی وه وفات او د هرات په خیابان کی ښځ سو .

امیر سید احمد ترخان دخراسان په حکومت مقرر سو او پخپله دشاहरु په ۱۵ شعبان دایران په سفر رهي سو او تر تبریز او د عراق عرب تر سرحداتو پوری یی ټولی سیمی و نیولی او په ۱۹ شوال هرات ته راغی . دمطلع سعدین په قول دشاहरु سلطنت له خطا (چين) څخه ترروم (عثمانی ترک) او دترکستان له آخره تر هندوستان پوری و .

میرزا الخ بیگ په سمرقند کی

قتل کړل وځي او ء .
په مشهد کی یو باغ دشاहरु په امر جوړ سو . شمس الدين محمد طاهر اعلی دیوان ته مقرر او بیانی پرځای خواجه شمس الدين محمد سمنانی وگومارل سو .

دبدخشان دشا بهاء الدین زامن وښوریدل او بیادشیرخ الاسلام خواجه تاج الدين حسن عطار په شفاعت وبخښل سو او بدخشان دوی ته و سپارل سو .

۱۴۱۸ - ۱۴۸۹ - ۸۲۱ م ۸۹۴ ق
دمحمد بن محمد بن عبدالله بن خیزر دمشقی خیزری محدث اوفقیه و مؤرخ دژوند وخت . دی دمو لانا جامی استاد و او په ۸۷۷ ق چی مولانا جامی دحج په سفر تللی و په دمشق کی داحادیثو اجازت نامه له ده څخه واخیسته (عین اجازت نامه دخیضری په خط دمرحوم گویا په کتابخانه کی وه) .

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق

دخطا دا یمنک خان پاچا ایلچیان دریمه پلا دهرات دربار ته راغله اود خپل پاچا مکتوبونه ئی په فارسی او اویغوری خط دتحفو سره دشاहरु ته راوړل .

شهزاده محمد جوکی د شاहरु زوی دمهر نگار آغا ستره واده وکړ ء چی دقزلبستان دپاچا محمدخان لور وه په دی ښادی کی دهرات په باغ زاغان کی لوی جشن وسو (شوال) .

شاه شاهان شمس الدين بن قطب الدين بن تاج الدين په نیمروز کی سکه ووهله .

۱۴۲۴ م ۸۲۸ ق

شيخ قوام الدين تبریزی هر وی په هرات کی وفات اود انجیل دولی پر غاړه ښخ سو (صفر) .
دمولانا نظام الدین عبدالرحیم بن یار احمد وفات په هرات کی . (۳۰ صفر) .
مولانا ناصرالدین کوموینی وفات لویه خیابان کی ښخ سو .
مولانا صدر الدین داردو قاضی اود حضور املم په هرات کی وفات سو .

مولانا شرف الدین علی یزدی چی دظفر نامی تالیف ئی په ۸۲۴ ق کی شروع کړی و اوس ئی تمام کی . (دوه ټوکه) .

میرزا الخ بیگ له سمرقنده مغولستان ته ولاړ، اوتر هغه خایه ټولی سیمی ئی تصفیه کړی . او په ۱۵ ذیحجه هرات ته راوړ سیدی .
خواجه غیاث الدین پیر احمد خوافی دهرات له دیوان اعلیٰ څخه معزول سو .

شيخ جمال الدين ابو اسحاق محدث کازرو نی په هرات کی وفات او په گازرگاه کی ښخ سو (چهارشنبه ۱۳ ذیعقده) .

۱۴۲۵ م ۸۲۹ ق

دشاهرخ په حکم په گازرگاه کی دخواجه عبدالله انصاری د مزار عمارتونه جوړ او ډیری مخکی او اسباب دهغه خای لپاره و قف سو .

امیر شاه ملک غیاث الدین دخوارزم حکمران اود شاهرخ ددربار لوی امیر

وفات اوپه مشهد کی ښخ سو . (دوشنبه ۱۱ ربیع الاول) .
یوی ډلی عالمانو د شهزاده بایسنقر په امر د فردوسی دشاهنامی یوه جامع نسخه ترتیب کړه او یوه مقدمه یی پر وکښله چی بایسنقری مقدمه ئی بولی .

حافظ قاری عثمان غزنوی دهرات په زیارتگاه کی وفات سو ، (۱۹ شوال) .
سید نظام الدین عبدالحی دمشهد دساداتو نقیب وفات سو .

۱۳۶۵-۱۴۲۶ م ۷۶۷-۸۲۹ ق
دمحمد بن عطاءالله بن محمد هروی د مصر د قاضی او شافعی فقیه او مؤلف د ژوند دوره چی په قدس کی وفات سو . دی د مشارق الانوار شارح دی .

۱۴۲۶ م ۸۳۰ ق

میرزا سیور غمشمش دشاهرخ زوی دافغانستان حکمران په کابل کی مړ سو (محرم) اودهغه خای حکمرانی دده زوی میرزا سلطان مسعود ته ورکړه سوه .

دشيخ الاسلام محی الدین محمد غزالی طوسی عالم او زاهد وفات (۱۵ رمضان) .

احمد لرچی دفضل الله استر ابادی دحروفی ډلی مریدو دهرات په جامع کی شاهرخ په نس کی په چاره ووايه (جمعه ۲۳ ربیع الثاني) خوتپ ئی کاری نه وجوړ سو .

احمدلر او مولانا معروف بغدادی هروی خطاط ووژل سوه او سید قاسم انوار له هراته تبعید سو .

شاهرخ د شعبان په اوله، له هراته سمرقند ته رهسې سو او په (۲۱)

ر مضان دهرات باغ زاغان ته راغی .

دهرات د مشهورو طبیبانو مولانا شمس الدین آدم او مولانا نظام الدین دژوند وخت .

دهرات د گازرگاه بیا ودانی .
دحافظ ابرو هر وی مؤرخ د زبدة التواریخ تالیف تمام سو . (۴ ټوکه) .

محمود بن حسین خوافی (متوفی ۸۷۵ ق) خپل کتاب خاوندان، نامه (خاور نامه) وکښ .

دمحمد بن عثمان بن عمر بلخی حنفی عالم د عین العلم د مؤلف وفات .

۱۴۲۷ م ۸۳۱ ق

دمولانا قطب الدین داردو د قاضی وفات په تون کی (چهارشنبه ۳ ربیع الثاني) .

شاهرخ له سمرقنده هرات ته راغی (۱۰ محرم) .

۱۴۲۸ م ۸۳۲ ق

څکه چی امیر سکندر د قرايوسف زوی په آذر بایجان کی یاغی سو ، نوشاهرخ دخپلو لښکرو سره له هراته ور رهسې سو (یکشنبې ۵ رجب) اود سلطنت تر بری وروسته هرات ته راوړ سیدی . (۸ ذیحجه ۸۳۳ ق)

دمولانا سیف الدین هندوی هروی واعظ وفات په هرات کی (۱۷ شوال) .

شاهرخ دهرات پاچا په گازرگاه کی دخواجه عبدالله انصاری پر مزار لونی ودانی جوړی کړی .

په بلخ کی دملکت آغا دمه رسی ودانی تمامه سوه .

۱۴۲۹ م ۸۳۳ ق

ددنیا بهترین او گرانبها ترین کتاب شهنامه بایسنقری په هرات

کی د جعفر خطاط په خط او د بایسنقر میرزا په امر مصوره او طلاکاری و کښله سوه . (موزه گلستان د تهران) .

دشيخ عبدالله خلو تی وفات په هرات کی .

مولانا شهاب الدین عبدالله خوافی هروی (حافظ ابرو) دجامع التواریخ سلطانی (زبدة التواریخ) مؤلف وفات او په زنجان کی ښخ سو ، (یکشنبې ۳ شوال) .

دشيخ الاسلام خواجه خليل الله بن خواجه محمود وفات (داحمد جام زنده پیل له اولادی څخه) .

شمس بایسنقری هروی خطاط کليلة دمنه وکښله چی ۲۶ مینا توره لری (استانبول نمبر ۱۰۲۷) .

دمولانا جلال الدین یوسف بن ناصر الدین او بهی هر وی وفات (شنبه ۵ شعبان) په هرات کی .

دملك محمد بن خواجه جلال الدين يوسف سمعانی وفات (چهارشنبه ۳۰ ربیع الثاني) په هرات کی .

دشيخ الاسلام معز الدين خليل الله جامی بن جلال الدين محمود جامی وفات (شوال) .

دشيخ الاسلام محمد جزی محدث وفات په هرات کی (۵ ربیع الاول) .

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق

شهزاده بایسنقر بن شاهرخ په هرات کی په ښکلی او پاخه ثلث خط یو قرآن وکښ (چی خو پانی ئی د ایران په ملی کتاب خانه کی سته) .

دمرقات بایسنقری مصور البم په هرات کی وکښل سو، چی ۶۵۰

تصويرونه اود شهزاده بايسنقر او ابراهيم امضاوی لری (د استانبول کتابخانه).

جعفر بايسنقری په هرات کې د بايسنقر لپاره کليله دمنه وکښله چې ۱۹ تصويره لری (استا نبول ۳۶۲).

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق

دمولانا رکن الدين محمد خوافي وفات او دهرات په گازر گاه کې ښخيدل. (يکشنبه ۲۷ شوال).

۱۴۳۱ م ۸۳۵ ق

دخواجه صاين الدين علي ترکه اصفهاني هروی وفات او ښخيدل په هرات کې (۱۴ ذیحجه) چې دفصوص الحکم شارح اود کتاب مفاحص مؤلف دی.

د مولانا جمال الدين عبدالغفار بن مولانا جلال الدين اسحق قاضي وفات په هرات کې (۱۹ ذیحجه).

دعروضی چهار مقاله په هرات کې دبايسنقر دکتابخانی لپاره مزينه وکښله سوه (داستا نبول هنری موزيم ۱۹۵۴).

دامير اعظم ناصر الدين محراب ترخان وفات (۱۳ محرم) په هرات کې.

۱۴۳۲ م ۸۳۶ ق

دانجيل دپله پر سر په هرات کې دمهد عليا گوهر شاد آغامدرسه او لوړ عمارت جوړ سو. ددغه خای خطيب مولانا اعظم شمس الدين محمد بن اوحده مقرر سو.

دخواجه نظام الدين عبدالقا در د شاهرخ ددرباري او امير محمد درویش

داروغه وفات په هرات کې.

د مولانا قاری هبة الله وفات په هرات کې (پنجشنبه ۳ ربيع الثاني).

دمولانا نظام الدين يحيى بن خواجه کمال الدين خوافي وفات په هرات کې.

په هرات کې استاد فرج ريخته گر «کمان رعد» جوړه کړه چې ۴۰۰ منه ډبره ئی غور خواله داآله دکوه باو لی په شمال کې دشاخرخ په مخکي تجربه سوه.

۱۴۳۳ م ۸۳۷ ق

مولانا شمس الدين هروی دمولانا معروف بغدادی خطاط شاگرد په هرات کې ميرزا بايسنقر و روزلی دغسی هم مولانا جعفر تبریزی او مولانا ظهير الدين اظهر او مولانا شهاب الدين عبدا لله او مولانا جلال الدين شيخ محمود دمولانا جعفر شاگردان ټول په هرات کې هنرمند خطاطان وو.

شهزاده ميرزا بايسنقر بهادر د شاهرخ زوی چې تکړه خطاط اود هنرمندانو پالونکی هم دهرات په باغ سفيد کې وفات او دگوهر شاد آغابه مدرسه کې ښخ سو (شنبه ۷ جمادی الاولی).

دمولانای اعظم فصیح الدين محمد علاغوری مشهور فقيه او عالم وفات او په گازرگاه کې ښخيدل (۱۵ جمادی الاخری).

قاسم انوار د خراسان صوفی شاعر دجام به خرگورد کې وفات سو.

۱۴۳۴ م ۸۳۸ ق

شيخ الاسلام محمد بن احمد د هرات په گازر گاه کې ښخ سو چې شنخته ئی په اعلى لث خط کښلی سړی ده.

د هرات دلو سلطنت وزارت خواجه غياث الدين سيدی احمد بن خواجه نظام الدين احمد اندخودی ته دشا هرخ په فرمان وسپارل سو. دشا هرخ دريمه پلاله هراته دآذربايجان په سفره یی سو (۲ ربيع الاول) او په هرات کې امير نظام الدين په حکومت پرېښو.

خواجه عبدالقادر گوينده دهرات لوی موسیقي نواز او حافظ اوخطاط او شاعر په هرات کې وفات اوښخ سو. دمقاصدالاحان اوجامع الا لحن ۸۱۶ ق او فوائد عشره اوکنزاللحن اوزبدة الا دوار مؤلف.

ميرزا سلطان ابراهيم د شاهرخ زوی د فارس فرمانفرما په شیرلذکی وفات سو (۴ شوال). د بدخشان له شاهانو څخه ارغونشاه مړ سو.

په هرات کې وبا اوطاعون پيدا سو (جمادی الاخری ترذيقعدی پوری) په هرات کې وفيات:

شيخ زين الدين خوافي په (۲ شوال) اقصی القضاة قاضي صدرالدین محمد امامي په (۶ شوال) مولانای اعظم ضياء الدين نورالله خوارزمي د هرات دجامع امام په (شوال) مولانا شمس الدين محمد بن سعد الدين تفتا زانی (په ۸ ذيقعه) مولانا نظام الدين احمد بن برهان الدين خوارزمي

په (۵ ذيقعه) مولانا اصیل الدين حاج الاثمه (په ذيقعه) شيخ ابو سعيد محمد کازرونی هروی او مولانا جلال الدين قاينی محتسب او مولانا شمس الدين او حده مد رسه سبز مدرس او قاضي زاده شيخ ابوسعید امامي اوخواجه مجد الدين اوشیخ الاسلام رکن الدين محمد خیابانی او مولانا کمال الدين حسين بن اسد اوخواجه عبدالقادر گوینده او مولانا نور الدين محمد خطیب غزنوی او مولانا شمس الدين شيخ محمد گرنگی او حافظ علاءالدين محمد هروی اوصدر حافظ عبدالرحيم فوشنجی ..

۱۴۳۵ م ۸۳۸ ق

دکاتبی تر شيزی شاعر وفات، دی دبهرام وگلندام، حسن وعشق د مثنوی ناظم دی.

ابراهيم سلطان دشاخرخ زوی په بلخ کې حکمران و. دمحمد غزنين خان بن هوشنگ غوری سلطنت د هند په مالوه کې. يحيی بن احمد بن عبدالله سپرندی خپل تا ريخ مبارکشاهی دهند دافغانی شاهانوپر احوال وکښ.

۱۴۳۵ م ۸۳۹ ق

مولانا محمد دشتی دشاخرخ له خواگر جستان ته په سفارت ولاړ اود گر جستان حکمران اطاعت وکي ججه ئی ومنله.

خواجه غياث الدين سيدی احمد اندخودی لوی وزير وفات اود هرات دخواجه احمد ابو الو ليد په مزار کې ښخ سو.

۱۴۳۹ م ۸۴۰ ق

شاهرخ د آذربايجان له دريم سفر څخه هرات ته راغی (۲ ربيع الثاني). شاه سيف الدين د عمان د کڅ د هرموز حکمران هرات ته راغی (۲۶ شوال). سلطان محمود شاه خلجي پښتون دهند په مالو کې سکه ووهله. د مولانا معروف خطاط د شاهرخ د کتابخانې د خوش نويس د ژوند وخت په هرات کې.

۱۴۳۷ م ۸۴۱ ق

د هرات په مصلاکي گوهر شاد ملکی ودانۍ وکړه، چې تاريخ ئې پر ډبره په جلی لث خط جلال جعفر خطاط کښلي دي (دهرات مو زيم). عبدالرزاق سمرقندي د هرات مؤرخ رساله عضديه د شاهرخ په نامه تاليف او هغه ته ئې وړاندې کړه او لکه خپل پلار په دوبار کې مقرر سو.

د شاهرخ له درباره دهر موزد والي شاه سيف الدين او توران شاه ترمنځ روغه وسوه اود طرژک کلا شاه سيف الدين ته ورکړه سوه.

دشيخ الاسلام ابوبکر بن شيخ محمد خوافي وفات (۹ صفر). د مولانا اخي تونی (شيخ محمد) وفات (۱۶ صفر).

شهزاده سلطان مسعود د کابل والي دغه ښار ته ولاړ.

دمولانا سراج الدين ملتاني هروي عالم او زاهد وفات په هرات کې (صفر).

امير مبارز الدين شيخ حاجي دهرات (۳ شعبان) او قراجار په کابل کې

ددیوان په امارت مقرر سو. (۱۸ صفر).

امير الامرا شيخ لقمان برلاس وفات اودده ځای ئې زوی امير پير لقمان ته ورکړ سو (۲۲ ربيع الاول).

امير ملک حسين با شليخ يساولان مړ سو او پر ځای يې زوی امير فرخ حسين مقرر سو.

امير بابا مسعود دهرات د اختيار الدين د کلا کوټوال مړ سو (جمادی الاولی).

۱۴۳۸ م ۸۴۲ ق

عارفي هروي خپل مشنوی گوی وچوگان نظم کړه. دی په ۸۵۳ ق مړ دی.

سلطان حسين بايقرا دهرات دپل تولگی سره وزين يدي (محرم جون ۱۴۳۸).

دصدر مولانا جلال الدين لطف الله او مولانا شمس الدين محمد بن مولانا شيخ علي وفات په هرات کې (جمعه ۲۱ ربيع الاول).

داستاد قوام الدين معمار وفات (غره شعبان) ده په هرات کې دگوهر شاد اغامدرسه او په مشهد کې دگوهر شاد مسجد جوړ کړی و.

ملک نظام الدين يحيى بن شمس الدين بن قطب الدين په نيمروز کې پاچا سو.

۱۴۳۹ م ۸۴۳ ق

ميرزا مسعود دميرزا سيور غتمش زوی د شاهرخ لمسی چې د شرقی افغانستان تر سنده پورې حکمران و هرات ته راوغوښت سو.

امير مبارز الدين شيخ حاجي دهرات (۳ شعبان) او قراجار په کابل کې

حکمران و.

مولانا قطب الدين عبدالله امامي دهرات فاضی وفات سو. (دوشنبه ۱ ذی قعدة).

مولانا مفتی عماد الدين عبدالعزيز ابهری په هرات کې وفات سو. (۱۸ رجب).

امير کبير فرمان شيخ دهرات د خيابان د مدرسی مؤسس په هرات کې وفات سو. (۸ صفر).

سيد شهاب الدين امير اسمعيل په بلوک گذاره کې وفات سو. (غره ذیحجه).

دمصر دملک الظاهر چقماق بيگ ايلچی جيچکبو قاد شاهرخ دربار هرات ته راغی (۷ جمادی الاخری) اود شاه ملک په باغ کې کښته سو.

ملک الظاهر دخپل ايلچی په واسطه د شاهرخ له کتابخانې څخه پنځه کتابونه غوښتي وو.

۱- دابو منصور ماتريدي تاو يلات اهل سنت.

۲- دفخر رازی تفسير کبير.

۳- شرح تلخيص.

۴- جامع.

۵- شرح کشاف.

شاهرخ خپل ايلچی مولانا حسام الدين مبارك شاه پروانچي دسوغاتو او پنځو کتابو سره دمصر ملک الظاهر ته واستاوه.

دمولانا اعظم حاجي محمد فراهي په مشرۍ يوه دعلمو جرگه د شاهرخ په حکم د عبدالرزاق سمرقندي د امتحان لپاره دشاهزادگانو او اميرانو په گډون جوړه سوه اود غه مؤرخ په امتحان کې

کامياب سو.

گوهر شاده ملکه پرفصيح خوا فی دمجمل فصیحی پر مؤلف په قهر سوه اودی ئې بندی کړه.

۱۴۴۰ م ۸۴۴ ق

دهرات دنظاميه مدرسی د فلك الدين مناره دعراق په بازار کې ونړيده او ۱۲ تنه ترلاندی سوه. (آخر ذیحجه) دا فلك الدين دسلطان سنجر سلجوقي يو امير و.

استاد کمال الدين بهزاد مشهور نقاش په هرات کې وزين يدي.

ملکت آغاميرزا سيور غتمش مورد شاهرخ ماینه وفات او په هغه مدرسه کې بنسخته سوه چې دی په بلخ کې جوړه کړې وه.

دهرات دکلا اوخندق په ودانولو شروو سوه. (۱۶ صفر).

امير نظام الدين علی شیر نوایی دهرات اوی وزیر او شاعر اومؤلف په هرات کې وزين يدي.

(۱۷ رمضان ۸۴۴ ق ۹ فبروری ۱۴۴۱ م).

امير کبير علاء الدين عليکه گوکلتنش دشاهرخ ددربار لوی امير مړ او په خيابان کې پخپله جوړه کړې مدرسه کې ښخ سو (۱۷ جمادی الاولی).

شيخ الاسلام بهاء الدين عمر جفاره يې هروي له هراته دحج په سفر رهي سو.

سلطان شاهرخ له شراب چښلو څخه توبه وکړه اود محتسب مولانا عبدالجلیل قاينی په وینائی دقولو شاهزادگانو خم خانې تر در وازه خوش دباندی په سه پلک کې ماتې کړی.

وفات .

شهزاده ميرزا محمد جوکي د شاهرخ کشر زوی په بادغيس کې مړ او په هرات کې دميرزا بايسنقر د څنگه ښخ سو .

۱۴۴۵ م ۸۴۹ ق

د نظامي څمسه دخاير بنت امير عثمان د کتابخانې لپاره په هرات کې دخواجه علي تبريزي په تصوير او تذهيب اود يوسف جامي په خط وکښله سوه . (استانبول نمبر ۷۸۱) .

۱۴۴۶ م ۸۵۰ ق

ځکه چې په فارس کې ميرزا سلطان محمد ياغي سوي، نرشاهرخ هرات ميرزا علاء الدوله او امير شمس الدين محمد صوفي تر خان ته وسپاره او پخپله شيراز ته ولاړ، اود هغه ځای فتح نامه ئې دمصر ملک الظاهر چقماق بيگ ته واستوله .

مولانا شمس بايسنقري هروى وفات سو . شاهرخ دهرات لوى او هنرپرور پادشاه تر ۵۰ کاله سلطنت وروسته ۷۱ کلن په رى کې وفات سو . (۲۵ ذیحجه) . د سيد محمد بن اشرف هروى وفات ملک بامى دحيب پوپلزي زوى د قندهار د ابداليانو مشرو .

۱۴۴۶-۱۴۴۹ م ۸۵۰-۸۵۳ ق
دميرزا الخ بيگ بن شاهرخ امارت پر شمالي افغانستان اوماوراءالنهر .

۱۴۴۷ م ۸۵۱ ق

ميرزا علاءالدو له په هرات کې پاچا سو او په نيشاپور کې ئى ميرزا عبداللطيف

۱۴۴۴ م ۸۴۸ ق

شيخ نورالدين محمد مرشدي او مولانا شمس الدين محمد اميرى د شاهرخ له درباره مصر ته استا ځي واستول سوه اود بيت الله پوښ ئى هم له هراته ورسره يووى اود مصر دايلچى سره يوځاى د حج تروخته مکې ته ورسيدل او تر حج وروسته بيرته هرات ته راغلل .

ابو بکر بن اسماعيل الفاروقى د ۳۴ ميناتورو مجموعه په هرات کې وکښله (استانبول نمبر ۸۷۰) .

امير جلال الدين فيروز شاه د هرات لوى وزير چې دده کارونه تر تقطيس لاندې ووله غمه مړ او دهرات په هغه مدرسه کې ښخ سو چې ده دخيaban پر لار دېل انجيل سره نژدې جوړه کړې وه دده پرځاى يى زوى امير نظام الدين دديوان اعلى امير سوچى دامير مظفر الدين سلطان برلاس ترلاس لاندې کارو کي . غياث الدين پير احمد خوافى د هرات وزير دشاهرخ په نامه دمولا نا زين الدين تايبا دى مقبره جوړه کړه، (متوفا ۷۹۱ ق) معمار ئى غياث الدين او خط ليکونکى ئى جلال الدين بن محمد جعفر و .

مولانا اعظم نصر الله گنا بادی دشاهرخ له درباره د هندوستان بيجانگر ته په سفارت ولاړ او دده سره دوه ننه د بيجا نگر د پاچا ايلچيان هم د سوغاتو سره وليږل سوه .

دمولانا شيخ الاسلام محمد بن ابو بکر سنو گر دى هروى

هرات ته دهند دايلچيانو خواجه محمد او خواجه جمال الدين سره يوځاى راو رسيدى .

د شاهرخ په فرمان خواجه شمس الدين سمنانى وزير سو . (چهار شنبه سلخ صفر) .

امير سیدی د فارس حکمران مړ اود مشهد په هغه مدرسه کې ښخ سوچى ده جوړه کړې وه پرځاى ئى د فارس په حکمرانى خواجه معزالدين سمنانى له هراته مقرر سو .

د فصیح احمد بن جلال الدين محمد فصیحى هروى مؤرخ د مجمل فصیحى دليکوال وفات .

۱۴۴۲ م ۸۴۶ ق

له هراته يوه نسخه چې ۴ تصويره لري، د سلطان محمد بن مراد د کتابخانې لپاره وکښله سوه، (استانبول نمبر ۸۶۲) .

عبدالرحيم او عبدالکريم او جعفر بايسنقري دهرات هنر منانو دسعدى کليات وکښې چى دشاهرخ تصويرونه اود خطا طي شکارونه لري . (داستانبول پوهنتون ۱۴۱۲) .

۱۴۴۳ م ۸۴۷ ق

سيد شمس الدين زمزمى دشاهرخ له درباره دمصر په سفارت ولاړ د مصر پاچا داومنه چې دبيت الله لپاره دى دشاهرخ له خوا له هراته يو پوښ وروليږل سى .

خواجه معزالدين سمنانى د فارس حکمران په شيراز کې مړ سو او ځاى ئى شيخ محبالدين ابو الخير ته وسپارل سو .

۱۴۴۱ م ۸۴۵ ق

عبدالله طباح هروى د هرات مشهور خطاط يوقرآن په نسخ، ثلث، رقاع وکښې . (دمشهد رضوى خزانه) .

امير محمد مبارزالدين په نيمروز کې حکمران و .

مهد عليا ملکه گوهر شاده سمرقند ته ولاړه او خپل لمسى ميرزا عبدالطيف ئى هرات ته راوست (۱۴ شوال) . ملك على د سيستان داود حکمران په ۲۰ شعبان او خواجه نصرالله تر شيزي (په رمضان کې) او خواجه ناصر الدين نصرالله خوافى دشاهرخ دمملکت مشاهير مړه سول .

دمولانا جلال الدين يوسف عتيقى دهرات د دارالقضا د کاتب وفات (۱۳ محرم) .

د شمس الدين مولانا محمد آدم زاهد او طبيب وفات (۱۱ صفر) . دمولانا محمد بن نجيب الدين على خوافى وفات، (۱۶ رجب) د سيد فضل الله طوسى کمانگر وفات په هرات کې .

د شاه محمود على سيستانى اوقى وفات .

د خواجه على بن فخرالدين وفات او ښخيدل په گازرگاه کې (۱۱ رمضان) .

دمطلع سعدين مؤلف عبدلرزاق سمرقندى دشاهرخ له خوا د هروى اود لوى درياب دغاړو له لارى هندوستان ته ولاړ په ۸۴۶ ق د کاليکوت بندر ته ورسيدى او په ذیحجه کې په بيجانگر کې و .

۸۴۸ ق
کال د روزى دمياشتى په نيماى کې

ونیوی، او مہد علیاگو ہر شادہئی
لہ بندہ خلا صہ کپہ۔ (شنبه ۱۳ صفر)
میرزا سلطان محمد فارس تہ ولای
اود ہغہ خای پاچا سو (ربیع الاول)
میرزا ابوبکر د محمد جوکی زوی
ختلان او تخر او بدخشان و نیول .
میرزا الخ بیگ لہ سمر قندہ او میرزا
ابوالقاسم بابر لہ جرجانہ پر ہرات
راغلل .

شاهرخ د ۸۵۰ ق کال دذیحجی تر
آخرہ پہ ری کی و، خود مدعی دردورته
پینس و ترخو چی پہ یکشنبی ۲۵
ذیحجہ ۸۵۰ (۱ فرو ردین ۱۳ ما رچ)
پہری کی وفات اوپہ ہرات کی دگوہر
شادپہ مدرسہ کی دمیر زا بایسنقر
لہ قبرہ سرہ بنخ سو. (۱۵ صفر
۸۵۱ ق).

دشاهرخ ترمک وروستہ دمیرزا
عبداللطیف ملکہ گوہر شادہ دخوار
اوری ترمنخ بندی کپہ لہ (سلخ ذیحجہ
۸۵۰ ق).

میرزا علاء الدولہ دہرات لہ محبس
خخہ میرزا عبداللطیف خیل پلار الخ
بیگ تہ واستاوا الخ بیگ دبلخ ولایت
خیل زوی عبداللطیف تہ برینبود او
سمرقند تہ ولا پ.

میرزا علاء الدولہ لہ ہراتہ مشہد
تہ ولای اود میرزا ابوالقاسم بابر سر .
ئی پرخبو شان باندی روغہو کپہ .
دبابا حسن بن محمد ترکستانی
ہروی وفات او بنخیدل پہ ہرات کی
(۱۲ صفر).

میرزا علاء الدولہ دبايسنقر زوی د
شاهرخ لمسی لہ ہراتہ پر بلخ او
شبر غان راغی مگر ناکام ہرات تہ ستون
سو.

(دذیحجی اواخر) بابر سیستان ہم
لہ ہراتہ سرہ ونبلالوہ .
مولانا شیخ مفسرین احمد کاریزی
پہ ہرات کسی وفات او بنخ
سو .

۱۴۴۹ م ۸۵۳ ق
میرزا الخ بیگ لہ سمر قندہ او
میرزا عبد اللطیف لہ بلخہ لبندر
کشی و کپہ اود سمرقند ددمشق پہ
کلی کی الخ بیگ مات سو، او میرزا
عبداللطیف خیل پلار او وور عبد العزیز
ووژل، خومیرزا ابو سعید بن میرزا
سلطان محمد بن میرانشاہ بن تیمور
لہ دی شخری خخہ بخارا تہ ولای .
پہ ہرات کی میرزا ابو القاسم با بر
دبايسنقر زوی سکہ وو ہلہ او
دخراسان پاچاسو. او میرزا علاء الدولہ
او میرزا سلطان ابراہیم ئی بند یان
کپہ .

میرزا بابر لہ ہراتہ سیستان تہ
ولای، او شاہ حسین ئی ہلتہ مطیع
کی. امیر ہندو چی پہ باد غیس کی
یاغی سوی وپہ خوبوشان کی ئی مپ
کی.

میرزا سلطان محمد چی د عراق او
فارس حکمدارو پرہرات راغی او
میرزا بابر ئی دجام پہ جنگ کی مات کی. اود
ہرات پاچا سو .

۱۴۵۰-۱۵۲۶ م ۸۵۴-۹۳۲ ق
دافغانی لودیانو سلطنت پہ ہند
کی. ددوی پایتخت دہلی و .
۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق
میرزا ابو القاسم لہ ہراتہ بلخ تہ
ولای، اولہ بدخشانہ ترمراغہ پوری
ئی امیر ناصرالدین او امیر مبارزالدین

ہزار سپی تہو سپارل.
شاہ نجم الدین محمود پہ سیستان
کی مپ سو .
پہ خراسان کی دمیرزا بابر او
سلطان محمد او علاء الدولہ تیموری
شاہزاد گانو خانہ جنگی .
پہ سمر قندہ کی خلکو میرزا
عبداللطیف مپ کی. (۲۶ ربیع الاول)
اوپر خای ئی پہ بخارا کی میرزا سلطان
ابوسعید دسلطنت مدعی سو. خو
سمرقند میرزا سلطان عبداللہ و نیواو
میرزا علاء الدولہ بلخ واخستہرات
میرزا ابو القاسم بابر سرہ و .

۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق
میرزا ابو القاسم لہ ہراتہ بلخ تہ
ولای، اولہ بدخشانہ ترمراغہ پوری
ئی امیر ناصرالدین او امیر مبارزالدین

(وفات ئی ۸۹۴ ق.)

۱۴۵۳ م ۸۵۶ ق

میرزا ابو القاسم بابر شیر از تر
اصفهان و نیول خوکله چی و ند
میرزا علاء الدوله په فار یاب او مر غاب
کی یاغی سو نو بابر بیر ته هرات
ته راغی، او علاء الدوله سیستان ته
وتښتید .

۱۴۵۳ م ۸۵۷ ق

دمولانا شهاب الدین احمد بن
محمد بیر جندی وفات او ښخیدل په
هرات کی .

عبد الرحمن خوارزمی د هرات خطاط
دنظامی خمس و کښله چی د سلطان
ابو سعید تصویر هم لری (استانبول
۷۷۹) .

دمولانا شهاب ترشیزی سبز واری
شاعر وفات .

امیر شاهی د جمال الدین زوی
سبز واری خطاط وفات سو .

د شیخ الاسلام بهاء الدین جفاره
یی هروی وفات او ښخیدل د هرات په
عیدگاه کی (سلخ ربیع الاول) .

عراق او فارس د هرات له سلطنته
بیل سول، او میرزا سلطان سنجر
دهغه خای حکمران هرات ته راغی
نو میرزا ابو القاسم بابر له هراته د
عراق خواته په جنگ رهی سو .
(دوشنبه ۲۳ رجب) او په ۱۵ ذیقعد
مازندران ته ورسید خوځکه چی
سلطان ابو سعید تر آمورا اوښتی
او بلخ ئی نیولی و، نو بابر بیرته له
عراقه د بادغیس له لاری بلخ ته ولاړ،
او ابو سعید هم تر آمورا اوښت بلخ
بابرونیو (۸۵۸ ق) .

۱۴۵۳ م ۸۵۸ ق

میرزا بابر تر آمورا تیر سو اودوخش
سیمه ئی و نیوی، بیائی نو سمرقند
کلابند کی عخوپه پای کی ئی د ابو سعید
سره روغه وکړه اود لوی اختر د
میاشتې په لومړیو ورځو کی د کرکی
پر بندر تر آمورا واوښت او هرات
ته راغی .

۱۴۵۴ م ۸۵۹ ق

په هرات کی پریوه قبر دنستعلیق
خط خورا اعلی نمو نه کښلی
سوی ده .

۱۴۵۵ م ۸۶۰ ق

مولانا سعد الدین کاشغری د هرات
لوی صوفی او مرشد وفات اود هرات
د عیدگاه د صحرای په جنوب کی ښخ
سو . (چهارشنبه ۶ جمادی الاخری) .

میرزا سلطان ابو سعید له سمرقنده
یو کتاب زیچ جدید سلطان (الغبیگی)
اود لبالب رساله د هرات میرزا
ابو القاسم بابر ته تحفه را واستوله،
چی د خواجه ابو الوفا خوارزمی
تالیف و .

د حاجی محمد فراهی وفات په
هرات کی .

۱۴۵۶ م ۸۶۱ ق

میرزا ابو القاسم بابر د هرات
حکمدار مشهد ته ولاړ، او هلته په
چارباغ کی مړ سو (سه شنبه ۲۵
ربیع الثاني) دی ئی دمشهد د شاهرخ
په مدرسه کی د حضرت امام په جوار
کی ښخ کی .

دده پر خای یوولس کلن شهزاده
میرزا جلال الدین شاه محمود دمیرزا
ابو القاسم بابر زوی په پاچهي ومنل
سو . او په ۲۶ جمادی الاولی د هرات

باغ مختارته راغی .

په هرات کی فساد او خانه جنگی
وسوه، او میرزا سلطان ابراهیم راغی
هرات ئی و نیو، خو میرزا شاه محمود
له مشهده راغی او په کوسو په کی
جنگ وسو، او میرزا شاه محمود
بیرته مشهد ته ولاړ .

ورو سته سلطان ابو سعید له
سمرقنده راغی او میرزا ابراهیم ئی
د گزویان غروته وتښتاه او هرات
ئی و نیو، ددی ښار پاچاسو .
(۲۵ شعبان) او ملکه گوهر شاده ئی
په هرات کی مړه کړه (۹ رمضان)
بیانو د بلخ خواته ولاړ (۱۵ شوال) .
سلطان ابو سعید کور کان
د سلطان محمد زوی دمیرانشاه لمسی
ټول خراسان، زا بلستان، تو وان
و نیول . اوله هراته ئی پاچهي
کوله .

۱۴۵۶ - ۱۴۶۸ م ۸۶۱ - ۸۷۳ ق

د سلطان ابو سعید کورکان بن
سلطان محمد میرانشاه بن تیمور د
سلطنت دوره له هراته .

۱۴۵۷ م ۸۶۲ ق

میرزا سلطان ابراهیم چی مازندران
ته تللی و د ترکمانانو له لاسه مات سو .
(سه شنبه ۲۵ محرم) او بیرته راغی
هرات ئی و نیو (یکشنبه ۷ صفر) او
شیخ الاسلام نورالدین محمد او خواجه
شمس الدین کوسو یی ئی بلخ ته
واستول چی د سلطان ابو سعید سره
روغه وکی .

د شیخ الاسلام مولانا جلال الدین
ابو یزید پورانی وفات او ښخیدل د
هرات د پورانی په کلی کی .

په تیموری هیواد کی ملوک

طواریفی :

۱- میرزا جهان شاه ترکمان په
اسفراین کی له استرا باده تر
سبز واره .

۲- میرزا سلطان ابو سعید په بلخ
کی پر ټول ماوراءالنهر باندی .

۳- میرزا علاء الدوله په ایبوردکی
له اوز بکه تردشت قبچاق پوری .

۴- میرزا سلطان ابراهیم په
هرات کی .

۵- میرزا سلطان سنجر په مرو
کی .

۶- میرزا شاه محمود د بابر زوی
په طوس کی (متوفا ۸۶۳ ق) .

۷- ملک قاسم ترکمان په
سیستان کی تر اسفزاره .

میرزا علاء الدوله د خپل زوی ابراهیم
په مرسته د هرات په باغ زاغان کی
بیا پرتخت کښینو ست (۷ جمادی
الاخری) خود ترکمانانو پاچاهان شاه
راغی او هرات ئی و نیو (۱۵ شعبان)
اود خراسان پاچا سو .

۱۴۵۸ م ۸۶۳ ق

میرزا سلطان ابو سعید له بلخه
راغی او په هرات و دکی ئی د جهان نشا
لښکر مات کړه اود دوی ترمنځ روغه
وسوه، جهان شاه آذربایجان ته ولاړ
او سلطان ابو سعید په هرات کی پاچا
سو . اوسکه ئی ووهله (جمعه ۱۵ -
صفر) .

دمرو اوسرخس تر منځ تیموری
شاهزادگان د ابو سعید په جنگ کی
مات سول او میرزا سنجر وواژه سو .
(۱۵ جمادی الاولی) .

شیخ الاسلام شمس الدین محمد
کوسوی جامی وفات اود هرات د

جامع مسجد سره ښخ سو.

۱۴۵۹ م ۸۶۳ ق

مولانا جامي هروی خپل نقدالنصوص دشيخ صدرالدين قونوی دفصوص په شرح کې وکيښ.

د هرات دنما ز گاه عمارت دسلطان ابو سعيد په حکم د کمال الدين ميرک حسين په اهتمام جوړ سو.

خواجه شمس الدين محمد د هرات وزير او صاحب ديوانو. ده دنيړ تو کلاونيوله اود هغه ځای ياغي امير پيرکه ئي مړ کي.

ميرزا سلطان ابراهيم وفات اود هرات دگوهرشاد دمدرسي په هديره کې ښخ سو. (چهارشنبه ۱۰ رمضان). ميرزا شاه محمود د ابوالقاسم بايزوي په کابل کې دامير بابا سره په جنګ کې وواژه سو.

دمولانا محمود امامي شيخ الاسلام وفات په هرات کې.

۱۴۵۹ م ۸۶۴ ق

مولانا شمس الدين محمد اسد د هرات لوی روحاني مرشد و وفات او په گازرگاه کې ښخ سو (۲۵ شعبان). سلطان ابوسعيد کابل او غزني اود افغان سيمي تر هندوستانه پورې خپل زوی الغ بيګ ته وسپارلې چې ددغو سيمو مشران امير بابا اودده وروڼه درياخان او آفاق خان وو، اوددوی په ملګري دالغ بيګ لښکر تر ملتانه ورسيدل.

له هراته دسلطان ابوسعيد مملکت تر ماوراءالنهر او ترکستان او کاشغر او قبيجاګ او کابل او زاول پوري ورسيدی او غريبا ترمازندران او عراق

پوري .

په دغه کال چې ابوسعيد له هراته مازندران ته ولاړ، امير خليل له سيستانه راغی او هرات ئي کلابند کي. مګر د هرات خلکو د يوشا په (۱۵ رمضان).

امير خليل ونيول سو اوسيستان نظام الدين شاه يحيی ته وسپارل سو، چې دسيستاني شاهانو له کپوله و.

په هرات کې بابا کوکي مجنوب او مولانا شمس الدين محمد جاجرمي او مولانا زاهد طفلکاني وفات او ښخ سول.

۱۴۵۹ م ۸۶۴ ق حدود

امير سيد عبدالله بن عبد الرحمن حسيني (اصيل الدين واعظ) هروی په هرات کې دمزارات هرات رساله مقصد الاقبال دسلطان ابو سعيد کورکان په نامه وکتبله. داکتاب وروسته مولانا عبيدالله بن ابو سعيد هروی تکميل کي.

۱۴۶۰ م ۸۶۵ ق

ميرزا علاء الدو له په رستم دار کې وفات اود هرات دگوهرشاد دمدرسي په هديره کې ښخ سو (۲۱ صفر). شيخ الاسلام خواجه ناصر الدين عبيدالله نقشبندي له بخارا څخه هرات ته راغی (۲۳ صفر). او په ۱۱ ربيع الاول بېرته ماوراءالنهر ته ولاړ.

خواجه مظفر مختار سبزواری او مولانا نعمت الله قهستاني او خواجه امير سمرقندي د هرات په ديوان کې مقرر سول.

دحافظ الدين ابونصر پارسا بن خواجه محمد پارسا وفات او ښخيدل

په بلخ کې.

د سلطان ابو سعيد په حکم د مملکت ماليه په دری قسطه سوه. لومړی قسط په سرطان اودوهم قسط په سنبله ميزان اودريم قسط په قوس کې.

کله چې ابوسعيد ماوراءالنهر ته دميرزا محمد جوکي مقابلي ته ولاړ، ميرزا سلطان حسين له مازندرانه راغی او هرات ئي کلابند کي. (دوشنبه ۲۴ ذيقعدة) خوبير ته له هراته مازندران ته ولاړ (۵ محرم ۸۶۶ ق).

۱۴۶۰ - ۱۴۷۹ م ۸۶۵ - ۸۸۴ ق

ميرزا سلطان ابوبکر د سلطان ابوسعيد زوی د بدخشان او تخارستان حکمران و.

۱۴۶۱ م ۸۶۶ ق

دسلطان ابو سعيد په حکم امير خليل وواژه سو، او مازندران ئي هم له سلطان حسين څخه ونيو، چې بېرته هرات ته راغی. شيخ احمد صراف ئي پوست کي او خواجه معز الدين ئي په کرايي کې وايشاوه، چې بيا څوک له خلکو څخه پيسي وانخلي قطب الدين طاووس سمناني او خواجه شهاب الدين خوجاني په ديوان کې مقرر سول، او پخپله سلطان ابوسعيد بېرته ماوراءالنهر ته ولاړ. (۲۲ جمادی الاولى).

دروژي له مياشتني څخه بيا دکال تر آخره په هرات کې طاعون ګډ سو او په زرو خلک مړه سوه او ښار خالی او خراب سو.

ملا معين مسکين هروی د معارج النبوه تاليف شرو کي، چې په ۸۹۱ ق ئي ختم کي.

دفيض آباد پر رود يوپل د شاه سلطان محمد له خوا جوړ سو چې دپيرليک ئي سته.

۱۴۶۲ م ۸۶۷ ق

سلطان ابو سعيد سمرقند او شاهرخيه او تاشکند ونيول (محرم) مولانا شهاب الدين فتح الله صدر اعظم مړ اود هرات په گازرگاه کې ښخ سو. په هرات کې سخت يخ او واوره لويدل.

دمير مزيد ارغون په اهتمام د خواجه ابونصير ساپر قبر په بلخ کې ودانې جوړه سوه.

۱۴۶۳ م ۸۶۸ ق

سلطان ابوسعيد ماوراءالنهر آرام کي او ميرزا محمد جوکي ونيول سو او پخپله سلطان بېرته هرات ته راغی (۲۲ ربيع الثاني) د هرات ديوان تفتيش سو اود يونانيان د خواجه شمس الدين محمد سره معزول سول.

په ماوراءالنهر او سمرقند طاعون ګډ سو. او ميرزا محمد جوکي د هرات دحصار اختيار الدين په محبس کې وواژه سو، اود گوهر شاد په هديره کې ښخ سو.

د هرات خطاط محمد بن محمد بقال مصور البم په هرات کې وکيښ. (استانبول نمبر ۱۲۹۶).

۱۴۶۴ م ۸۶۹ ق

د ارس دپاد شاه دريم ايوان (۱۴۱۲ - ۱۵۰۵ م) ايلچي د هرات د سلطان ابو سعيد دربار ته راغی. مولانا شريف الدين عبد القهار دمغول او منقول جامع عالم په هرات کې

سلطان حسين ميرزا خراسان ته دميرزا يادگار مقابلي ته ولاړ، او په چنا ران کې ئې مات کړې او پير ته هرات ته راغې. (۳ جمادی الاخری).

دهرات دخانقاه شاهر خيه مشر عبدالرزاق بن اسحاق سمرقندی و.

(دمطلع سعدین لیکوال).

دمولانا درویش احمد هروی وفات او بنخیدل دگزگناه سره.

۱۸۸۱-۱۸۷۴ م ۱۸۸۶ ق

حسن شاه د حیدر شاه سواتي زوی دکشمیر پاچا و.

۱۸۷۰ م ۱۸۷۵ ق

د شمس الدین محمد تباد کانی خراسانی محدث دژوند وخت.

دهرات خلکو دپیرو مالیاتو پسر خلاف قیام وکړ او میر علی شیر نوائی دغه مالیات لغو کړل او خلک ئې آرام کړل.

ځکه چی سلطان حسین میرزا په مرغاب کې بوخت و، نو میرزایادگار محمد بن سلطان محمد هرات ونيو او په باغ زاغان کې پادشاه سو، (دوشنبه ۹ محرم) مگر سلطان حسین له فاریابه راغی او یادگار میرزائی په باغ زاغان کې ونيو، او مړئې کړې. (چهار شنبه ۱۷ صفر).

وروسته خواجه قوام الدین نظام الملك بن اسماعیل خوا فی په وزارت مقرر سو.

مولانا حسین واعظ کاشفی هروی دمولانا جلال الدین بلخي دمشوی «لب لباب» وکینښ.

عبد الرزاق سمرقندی د مطلع سعدین دوهم ټوک تمام کړې. (پنجشنبه ۱۷ محرم).

امیر علی شیر نوایی د هرات دسلطان حسین دربار ته راغې. (رمضان- اپریل ۱۸۶۹).

د میرزا الخ بیگ لښکرو ټولې افغانی سیمې ونيولې، او تر ملتان په پرمخ ولاړل.

۱۸۶۸-۱۵۰۵ م ۱۸۷۳-۹۱۱ ق

دسلطان حسین بن غیاث الدین منصور بن بایقرا بن عمر شیخ بن تیمور سلطنت له هراکه.

۱۸۶۸-۱۵۰۰ م ۱۸۷۳-۹۰۶ ق

سلطان غیاث شاه د محمود شاه خنجرې زوی دهند په مالوه کې پاچا و.

۱۸۶۸ م ۱۸۷۳ ق

دستور اعظم خواجه قطب الدین طاووس سمنانی په هرات کې «جوى سلطانی» وکښله او او په ئې له خلو رو فرسخو څخه کوه مختارته راوستې، او د هرات شمالی دښت ئې ترگازرگاه پوری زرغون کړې.

۱۸۶۸ م ۱۸۷۳ ق حدود

د مهندو او یوسفزو جنګ په ننگرهار کې او د یوسفزو ولی پر داسخنر سیمو ته او د دلازاګو او سلمانو شړل او تر باجوړه مخکې نیول، دملک احمد بن سلطان شاه او شیخ ملی آدم بن یوسف په مشرۍ.

۱۸۶۹ م ۱۸۷۴ ق

په ۱۴ محرم دسلطان حسین مور فیروزه بیګم دامیر تیمور دلور له خوا لمسی په هرات کې مړه سو، او مولانا قطب الدین خوافی صدراعظم ۱۵۰ زره دیناره جریمه او بیر ته صدر پاته سو.

ته یوړه سوه.

۱۸۶۷ م ۱۸۷۲ ق

ځکه چی میرزا جهان شاه دآذربایجان پاچا دامیر حسن بیګ په جنګ کې مړ سو او هلته فساد وسو، نو سلطان ابوسعید په مرو کې دخواجه ناصرالدین عبیدالله سره مشور وکړه او د طوس له لاری پر آذربایجان او عراق ورغې، او میرزا سلطان خلیل خیل زوی ئې په هرات کې اوبل زوی سلطان مرادئې په گرمسیر او قندهار کې مقرر کړل.

۱۸۶۷-۱۸۶۹ م ۱۸۷۲-۸۷۴ ق
حیدر شاه حاجی خان بن زین العابدین سواتي دکشمیر پاچا و.

۱۸۶۸ م ۱۸۷۳ ق

سلطان ابو سعید د هرات لوی پاچا داران دقرباغ په جنګ کې د اوزون حسن په لاس کې گرفتار سو (۱۶ رجب) او وروسته په (۲۲ رجب) د اردبیل په شاوخوا کې وواژه سو. که څه هم په هرات کې میرزا سلطان محمود دابو سعید زوی په ۳ شعبان پاچا سو، خو میرزا ابوالغازی سلطان حسین بایقرا هرات ونيو، او په جمعه ۱۰ رمضان ۲۵ مارچ په باغ زاغان کې پر تخت کښینو ست، او مولانا قطب الدین طاووس سمنانی ئې په صدارت مقرر کړې.

سلطان حسین په هرات کې باغ جهان آرای جوړ کړې.

سلطان حسین بایقرا دخراسان او سیستان ښارونه ونيول، او پر خپله سکه تنګه باندې ئې عدل او بهبود وکښل (ذیحجه).

وفات سو. (۲۰ رجب)

۱۸۶۵ م ۱۸۷۰ ق

دهزاره اقا اولس چه یاغی سوی وو، سلطان ابوسعید پر دری ورغې، خوبیا دشېخ الاسلام نورالدین محمد په شفاعت وبخښل سو، او دخوکالو مالیات ځنې واخیستل سو، او مولانا شمس الدین علی د نصیحت لپاره ورو لیرل سو، او امیر نظام الدین احمد د مالیاتو اخیستنې لپاره. په همدغه کال سلطان ابو سعید ناروغه سو، او د دربار طبیبانو مولانا قطب الدین محمد نفیسی او مولانا اصیل الدین حسین تونی ئې علاج وکړې.

۱۸۶۵ م ۱۸۷۰ ق (حدود)

دیوسفزو او نور وپښتنو قومویون له قندهاره دکابل او ننگرهار له خوا دپېښور او سوات سیمو ته، ددوی مشران مداد، مدو، شیخ عثمان، سلطان شاهو چی په کابل کې میرزا الخ بیګ مړه کړه.

سلطان ابوسعید خیل زوی میرزا الخ بیګ دکابل او غزنی اود افغان د سیمو تر اباسین پوری حکمران مقرر کړې، او امیر ویس اتکه دالخ بیګ وزیر دکابل دویسل آباد واله وکښله.

۱۸۶۶ م ۱۸۷۱ ق

شیخ صدر الدین محمد رواسی په هرات کې وفات سو. (۱۰ رمضان) او جنازه ئې جوړنه ته واستوله سو. د غسی هم مولانا جلال الدین لطف الله دبخارا قاضی په هرات کې مړ سو (۲۰ ذیحجه) او جنازه ئې بخارا

۱۴۷۰ م ۸۷۵ ق

دعلی بن محمد بن مسعود بسطامي
هروی (مصنفك) دهرات د مشهور
مؤلف او فقيه او عالم وفات په هرات
كی. دی دامام فخر رازی له پښتنه و
(ولادت ۸۰۳ ق).

۱۴۷۲ م ۸۷۶ ق

علی شیر نوایی دهرات د اعلى
دیوان امیر سو .

۱۴۷۳ م ۸۷۸ ق

دشیخ نور الدین محمد جفاره ئی
وفات اود هرات په خیابان کی
ښخیدل. (جمعه ۲۳ رمضان).
نوایی له وزارت ه استعفا وکړه خوونه
منل سوه .

دهرات قاضی قطب الدین احمد
امامی وفات سو. (۱ شوال) .

۱۴۷۵ م ۸۸۰ ق

دمولانا اظهر مشهور هروی خطاط
وفات په هرات کی .

نوایی په هرات کی مدرسه او
خانقاه اخلاصیه دجوى انجیل پرغاړه
جوړ کړل .

شیخ مولی آدم بن یوسف دپښتنو
دخربښون سره بنی څخه ، خپل
کتاب دشیخ مولی د فتر په پښتو
وکیښ او د پېښور په سیمو کی ئی تر
سواته دمخکو دویښ او اجتماعي گډ
ژوند لاری چاری پکښی وښووی .
دغه دژوندانه گډ اصول د ۱۸۶۹ م
تربند وبست پوری په پښتنو کی
جاری وو، خو انگریزانو هغه په شخصی
ملکیت واړول .

دسلطان ابوسعید له خوا په قندهار
او گرمسیر کی دده زوی سلطان
مراد حکمران و .
مولانا عبدالله طباخ هروی خطاط
په هرات کی مړ سو .

۱۴۷۷ م ۸۸۲ ق

دامیر عیث الدین منصور پرقبر
په هرات کی د سلطان علی مشهدي
په نستعلیق خط یوډېر لیک و کښل
سو .

په هرات کی د خمسې یوه مصوره
نسخه وکښله سوه چی دهرات او
سمرقند د حکمرانانو تصاویر لری
(استانبول ۱۹۵) محمد بن محمد بقال
هروی نقاش او خطاط د عجا ئب
المخلوقات ۱۸۹ تصویرونه په هرات
کی وکښل (استانبول ۴۱۰) .

۱۴۷۸ م ۸۸۳ ق

مولانا جامی هروی نفحات الانس
وکیښ .

امیر سید اصیل الدین عبدالله
حسینی هروی مفسر او محدث او
مؤلف دمزارات هرات لیکوال په
هرات کی وفات سو. (۱۷ جمادی
الآخری) .

سیف الدین جامی خپل کتاب
آثارالوزراء تالیف کی ء چی
دوزیرانو تاریخ دی .

۱۴۸۰ م ۸۸۴ ق

دمولانا جامی هروی لوی دیوان
فاتحه الشباب مرتب سو.

میرزا ابوبکر دسلطان ابو سعید
زوی په بد خشان کی اقتدار

وموند .

۱۴۸۰ م ۸۸۵ ق

مولانا جامی هروی شواهد لنبوه
تالیف کی ء اوه رکنه او یوه
خاتمه .

درویش علی په بلخ کی یاغی سو
او امیر علی شیر ئی ایلولو ته
ولاړ .

ملك شمس الدین محمد بن یحیی
په نیمروز کی حکمران او ملك نظام الدین
یحیی مړ سو .

دشمس الدین محمد امین زیارتگاهی
هروی وفات .

۱۴۸۱ م ۸۸۶ ق

دمولانا جامی تحفة الاحرار منظوم
سو .

دسلطان حسین بایقرا لخوا د
سلطان بایزید کتابخانی ته دسلطان
ساوجی مصوردیوان چی ۱۱ تصویره
لری دنعیم الدین کاتب په خط په
هرات کی ترتیب او اهداء سو-
(استانبول نمبر ۳۵۶۳) .

مولانا عبدالرحمن جامی هروی
اشعة اللمعات وکیښ چی دفخر الدین
ابراهیم عراقی دلمعات شرح ده .

۱۴۸۱-۱۴۸۳ م ۸۸۶-۸۸۸ ق

محمد شاه بن حسن شاه سواتی
دکشمیر پادشاه و .

میر علی شیر نوایی دهرات لوی
وزیر خپل دیوان «خزائن المعانی»
دسلطان حسین بایقرا په خواهش په
ازبکی ژبه تکمیل او ترتیب کی ء .

۱۴۸۲ م ۸۸۷ ق

د مطلع سعدین مؤلف عبدالرزاق
سمر قندی چی مؤرخ ، عالم ، سیاسی ،

دیوانی سپری و وفات سو. (جمادی
الآخری) .

۱۴۸۳ م ۸۸۸ ق

مولانا جامی دیو سف او زلیخا
قصه نظم کړه .

خواجہ عبدالقادر گوینده د هرات
دموسیقی استاد په طاعون کی وفات
سو .

عطاءالله جمال الدین دهرات مشهور
واعظ دحضرت محمد (صلعم) پر
ژوندانه باندی روضه الاحباب وکیښ ،
چی په ۹۰۰ ق تمام سوی دی .

دشیخ کمال الدین حسن وفات او
ښخیدل په هرات کی .

امیر علی شیر نوایی خپل
حیرة الابرار مثنوی په ازبکی ژبه
منظوم کی ء .

دپا پر شاه بن عمر شیخ ولادت په
فرغانه کی دقتلق نگار خانم له نسه
(۶ محرم مساوی ۱۴ فروری) .

۱۴۸۴ م ۸۸۹ ق

دخواجہ رزق الله دهلوی مشتاقی
دلودبانو د تاریخ دلیکوال د ژوند
وخت .

امیر علی شیر نوایی خپل لیلی
ومجنون په ازبکی ژبه منظوم
کی ء .

دغسی هم دده فرهاد او شیرین
او سبعة سیاره په دغه کال منظوم
سول .

۱۴۸۵ م ۸۹۰ ق

دمولانا جامی سلسله الذهب
دسلطان حسین بایقرا په نامه په
هرات کی منظوم سو .

امیر علی شیر نوائی په ازبکی ژبه خپل «سداسکندری» منظوم کړی.
 زین الدین محمود واصفی هروی شاعر اولیکوال دبدایع الوقایع مؤلف په هرات کې وزیږیدلی.
 پښتو شاعر خلیل خان نیازی د ژوند وخت په هند کې.

اسماعیل بن عیسی بن دولت افغاني اختيار اعتماد المسانيد فی اختصار اسماء الرجال الاسانيد به حجاز کې تالیف کړی (جمادی الاخری) دده وفات په مکه کې ۸۹۲ ق. عجا ئب المخاوقات په فارسي ترجمه سو. داکتاب په عربي دزکریا بن محمد قزويني تالیف دی.

۱۴۸۶ م ۸۹۱ ق
 مولانا حسین کاشفی هروی د حاتم طایبی قصه وکښله.
 امیر علی شیر نوائی په نساپور کې دشیخ فریدالدین عطار پرهديره گنبد جوړه کړه.
 دقاضی نورالدین محمد اما می هروی وفات (۲۰ جمادی الاخری).
 دمولانا شمس الدین محمد بن محمد تباد کانی دمنازل السائرین دشارج وفات او بنخیدل دهرات په خیابان کې.

۱۴۸۷ م ۸۹۲ ق
 دولت شاه بن بختی شاه سمرقندی خپله تذکرة الشعراء دامیر علی شیر نوائی په نامه تالیف کړه.
 امیر علی شیر نوائی داستر آباد حکمران سو.

دمولانا علاء الدین محمد بن مومن چی ۲۱ میناتوره لری.

د مولانا محمد جامی (عبد الرحمن جامی دورور) وفات او بنخیدل په هرات کې.
 دحافظ غیاث محدث وفات.
 دحافظ معین الدین خلیفه دهرات دصدر وفات

میر محمود خوشمردان سپزوا ری خطاط دخوشنو پسی رساله وکښله.
 مولانا عبد الرحمن جامی دابن حاجب پر کفیه خپله مشهوره شرحه (الفوائد الضیائیة) وکښله چی د عربي نحو

مشهور درسی کتاب دی (شرح ملا).
 ۱۴۹۱-۱۴۹۳ م ۸۹۷-۸۹۹ ق
 معین الدین محمد زمچی اسفزاری مؤرخ خپل تاریخی کتاب «روضات الجنات فی اوصاف مدینة هرات» د سلطان حسین بایقرا په نامه په هرات کې تالیف کړی.

سلطان علی مشهدی د سلطان حسین بایقرا دیوان په ۴ میناتورو مزین وکښی (استانبول ۱۶۳۶).
 ۱۴۱۴-۱۴۹۲ م ۸۱۷-۸۹۸ ق
 دمولانا عبد الرحمن بن احمد بن محمد جامی هروی مشهور عالم او شاعر او مؤلف دژوند دوره په هرات کې ښخ دی (ولادت: ۲۳ شعبان ۸۱۷ ق ۷ نومبر ۱۴۱۴ م په جام کې).

وفات: جمعه ۱۸ محرم ۸۹۸ ق ۹ نومبر ۱۴۹۲ م په هرات کې.
 سید شمس الدین اندجانی دهرات صدر او شاعر وفات سو (۸۹۸ ق)
 محمود در فیکي هروی خطاط د ذخیرة الملوك

نسخه په هرات کې په نستعلیق وکښلې.
 ۸۹۸ ق (دهرات موزیم).

۱۴۹۳ م ۸۹۹ ق

ظهیر الدین محمد بابر د عمر شیخ میرزا زوی دابو سعید کورگان لمسی دفر غانی په اند جان کې ۱۲ کلن پر تخت کښینو ست (۵ رمضان ۱۰ جون).

خواجه کمال الدین حسین ابیوردی دهرات لوی امیر وفات سو. (رمضان).

دهرات خطاط احمد شیرازی په هرات کې یوه مجموعه خمستین او هفت او رنگ جامی وکښله، چی میناتور او نقاشی ئی دبهزاد دمکتب ییاد سلطان محمده (دکابل خطی کتابخانه).

۹۰۰ ق

۱۴۹۴ م ۹۰۰ ق

سلطان محمود میرزا دسلطان ابوسعید زوی په ماوراءالنهر کې و، چی دده زوی خان میرزا دبابر له خوا د بدخشان حکمران و، اوبیانی زوی سلیمان میرزا او لمسی ابراهیم میرزا پر بدخشان حکمرانی کوله.

سلطان علی مشهدی په هرات کې یوه نسخه وکښله چی ۳۴ میناتوره لری (استانبول ۷۶۷).

یوه خمسة نظامی دعلی شیر نوائی لپاره دغه خطاط وکښله چی دخطاطی اوتزئین شهکارد.

دبلخ دننه مسجد دسلطان حسین بایقرا په حکم په ۸۰ زره دیناره جوړ سو.

قاضی نظام الدین محمد گازرگاهی
د حاجی محمد فراهی زوی د هرات
لوی قاضی او عالم په گازر گاه کی
ښخ سو (محرم).

د هرات د سلطانی مدرسی د مدرس
مولانا شمس الدین محمد اسفزاری
وفات (جمادی الاخری).

د ابو الحسن علی بن زکریا
نشا پوری مؤرخ د تاریخ الرجال
دمؤلف د ژوند وخت.

خواجه قطب الدین طاوس سمنانی
د هرات لوی امیر ۷۰ کلن وفات سو.
ملاحسین واعظ کاشفی په هرات
کی اخلاق محسنی د سلطان حسین
بایقرا په نامه وکیښ.

بابو خان کاکړ په زوب کی
د کره غر غښت په پښتو تالیف
کړه.

۱۴۹۴ م ۹۰۰ ق حدود

د بایزید پوران هروی عالم او
شاعر او خطاط د ژوند وخت په
هرات او بخارا او سند کی.

دمولانا حاجی محمد هروی
نقاش او کتا بدار د ژوند وخت.

د قاسم علی چهره کشای هروی
نقاش او دبهراد د شاگرد د ژوند
وخت.

استاد محمدی د سلطان محمد
هروی زوی د هرات مشهور نقاش او
د بهزاد شاگرد په هرات کی و.

مولانا محمود هروی مذهب او
نقاش دامیر علی شیر نوایی سره و.

مولانا نظام الدین احمد جیلانی
مشهور منجم او رمال له گیلانه هرات

تهراغی او دلی مقیم سو.

خواجه عبدالله مروارید د هرات
لوی منشی او خطاط یو قرآن په
اعلی ثلث خط په هرات کی وکیښ -
(مشهد رضوی).

د قاسم علی هروی په خط او
نقاشی یوه «خمس نظامی» (لندن
موزیم نمبر ۶۸۱۰) په هرات کی دامیر
علی شیر لپاره وکیښله سو، چی
تر بایسنقری شاهنامی وروسته
بهرینه نسخه ده.

د بلخ د شیخ الاسلام نظام الدین
عبد الهادی بن خواجه ابو نصر ثانی
د ژوند وخت. دی د خواجه محمد
پارسا له پښته و، او په بلخ کی
د خپل نیکه سره ښخ سو.

د ابو حفص عمر بن محمد غزنوی عالم د
ژوند وخت.

د کجوخان رانی زی دیو سفزو
حکمران په شیخ تپور کی غوریاخیل
او په لنگر کوټ کی دلا زاک مات
کړل او د شیخ ملی دفتر یی تکمیل
او ترمیم کړ.

۱۴۹۵ م ۹۰۱ ق

میر اک جلال الدین قاسم د هرات
صدر ۵۹ کلن وفات او په بلخ کی
ښخ سو.

خان جهان خان لودی د هند امیر
دمرأة الافغانه د تاریخ مؤلف
په هند کی وفات سو.

خان علی کاتب په هرات کی د گیلان د
حکمران لپاره مصور البم ترتیب کړ
(استانبول ۱۴۹۱).

مولانا شمس الدین محمد د
شرف الدین عثمان زوی د هرات د

مدرسه اخلاصیه مدرس او عالم
وفات سو (ربیع الاول).

۱۴۹۶ م ۹۰۲ ق

د فیض الله بن زین العابد یمن
بنیانی ملک القضاة او صدر جهان
لوی مؤلف د ژوند وخت په هند کی.
د شاهرخ د مدرسې لوی مدرس
مولانا برهان الدین عطاء الله رازی
په هرات کی مړ سو (رمضان).

۱۴۹۷ م ۹۰۳ ق

بابر سمرقند ونيو. (دربیع
الاول اواخر = نو مبر) او دده په
غیاب کی ئی ورور جهانگیر میرزا
اند جان ونيو.
صدر جهان ملک القضاة فیض
الله بنیانی مجمع النوادر په هند کی
وکیښ.

میر خواند محمد هروی مؤرخ د
روضه الصفا مؤلف په هرات کی
۶۶ کلن وفات سو (۲ ذیقعد ۱۰ و
د شیخ بهاء الدین جفاره یی په هدیره
کی ښخ دی).

زرغونی دملا دین محمد
کاکړ لور د قندهار په پنجوا ئی کی
د سعدی بوستان په پښتو منظوم
کړ، دا خطاطه هم وه.

۱۴۹۷-۱۴۹۹ م ۹۰۳ ق تر ۹۰۵ ق

امیر علی شیر نوازی د هرات
لوجا مع ترمیم کړه.

۱۴۹۸ م ۹۰۴ ق

بابر له خپله وروره جهانگیر میرزا
څخه بیاند جان ونيو (ذی قعد
= جون).

خواجه شمس الدین محمد مروارید
د سلطان ابو سعید وزیر او د خواجه
عبدالله انصاری د موفاتو متولی
په هرات کی وفات او ښخ سو.

مولانا محمد نقاش هروی دامیر علی
شیر کتا بدار د دبیع الزمان میرزا
کتا بدار سو.

خواجه کلان محمد اکبر د مولانا
سعد الدین کاشغری زوی په هرات
کی وفات سو (پنجشنبه ۱۲ جمادی
الآخری).

مولانا قطب الدین محمد آدم د
هرات طبیب وفات سو (محرم).

مولانا شمس الدین محمد زوجی
د هرات زاهد او عالم وفات سو
(شنبه ۱۶ رمضان).

مولانا میر حسین معانی وفات
او د هرات په اخلاصیه مدرسه کی
ښخ سو.

۱۴۹۹ م ۹۰۵ ق

خواند میر هروی مؤرخ خلاصه
الخبار وکیښ.

امیر جلال الدین ویسل اتکه د
امیر محمد مغول زوی په کابل کی مړ سو
(جمعه ۵ شعبان) د بالاحصار غر بی
خواته ښخ دی.

۱۴۹۹-۱۵۱۰ م ۹۰۵-۹۱۶ ق

د شیبانی خان د اپرا هیم زوی
(د جوجی بن چنگیز خان له پښته)
سلطنت پر ماوراءالنهر او شما لی
او غربی افغانستان تر قندهاره.

۱۵۰۰ م ۹۰۵ ق

بابر عایشه بیگم د سلطان احمد
میرزا لور وکړه.

سلطان ويس سواتي او سلطان
علاء الدين سواي د سوات مشران د
بابر معاصر حکمرانان وو .

طاوس خان يوسفزي د سمي ديوسفزو
مشرو، چي له بابر سره ئي دروعي
روابط درلودل .

شاه منصور دملک سليمان نشاه
زوي د سمي ديوسفزو مشرو، چي
خپله لوربي بي مبارکه ئي بابر ته
ورکړه .

مولانا حسين واعظ کاشفي د هرات
مشهور مؤلف او عالم او مفسر و فوات
اود هرات په خيaban کي ښخ سو،
دي د مواهب عليه او تفسير جواهر او
انوار سهيلي او نورو ډيرو کتا بو
مؤلف دي .

د قاضي اختيار الدين حسن هروي
تعلق نويس او قاضي القضاات د ژوند
وخت .

د ساغر هروي شاعر د ژوند وخت .
قاضي برهان الدين محمد هروي
د هرات صدر وفات سو .

امير صدر الدين سلطان ابراهيم
اميني دميرك جلال الدين قاسم زوي
د هرات صدر مقرر سو .

خواجه امين الدين محمود د هرات
وزير وفات سو .

۱۵۰۶ م ۹۱۱ ق

بابر غزني ونيوي، او خپل ورور
جهانگير ميرزايي هلته حاکم کي .

وروسته بي گرديز، کوهاټ، بنو، تهل
-گومل تر کلانه او شرقي خواتر خيبره
ونيوله .

نه په قندوز کي راغي او اوه زره د
خسرو شاه ښکر بي ولسمول او
خسرو شاه ميمني ته وتښتيد .

علي د حسين کاشفي زوي رشحت
عين الحيات په هرات کي وکيښ .

دمولانا معين الدين فراهي د هرات
قاضي او عالم د معارج النبوه د مؤلف
وفات اود هرات په گازرگاه کي
ښخيدل .

دمولانا عبدالرحمن کارد گر هروي
عالم و فوات او په زيارتگاه کي
ښخيدل .

مجنون رفيقي د هرات خطاط خپله
د خط رساله تاليف کړه .

۱۵۰۴ م ۹۱۰ ق

بابر د هندوکش شمالي خواي
ونيولي (محرم، جون) او دلو مړي .
خور په منځ کي دوش ته راغي .
دوستي بدخشي د فارسي ديوان
خاوند شاعر په بدخشان کي
وزير پدي .

بابر تر هندوکش رانيو سو اود
هوپيان له لاري ئي محمد مقيم په
کابل کي کلابند کي (د ربيع الاول
اواخر) او د ربيع الاول لاخر
په پای کي محمد مقيم قند هار
نه ولاړ، او بابر کابل ونيوي، د کابل
اولغان ماليات اته لکه شا هر خي
وي .

۱۵۰۴ - ۱۵۳۰ م ۹۱۰ - ۹۳۷ ق

بر افغانستان باندې د ظهير الدين
محمد بابر د اقتدار دوره .

۱۵۰۴ م ۹۱۰ ق

بابر پاچاه کابل کي (خط بابري)
اختراع کي .

(د کابل خطي نسخه دده په خط).

فيض الله بن زين العا بدین ملک
القضاة صدر جهان قاضي حسان
صدر بنياني د تاريخ محمود شا هي
او مجمع النوادر او تفسير معظم او
دستور الحفاظ او خلاصة الحکايات
مؤلف خپل کتاب تاريخ محمود
شا هي وکيښ .

مولانا معين الدين واعظ د معارج
النبوة مؤلف او شاعر د حاجي محمد
فراهي زوي په هرات کي وفات او په
گازرگاه کي ښخ سو .

دمولانا سلطان محمود هروي خطاط

د ژوند وخت ۱۵۰۲ م ۹۰۸ ق
مجالس العشاق د سلطان حسين
بايقرا په نامه تاليف سو (۹)
بابر وايي چي ددي کتاب مؤلف
کمال الدين حسين گازر گاهي دي .
شيخ صوفي علي هروي زاهد
او متقي د هرات په سرخيا بان
کي ښخ سو .

۱۵۰۳ م ۹۰۸ ق

بابر په ماوراء النهر کي مات سو
اوشيباني خان د شاه بديق سلطان
زوي تاشکند ونيو (جون) .

محمد مقيم دامير ذوالنون ارغون
زوي د قندهار حکمران کابل له ميرزا
عبدالرزاق خخه ونيو او دمير زالغ
بيگ لورئي وکړه .

۱۵۰۴ م ۹۰۹ ق

د بابر آواره گي د ماوراء النهر په
دښتو او کوچيانو کي .

بابر پر ترمنډ تر آمو راواوښت اود
بدخشان او تخارستان خسرو شاه

ميرزا حيدر کورگان د تاريخ
زشيدي مؤلف وزير پدي .

مولانا شمس الدين محمد پا ي
گنبد د هرات عالم وفات سو .

مولانا کمال الدين مسعود شرواني
د هرات دگو هر شاد دمد رسي لوي
مدرس او عالم وفات سو .

د هرات طبيب مولانا مسيح الدين
حبيب الله او مولانا حسن شاه شاعر
مړه سول .

۱۵۰۰ م ۹۰۶ ق

امير شير محمد گوکلتاش دامير
ويسل اتکه زوي په کابل کي مړ او
ښخ سو (پنجشنبه ذی قعدة) .
سمر قند شيباني خان ونيو او بابر له
اند جا نه پرده حمله وکړه او بخاراته
ئي وتښت او .

خواجه خورد محمد اصغر د سعد
الدين کاشغري زوي په زمينداور
کي وفات او په هرات کي ښخ سو .
حکيم يوسف هروي په هرات کي
دماکول او مشروب رساله وکښله .

۱۵۰۱ م ۹۰۶ ق

امير علي شير نوايي د هرات لوي
او علم پرور او شاعر وزير وفات او په
هرات کي ښخ سو ۱۲ جمادى الاخرى
۳ جنوري .

۱۵۰۱ م ۹۰۷ ق

ميرزا الغ بيگ د سلطان ابوسعيد
زوي چي له ۸۶۵ ق خخه د کابل او
غزني حکمران و په غزني کي مړ او
ښخ سو او دده کوچني زوي ميرزا
عبدالرزاق ئي پر خاي کښيښوست .
مولانا حسين واعظ کاشفي په
هرات کي مخزن الانشاء تاليف کي .

شيباني خان پر بلخ راغی او سلطان حسين بايقرا د هرات پاچا سيد فضل بابر ته راواستاوه او کومک ئی ځيني وغوښت .

په کابل او اطرافو کې ئی سختی زلزلې وسوې او ډير ځايونه ئی وړان کړل .

سلطان حسين بايقرا له هراته د شيباني خان مقابلي ته ووت، خود بابا الهی په منزل کې ۷۰ کلن تر ۳۹ کاله سلطنت وروسته وفات او په هرات کې ښخ سو . (۱۱ ذی حجه ۴ می) .
مولانا عبدالجمیل د هرات عالم وفات سو .

۱۵۰۶ م ۹۱۲ ق

بابر د هزاره جات له لاری له کابله هرات ته ولاړ، اود مرو چاق په گل باغان کې د هرات د تیموری شاهزادگانو سره یوځای سو (دوشنبه ۶ جمادی الاخری) .

په کابل کې چې بابر نهو، نودده د اکاږی خان میرزا د پاچهۍ دعوه وکړه اود کابل بالاحصار ئی کلابند کړ .

صفوی لښکر وپه هرات کې د مولانا جامی قبرو شانه وئې سوا ځه .

بابر د هزاره جات له لاری په ډیر رحمت په ژمی له هراته کابل ته راغی او دا ښار ئی بیرته له خان میرزا څخه ونيو (شوال) .

د علی بن حسین بن علی بیهقی طبیب د ترویج الارواح د مؤلف د ژوند

وخت .

مولانا عبدالغفور لاری د مولانا جامی شاگرد په هرات کې وفات او د مولانا جامی په هدیره کې ښخ سو . (یکشنبې ۵ شعبان) .

۱۵۰۷ م ۹۱۳ ق

شيباني خان اوزبک هرات ونيو او د تیموریانو پاچهۍ ختمه سوه . بدیع الزمان میرزا اودده ورور مظفر حسین له هراته ولاړ (۲۱ می) او خپل کتابونه ئی هم استانبول ته یووړل .

بابر قندهار ونيو او هغه ئی خپل ورور ناصر میرزا ته وسپاره . مگر شيباني راغی او قندهار ئی ونيو او بیرته هرات ته ولاړ، او قندهار ئی محمد مقیم ارغون ته وسپاره .

بابر له کابله ولاړ او ننگرهار ئی تر کنړه و نیو، او هلته ئی میرزا عبدالرزاق حکمران کړ .

بابر پر غلجو او مېهندو افغانانو باندې حمله وکړه او سل زره پسونه ئی او لجه کړل، په کتهواز کې ډیر بنديان ووژل او کله منارنۍ ځنی جوړ کړ .

مولانا نورالدین محمد زیارتگاهی هروی عالم په قندهار کې وفات سو .

حکیم یوسفی هروی په طب کې فواید الاخیار منظوم کړ .

۱۵۰۸ م ۹۱۴ ق

بابر مړمند چور کړل خوږده په غیاب کې د کابل خلک یاغی سول او میرزا عبدالرزاق ئی پاچا کړ .

۱۵۱۰ م ۹۱۶ ق

شيباني خان اوزبک په مرو کې د پارس د صفویانو سره جنگ وکړ چې لس زره اوزبک ووژل سول او شيباني خان هم په دغه جنگ کې وواژه سو . (جمعه ۲۶ شعبان ۲ دسمبر) مولانا شمس الدین بردعی چې د شاهرخ په عصر کې هرات ته راغلی او په گزگرگاه کې په تدریس بخت و، له هراته آذربایجان ته ولاړ . له دده سره مولانا اسمعیل تبریزی هم له هراته ولاړ .

شاه اسماعیل صفوی هرات ونيو .

امیر غیاث الدین محمد بن امیر یوسف د هرات د سلطانيه مدرسی مدرس او لوی قاضی دامیر خان په حکم ووژل سو او په هرات کې ښخ سو .

۱۵۱۱ م ۹۱۶ ق

بابر د قندوز له خوا تر آمو واوښت او د حصار ښار ئی محاصره کړ .

۱۵۱۱ م ۹۱۷ ق

ډیر دخپلو (۶۰) لښکرو په قوت د سمرقند ښار ونيو او ناصر میرزا خپل ورور ئی د کابل په حکمرانۍ وټاکه . (رجب، اکتوبر) .

۱۵۱۲ م ۹۱۸ ق

عبداللہ خان اوزبک په سمرقند کې بابر مات کړ او دې ئی له ماوراء النهره راویو ست (۳ ر مضان ۱۲ نو مبر) او دې د هندو کش شمالي خواوو ته ورغی .

خواجه عبد اللطیف صوفی هروی د هرات په قریه فراشان کې وفات او ښخ سو .

بابر خپل تخت د کابل دشیر دروازی غره په لمن کې جوړ کړ چې په ۱۰۱۶ ق جهانگیر پسی بشپړ کړ .

دعماد الدین فضل الله بن علاء الدین بن علی طوسی د شرح لوايح جامی د لیکوال وفات .

مولانا سلطان علی قاینی دامیر علی شیر د کتابخانې خطاط اود سلطان بايقرا د زوی معلم په هرات کې وفات سو .

حکیم یوسفی هروی په هرات کې جامع الفوائد د علاج الامراض شرح تالیف کړه .

۱۵۰۹ م ۹۱۵ ق

بابر له ننگرهاره راغی او په کابل کې میرزا عبدالرزاق ونيو او مړ ئی کړ چې په غزني کې دخپل پلار الخ بیگ د خنګه ښخ سو او کابل، غزني، ننگرهار د بابر لاس ته ورغلل زبیر راغی په بدخشان کې دخلکو په کومک را ولاړ سو او بابر خپل داکا زوی خان میرزا هلته واستاوه چې زبیر راغی ئی مړ کړ . سید روح الله میرک نقاش او خطاط او مذهب چې د هرات دودانیو نوشتی دده په خط وی په هرات کې وفات سو .

خواجه عبد الرحمن د خواجه کلان زوی د هرات قاضی اود گوهر شاد په مدرسه کې مدرس سو .

۱۵۰۹ - ۱۵۲۵ م ۹۱۵ - ۹۲۲ ق

د سلطان ابراهیم بن سلطان سکندر لودی سلطنت په هند کې .

اوکراماش (کورم) پر افغانانو باندې
حمله وکړه (۲۹ رجب ۲۷ جولای)
اود شعبان په دریمه (۳۱ جولای)
بیرته کابل ته راغی.

بابر دخیبر له خوا پر پېښور او
اشنغر حمله وکړه. (۱۳ رمضان ۸
سپتمبر) لښکرې تر پنجاړه دوهمه پلا
پرمخ ولاړل اود ی بیرته کابل ته
راغی (دشوال اواخر - ۲۰ اکتوبر)
سید امیر نظام الدین عبدالقادر د
هرات سلطانیه مدرسی مدرس او
د خراسان قاضی وفات سو.

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق حیدو

دهرات د نستعلیق لیکو نکی او
عمایي میر علی هروی د ژوند وخت.
۱۵۲۰ م ۹۲۶ ق

بابر قندهار کلابندکی خوپه لښکر
کی ناجوړی ولویده او بیرته کابل ته
راغی (رجب-جون) اود دغه کال په
پای کی یی پر هغه په خپل دریم یرغل
لاس پوری کی اود پنجاب تر سیند
پوره ئی و نیول او سیا لکوټ ئی هم
فتح کی.

سلطان الخطاطین سلطان علی
مشهدی په هرات کی وفات
اوپه مشهد کی ښخ سو.
(۱۰ ربیع الاول).

۱۵۲۰ م ۹۲۷ ق

خان میرزا د بابر داکا زوی
د بدخشان حکمران مې سوا پر خای
ئی د بابر له خوا شهزاده هما یو ن
د بدخشان حکمران سو.

یار محمد هروی خطاط په هرات
کی دمخزن اسرار نسخه وکښله.
(استانبول ۱۳۰۹).

شیخ فصیح الدین محمد بن زین
العابدین خوافی صوفی اوزاهد وفات
سو.

بدیع الزمان میرزا د سلطان حسین
بایقرا زوی مې سو.

۱۵۱۸ م ۹۲۴ ق

محمد بن یوسف هروی طبیب او
لغوی جواهر اللغة تالیف کی.

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق

بابر د جندول او باجوړ له خوا پر
هند خپله لو مړی لښکر کښی وکړه
په ۵ محرم ۸ جنوری ئی د باجوړ کلا
ونیوله او خواجه کلان ئی هلته مقرر
کی.

دیو سفزو مشران شاه منصور د
ملك سلیمان شاه زوی او سلطان
علاء الدین سواتی او طاووس خان بابر
ته ایل سول.

بابر د شاه منصور یوسفزی لور
بی بی مبارکه وکړه. (جمعه ۲۶ محرم)
اود نیلاب له خوا پر پنجاب ورغی او
بهره ئی و نیوله. (۵ ربیع الاول ۷
مارچ) او بیرته کابل ته راغی
(در بیع الاخر غره، ۱- اپریل).

دیو سفزو شپږ تنه مشران کابل
ته راغلل او بابر ته ئی دهغی خوا
مالیات ومنل (۱ جمادی الاخری - ۲۰
می).
بابر د تیره کوتل له خوا د گردیز

عالم اومتفی وفات سول.

مولانا میر کمال الدین حسین ایبوردی
دهرات د دربار امیر او عالم وفات
سو.

مولانا نظام الدین عبدالقادر طبیبی
دهرات قاضی و.

د درویش عبدالله سلطانی بلخی
خطاط وفات.

میر فاضل گوکلتاش د قندهار د
بابا ولی (سید حسن ابدال) پر قبر
یوه ښخه وکښله (ربیع الثانی)

۱۵۱۵ م ۹۲۱ ق

شیخ جلال الدین ابو سعید پورانی
هروی په قندهار کی له بامه ولوید
اومې سو.

سید نظام الدین سلطان علی
موسوی هروی او خواجه نعمت الله
آصفی هروی امیر او شاعر وفات
سول.

قاسم بن یوسف ابونصری هروی
ارشاد الزراعة تالیف کی.

۱۵۱۶ م ۹۲۲ ق

محمد بدخشی د منطق عالم اود
شرح الیاس رومی د حاشیې دمؤلف
وفات.

مولانا شهاب الدین عبدالله بیانی
بن خواجه محمد مروارید دهرات
خطاط او شاعر او صدر اود موسیقی
پوهاند په هرات کی وفات سو.
(رجب).

۱۵۱۶ م ۹۲۳ ق

بابر له کابل له ولاړ او قندهار ئی
له شاه بیگ ارغونی څخه و نیوی او
شاه بیگ د شمال اوسند خوا ته
ولاړ.

دهرات مشهور امیر سید غیاث الدین
مشهدی وفات سو.

مولانا بنای هروی نستعلیق
کښونکی دنجم ثانی د ماوراءالنهر په
کشتار کی ووژل سو.

د مولانا جمشید کتابدار هروی
خطاط وفات.

۱۵۱۳ م ۹۱۹ ق

مولانا سلطان علی مشهدی مشهور
نستعلیق لیکونکی په مشهد کی
وفات سو.

مولانا فصیح الدین محمد نظامی
دهرات د بدیعیه مدرسی مدرس او
مؤلف وفات سو.

امیر برهان الدین عطاء الله دهرات
عالم په مشهد کی مړ سو (شوال).

مولانا غیاث الدین جمشید قاینی
دهرات صدر په قاین کی وفات
سو.

۱۵۱۴ م ۹۲۰ ق

بابر تر هندو کش راتیر سو او
کابل ته راغی.

قاضی حسن اختیار الدین د قاضی
غیاث الدین تربتی زوی د هرات
مشهور قاضی مې او په تربت کی ښخ
سو.

قاضی بدیع د قاضی اختیار الدین
هروی زوی په هرات او بخارا کی ژوندی
ؤ، دی د معقول او منقول عالم او
شاعر او طبیب اود مختار الابرار
مؤلف و.

خواجه جلال الدین ابو القاسم
جامی دهرات معتبر سړی او خواجه
ناصر الدین عبدالعزیز جامی دهرات
ولاړ.

قندهار د سپیروان په سکيلچه کې .
(۱۰ محرم) .

۱۵۲۸ م ۹۳۵ ق

مولانا زين الدين محمود داماد
هروی خطاط د سلطان علي مشهدي
شاگرد مړ سو .

مولانا سلطان محمد بن مولا نا
نور الله (سلطان محمد نور) هروی
خطاط په بخارا کې وفات سو .

۱۵۲۹ م ۹۳۶ ق

دمولانا بدر الدين هلاي هروی
شاعر وفات او ښخيدل په هرات کې
(صفر) د شاه او دوو ویشس ،
صفات العاشقين ، لیلی مجنون ناظم .
ظهيرالدين محمد بابر شاه خپله
بابر نامه (توزک بابري) تالیف
کړه .

علي کاشفی هروی لطايف الطوايف
وکينس .

همايون دبلخ امير کمال الدين
ونيو اود همايون اوگستن قراسلطان
ترمنځ جنگ و سو .

۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق

ظهير الدين محمد بابر په اګر . کې
وفات اود جمنا پر غاړه په چهار باغ
کې ښخ سو (۶ جمادی الاولی ۲۶
دسمبر) .

دده زوی نصير الدين همايون دهند
پادشاه سو (۹ جمادی الاولی ۲۹
دسمبر) .

حکیم یوسفی هروی خپله قصیده
حفظ الصلحه دبابر پادشاه په نامه
وکښله .

عبدالعزيز نى دلاهور حکمران مقرر
کي او دولت خان لودی نى هم مات
کي .

۱۵۲۵ م ۹۳۲ ق

بابر پرهند خپل پنځم يرغل لاس
پوری کي او کامران ميرزائی دکابل
او قندهار پر حکمراني پريښو پخپله
د (۱۲) زرو لښکرو سره پرهندوړغی
(۱ صفر ۱۷ نومبر) .

۱۵۲۶ م ۹۳۲ ق

بابر دپاني پت په جنگ کې سلطان
ابراهيم لودی وواژه او دهند سلطنت
پي ونيو (جمعه ۸ رجب ۲۱ اپريل) .
بايزيد روښان دشيخ عبدالله زوی
چی په (روښان پير) مشهور سو ، د
پنجاب په جالندهر کې ديبين بنت
محمد امين له نسه وزیږيدی .
ملك شاه محمود دملك نظام الدين
يحيی زوی دنيمروز حکمران مړ
سو .

سلطان محمد خندان هروی خطاط
وفات سو ، ده دحافظ دديوان يوه
نسخه په نستعلیق کښلی ده ربیع الاول
۹۲۶ ق (د کابل دخپلی نسخو
کتابخانه) .

شيخ زين الدين اسفر غابادی هروی
صوفي دهرات په گازوګاه کې ښخ
سو .

علي حسینی هروی خطاط دسعدی
دبوستان نسخه په هرات کې وکښله
(استانبول ۱۶۱۰) .

دمولانا آګهی هروی شاعر وفات .

۱۵۲۶ م ۹۳۳ ق

دسيد شير (سيد محمد) بن سيد
حسين زنجير پا وفات او ښخيدل د

دملك علاء الدين علي بن ملك نظام
الدين يحيی نيمروزی وفات .

۱۵۲۲ م ۹۲۹ ق

خواند مير هروی مؤرخ خپل مشهور
کتاب حبيب السیر وکينس .

دوست محمد کاګرد بابر خان زوی
خپله غرغښت نامه په پښتو منظومه کړه .

۱۵۲۴ م ۹۳۰ ق

بابر خپل څلرم يرغل پرهند شروع
کي تر اباسين ورتير سو او تر سر
هنده پوری ورسیدی .

عسکری ميرزا دبابر زوی دقندهار د
چهل زیني په جوړولو شروع کړه او تر
(۹۵۳ ق) پوری يی کار ختم سو .

امير نظام الدين عبدالحی منشی د
هرات تعليق نويس اود امير علي شير
دهمدرسي مدرس له هراته ولاړ او په
استراياد کې مدرسو سو .

شيخ الحرم مولانا جلال الدين ابوسعید
مکی هروی په هرات کې وفات او په
خیابان کې ښخ سو .

۱۵۲۴ م ۹۳۰ ق حدود

دمولانا محمود د ابراهيم کالواني
زوی دتاريخ ابراهيم شاهي دمؤلف
دژوند وخت .

رابعه دقندهار پښتوشا عره په دغه
وخت کې ژوندی وه .

دسلطان علي او بهی هروی خطاط
دژوند وخت .

دقاضی نظام بدخشی اودده دزوی
میرحسام الدين قاضی خان د ژوند
وخت . دوی دبابر دوخت قاضيان
وو .

۱۵۲۵ م ۹۳۱ ق

بابر قبول پنجاب ونيوی او مير

مولانا هاتفي دمولانا جامی خوری
دهرات شاعر اود ظفر نامه تیموری
ناظم په هرات کې وفات سو .
(محرم) .

امير رضي الله عبدا لول-
دهرات دغياثيه اوبد يعيه مدرسولوی
مدرس او عالم وفات سو (ربيع الآخر)
دهرات قاضی ضياء الدين نورا لله
دقاضی درویش محمد زوی وفات
اوپه گا زوګاه کې ښخ سو .

دهرات دواعظ مولانا حسامی واعظ
دژوند وخت .

خواجہ جمال الدين عطاء الله دهرات
وزیر او عالم وفات سو (یکشنبه ۲
ربيع الاول) .

مولانا شمس الدين محمد الحنفی
دهرات دسلطانيه مدرسې مدرس و .

۱۵۲۲ م ۹۲۸ ق

بابر قندهار دشاه بيګ از غون
خڅه ونيو او خپل زوی شهزاده کامران
نی هلته وګوماره (۱۳ شوال ۱ سپتمبر)
استاد کمال الدين بهزاد دشا
اسماعيل صفوی په فرمان دکتابخاني
مشر مقرر سو (۲۷ جمادی الاولی) .
شيخ زين الدين علي هرات ته راغی
اوددی خای شيخ الاسلام او قاضی
القضات مقرر سو .

شيخ نورالدين محمد دشيخ
زين الدين خوا فی له پښته
د هرات مشهور مدرس چی په
۹۲۶ ق کال له هراته
کابل ته تللی اود بابر پادشاه په حضور
کې و ، په کابل کې وفات
سو (جمادی الاخری) .

۲۵۳۰-۱۵۵۵ م ۹۳۷-۹۶۳ ق

دنصير الدين محمد همايون دبابر شاه دزوی پاچهي .

۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق

شاه نظام الدين ابو اسحق بن شاه نظام الدين يحيى دنيروز ملك وفات سو .

دبلخ دحماس سلطاني بناد كستن قرا سلطان په امر تمامه سوه اود مسجد جامع لپاره وقف سو .

۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق

شاه حسين كامی او بهی شاعر بد او به كې ۷۷ كلن وفات سو .

۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق حدود .

فيروزه كابلې حنفی تخلص شاعر اود موسیقي پوهاند په كابل كې ژوندی و .

عيسى مشواڼې دپښتو شاعر دهند په دامله كې اوسیدی .

شيخ زين الدين خوا في (وفایي) دبابر سرمنشي اود بابر نامي فارسي مترجم په اگړه كې مړ سو .

دصادقي قندهاري شاعر ژوند په هند كې .

۱۵۳۴ م ۹۴۱ ق

ابراهيم بن قاسم بن محمد امين هروي دسلطان حسين بايقرا وزير د تاريخ فتوحات شاهيه مؤلف وفات سو .

خواند مير هراتي مؤرخ او دجيب السیر او خلاصة الاخبار مؤلف په هند كې وفات سو .

امير شمس الدين محمد بن شير محمد بن امير ويسل په كابل كې مړ اوښخ سو .

مير علي هروي خطاط دمير باقر ذوالکمالين زوی دمدار الخطوط مؤلف په بخارا كې مړ سو .

۱۵۳۵ م ۹۴۲ ق

په قندهار كې چي دشهزاده كامران له خوا خواجه كلان بيك حكمران و دصفوي لښكرو كلا بندكې خو ميرزا كامران له لاهوره راغي او صفويان ئي له قندهاره وشړل . (شعبان) .

استاد كمال الدين بهزاد دهرات لوی نقاش په هرات كې وفات او هوري ښخ سو .

مولانا رستم علي هروي نقاش او مذهب او خطاط دبېزاد خوري په هرات كې وفات سو .

حكيم يوسفی هروي دلايل النبض اودلائل البول په هند كې تالیف كړه .

۱۵۳۶ م ۹۴۳ ق

شاه طهما سب صفوی قندهار ونيوی او ميرزا بداغ خان ته ئي وسپاره خوميرزا كامران له لاهوره بيا راغي او قندهار ئي ونيوی .

دنوايي داشعارو منتخبات ميرعلي بخاري دعبداعزيز خان لپاره وليکل چي د هراتي مذهب محمود په قلم ۸ میناتوره لری . (دترك دهنرموزيم ۱۹۴۶) .

۱۵۳۷ م ۹۴۴ ق

مير معصوم نامي قند هاري ئم بکهری به بکهر کي وزیریدی (دوشنبه ۷ رمضان) دی دسید صفایی قندهاري زوی اود باباولی لمسی دی .

۱۵۳۹ م ۹۴۶ ق

كستن قرا سلطان دبلخ حكمران

دهندوان نوی کلاچړه کړه ، دغه وخت دبلخ وداني شرقا و غربا له خواجه پلاس پوشش څخه ترچهار باغ گلشن پوري يوفرسنگک، اوشمالا جنوبا له خواجه سنگ ليس څخه دسستی ترکلی پوري هم يوفرسنگکوه .

مولانا سيد په بلخ كې ژوندی و . محمد زمان ميرزا د بدیع الزمان ميرزا زوی مړ سو .

حكيم يوسفی هروي دمحمد زوی مشهور طبيب اودايب او مؤلف رياض الانشاء په هند كې وکينس .

دده نور تالیفونه :جامع الفوائد، بدايع الانشاء ،طب يوسفی ،سته ضروريه وغيره .

برهان هروي کاتب او خطاط دلوايح جامی يوه نسخه وکښله (دکابل د خطي نسخو کتابخانه) .

جهانگیر هاشمی هراتي شاعر د مظهر الآثار او تحفة الحبيب مؤلف دحجاز په لار كې مړ سو .

۱۵۳۹-۱۵۵۵ م ۹۴۶-۹۶۳ ق

دسوري پښتنو پاچهي په هند كې .

۱۵۴۰ م ۹۴۷ ق

همايون پاچا په هند كې دشيرشاه سوري لښكرو مات كې عاود سندله لاری ايران ته وتښتیدی (ارجب) .

په دی وخت كې دكابل او قندهار پادشاه ميرزا كامران دبابر زوی و . دبابر پاچا تابوت بي بي مبار كې يوسفزی دده ماينی له اگری څخه كابل ته راوی اودلته ئي دبابر په باغ كې ښخ كې ء .

حسين بن علي بن حسين كاشفي

هروي اخلاق محسنی په تر كې دانيس العارفين په نامه ترجمه كې ء . محمود مذهب د نظام هروي زوی دهاتفي تيمور نامه په بخارا كې وکښله (ذی قعدة) (استانبول ۱۵۴۱) .

۱۵۴۱ م ۹۴۸ ق

په اندراب كې دميرزا كامران او سليمان ميرزا جنگ وسو اود كامران ميرزا لښكرو د بدخشان مركز قلعه ظفرونيو (۱۷ جمادی الاخری) .

محمد حيدر گوركان د تار يخ رشیدی مؤلف کشمير و نیوی (۸ رجب) .

۱۵۴۲ م ۹۴۹ ق

شهزاده جلال الدين محمد اكبر د همايون روی دسند په امر كوت كې دحميده بانو بيگم له نسه وزیږیدی . (يكشنبه ۵ رجب) .

بايزيد پير روښان مشهور او غښتلی سو .

۱۵۴۲-۱۵۸۰ م ۹۴۹-۹۸۸ ق

دبايزيد پير روښان ولد عبدالله د ملی نهضت دوره په افغانستان كې .

۱۵۴۳ م ۹۵۰ ق

همايون پاچا له سنده دگرمسير پرلار سيستان ته وتښتیدی (شوال) اود هرات له لاری ايران ته ولاړ (ذی قعدة) .

دبلخ حكمران گستن قرا سلطان ليونی سو ، اود بلخ علماء مولانا حسين اومولانا عبدالرحمن ئي پوست كړه .

دخواجه زاده رحيمي كابلې شاعر وفات .

دبېخودی بلخی شاعر دژوند وخت. (۱۰ رمضان) او کامران سند ته قدری سبزواری شاعر په هرات، کی ژوندی و.

۱۵۴۴ م ۹۵۱ ق

همایون دبابر زوی دهرات او مشهد له لاری په قزوین کی دشاہ طهماسب صفوی دربار ته ورسیدی. (جمادی الاولی).

محمد قاسم بن شاد یشاه هروی خطاط دعارفی هروی گوی وچوگان په ښکلی نستعلیق وکیښ (دکابل خطی کتابخانه). میر علی هروی خطاط په فتح آباد کی وفات سو.

۱۵۴۵ م ۹۵۲ ق

دهند لوی پښتون شهنشاه شیر شاه سوری دکالنجر په کلابندی کی وسوخیدی او وفات سو. (۱۰ ربیع الاول).

میرزا حیدر کورگان تاریخ رشیدی په کشمیر کی بشپړکی (ذوالحجه). همایون له ایران نه دهرات پرخوا (۳۰) زرو صفوی امدادی لښکرو سره راغی او قندهار ته له خپل ورور میرزا عسکری څخه تر ۶ میاشتو کلا بندی وروسته ونيوی (پنجشنبه ۲۵ جمادی الاخری).

دبلوڅو مشر لونگ اود پښتنو مشر میرعلی کابل ته راغلل، اود همایون له خوا لونگ شال او مستونگ او علی دوکی ته مقرر سول.

۱۵۴۶ م ۹۵۳ ق

همایون له قندهاره راغی کابل ته له خپل ورور میرزا کامران څخه ونيوی

مجنون رفیعی هروی خطاط وفات سو.

۱۵۵۲ م ۹۵۹ ق

دهمایون له خوا شهزاده جلال الدین محمد اکبر د غزنی حکمران سو.

دهمایون په امر خواجه سلطان علی وزیر په کابل کی یو مسجد جوړ کی. (دبرلیک یی دکابل په موزیم کی).

۱۵۵۲ م ۹۶۰ ق

همایون دغزنی او کابل اوننگرهار پاچاسو اودخپل ورور کامران دما تولو لپاره ترانک تیرسو، کامران سلطان آدم کهگر ته پنا وروپه خو هغه همایون ته په لاس ورکی اود همایون په امر پوند سو.

۱۵۵۳ م ۹۶۱ ق

همایون کابل علی قلی خان اندرابی ته پرېښو او پخپله قندهار ته ولاړ بهادر خان سیستانی یی دزمیندار او قندهار حکمران کی او پخپله د بیرم خان سره کابل ته راغی او میرزا سلیمان ته دبدخشان حکمران کی (ذی حجه).

میرزا محمد حکیم دهمایون زوی په کابل کی دما چوک بیگم له نسه وزیږیدی (چهار شنبه ۱۵ جمادی الاولی).

شاه زین العابدین دشاہ ابواسحق زوی دنیمروز حکمدار م سو.

۱۵۵۵ م ۹۶۲ ق

همایون خپل زوی محمد حکیم او منعم خان په کابل کی پرېښوول اود صغری په میاشت کید (۱۵) زرو لښکرو سره پېښور ته ولاړ اولاهور

جنگ وکی مگر ناکام کا بل ته راغی.

په قند وز کی دمیرزا کامران او هندال جنگ وسو چی میرزا کامران بامیان ته ځینی وتښتیدی.

شیخ قاسم متی زی دتذکره اولیا افغان لیکر ال دپېښور دبدنی رودپر غاړه وزیږیدی.

۱۵۴۹ م ۹۵۷ ق

میرزا کامران په بامیان کی یاغی سو او همایون له کابل نه دده مقابل ته ولاړ، دغوربند په جنگ کی همایون مات سو او بدخشان ته ولاړ، او میرزا کامران راغی کابل ته ونيوی. خوتر درو میاشتو وروسته همایون بیرته له بدخشانه راغی او کابل ته ونيوی او میرزا کامران پېښور ته وتښتیدی.

میرزا عسکری چی په دی جنگ کی ونيول سو، عربستان ته واستول سو.

شاه نصرت د شاه محمود زوی دنیمروز پاچا م سو.

مولانا کمال الدین عاشق دبلخ شاعر او عالم هلته وفات سو.

۱۵۵۱ م ۹۵۸ ق

همایون او کامران د ننگرهار په سرخاب کی جنگ سره وکی چی په دی جنگ کی میرزا هندال ووژل سو (یکشنبه ۲۱ ذی قعدة) او کامران هند ته وتښتیدی.

(دهندال ولادت ۹۲۴ ق وچی دکابل دبابر په هدیره کی ښخ دی).

میرزا حیدر کورگان دتاریخ رشیدی مؤلف ووژل سو.

په مدينه کې وفات او په معلمی هدير
کې ښځه سو (۱۱ ذی حجه) .
درونقی بدخشاني شاعر وفات .
۱۵۵۷ م ۹۶۵ ق
ملک سدود معروف زوی
وزیریدی (۱۷ ذی حجه) دی د سدوز
پلار دی .
میرزا عسکری دبا بر زوی چې
همایون شپلي و په حجاز کې مړ او
ښځه سو .
نظام الدین حیدر د نیمروز ملک
وفات سو .
شاه محمد کلاتی د قندهار حکمران
په هند کې د اکبر پاچا دربار ته ولاړ
در کن الدین بن بایسنقر میرزا
د ژوند وخت، چې سلطان ابرا
هی زوی و .
۱۵۵۸ م ۹۶۶ ق
میرعلی هروی خطاط او شاعر
د سلطان علی شاگرد په هرات کې
وفات سو .
۱۵۵۹ م ۹۶۷ ق
میرزا سلیمان دخان میرزا زوی
د بدخشان حکمران د پیر محمد خان
اوزبک سره د بلخ په چشمه گا زرا
کې وجنگیدی او مات سو. دده زوی
میرزا ابراهیم د پیر محمد خان پلار
امر وواژه سو .
اکبر شاه له کابل نه منع خانوغو ښت
او پخپل وکالت یې دخان خانان په
لقب مقررکړ او د منع خان زوی
غنی خان د کابل حکمران سو
(دوشنبه ۱۸ ذی حجه) .
آخوند قاسم پا پن
خیل شینوار خیل
شهزاده کامران دبا بر د ژوند زوی

په مدينه کې وفات او په معلمی هدير
کې ښځه سو (۱۱ ذی حجه) .
درونقی بدخشاني شاعر وفات .
۱۵۵۷ م ۹۶۵ ق
ملک سدود معروف زوی
وزیریدی (۱۷ ذی حجه) دی د سدوز
پلار دی .
میرزا عسکری دبا بر زوی چې
همایون شپلي و په حجاز کې مړ او
ښځه سو .
نظام الدین حیدر د نیمروز ملک
وفات سو .
شاه محمد کلاتی د قندهار حکمران
په هند کې د اکبر پاچا دربار ته ولاړ
در کن الدین بن بایسنقر میرزا
د ژوند وخت، چې سلطان ابرا
هی زوی و .
۱۵۵۸ م ۹۶۶ ق
میرعلی هروی خطاط او شاعر
د سلطان علی شاگرد په هرات کې
وفات سو .
۱۵۵۹ م ۹۶۷ ق
میرزا سلیمان دخان میرزا زوی
د بدخشان حکمران د پیر محمد خان
اوزبک سره د بلخ په چشمه گا زرا
کې وجنگیدی او مات سو. دده زوی
میرزا ابراهیم د پیر محمد خان پلار
امر وواژه سو .
اکبر شاه له کابل نه منع خانوغو ښت
او پخپل وکالت یې دخان خانان په
لقب مقررکړ او د منع خان زوی
غنی خان د کابل حکمران سو
(دوشنبه ۱۸ ذی حجه) .
آخوند قاسم پا پن
خیل شینوار خیل
شهزاده کامران دبا بر د ژوند زوی

۱۵۵۵-۱۶۰۵ م ۹۶۳-۱۰۱۴ ق
د جلال الدین محمد اکبر پادشاه
پاچاهي دوره .
۱۵۵۶ م ۹۶۴ ق
بهادر خان سیستانی له زمیندوره پر
قندهار حمله وکړه خوشاه محمد کلاتی
قندهار وساتي او وروسته بیا سلطان
میرزا صفوی قندهار ونيو .
شهزاده کامران دبا بر د ژوند زوی

۱۵۶۰ م ۹۶۸ ق

د کابل حکمرانی د شهزاده محمد
حکیم مور او شاه ولی اتکه کوله او
غنی خان هند ته وتښتیدی .
دو اصلی کابلی شاعر وفات .

۱۵۶۱ م ۹۶۹ ق

شمس الدین اتکه دمیر یار محمد
غزنوی زوی د اکبر پاچا د دربار لوی
وزیر په هند کې دا د هم خان په
لاس وواژه سو . (رمضان) .

نیکبخته د شیخ الله داد مموزی
لور داشنغر او سیدونکی وه چې
خپل کتاب ارشاد الفقراء ئی په
پښتو نظم کې .

۱۵۶۲ م ۹۷۰ ق

د اکبر پاچا له در باره منع خان
د کابل د نیو لو لپاره راغی او د
جلال آباد د چارباغ سره ئی د کابل
دامیرانو سره جنگ وکړ، خومات
سو او هند ته ولاړ. (ذی حجه) .

بایزید پیر روښان په پښتنو
قبیلو کې قوت وموند او داشنغر په
کله د پیر کې مرکز ونيو . خو محسن
خان د کابل حکمران دی ونيو او
بندی ئی کې .

۱۵۶۲ م ۹۷۰ ق

سلطان محمد بن درویش محمد
مفتی خپل کتاب مجمع الغرائب د بلخ
د پاچا پیر محمد خان په نامه وکیښ.

۱۵۶۳ م ۹۷۱ ق

شاه ابوالعالی د همایون دلور
فخر نساء بیگم میړه دمیرزا محمد
حکیم مور مړه کړه او د کابل اختیار
دار سو . ده د غور بند د پل په سره
د بدخشان د میرزا سلیمان سره

۱۵۶۰ م ۹۶۸ ق

جنگ وکړ او ووژل سو (۱۷
رمضان) او میرزا سلیمان کابل
میرزا محمد حکیم ته پرېښو .
خواجه باقی بالله د قاضی
عبدالسلام کا بلی زوی مشهور
نقشبندی صوفی په کابل کې
وزیریدی. (دده وفات په ډهلی کې
۲۵ جمادی الاخری ۱۰۱۲ ق)
د سلسله الا حرار مؤلف دی .

شیخ احمد سر هندي دمو لانا
عبدالاحد فاروقی کابلی زوی په سر هند
کې وزیریدی (۱۴ شوال) .

۱۵۶۴ م ۹۷۲ ق

میرزا سلیمان له بدخشانه راغی او
کابل ئی کلابند کړ، میرزا محمد
حکیم د اکبر پاچا په مرسته له
پېښوره راغی او سلیمان ئی بیرته
بدخشان ته وشاړه او د کابل مستقل
حکمران سو .

۱۵۶۵ م ۹۷۳ ق

سلیمان میرزا خلرمه پلار کابل
حمله وکړه او دمیرزا محمد حکیم
گومارلی حکمران معصوم خان ئی
کلابند کړ، خو پیر ته بدخشان ته
ولاړ .

مولانا محب علی هروی خطاط او
نقاش او موسیقی پوهاند درستم
علی هروی زوی په هرات کې
وفات سو .

بیکیسی غزنوی شاعر په پېښور
کې وفات سو .

مولانا ماتمی هر وی شاعر په
هرات کې وفات سو .

صباحی بدخشاني شاعر په هند
کې مړ سو .

دهند په اکبر آباد کی وفات سو.

۱۵۷۶ م ۹۸۴ ق

د شاه طهما سپ صفوی
دهرات بدیع الزمان میرزا می کی
(محرم)، شاه طهما سپ صفوی
دهرات د تصاویر والیم سلطان
مراد ته اهداء کی، چی د عبدالله
هروی خط او دشاه غریب میرزا او
بهزاد تصاویر هم لری (داستانبول
پو هنتون ۱۴۲۲).

عبدالخالق بن حبیب
الله هروی خطاط یو قرآن شریف
په ټپکلی نسخ و کینس (د ایران
باستان موزیم).

۱۵۷۷ م ۹۸۵ ق

دنیمروز دملکانو شخړه د افشار
او قزلباش سره .
دخان محمد خانی کابلی شاعر
دژوند وخت .

۱۵۷۸ م ۹۸۶ ق

دنیمروز ملک اسحاق بن ملک
محمد وفات سو .
استاد محمدی هروی نقاش
سلطان محمد نقاش زوی ژوندی و .
دملا محمد حسین تبریزی خطاط
وفات چی دمیرعماد قزوینی استادو .
حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی خپل کتاب (مقطع) وکینس
چی دهند تاریخ ئی د سلطان محمود
لهوخته تراکبر پاچا پوری راوړی
دی . دده بل کتاب مطلع یاتاریخ
اکبری دی .

حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی داکبر پاچا په حکم دپنجاب
په دیوانی مقرر سو .

ټی ووژل سو .

۱۵۷۳ م ۹۸۱ ق

دسید امانی کابلی شاعر وفات
دهند په جونپور کی .

۱۵۷۴ م ۹۸۲ ق

محمد بن علاء الدین زره هروی
دامیر خسروخمس په خفی نستعلیق
په خاف کی وکښله چی تصاویر ئی
دمحمدی مصور په قلم دی (رجب)
(دکابل دخطی نسخو کتا بخا نه).
خواجه امین الدین محمود هرا تی
خطاط په هند کی وفات سو .
معزی هروی شاعر په هند کی
وفات سو .

۱۵۷۵ م ۹۸۳ ق

په بدخشان کی دمیرزا سلیمان
اودده دلمسی شاهرخ تر منځ
جنگونه وسوه ، خو چی شاهرخ قندوز
ونیوی میرزا سلیمان هم
بدخشان او تالقان ورپرېښودل او
پخپله هند اوبیا حجازته ولاړ .
مجنون هروی خطاط دکمال الدین
محمود رفیقی زوی د«توامان» خط
دخترع اود آداب المشق مؤلف په
هرات کی وفات سو .

ویسی هروی شاعر او خطاط په
مکه کی اوسیدئ او دمذکر احباب
یوه نسخه ئی وکښله (دبرلین موزیم).
خلقی قلندر بلخی شاعر دبلخ
په مزار شریف کی وفات سو .

سید میرک وصالی بلخی شاعر او
خطاط دبلخ په سمانه کی اوسیدئ .
میرزاقلی میلی هروی شاعر دهند
په مالوه کی مسموم اومړ سو .
میر کلان هروی عالم سل کلن

(چهار شنبه ۱۷ ربیع الاول).

دمولانا والهې بلخی شاعر وفات
په بلخ کی .

۱۵۷۰ م ۹۷۸ ق

پیر رو ښان بایزید خپل کتاب
صراط التوحید په فارسی ژبه
تالیف کی .
دنیمروز ملک شاه حسین غیاث -
الدین محمد وزیریدی .

۱۵۷۱ م ۹۷۹ ق

دخواجه حسن هروی شاعر
وفات په کابل کی .

قاسم خان موجی بدخشی شاعر
دلیلامجنون اویوسف زلیخا ناظم
په آگره کی وفات سو .

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق

بایزید پیر رو ښان له بنده ایله
سو اوبیائی په تیراه کی دآزادیخواهی
تبلیغ شرو کی .
دمولانا عیسی هروی خطاط
دژوند وخت .

دمولانا یاری هروی نقاش او
مذهب اونستعلیق لیکونکی اوشاعر
وفات .

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق حدود

بایزید پیر رو ښان خپل خیرالبیان
په څلور ژبی : پښتو ، فارسی ،
عربی ، پنجابی وکینس .
دعلی محمد مخلص پښتو شاعر
دژوند وخت . دی دپیر رو ښان
مخلص و .

د پښتو شاعر ارزانی خویشکی
روښانی دژوند وخت .

محمد یوسف کابلی شاعر دشاه
بیگ کابلی زوی دهند په سورت

آتش قند هاری شاعر په لاهور
کی مړ سو .

۱۵۶۶ م ۹۷۴ ق

میرزا محمد حکیم دکابل حکمران
دخپل ماما فریدون په لمسون له
پېښوره ولاړ اولاهور ئی کلا بند کی ،
خواکبر پاچا پخپله لاهور ځنی
ونیوی او محمد حکیم پېښور ته
راو تښتیدئ (جمادی الا ولی) او
وروسته کابل ته راغی .

مولانا ویسی هروی خطاط دمولانا
جامی دنفحات الانس یوه نسخه په
ټپکلی نستعلیق وکښله . (دهرات
موزیم).

حافظ کمال الدین حسین هروی
خطاط په مشهد کی وفات سو .

سید حسین خواجه نقیب الله
شریف نثاری بخاری خپله تذکره
شعراء مذکرا حباب وکښله
(متوفا ۱۰۰۵ ق) چه د افغانستان
بوالعجب دکابل ظریف شاعر په
دپیرو شاعرانو احوال لری .

۱۵۶۷ م ۹۷۵ ق

کابل کی وفات سو .

خردبیکي کابلی شاعر وفات سو .

۱۵۶۸ م ۹۷۶ ق

قاسم کاهی کابلی شاعر او عالم
خپل کتاب په ادبی علومو کی دهند
په تونک کی تالیف کی .

مولانا مسیحی بلخی شاعر ۸۰ کلن
په بلخ کی وفات سو .

۱۵۶۹ م ۹۷۷ ق

شهزاده سلیم (جهانگیر) دجلال
الدین اکبر زوی دآگری په فتح پور
کی دجوده بائی له نسه وزیریدی .

۱۵۷۹ م ۹۸۷ ق

میرزا سلیمان دایران او هرات او قندهار له خوا کابل ته راغی او دمیرزا محمد حکیم په مرسته ئی بیا په تالقان کی دخپل لمسی شاهرح سره جنگ وکی ء. اوله تالقانه تر هندو کشه مخکی ئی ونيولی ء او بدخشان شاهرخ ته پاته سو . عباس خان سروانی (تاریخ شیر شاهي) په هند کی تالیف کي ء .

۱۵۸۰ م ۹۸۸ ق

میرزا محمد حکیم له کابل ولایو لاهور ئی کلابند کي ء. خود اکبر پاچا حکمران سعید خان دغه ښار په کلابندی کی وساتی او تسلیم نسو (ذیحجه) . پیر روښان دشنوارو په تور راغه کی د کابل د حکمران محسن خان سره جنگ وکي ء او په دغه جنگ کی (۵۶) کلن ووژل سو . ابوالقاسم نجم الدین قاسم کاهي کابلی شاعر او مؤلف په اکره کی وفات سو (۲ ربیع الثاني) . حاجی عارف قندهاری مورخ دهند په حصار تانده کی د مظفر خان سره وواژه سو .

۱۵۸۰ - ۱۶۰۰ م ۹۸۸ - ۱۰۰۹ ق

جلال الدین دبایزید پیر روښان زوی د پښتنو د آزاد یخواهي حرکت رهنما و .

۱۵۸۱ م ۹۸۹ ق

پخپله اکبر پاچا د میرزا محمد حکیم مقابلی به پر لاهور راغي ء او میرزا محمد حکیم ئی بیرته کابل ته راوشاړه . خو اکبر کابل ته پسی

راغي ء ، او میرزا محمد حکیم ئی وباڅښه ، د کابل او زابل حکمرانی ئی ورکړه (۱۴ صفر) . جلال الدین دبایزید پیر روښان ۱۴ کلن زوی په تیراه کی دخپل پلار پر خسای کښینو ست او د افغانانو آزاد یخواهان پر راتول سول .

د نیمروز ملک حیدر بن ملک محمود وفات سو (۲ رمضان) . د نیمروز ملک غیاث الدین محمد مړ سو (۹ ذی حجه) .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق

جلال الدین روښانی شل زره پلي او پنځه زره سپاره لښکر له تیراهه راوستل او د پښور حکمران سید حامد بخاری ئی په جنگ کی وواژه . قاضي محمد سالم لغمانی د درویش محمد خان غازي جنگنامه تالیف کړه چی نوم ئی (صفت نامه) دی او دکافرستان د درو دخلکو سره جنگونه بیانوی (دروما طبع ۱۹۶۵) . محمد صالح فارغی کابلی شاعر به هند کی ژوندی و .

عشقی کابلی شاعر د شیخ اسماعیل له پښته په هند کی وفات سو . شیخ قاسم دشینخ قدم زوی «ذکر الاولیاء افغان» و کښلـه (دا کتاب وړک دی) .

ملا محمد هروی عالم په هند کی وفات سو .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق حدود

دمیر کلان غزنوی شاعر او

حکمران د ژوند وخت . دغیوری کابلی شاعر دو فـات وخت په هند کی . دفاضل منشي کابلی د ژوند وخت په کابل او هند کی . امیر د پښتو تجوید نظم کي ء . میرزا محمد حکیم د همایون زوی په کابل کی سکه ووځله .

۱۵۸۳ م ۹۹۱ ق

سید صفایی د قندهار د بابا ولی لمسی د بکیر شیخ الاسلام هلته وفات سو (ذیقعدة) محمد هاشم کشمی بدخشی د محمد قاسم زوی د حضرت مجدد مکتو باتو د دریم جلد جامع او مولف صوفی وزیریدی ء «ارجب» پیر بابا سید علی قندوزی په باجوړ کی وفات اوښخ سو .

۱۵۸۴ م ۹۹۲ ق

پریدخشان او تالقان باندي عبدالله خان اوزبک حمله وکړه او میرزا سلیمان اوشا هرخ کابل ته راغلل او شمالي ولایات عبدالله خان ونيول .

قاضي نظام غازي خان بدخشی عالم او د شرح عقاید محشی ۷۰ کلن دهند په او د هکی وفات سو . ملا عالم گلپهاری د فواتح الولاية او صلصلة الجرس مؤلف په هند کی وفات سو .

۱۵۸۵ م ۹۹۳ ق

شهرزاده محمد حکیم د همایون زوی چی له کوچینوا ئی څخه د کابل حکمران و، وفات سو او په کابل کی دبابر په هدیره کی ښخ سو. (جمعه ۱۲ شعبان) او کابل مستقیما

د کنورمان سنگه تر اداری لاندی سو ، چی اکبر له هنده رالیږلی وو. (دمحمد حکیم ولادت ۱۵ جمادی الاولی ۹۶۰ ق) د خواجه محمود بن اسحاق شهبای هروی خطاط وژوند وخت .

په جـارو نک کی دنیمروز د لښکر مقابله له صفوی مظفر حسین میرزا سره .

۱۵۸۶ م ۹۹۴ ق

میرزا پاینده حسن غزنوی دبابر نامی دشپږ وکاو برخه په فارسی ترجمه کړه او وروسته بیا محمد قلی حصاری هغه د ۹۳۵ ق کال تر ترواقو پوری ترجمه کړه . د اکبر پاچا له خوا کنور مان سنگه د کابل سرلښکر او میسر شریف ئی صدرو .

د اکبر پادشاه او د جلال الدین روښانی جنگونه په خیبر ، تیراه، ننگرهار کی .

میر شمس الدین داعی کشمی شاعر دمیر جلال الدین زوی په کابل کی مړ سو .

خواجو ملیزی مؤرخ ، تواریخ افغانستان یا تواریخ خان کجور په یو سفرو کی تالیف کي ء . دا کتاب پیر معظم شاه په هند کی د تواریخ رحمت خانی په نامه لنډ کړی دی ء (د پښور چاپ ۱۹۷۰)

۱۵۸۶ م ۹۹۵ ق

میرزا سلیمان له لغمانه پر تالقان ورغی ، خو عبداللہ من خان د بلخ حکمران دی مات کي ء او هندوستان ته ئی وشاړه .

دکتور مان سنگه پر ځای د اکبر پاچا له خوا زين خان کوکه د کابل حکمران مقرر سو او هغه له کابل څخه ترانکه خپل حاکمان دلارو دساتنی لپاره مقرر کړل .
عبدالله خان دتوران پاچا پر خراسان حمله وکړه (۲۸ جمادی الاخری).

۱۵۸۶ م ۹۹۶ ق

عبدالله خان اوزبک سيستان ونيوی .
سلطان حسين ميرزا ددبيح الزمان ميرزا زوی سيستان ته راغی .
په سوات ، باجوړ ، وزيرستان ، تيراه کې داکبر پادشاه دلنښکرو جنگونه دجلال الدين زوينانی سره .

۱۵۸۸ م ۹۹۷ ق

داکبر پاچا لنډکړ په باجوړ او سوات کې پر پښتنو ور غل ، او پخپله اکبر دوهمه پلا کابل ته راغی ، او قاسم علي خان کابلې ئی ددی ځای حکمران مقرر کړ .

ميرزا سليمان دخان ميرزا زوی ددبخشان پخوانی حکمران (۷۷) کلن په لاهور کې مړ سو ، دی

دفارسی او اوزبکی ژبی شاعرهم و .
شيخ بوستان بړيخ «بستان الاولياء» وکينډی (پښتو) .
دنيروزملك محمد بن غياث الدين محمد مړ سو . اوس سيستان او يو يووی .

۱۵۹۰ م ۹۹۸ ق

عبدالرحيم خان د بيرم خان زوی داکبر پاچا په امر بابر نامه له ترکي څخه په فارسی ترجمه کړه .

ملك جلال الدين محمود د نيمروز پاچا سو . (دی قعه) رستم ميرزا صفوی پر نيمروز راغی او ملك نصرالدين نيمروزی ئی له خپلو زامنو سره وواژه (رجب) .

سيد معصوم قندهاری د تاريخ سند مؤلف داکبر پاچا په عسکري ماموريت کې داخل سو .

دشيخ ابن يمين کو سوی هر وی وفات او په سينان کلی کې ښخيدل .
د اکبر پاچا په امر د شهباز کلا د هندوکش په لمنو کې جوړه سوه .

۱۵۹۰ م ۹۹۹ ق

په سيستان کې وچ کالی او کاختی راغله .

۱۵۹۱ م ۱۰۰۰ ق

دجلال الدين روبڼا ئی لــوی جنگو نه داکبر پاد شاه له لنډکړو سره په سر کاوی ، مينی ، تروره بيله کې چی د جلال الدين ورره شيخ عمر ، خير الدين ، نور الدين پکښی و وژل سول .
سلطان محمود گدون د مهابن په لمنو کې د آزادۍ غور څنگ وکړ .
اخوند پنجو مولانا عبد الو هاب اکبر پوری د ده ملگری و . دوی د غرو د کاپرانو سره غزاري کولی ، او اخوند خالاک خټک ئی تاريخ د (سلوک الغزات) په نامه په پښتو وکينډی .

د شهباز خان خټک د خوشحال خان دپلار ولادت د خټکو په اکوړه کې .
ملك علي د ملك اسحق زوی د نيمروز امير وفات سو (رمضان) .
عبدالله نیازی عارف او صوفي ۹۰ کلن په سر هند کې وفات سو .

۱۵۹۱ م ۱۰۰۰ ق حدود

الله يار د شيخ صالح الکوزی قندهاری زوی خپل کتاب (تحفة صالح) وکينډی .
سلطان قندهاری شاعر په هند کې ژوندی و .
د ابتری بد خشی د ژوند وخت .

۱۵۹۲ م ۱۰۰۱ ق

جلال الدين رو ښانی له تيراهه تر سواته پښتانه سره راغونډ کړل او د اکبر پاچا ۵۰ زره لنډکړی

تيراه کړل . د هند وزير راجه بيربل ئی مړ کړ او زين خان کو که بل لوی امير اټک ته ځنی وتښتيدی .
۱۵۹۲ م ۱۰۰۱ ق حدود

ملا عمر خو یشکی رو ښانی عالم او مؤلف په اکوزو کې هستيدی او پر تصوف ئی رسالی کښلی دی .
مولانا سليمان هروی انصاری په هند کې مقامات العارفين و مرآة السالكين و کينډی .
عبدلر حمن مانکر وی د هزاره ضلع عالم او قائد او مؤلف ژوندی و .

۱۵۹۳ م ۱۰۰۲ ق

د اکبر پاد شاه له خوا شاه بيگ خان کابلې د قندهار نيو لوتـه را واستول سو ، او هغه ښار ئی له مظفر حسين صفوی څخه ونيوی .
(۱۰۰۳ ق) او د اکبر پاد شاه په مملکت کې داخل سو .
راجه تو در مل او قاسم خان کابلې د خيبر او کابل دلاری په ساتنه مقرر وو .

شيخ بوستان بړيخ پښتون شاعر او زاهد د گجرات په احمد آباد کې وفات سو (۱۱ ربيع الثاني) دی د اوليای افغان مؤلف دی .

مقصود هروی خطاط او هنر من او د اسطراب او کرو پوهاند په هند کې ژوندی و .

عبد الرحيم مانگرای عالم در دالميدع مؤلف ژوندی و .

۱۵۹۴ م ۱۰۰۳ ق

د اکبر پاچا لنډکړو قندهار

ونیویء .
میر معصوم نامی دسید صفا ئی
قند هاری زوی د قند هار کومکسی
مقرر سو .
خواجه نظام الدین احمد هروی
د محمد مقیم زوی د طبقات اکبری
لیکوال مؤرخ په هندکی وفات سو .
ملك جلال الدین محمود دنیروز
ملك قلعه سبز ته نقل مکان وکړه .
عیسی د اخوند پنجو شا گرد او
عالم د اهل بیت پر فضیلت یو کتاب
و کینښی .

۱۵۹۵م ۱۰۰۴ ق

جلال الدین رو بنانی د اکبر پاچا
عسکری مشر قلیچ خان کابل ته
وتښتا وه ، او له تیراهه تر کابل
او غزنی پوری ئی د پښتو نخوا
سیمې و نیو لی .
شاه بیگ خان کابلی چی داکبر
پادشاه له خوا دقندهار حکمران و ،
د کاکړانو ښو رښته ئی کښیناوه ،
او قند هار د اکبر په پاچا هی
پوری اړه در لوده .

ملك جلال الدین محمود د نیمروز
ملك د ملك شاه حسین سره د
قند هار نیو لوته ولاړل .
شاه محترم شاه کتور چی خان
ئی د هرات د سلطان حسین له
پښته باله په چترال کی د حکمرانی
کونډی تاسیس کړه .

مولانا آگه ابن یمین شبر غانی
شاعر او عالم په شبر غان کی
وفات سو ، د شعر د یوان لری .

سید معصوم نامی د قندهار په

سپیر وان کی د خپل نیکه سید
شیر قلندر سبز واری بن سید میر
انصاری تر مزی پر مزار یو
ډبر لیک و کینښی (۱۹ شوال) .

عماد هروی خطاط د محیی هروی
خطاط زوی په بلخ کی د عبدالمؤمن
خان لپاره د مولانا بلخی د مثنوی
یوه مزینه نسخه وکښله . (د کابل
دخطی نسخو کتابخانه) .

صادق محمد خان د محمد باقر
هر وی زوی د هند عسکری مشر
په دهو لپور کی وفات سو .

عیانی کابلی شاعر د هند په
یوه جنگ کی و وژل سو .

شیخ هاشم کشمی د خواجه
قاسم زوی مشهور نقشبندی صوفی
دزبنة المقامات مؤلف په هند کی
ژوندی و .

۱۵۹۷م ۱۰۰۶ ق

ملك شاه حسین د نیمروز له
تر قون خخه قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۸م ۱۰۰۷ ق

جلال الدین رو بنانی غزنی و نیویء
او د پښتنو منلیء مشر سو .
د سیستان ملکان او خلک له
هراته قلعه فتح ته راغلل ، او ملك
حسین د شاه عبس لید و ته
قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۹م ۱۰۰۸ ق

د نیمروز ملك شاه حسین په
هرات کی د شاه عباس لیدو ته
ولاړ .

عبد الله د ملا رکن الدین زوی
د پښتو شاعر ژوندی و

۱۶۰۰م ۱۰۰۹ ق

د اکبر پاچا لښکر و په غزنی کی
پر جلال الدین رو بنانی حمله وکړه ،
او د جنگ پر میدان د شاد مان
نومی په لاس ټپی سو او شریف
خان اتکه د اکبر پاچا سپه سالار ،
مراد بیگ دقرر کړه چی جلال الدین
مړ کی ، او سرئی د ډهلی دربار ته
واستوی .

تر جلال الدین رو بنانی وروسته
د ده ورا ره احدات د عمر شیخ زوی
د بایزید لمسی ئی پر خای
کښینو ست .

۱۶۰۰-۱۶۲۵م ۱۰۰۹ - ۱۰۳۵ ق

احدات د عمر شیخ زوی د پښتنو
دآزادیخوا هی د نهضت مشر و .

میر معصوم نامی قند هاری شاعر
او عالم او ددیرو آثارو مؤلف ، تا ریخ
سنه یا تا ریخ معصومی
و کینښی (۱۰۰۹ ق)

دو لت خان لودی د هند پښتون
قائد په احمد نگر کی مړ سو .

۱۶۰۱م ۱۰۱۰ ق

شیخ متی کاسی افغانی زاهد
او صوفی په هند کی وفات سو .
مولانا نیازی شاعر د مولانا
وصالی بد خشی زوی له دکنه حجاز
ته ولاړ او هوری مړ سو .

سیدو خان د معروف زوی د
قندهار په مشر توب دشاه عباس
صفوی له خوا پیژندل سوی و او
مرکزی ارغسان و .

زین خان کوکه د خواجه مقصود
هروی زوی د لاهور صوبدار او

شاعر مو سیتی دان وفات سو .
د نیمروز ملك شاه حسین په
مروکی دشاه عباس ملگری و .
میر درست کابلی خطاط او عیار
شناس په هند کی ژوندی و .

۱۶۰۲م ۱۰۱۱ ق

میرزا حسن د شاه رخ بدخشانی
زوی پر قند هار حمله وکړه ، خو
شاه بیگ کابلی د قند هار حکمران
دی مات کړه او چخچران ته
وتښتیدی (ذی حجه) .

محمد صالح ندایی چی په کابل
کی دخسرو شیرین مثنوی دخواجه
حسن خالدار په نامه او صرف بهائی
هم نظم کړی و ، په دغه کال هند او
حجاز ته ولاړ .

۱۶۰۳م ۱۰۱۲ ق

میر معصوم نامی قند هاری د
تاریخ سند مؤلف داکبر پاچا له
خوا د ایران صفوی دربار ته سفیر
واستول سو او د ده زوی میر
بزرگ چی ور سره و ، د فراه او
قند هار ترمنځ ئی د ښور او پرغره
یو ډبر لیک و کینښی .

خواجه محمد باقی کابلی نقشبندی
صوفی او عالم په هند کی وفات
سو .

۱۶۰۴م ۱۰۱۳ ق

د احمد بن ابی القاسم بن محمد
بن سالم بن عبد العزیز بن شعیب
هروی صوفی د ژوند وخت
(ولادت ۹۲۰ ق) .

۱۶۰۵م ۱۰۱۴ ق

جلال الدین محمد اکبر د همایون
زوی ۶۴ کلن پسله (۵۲) کالو

حبيب الله هروی نور زی خپل د پښتنو تاريخ (مخزن افغاني) د هند په برهان پور کې تمام کړی (جمعۀ ۱۰ ذی حجه - ۲۲ جنوري) په فارسي ژبه .

اخوند درو یزه ننگر هاری خپل فارسي کتاب تذکرة الا برار والا شرار و کینس .

خوشحال خان خټک د شهباز خان زوی د خټکو دا کورې په سرای کې وزېږېدی. دی د پښتو لوی شاعر او قومی زعيم و (ربيع الثاني - مئی).

احمدیادگار په هند کې تاريخ شاهي ، ياتاريخ سلاطين افغانه (وکینس (دکلکتی چاپ ۱۹۳۹م).

۱۶۱۴م ۱۰۲۳ق

ملك شاه حسين له نيمروز څخه کيچ او مکران ته ولاړ (۱۷ شعبان) .

۱۶۱۵م ۱۰۲۴ق

احداد رو ښاني په چرخ کې د جها نگر پاچاله لښکرو سره جنگ وکړی چې درې زره تنه ملگری یی مړه سول . او احدات د قند هار خواته ولاړ .

عبدالطيف د عبد الله عباس زوی د بنير او سيدونکي په تيراه کې د مولوی معنوی د مثنوی اتيا خطی نسخې سره مقابلې کړی ، او يوه صحيحه نسخه يې ځنی جوړه کړه (د کابل او پېښور خطی کتابخانه).

مير عماد حسنی مشهور خطاط اونسعليق ليکونکی چې ډير وخت په هرات کې و، د شاه عباس په

۱۶۱۱م ۱۰۱۹ق

مير معصوم نامی قند هاری په بهکر کې امين الملك و ، اوپه دغه ښار کې وفات او ښخ سو (جمعۀ ۶ ذی حجه) .

د نيمروز شاه ابو القاسم او شاه حبيب الله او امير سيد علی ارامير حسن مړه سول . او ملك شاه حسين له فراه څخه اصفهان ته ولاړ .

قند هاری ملا الف هوتک خپل پښتو بحر الايمان منظوم کړی. حسن بن محمد الخاکی شیرا زی احسن التوا ريخ و کینس ، چې د افغاني شاهانو احوال هم پکښی سته .

۱۶۱۱م ۱۰۲۰ق

احداد د عمر شيخ رو ښاني زوی دپښتنو قائد ، پر کابل حمله وکړه اوپه بالا حصار کې يې د معزالملك سره جنگ وکړی ، چې احدات ملگری بارکي په دی جنگ کې مړ سو ، نو احدات بيرته لوگر ته ولاړ (دوشنبه ۲ صفر) .

د جها نگر له د رباره د پنجاب حکمران قليچ خان کابل ته احدات مقابلې ته مقرر سو .

احمد خان کښود په بيگ خان زری معدن اخبار احمدی (مجمع التواريخ) په هند کې دپښتنو پاچها نو پر احوال و کینس .

امام الدين متی زی د شيخ کبير زوی دتاريخ افغاني مؤلف په پېښور کې وزېږېدی.

۱۶۱۳م ۱۰۲۱ق

خواجه نعمت الله بن خواجه

دخورا ډيرو کتابو مؤلف دی .

۱۶۰۶م ۱۰۱۵ق

جهانگیر پاچا د پېښور له خواکابل ته راغی (۱۸ صفر) دشير خان افغان دپېښور او عرب خان جلال آباد حکمرانان او عارف دملاصاد حلوی زوی ئی د کابل په قضاا صدارت مقرر کړل او د کابل حکمران کفالت ئی تاش بیگ خان نه وسپاره .

د جها نگر په امر د کابل په بالا حصار کې ودانۍ جوړې سوي د نيمروز ملک غياث الدين محمود وفات سو .

۱۶۰۷م ۱۰۱۶ق

خان دوران شاه بيگ خان کابلې د جها نگر له خوا د کابل او تيرا او بنکښ او بنير صو بدار مقرر سو (جمادی الاولی) دی تر ۱۰۲۶ق پورې د کابل صو بدار و .

د جها نگر په امر د بابر پاچا د قبر شنخته د ده پر قبر په کابل کې و درول سوه .

محمد صدیق هدايت کشمی د «مبداء و معاد» رساله دشيوخ احمد مجدد سر هندی له افاد اتو څخه و ليکله د شيخ قاسم متی زی د تذکره اولیای افغان د مؤلف وفات د هند په چنار گي کې .

۱۶۰۸م ۱۰۱۷ق

دنيمروز ملک شاه حسين دهرات له لاری حجاز او حج ته ولاړ .

۱۶۰۹م ۱۰۱۸ق

د نيمروز ملک شاه حسين له مکرانه را ستون سو (۱۵ شعبان) .

پاچهي دهند په اکبر آباد کې وفات سو (۱۳ جمادی الاخری) او د ده زوی شاهزاده سليم د نور الدين محمد جها نگر په لقب په آگره کې ۳۸ کلن پر تخت کښینو ست (۱۸ جمادی الاخری) .

۱۶۰۵ - ۱۶۲۷ ۱۰۱۴م - ۱۰۳۷ق

د نور الدين محمد جها نگر بن اکبر پادشاه د پاچهي دوره .

د صفويانو لښکر له هراته راغلل او قندهار يې کلابند کړی خو د جهانگیر له درباره ميرزا غا زی ترخان راغی او قند هاری و ساتی، صفوی لښکر ئی و شړل (۱۲ شوال ۱۴ ق) وروسته د قند هار حکمران ميرزا غازی و .

شيخ محمد صالح الکوزی په قندهار کې ژوندی و دی د پښتو شاعر او عالم او زاهد سړی و چې ملا الله یار د ده پر احوال باندی تحفه صالح و کینس .

ملا يحيی (محبی) با غد شتی هروی خطاط او شاعر د محمد حسين زوی د هرات په گاز رگاه کې يوه نو شته په عالی ثلث و کښله چې د (عمل امام قلبی خاتم بر) ليک هم لری . يحيی د فتوح الحرمين ناظم او دديوان خاوند دی .

عبدالكريم د اخوند درويزه زوی د خپل پلار پښتو مخزن اسلام تکميل کړی .

۱۶۰۶م ۱۰۱۴ق

د علی بن محمد سلطان هروی مشهور په ملاعلی قاری مشهور فقيه او مؤلف وفات په مکه کې دی

امر د مسعود بك مسگري په لاس وواژه سو، مولانا ابوالبقا نو سوي خرا ساني خطاط د ده معاصر و.

۱۶۱۶ م ۱۰۲۵ ق

ميرزا ارشد برنا بادي هروي شاعر او مولف او خطاط په برنا باد كې وزيريدي ؤ.

د نيمروز ملك غياث محمدي او مير محمد وفات سول .

— ۱۶۱۷ م ۱۰۲۶ ق

مهابت خان دبنگېښ د صوبې حكامان مقرر سو او رشيد خان يې كډمكي و . (ربيع الاول) .

خان دو ران شاه بيگ خان كابلې دتمېنې صوبدار سو ، او په عوض كې قليچ خان د كابل صوبدار سو .

۱۶۱۷ م ۱۰۲۷ ق

د لاور خان كاكړ د كشمير صوبدار مقرر سو .

شاه حسين بن ملك غياث الدين محمد دسيستان دملكانو تاريخ احياء المارك تاليف كي ؤ .

۱۶۱۸ م ۱۰۲۸ ق

د احمداد روښاني او امان الله د مهابت خان زوى دجهانگيري لښكر مشر جنگ او د احمداد ماته .

د نيمروز ملك جلال الدين محمود اصفهان ته ولاړ .

ملايحيي محيي دهرات خطاط او شاعر وفات سو .

۱۶۱۹ م ۱۰۲۹ ق

د جهانگير له خوا خواجه عبد العزيز نقشبندي د بهادر خان اوزبك پر خاى د قندهار صوبدار

اوبا يا خواجه نى كومكى مقرر سو.

۱۶۲۰ م ۱۰۳۰ ق حدود

پير محمد حنيف پلوسى پران مجموعه تاريخ افغانان وكيښ . له مخزن اشغالي او اسرار الافغان او تذكرة ابرارو اشرار شخه اقتباس (ديپنپور موزيم خطي نسخه) .

ابراهيم بيتني دنعمت الله هروي پرمخزن افغانى باندې الهاقات زيات كړل .

۱۶۲۱ م ۱۰۳۱ ق

د شاه عباس صفوى لښكر وقندهار ونيوى او خواجه عبد العزيز دجهانگير حكامان تسليم سو (جمادى الاولى) .

شير خان ترين د پښين ملـى مشرو .

۱۶۲۲ م ۱۰۳۲ ق

د شاه عباس صفوى له خوا گنج علي خان دقندهار حكامان سو .

حسين خان په پښتو او فارسى تواريخ اشغان وكيښ .

۱۶۲۳ م ۱۰۳۳ ق

مدار المها م خواجه ابوالحسن د كابل حكامان او دده زوى احسن الله ظفر خان يې په وكالت دجهانگير له خوا مقرر سول .

د پير سبـاك د كلې پير معظم شاه په هند كې تواريخ حافظ رحمت خاني د خواجه مليزى د تواريخ افغانه شخه اقتباس او لنډ كي ؤ .

۱۶۲۴ م ۱۰۳۴ ق

شيخ احمد مجد د الف ثاني د مولانا عبدالاحد كابلې نقشبندي زوى ۶۳ كلن په سر هند كې وفات

او بنخ سو (سه شنبه ۲۸ صفر) . مير محمد صلاح او بهى خطاط د شرآزي عرفى كليات په هرات كې وكيښ (د هرات د ملا محمد على خطاط نسخه) .

مولانا شيرعلي هروي خطاط ژوندى و ۱۶۲۵ م ۱۰۳۵ ق

جهانگير د پښور له خوا كابل ته راغى (يكشنبه ۲۱ شعبان) دى له كابلې ددى كال په آخر كښى هند ته ولاړ .

د احمداد روښاني په مشرۍ د تيراه د پښتنو او د جهانگير دكابل دحكامان ظفر خان ترمنځ جنگ او د احمداد وژل او دده پري كړى سر پهلى ته استول .

تر ده وروسته نى زوى عبدالقادر روښاني پر خاى كښينوست .

۱۶۲۵ م ۱۰۳۵ ق — ۱۰۴۴ ق عبدالقادر د احمداد روښاني زوى د پښتنو مشرو .

۱۶۲۶ م ۱۰۳۵ ق

د بهاكو خان يوسف زى او د كې .

شهباز خان خټك جنگ په جهانگيره كې امير خليل قلندر هراتى خطاط په حيدرآباد د كن كې وفات سو. د كابل په جلگه كې دراجپوتانو او كابلينانو جنگ او د ۹۰۰ راجپوتو وژل او ۵۰۰ را جپوت نيول او خرڅول .

يحيـا سبز وارى هروي منشى او شاعر په مكه كې وفات سو .

۱۶۲۷ م ۱۰۳۷ ق

د نظام الدين بن عبدالشكو د بلخي حنفى مفسر درياض القدس

او شرح لمعات عراقى د موفات .

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

جهانگير د جلال الدين اكبر زوى په لاهور كې ۶۰ كلن پسله ۲۲ كاله پاچهي وفات سو او د ده زوى شاهزاده خرم د شهاب الدين محمد شاه جهان په نامه په آگره كې پاچا سو (دوشنبه ۷ جمادى الثا نيه ۱۶۲۸ — ۱۶۶۵ م ۱۰۳۷ — ۱۰۷۶ ق د شاه جهان ين جهانگير ياد شاه د پاچهي دوره .

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

ندر محمد خان د ماوراالنهر پاچا او د ده زوى عبدالعزيز باميان ونيوى او په قلمه ضحاك كې خنجر خان محاصره كي ؤ (۱۵ رمضان) وروسته نى درى مياشتى كابل هم كلا بند كي ؤ خوچى شاه جهان خواجه ابوالحسن مهمند او مها بت خان د ۳۵ روز لښكرو سره كابل ته راواستول (۱۵ ذيقعدة)

۱۶۲۹ م ۱۰۳۸ ق

د شاه جهان لښكر راوړسيد ل او كابل نى د ندر محمد خان له محاصرې شخه خلاص كي ؤ (جمعه ۱۶ محرم) ندر محمد خان دغوري له لارې بلخ ته ولاړ . د مهابت خان له خوا عوض بيگ د ضحاك د كلا په قلمه دارى مقرر سو .

شير خان ترين د حسن خان زوى د قندهار او هند تر منځ دپښين لار ونيواله او د قندهار د صفوى حكامان علي مردان خان سره ونښت .

كامران خان سد وزى په قندهار كې خپل كتاب (كليد كامرانى)

و کينيس .

پير عني هروي خطاط د عبدالرحيم غنبرين قلم زوی د سعدي گلستان په ښکلي نښتعلیق د شاه جهان د کتابخاني لپاره وکينيس (۲۴ صفر غره آبان دکابل د خطي نسخو کتابخانه) مخلص الدوله افتخارخان کابلي د احمد بيگ اتکه زوی د جمون فوجدار شو .

۱۶۲۹ م ۱۰۳۹ ق

د کمال الدين پښتون غور څنگ او په يو لم گذر کې د عبدالقادر او کريمداد او محمد زمان روښانيانو په ملگري د دهلي له لښکرو سره جنگ او د پيښور کلابند کول او د سعيد خان صوبدار مقاومت .

۱۶۳۰ م ۱۰۴۰ ق

پير خان د دولت خان زوی چې په (خان جهان لودی) مشهور او د هند لوی اميرو دشاه جهان د لښکرو سره په جنگ کې و واژه سو (دوشنبه غره رجب)

ميرزا خان د نورالدين روښاني زوی د پښتو شاعر په دکن کې وواژه سو .

احمد بيگ اتکه کابلي دشاه جهان له خوا د ملتان فوجدار شو .

دريا خان رو هيله دا و دزی په هند کې ووژل سو .

محمد عالم بن شيخ محمد صالح ندايي سمر قندی د غزني خان لپاره د غزني دمشايخو تاريخ (مرآه الاوليا) وکينيس . (د تاشکند خطي نسخه ۱۰۹۶ ق)

سيد عبدالوهاب د سيد غازي زوی مشهور مجاهد او عالم اومولف

(اخوند پنجو) د پيښور په اکبر پوره کې ۹۶ کلن وفات او ښځ سو (دوشنبه ۲۷ رمضان) دی په ۹۹۰ ق اکبر پوری ته راغلی و او دپښتو کنزالد قايق ئي منظوم کي .

۱۶۳۱ م ۱۰۴۱ ق

خواجه خضر خان د سدو خان زوی د قندهار مشر شو د ده نور وروپه مغدود خان - زعفران خان کامران خان - بهادر خان ورسره ملگري وو .

شير خان ترين له پښينه پرسیوی لشکر کښي وکړه او د صفوی لښکرو مشر عني مردان خان له قندهار پر پښين حمله وکړه او شير خان د ملتان له لاری د شاه جهان در بار ته پناه وروپه (رمضان)

۱۶۳۲ م ۱۰۴۲ ق

رحمان بابا د پښتو صوفي شاعر د پيښور په بهادر کلي کې وزپړیدی دی د عبدالستار مومند زوی و (وفات ئي ۱۱۱۸ ق)

اسد خان د معصوم کابلي زوی د غزني تهانه دار شو .

۱۶۳۴ م ۱۰۴۴ ق

سعيد خان دکابل حکمران عبدالقادر روښاني او الله داد د جلال الدين روښاني زوی ونيول او په هند کې بند يان شول .

۱۶۳۶ م ۱۰۴۶ ق

عبدالقادر د روښاني احدات زوی په پيښور کې محبوس وفات سو .

۱۶۳۷ م ۱۰۴۷ ق

کريمداد د جلال الدين روښاني زوی په پيښور کې د شاه جهان په حکم وواژه سو . (رمضان)

شاه جهان د کابل حکمران سعيد خان وگو ماره چې د قندهار دنيولو هڅه وکي ، د قندهار حکمران علي مردان خان د ملک مغدود او ملک کامران د سدو خان د زامنو په ملگري د صفویانو اقتدار په قندهار کې ختم کي او دشاه جهان لښکرو قندهار ونيو (۲۳ شوال) او سعيد خان دشاه جهان له خوا دلته حکمران سو (۱۷ ذيقعدة)

سياوش د صفوی لښکرو مشر پر قندهار راغي او د سعيد خان سره ئي په سنزري کې جنگ وکي . خومات سو نو اولاي او د قندهار د غربي خوا کلا وی د شاه جهان لښکرو ونيولي (دوشنبه ۲۶ ذيقعدة)

۱۶۳۸ م ۱۰۴۸ ق

سعيد خان د شاه جهان لښکر مشر د قندهار مشران ملک مغدود سدوزی او ملک علاول ترين اوحيات ترين د خان ملگري کړه او ساروان کلا ئي ونيوله وروسته ئي د زمين داوړ ښار کلابند کي او په ۱۶ صفر ئي له رو ښن سلطان څخه ونيوی .

سعيد خان په ۲۳ دربيع الثاني کلابست له محراب خانه څخه ونيو اود ربیع الثاني په ۲۱ ورځ ئي له صفی قلې څخه گريش هم ونيو او په دی ډول د قندهار ټوله سيمه د شاه جهان لښکرو لاس ته کړه (۸ جمادی الاولى)

اخوند درويزه ننگر هاري د گدای زوی په پيښور کې مړ او ښځ سو (د پښتو مخزن اسلام او فارسي

تذکره الابرار والاشرار او ارشاد الطالبين مولف)

۱۶۳۹ م ۱۰۴۹ ق

شاه جهان له پيښوره کابل ته راغي (۲۵ محرم) داراشکوه ئي غزني ته واستاوه اوسعيد خان ئي دده هزاره جات دپلنگتوش د غور څنگ مقابلي ته واستاوه اوغه د هزاره مشر مير اسماعيل د ۲۷ تنو مشرانو سره کابل ته راوستل (۲۱ صفر) د قندهار مشران ملک مغدود او د کامران سدوزی په کابل کې شاه جهان ته راغلل او پخپله پاچا له کابله لاهور ته ولاړ (۲۵ ربیع الثاني) قليچ خان د قندهار اوسعيد خان د کابل حکمران سول .

ملک او دل د قندهار قومی مشر او ملک حمزه د سيستان د ملک جلال الدين زوی سره ملگري سول اردهلمند په خانشين کې په ملی غور څنگ لاس پوری کي له خوملک او دل په جنگ کې ووژل سو او حمزه د سيستان قلعه فتح ته ولاړ (شعبان)

اشرف خان هجري د خوشحال خان زوی د پښتو ديوان خاوند شاعر په اکوپه کې وزپړیدی . قاضي تولاک د بلخ قاضي القضاة په بلخ کې وفات شو .

د بنير عبداللطيف عباسي د مولينا بلخي د مثنوی او حديقه سنایی د نسخو مرتب او د لطايف اللغات مولف وفات شو .

۱۶۴۰ م ۱۰۵۰ ق

محمود ابن ولي خيل دائرة المعارف د بحر الا سرفي متاقيب الاخبار

جغت او قليچ خان قندهار ته واستول
سوه (ربيع الاول)
۱۶۴۵ م ۱۰۵۵ ق
محمد طاهر بن قاسم (ابولقا سم)
خپل کتاب عجائب الطببات په بلخ کې
د ندر محمد خان لپاره تا ليف کې ء
(د کابل خطي کتا بخانه اود ازبکستان
اکاديمي علوم)
اصالت خان او علي مردان خان
د ندر محمد خان مقابلي ته له کابل څخه
غوربند ته ولاړل (۲۶ جمادي الاولی)
او په هندو کش او اندراب کې جنگونه
وکړه. نو شا هزاده مراد بخش د ۶۰
زرو لښکرو سره د شمالي افغانستان
دنيو لو لپاره له لاهور څخه کابل ته را
رهي سو.
خو شحال خان خټک د شاه جهان
په لښکرو کې تر اندراب او بدخشان څخه
ولاړ.
۱۶۴۶ م ۱۰۵۶ ق
شاهزاده مراد بخش له پيښور څخه
کابل ته راوړسیدي (۹ ربيع الثاني)
او په ۲۱ چاريکارته ولاړ او دربيع
الثاني بغه ۲۲ پخپله شاه جهان هم
دوهمه ځلې
کابل ته راغي ء.
شاهزاده مراد بخش مراد بخش
شمالي افغانستان تر بلخه پورې
ونیوی (۳ جمادي الثاني) ندر محمد
خان دشیر غان په جنگ کې مات او
مړو ته و تښتیدي ء.
شاهزاده مراد بخش د بلخ تر نیولو
وروسته کابل راغي ء اود شاه جهان
له خوا مددالمهام سعد الله خان
د شمالي ولاياتو حکمران او نور حاکمان

هم داسی مقرر سول:
د بلخ صوبدار بسا در خان
داوود زی.
د بدخشان حاکم قليچ خان او نظر
سپهر خویشکی.
د اند خواجه حاکم رستم خان او
راجا پهار.
د غوري حاکم شاه بيگ خان.
د ميمني حاکم شاد خان.
د اند خواجه حاکم در دولت خان.
د خان آباد حاکم حيات ترين.
د رستاق حاکم خنجر خان.
د شير غان حاکم جبار قلي.
د سر پل او سان چار يک حاکم
خوشحال بيگ.
د آقچي حاکم شاد مان پکلي وال.
د خلم حاکم خواجه عبدالعزيز.
د دره گز حاکم پهار لوا نې.
د بابا شا هو حاکم محمد شاه
قديم.
د نارين حاکم شاه محمد.
د مو من آباد حاکم شيخ فتح الله.
د ايک حاکم افلاطون بيگ.
د رباط ريزگان حاکم سلطان
بايزيد.
د خنجان حاکم ميرک بيگ.
د دو شاخ حاکم عبد الغفور
بيگ.
د فتح آباد حاکم فرخ حسين.
د قريشک حاکم محمد زمان.
د اندراب حاکم قاسم بيگ.
د کولاب حاکم جلال الدين دروازي.
د شير و زرو الما نانو پر قندوز حمله
وکړه، خو را جروپ د قندوز لښکري
مشر دوی و شړل او ښارني وسا ته

په نامه د ندر محمد خان لپاره په
بلخ کې په فارسي وکيښ دا کتاب
په ۱۰۴۴ ق شرو سوي و (خطي
د شوروي کتابخاني) علي مردان
خان د کشمير حکمران د کابل او
صفدر خان د قند هار او سردار
خان د بنکېس په صوبداري مقرر
سول (شوال)
ملک مغدود خان او کامران د
سدو خان زامن د قندهار مشران
دهلي ته ولاړل.
دمولانا نورالدين هروي خطاط وفات.
خواجه محمد صديق هدايت
بدخشاني نقش بندي صوفي اوشاعر
په دهلي کښي وفات شو (شوال)
حسين شهابي هروي خطاط په هرات
کې ژوندی و.
۱۶۴۰ م ۱۰۵۰ ق حدود
داخوند قاسم شنواري پاپين خپل
د پښتو فوايد الشريعة د مولف د
ژوند وخت.
په همدغه وخت کې بابو خان
د پښتو بل مولف ژوندی و.
خدا داد سلطان (خود کسی)
سدوزي د خضر خان زوی د قندهار
مشر و ده د خپلي سيمي ټک له غلجو
سره د جلند بل سنگي وټاکه،
بړوب او بوري ئي هم ونيول.
۱۶۴۱ م ۱۰۵۱ ق
د خوشال خان خټک حکمراني په
ختکو کې
- ۱۶۴۲ م ۱۰۵۲ ق
د شاه صفی صفوی سپه سالار
رستم خان مرگي د قند هار نيولوته
وگو مارل سو، خوشاه جهان شهزاده
دارا شکوه او مراد بخش د پرو لښکرو
سره قندهار ته را واستول.

خکه چې شاه صفی په ۱۲ صفر
مړ سو، نو پر قند هار لښکر کشي هم
وځنډيده او دواړه شهزادگان بير ته
هند ته لاړل (۱۵ جمادي الاخری)
حسن خان شاملو د هرات حاکم او
تکره نستعلیق ليکول په هرات کې
وفات او ښخ سو.
د سعادت خان د خوشحال خان د زوی
ولادت (۶ محرم - ۱۷ اپريل)
۱۶۴۳ م ۱۰۵۳ ق
ملک مغدود سدوزي د قند هار
مشر د کابل ديوان مير يحيی سره په
جنگ کې وواژه سو.
نودي معزول سو او پر خای ئي
مير صمصام الدو له کابل ته مقرر
سو.
خليل بيگ د غوربند او قلعه ضحاک
تهانه دار سو.
بهرام خان د خوشحال خان زوی
د زيريندي (ربيع الاول - جون).
۱۶۴۴ م ۱۰۵۴ ق
صفدر خان د قند هار صوبدار مړ
سو او پر خای ئي سعيد خان ظفر
جنگ مقرر سو.
راجه جغت دکلات قلعه دار کابل
ته مقرر او پر خای ئي خانه زاد خان
د سعيد خان زوی مقرر سو.
پر دل خان بريخ دبست او گريش
قلعه دار سو وروسته نو خان زاد
خان د زميند او قلعه دار سو او دده
ورور عبدالله کلات ته مقرر سو.
ندر محمد خان خپل زوی سبحان
قلي د پلنگتو شير خای بلخ او
بدخشان ته را واستاوه او پر قندهار
هم د صفویانو د حمله خطرو، نوراجه

او دارا شکوه ئی دکابل په حکمرانی پرېښو.
میر من نازو تو خي دسلطان ملخي
لور دميرويس خان مور دپښتو
شاعره دقلات په توخو کی و زیږیده.
قاضي محمد اسلم هروی مشهور
عالم اود کابل قاضي و فات او په
لاهور کې ښخ سو.
میرک بلخي شاعر (فکری) په
اصفهان کې و فات سو.

۱۶۵۱ م ۱۰۶۲ ق

شاه جهان خپل زوی دارا شکوه
دیو لکو لښکرو او ۵۴ توپو او ۱۷۰
جنگي فیلانو سره دکابل له خوا پر
قندهار را واستاوه او ودریمه پلائی
محراب خان صفوی په قندهار کې
کلابند کړی خو تر (۵) میا شتو
کلا بندی وروسته نا کامه هند ته
ستون سو (ذیقعه) او قندهار
صنویانو ته پا ته سو.

خواجه فاضل بیگ دکابل ا میر
وفات سو، قبر او شنځنه ئی دکابل
په عاشقان او عارفان کی ده.

۱۶۵۲ م ۱۰۶۳ ق

دشیخ رحیمکارکستیر کا صاحب
بن ابك صاحب مشهور صوفی او
مرشد وفات ۸۰ کلن جمعه ۲۴ رجب
مساوی ۲۱ جون. دی دپېښور د نو
ښاره سره ښخ اوردکا کا خیلو نیکه
دی. (ولادت جمعه ۱ رمضان
۹۸۳ ق).

رشید خان بدیع تو نی لطایف
الخبار یا تاریخ قندهار و کینین،
دتیر کال دکلابندی حال.
(دبر تانیا دعوزیم او اند یا آفیس
خطی نسخی).

وخت کی شاه جهان شلر مه پلاکابل
ته راغی، خو قندهار ئی صفویانو ته
پرېښود اود روژی په میا شت بیر ته
لاهور ته ولاړ، او رنگز یب هم
دقندهار محاصره پرېښو او
لاهور ته ولاړ (ذیقعه).
مولانا نور محمد (محمد یو نس)
د اسیان د کوهستان مجاهد او
مدرس وفات سو.

۱۶۵۰ م ۱۰۶۰ ق

شاهزاده شیر خان د خضر خان
سدوزی زوی دقندهار مرزبان ووده
خپل رقیب حسین معضود خان زوی
ملتان ته و شاپه او ټولو ابدالیو
تر فراه پوری دی په مشرۍ و مانه،
بدال خان با میزی او میر الکوزی
هم دده تا بعان وو.

حاجی عبدالعلی تالقانی منشی او
دانشاء دکتاب مؤلف په هند کی مړ
سو.

شیخ امام الدین محمد عنایت الله
دشیخ کبیر بالا پیر متی زوی
دتاریخ انساب افغانی مؤلف په پېښور
کی مړ او ښخ سو (ولادت ۱ محرم
۱۰۲۰ ق).

۱۶۴۳ م ۱۰۶۱ ق

شاه جهان خپل زوی او رنگز یب
د ۶۰ زرو لښکرو ۴۰ توپو او لسو
جنگي فیلانو سره دملتان له لاری
پر قندهار را واستول (۱ جمادی -
الاولی) او شاه جهان هم پنځمه پلا
کابل ته راغی (۱۶ ربیع الاول)
قندهار دوی میا شته کلابند سو،
خو او رنگز یب نا کامه کابل ته
ولاړ، او شاه جهان هم له کابل په
ناکامی هند ته ستون سو (رمضان).

خان دندر محمد خان زوی پر بلخ
راتی او پخپله ندر محمد خان هم له
ایرانه راغی نو شاه جهان کابل ته
راغی او شهزاده او رنگز یب ئی
دهند کشش شمال ته واستاوه
(سلخ ربیع الاول) دده عبدالعزیز
خان له لښکر و سره سخت جنگونه
وکړه او هغه ناچاره سو چی ور آمو
آمو واورو (۱۸ جمادی الاولی).

شاه جهان د رجب په میاشت کی
له کابل په پېښور ته رهسوی سو او
شهزاده او رنگز یب هم په ۱۴
شعبان له بلخه کابل ته ولاړ.
له بلخه تر میمنی پوری سیمي
ندر محمد خان او دده زوی عبدالعزیز
خان ته پا ته سوی.

الله داد دجلال الدین روښانی زوی
(رشید خان) په دکن کی وفات سو.

۱۶۴۹ م ۱۰۵۹ ق

دولت خان سدوزی دقندهار
کوټوال ته دوهم صفوی شاه عباس
یو دوستی فرمان صادر کړی اود
قندهار مشر سو، ده د صفوی
حکمران زمان خان سره جنگونه
وکړل، او آزاد حکمران و، دده په
وخت کی حیات سلطان او لښکر خان
دسلطان خدا داد زمان دشپږ و زرو
ابدالی کورنیو سره ملتان ته ولاړل
شهزاده او رنگز یب دملک حسن
افغان په ملگری راغی اود قندهار په
ښار کی صفوی حکمران محراب خان
کلابند کړی (۱۴ جمادی الاولی) شاه
عباس محراب کو مک ته ۳۰ زره
سپاره واستول او دقندهار په سیمه
کی سخت جنگونه و سوه. په دغه

(رجب) دوی اندخوچ چور کړی او تر
آمو و او بنستل.
دشاه جهان په امر دبا بر شاه
دمر مرو سپین مسجد په خلو ښست
زره روپی جوړ کړه سو.
دشاه جهان په امر دنملی باغ ودان
سو.

محمد صالح کمبود (محاربه بلخ)
کتاب ددی ښار دکلابندی په شرحه
کې و کینین (دبر تانیا دمو زیم خطی
نسخه)

محمد یوسف دشیخ رحمت الله
انکی زوی منتخب التواریخ وکینین
(دکلیمرج خطی کتابخانه) دشاه جهان
له خوا خواص خان دقندهار په
صوبداری او خواجه عبدالرحمن
دبد خشان بخشی او سعادت خان
دتر مذ په قلعه داری او سید اسدالله
دزمیندور په حکمرانی او ذوالقدر خان
خان دکابل په قلعه داری مقرر سول
او پخپله پېښور ته لاړ (۲۶ شعبان)

۱۶۴۶ م ۱۰۵۶ ق

الهام داد الله داد روښانی زوی
دهند په ناندیر کې وفات سو.

۱۶۴۸ م ۱۰۵۸ ق

شاه عباس صفوی د (۵۰) زرو
لښکرو سره قندهار تر دوو نیمو
میا شتو کلابندی وروسته و نیو
(۹ صفر) او محراب خان ئی دکلابست
او زمیندور په نیولو وگو ماره او
پخپله بیر ته دهرات له لاری ایران
ته ولاړ.

خکه چی دافغانستان پر شمالی
ولایاتو حملی کیدی او عبدالعزیز

۱۶۵۳ م ۱۰۶۳ ق
عبدالقادر خان خوشحال خان زوی
د پښتو شاعر او مؤلف و زیږېدلی
(۲۵ دی حجه = نومبر).

موبد شاه په دبستان مذا هب کې
دروښانيانو ښه معلومات وکښل.
توکل بیګ بن لو یګ (تولګ)
بیګ حسینی واقع نو یس په غزني
کې د شاهنا می منتخب او منشور
کتاب (تاریخ دلکشای شمشیر خانی)
د غزني د حکمران شمشیر خان
لپاره و کښی.
(د کابل خطي کتابخانه اود بر تش
موزیم خطي نسخه).

۱۹۵۴ م ۱۰۶۴ ق
بنګینو سره د خوشحال خان او
خټکو جنگ.
مبارک خان نیازی د محمد خان زوی
د ننگین د صوبې ته نه دارسو.

۱۶۵۵ م ۱۰۶۶ ق
هادیداد د جلال الدین رو ښا ته
زوی دهند په ناندیر کې وفات سو.

۱۶۵۶ م ۱۰۶۷ ق
بېنا در خان افغان د کابل مستقل
صوبدار معزول او پر خای ئی
د شاه جهان له درباره رستم خان مقرر
سو. ددغه کال د لوی اختر د میاشتي
په اومه شاه جهان نا روغه سو او
او رنگ زیږ پر و لیعهد داراشکوه
غالب سو او ډهلی ئی و نیوی.
د صالح محمد زایر بد خشی شاعر
وفات.

۱۶۵۷ م ۱۰۶۸ ق
شاهزاده او رنگ زیږ عالمگیر
محي الدین خیل پلار شاه جهان
و نیوی اود هند پاد شاه سو (غره

ذیقعه) دی د شاه جهان دریم زوی
چی په ۱۵ ذیقعه ۱۰۲۷ ق زوکړی و
۴۰ کلن پر تخت کښیښو ست او خپل
ورور دارا شکوه ئی و واره.

حیات تر ین د علی خان تر ین زوی
د کابل حکمران سو.

۱۶۵۸ م ۱۰۶۹ ق
شاه حسین دمغدود خان سدوزی
زوی دهند په رنگپور کې مړ سو.
دی د ملتان سدوزو ناظمانو شجاع
خان او شریف خان او مظفر خان رکن
الدو له نیکه کپړی.

د او رنگ زیږ له خوا په افغانستان
کې دغه ما مورین وو.

مهابت خان د کابل صوبدار.
مغول خان او سعادت خان د کابل
کومکيان

رعایت خان او اسحاق خان د کابل
بخشیان.

میر یعقوب د کابل دیوان.
شمشیر خان د غزني حاکم.
سعید خان د پښور نو ښار
فوجدار.

۱۶۵۹ م ۱۰۷۰ ق حدود
ښالم خان د کرم خان هو تک زوی
د کلات د سیمې مشر و، چی نا ز و
د سلطان ملخی توخی لور ئی و کړه.
ملا شاه بد خشی عالم او صوفي
وفات سو.

۱۶۶۰ م ۱۰۷۱ ق
میرک هروی عالم د داراشکوه معلم
او دیوان حرم په هند کې مړ سو.

۱۶۶۱ م ۱۰۷۲ ق
عبدالکریم (کریمداد) داخو ند
در ویره زوی د پښتو مؤلف و فات
سو.

دوی جنگونه، چی د هزاره په جنگ کې
دوه زره تنه مړه سو (شوال)
خو شحال خان ډهلی په بازار کې
له آسه ولویدی او پښه ئی ما ته سو
(غره رجب = دسمبر).

توماس هیکس د جان هیکس زوی
انګر یزې گر ز ند وی په کابل
کې مړ او ښخ سو. (۱۱ اکتوبر)

۱۶۶۷ م ۱۰۷۸ ق
ډهلی له خوا حکمران شمشیر
خان او دیوسفزو جنگ په شاه منصور
کې، او د شمشیر ما ته (دمحرم
منځ = د جولای اوایل)

مهابت خان د سید امیر خان پر خای
د کابل صوبدار مقرر سو او هغه
د یوسفزو دایلولو لپاره خوشحال
خان هم له ډهلی څخه ور سره
را وست.

۱۶۶۹ م ۱۰۷۹ ق
مهابت خان دمغو لیه در بار له خوا
د کابل او پښور صوبدار دیوسفزو
په سیمه کې دلنګر کوټ جنگی کلا
جوړه کړه.

علی مکی بن طیفور بسطامي
د شاهنامی د لغاتو شرح و کښله

۱۶۶۸ م ۱۰۷۹ ق حدود
ایمل خان مهمند په خیبر کې
دایمل شاه په نامه سکه ووهله او
محمد امین د کابل صوبدار ئی مات
کړ او خوشحال خان خټک په ګډه
او رنگزیږ ته ولاړ مو.

۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق
داور نګزیږ دلنکر مشر اغر خان
د کابل د صوبدار فدایی خان په
مرسته په علی مسجد کې د پښتنو
سره و جنگیدی، خو تر خیبر راتیر

۱۶۶۲ م ۱۰۷۳ ق
محمد حسین بن حسین سبزواری
محدث او اخباری زبده الاخبار تألیف
کړه ۱۷ ربیع الاول.

۱۶۶۴ م ۱۰۷۴ ق
سید امیر خان د پښور صوبدار
خوشحال خان بندی کړه (جمادی -
الثانیه = جنوری) او ډهلی ته ئی
بندی واستاوه (رمضان = اپریل)
ضیاء الدین حسین اسلام خان
(والا) تخلص قطفنی خوستی شاعر
اود کشمیر صوبدار په اکبر آباد کې
مړ سو.

۱۶۶۵ م ۱۰۷۵ ق
خوشحال خان له ډهلی څخه
رنتبو رته بندی واستول سو.
خرمی بد خشی شاعر اولیکوال
روضة العشاق د سعدی د گلستان
په تقلید و کښی (خطی).

۱۶۶۵ م ۱۰۷۶ ق
خو شحال خان دستار نامه په
پښتو نشر و کښله. (۱۷ ربیع الاول
= ستمبر) د کتاب دده د جبهانداری
سیاسی نظریه څرګندوی.

شاه جهان چی ۳۱ کاله دهند او
افغانستان پاچا ؤ، تر اته کاله حبس
ورو ستته ۷۶ کلن په آگره کې مړ
سو (دو شنبه ۲۴ رجب).

۱۶۶۶ م ۱۰۷۷ ق
امیر خان د کابل صوبدار معزول
سو او پر خای ئی محمد امین بخشی
مقرر سو (ذیقعه)

په پکلمې او مهابن کې د باکو او ملا
خالاک او سلطان محمود ګېړن په
مشری د پښتنو یوسفزو غور څنگ
اوداټک د فوجدار کامل خان سره

نسو .

خوشحال خان کابل ته راغی .
میا محمد معصوم مجددی
نقشبندی د حضرت شیخ احمد
مجدد زوی په سر هند کې وفات
سو .

محمد صالح هروی خطاط دهرات
دسعدیه مسجد نو شته و کښله .

۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق حدود

سر مست خان دشیر خان سدوزی
زوی دقندهار مشرؤ .
عبدالحليم د عبدالله زوی دا خوند
درویزه لمسی دپښتو مولف
ژوندی ؤ .

حاجی یاد گار بلخي استاد نستعلیق
لیکونکی ژوندی ؤ .

۱۶۷۰ م ۱۰۸۱ ق

مها بت خان دکابل صوبدار
پېښور ته ولاړ (۱۰ ربیع الآخر =
اگست) .

شهزاده محمد اعظم له کابل
لاهور ته ولاړ او امیر خان دخیل
خان زوی دکابل صوبدار و او افر خان
نی کو مکی سو .

او رنگ زیب دری کاله په حسن
ابدال کې پښتنو په مقابله کې تیر
کړه او پهلې ته ولاړ .
میر محمد شفیع هروی (شفیعا)
مشهور خطاط ، ادیب ، نقاش او مذهب
وفات سو .

۱۶۷۲ م ۱۰۸۳ ق

دایمل خان او خوشحال خان په
مشری دپښتنو غور څنگک دهند
دمغولی حکومت پر خلاف .
دخیبر په لنډې خانه او تا تره کې

دمحمد امین خان صوبدار د ۴۰ زرو
لښکرو سره دشنوارو او مومند و
او اپریدو جنگک دایمل خان په
مشری اود مغولو دلښکر تبا هی
(۳ محرم = اونی)

امیر خان دکابل صوبدار او افر
خان فوجی کو مکی دایمل خان سره
په لغمان کې سخت جنگک و کړی .
دایمی خان داورنگزیب نوی
صوبدار پېښور ته راغی او
مستحاب مومندنی مړ کړی . تردی
وروسته دده پر ځای بیامها بت خان
مقرر سو .

۱۶۷۳ م ۱۰۸۴ ق

دخوشحال خان جنگونه له خپل
زوی بهرام خان سره چې دمها بت
خان صوبدار په لمسون جنگیدی .
خوشحال خان له دریایا خان
اپریدی اوتا تارخان او شاه بیگ

کوهاټی اوملک خواص خان اونورو
پښتنو مشرانو سره دتیراه په راجگل
کې لویه جرگه وکړه او پر نوښار
باندی دحملي کو لو فیصله ئی وکړه .
ددی کال په منځ کې خوشحال
اوتاتار اپریدی د اپریدو او خټکو
په کومک پرونو ښار حمله وکړی .
او عالمگیر دپښتنو مقابلې ته
شجاعت خان اومها راجه جسونت
سنگه را ولیږل (۱۷ شعبان) .

ایمل خان مومند او پښتنو
کړ په کې د عالمگیر صوبدار شجاعت
خان اودده په زرو لښکرو ووژل
(۱۸ ذی قعدة = فبروری) .

ددغه کال په آخره میاشت ذی حجه
کې دریا خان او اپریدو دکوها بت

پر کلا حمله وکړه ، خوشیر محمد خان
دکلا ساتندوی دوی و شړل اوتاتار
خان ددریا خان اپریدی ورور په دی
جنگک کې ووژل سو .

۱۶۷۴ م ۱۰۸۵ ق

او رنگ زیب عالمگیر دهند پاچا
دپښتنو د مقابلې اود خوشحال خان
دماتولو لپاره حسن ابدال ته راغی .
(۱۱ محرم = اپریل) او خوشحال
خان تیراه ته ولاړ (غره ربیع الاول =
جون) وروسته نو دیوسفزو سیمو
ته راغی او عالمگیر پیر محمد افر
خان دپښتنو مقابلې ته مقرر کړی .

شهزاده محمد اکبر اوفدای خان
صوبدار دعا لمگیر له خوا کابل ته
واستول سو (رجب = اکتوبر) دوی
دپښتنو سره ډیر جنگونه وکړل
اوددی کال په آخر کې فدای خان
له کابل پېښور ته راغی .

۱۶۷۵ م ۱۰۸۶ ق

دپښتنو قبایلو دایمل خان او دریا
خان په مشرۍ دعا لمگیر لښکر چی
مکرم خان او شمشیر خان ئی مشران ؤ
په خایخ کې ټوله تپاه کړل ، شمشیر
خان ددریا خان په لاس ووژل سو
اومکرم خان زخمی وتبیتیدی .
دخایخ دپښتنو فتح په ربیع الاول =
جون کې وه .

د خایخ ترماني وروسته عالمگیر
بخشی الملک سر بلند خان دنوزرو
سپرو سره دپښتنو مقابلې ته
مقرر کړی افر خان ئی دجلال آباد
تهپاه دار او هر بزخان ئی جگدک
او الله داد خان یی لنډی کوتل او
خنجر خان ئی بنگښوته ولیږل

(۳۰ ربیع الاول) ددغه کال په
جمادی ۱ آخر کې (ستمبر) پښتنو
هزبرخان په جگدک او عبدالله
خان د عالمگیر منصب دار ئی په
باجوړ کې وواژه .

په دغه کال کې خوشحال خان
داورنگزیب مقابلې ته د پښتنو
قبایلو په تیارولو بخت و ، خو
اورنگزیب نا کام له حسن ابداله
لاهور ته رهی سو (۱۵ شوال ،
دسمبر) تردی وروسته دگڼت په
جنگک کښی شیر محمد خان بنگښ
پر خوشحال خان غالب سو او دی
په جنگک کې زخمی سو (۹ ذی حجه)
نظام خان دخوشحال خان زوی وفات
سو دجمادی الاولی = اگست) دده
ولادت ۴ محرم ۱۰۶۰ ق

۱۶۷۶ م ۱۰۸۷ ق

عالمگیر پاچا خپل زوی محمد
معظم د شاه عالم بهادر په لقب
دپښتنو د مقابلې لپاره کابل ته
راواستناوه او امیر خان ئی دده په
ملگری مقرر کړی . دوی په ۲۵
جمادی الاخری (۲۵ اگست) کابل
ته ورسیدل .

۱۶۷۷ م ۱۰۸۸ ق

اعظم خان کو که (فدای خان
مظفر حسین) دکابل صوبدار مقرر
سو .

په دغه کال سخته وچ کالی وه .

۱۶۷۹ م ۱۰۸۹ ق

خوشحال خان خپله فضل نامه
په پښتو مثنوی منظومه کړی .

۱۶۷۹ م ۱۰۹۰ ق

سلطان ملخي توخي د زابل
حکمران او ددهلي نه خوا په رسميت
پيژندل سوی و .

قاسم خان د پښتو ديوان خاوند
شاعر ژوندی و .

سيد حسين د پير بابا لمسی
د پښتو ديوان خاوند او د جنگنامه
حسين او خلاصة الاسلام ليکونکی
ژوندی و .

۱۶۸۰ م ۱۰۹۱ ق

د کوهاټ په ډوډه کې د خوشحال
او بنگښو جنگ اود بنگښو ماته
(رجب = اگست) دا جنگ د
عالمگير دامورينو په لمسون د
پښتنو په منځ کې اچول سوی و
خوشحال وايي :

چه په نام پښتون غو
خيږي پري خونپيږي
اور نگ زيب هسي
با چا دی د اسلام
اخوند ملاسيد ابلخي شاعر، خپل
نارسی ديوان په بخارا کې تکميل کړی .

۱۶۸۱ م ۱۰۹۲ ق

مير محمد عيسى همت خان امير
الامراء اود اجمير صوبدار قطغني
شاعر په اجمير کې وفات سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۳ ق

اشرف خان هجري خوشحال خان
زوی دهند په بيجاپور کې بندی
سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۴ ق

جلال خان (دلير خان روهيله) داؤد

زی دهند لوی پښتون صوبدار
مسموم او مړ کړ سو .
ملاشرف الدين سمرقندی تاريخ
راقم يا تاريخ کشيره وکښ ، چې د
افغانستان دشمالی خواو احوال هم
تری .

عبدالرحمن چشتي دمراة مسعودی
مؤلف په هند کې وفات سو . دا
کتاب د سالار مسعود غزنوی د ژوند
احوال دی .

۱۶۸۳ م ۱۰۹۵ ق

ددی کال په محرمه میاشت کې
د خوشحال ماتې شروسوی (دسمبر)
او امير خان د عالمگير صوبدار په
پښتنو کې نفاق و اچاوه . اود ریاخان
چې په جنگ کې زخمی سوی و خپلو
ملگرو خوست ته یووی او هلته مړ
سو .

فقير الله سيف خان خوشتي
(تخاری) دکشمير صوبدار چې یو
کشف الايات اوبل کتاب لې دهند پر
راگ او موسیقي باندي کښلی وو
وفات سو (۲۵ رمضان) .

۱۶۸۴ م ۱۰۹۵ ق

د خوشحال خان د پښتو اشعارو
ديوان ۴۰ زرو بيتو ته ورسیدی چې
په آخر کې ۴۵ زره بيته سوه .

۱۶۸۵ م ۱۰۹۷ ق

په دغه کال د پيښور په سيمو کې
وچ کالی او کاختی او وباوه .

۱۶۸۶ م ۱۰۹۸ ق

شيخ محمد امين بدخشي عالم او
زاهد د قطرات درر اورساله ضروريه
مؤلف په کشمير کې ۷۰ کلن وفات

سو (۱۱ رمضان) .

سکندر خان د خوشحال خان خټک
زوی چې د پښتو شعر ديوان هم لري
دمهر او مشتری قصه په پښتونظم
کړه (۹۸۵ ق حدود) .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق

خوشحال خان د پريدو په ډنبره
کښی ۷۸ کلن وفات او په اکوړه کې
بنځ سو (جمعه ۲۸ ربيع الثاني ۲۰
فروری - حوت) دی جنگی مشر او
د پښتنو لوی شاعر او ليکوال دی .
حاجی عادل د سلطان ملخي توخي
زوی دکلات د شاوخوا حکمران و .
تاش محمد قندوزی حجة الاورنگ
شاهيه تالیف کې (د کابل ارگ
کتابخانه) حافظ نظام مومند دليلی
مجنون قصه په پښتو نظم کړه .
د محمو د بن علي ميمندی
خراسانی امامی عالم د اشرف
العقائد -

حدائق الاحباب - حياة القلوب
دمؤلف وفات .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق حدود

الله يار بن حاجی محمد يار
بلخي ، خپل دوه کتابونه او صاف
نامه عالمگیری او اعظم نامه په هند
کښی وکښل .

قاضی عبدا لکر یم راجن غزنوی
دملتن په امير پور کښی انيس
الشعراء دملتان دوالی احمد خان
بن پير خان په نامه دشعر اوو
پراصطلاحاتو باندي تالیف کړی .
اخوند مياداد محمد زی داشنغر
او سيدونکی دشيوخ رحيمکار مريد
او د پښتو شاعر دژوند وخت .

نازو د سلطان ملخي توخي لور
د حاجی ميرويس خان مور د پښتو
شاعره ژوندی وه .

۱۶۹۰ م ۱۱۰۲ ق

آغر خان د کابل فوجدار له کابله
پيښور ته تڼی په لار دی پښتنو
مړکړی او خپل انتقام ئی ځنی
واخيست .

امير الا مرا شير علي خان لودی
دمراة الخيال تذکره په هند کې
وکښله .

۱۶۹۳ م ۱۱۰۵ ق

شير خان سدوزی په کورک کې
دصفويانو لښکر پوپنا کړل ، دی
دقندهار د پښتنو مشرو .

۱۶۹۴ م ۱۱۰۶ ق

اشرف خان خټک (هجری)
د پښتو شاعر د خوشحال خان خټک
زوی په بيجا پور کې تر ۱۴ کالو
قيد وروسته پردیس وفات سو .

۱۶۹۵ م ۱۱۰۷ ق

مصطفی خان خښی د محمد سعيد
زوی افغانی عالم او لښکری مشر
دامارات الکلم په نامه یو کشف
الايات په هند کې تالیف کړی .

۱۶۹۷ م ۱۱۰۷ ق

شيخ محمد ضيا او شيخ نیاز خرقه
شریفة له بخارا او بلخه د جوزجان
فیض آباد ته راوړه (یکشنبہ ۲۴
محرم) چې اوس په قندهار کې ده .

۱۶۹۸ م ۱۱۱۰ ق

خواجه محمد بنگښ د پښتو ديوان
خاوند شاعر ژوندی و .
محمد بدیع بن ميرزا بدخشي
دروضة الانساب تاريخ وکښی .

امير خان هجري چي د پښتو شعر دوه ديوانه لري د پېښور په سيمو كې ژوندی و (دانه يا آفس خطي نسخي)

۱۶۹۹ م ۱۱۱۱ ق

قاضي مير محمد زاهد هروړي دقاضي محمد اسلم زوی مشهور عالم او مولف دزوايد ثلاثه مؤلف اوعسکري محتسب اود کابل وقايع نگار وفات اوپه کابل کې ښخ سو.

۱۷۰۰ م ۱۱۱۲ ق

مصطفی محمد د نور محمد زوی دکريمداد لمسی داخوند درويزه پرمخزن اسلام باندي په پښتو الحاقات زيات کړل .

عبدالقادر خان خټک پښتو يوسف وزليخا نظم کړه (خلور زره بيته)

۱۷۰۲ م ۱۱۱۴ ق

دپښتنو مشر پردل خان له خوسته پرکابل راغی ،خودشهزاده محمد معظم لښکرو دی مړ کي .

ميرزا محمد ارشد د خواجه علي اکبر بر نابادي هروړی زوی ،شاعر او منشي او خطاط او مورخ په برناباد کې وفات سو (ولادت ئی ۱۰۲۵ ق)

شاه حسين هوتک دميرويس خان زوی دکلات په سوړی کې وزیږيدی .

۱۷۰۳ م ۱۱۱۵ ق

دولت خان سدوزی دسر مست خان زوی دقندهار مرزبان او دده زوی نظر محمد خان په ښار صفا کې دقندهار بيگلر بيگی گر گين

۱۷۰۷ - ۱۷۱۲ م

۱۱۱۹ - ۱۱۲۴ ق

دمعظم شاه بن عالمگير د پاچمې دوره .

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق

گوهر خان د خوشحال خان زوی خپل کتاب قلب السير په پښتو دافضل خان بن اشرف خان بن خوشحال خان په نامه تا ليف کړ داد سير نبوی يوه مجموعه ده (دپيښور هوزيم خطي نسخه)

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق حدود

ملا نور محمد غلجی دملايارمحمد کندهاری زوی په پنجوايي کې خپل پښتو کتاب نافع المسلمين داخوند درويزه په ډول وکينس (د پښتو ټولنی خطي نسخه)

مهري هروړی شاعره په هند کې ژوندی وه .

ملا محمد علي هروړی خطاط د سلطان حسين صفوی لپاره دمير خواند دروضه الصفا يو ټوک وکينس (دکابل خطي کتابخانه)

۱۷۰۹ م ۱۱۲۱ ق

محمد خان بلوخ د هرات صفوی حکمران دقندهار ميرويس خان ته په سفارت راغی ،

۱۷۱۰ م ۱۱۲۲ ق

دهرات له خوا صفوی لښکرو پر قندهار حمله وکړه او ميرويس خان مات کړل اووئی شړل .

۱۷۱۱ م ۱۱۲۳ ق

(۲۵) زره تنو صفوی لښکرو دخسرو خان گرجي په مشرۍ

شاعر په پيښور کې ژوندی و . صدر خان خټک د خوشحال خان زوی ددلی اوشمې قصه په پښتو مشري نظم کړه .

په همدغه کال ده دآدم خان اودر خانۍ قصه پښتو کړه .

عبدالرحمن مومند د پښتو صوفی شاعر وفات او دپيښور جنوبی خوانه په هزار خانۍ کې ښخ سو . خير الله عارف لاهوري مسعود

نامه د سلطان مسعود غزنوي پر احوال باندي په فارسي نظم کړه .

عبدالرسول د سيد علي زوی دملک فتح خان په غوښت خپل کتاب مجمع اللغات والاسماء وکينس (دکابل ارگ کتا بخانه)

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

حاجي ميرويس خان دقندهار دمانجی په دوهمه لوجرگه کې داستقلال اعلان وکړ ، اودصفويانو بيگلر بيگی گرگين خان ئی وواژه (۲۹ ذی قعدة) په قندهار کې ملي حکومت جوړ سو .

۱۷۰۷ - ۱۷۱۵ م

۱۱۱۹ - ۱۱۲۷ ق

د حاجي ميرويس خان د ښالم خان زوی ملي رياست په قندهار کې

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

شهزاده معظم بهادر شاه چي دپلاز د مرگ پروخت په کابل کې و ، له دی ښاره ولاړ ، اوپه لاهور کې پاچا سو (دمحرم سلخ) ده خپل ورور محمد اعظم ددهولپور په جنگ کې مړ کي ء .

خان گرجی په يوه شبخون کښی ووژل .

بای خان دحاجی عادل توخي زوی دزابل حکمران و .

دسيد حسن بن عبدالله بن سيد محمود پيښوری قادری مرشد وفات په پيښور کې .

غلام محمد د شیر خان موگاخیل زوی داشنغر ددواوی او سيدو نکي معراجنامه په پښتو نظم کړه . دسيد الملوك دقصی ناظم همدی .

۱۷۰۴ م ۱۱۱۶ ق حدود

رستم خان دخپل پلار دولت خان سدوزی پر خای دسرور خان بامیزی او کټه خان الکو زی په مرسته د قندهار مشر سو . دده کشر ورور زمان خان په کرمان کې دصفو يانو سره يرغمل و ، او ده دبلوڅو په لاس صفوی لښکر دقندهار جنوب ته تباہ کړل .

۱۷۰۵ م ۱۱۱۷ ق

حاجي ميرويس خان دقندهار په کوکران کې لو مړی او جرگه وکړه او دصفوی پاچا پر خلاف دآزادی غورځنگ شرو سو .

محمد صلاح سپاه گردی بلخي ، سبحان قلی نامه وکښله .

۱۷۰۶ م ۱۱۱۸ ق

اورنگ زیب عالمگير تر ۵۰ کلو پاچمې وروسته نیوی کلن دهندپه احمد نگر کې مړ سو (جمعه ۲۸ ذيقعدة) دده زوی شهزاده محمد اعظم په احمد نگر کې پاچا سو (۱۰ ذی حجه) بابا سعيد دپښتو

ددلا رام په جنگ کې اسدا لله
خان سدوزي د شاه محمود هوتک په
مقابل کې ووژل سو. او د هرات
حکومت زمان خان د دولت خان
سدوزي زوی ته وسپارل سو.

۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ ق حدود

محمد فاضل بړيڅ د قندهار په
ښور اوک کې دروښه ربا نې کتاب
وکړ.

۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق

زمان خان سدوزي د هرات ملي مشر،
صفوي حکمران صفی قلی خان په
کافر کلا کې مات کړ او جعفر
خان صفوي بيگلر بيگي نې وواژه.
مير زاعبد القادر بيدل (متولد
۱۰۵۴ ق) په شاه جهان آباد کې
وفات او ښخ سو.

۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق حدود

محمد حافظ د محمد اکبر بارکزي
زوی په قندهار کې د تحفه و اعظ
پښتو کتاب وکړ.

۱۷۲۱ م ۱۱۳۴ ق

شاه محمود هوتک ته قندهاره
پر کرمان ورغی او دهغه ځای د حاکم
لطف علی خان سره نې روغه وکړه.
وروسته بيا پراصفهان ورغی او
د صفويانو پايتخت ته محاصره کړه.
شاه حسين هوتک د ميرويس خان
زوی په قندهار کې پاچا و.

۱۷۲۲ م ۱۱۳۵ ق

د گناباد په جنگ کې د شاه محمود
هوتک لښکرو صفويان مات کړل.
(۸ مارچ).

شاه محمود هوتک اصفهان تر ۸
مياشتې کلاندي وروسته ونیوی او

حکمران باندی ورغلل، او هرات ته
له جعفر خان څخه ونیوی (۲۶
رمضان)

بابو جان بابي داته غر اوسيدونکي
د کرم خان زوی دشپا او گلان قصه
په قندهار کې په پښتو نظم کړه.

دمحمد حسن بن محمد خراسا نې
کيمياوی پوهاند د شرح المفتاح فی
الصناعة او شرح شذ و ر الذ هب
مؤلف وفات.

۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق

ټول هرات او غوريان او کوسان
او مرغاب او بادغيس او غور د هرات
د سدوزي تر ملي حکومت لاندې
راغلل.

په قندهار کې د هو تکوشا هی وه.
محمد شاه دخجسته اختر زوی
په دهلي کې پاچا سو (ذيقعه)

محمد حسن د ملا يحيي زوی هرو ي
خطاط وفات سو.

دمحمد يونس خيبري د پښتو
ديوان خاوند شاعر د ژوند وخت.

۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق حدود

ملا پير محمد هوتک د ملا سرور
اخوند کند هاری زوی (پير افغان)
خپل کتاب افضل الطرايق په پښتو
مثنوي نظم کې او بل کتاب القرايض
فی ردالروافض نې وکړ.

۱۷۱۸ م ۱۱۳۱ ق

فرخ سيرد عظيم الشان زوی د دهلي
پاچا ووژل سو او رفيع الدرجات
د رفيع الشان زوی مې سو او رفيع
الدوله ورور نې پر ځای ودرید.

۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ ق

۱۷۱۵ م ۱۱۲۷ ق

حاجي ميرويس خان د قندهار ملي
مشر تر ۸ کالو مشر تابه وروسته
وفات او په کو کران کې ښخ سو.
(۲۸ ذی حجه) دده ورور عبدالعزيز
نې پر ځای کښينو ست.

۱۷۱۵-۱۷۱۶ م

۱۱۲۷-۱۱۲۹ ق

د عبدالعزيز د بنده خان زوی
اقتدار په قندهار کې.

۱۷۱۵ م ۱۱۲۷ ق

مهمين د پښتو شاعر خپل کتاب
تذکره الابرار د عظمت داود زی په
غو ښت منظوم کړه. د پښتو غزل
هم آری.

۱۷۱۶ م ۱۱۲۸ ق

صدر دوران امير الامرا بهادر خان
د قندهار د شاه حسين هوتک د دربار
سپه سالار او د پښتو شاعر د ژوند
وخت.

۱۷۱۶ م ۱۱۲۹ ق

د عبدالعزيز خان د ميرويس خان
ورور د قندهار د نارنج له ماڼۍ څخه
راولويد او مې سو، يا خلکو وواژه
(مارچ) او پر ځای نې شاه محمود د
ميرويس ۱۸ کلن زوی پاچا کړه.
۱۷۱۶-۱۷۲۴ م ۱۱۲۹-۱۱۳۷ ق
شاه محمود د ميرويس خان زوی
له قندهاره تر اصفهان پاچا و.

۱۷۱۶ م ۱۱۲۹ ق

په هرات کې د سدوزي او ابداليو ملي
حکومت جوړ سو.

عبدالله خان بن حیات سلطان
سدوزي او دده زوی اسدالله خان په
هرات کې پر عبا سقلی شاملو صفوي

قندهار محاصره کده، مکر د ميرويس
خان ۱۶ زرو لښکرو دوی ټول
ووژل او خپله آزادي نې وساتله.
(۲۸ رمضان)

حیات سلطان د حداد د سلطان
سدوزي زوی د هرات مشر و.

معزالدين جهاندار شاه د بهادر
شاه زوی په دهلي کې پاچا سو.

۱۷۱۲ م ۱۱۲۴ ق

معظم بهادر شاه تر (۵) کالو
پاچي وروسته په دهلي کې مړ
سو (محرم) عبدالقادر خان خټک
د سعدي گلستان په پښتو ترجمه
کړه او نوم نې گلدسته پر کښينو
(۲۴) رمضان

۱۷۱۳ م ۱۱۲۵ ق

حاجي ميرويس خان خپل ورور
حاجي امکو دهلي در بار ته
واستاوه او دهلي تیموری دولت
د قندهار ملي حکومت د حاجي
ميرويس خان په مشرۍ پر
رسمیت وپيژانده.

۱۷۱۳ م ۱۱۲۵ ق حدود

ميرمن مسري د قاضي احمد گل
خټک لور ژوندی وه چی د پښتو
فالنامه نې نظم کړه.

۱۷۱۴ م ۱۱۲۶ ق

رستم خان صفوي حکمران پير
لښکر پر قندهار راوستل، خو
ميرويس خان دوی بيا وشړل.

محمد مظفر د ملا اسماعيل زوی
د افضل خان خټک په غوښتنه داعثم
کوفي تاريخ له فارسي څخه په
پښتو ترجمه کړه (د پيښور د فتح
محمد خټک قلمي نسخه)

دايران پاچا سو، دصفويانو سلطنت
نی ختم کړه (۱۵ محرم) شاه حسين
صفوي د ايران تاج، شاه محمود ته
وړاندی کړه (اکتوبر) زمان خان
سدوزی د هرات ملي مشر وفات سو
او پرځای ئی محمد خان د عبدالله خان
زوی کښینو ست. احمد خان ابدالی
د زمان خان سدوزی زوی د زر غونۍ له
نسله په هرات یا ملتان کی وزیږیدی .
۱۷۲۲-۱۷۳۷ م ۱۱۳۵-۱۱۵۰ ق
شاه حسين دمير ويس خان زوی
دکندهار پاچا و .

۱۷۲۳ م ۱۱۳۶ ق

محمد خان سدوزی له هراته ولاړ:
او مشه د ئی خلور میاشتی کلا بند
کړه مگر ذوالفقار خان د زمانخان
مشر زوی له ښو راوکه راغی اود
هرات ملي مشر سو (تر ۱۱۴۴ ق
پوری).

داؤد خان هوتک د قادرخان زوی
د پښتو شاعر دکندهار په کوکرا ن
کی وفات سو.

ریښی خان مومند د غیاث خان زوی
له کندهاره د شاه محمود هوتک سره
اصفهان ته ولاړ، چی بیرته راغی په
پښتو ئی محمود نامه نظم کړه . د
پښتو شعر دیوان ئی هم در لود.

استاد العلماء یار محمد هوتک
د شاه حسين هوتک د دربار ملا د
مسایل ارکان خمسه کتاب وکښی .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق

شاه محمود هوتک په اصفهان
کی ۲۷ کلن تر اتو کلو پاچهۍ
وروسته ووژل سو. (۱۲ شعبان)

او دده پرځای شاه اشرف د عبدالعزیز
زوی دمير ويس وراره په اصفهان

کی پاچا سو.

۱۷۲۵-۱۷۲۹ م ۱۱۳۷-۱۱۴۲ ق
شاه اشرف د عبدالعزیز هوتک
زوی د ايران شهنشاہ و.

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق

عبدالحمید ماشو خیل د شاه گدای
قصه په پښتو مثنوی منظوم کړه
(۱۲۰۰) بیته.

میر من زینبه د حاجی میر ويس
خان لور په کندهار کی ژوندۍ وه،
او په پښتو ئی دخیل ورور شاه
محمود ویر نه وویل .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق حدود

دهو تکو د سلطنت په وخت کی د
ايران اداري تشکيلات او مالیات
یوه نامعلوم مولف د تذکرة الملوك
په کتاب کی د شاه اشرف هوتک په
نامه سره را ټول کړل (دمینار سکی
طبع لندن ۱۹۴۳ م)

۱۷۲۵ م ۱۱۳۸ ق

د هرات ملي جرگی باختر ز او
بذغیس ذوالفقار خان او فراه ئی
رحمان خان د عبدالله خان زوی او
هرات ئی الله یار خان د عبدالله خان
زوی ته وسپارل (تر ۱۱۴۴ ق پوری)

۱۷۲۶ م ۱۱۳۹ ق

احمد پاشا د بغداد والی پرايران
لښکر راوستل، خو شاه اشرف
هوتک دوی مات کړل.

شاه اشرف هوتک په اصفهان کی
جامع مسجد جوړ کړه چی د ملا زعفران
او یعقوب خان افغان نو شته د محمد
علی مولوی په خط لری.

۱۷۲۷ م ۱۱۴۰ ق

شاه اشرف هوتک عثمانی لښکر
وشرل، اوله عثمانی دولت سره ئی

روغه وکړه.

شاه اشرف هوتک افغان په
اصفهان کی سکه ووهله. (د اصفهان
موزیم) شاه حسين هوتک د کند هار
پاچا له هرات او فراه څخه تر غزنی
او گومل اوږد پیره اسماعیل خان او
ملتان او دره بولان پوری پاچهۍ کوله.
ناصر خان دکابل او پېښور او
باقرخان د غزنی حکمرانان و.

۱۷۲۷ م ۱۱۴۰ ق حدود

میا عبدالحکیم کاکړی نقشبندی
عارف په کند هار کی خپله (مقا له)
وکښله، چی په هند کی چاپ سوی
هم ده.

نصر الدین خان اندې د غزنی
اوسیدونکی په کند هار کی د نصر
به تخلص خیل پښتو دیوان د شاه
حسین هوتک په دربار کی تر تیب
کړه.

۱۷۲۸ م ۱۱۴۱ ق

الله یار خان سدوزی په تور بت
جام او کافر کلاکی د نادر شاه افشار
سره جنگونه وکړل او د نادر پښه
زخمی سوه او بیرته مشهد ته ولاړ .
محمد هوتک د داود خان زوی د
شاه حسين هوتک د دربار منشی
په کندهار کی (پته خزانه) تالیف
کړه . دده بل تالیف خلاصة الفصاحة
دی.

محمد عادل پریخ د محمد فاضل
زوی د کند هار په ښور اوک کی
محاسن الصلوة په پښتو نظم کړه
۱۷۲۸ م ۱۱۴۲ ق

د هرات د ملیونو مشر توب
ذوالفقار خان ته وسپارل سو . (۳)
(شوال)

۱۷۲۹ م ۱۱۴۲ ق

د خلیفه سلطان احمد خان ثا لث
له خوا راشد پاشا اصفهان ته د شاه
اشرف هوتک دربار ته د سفیر په
نومه راغی اود شاه اشرف له خوا
هم محمد علی خان بلوخ استا ښول
ته سفیر ولیږل سو، اود افغان او
ترک روابط قائم سول.

۱۷۲۹ م ۱۱۴۲ ق

شاه اشرف هوتک تر ۵ کالو
۷ میاشتو سلطنت وروسته د نادر
افشار له خوا مات سو اود ښور اوک
په ژپ غره کی د ابراهیم بلوخ په
لاس ووژل سو. (ذی حجه ۲۹ نومبر)
یر ایران د پښتو سلطنت هم ختم
سو.

۱۷۳۰ م ۱۱۴۳ ق

ذوالفقار خان د هرات ملي مشر
داتو زرو لښکرو سره مشهد کلابند
کړه (۱۳ محرم)

۱۷۳۱ م ۱۱۴۴ ق

الله یار خان له مرو چا ق څخه
راغی او د هرات د دفاع کار ئی په
لاس کی ونیو (۱۸ صفر) ذوالفقار
خان دخیل کشر ورور احمد خان
سره کندهار ته ولاړل.

هرات تر یوه کال محاصره
وروسته نادر افشار ونیو (ارمضان)
اود هرات دابد لیانو دمشرۍ وخت
ختم سو .

۱۷۳۲ م ۱۱۴۵ ق

محمد فہیم دکاکا صاحب لمسی
پښتو نور نامه په لنډ بحر منظومه
کړه.

۱۷۳۳ م ۱۱۴۶ ق

میا عبدالحکیم کاکړی عارف د شاه

حسين هوتک په حکم له کند هاره وپوست سو.

۱۷۳۴م ۱۱۴۷ق حدود

ملا زعفران تره کي دکند هار د شاه حسين ددر بار طبيب اورياضي دان او شاعر دگلدسته زعفراني کتاب په طب کي وکيښ.

۱۷۳۵م ۱۱۴۸ق

نا در شاه دامام قلي افشار زوی دایران پاچا سو. ملايونس توخي د قندهار د شاه حسين د دربار مدرس د جامع فرايض کتاب وکيښ.

عبدالحميد ماشو خيل درکن الدین محمد بخاری شرعة الاسلام په ۱۵۰۰۰ بيته په پښتو مثنوی نظم کي (۲۶ شوال).

۱۷۳۶ م ۱۱۴۹ ق

نادر افشار دسيستان او هلمند له خوا راغي او شاه حسين هوتک ئي په قندهار کي کلا بند کي (دذي قعدی اوئل).

۱۷۳۷ م ۱۱۵۰ ق

نادر افشار قندهار تر يوه کال کلابندی وروسته له شاه حسين هوتک څخه ونيوي (دذي حجي اوئل) او هوتکو پاچهي تر (۳۰) کالو وروسته په قندهار کي ختمه سوه. نادر شاه افشار دقندهار نادر آباد بنا کي او دلته ئي سکه وهله. سيدال خان دابدال خان ناصر زوی افغاني لوی سپه سالار او دایران دجگړو فاتح او دپښتو شاعر په کلات کي دنادر شاه افشار په لاس کښي ووت او وړوند کړ سو.

شاه عالم دعلي خان زوی دسلطان ملخي توخي وراره د زابل او کلات حکمران و.

تاج خان افغان (ممنون شاعر) په هند کي مړ سو.

دمسري خان مزداني پښتو شاعر دژوند وخت. دی داشعارو ديوان لري.

عبدالحميد ماشو خيل دپښتولوی شاعر دپيښور په ماشو خيلو کي وفات اوښخ سو (ولادت ئي د ۱۱۰۰ (حدود) دپښتو ديوان خاوند او دنيرنگ عشق پښتو مترجم.

سعادت خان د پښتو مثنوی کيمياي سعادت منظوم کي.

عبدالرحيم هوتک قندهاري شاعر له قندهاره فرار سو او د خراسان په ورامين او بخارا کي اوسيدی. دپښتو ديوان لري.

قلند راپريدي د پښتو ديوان خاوند په خيبر کي اوسيدی.

۱۷۳۸ م ۱۱۵۱ ق

دنادر افشار له خوا عبدالغني خان الکوزي د هرات مشر سو، پير محمد خان هروي دبلوچ حاکم او حاجي اسماعيل الکوزي داسفزار او اشرف خان غلجي دکلات حاکمان سول. نور محمد خان علي زي (مير افغان) د ۴۰ زرو پښتنو لښکرو مشر سو، او ذوالفقار خان او احمد خان ته په ما زند را ن کي جا گير ورکړه سو.

شاه حسين هوتک مازندران ته نفی سو او هلته په زهرو ووژل سو (۱۰ شعبان) دده پاچهي په

قندهار کي ۱۵ کاله وه. نا در شاه دقندهار ښار وران کي.

نا در افشار غز ني و نيو او د کابل دناصر خان او شر زه خان سره ئي جنگ ونيولاوه، رحيم داد خان د کابل کوټوال ئي کلابند کي، څوچي دا ښار ئي ونيو بير ته ئي ناصر خان ته وسپاره او ترهندوکش او باميانه سيمي ئي فتح کړي.

۱۷۳۹ م ۱۱۵۲ ق

نادر افشار دپيښور له لاري پر لاهور او ډهلي حمله و کړ او هندوستان ئي ونيوي، او د ۷۵۸ مليونو پونډو ثروته سره بيرته کابل ته راغي، او تربنگښ او ډيرو پوري ئي ونيول او حدرة بولان له خوا قندهار او هرات ته ولاړ.

سيد جعفر روهي تدقيق التحفيق وکيښ.

مجهربن عيسي داود (اشرف العنوان في معرفة انساب افغان) وکيښ دپښتو دملافيروز کتابخانه

۱۷۴۰ م ۱۱۵۳ ق

نادر شاه افشار دخپلو فتوحاتو جشن په مشهد کي جوړ کي، دده مملکت له سنده تر فراهه اوله سيحونه تر بلوچو پوري رسيدی. میان عبدالحکيم بن سکندر شاه سنتيا کاکړ دقندهار د سيمي نقشبندي مشهور پير او دحسن الايمان مولف وفات او په تهل چو ټپالي کي ښخ سو (ولادت ئي ۱۰۷۰ق)

۱۷۴۱ م ۱۱۵۴ ق

نادر شاه افشار احمد خان

ابدالي له مازندرانه را وغوښتل او دخپلو همکاريو ابداليانو په مشر تو ب ئي وگو ماره.

۱۷۴۲ م ۱۱۵۵ ق

خوشحال خان توخي د علي خان زوی دکلات حکمران و.

حافظ عبدالکبير در در مجالس او مناجات او معجزاتو ناظم خيل در مجالس په پښتو نظم کي.

۱۷۴۵ م ۱۱۵۸ ق

محمد اکرم هروي خطاط د هرات دسعديه مدرسي نوشته وکښله.

۱۷۴۷ م ۱۱۶۰ ق

نادر شاه افشار دخپو شان په فتح آباد کي دخپلو در باريانو له خوا ووژل سو (ديکشنبي شپه ۱۱ جمادی الاخری) احمد خان ابدالي او نور پښتانه د هرات له لاري له مشهده قندهار ته راغلل

(رجب) د قندهار په شير سرخ کي دپښتنو لو جرگه جوړه سوه او په نهمه ورځ ئي احمد خان سدوزي دزمان خان زوی ۲۵ کلن ځوان په

افغاني سلطنت د احمد شاه دراني په نامه انتخاب کي او دغښو وږي ئي

دده په پگړي کي وټوبه (شو ۱۱ ۱۱۶۰ق اکتوبر).

تيمور شاه په مشهد کښي وزيريدی.

۱۷۴۷-۱۷۷۲م ۱۱۶۰-۱۱۸۶ ق

داحمد شاه بابا ابدالي دزمان خان سدوزي دسلطنت دوره چي پایتخت ئي قند هار و.

محمد علي حزين ايراني شاعر
«متولد ۱۱۰۳ ق متوفى ۱۱۸۰ ق»
په تذکرة الاحوال کې د پښتنو
په لاس د ايران او اصفهان دنيولو
احوال په هند کې وکښېښ.
کامگارڅنگ دپښتو شاعر وفات
سو.

۱۷۵۲م ۱۱۶۶ق

سر دار خان جهان پو پلزي د
احمد شاه په امر دکابل کلا ترميم
کړه اولس در وازي ئی ورکړی.
سيد فتح علي حسيني گردیزی
دسيد عوض خان زوی مورخ اوشاعر
او مولف په هند کې تذکره ريخته
گويان وکښله (دده وفات ۱۲۲۴ق)

۱۷۵۳م ۱۱۶۷ق

احمد شاه سند ته ولاړ اوبيا ئی
مشهد محاصره کړه او نورمحمدخان
افغان ئی دشاخرمير زا نايب وټاکه
اوټول خراسان ئی په هرات پورې
ونښلاوه.

ميرمنو دلاهور حاکم مې سو او
احمد شاه دده زوی مير مومن ته لاهور
وسپاره.

په ۴ دمحرم ۱۱۶۷ ق احمد شاه
سند ته ورسيدی او دبنکار پور
ولايت ئی په قندهار پورې وټاړه او
محمد مراد ياب خان دنور محمدزوی
بی دسر بلند خان په لقب دسند
پرتخت کښيناوه.

ملا محمد غوث دا خوند تر کمان
بن تاج خان زوی چي له کندهاره
پيښور ته تللی و داحمد شاه له خوا
دپيښور لوی قاضي سو ده دمنطقو
پر مير زا باندې حاشيه کښلې اود
احمد شاه بابا عر فاني خبری ئی د

دشاه حسين کړوسى د ملتان
دپښتنو مشر مې سو .
ميا محمدعمر بن ابرا هيم دپيښور
دڅوکنو اوسيدونکی خپل شمایل
نبوی په پښتو منظوم کړه .
۱۷۵۰م ۱۱۶۴ق

احمد شاه قلات ونيو اوميړ
نصير خان بلوخ ته ئی وسپاره .
دهراته پر نشا پور حمله او نيول او
عباسقلی خان ته سپارل .
وزیر شاه ولی خان مرو - ميمنه
اندخود - تربد خشانه ونيول .
شاخرخ د نادر شاه افشارلمسی
په مشهد کې داحمد شاه په نامه
سکه ووهله :

يافت از الطاف احمد پاد شاه
شاخرخ برتخت شاهي تکیه گاه
احمد شاه له زور آباده ملا ميرزاد ملا
محمد سلجوقي زوی راوست او د
هرات د پای حصار په مدرسه کې
مدرس کړه .

دوزير شاه وليخان باميزی په امر
شاه نظير توپ ساز «توپ زم زمه»
په لاهور کې داحمد شاه بابا په
نامه جوړ کړه .

۱۷۵۱م ۱۱۶۵ق

احمد شاه دلاهور جنگی سفر
و کړه او ښا غا سی عبدالله خان
کشمير ونيوی .

قلندر خان دهلي ته داحمد شاه
له خوا په سفارت ولاړ او پنجاب-
سند - کشمير په احمد شاهي
سلطنت کې داخل سوه .
حاجی ملاولی ساکزی قندهاری
ملاباشی و .

ترتيب کې (دهند دتونک کتابخانه)
سردار زاهد خان سدوزی له ۱۱۳۲ق
تر ۱۱۶۱ق پوری دملتان حکمران و .

۱۷۴۸م ۱۱۶۲ق

لاهور ته داحمد شاه جنگی سفر
او دپنجاب دمالیاتو ټولونه وميرمنو
معين الملك ته سپارل .
دنور محمد خان علی زی ميرافغان
او گد و خان او محبت خان دسيسه
او ددوی وژل په قندهار کې .

۱۷۴۹م ۱۱۶۲ق

ميا فقير الله جلال آبادی ښکېا
پوری مرشد له ښکېا پوره دحجازپه
سفر ولاړ او په ۱۲ دجمادی الاولی
په مدينه کې و .

قاضی نصر الله بار کزی خوانچه
زی دارغسان او سيدونکی د احمد
شاه له خوا دقندهار قاضي سو ،
دخان علوم کورنۍ دده له پښته دی .
دده زوی محمد اسماعيل زلی بیکه
او دهغه زوی قاضي محمد سعيدو .
ملا محمدی (املا) دعلالدين زوی
دسنگ چارک شاعر او صوفي په
بخارا کې وفات سو، دوشنبه ۱۸
ربيع الاول (ولادت ۱۱۰۰ ق).

لقمان خان د ذوالفقار خان
سدوزی زوی د قندهار نائب
الحکومه وفات سو .

۱۷۴۹م ۱۱۶۳ق

احمدشاه هرات ونيو او مير زا
شاخرخ دنادر شاه لمسی ته ئی
مشهد وسپاره او په هرات کې
دزويش علی خان هزاره مقرر کړه .
عابد خان سدوزی مغدود خيل

تقی خان اخته بيگی ۲۶ کورره
روپۍ دپيښور او کابل ماليت
نادر شاه افشار ته وپړی ، چي
قندهار ته راغلل نواحمد شاه دغه
خزانه واخيستله .

احمد شاه غزني او کابل او
پيښور له ناصر خان څخه ونيول .
اشرف خان او الله يار خان
دخوشحال خان توخي زامن د کلات
اوتوخو سرداران وو ، اواحمدشاه
ابدالی منلی وو .

اخوند گل دپښتو نافع المسلمين
ناظم اودديوان خاوندشاعر ژوندی و .
معزالدين څنگ خپل پښتو کتاب
ربقه الاسلام په پښتو لنډه مثنوی
منظوم کړه ، دی دشعردیوان هم لری .
محمد نظام معجز کابلی شاعر په
دهلي کې وفات سو .

۱۷۴۸م ۱۱۶۱ق

احمد شاه دديرش زرو لښکرو
سره د کابل او پيښور له لاری
تراتک او جيلم پوری ونيول . اود
لاهور څخه تر ۱۳ ربيع الاول ۱۱۶۱ق
سره هند ته ورسيدی ، په سند کې
ئی میان نورمحمد کلپور پاچا کړه
دده په امر محمد قاسم دغندليب په
نامه يو توپ په پيښور کې جوړ کړه .
احمد شاه د محمد شاه گورکانی
زوی په دهلي کې پاچا سو .

شاه حسام الله پرهند داحمدشاه
دلو مړی يرغل «فتح نامه» په
فارسی منظومه کړه (دپاریس ملی
کتابخانه) .

علم خان اپریدی خپل پښتودیوان

شرح الشرح په کتاب کې بيان کړی. ميرزا هادي عشرت د احمد شاهي دربار منشي په پيښور کې يو قصر جوړ کړی چې تاريخي «مسکن عشرت» هادي آباد دی.

د کندهار په دربار کې د سندسفير گډومل هند وو، اود احمد شاه سفير په سند کې اسماعيل خان پنی و. دوهم عالمگير د جهاندار شاه زوی د دهلي پاچا سو.

۱۷۵۴م ۱۱۶۸ ق

په کندهار کې لو مړی موزيم (بيت الاشرف) جوړ سو (ربيع الثاني)

۱۷۵۵ م ۱۱۶۹ ق

آزاد خان افغان په اصفهان کې سکه ووهله (د اصفهان موزيم).

غلام محي الدين خان افغان په هند کې د احمد شاه ابدالي (ظفر نامه) د ميرمنو قمر الدين خان په نامه وکښله (د لاهور پو هنتون خطي نسخه) ملا عبدالرشيد د حسين زوی په لنگر کوټ کې پښتو مثنوي او درسي کتاب رشيد البيان وکښ (د فقه احکام)

۱۷۵۶م ۱۱۷۰ ق

د شاهزاده تيمور په امر خصم افغن توپ په لاهور کې جوړ سو او په پنجاب کې ۲۰۰ کښتۍ جوړې سوي. احمد شاه دهلي په ۷ د جمادى الاولى ۱۱۷۰ ق ونيوی دوهم عالمگير ئي دهغه ځای پر تخت کښيښاوه او دهغه وريره ئي شهزاده تيمور ته وغوښته، نظام الدوله ئي د دهلي وزير او نجيب الدوله ئي سپه سالار مقرر کړی.

په مکه کې د افغاني حاجيانو لپاره

عبدالله خان په امر بهرام خان دهغه ځای حاکم تمامه کړه.

ملا شير محمد هوتک کندهاري د اسرار العارفين پښتون نظم او د تجويد افغاني ليکوال په کندهار کې وفات سو (ولادت ئي ۱۰۹۲ ق)

۱۷۶۱م ۱۱۷۵ ق حدود

شاه عزت الله مجد دی له کابل څخه يارکند ته تللی و چې اولاده ئي هوري وه.

۱۷۶۲م ۱۱۷۶ ق

حافظ مر غزی دمردان پښتو شاعر احمد شاهي شاهنامه په پښتو مثنوي نظم کړه.

۱۷۶۳م ۱۱۷۷ ق

احمد شاه سلطان مصطفى خان خليفه عثماني ته وليکل چه دی په مدينه کې يو مسجد جوړول غواړي مگر خليفه جواب ورکړي او وئې نه منل. داليک په دفتر همايون نمبر ۳ کې ساتلی دی (استانبول).

د احمد شاه په امر زمان خان د لاش کلا په فراه کې جوړه کړه.

په هرات کې د حسين شاملو باغ جوړ سو. معراج الدين خټک خپل طبي مثنوي دليل العليل منظوم کړی.

۱۷۶۴م ۱۱۷۸ ق

شاه غلام محمد مجد دی نقشبندي صوفي په پيښور کې وفات او ښځ سو، دده اولاده په کندهار کې وه.

۱۷۶۵م ۱۱۷۹ ق

واقف بتالوی مشهور شاعر کندهار ته راغی.

۱۷۶۶م ۱۱۸۰ ق حدود

محمدي صا حېزاده دميا عمر څوکنی زوی د پښتو ديوان خاوند

شاه عالم د دوهم عالمگير زوی د دهلي پاچا سو.

محسن الملك معتمدالد و لـ يعقوب علي خان باميزی په دهلي کې د احمد شاه له خوا مقرر سو چې د ابلار له مر هټانو څخه وساتي.

ياقوت خان خواجه سرا د ملتان صو بدار سو.

سر دار علي محمد خان سدوزی په ملتان کې د پښتنو مشر و.

۱۷۶۰م ۱۱۷۴ ق

احمد شاه د (۶۰) زرو لښکرو سره د پاني پت پر ډگر د لسو لکو مر هټانو او هندوانو سره جنگ وکړی او په ۶ د جمادى الاخرى ۱۱۷۴ ق ئي بري وموند دده لکه تنه ووژل سو ۵۰۰ زره آسان او ۲ لکه غوايي او ۵۰۰ فيلان او ۲۲ زره بنديان ئي ونيول وروسته ئي شاه عالم دهلي پر پاچهي بريښو.

په همدغه کال کې احمد شاه د کندهار اوسني ښار بڼا کې د شاهزاده تيمور ئي د هرات حکمران کړی.

سر دار شجاع خان سدوزی لومړی پلا تر ۱۱۹۷ ق پوري د ملتان حکمران و.

۱۷۶۱م ۱۱۷۵ ق

په پنجاب کې د جيسا سنگه شورش او په ۱۱ د رجب ۱۱۷۵ ق له دوی سره د احمد شاه جنگ او ماتول او پر دوی بري او تر ۱۱۷۷ ق پوري په پنجاب کې پانيدل.

احمد شاه بابايو سفارت چين ته واستاوه.

د تاشقورغان (خلم) د ښار بڼا چې په ۱۱۶۵ ق نوی شروع سوی وه،

په ۱۱۷۵ ق د شهزاده سليمان او

شاعر خپل ديوان تر تيب کي ء .
استاد احمد علي خان دتوره باس
باروت ساز زوی له ملتانه کښه هار
ته راغي او دده زوی پاينده خان په
کابل کي دآهنګري او باروتوکارخاني
جوړي کړي .
قاضي دل محمد افغان په طب کي
بحرالفوائد تاليف کي ء ۵۵۸ مخه .
سر دار محمد شجاع خان سدوزي
دوهمه پلا تر ۱۱۸۶ پوري دملتان
حکمران و .
۱۱۸۱ م ۱۷۶۷ ق
شاه ولي خان وزير له کښه هاره
د(۶) زرو سپرو سره بلخ ته ولاړ
او وروسته پخپله احمد شاه هم د
هرات له لاري ميمني ته ورسيدی او
دبخارا دپاد شاه مراد بي سره ئي
درياي آمو سر حد وټاکه .
پير معظم شاه دپير محمد فاضل
دپښور دپير سباک او سيدو نکي
دپښتنو تاريخ (تواريخ رحمت خاني)
په پښتو وکښي (يوه مقدمه په فارسي
اوه مقامات) دا کتاب په هند
کي دحافظ رحمت خان بريخ لپاره
کښل سوی دی ، چي دمو لف ماخذ
يو بل پښتو کتاب (تواريخ افغانه) و ،
چي په ۱۰۳۱ ق کښل سوی و ، او
مولف ئي خواجو مليزي و . کاظم خان
شيدا دافضل خان خټک زوی چي هند
ته شپلي سوی و ، خپل دپښتو
ديوان ئي تر تيب کي ء .
علي خان دپښور دشاوخوا
اوسيدونکي خپل پښتو ديوان بشپړ
کي ء .
مير غياث الدين غياثي دميرک
بدخشي زوی چي دفارسي شعر ديوان
بيگ مفتي و .

دافضل خان خټک داشر فخان
زوی د خو شحال خان لمسي و فات
دی دپښتو تاريخ مر صع او پښتو
کليله د منه مو لف دی .
محمد مسعود پښتو ري لو ي
نخښبندي صوفي وفات سو (ذبحه)
۱۷۷۰ م ۱۱۸۴ ق
حافظ رحمت خان بريخ په بريلي
کي دپښتنو خلا صه الانساب وکښي
(رجب)
حافظ محمد صادق په هند کي په
فارسي تواريخ رحمت خاني و کښي
(اوه مجلسه دلندن موزيم) .
۱۷۷۱ م ۱۱۸۵ ق
دشهرزاده تيمور په امر په هرات
کي يولوی توپ جوړ سو .
قاضي عبدالر سول دراني پوپلزي
ته چي دعسکر قاضي و دخان با لا
ستقلال مر تبه ور کړه سوه .
اوشیخ الاسلام سو .
محمد اعظم د خيرالزمان حسيني
دومي زوی چي مورخ او مفسر ووفات
سو . ده دقران تفسير او معيار
العلوم ليکلي دی .
اخوندي ملا گندم علي د هرات
دخليجان کلي د مشهور عارف ۸۵
کلن وفات سو . (ولادت ئي ۱۱۰۰)
۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق
احمد شاه پسله ۲۶ کاله سلطنته
په جمعه ۲۰ رجب ۱۱۸۸ ق دقندهار
دتوبي په غره کي مړ او په قندهار
کي ښخ سو په قندهار کي دده زوی
شهرزاده سليمان دشاوخوا وزير
په سعي پادشاه سو ، خو شهرزاد
تيمور له هراته راغي ، او شاه ولي

خان ئي په بکوا کي مړ کي ء او په
قندهار کي پادشاه سو .
دشاه ولي خان وزير سره اعتماد
الدوله دوست محمد خان او شکرالله
خان دده زامن هم ووژل سو .
سردار محمد شريف خان سدوزي
تر ۱۱۸۷ ق پوري دملتان حکمران و .
۱۷۷۲-۱۹۷۲ م ۱۱۸۶-۱۲۰۷ ق
تيمور شاه شيخ عبداللطيف د
دلوي افغانستان پادشاه و .
۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق
شجاع خان سدوزي دملتان
حکمران په بهاولپور کي مړ سو .
تيمور شاه شيخ عبداللطيف د
وکالت په منصب او التفات خان خواجه
سرای خزانه دار او نور محمد خان
بابائي امين الملك او فتح الله خان
سدوزي ئي خپل نديم او مير هزار
خان الکوزي ئي د خپل قوم په
سرداری او قاضي فيض الله ئي
مدار المهم او ملا عبدالغفار جديد
الاسلام ئي دديوان په مستو في گري
وتاکل . شاهزاده همايون دقندهار
او شاهزاده سلطان محمود د هرات
حکمرانان سول .
نظام الدين عشرت سيا لکوتي
«شهنامة احمدی» په فارسي نظم
کړه داحمد شاه بابا په نامه .
پير محمد کاکړ خپل کوچنی کتاب
«معرفه الافغاني» د شهرزاد سليمان
بن احمد شاه ابدالي په نامه وکښي .
۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق حدود

حسن علي يو سفزاده داحمدشاه بابا «کرامت نامه» و کښله «دکابل خطي کتابخانه». محبت خان د حافظ رحمت خان بړيڅ زوی (اخبار محبت) په هندکي وکښ.

۱۷۷۳م ۱۱۸۹ق

تیمور شاه پایتخت له قندهار څخه کابل ته تبدیل کړ او په کابل کې د سردار جهانخان او دیوانیګي عبداللہ خان اوقاضی فیض اللہ خان او مراد خان پو پلزانی او علي رضا خان موسوی مستوفی او اخکزو په نامه کوڅي جوړي سو ی.

۱۷۷۴م ۱۱۸۸ق

په قندهار کې عبدالخالق خان سدوزی یاغي سو، خو تیمور شاه دی ونیو او پوند ئی کړ او سردار پابنده خان یار کزی ته ئی د سر فرازخان لقب ورکړ.

حافظ رحمت خان د شاه عالم خان بړيڅ زوی دی. دهند پښتو ن جنگي سردار او مورخ او شاعر د خلاصه الانساب مؤلف په جنگ کې ووژل سو او دهند په بريلي کې ښخ سو. کوديزی شاعر د جلات او محبوبا قصه په پښتو مثنوی نظم کړه.

۱۷۷۵م ۱۱۸۹ق

وکيل اللوله ديوان بیګي عبداللہ خان پو پلزی په کابل کې یوه ماڼۍ دبالا حصار سره جوړه کړه.

رکيل الدوله پرافراه رودپل جوړ کړ.

سردار فتح الله خان سدوزی له ملتان څخه د تیمور شاه دربار کا بل ته راغی او د شاهي دربار خاص ندیم سو.

۱۷۷۶م ۱۱۹۰ق

تیمور شاه داحمد شاه بابا دقبر ګنډه اوباغ په قندهار کې جوړ کړه.

میامر خوکنی د پښتنو مشهور پیشوا او مؤلف وفات او د پښتو په څوکنو کې ښخ سو.

استاد محمد یا سین معمار له قندهاره د تیمور شاه په امر کابل ته راغی، د کابل دمعمارانو کورنۍ دده او لاده ده.

۱۷۷۶م ۱۱۹۰ق حدود

محمد نور بن محمد حسن بن عبدالحبيب توخي نور خيلي جامع السلوك عربي په قندهار کې وکښ دی دمیا فقیر الله شاګرد دی.

مسعود گل پا سنی په پښتو یو تاریخي مثنوی نظم کړ (د لندن موزیم خطي نسخه).

اخوند ملا خدا بخش د قندهار او سند ملا باشی و، دی د ملاو لی ساکزی زوی دی چی تر ۱۲۱۶ ق پوري لاژوندی و.

فیض الله دملا بابې موسی خیل کاکړی زوی په قندهار کې دتحقیق التوبه رساله په عربی و کښله. دده بله رساله د منطق مبادی دی.

۱۷۷۷م ۱۱۹۱ق

سردار جهان خان پو پلزی سپه سالار دقندهار په دله آرام کې مسموم

ملاعبد اللطيف صدرالعلماء وفات سو.

شاه فقير الله بن عبدالرحمن حصار کې جلال آبادی نقشبندي مشهور عالم او روحاني مرشد په ښکار پور کې وفات او ښخ سو (۳ صفر) دی داحمدشاه ابدالی مرشدو. دقطب الارشاد او مکتوباتو او فتح الجميل او ډيرو نورو پښتو اوفارسي او عربي تالیفاتو خاوند. په هند کې د عروج و خروج احمد شاه ابدالی کتاب تالیف سو (دما نچستر خطي نسخه) دتیمور شاه په فرمان دکروخ دموقوفاتو متولی تو بخواجه محمد سعید ته و سپارل سو چی د سلطان بابا لاش له اولادی څخه یو عارف او شاعر متخلص په (سیدا) و، او د شعر دیوان لری.

۱۷۸۱م ۱۱۹۶ق

تیمور شاه ملتان له سکهانو څخه بیا ونیو او هغه ئی شجاع خان سدوزی ته وسپاره.

محمد علي انصاری دهدایت الله خان زوی په هند کې تاریخ احمدشاهی وکښ. (دبریتانیا موزیم) پیر محمد کاکړ خپل دپښتو دیوان ترتیب کړ.

۱۷۸۲م ۱۱۹۷ق

نائب امین الله خان دمیر زابی خان لوگری زوی دلوگر په برکی راجان کې وزیریدی، مور ئی دکمال خان وردګ لور وه.

میر عبداللہ دپښتو سواتي شاعر دنگرهار او سیدونکي دپښتو دیوان (جام محبت) خاوند او صوفي وفات سو (۲۵ رجب) ولادت ئی ۱۱۳۰ ق

او په قندهار کې ښخ سو.

۱۷۷۹م ۱۱۹۳ق

په پېښور کې د فیض الله خان خلیل او ارسلا خان مؤند بغاوت او دهغو وژل او د څمکنو کلی چورول او د یاقوت خان خواجه سرای وژل. دپښتو شاعر بیدل دژوند وخت داشنغر په اتمانزو کې.

دکابل با لاحتصار نوی کلا جوړه سو.

کاشي راوپه هند کې داحمدشاه او مرهتانو د جنگ تاریخ وکښ (دبریتانیا موزیم خطي نسخه)

کریم د خان پامیزی داحمدشاهی دربار عرض بیګي دکشمیر حکمران و. مظفر خان دشجاع خان سدوزی زوی تر ۱۲۳۲ ق پوري دملتان حکمران و. نواز خان خټک د خوشحال خان کړوسی د پښتو شاعر او خطاط په کابل کې و. دده ژوند تر ۱۱۹۷ ق پوري یقینی دی.

۱۷۸۰م ۱۱۹۴ق

خواجه عبد الکریم کشمیری له نادر افشاره تر تیمور شاه پوري وقایع په «بیان واقع» کتاب کې و کښل (د لندن د موزیم خطي نسخه)

۱۷۸۰م ۱۱۹۵ق

میرزا محمد رفیع سوداګر میرزا محمد شفیع کابلی زوی داردو ژبی مشهور شاعر از ملک الشعراء په هند کې وفات سو «ولادت ئی ۱۱۲۵ ق» په ډهلی کې.

کال دی.

۱۷۸۴م ۱۱۹۹ق

د فارس میرزا محمد کلانتر چی دنادر افشار معا صر او ملگری و، تر ۱۱۹۹ ق پوری ئی خپلی لید ئی و کینلی چی د هو تکو آخرنی حال هم لری (د تهران چاپ ۱۳۲۵ش)

قاضی محمد اکبر شاه د قاضی محمد غوث زوی د پینور لوی قاضی و. محمد شاه خان هزاره د هرات بیگلر بیگی (حکمران) و.

محمد خان هزاره د محمد شاه خان زوی د تیمور شاه په فر مان د باخرز حاکم بالا استقلال مقرر سو (۸ ذی حجه) ۱۷۸۵م ۱۲۰۰ق

امو خان داشرف خان تو خی زوی دکلات د سیمی مشر و.

میان محمد عمر د محمد ابراهیم زوی د باجوړ دمیا کلی او سیدونکی (د خو کنو میا) مشهور عالم او مرشد او مولف وفات او د پینور د خو کنو کلی کی بنځ سو (یکشنب ۱۶ شعبان) ولادت ئی ۱۱۰۰ ق. تالیفو نه ئی: (۱) معالی شرح امالی (۲) تو ضیح المعانی پښتو منظوم (۳) دافغانانو شجره نسب (۴) شمایل نامه په ۱۱۶۳ ق پښتو (۵) مخمس درود شریف به پښتو.

حافظ البوری خپل پښتو دیوان ترتیب کړی.

مسعود بن عبدالله د آدم خان او درخانۍ قصه تالیف کړه.

محمد نور بن محمد حسن بن عبد الحبيب تو خی کندهاری خپل کتاب جامع السلوك و کینس (عربی).

۱۷۸۵م ۱۲۰۰ ق حدود

بابه خان ریکا باشی او دده زوی سر فراز خان دکابل د ریکا نسی مشران اود لښکر منصبداران وو، دریکا قبيله احمد شاه له کردستانه راوستلی وو.

سر دار رحیم داد خان د حاجی جمال خان بارکزی زوی د افغانی دربار د سلطنتی اسناد و محافظ او مهربردار وو. د جلال آباد د بهسود اود ښکار پور د گری یاسین محمد زی دده له پښته دی.

میرزا محمد هاشم بهشتی د احمد شاه بابا او تیمور شاه د حضور منشی (نگارستان سلطانی) و کینس چی سیاسی او ادبی معلومات لری.

یوه نامعلوم مولف پښتو تذکره الملوک د سدوزو په تاریخ کی و کینس (درا ورتی خطی نسخه)

محمد جعفر شاملو خراسانی چی د احمد شاه سره د پانی پت په جنگ کی ملگری و، په هند کی منازل الفتوح ددی جنگ پراحوال و کینس (د برتانیای موزیم خطی نسخه)

۱۷۸۶م ۱۲۰۱ ق

مدد خان د تیمور شاه له خواڅخه په سند کی د تالپورانو سرو کو ټلی اوبیائی میر فتح خان د سند حکمران کړی. ملا حسن ساکزی د کند هار د تلکان پښتو اوفارسی شاعر او عارف خپل فارسی دیوان تکمیل کی (تحفة المدايح)

۱۷۹۱م ۱۲۰۶ق

د شاهزاده محمود د هرات د حکمران په امر خان علوم ا قضی القضاة احمد خان د هرات جامع بیا ودانه کړه.

سمید ابو الحسن عنوان د جر م بسد خشان شاعر ووژل سو (ولادت ئی ۱۱۲۳ق)

۱۷۹۲م ۱۲۰۶ق

اسدالله خان نورزی په دهلی کی د تیمور شاه سفیر او غلام احمد خان ئی و قایع نگار وو. دهند له خوا وجیه الدین سفیر کابل ته راغی چی تیمور شاه وجیه الدین له لقب ور کړی.

۱۷۹۲م ۱۲۰۷ ق

تیمور شاه تر (۲۲) کلو سلطنت وروسته (۴۶) کلن په کابل کی په یکشنب ۷ شوال و فات او بنځ سو ولادت ئی ۱۱۶۰ ق پر خای بی دده زوی شاه زمان پادشاه سواود کابل پر تخت کښینو ست.

۱۷۹۲ - ۱۸۰۰م ۱۲۰۷ - ۱۲۱۵ ق زمان شاه د تیمور شاه زوی دلوی افغانستان پاچا و.

۱۷۹۲م ۱۲۰۷ ق

رکن الدوله نواب مظفر خان سدوزی او امین الدوله سردار محمد خان دیار محمد خان سدوزی زوی کابل ته راغلل، او دواړه بیرته دملتان او کچری حکمرانان سول. نواب مستجاب خان پریخ په هند کی گلستان رحمت و کینس.

سمید انور شاه د تیراه په کلایه کی د پښتو دیوان تر تیب کړی. قنبرعلی خان اور کزی د پښتو

دکابل په بالا حصار کی دو کیل الدوله عبدالله خان پو پلزی په امر یوه خانقاه جوړه سوه (پنجشنب ۱) جمادی الاخری).

وکیل الدوله عبدالله خان پو پلزی دعلی خان قند هاری زوی چی شاعر، اداره چی، او لښکری لوی وزیر و، په غزنی کی وفات او بنځ سو (دو شنبه ۲۲ ذی قعدة).

۱۷۸۸م ۱۲۰۲ ق

دعلیم الله بن عتیق الله بن فضل الله باخی حنفی صوفی او فقیه او دزبده الروایات دمؤلف وفات. (ولادت ئی ۱۱۰۹ق)

۱۷۸۸م ۱۲۰۳ ق

په کشمیر کی د آزاد خان ښورښت اودهغه آرامو لدغه وقایع په جنگ نامه آزاد خان کی په فارسی منظوم ستری دی.

د تیمور شاه په فرمان شهید اد خان پو پلزی د ننگرهار مستأجر او حاکم د جلال آباد کلا جوړه کړه. میر هوتک خان افغان پو پلزی دخپلو فارسی اشعارو کلیات تر تیب کړی (۱۴) زره بیته.

۱۷۸۹م ۱۲۰۴ ق

د بخارا شاه مراد معصوم مرو و نیول، او تیمور شاه دریای آمو دده سره سرحد و ټاکه. تیمور شاه په کابل کی یولوی قصر جوړ کړی.

۱۷۹۰م ۱۲۰۵ ق

مولوی محمد عمر ساکزی د پښتو انجويد مؤلف په قندهار کی وفات سو.

شیر محمد خان با میزی نا درمیرزا
افشار بوت اود افغانستان په
حمایت ئی د مشهد پر تخت کښیښاوه.
هارون خان د حاجی جمال خان
محمدزی زوی د فارسی ژبی خورانبه
شاعر په گریش او قندهار او کابل
اوهندکی ژوندی و، دده دشعر دیوان
هم سته .

۱۷۹۷م ۱۲۱۲ق

شاه زمان سدوزی د جنوری په
اوله لاهور ته ولاړ، او په ۱۶ ما رچ
بیرته کابل ته راغی .

دهند درامپور نواب غلام محمد
خان د فیض الله خان رو هیله زوی
کابل ته راغی، اود شاه زمان خڅه ئی
کوک و غوښت، چی دده ولایت
بیر ته ور و نیسی . (رجب)

په دی کال شاهزاده سلطان
منصور دکابل حاکم، او جان نثار

خان امیر الا مرآ قولر اقایسی ئی
مختار کار و. حسن خان تو پساز
په کابل کی دشاه زمان په امر
دزیر زنگ توپ جوړ کړی .

د کابل په بالا حصار کی ښکله
طلا جوړه سوه .

۱۷۹۸م ۱۲۱۲ق

په هرات کی شهزاده محمودیاغی
سو، او شاه زمان ور غی،

هرات ئی و نیوی، او شهزاده
قیصر ئی دهرات حکمران کړی .
(۱۴ اکتوبر) محمود، کامران او
فیروز الدین سد و زی شاهزادگانو
تهران ته فتح علی شاه ته پناه یوړه
(۲۸ رمضان).

شاه زمان گدو خان سفیر تهران
ته واستاوه، چی قاجاری پاچا ،

پېښوری دمیرزا هدمنطق پر حاشیه
بله حاشیه و لیکله .

کل محمد دهلمند دما لگیـ
او سیدو نکې پښتو شا عر خپل
پښتو دیون بشپړ کړی .

حاجی در ویش بهار در خان
صوفی او شاه عر د حاجی جمال
خان بازگزی زوی په قندهار کی
ژوندی و (دمحمد رحیم خان
امین الملك او محمد اکرم خان
امین الملك پلار) .

شیخ الاسلام میر خیرالدین
دشاه زمان ددربار ملا او قاضی -
القضات و .

۱۷۹۶م ۱۲۱۱ق

ددهلی سفیر سید محمود خان
کابل ته راغی، او شاه زمان ددهلی
دمیرزا محمد اکبر د ولیعهدی
تصدیق وکړی .

شاه زمان دجیلیم اوسند دوابی ته
احمد خان بازگزی او دراوی او
چناب ناوی ته حسن خان قزلباش
حاکمان مقرر کړل. محمد خان توخی
او بوستان خان اونورالله خان خټک
دلازرو سپرو او سلو زنجور کو
او خاورو تو پوسره ددغو دوو لایاتو
دسر حداتو ساتنی ته وگو ما رل
سوه .

شهزاده قیصر دهرات نائب -
الحکومه او سردار احمد خان
نورزی اوسردار زمان خان بامیزی
دهرات دایمکر مشران او مشکې
خان خواجه سراد ضربا خان او
بازوت سازی مشر او قلیچ خان
تیموری دهرات قلعه بیگی سو .

دشاه زمان په امر سر دار

دیوان په هند کی ترتیب کړی
(۲۰ ربیع الاول ۱۶ اکتوبر)
۱۷۹۵م ۱۲۰۹ق

محمد علی خان انصاری په هند کی
(بحر مواج) ددرنو د عصر پراحوال
باندی تالیف کړی (دلنن موزیم) .
ملا سعد الله خرواتی قندهار ی چی

پر جلالین او مولوی عبدالغفور ئی
حاشیې لیکلې دی و فات سو .
دزبان شاه له خوا خڅه شاه
غفران الله مجددی بخارا او خوقنده
په سفارت ولاړ .

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ق

دکابل دچهل ستون قصر په هند
کی دشاه زمان لپاره جوړ سو .
په حسن ابدال کی شاه زمان
دسکها نو سره و جنگید، او لاهور
ئی بیا و نیو .

رحمت داوی قندهاری شاعر ،
دلیلی مجنون قصه په پښتو دسردار
عبدالله الکوزی دکشمیر دوالی اود
شاه زمان سدوزی په نامه نظم کړه،
دی پښتو دیوان هم لری .

آقا محمد خان قاجار پر مشهد
تعرض و کړی او شاه هرڅ ئی بندی
کړی دده زوی نادر میرزا دهرات
له لاری شاه زمان ته پناه را وړه .
قاجاری پاچا محمد حسین قراقرزو
کابل ته سفیر را واستاوه او شاه
زمان هم خپل سفیر گدو خان درانی
ایران ته ولیر ئی .

پوند شهزاده هما یو زی کابل
کی بندی و .

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ق

قاضی محمد حسین خان ملا

دیوان خاوند شاه عر په پېښور کی
مړ سو (پنجشنبه ۱۱ رجب) .

میرزا محمد خلیل هر عشی په
مجمع التوا ریخ کی دهو تکوفتوحات
په ایران کی بیان کړه (د تهران
چاپ ۱۳۲۸ ش)
شاه زمان حافظ شیر محمد خان

دشاه ولیخان وزیر زوی ته
دمختار الدوله اشرف الو زراء لقب
ورکړی او قاضی القضات مدارالمهام
فیض الله دولت شاهي ئی بندی کړی
(شوال)

۱۷۹۳م ۱۲۰۷ق

دشوال په اوومه تیمور شاه پسله
۲۲ کاله سلطنته په کابل کی مړ او ښخ
سو او شهزاده زمان په کابل کی
پر تخت کښیښوست .

شهزاده همایون چی دقلات ،
نصیر خان بلوخی پناه وروړی وه،
دغه خان ئی شفاعت نامه دشاه زمان
حضور ته را ولیر له .

۱۷۹۴م ۱۲۰۸ق

دکابل شاهي باغ اود لکشا قصر
له بالا حصار سره جوړ سو .

شاه زمان دسکها نو ددفع لپاره
پېښور ته ولاړ، خو بیرته قندهار ته
را وگرزید او خپل ورور همایون
ئی په لویه کی ونیو او دحسن قزلباش
په لاس ئی پوند کړی ، بلخ یی
هم بیا ونیو. دانگریزانو دوه تنه
استاخی کابل ته راغله، چه یو ئی
سید غلام محمد خان نومیدی .

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ق

قاسم علی افریدی خپل پښتو

سدوزي شا هزادگان د شاه زمان پر خلاف ونه لمسوي.
 شاه زمان له هراته کابل ته را ستون سو او لاهور ته زهي سو (دسمبر).
 زمان شاه له خرا سانه ۱۲ زره کوره نا قلين دکا بل سيمو ته را وکو چول.
 مظفر خان رکن لدو له د شجاع خان سدوزي زوي د تيمور شاه له خواد ملتان ناظم سو .
 رنجيت سنگه د شاه زمان په فرمان د پنجاب حکمران سو، او د مها را جه لقب ور کي سو .
 شاه زمان خپل ۱۵ کلن زوي شجاع الملک د پيښور حکمران کي ء.
 شاه صفي الله صفي مجددي شاعر او صوفي د يمن په حديدۀ کي وفات او ښخ سو، دى دشعر ديوان لري او خلور کتابونه ئي په تصوف کي کښلي دي . (دلا دت ئي ۱۱۵۶ ق)
 مير عزت الله له اټکه خپل سفر د يار کند، پر خوا ، بلخ ، باميان، کابل، پيښور او بخارا له لاري شرو کي ء (۲۷ رجب) ده په ۱۲۲۷ ق د ولیم مور کرافت په حکم خپله سفر نامه هم وکښه ، چي يوه برخه ئي په ۱۸۲۵ م له کلکتی څخه چاپ سوه .
 شيخ رحم علي هندی د ايسټ انډ يا کمپني په امر راغي ، او (بيان حالات منازل کابل ازلبنده شاه جهان آباد) يي وکښي .
 ۱۷۹۸ م ۱۲۱۳ ق
 شاه زمان د خپل ورور د مقابلي لپاره قند هار ته ولاړ (۶ جولايي) د شاه زمان د وژلو دسيسه چي د ميان غلام محمد هندی په لمسون

دده په کوټه کي په کندهار کي جوړ سو کشف سوه او ۱۳ تنه سرداران چي په دسيسه کي ئي لاس درلود، دشه زمان په مخ کي وژول سوه ، چي سردار پاينده خان بار کزي هم و ، مگر د زوي فتح خان ايران ته وتښتيد ، ا هلمته شهزاده محمود نه ورغي ء . غلام محمد درویش هم هند ته وتښتيدی خو پرلاري ونيول سو او وژل سو (۱۳ رمضان).
 علامه حبيب الله قند هاري محقق دمولوی فيض الله موسی خيل زوي په قندهار کي وزيريد .
 د افغانستان صادرات ايران د کاله خاور مليونه روپي وي ، او ايرانه واردات تر ۳۰ مليونو روپي رسيدل .
 شاه زمان د هند د بيانيولو لپاره د يولک عسکر سره پيښور ته ورسيد (۲۵) اکتوبر .
 انگريزانو د هند د دفاع لپاره د ايران په دربار کي دافغانستان پر خلاف فعاليت شروع کي ء چي قا جاري حکومت پر هرات حمله وکي ، او د شاه زمان توجه د هند له خوا راوگرزوي .
 امام الدين حسيني چشتي په هند کي تاريخ حسين شاهي دسدوزي پراحوال اوشاه زمان باندی وکښي و کښي .
 معتمد الد وله رحمت الله خان سدوزي دشاه زمان په فرمان وزير اعظم سو ، او توره باس خان پوپلزي تهران ته واستول سو ، چي د ايران صدر اعظم حاجي ابراهيم د شهزاده محمود له لمسولو لاس واخلي .
 د شاه زمان د سلطنت رجال :

رحمت الله خان سدوزي صدراعظم معتمد الد وله .
 مختار الد وله حافظ شير محمدخان وزير او د درانو سردار .
 امين الملک نور محمد خان بابي مهتم ديوان ماليات .
 ميرزا علي رضا خان قزلباش مستوفي ديوان اعلي .
 ميرزا مير ابراهيم موسوي مشرف .
 مير محمد علي خان موسوي کفايت خان منشي .
 مير احمد خان موسوي منشي ميرزا شريف خان قزلباش منشي باشي .
 مير هوتک خان پوپلزي دا روغه دفتر او هر کاره باشي .
 التفات خان او يرسف خان خواجه سرا .
 د شاه زمان کار داران :
 ۱- عبد الله خان مخلص الد وله پوپلزي د کشمير حکمران په ۴۰ لکه روپي اجازه چي فقط ۷ لکه ئي خزاني ته رسيدی نقدی يا تحفه .
 ۲- مظفر خان صفدر جنگ سدوزي د ملتان حکمران دري لکه روپي .
 ۳- عبد الرحيم خان هوتک د ديرو اجازه دار په نه لکه روپي .
 ۴- مير فتح علي خان تالپور د سند مير شير زره لښکر .
 ۵- دقلات بلو خان خانان نصير خان او محمود خان شيرزهره سپا ره .
 ۶- زر داد خان پوپلزي د پيښور حکمران په اوه لکه روپي اجازه .
 ۷- عبد الله جان نثار خان د کابل حکمران .
 ۸- امين الد وله محمد خان سدوزي د لښه حکمران .
 ۹- شهزاده قيصر د هرات حکمران .

۱۰- شهزاده حيدر دقند هار حکمران .
 ۱۱- په شمالي ولاياتو کي محلي ميران .
 ۱۲- حمد خان با رکزي شا هنچي باشي دجيلم حکمران .
 ۱۳- نواب جمال خان دقصور حکمران .
 ۱۴- ملک محمد عظيم خان دکا لا باغ حکمران .
 ۱۵- امير گونه خان زعفران لود خبوشان حکمران
 ۱۶- ابراهيم خان شادلو افشار داسفراين حکمران .
 ۱۷- ابراهيم خان کرد داسفزار حکمران .
 ۱۸- عباسقلی خان بيات اوجعفر خان بيات دنشاپور حکمران .
 ۱۹- جلال خان پوپلزي د کابل مستوفي .
 په دی ډول دشاه زمان مملکت له لاهوره او کشمير او سنده تر نشاپوره و، چي جنوبی خواته ئي بحيره عرب و .
 دشاه زمان عسکر :
 ۱۲ زره غلامان مغول او قزلباش .
 ۱۲ زره سپاره همکره به چي امين الملک ئي مشرو .
 ۳۰ زره قندهاري سپاره .
 ۳۰ زره پياده .
 ۱۵ زره سپاره په سند او ملتان کي .
 په جنگي سفرو کي گرده سل زره سپاره .
 ۱۷۹۹ م ۱۲۱۴ ق
 دشهزاده محمود او وزير فتح خان خطر له ايرانه ډير سو ، شاه زمان خپل ورور شجاع الملک په پيښور کي پرېښو ، کابل او قندهار ته راغي

مير هوتک خان پوپلزی د شاهي دفتر مهتمم اودا روغه .
ميرزا علي عسکر منشي .
ابوالحسن خان خزانه دار .
شيخ الاسلام محمد يوسف قندهار لوی قاضي .

حاجي رسول خان هوتک شاه عام خپل غلجي (دميرويس خان له کورنۍ څخه) په کابل کې اوسيدی .

۱۸۰۴ م ۱۲۱۹ ق

شاه شجاع د ۳۰ زرو لښکروسره کشمير او پنجاب ته ولاړ اوسندي بيا ونيو، د کامران او قيصير مخالفت له شاه شجاع سره جاري ؤ .

۱۸۰۵ م ۱۲۲۰ ق حدود

قاضي محمد اکبر خان ملا د قاضي محمد غوث زوی په پيښور کې د محمد زاهد بن محمد اسلام پر تعليقاتو يوه شرحه وکړېله، دغه تعليقات د علامه جلال دوانی پر شرح تهذيب باندي دی .

قاجار يانو بيا د انگریزانو په لمسون پهرات حمله وکړه خو دکام ولاړل .

۱۸۰۶ م ۱۲۲۰ ق

نواب محبت خان د حافظ رحمت خان بړيڅ زوی رياض المحبت د پښتنو تاريخ په هند کې وکښ .

ميان محمدی صاحبزاده د ميان عمر څوکنی زوی د پښتو ديوان خاوند . شاعر وفات اود پيښور په څوکنو کې ښخ سو .

آثاري رياحین الصلوه ۱۱۹۰ ق مقاصد الفقه ۱۲۰۲ ق د پښتو شعر ديوان .

غلجي قبایل شاه محمود ته ونيول او وزير فتح خان دلسوزرو لښکرو په مرسته له دوی سره ډير جنگونه وکړه، او شپږ زره تنه ټپي مړه کړه .

غلجيان چي شاه محمود ته ياغي سموي و په سجاوند کې مات سول، د دوی مشر عبدالرحيم خان او دوه زامن يې په تورپ کې والوزول سوه، په کابل کې دمختار الدوله شير محمد خان ښورښت .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۹ ق

په کابل کې دشيعه اوسنی جنگ ونښت او خلکو بلا وکړه، شاه محمود ونيول سو، او شاه شجاع پادشاه سو بالا حصار ته راغي (۱۳ جولای) او وزیر فتح خان قندهار ته ولاړ . پانده شاه زمان نه پريښو چي دشاه محمود سترگی ړندی سي، دی يسی په بالا حصار کې بندي کړ، او د شاه شجاع د سلطنت لومړۍ دوره تر ۱۲۲۵ ق پوري وه .

شاه شجاع تر جلوس وروسته دغه لوي مامورين مقرر کړل .
مختار الدوله شير محمد خان باميزی وزير .

شهزاده حيدر شاه زمان زوی د قندهار نائب الحکومه .

گلستان خان اخکزی مستو في الممالك .

محمد اکرم خان پوپلزی امين الممالك گل محمد خان پوپلزی نظام الملك جلال خان پوپلزی د کابل مستوفي فتح الله خان شاهي مهر بردار .
شيردل خان دراني دکابل حاکم .

په دی چم هيسته کی ء .

شاه زمان له بالا حصاره دننگرهار پرخوا رهي سو او شاه محمود په بالا حصار کې پاچا اوسردار فتح خان شاه دوست يې وزير سو (دربيع الاول اوائل) .

شاه زمان ونيول سو او پواند کړ سو، وزير اعظم سردار رحمت الله خان باميزی او ورور يې سردار خان او محمد زمان باميزی په بالا حصار کې ووژل سوه .

د وزير فتح خان په فرمان ملا محمد علي قزلباش دکابل دمرادخانی - خيابان - وزير آباد داميانو په قضا مقرر سو . (شعبان)

د شاه محمود سدوزی په فرمان نائب امين الله لوگری دلوگر او بستخاک خان سو، چي لقب يې (امين الدوله او نائب السلطنه) و .

شجاع الملك دشاه زمان سکه ورور د پيښور له خوا حمله وکړه، داشپان په جنگ کې مات سو او بيرته خيبر ته ولاړ .

د وزير فتح خان فرمان دفتح الله خان امين الملك په نامه صادر سو، چي دامين الله خان بره کې لوگری لپاره دوه سوه تومانه مواجب مقرر دی (۱۹ صفر ۱۲۱۶ ق) .

۱۸۰۲ م ۱۲۱۷ ق

شهزاده کامران دخپل پلار شاه محمود له خوا دقندهار نائب الحکومه سو .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۸ ق حدود

مير هوتک خان (افغان) د زمان خان پوپلزی زوی خپل دفارسي شعر ديوان ترتيب کړ .

(۲۰ جنوري) .
هارون خان د حاجي جمال خان بارکزی زوی ددري تکړه شاعر د گرځک حکمران ؤ .

۱۸۰۰ م ۱۲۱۵ ق

د توره باس خان ابدالی افغاني سفير تر مذاکراتو وروسته فتح علي شاه قاجار دشاه زمان په نامه يو خط وکښ او خراسان يې خپله پدري موروثه وبلله، مگر شاه زمان پخپل جوابي فرمان (۱۸ جمادی الاخری ۱۲۱۵ ق) کې ورته وکښل، چي که پرافغاني حدودو تجاوز وسي، جواب به يې په توره درکړه سي .

حضرت شاه د مردان اوسيدونکي پښتو شاعر خپل ديوان ترتيب کړ .
مدرس فيض الله اخوند زاده داشنغر او سيدو نسکی د پښتو ذخيره القراء کتاب وکښ . (رمضان)

۱۸۰۱ م ۱۲۱۶ ق

جان ملک دانگریز سفير په تهران کې له فتح علي شاه سره معاهده وکړه، چي که د افغانستان پاچا پرهغه حمله وکړي، نوبه د قاجاريانو لښکر پر افغانستان باندي راځي .

شهزاده محمود او وزير فتح خان له ايرانه راغلل او قندهار يې ونيو .
شاه زمان له کابله ورغی او سردار احمد خان نورزی دشاه زمان د ۳۰ زرو لښکرو سره وزير فتح خان ته اورواو ستل او شاه زمان مات سو، له تازی رباطه . کابل ته راغي (صفر) .

شاه محمود سدوزی ته په قندهار کې د ايران د قاجاري پاچا د تبریک مکتوب ورسيدی او انگریز انو د هندوستان دنيولو رقيب شاه زمان

د کشمير د نيولو لپاره پيښور ته ولاړل ، شهزاده عباس د سيد اشرف او نظر محمد او شاخل په ملگري کابل ونيو. خو سردار دوست محمد خان له پيښوره راغی او بالاحصار ئی ونيو ، او سيد اشرف او سيد عطائي د پيل ترگونډو لاندی کړه .

په پيښور کې سخته وچ کالی وه . مور کرافت انگریز د روس او شمال غربي هند پر تجارت خپل راپور ترتيب کړ (دهند آرشيف) ابراهيم خان جمشيدی د کابل د عاشقان و عارفان (عبدالسلام او عبد الصمد د جابر زامن د خواجه عبدالله انصاري هروی لمسيانو) هديره جوړه کړه چې ډېر ليک لری .

۱۸۱۲ م ۱۲۲۷ ق

وزير فتح خان له عطا محمد خان باميزی ابن شير محمد خان مختار الدوله څخه کشمير ونيو او سردار محمد عظيم خان ته ئی وسپاره .

امير محمد انصاري د مير محمد زوی په کلکته کې د سعدی گلستان په پښتو ترجمه کړ (د لنډن موزيم خطی نسخه) .

۱۸۱۳ م ۱۲۲۸ ق

انگریزانو چې مير عزت الله هندی يارکند او بخارانه ليرلی و ، له بلخ او کابله بيرته هند ته ولاړ (ذی حجه) دده سفر نامه په ۱۸۲۵ م په کلکته کې چاپ سوه ، چې اصل ئی په انډيا آفيس لښېن کی دی .

سو (ولادت ئی رمضان ۱۱۴۰ ق) دده منثور او منظوم آثار تر ۴۳ پوری رسيدی .

شاه شجاع پيښور ته ولاړ او وزير فتح خان د شهزاده قيصر په ملگري له قندهاره راغی ، او شاه شجاع هم له پيښوره را وگرزید او په ده مزنگ کې ئی شهزاده او وزير فتح خان مات کړل ، او دوی بير ته قند هار ته ولاړل .

مير واعظ سيد احمد د کابل د ښار پيش امام په کابل کې ووژل سو (داگست اوایل د جمادی الاولی اوآخر) اشرف الوزراء مختار الدوله حافظ شير محمد خان او حاجی میر احمد خان د شاه ولی خان باميزی وزير اعظم زا من په پيښور کې و وژل سوه .

۱۸۱۱ م ۱۲۲۵ ق

شاه محمود د بالا حصار له زندانه ووت او د وزير فتح خان په مرسته ئی شاه شجاع د قندهار په جکان کې مات کړ او هغه ملتان ته ولاړ ، خو شاه محمود کابل ته راغی بيا په بالا حصار کې پاچاسو .

شهزاده عباس د تيمور شاه زوی له بند څخه وتښتید او په کوهدامن کې ئی دپاچهی اعلان وکړ .

ملا يوسف عطار متخلص په مقتول دغه واقعی په فارسی مثنوی نظم کړی .

۱۸۱۲ م ۱۲۲۶ ق

شاه محمود او وزير فتح خان

په نامه (د برتانيا موزيم خطی نسخه) .
عبدالرحمن عارض بدخشی شاعر وفات سو .

۱۸۰۹ م ۱۲۲۴ ق

شاه شجاع د کابل له بالاحصاره پيښور ته ولاړ او ملا عاشق شنواری ئی چې شاه زمان ئی شاه محمود ته په لاس ورکړی و ، په توپ کې والو زاوه اود کوه نور غمی ئی واخيست .

په پيښور کې د انگریز ایلچی ايلفستون له شاه شجاع سره دفاعی معاهده د فرانس او ایران د حملی پر خلاف وکړه ، چې په ۱۷ جون ۱۸۰۹ م لارډ منټو د هند ويسرای تصدیق کړه .

مير مجتبی الفت د مير مر تضي کابلی زوی د دری شعر دیوان خاوند په کابل کې وزیر یدی .

امين الملک وزير اکرم خان د حاجی درویش خان محمدزی زوی او عبد الغفور خان پوپلزی د نملی په جنگ کې ووژل سوه .

۱۷۴۹ - ۱۸۰۹ م ۱۱۶۳ - ۱۲۲۴ ق

د پيښور د سيمو مالیات د افغانستان د سدوزو حکومت ته (۷۵۹ ۵۵۰) روپی وی هره روپی ۱۰ شاهي . ملاویداد کاکړ په قندهار کې دعین العلم ترجمه په پښتو مثنوی وکړه .

۱۸۱۰ م ۱۲۲۵ ق

شيخ سعد الدين احمد انصاری د عبد الغفار زوی مشهور مجذوب صوفی او شاعر او مؤلف ۸۵ کلن وفات او کابل په دهه یحیی کی ښخ سو .

۱۸۰۶ م ۱۲۲۱ ق

نواب محبت خان بېړیخ دریا ض المحبه په نامه د پښتو گرامر په هندکی وکښس .

دوهم اکبر د شاه عالم زوی په دهلی کی پر تخت ناست و تر ۱۲۵۳ ق پوری .

۱۸۰۷ م ۱۲۲۲ ق

عبدالله خان مخلص الدوله د جمعه خان الکوزی زوی د کشمير حکمران هلته وفات سو ، او پر خای ئی د شاه شجاع له خرا عطا محمد خان بهاءیزی د شیر محمد خان مختار الدوله زوی مقرر سو .

دوهم الکسندر د روس پاچا او نا بليون په تيلسيت کې د هند د گل يرغل نقشه د ایران له خوا وتړله .

د هرات مشهور صوفی اسلام کړوخی د قاجار يانو سره دشکيبان په جنگ کې شهيد او په کروخ کی ښخ سو (ولادت بی ديمنی بههبرک کی ۱۱۳۸ ق) .

ميرزا سنگ محمد بدخشی

۱۸۰۹ م ۱۲۲۳ ق

د بدخشان د اميرانو تاريخ دی .
مصطفی د محمد ابراهيم هروی زوی (مخلص) د خپل بير شيوخ سعدالدين انصاری شرح حال « نشأة القدس » په کابل کې وکښس .

سيد محمود الموی د افغانی څلورو قبيلو احوال او شجرې ترتيب کړی د (چهار قبيله افغان)

قاضي عبدالکريم د قاضي دادالله زوی د قاضي محمد غوث لمسی په پيښور کې نصاب التوحيد وکيښ .

مسعود گل د قاضي عبدالرحمن پيښوري محاسب زوی د سردار محمد عظيم خان په نامه خپل فارسي کتاب ((عجائب الاخبار)) وکيښ ۴۶۷ مخه (د پيښور موزيم خطي نسخه) .

نواب الله يار خان بړيڅ دحافظ رحمت خان زوی پښتو عجائب اللغات په هند کې تاليف کړ .

۱۸۱۳ م ۱۲۲۹ ق

حاجي رحمت الله خان د حاجي دريا خان پوپلزي زوی د کوهدامن او سيدونکي وزير او سردار وفات او هوري ښخ سو . (۱۷ شعبان) .

۱۸۱۴ م ۱۲۳۰ ق

وزير فتح خان بيا سند او کشمير ونيول ، سکمان ئي په اټک کې مات کړل او کشمير ئي سردار محمد عظيم خان ته وسپاره .
ميا نعيم متي زی د قند هاريه ناکودک کې خپل پښتو ديوان بشپړ کړ (۱۶ ربيع الثاني)
قاسم علي ابريدی په هند کې دخپلو پښتو اشعارو کلیات ترتيب کړ .
(د پيښور اسلاميه کالج خطي نسخه)

شهزاده فيروز الدين د تيمور شاه زوی په هرات کې مشر و .

۱۸۱۵ م ۱۲۳۱ ق

آغا اسماعيل شاه د سند د ميرانو له خوا د سفير په توگه پيښور ته د شاه محمود سدوزی دربار ته راغی .

۱۸۱۶ م ۱۲۳۲ ق

قاجاريانو بيا هرات محاصره کړه خو هراتيانو له هغه ځايه وشړل او وزير فتح خان هرات ته راغی .
عائيشه دراني د يعقوب علي خان بارکزي لور خپل فارسي ديوان په کابل کې ترتيب کړ (۱۶ رجب ۳۲ ق) .

مير عبدالکريم نديم بن اسماعيل بخاري افغاني (احوال خوانين افغان و کابل و بخارا و خو قند) په فارسي وکيښ چي تراحمه شاهي جالوس وروسته د افغانستان تاريخ لري .

۱۸۱۷ م ۱۲۳۳ ق

وزير فتح خان تر کهسانه مخکي په هرات پوري بيا ونيولولی (ذي حجه) .
ملا احمد بن اسماعيل الکوزي قند هاري لوی قاضي او محقق په قند هار کې وفات سو (۶ ربيع الثاني) .

دده تاليفونه :

(۱) بيان الوافيه لطايف الصوفيه .
(۲) رساله کا شفه د تو حيد وجودی او شهودي تحقيق .
(۳) رساله فارقه .

ملا پير محمد د اسماعيل الکوزي يعقوب زی زوی د ملا احمد قاضي ورور، خپل کتاب عقيدة المشايخ

چي سردار دوست محمد خان کابل ونيوی، نویي پرشهزاده سلطان علي بن تيمور شاه دپاچا نوم کښيښو .
ملا عبد الحليم کاکړ قند هاري په عربي ژبه خپل کتاب (ردحليمه علي مطاعن احمد) په دملا احمد قاضي د بيان الوافيه په ردکي وکيښ .

عبد الکريم کاکړ قندهاري دعین العلم عربي پښتو منظومه ترجمه د زين العلم په نامه وکړه .

۱۸۱۹ م ۱۲۳۵ ق

قول افغانستان د بارکزو وروڼو (د سردار پاينده خان د زامنو) په لاس کې ولويد . فقط هرات شاه محمود ته پاته سو . رنجيت سنگه کشمير ونيوی .

۱۸۲۰ م ۱۲۳۶ ق

علامه حبيب الله قند هاري دامام غزالي منهاج العايدین په پښتو په قند هار کې منظوم کړ .
ملا زبردست کاکړ په قند هار کې روضة النعيم په پښتو نظم کړ .

۱۸۲۳ م ۱۲۳۸ ق

سردار محمد عظيم خان ۳۸ کلن په لته بند کې وفات او په عاشقان و عارفان کې ښخ سو (ذي حجه)
کابل دده د ناپوه زوی سردار حبيب الله په لاس کې ولويد .
(ولادت ئي ۱۲۰۰ ق) .

محمد فضل الله ولد غلام نبي مجددي په قند هار کې ۵۴ کلن

والعلماء په قند هار کې وکيښ ، دده بله رساله وافي نويمړی .
عبيدالله احمدي ميگل د څوکنو د ميا عمر صاحب زوی د هفت پيکر ليکوال او د پښتو عبرت نامی او شمایل نبوی او د ديوان شعرناظم (غريب تخلص) وفات سو .

۱۸۱۷ م ۱۲۳۴ ق

آغا اسماعيل شاه د حيدر آباد سند د ميرانو او حاجي شير محمد خان د خير پور د ميرانو له خوا په افغاني دربار کې سفيران وو اود وزير فتح خان سره هرات ته ولاړل .

شاهزاده کامران عبد المنصور خان بارکزي مشهد ته د سفير په توگه فتح علي شاه قاجار ته واستاوه او هغه د قاجاري پاچا مکتوب کامران ته راوړي چي بايد وزير فتح خان پوند کړي .

شاهزاده کامران له قندهاره هرات ته راغی او وزير فتح خان ئي ونيوی او پوند ئي کړ چي په قول افغانستان کې کورنی جنگ ونښت .

۱۸۱۸ م ۱۲۳۴ ق

ديارکزو سردار رانو او کامران او محمود جنگونه اود وزير فتح خان وژنه دوردگو په سيد آباد کې .
شاه زمان پوند پاچا له مدیني منوري څخه دسلطان محمود ثاني په نامه يوخط وکيښ (محرم) .

دوزير فتح خان وروڼو دده دمرگ په انتقام دسدوزوسره جنگونه وکړه

مهاجرینو سید احمد او مولوی اسماعیل سره په جهاد کی ملگری سو .

۱۸۰۰-۱۸۲۹ م ۱۲۱۵-۱۲۴۵ ق
شاه محمود د تیمور شاه زوی د افغانستان پاچا و (په وقفو) .

۱۸۲۹ م ۱۲۴۵ ق
په هرات کی شاه محمود د کامران په امر ووژل سو .

سردار غلام محمد طرزی د سردار رحمدل خان محمدزی زوی په قند هار کی وزیر پدی .

ملا حسن ساکزی د قند هار د تلکان اوسیدو نکی شاعر او عارف چی پښتو او فارسی دیوان لری ۶۸ کلن په تلکان کی وفات او ښخ سو (ولادت ئی ۱۱۷۷ ق) .

سردار پردل خان محمد زی په قند هار کی وفات او ښخ سو (شنبه ۳۰ ذی قعدة) .

سردار دوست محمد خان په کابل کی د عبدالصمد خان تبریزی په مشری په نوی ډول زر تنه فوج نظام ترتیب کی .

نوره دین د پښتو عامی شاعر د پینبور په سیمو کی اوسیدی .

مستوره غوری شاعره د سید محمد عظیم لوردپرچمن اوسیدونکی چی دشعر دیوان لری ژوندی وه .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۶ ق
سید احمد بریلوی مجاهد او مولوی اسماعیل د هلوی د ۱۳۵

سردار دوست محمد خان دغزنی حکمران کابل ونیو .

دسردار پاینده خان زامنو د لوی افغانستان د تقسیم میثاق سره لاس لیک کی ، ۱۰ ربیع الثانی (د کابل موزیم) .

سردار شیردل خان د سردار پاینده خان زوی ۴۱ کلن په قندهار کی وفات او ښخ سو . (جمعه ۲۵ محرم) .

محمد علم خان وکیل الدوله د عبد الله خان زوی ۸۵ کلن په میدان کی وفات او په غزنی کی ښخ سو (۲۷ جمادی الثانیه) .

گل احمد د کریم شاه بټی زی زوی د پښتو جواهر الانبیا او شهزاده رت وپیښ او د توتی او میناد قصوناظم وزیر پدی ده . هداية المؤمنین په ۵۵ ذی حجه ۱۲۹۵ ق پښتو نظم کی .

۱۸۲۶-۱۸۴۲ م ۱۲۴۲-۱۲۵۴ ق
چار لس میسون په افغانستان کی و ، او خپل یاد داشتونه ئی په دری ټوکه کی په لنهون کی چاپ کړل ۱۸۴۲ م .

۱۸۲۸ م ۱۲۴۴ ق
د پینبور د یو سفزو په سیمه کی سردار یار محمد خان محمدزی د سید احمد او هندی مهاجرانو په جنگ کی ۳۹ کلن و واژه سو (محرم) .

میان عبد الغفور د سوات آخوند پیر شهرت وموند ، او د هندی

پښتو او فارسی دیوان گلشن افغان ترتیب کی . (دایروان شوروی خطی نسخه ۵۳۸) .

امیر د مردان د سوابی پښتو شاعر دنیم انصاری قصه نظم کړه . دوستم د سوابی دزیدی شاعر خپل پښتو کتاب مدح الا برادر نظم کی .

۱۸۲۵ م ۱۲۴۱ ق
هندي مهاجرین سید احمد بریلوی او مولوی اسماعیل قندهار او کابل ته راغلل .

ویلیم مور کرافت د لنهون جراح اراس پیژوندونکی د ایست انډیا کمپنی له خوا دا سانو د پلټنې لپاره له کشمیره کابل او بلخ او میمنی ته راغی ، او په اندخوی کی مړ سو ، دده سفر نامه په ۱۸۴۱ م له لنهون نه ویلسن چاپ کړه .

شیخ فرح الدین د قند هار نقشبندی صوفی او مؤلف ۸۲ کلن وفات او په هرات بازار کی ښخ سو (۱۱ ذیقعدة) .

۱۸۲۶ م ۱۲۴۱ ق
شاه شجاع الملک سدوزی خپله روزنامه له ۱۲۱۶ تر ۱۲۴۱ ق پوری ولیکله چی په کابل کی په ۱۳۳۳ ش چاپ سوه .

انگریزی ترجمه ئی په ۱۸۲۷ م په کلکنه کی ختم او په ۱۸۳۹ م خپره سوه . یوه نسخه ئی د برتانیای په موزیم کی سته چی له ۱۸۱۶ تر ۱۸۴۵ م احوال لری .

۱۸۲۶ م ۱۲۴۲ ق

وفات سو ، دی دصعدة المقامات مؤلف دی . (ولادت ۱۱۸۴ ق قند هار) .

شمس الدین کاکړ د قند هار د کلچا باد او سید ونکی خپل پښتو دیوان ترتیب کی .

لعل محمد عاجز د پیر محمدزی چی د عبد الشافی په لقب د تیمور شاه د دربار طبیب او د دیوان خاوند شاعر و په کابل کی وفات سو .

۱۸۲۴ م ۱۲۳۹ ق
په کابل کی د سردار حبیب الله او شیردل خان او دوست محمد خان مقابله او د بارکزو وروڼو په منځ کی د لوی افغانستان د خاورو سره ویشنه .

جنید الله حاذق هروی د یوسف زلیخا قصه په فارسی نظم کړه (طبع لکهنو ۱۳۳۳) دده وفات ۱۲۵۹ ق .

۱۸۲۴ م ۱۲۴۰ ق
نور محمد بن میرزا محمد خراسانی خپل کتاب سراج التواریخ دهند په کرنا ټک کی بشپړ کی (۱۹ جمادی الا ولی) .

عبد المنصور خان بارکزی ابازی افغانی آخرنی حاکم له ښکار پوره نواب ولی محمد خان لغاری را ویوست .

۱۸۲۴ م ۱۲۴۰ ق حدود
علی اکبر اور کزی د قاسم خان زوی د قیراه اوسیدونکی خپل

رساله په عربي وکښله .
نياز محمد هوش دحافظ رحمت
خان پريخ کړوسې دهند در وهيل
کهنو دپښتنو تاريخ په هند کې
وکښ .
ملا عبدالحق دملاعبدالغفورخروقي
زوی په قندهار کې په پښتو ياقرت
السير منظوم کې او شرح اربعيني
وکښ .

۱۸۳۵ م ۱۲۵۱ ق

سر دار دوست محمد خان د کابل
او قندهار مستقل حکمران سو .
کلب علي خان شرر قندهاري
شاعر او منشي ژوندی وچي دشعر
ديوان هم لري .
خواجه ملا دکابل عارف او عالم
داحمد زنده پيل له پښته ۷۹ کلن په
خواجه ملاکي وفات سو (۵ رجب)
کله چي سردار دوست محمد خان د
سکېانو مقابلي ته دجهاد له پاره له
کابله پېښور ته ولاړ، نو دشيخان په
کلي کې دسوات اخوند ميان
عبدلغفور دزرو مريدانو سره دامير
په جهادکي ملگري سو (ترا ۱۱مې ۳۵م)

۱۸۳۶ م ۱۲۵۲ ق

علامه حبيب الله قندهاري خپل
کتاب ابجد التوا ريخ داسلام په تاريخ
کې په عربي په قندهار کې وکښ

۱۸۳۷ م ۱۲۵۳ ق

يو ټنجر پرنګي داسانو دسوداگر
په لباس کې کابل ته راغي، او بيا
دملايانو په کاليو کې هرات ته ولاړ،
او هلته ئې دهرات دمحاصري په وخت
کې ملايي او خپل پټ سياسي کار
کاوه .

اود سلوة التحرير او نفحة المسلك
او تسلية العقول مؤلف دي .
عزيز خان رنا خيل په پښتو
جنگنامه هرات منظومه کړه .
دشاه شجاع او رنجيت سنگه
معا هده ۱۲ مارچ ۱۸۳۴ اود
شاه شجاع حمله پر قندهار (۱ محرم
۵۰هـ) او محاصره .

دوست محمدخان له کابله قندهار
ته راغي، او شاه شجاع يې مات کې
اودی بيرته هند ته وتښتيد .
سردار امير محمد خان دوست
محمد خان ورور ۴۱ کلن وفات او په
کابل کې ښخ سو .

رنجيت سنگه پېښور ونيوي او
سردار سلطان محمدخان باجوړ ته
ولاړ، دپېښور حکمران هري سنگه
سپه سالارو .

نايب عبدالصمد خان د سردار
دوست محمد خان سره دقندهار په
جنگ کې خيانت وکړ او وشړل
سو .

۱۸۱۰-۱۸۳۴ م ۱۲۲۵-۱۲۵۰ ق

دپېښور د سيمو ماليات بارکزو
سردارانو ته (۶۹۲۵۰۹) روپۍ
وي .

۱۸۳۴ م ۱۲۵۰ ق حدود

محمد حسين قندهاري د مداح
الکوزي زوی په قندهار کې د
ميرزاهد هروي پر تصور اوتصديق
(شرح انكشافيه) په عربي وکښله
(دقندهاري سليمي خطي نسخه) .
ملا عبدالاحد هوتک قندهاري د
قاضي غلام محمد زوی دايفاظ النيام

کامران او وزير يار محمد خان ته
پاته سو .
مير يزدان بخش د بهسود هزاره
مشر د حاجي خان حکمران هزاره
جات په لمسون ووژل سو .
انخوند زاده محمد اکرم دميان احمد
زوی د بنون او سيد ونکي (عمده
الاملا) وکښ .

۱۸۳۳ م ۱۲۴۹ ق

د سند ميران نور محمد خان او
محمد نصير خان او د خير پور مير
شاه شجاع ته ياغي سړول . خو په
آخر کې روغه وسوه او هغو ۴ لکه
روپي شاه شجاع ته ورکړي ، خوچي
شاه ددغه کال د ميانې د مياشتي په
سر کې له ښکار پوره قندهار ته
رهي سو .

سعادت يار خان پريخ د حافظ
رحمت خان پريخ لمسي (گل رحمت)
د هند د پښتنو تاريخ وکښ .
د ملا عبدالغفور هروي خطاط د
ژوند وخت .

۱۸۳۴ م ۱۲۵۰ ق

رئيس العلماء خا نملا قاضي
عبدالرحمن خان دخانملا قاضي محمد
سعيد خان ابدالي بارکزي قندهاري
زوی نصيحة المؤمنين وفضيحة الشياطين
وکښ ، چي درواغ ضرور ددي (دقندهار
دسليمي کتابخانه) .

قاضي طلا محمد بن قاضي محمد
حسن په پېښور کې لوی عالم او
مؤلف او شاعر او خطاط ؤ. دی د
فارسي او عربي شعر ديوان لري

مجاهدينو سره په بالا کوټ کې
سکېانو شپېدان کړل (۲۴ ذی
قعدة ۱۰مې) .
حاجي فيروز الدين د تيمورشاه
زوی په سلطان آباد کې د کامران په
ټونګ وواژه سو (رمضان) .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۷ ق

قاضي محمد حسن د قاضي
اکبر شاه پښو ري زوی (خان علما)
د شاه شجاع مشاور او پيش نماز
د رنجيت سنگه او مير مراد علي
خان تالپور دربار وټه د سفير په
توکښ واستول سو او همده په
۱۲۵۴ ق دلاهور مثله معا هده دشاه
شجاع له خوا امضا کړه .

شاه شجاع دسند دوالي مير مراد
علي خان تالپور په مرسته له لود
هياني څخه ښکار پور ته راغي، خو
مراد علي خان مړ سو ، او سنديان
د سيد کاظم شاه په مشري د شاه
شجاع جنگ ته راغله ، مگر شاه
شجاع غالب سو ، سيد کاظم ووژل
سو، او شاه شجاع ښکار پور
ونيوي .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۸ ق

الکسندر برنس د بخارا يي
سوداگر په بڼه په شمالي افغانستان
او بخارا کې وگرزیدي .

عباس ميرزا د قاجاري کورني
نائب السلطنه د هرات د نيولولپاره
شهزاده محمد ميرزا را واستاوه ،
او شهزاده کامران سدوزي ئې په
هرات کې محاصره کړه . خوبير ته
ئې صلح وکړه او ايراني لښکر
مشهد ته ولاړل ، هرات شهزاده

عبدالعظيم سواتي شاعر دہشتو
دیوان خواند وفات سو (ولادت ۱۶۷۱ق).

سردار دوست محمد خان دھری
سنگہ د مقابلہ لپارہ پینپور تہ
لبنکر و استول.

سر الکساندر برنس دهند د
انگریزی حکومت له خوا دمذاکری
لپاره کابل ته راغی. او په اپریل
۱۸۳۸ ولار.

دروس ایلچی ویتکوچ هم کابل
ته راغی (دسمبر ۳۷ تر جون ۳۸ پوری)
سردار سلطان محمد خان له باجوړه
کابل ته راغی چي د سردار دوست
محمد خان څخه د پېښور د نیو لو
کومک واخلي.

دوہم بہادر شاہ (ظفر) جلوس پہ
دہلی کی۔

١٨٣٨ م ١٢٥٤ ق

محمد شاه قاجار دهرات دنيولو
پاره په ۷ شعبان غوريان ته راوړ
سيمدۍ اود هرات په ښار كې
شهرزاده كامران او وزير يار محمد
خان كلابند كړه، خو هرا تيا نو د
جهاد اعلان وكړۍ اود ايرانيانو سره
يې مقابلې كولو.

د امير دوست محمد خان لومړی
جلوس د کابل په امارت - سکه وهل
او خان امير المؤمنين پال.

د امير دوست محمد خان او د روسيه دنماينده ويتكو يچ ترمنځ سياسي مذاكړې په كابل كي.

دشاه شجاع او انگر یزی ویسرا
اورنجیت سنگھ تر منخ د لاہور
دفاعی معاہدہ پہ ۲۶ جون ۱۸۳۸ م

امضا سوہچی شاہ شجاع دافغانستان
پاد شاہ کی:

مولوی عبدا لحق توخلی دھرات
لوی عالم دھرات پہ محاصرہ کی
وفات ہو۔

لارڻ اڪليندڙ ڏهندي ويسرا ڊاڪٽور
پهه اولهه ڊاڦا نستان سره لومپي
جنگ اعلان ڪيء چي د ۱۸۴۳م تر
نومبر پوري چاري ۾.

سید جمال الدین افغانی د شرق
اسیاسی وینوو نکی د کنریه اسعد آباد
کی وزین یدیء.

عصمت الدين محمد اسما عيل
زوى دمير محمد لمسى د امير دوست
محمد خان دژوند حال خلاصه
الاخبار په نامه وکينيس (دبنگال د
اسميائى قولنى خطى نسخه)

۱۸۳۹ م ۱۲۵۴ ق

انټولس ارمي او شاه شجاع دسرجان
کين په مشري دسند او بولان له
لاري پر قندهار راغلل (فروري ۳۹)
او په ۲۰ اپريل ۱۸۳۹م ۱۲۵۵ ق
لوي قندهار ونيو او شاه شجاع بيا
پر تخت کښينو ست (دوشنبه ۱۳
مهر ۱۲۵۵ق)

برنسی د انگریز استاخی او
ییسن احوال لیکنکی له کابله د
تتخاک پر خوا هند ته ره ی سول
(۲۶- اپریل) مکناتن انگلیسی نماینده
شاه شجاع سره په قندهار کی
وی معاهده وکړه چی شاه شجاع تش
نامه پادشاه وی، نور قول اختیار
دېرنکی په لاس کی وی (۷می
۳۲ ۲۲ صفر ۱۲۵۵ق).

۱۸۳۹ م ۲۳ جولای ۱۲۵۵ ق

١٨٤

د انگریز لښکر او شاه شجاع
غزني ونيو او سردار غلام حيدر هم
نيول سو.

دهرات کلابندی لیس میاشتی وه
اوهره تیانو د محمد شاه قاجار سره
جنگونه کول، خو چی محمد شاه
ناچار سو اوپه ۱۶ د خورمی خور ۵۵ ق
ئی هرات پرېښو او بیوته ناکام
تیران ته ولاړ.

سردار کندل خان او دده زامن په
پناهېدنه سول .

شاه شجاع دانگریز دنیا ینده
مناظن له خوا دکابل پر تخت بیا
کښینول سو او امیر دود مت محمد
خان بخارا ته ولاړ (۱۷ اگست ۳۹۴)
غره جمادی الاخری ۵۵۵ق) شاه شجاع
ملا عبد الشکور دکابل نائب الحکومه
او شهبزاده تیمور ئی نایب السلطنه
وټاکه.

د. امير دوست محمد خان دپاچې
مالی عایدات ټوله ۲۳۹ ر ۵۰۹
اځلېدې روپۍ وې چله ۲۲۲۶۹۴۳
کمیټی د روپو سره برابری وې .

رنجیت سنگم دسردار مہن سنگم
زوی دینجاب مہا راجہ پہ لاهور کی
مہر از نسخہ سو (۲۷ جون).

کله چی دپرنګی لښکر دکر نل
وید په مشرقی دشا شجاع د زوی
تیمور سره کابل ته تلل ، اپړیدی
په خیبر کی له دوی سره ونښتل.
میمینه دنور محمد الکوزی لور

د پښتو شاعره په هرات کې ژوندی

وہ اودھرات دکلا بندی حال ئی پہ
یوہ حماسہ کی منظوم کیء۔

اخوند مصطفیٰ هروی پہ کابل کی
دشاه شجاع پہ غوثیت د شمش
سعدا لدین انصاری شرح حال
(نشاة القدس) وکینس .

ملا عبد الاحد ساجوقی د ملا محمد
میرزا زوی دهرات مشهور مدرس
او صوفی وفات سو (۲۵ محر م)

١٨٤٠ م ١٢٥٦ ق

یوسفزی از خیبر یان پرانگریزانو
باندی را ولاہ سہول.

د کابل په شمال کې دمیر مسجدی
خان په مشری خلک ولاړ سول، او
امیر دو ست محمد خان لــه بخارا
شخه برته راغی.ع.

پہ ایبک کی امیر دوست محمد خان
 داگر یزانو خخہ مات سو، او خان
 ئی پہ کابل کی انگر یزانو تہ تسلیم
 کی ۴ (۲۸ ستمبر ۴۰م)۔

انگر یزانو امیر دوست محمد خان
دخپل قبره سره کلکتی ته واستا وه
(نومبر ۴۰م)

شا هزارده کامران دشاہ محمود
سمدوی زوی دهرات حکمران ہنہ
ووژل سواوہرات وزیر یار محمدخان
الکوزی تہ پانہ سو، پہرات کی د
دہ اقتدار لہ ۱۸۱۸ م ۱۲۳۴ ق خنہ
شرو سوی و.

حاجی خان کاکړي ته د شاه شجاع
له خوا د نصير الدوله لقب ور کړي
سو، خو وروسته دى بندي هندوستان
ته ولېږل سو او هوري مړ سو.

ویگنی T.VIGNE دافغانستان

د سفر احوال مصور له لندنه په ۴۷۹ مخه کی ۱۲ فصله خپور کړې.
معین الدین پښتوري دواړه ق او عذار قصه په پښتو نظم کړه.
میر واعظ میر معصوم دمیر واعظ سید احمد زوی، دخپل عصر متنفذ روحانی او شاعر او سیاسی سړی په استلاف کی ژوند کاوه.
میرزا محمد ابراهیم گو هری هراتی شاعر او مؤلف او خطاط مذهب چی په ۱۳۰۰ ق کابل ته راغلی و په هرات کی وزیر یدی دی تر ۱۳۲۱ ق پوری لا ژوندی و.
میر محترم حافظ چی د کابل د میر واعظ د کورنۍ ددري شعر خاوند ژوندی و.

شاه شجاع خپل زوی صفدر جنگ دقندهار په حکمرانی مقرر کړې.

۱۸۴۱ م ۱۲۵۷ ق

په ټول افغانستان کی پراڼگریزانو باندی خلک راوړلایسول، او په ۲ نومبر ۴۱ م ۱۷ رمضان ئی په کوهستان کی دانگر یزانو یوغند لښکر و وژل.
سردار اکبر خان او عبدالله خان اخکزی اونور مجاهدین په کابل کی پراڼگر یزانو راوړلایسول او برنس پرنکی ئی په ۲ نومبر ۴۱ م مړ کړې، بیایې نو دا انگریزانو لوی سیاسی مشر مکنا ټن په ۲۳ دسمبر په کابل کی و واژه.

لوی مجاهد عبد الله خان اخکزی په کابل کی دانگر یزانو په لمسون وواژه سو (۲۷ رمضان) علامه حبیب الله قند هاری محقق خپل ابتکاری کتاب مفتهم الحصول فی

علم الاصول په قندهار کی په عربی وکینس.
میر مسجدی خان د کو هستان مجاهد چی په غزا کی زخمی سو و (یاد انگریزانو په لمسون زهرو کړه سوی و) شهید سو.
(۱۱ شوال ۲۶ نومبر)
محمد بدرالرحمن د (واقعات درانی کتاب له احمدشاهه تر شاه شجاع پوری وکینس (دکانپور چاپ) دا کتاب له اردو څخه سید حسین شیران په فارسی ترجمه کړې (د برتان موزیم اود تهران پوهنتون خط نسخی)

سر الکسندر برنس Burnes خپل کتاب (کابل) وکینس چی د سکونت له ۱۸۳۶ تر ۳۸ پوری کابل بیانوی او دده تر قتل وروسته په ۱۸۴۲ له لندنه خپور سو.
پوتنجر انگلیس په پټ ډول د کابل په شمالی سیمو کی فعالیت کاوه او ۱۹ لکه روپی یی خرشی کړی میر عصمت الله کشوری د بل ددهادی شاعر وفات سو، دشع دیوان لری.

۱۸۴۲ م ۱۲۵۸ ق

په اوله دجنوری ۴۲ م ملی مجاهدین او انگریزانو تر منځ معاهده وسو چی له افغانستانه و وزی.
له ۶ تر ۱۳ جنوری د انگریزانو قتل عام شرو سو.
په ۶ مارچ غزنی هم ملی مجاهدین و نیو، او انگریزان ئی هلته تبا کړل.

دده زوی فتح جنگ په بالا حصار د کابل خلکو شاه شجاع هم وواژه (۲ صفر ۵۸ ق ۳ اپریل ۴۲ م) کی پاچا سو.
وزیر اکبر خان دفتح جنگ شاه سره داطاعت عهد نامه وکړه او هغه دی پخپل وزارت وټاکه، مگر فتح جنگ وروسته دلپاس په تغییر جلال آباد ته و تنبیدی اود جنرال پالک سره ئی پر کابل حمله رکړه او په بالا حصار کی پرتخت کښیناست (۱۸ شعبان ۶ ستمبر) خو وزیر اکبر خان بامیان او تاشقر غان ته ولاړ.

جنرال پالک اوناته دخیبر له خوا جلال آباد ته راغلل او په لار کی اپریدو پردوی په خیبر کی اور بل کی (۱۸ اپریل تر ۱۱ ستمبر ۴۲ م) انگر یزان چی په جنگ کی وځبل سو، نوله افغانستانه تر ۱۲ اکتوبر ۴۲ م پوری ووتل.
اود شاه شجاع ټبر هم د پرنکیانو سره هند ته ولاړل (لومړی جنگ ختم سو)

جیمس ټکین سون د انگلیس د لښکر جراح خپل کتاب (لښکر کښی په افغانستان کی) ۸۲۴ مخه له لندنه خپور کړې، چی د ۱۸۳۹ تر ۴۰ پوری دافغانستان د لومړی جنگ احوال دی.

۱۸۰۳-۱۸۴۲ م ۱۲۱۸-۱۲۵۸ ق

شاه شجاع د تیمور شاه زوی په وقفو دافغانستان پاچا و.

۱۸۳۸-۱۸۴۲ م ۱۲۵۴-۱۲۵۸ ق

جنرال ایبټ دافغان او انگلیس د لومړی جنگ روز نامه په لندن کی چاپ کړه ۱۸۷۸ م.
۱۸۴۲ م ۱۲۵۸ ق
چارلس میسون د افغانستان او بلو چستان دسفر احوال په ۳ ټوکه کړ، له لندنه چاپ کړې چی له ۱۸۲۶ تر ۱۸۳۸ م پوری دده مشاهدات دی.
سر الکسندر برنس چی خپل کتاب (کابل) په ۱۸۴۱ م لیکلی و، په ۱۸۴۲ م له لندنه خپور سو.
جنگی عملیات په افغانستان کی دونسنت ایبر تالیف له لندنه په دری ټوکو کی خپور سو.

احمد گل مومند شاعر او مدرس عالم دپښتو دیوان احمدی خاوند د ننگرهار په گلای کی وزیر یدی.

۱۸۴۳ م ۱۲۵۹ ق

دافغانستان دشبخون روز نامه دلیپی سیل په قلم په لندن کی خپره سو (۴۵۱ مخه) دا وقایع د ۱۸۴۱ م دی.
په خیبر کی داپریدو غزاوی د پرنکی له هغو لښکرو سره چی له افغانستان ته په ناکامی راوتل.

امیر دوست محمد خان له هنده راوستل سو او بیاد کابل پر تخت کښینوست او نائب امین الله خان لوگری یی بالا حصار کی بندی کړې Allen دافغانستان

دسفر یاد داشتونه (۱۱) فصله په لندن کی خپاره کړه، دی دجنرال سرولیم ناتمه سره افغانستان ته راغلی و.

ملا غلام محمد اخند زاده دملا

محمد جی اخوند زاده گدون د تیمورزوی متخلص په غلامی کوهستانی (متوفا ۲۰ رجب ۱۳۰۶ ق) دافغان او انگرېز د لومړي جگړې (جنگنامه) په دري نظم کړه .

ملاجمعه بارکزی قندهاري د پښتو ديران خاوند شاعر په قندهار کي وفات سو .

جنيد الله حاذق بن صوفي اسلام هروي شاعر د ديوان خاوند او د يوسف زليخا د مثنوي ناظم په قند هار کي وفات سو .

۱۸۴۴ م ۱۲۶۰ ق

شاه زمان د تیمور شاه زوی د افغانستان پوند او مخلوع پاچا په سر هند کي وفات او ښخ سو . حميد کشميري مولوی حميد الله (متوفا ۱۲۶۴) فارسي مثنوی اکبر نامه د فغان او انگریز د لومړي جنگ پراحوال باندی منظومه کړه .

ميرزا محمود سالک بالاحصاری د فارسي ديوان خاوند ژوندی و . امير عبدالرحمن خان په کابل کي وزينيدی .

د افغانستان د جنگونو پرحال (ظفر نامه کابل) منظومه سوه . د شاعر نوم ندی معلوم (د برتیش موزيم خطي نسخه) .

قاسم علي خان دمچار به کابل کتاب په نامه نه زره بيته فارسي مثنوی په هند کي منظوم کي (د آگری چاپ ۱۲۷۲ ق) .

۱۸۴۴ م ۱۲۶۰ ق حدود

محمدجی آخوندزاده گدون د پښتو شاعر اوفقيه د شرح الوقایه شارح ژوندی و .

محمد سليمان خان د موسی بریخ زوی (متخلص به اسد) د پ تاريخ (نقش سلیماني) په هند وکښ .

قاضی عبدالرحمن خان علوم بار د قاضی محمد سعید قندهاري قاضی القضاة و .

۱۸۴۵ م ۱۲۶۱-۱۲۶۲ ق

علامه حبيب الله قندهاري د خپل لوی کتاب ریاض المهندس تالیف کي (خطي) چي دریاضو ټول سر علمو مجموعه ده او د روضی لری :

- ۱- دصوری اقلیدس د هند ترجمه اود ثاوذو سیوس د اکر مانا لاوس داکر شرح ۲۹ ذی (۲) علم حساب له صحاح بیاتر جبرو مقابلی پوری .
- (۳) علم هندسه : مساحه تکسیردوائر استخراج مقادیر جبر واطلال اود مثلثاتو مسایل او (۴) علم الابصار او مناظر او (۵) علم الانعکاس او احکام ابصار (۵) عام هیئت: افلاک ، مرا او رصدي آلات اود ابعاد او اجز معرفت .

(۶) دمو مرات زیچ و تقویم میر اشرف علی په بمبئی کي او د تاریخ افغا نستان چاپ کي چي افغان او انگلیس دلو مړی جنگ وقایع لری (۳۳۱ مخه)

دلیل خان محمد زی دنو ښ دکندي او سیدو نکي د پښتو خ شاعر وزیر یدی (وفات ۱۹۴۰)

۱۸۴۶ م ۱۲۶۲ ق

علامه حبيب الله قند هاري د قيدالحيثية په انتقادی شرح کي مرآةالحق په قندهار کي تالیف کي (خطي) موهن لال کشمیر ی دامیر دوست محمدخان دژوند کتاب ۲ ټوکه په انگریزي له لندنه خپور کي . چي دافغانستان مهم معلومات لری .

مازو خان او صاحبزاده جانان په نگاب کي یاغي سول، خو سردار شیرعلی خان د لښکرو سره پر ورغي او جانان یی وواژه اودوی یی ایل کړه .

۱۸۴۶ م ۱۲۶۳ ق

نواب محمد زمان خان په کابل کي مې او په عاشقان وعارفان کي ښخ سو . وزیر اکبرخان په جلال آباد کي ۳۱ کلن وفات او په مزار شریف کي ښخ سو . پرځای یی سردار غلام حیدر خان ولیعهد سو (ولادت یی ۱۲۳۲ ق) . منشی عبدالکریم دمچار به کابل و قندهار کتاب وکښ (دلکهنو چاپ ۱۲۶۴ ق) .

له پرنګی سره د پښتار دمخدری د پښتنو غزا .

په کابل کي سخنة وبا راغله . ماما خیلو بغاوت وکي او وزیر اکبرخان ددوی سرکوټلو ته ولاړ . سردار شیر علی خان د غلام حیدر خان پرځای دغزني حکمران سو . دلغمان غلجي دمحمد شاه خپان بابکر خیل په مشرۍ یاغي سول، خو امیر دوست محمد خان پخپله ورغي او دوی یی دنورستان غرو ته ترشا کړه .

محقق قندهاري علامه حبيب الله بن مولوی فیض الله موسی خیل په قندهار کي وفات او پښخ سو، عمر یی ۵۲ کلن و، دی عربي - فارسي - پښتو لوی مؤلف او د معقولو او منطقولو لومو استاد و. دمغتنم الحصول فی علم الاصول او ریاض المهند سین او پښتو منهاج العا بدین مؤلف (رمضان) .

د وزیر ستان پر گمبتي انگریزي کیمپ باندی احمد زو حمله وکړه او ملک سوهان خان د پرنګی ملګری کوله .

نایب محمد حسن د بلوڅو دقلات سیاسي او ادبي سړی چي فارسي او بلوڅي ديوان اشعار هم لري، خپل فارسي اول ديوان یی بشپړ کي . (متوفا ۱۲۷۰ ق) .

۱۸۴۷ م ۱۲۶۴ ق

محبوبه د سکندر خان هروی لور د فارس سې شاعره په هرات کي ژوندی وه .

قاضی غلام محمد هوتک قندهاري عالم ارشاد الحق په قندهار کي په عربي وکښ (۱۴ جمادی الثانيه پنجنه) .

قاضی غلام محمد قندهاري دخپل کتاب تنزیه الخلفاء عن مطا عن الاعداء په عربي په قندهار کي تالیف کي (یکشنب ۷ ربیع الثاني) .

منشی عبدالکریم علوی خپل کتاب (تاریخ احمد یا واقعات دراني) د امام الدین حسینی د تاریخ حسینی څخه اقتباس کي (دهند چاپ ۱۲۶۶ ق) .

برن هارډ ډورن ډېټر سبرگ د اکاډیمي غړي د پښتو منتخبات (کرستو ماتمې) په هغه ښار کې چاپ کړه.

۱۸۴۸ م ۱۲۶۵ ق

سردار محمد اکرم خان بیاد هندو کش شمالي ولایات په مرکز پوری وښلول.

دا ملا عبدالقیوم دمحمد نبي زوی دخلم صوفي شاعر دمجمع الاشعار قیامت نامه او فارسي او ترکي دیوان خاوند شاعر وزیږیدی.

محمد کلان خان امین الوجوهات عضد الدوله دمحمد عالم خان پوپلزی زوی وفات او په غزني کې دخپل نیکه وکیل الدوله عبدالله خان دقبر سره ښخ سو.

۱۸۴۹ م ۱۲۶۵ ق

امیر دوست محمد خان د پرنګیانو په مقابل کې اټک ته ولاړ، خو چتر سنگه او شیر سنگه ماته وکړه، او امیر دوست محمد خان له سلطان محمد خان او پیر محمد خان اوسید محمد خان خیلو وروڼو سره کابل ته راغی او انګریزانو تر پېښوره ونيول.

۱۸۴۹ م ۱۲۶۶ ق

په شمالي ولایاتو کې د میرانو بغاوت اود سردار محمد اکرم خان مرګ ۳۳ کلن په مزار شریف کې، او برخای ئی د سردار محمد افضل خان مقرري (ولادت یی ۱۲۳۳ ق). قاضي غلام قادر د قاضي حسن پېښوري زوی په پېښور کې د سردار سلطان محمد خان سره و.

میر محمد امین دقلیچ علی بیګ زوی د تاشقرغان والی د فارسي شعري دیوان خاوند دامو سره و فات سو.

۱۸۵۰ م ۱۲۶۷ ق

ظهير الدوله وزیر یار محمدخان دهرات حکمران دلاش په رباط میر کې وفات او په هرات کې ښخ سو. (دشعبان سلخ) زوی ئی سعید محمد خان پرځای کښینوست.

مشهور عالم اود سراج الاخبار افغانستان مؤسس مولوی عبدالروف په قندهار کې وزیږید (صفر ۶۷ ق). دسوات اخوند عبدالغفور صاحب دپښتنو لویه جرګه جوړه کړه اود ستمهانی سید اکبر شاه یی په شرعي امارت وټاکه، پخپله دی شیخ الاسلام سو.

دکوهات داپریدو او بنگینوغزاوی له پرنګیانو سره.

مولانا زین العابدین پېښوري چی په حساب، ریاضی، نجوم کې استاد اود استخراجات جبر یه مؤلف و ژوندی و.

دبهادر خیلو خټکو غزاله پرنګی سره.

منشی عبدالکریم د محاربه کابل وقندهار کتاب دکانپور په مصطفای مطبع کې چاپ کړ.

۱۸۵۱ م ۱۲۶۸ ق

له لنه نهد (خوان مصر) په نامه یو کتاب خپور سو، چی یو فصل یی دافغانستان او سمنه پر احوال دی او دلومړي جنګ انګلیسی سیاست غندی.

میر عبدالرحمن د افغانستان مشهور خطاط په هرات کې وفات او د سید عبدالله په گنبد کې ښخ سو.

له پرنګیانو سره د مومندوغزا او دمیچنی لومړی جنګ.

سردار شیر علی خان دکلات غلجی ابل کړه.

۱۸۵۲ م ۱۲۶۹ ق

سردار محمد افضل خان دتخته پل ښار دبلخ په ولایت کې جوړ کړ. د مومندو سره د پرنګی دوهمه د میچنی جګړه او هم د پړانګ غار غزا.

د امیر دوست محمد خان او سردار کهندل خان یوله بله مخالفت دکلات پر کلا او د نواب جبار خان په بو گانې د دوی روغه. په مله کنډ کې د پرنګی سره درازی زو غزا.

د بهادر خیلو خټکو د و همه غزا له پرنګی سره او د سپری جنګ میر محمد نبي اختر بدخشی د شعر ددیوان خاوند او دحدایق الحقایق او هشت بهشت مؤلف په رستاق کې وفات سو.

فیض الله قریشی د تر بیلسی او سیدونکی د پښتو لیکوال او شاعر خپل گنج سعادت نظم کړ چی ددغه عصر ښه تاریخي معلومات لری.

میر احمد اظهر مجددي د هفت مجلس او مناقب الطاهر ین مولف او ددیوان خاوند شاعر وفات سو (ولادت یی ۱۲۰۶ ق).

۱۸۵۳ م ۱۲۷۰ ق

دغلجو شورش په کلات کې. د بلخ د ولایت د دار الامان خلیفه میرزا امان معروف صوفي ۸۴ کلن وفات سو.

دپرنګی او مومندو معاهده نمبر ۱۵،۷۸ نومبر ۵۳ م.

محمد رسول شهید مار ملی بلخي شاعر ددیوان خاوند ژوندی و.

سردار فتح محمد خان دوزیر اکبر خان زوی د کلات حکمران او جنرال فرامرز خان یی دلنمبر مشر مقرر سول.

د کوهات د غانبي غزا وی له پرنګیانو سره. دپوری غزا له ۱۵ نومبر ۵۳ څخه تر ۱۴ جنوري ۵۴ م پوری.

نواب جبار خان د سردار پاینده خان زوی ۷۳ کلن وفات او دکابل په عاشقان وعارفان کې ښخ سو.

(ولادت ۱۱۹۷ ق). دسلیمان ین خواجه ابراهیم قبلان حسینی نقشبندی قندهاری دینابیع الموده د مؤلف وفات په استانبول کې. (ولادت ئی ۱۲۲۰ ق)

استاد عبد العلی هروی د میرزا باقر کابلی زوی د هرات مصوّر ژوندی و.

۱۸۵۴ م ۱۲۷۰ ق

د مهدی بن اسماعیل موسوی هروی امامی فقیه او اصولی وفات او په مشهد کې ښخیدل.

۱۸۵۴ م ۱۲۷۱ ق

سرار کهندل خان د قند هار حکمران ۶۳ کلن پسله ۲۶ کالو حکومت په سه شنبه ۷ ذی حجه په قندهار کی مړ سو (ولادت یی ۱۲۰۸ ق)

پرنګیانو پر مومندو حمله وکړه (اګست) او د پند یالی د مومندو سره تر ۱۸۶۰ م پوری وجنگیدل . میر محب بیګ هزاره دیکه او لنگ اوسیدونکی یاغی سو ، خو سردار محمد اسلم خان دی بیرته کښیناوه . سردار مهردل خان مشرقی ۵۹ کلن په قند هار کی وفات او ښځ سو جمعه ۲۷ جمادی الاخری (ولادت یی محرم ۱۲۱۲ ق)

حاجی دوست محمد قند هاری د ملا علی اخوند یوسفزی زوی د بنون د دامان مشهور نیشیندی عارف ژوندی و ، او دده د مناقبو کتاب معزالدين د عبدالکریم زوی تالیف کړی (خطی) . میرزا حنان بارکزی شاعر په قند هار کی خپل پښتو دیوان ترکیب کړی .

۱۸۵۵ م ۱۲۷۲ ق

سردار غلام حیدر خان دامیر دوست محمد خان له خوا په پېښور کې د مودت معاهده له سر جان لارنس د پنجاب له کمشنر سره په ۳۰ دمارچ ۱۸۵۵ م امضا کړه او له انگریزی هند سره روابط قائم شول .

په قندهار کی خانه جنگی وه خو امیر دوست محمد خان قندهار ونیوی او خپل زوی سردار غلام

حیدر خان ته یی وسپاره .

شهرزاده محمد یوسف د ملک قاسم زوی د فیروز الدین لمسی د عیسی خان پر درانی په مرسته هرات ونیوی او سعید محمد خان الکوزی یی مړ کړی ، خو په آخرکی محمد یوسف هم ووژل سو او هرات پر دو ته پاته سو .

مولوی محمد حسن او محمد عثمان د هرات قاضیان او شیخ مرتضی د شهرزاده محمد یوسف وکیل و .

امیر دوست محمدخان په قند هار کی قاضی محمد سعید خان علوم بار کزی قاضی القضاات وټاکه . د کوهاټ د اکا خیلو سره د پرنګیانو جنگونه تر ۱۱ جنوری ۵۶ م پوری جاری و .

۱۸۵۶ م ۱۲۷۳ ق

د ناصر الدین شاه قاجار لښکرو هرات ونیو ، خو سردار سلطان احمد خان د هرات حکمران سو ، نو د ایران لښکر ولاړل .

راورقی انگریز مستشرق او لښکر مشر د پښتو ګرامر په انگریزی ژبه په کلکته کی چاپ کړی . د امیر دوست محمد خان عسکر ۱۶ غنیه پیاده ۳ غنیه سپاره ۱۶ ټوپخانی سره ګرده ۷۰۰ ر ۱۳ منظم عسکر او ۸۱ ټوپه وو .

امیر دوست محمد خان قند هار سردار غلام حیدر خان ولیعهد ته وسپاره او پخپله کابل ته ولاړ .

۱۸۵۷ م ۱۲۷۳ ق

علی قلی میرزا د فتح علی شاه

رویداد دوکتور بیلو په قلم په ۱۸۶۲ م له لندنه چاپ سو .

۱۸۵۸ م ۱۲۷۴ ق

سردار سلطان احمد خان په هرات کی حکمران سو . سردار غلام حیدر خان ولیعهد په کابل کی په جمعه ۲۱ ذیقعه ۷۴ ق نه دیرش کن مړ سو (ولادت ۱۲۳۵ ق) .

روسی استاخی خانیکوف هرات ته راغی .

له پرنکی سره د پنجتار په جنگلی کی د پښتنو غزا (اپریل ۵۸ م)

نائب امین الله خان لوگری دامیر دوست محمد خان په محبس کی په کابل کی مړ سو .

۱۸۵۹ م ۱۲۷۵ ق

مراد خان اتالیق د قطغن میر ، وښوریږدی ، خو سردار محمد افضل خان دی مات کړی او کولاب ته وتښتیدی .

جرنیل شیر محمد خان (کپول انگلیس چی په ۱۲۴۹ ق کال د قندهار په جنگ کی زخمی اوسلمان سوی) په تخته پل کی عسکری قوماندان وهله مړ سو .

سردار رحمدل خان ۶۴ کلن وفات اود نجف په وادی السلام کی ښځ سو (رجب) دده ولادت ۱۲۱۱ ق .

۱۸۵۹ م ۱۲۷۶ ق

دکورم دخلکو غزا له پرنکی سره (۲۰ دسمبر) .

سردار عبدالرحمن خان شمالي ولایات سره سم کړل . او کله چی

قاجار لمسی (اعتضادالدوله متوفی ۱۲۶۸ ق) خپل کتاب (تاریخ وقایع وسوانح افغانستان) په تهران کی چاپ کړی . چی د احمد شاه بابا له وخته احوال لری .

په جمرود کی دامیر دوست محمد خان او سر جان لارنس ترمنځ د دوستی او امداد معاهده ۲۶ جنوری ۵۷ م ۲۹ جمادی الاولی ۷۳ ق .

قاجاری لښکرو هرات تخلیه کړی ۲۷ جولای ۵۷ م .

میرزا لمسون د انگریزانو له خوا په قند هار کی سیاسی مبصر مقرر سو .

د پاریس په معاهده کی انگریزانو ته ویل سو چی د ایران او افغانستان په شخړ وکی منځګړی سی .

مرلوی غلام جیلانی د پېښور محقق عالم کابل ته راغی .

د ستمپانی سیداکبر شاه دسوات د پښتنو امیر وفات سو (۱۱ می ۵۷ م) په سوات کی نفاق ولویدی . سید مبارکشاه په نارنجی کی په ۱۸ جولای ۵۷ م له انگریزانو سره غزا وکړه .

کله چی امیر دوست محمد خان د هند دوايسرای تر ملاقات وروسته جمرود ته راغی ، کوکی خیلود پرنګیانو پر لښکرو په خیبر کی حمله وکړه او د هغو مشر افسر یی مړ کړی .

۱۸۵۷ م ۱۲۷۴ ق

د لمسون سیاسی ډله په افغانستان کی وه ، ددی ډلی

امير مظفر خان د بخارا پاچا تر آمو راتير او چارچو ته راغي، نو سردار محمد افضل خان او افغاني مشرانو دى بيرته دامو خواته وشاړه . له پرنګى سره په ميداني غره کې د مسيدو او خټکو غزا . پر وزيرستان باندې د سر نيول چمبر لين د لښکرو حملې تر ۱۸۶۰ م پورې .

۱۸۶۰ م ۱۲۷۷ ق

د تيرا د تور غره پښتوله ۱۸۵۸م څخه بيا تردى کاله پورې د پرنګى له لښکرو سره جنگونه کړل . سردار محمد شريف خان د فراه او پشت رود حکمران غور ته ولاړ، اود تايمنو سردار عبدالغفور خان يې ايل کې .

۱۸۶۱ م ۱۲۷۸ ق

سردار محمد اعظم خان د قطغن حکمران دهغه ځاى اداره سردار عبدالغياث خان دنواب جبار خان زوى ته وسپارله او پخپله له خانآباده کابل ته راغى .

د سردار سلطان احمد خان زامن له هراته راغلل او سردار مير افضل خان يې په فراه کې حکمران کې . مگر امير دوست محمد خان دمياني په مياشت ورغى او هغه ښاري ونيوى . سردار عبدالرحمن خان د قطغن حکمران سو .

په کابل وياگېده سوه او سردار بير محمد خان ۶۴ کلن ۲۲ دربيع الاول وفات سو . دغسى هم سردار سلطان محمد خان ۶۸ کلن په

پنجشنبه ۱۸ ربيع الثانى په کابل کې وفات سو . د دوو پښتنو غزا لــه پرنګى سره .

د پيښور مشهور عالم صاحبزاده غلام جيلانى وفات سو (چهار شنبه ۹ شوال) .

۱۸۶۲ م ۱۲۷۹ ق

د فراه تر نيولو وروسته امير دوست محمد خان د هرات نيولو ته لښکر بوت، او سردار سلطان احمد خان اود هغه زامن يې په هرات کې محاصره کړل. (۱۰ صفر) .

د سردار سلطان احمد خان ماینه چې دامير دوست محمد خان لور وه د هرات په کلابندى کې مړه سوه .

ميرزا رضا هروى مصور او نقاش دامير دوست محمد خان او سلطان احمد خان د جنگ تصوير په هرات کې وکړ (دهرات موزيم) .

ملاصافى الله خټک د مسرى باندې اوسيدونکى په پښتو مخزن الاسرار او بد زمير او په فارسى نظم الدررفى سداک السير وکښل .

سيف الدين حسيني دانشمأ کتاب په کابل کې تاليف کى .

دکتر بليو دهغه ډلې د سفر ورځ ليک له لښته نه په ۱۱ فصلود ۸ تصويرو سره خپور کى ء ، چې په ۱۸۵۶ م د لومسبون په مشرى افغانستان او قندهار ته راغلل او تر

۱۸۵۸ م هلته و اود افغانستان بڼه معلومات لرى د کتاب نوم: (پــه افغانستان کې د يوه سياسى وفد ورځ ليک) .

د پويس د پنجاب د حکومت سکرنر د افغانستان پر تجارت باندې يو مفصل راپورټ چاپ کى ء (جولای) چى د لکهنود تر لکشور په مطبعه کې په اردو هم چاپ سو ۱۸۷۱ م .

د پويس انگرېز د افغانستان او هند د تجارت په راپور کې (۱ جولای ۶۲) د افغانستان ټول واردات له هنده ۳۱۸،۳۸۳ پونډه او صادرات يې ۳۰۳،۵۳۵ پونډه او گرده تجارت يې ۶۲۱،۹۱۸ پونډه ښوولى دى .

۱۸۶۳ م ۱۲۷۹ ق

سردار سلطان احمد خان د هرات حکمران په رمضان ۱۲۷۹ ق ۶ د اپريل ۶۳م د هرات په محاصره کې مړ سو او زوى يې شهنواز خان پر ځاى ودرېدى .

امير دوست محمد خان په ۸ ذیحجه ۱۲۷۹ ق ۲۷م ۶۳م هرات ونيو، او هلته په ۲۱ ذیحجه ۱۲۷۹ ق ۹ جون ۶۳م مې او ښځ سو او امير شيرعلی خان يې پر ځاى امير سو .

سلطان محمد خان د سعادت خان مود زوى د انگرېزانو سره وجنگېدى خود امير شيرعلی خان لښکرو دى باجوې ته وشاړه .

سيد جمال الدين افغانى په افغانى دربار کې د اصلاح او تجد د حرکت شروع کى ء استاد ابراهيم په هرات کې د امير شهنواز خان لپاره يو لوى ټوپ جوړ کى ء .

د سوابى په ټوپ کې د مک عيسى خان حدون او مولوى عبدالله په مشرى له انگرېزانو سره د پښتنو غزا، د قتل گر لوى جنگونه تر سوات او

باجوې پورې . له پرنګى سره د سور کاوى (وامبىي) د پښتنو غزاوى (د اکتوبر ۶۳م) ۱۸۶۳ م ۱۲۸۰ ق

د سوات د اخوند عبدالغفور او مولوى عبدالله مجاهد په مشرى د امبىي په کو تل کې د انگرېزانو (۷) زرو لښکرو سره جهاد ، چې ۹۰۸ تنه پرنګيان مړه او درى زره تنه پښتانه شهيدان سول .

د نومبر په ۱۸ ورځ د قتل گر جهاد ۱۵ زرو تنو غازیانو له خوا د پرنګى سره شروسو او تر ۱۵ دسمبر پورې جارى و . امير شيرعلی خان خپل خورلس کلن زوى يعقوب خان د هرات حکمران او جنرال فرا مرخان يې لښکر مشر مقرر کى ء . قاضى عبدالسلام خان يې د هرات قاضى او ملا شاه محمدي مفتى او ميرزا غلام صديق بى سر دفترى مقرر کى ء اود قندهار له لارى کابل ته راغى .

حاجى عبدالرازق د مولانا عبدالخالق اندې زوى د غزنى د پاي لوچ په کلی کې وزېږېدى (۱۶ صفر) .

ميرزا احمد خان کابلي مستوفى اود شعر د ديوان خاوند وفات سو .

په خان آباد کې د سردار محمد اعظم خان د فوجونو ياغي ټوپ پر سردار عبدالرحمن خان باندې او د دوى ارامول . مير اتاليق په قطغن کې ولاړ سو، خو سردار عبدالرحمن بير ته پر ځاى کښيناوه او ماليات يې ځنې واخيستل . د سوات د اخوند ميان عبدالغفور او انگرېزانو روغه اود اخوند تګ سيدو شريف ته (۲۷ دسمبر) .

۱۸۶۸ م ۱۲۸۵ ق

د امير محمد اعظم خان سره دامير
شيرعلي خان جنگونه او په شش گاو
ار زنه خان کي دامير محمد اعظم
خان ماته او دده او عبدالرحمن خان
تښته ايران او روس ته .

د شوال په مياشت کي امير
شيرعلي خان بيا کابل ونيو او پادشاه
سړ او د هندو سیراد ۲ نومبر ۱۸۶۸
م په مکتوب دده سلطنت ومانه .

ډگهر د بليو بليو انگریزي افغان
پوهاند د پښتو گرامر په انگر يزي
په لاهور کي چاپ کي .

منصور غزنوي دمحمود خان مومند
شاليجي زوی د فارسي ليکوال او
شاعر په غزني که وفات سو (ولادت
نې ۱۲۲۰ ق) .

بهاول خان د بندي خان زوی د
بنون د سيمو او سيدونکي جنگنامه
زيتون په پښتو منظومه کړه .

۱۸۶۹ م ۱۲۸۵ ق

انگریزانو دوو لس لکه روپي او
دوولس زره تويک امير شيرعلي خان
ته ورکړه .

امير شير علي خان دهند دويسرا په
بلنه د انبالي سفر هند ته وکي او په
رسميت ومنل سو، مگر دده وليعهد
عبدالله جان يي ونه مانه .

د روس او انگریز مذاکره
دافغا نستان دشمالی سر حداتو د
ټکني لپاره شرو سوه .

پر انمانخيلو او مومندو پښتنود
پرنګي حمای او دميچني شپږمه
غزا .

امير محمد اعظم خان دفرار په

۱۸۶۴ م ۱۲۸۱ ق

دامير شير علي خان سره د ده
وروڼو کورني جنگونه .

دباجکاه په جنگ کي محمد افضل
خان مات او گرفتار سو او سردار
عبدالرحمن بخارانه وټښتيد .

جلال ديوسف مسکين زوی دقاس
د ده گزک او سيدونکي دسميه موی
او جلالی دقصی هير وزيږ يدي .
پر مومندو دپرنګي حمای اودميچني
خلورمه غزا .

۱۸۶۵ م ۱۲۸۲ ق

امير شيرعلي خان په کابل کي
دوه زره تنه لو يی جرگي ته
راوغوښته چي ده ته دده دورونو د
اختلاف په باب کي مشوره ورکړي
تردي لويي جرگي وروسته امير د
خپلو وروڼو جنگ ته متوجه سو .

دامير شير علي خان او سردار
محمدامين خان دکجهاز جنگ ، اود
محمد امين او محمد علي يوله بله
سره وژل ۱۰ محرم ۸۲ ق .

امير شير علي خان دخپل ورور
او زوی په مرگ غم جن سو او
قندهار ته ولاړ، اود انبارني ونيوي .

ميرزا محمد محسن دبیر دميرزا
علي خان زوی ددربار منشي اوشاعر
په کابل کي وفات سو (ولادت ۱۲۲۷ ق)

مراد علي کاموی د عبدالرحمن
زوی پښتو تفسير يسير وکښ .

۱۸۶۶ م ۱۲۸۲ ق

امير شير علي خان شمالي ولايات
ونيول اوله تاشقرغانه تخته پل ته
ولاړ، بيا نو کابل ته راغي .

سردار عبدالرحمن خان چي بخارا

ته تللی و، بيرته راغي اود بلخ ولايت
يي ونيو او بيا پر کابل راغي، امير
شير علي خان له قندهاره راووت او
دوردکو په سيد آباد کي د امير
شير علي خان اوسردار عبدالرحمن
جنگ وسمو، خو امير شير علي خان
مات سو او قندهار ته ولاړ .

۱۸۶۶ م ۱۲۸۳ ق

امير محمد افضل خان دکابل امير
سو او امير شيرعلي خان قندهار ته
ولاړ .

مستوره غوري حورالنساء دمير
سيد اعظم لور (نې يي سپيده پوش)
دفارسي د يوان تحفة العاشقين
خونده دغور دپرچمن او سيدونکي
شاعره وفات سوه (ولادت يي
۱۲۴۸ ق) .

ميرزا عبدالواسع طبيب دلعلم محمد
عاجز زوی دشعر دديوان خاوندوفات
سو (ولادت يي ۱۲۰۸ ق)

امير شير علي خان له قندهاره
راووت چي کابل ونيس، مگر سردار
عبدالرحمن خان دی په کلات کي مات
کي .

سردار فيض محمد خان دامير
دوست محمد خان زوی په بلخ کي
ونږيږي او امير شير علي خان
دهرات او ميمني له لاری بلخ ته ولاړ
اوسره ملگري سوه .

د سردار احمد خان د امير

دوست محمد خان دزوی په امر دده
دشعارو ديوان په بلخ کي ترتيب
او وکښ سو (۲۷ شعبان) دکابل
خطي کتبخانه) .

۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق حدود

قاضی عبدالرحمن خانملا دقاضی محمد سعید بارکزی قندهاری زوی (در فیصل التفرقه بین الضال والناجیه) رساله و کتبندله (دکابل خطی کتابخانه)

۱۸۷۳ م ۱۲۹۰ ق

نائب محمد علم خان د ترکستان نائب الحکومه دامیر شیرعلی خان په امر میمنه و نیوله . روسانو خپوا فتح کړه .

سید نور محمد شاه صدراعظم دشملی په کنفرانس کې شامل سو . دامیر شیرعلی خان په فرمان (رمضان ۱۲۹۰ ق) عصمت الله خان جبارخیل حشمت الملك او (لوی میمنی دغرو) وزیر داخله سو . امیر عبدالرحمن خان دی په ۱۸۸۰ م په دار وځړاوه .

قاضی عبدالقادر پېښوری د امیر شیرعلی خان ددربار ښوونکی او مصاحب یا عسکری سکر ترو، چی دتتارای امیری یا تشریح الجرایم او د عسکری تعلیماتنامو او وعظ نامو مرلف دی. دی دقاضی فضل قادر زوی او د خان علم قاضی حسن لمسی دی. خود انگریز جاسوس قاضی عبدالسلام دقاضی محمد سعید بارکزی قندهاری زوی قاضی القضاة و .

دوست محمد خټک په قندهار کې په پښتو بد زمنیر او بحر العلوم او اخلاق احمدی مظلوم کړه .

امیر محمد بن عبد القادر بن محمد اعظم سلیمان خیل کتوازی د امیر شیرعلی خان په نامه الدافعه

لشکرک الطایفة الوهابیه په عربی تالیف کړه .

د محمد عظیم ابکم نقاش ژوندپه کابل کې . عبدالرسول قندهاری شاعر دسفر نامی او ازاد نامی مؤلف دخپل شعر دیوان جوړ کړه .

امیر شیرعلی خان دبالاحصارپه خاصه سراچه کې دولیعهدی جلسه وکړه او سردار عبدالله جان ولیعهد سو . (۱ شوال ۱۲۹۰ ق)

دشوال په دوهمه شپه دسردار عبدالله جان دولیعهدی جشن وسو او په هرات کې سردار محمد یعقوب خان مخالفت وکړه .

په دغه کال دشمالی ولایاتو (مزار شریف) مالیات پنځه لکه روپی وی او نائب محمد علم په مزار کې تړپونه جوړول .

دقندهار پلټنې دوه کاله کابل ته راغلی، چی دلته عسکری قواعد زده کړي .

سردار ولی محمد خان دکورم لوی ناب دهغه ځای دیاغی قبائلو توبه نامه امیر ته راواستوله او صدراعظم نورمحمد شاه ددوی مشرانو ته خلعتونه ورکړه .

امیر شیرعلی خان خپل ولی عهد دسوات آخوند ته معرفي کړه او آخوند هم هغه ومانه او تبریک ئی ورته ووايه (دوشنبه ۱۴ شوال ۱۲۹۰ ق)

صاحبزاده غلام جان دپنجشیر او نجراو کم ناب اوعلی محمد خان دکنر حاکم اوخدای نظر خان دغزني حاکم و. میر عنایت الله بدخشی داصول

المبشمت نظم او د دیوان خاوند وفات سو .

۱۸۷۴ م ۱۲۹۱ ق

داسب محمد علم خان مرگ . د شاغاسی شیردل خان لوی ناب مقرری دشمالی ولایاتوپه حکمرانی . امیر شیرعلی خان دکوچنی اختربه ورځ دنولمشر حسین علی خان په سلالاری دود قاضی عبدالقا در په ملاکری دکابل دلنیکرونمایش دمرنجان دغرنندی سره ولید . ۳۷ پلي کندهاره دملور رجمننه سپاره لسن تړپخانی .

د کابل په سیمو کې سخته زلزله وسره چی له پنجشمیره تر کوه دامنه ۷۰۵۲ تنه مړه او ۳۹۰۰ تنه زخمی سوه . په پروان کې ۱۳۰۰ تنه او په کابل کې ۱۴ تنه مړه سوه (شمس النهار ۷-۶ رمضان ۹۱ ق) .

میر عبدالرحمن دواخان حاکم مې سو (۱۵ صفر ۹۱ ق)

نظام الملك د چترال د میر زوی دامیر شیرعلی خان دبرابته راغی . شاغاسی شیر دل خان ته دلولی ناب او دده زوی خوشدل خان ته د کمکی ناب او میرزا محمد حسن خان د بیر ته د که ناب لقبونه ورکړه سوه او میرزا محمد نسی خان واصل وفات سو .

سردار شیرعلی خان هزاره وفات سو .

سردار نصرالله خان د امیر عبدالرحمن خان زوی په سمر قنده کی وزیری دی (چهار شنبه ۳۰ صفر ۹۱ ق) .

د افغانستان د لومړي جنک

تاریخ د جان ولیم کړی تالیف دری ټوکه دریمه طبعه په لندن کی خپور سو .

هنری والتیر بلیوچی په ۱۸۷۲ م افغانستان ته راغلی و، په خپل کتاب (له انطوس تر تا یگریس پوری) کې دافغانستان احوال له لندن نه خپور کړه (۱۳ فصله) .

ملا شاه پسمند پوپلزی د قندهار د نیش اوسیدونکی عارف او شاعر د قادری طریقی خلیفه په نیش کی ۷۵ کلن وفات سو (ولادت ئی ۱۲۱۶ ق) ده زاد الرحلین په پښتو نظم کړه (دلاهور طبع ۱۳۴۷) .

۱۸۷۵ م ۱۲۹۲ ق

میرزا نیازی دملابرات زوی دسمنگان شاعر او خطاط چی دوه دیوانه یی لرل وفات سو .

د امیر شیرعلی خان نصیحت نامه ((تحفة العلماء)) د قاضی عبدالقادر پېښوری په اهتمام او د میرزا بیضا خان په خط ۸۰ مخه په کابل کې چاپ سوه .

د باجوړ د فیض طلب خان او د ناوه بی د غلام حیدر خان اختلاف د امیر شیرعلی خان په توصیه فیصله سو (۲ شوال ۹۲ ق) .

ملا سکندر اخند په کابل کی قاضی عسکر و .

۱۸۷۶ م ۱۲۹۳ ق

نواب عطا محمد خان د انگریز سفیر له امیر شیرعلی خان نه وغوښتل چی دروسانو دیش قدمی، دنیولو لپاره د انگریزانو مامورین افغانستان ته پرېن دی خو امیر شیرعلی خان

نه و منله .

انگریزانو کوټه و نیوله .

سید نور محمد شاه صدر اعظم او میرا خور احمد خان او میرزا محمد باقر افغانی سیاسي ډله د مذاکراتو لپاره پېښور ته ولاړه .

اخوند زاده حضرت ملا یحیی دملا عبدالله زوی د هرات عالم او مدرس د هرات په دینت یلان کی وفات سو . محمد عمر خان د محمد کلان پورې زوی د خپل وخت پښتو او فارسي شاعر او خطاط او مؤلف په مزار شریف کی وفات سو .

محمد علم خان وکیل الدوله پوښلی د عبدالله خان زوی په کابل کی وفات سو .

عبدالعلي مستغنی د فارسې او پښتو مشهور شاعر د ملا رمضان هوتک زوی د ملا قضا لمسی د ملا رسول داد کړوسې د کابل په بالا حصار کی وزیریدی (۱۷ ذی حجه) مستوفی حبیب الله خان له هراته کابل ته راوغوښتل سو ، او پر خای یی سردار محمد عمر خان د سردار محمد عظیم خان زوی د هرات په حکومت مقرر سو .

د امیر شیر علی خان له در باره احمد خان ساکزی د جلال آباد حاکم سوات ته د اخوند عبدالغفور د لیدو لپاره استاخی ولاړ .

د لوگر د موسی فیض محمد اخوند زاده پښتو روضه المجاهدین د امیر شیر علی خان په نامه نظم کی (د کابل خطی کتابخانه) .

پیر امان الله د مولانا رحمت الله قندهاری زوی دخپل عصر مشهور صوفي او زاهد په غور کی وفات سو .

۱۸۷۷ م ۱۲۹۴ ق

د پېښور په کنفرانس کی دسید نور محمد شاه صدر اعظم او سر لیویس بیلی مذاکرات ناکام سول (۳۰ جنوري) او سید نور محمد شاه په پېښور کی مړ سو ، او میرزا حبیب الله خان مستوفی د ملا شاه محمد و تاج محمد پوښلی او میرزا محمد طاهر سره پېښور ته د مذاکراتو لپاره ولاړل ، مگر له جمروده بیر ته نگرېزانو راواستول .

ارسلان خان وزیر خارجه مړ سو او پر خای یی ملا شاه محمد قطب خیل وزیر خارجه مقرر سو .

سردار محمد علم خان د پښت رود حاکم معزول سو او پر خای یی سردار محمد یوسف خان د امیر دوست محمد خان زوی مقرر سو .

د سلطان عبدالحمید له خوا حاجی محمد حسن خان بگرامی وال د کابل در بار ته د خاص استاخی په ډول راغی ، او د عثمانی دولت سفیر فوزی افندی و ، چی مستشاری هدایت الله او با شکاتب تی حسین او د وه تنه غړی یی منیر او خیری بیک وو . د اگریز سفیر په کابل کی تراب محمد حسن خان او نائب یی عطاء محمد خان او منشی یی بختیار خان و .

د قاضی عبدالقادر (ښوونکی صاحب بهادر) وعظ نامه د بالا حصار په چاپخانه کی چاپ سوه .

د پست ټکټ (محصول چاپخانه دارالسلطنه کابل ۱۲۹۴) خپور سو چی د زمري سر نی په منځ کی کښل سوی دی .

اخوند عبدالغفور بن عبدالواحد (اخوند سوات) لوی نقشبندي او قادري مرشد او مجاهد د سوات په سیدو شریف کی په ۱۲ جنوري وفات او ښخ سو . (ولادت یی د لوی سوات په شامیري صافیو کی د ۱۷۹۰ م حدود) دی د سوات د ریاست او شرعی حکومت مؤسس دی .

د سلیمان بن ابراهیم قندوزی بلخي حسینی صوفی مؤلف وفات . داجمع الفراید ، مشرق الاکوان ، ینا بیع الموده مؤلف (ولادت ۱۲۲۰ ق)

۱۸۷۸ م ۱۲۹۵ ق

په ۲۲ جون سټیلا ټوف د روس نماینده کابل ته راغی . او په ۱۱ اگست د امیر شیر علی خان دربار ته ورسیدی او د یوی معاهدی مذاکره یی و سره وکړه .

امیر شیر علی خان د انگریز رالیاری نماینده سر نیول چمبرلین نه را پرېښو چی افغانستان ته راسی کښل کړودیکوف له سمر قنده هرات ته راغی (نومبر) په ۳۱ د اکتوبر لاری لیټن د هند وېسرا افغانستان ته ولټیماتوم ورکی په ۲۲ دنومبر د انگریز او افغان دوهم جنگ ونښت او انگریزی لښکر پر افغانستان راغلل

سردار عبدالله جان ولیعهد ۱۷ کلن وفات او په حرم باغ کی ښخ سو

(د نقیب باغ) د ۱۷ شعبان شپه ۱۲۹۵ ق .

پر راهی زو پښتنو د انگریزانو لښکر کشی دمله کښه پرخوا .

میر محمود شاه بدخشی د میر احمد شاه زوی د دیوان اشعار خاوند وفات سو .

سردار محمد یعقوب خان چی بندی وله قیده ايله سو او د کابل حکمران مقرر سو او سردار محمد ایوب خان هم له مشهده هرات ته راغی .

ددغه کال تقویم د ملا عبدالرحیم او عبدالرحمن استخراج د کابل د شمس النهار په چاپخانه کی چاپ سو . دغه د وه وروڼه د عزیز الله اخند زاده قند هاری زامن وو .

د کابل د شمس النهار په مطبعه کی مجمع البحرین یعنی مقابله حکمت قدیم و جدید د حکیم او ډاکتر چټین شاه تالیف چاپ سو . او دالهلمپو مطبوعاتو څخه دی .

قاضی طلا محمد د قاضی حسن خان زوی د پښتو - فارسی - عربی لیکوال او شاعر او تکړه مؤلف په پېښور کی اوسیدی . د عربی او دیوان خاوند او د جواهر النفرز - سئوة النقریر - نفحة المسک - تسمیة العقول سئوة الکثیر مؤلف .

د افغان وار په نامه د جنرال ایبټ ورځ لیک ۳۴۶ مخه له لنډ نه د افغانستان پر احوال له ۱۸۳۸ تر ۴۲ م پوری خپور سو .

نور محمد نوری قند هاری د افغانستان تاریخ وکښ چی د

سمدوزو او محمد زو احوال لری .
(د لندن د انډيا آفيس خطي نسخه)
ده د امير شير علي خان په نامه يو
پښتو گرامر هم کښلی دی .
دی د گلشن امارت هم مؤلف دی
د امير شير علي خان سوانح تر
۱۲۸۷ ق پوري (د کابل چاپ
۱۳۲۵ ش) پر کور می د پرتگیانو
حمله او له دوی سره د خلکو غزا .

ارباب عبدالرحمن خليل د عبدالکريم
زوی د پښتو او فارسي او عربي
ليکوال اوشاعر د مردان اوسيدونکی
ژوندی و .

۱۸۷۹ م ۱۲۹۶ ق

پر افغنستان د انگریزي لښکرو
حمله اود انگریز او افغان ددوهم
جنگ پیل .

امير شير علي خان له کابل بلخ
ته ولاړ او ۵۸ کلن په پنجشنبه ۲۹ صفر
۱۲۹۶ په مزار شريف کې مړ اوښخ
سو (ولادت ۱۲۳۸) .

په کابل کې امير محمد يعقوب
خان پادشاه سو . (ربیع الثاني
۱۲۹۶) .

جنرال رابرټس کابل په ۱۲ د
اکتوبر ۷۹ م ونیوی .

د گندمک معاهده په ۲۶ می امضاء
سو (۴ جمادی الثانيه ۱۲۹۶) .

په ۲۴ جولای ۷۹ د انگریز سفير
کيونياري کابل ته راغی خو په ۱۶ د
رمضان ۹۶ ق ۳ دسمبر ۷۹ په
بالاحصار کې و وژل سو او خلکو
پر انگریزانو حمله شروع کړی .
انگریزانو بالاحصار وران کړی اود

ذیحجې په میاشت یی امير يعقوب
خان دیره دون ته واستاوه .
محمد جان خان وردگ، ملامشک
عالم انډي، محمد عثمان صفای په
کابل کې جهاد شروع کړی اود تپه
مرنجان از کوه اسمایی جنگونه
وسوه . محمد عثمان خان شهید
سو .

امير شير علي خان له مزاره خپل
آخری مکتوب جنرال کو فرمان ته
تشکند ته دیوه سیاسی هیئت سره
واستاوه: سردار شير علي خان
قندهاری - شاه محمد خان وزیر
خارجہ - قاضی عبدالقادر پښتوری
ملا دين محمد مشک عالم مشهور
عالم اومجاهد اوملا عبدالغفور لنگري
اومحمد جان خان وردگ په جهاد
کابل ته راغلل .

پرتگیانو د گندمک د معاهدې سره
سم کورمه خپله وبلله، خو پښتنو
له دوی سره دریمه غزا شروع کړه،
او غازی محمد سرور خان چکی د غزا
مشر و .

د نیراه لام اوله پرتگیانو سره
غزای. چی د پرتگی ۵۳ زره لښکر
پر پښتنو باندی ورغلل .

د ټاک پر بازار د پښتنو مجاهدینو
حمله اود ۶۵۳ نفر انگریزي سپاهیانو
وژل . (شنبه ۱۰ جنوری - ۲۶
محرم) .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۷-۹۸ ق

دمیوند جنگ اود انگریزانو ماته
۱۷ شعبان ۹۷ ق ۲۷ جولای ۸۰ م.
جنرال رابرټس له کابل قندهار
ته ور سیدی او سردار محمد ابوب

خان یی مات کړی ۳۱ اگست ۸۰ م
سردار عبدالرحمن خان له
سمر قنده تر آمو را واوښت قندوز
ته راغی (۴ جمادی الثانيه ۹۷ ق) .
د سردار عبدالرحمن او گریفن
مذاکره او موافقه په زمه کی .
امير عبدالرحمن خان په ۵ رمضان
۹۶ ق (جولای ۸۰ م) په کابل کې
پادشاه سو او انگریزانو هم ومانه
او کابل یی وروسپاره .

۱۸۸۰-۱۹۰۱ م ۱۲۹۷-۱۳۱۹ ق
دامير عبدالرحمن خان د امارت
دوره .

جنرال رابرټس د قندهار د پير
پایمال په جنگ کې په ۲۴ رمضان
سردار محمد ایوب خان مات کړی .
او ایران ته ولاړ. امير عبدالرحمن
دشوال په میاشت کې قندهار ته
ورسیدی .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۸ ق

امير عبدالرحمن خان د قندهار له
علماءو څخه ملا عبدالرحیم اخوندزاده
کاکی اوملا عبدالاحد پوپلزی د قندهار
په خرکه شریفه کې وژل (شوال)
سردار عبدالرسول خان د قندهار
حاکم او سپه سالار غلام حیدر خان
توخی عسکری مشر او ملا یوسف
رستمی کوتوال او ملا سعد الدین
خان قاضی مقرر سول .

مرلوی احمد جان تاجر الکوزی په
قندهار کې دامير عبدالرحمن خان د
فتح مدحیه دالیه قصیده وویله .
سلطان محمد خالص قندهاری د
موسی خان بارکزی زوی خپل (تاریخ
سلطانی) دامير محمد ابوب خان په

نامه په بمبئی کې چاپ کړی د کتاب په
۱۲۸۱ ق شر وسوی و اوتر ۱۲۹۷ ق
پوری وقایع لری .
په وزیرستان کې پرمکین بانندی
د پرتگی حمله اود خلکو جهادونه تر
۱۸۸۱ م پوری جاری و او مولانا
گلاب دین شهید سو .
د پرتگی سره دموندو جهاد اود
میچنی اومه غزا .
په ذیحجه کې سردار عبدالقدوس
خان هرات ونیو .

د سردار شير علي هزاره زوی
تسليم سو، سيد محمود ککری او
محمد اکبر خان دلال پوری بغاوت
وکړی، سيد محمود راولپنډی ته
وتښتیدی او اکبر خان په کابل کې
نظر بند سو .

امير عبدالرحمن خان د پنځه لکو
روپو اخیستلو لپاره ملا ابوبکر او
محمد اکبر تاجران د پښتورک مشنر
وټر فیلډ ته معرفی کړل، دغه خط
د پښتور په موزیم کې دی (۲۷ صفر
۱۲۹۸) .

امير عبدالرحمن دهند دویسرا په
خواهش جنرال میر احمد خان د
افغانستان په وکالت په پهلې کې
مقرر کړی اود ویسرا په نامه یی په
۲۵ صفر اود پښتور دکمشنر په
نامه یی په ۲۷ صفر مکتوبونه ولیکل
(د پښتور موزیم) .

میر محبتی الفت دمیر مرتضی زوی
په کابل کې ۷۴ کلن وفات سو .
(ولادت ۱۲۲۴) د فساد سی ښه
شاعر و .

دا ملا عبد الله بن مراد محمد بدخشی
شاعر د خپل شعر دیوان ترتیب کړی .

سردار غلام محمد طرزی د خپلي کورنۍ سره دهند کراچي ته فرار سو.

د برکې پر ناتي په افغا نستان کې د ۱۸۳۸ تر ۴۲م پوري احوال په ۱۱۳ مخه کې په بمبئي کې چاپ سو قاضي عبد الرحمن دامازو گرهي (مردان) افسانه دليدير په پښتو نظم کړه.

۱۸۸۱ م ۱۲۹۹ ق

انگريزانو په اپريل ۴۸۱ کې قندهار امير عبد الرحمن ته وسپاره او دی بيرته په ۲۲ محرم ۹۹ ق کابل ته را وړ سيد.

جنرال فرا مرز خان هرات ته مقرر سو.

د شوال په ميا شت کې ناظر محمد سرور خان د سردار عبدالميدوس خان پر ځای د هرات حکمران مقرر سو او دغه سردار بندي سو.

سردار محمد صديق خان د نظر محمد خان زوی دسر دار امير محمد خان لمسی په پيښور کې دميو ند جنگنا مه په فارسي مشنوی نظم کړه (۱۷ شعبان ۹۹ ق)

دامير عبد الرحمن خان لښکرو لغمان ونيو.د.

۱۸۰۲ - ۱۸۸۲ م ۱۲۱۷ - ۱۲۹۹ ق
دمحمد تقی بن حسين هروی عالم، دنهايت الامال او توضيح الحساب او عيون الا حکام دمؤلف دژوند وخت. سردار عبد الرسول خان دقندهار نائب الحکومه معزول سو او دخلکو اتيا زره روپي اود حکومت لس زره

ځای يې سردار نورمحمدخان دسردار سلطان محمد خان زوی دقند هار نائب سو.

دعراوت دخلکو ښو رښت آرام سو او صاحب خان علي زی د هغه ځای حاکم دښور پښتيا نو مشر نائب اکرم رښوي وکابل ته يې راواستاوه.

سردار محمد يوسف خان د امير دوست محمد خان زوی دفره حاکم، سردار ابراهيم بلوخ په چخانسرور کې قاراج کې د اوسردار تاج محمدخان بلوخ هم افغا نستان ته راغي.

سپه سالار فرامرز خان په هرات کې دهغه ښار کلاودچار باغعمارونه نرميم کړه اودغوريانو کلاسی هم جوړه کړه.

مخدوم فاني خان له مرو څخه امير عبد الرحمن خان ته عرض وکړ چې مرو په افغا نستان پوري ونښلوي (لکه پخوا) پر تلجو تړه کو باندی دامير دلښکرو بری اوکني نيول اود ميمنی دوالي رايتول له شنوارو سره دامير دلښکرو جنگ.

۱۸۸۲ م ۱۳۰۰ ق

دانگر يزانو يو مسلمان نماينده عطاء الله خان په کابل کې مقرر سو تر دی وخته گريفن او قاضي عبد القادر پيښوري په پټه په کابل کې وو.

امير عبد الرحمن خان، محمدجان خان وردگ اود عصمت الله خان جبار خيل کورنۍ او نور دري زره تنه بنديان کړل.

د ربيع الاول په پنځلسمه امير

په قند هار کې دمنز لباغ او د جلال آباد دشاهی باغ ودانوه. دهرات دملا ورا نونه.

شمهزاده لوبا نو ف او لارډ گرينويل دروسس او انگر يز له خرا ۱۸۷۳م دگور چا کوف پر موافقه نامه باندي دافغانستان په باب کې خبری وکړی

«ولوی عبد الرؤف قند هاری د سراج الاخبار مؤسس په کابل کې دهرات د شاهي مدرسو د حضور روپي ترجمان مقرر سو (وروستنی ملاي حضور).

په دغه کال دامير عبد الرحمن گرده لښکر ۷۴۰ ر ۵۸۰ تنه وو. سردار محمد حسن خان سپاه او سعدو په منگلو کې وښوریدل، خو جنرال غلام حيدر خان اور کزی دوی دتيراه خرا ته وشرل او زرمه ئی ونيوله.

مو لوی احمد جان دپښتو تکړه نشر ليکونکی دگنج پښتو او تاريخ افغا نستان ليکوال په پيښور کې ژوندی و.

مولانا محمد عثمان بن محمد علي پاد خاني لوگری دعجائب الاخبار او گلشن اسرار اونورو تالیفاتو خاوند عالم ژوندی و.

رحمت بدخشي دميرزا اسماعيل زوی دپنځو دری ديوانو خاوندشاعر ژوندی و.

دپنجشير دخلکو ولايدل او ددوی بيرته ازا مول.

دقند هار داڅکرو ښورښت اوپيرته امر منل.

۱۸۸۳ م ۱۳۰۱ ر ۲۲

دجلال آباد شاهي پاغ د عبدالسبحان خان په مهندسي جوړ شو .
امير عبدالرحمن خان خپله پند نامه دنيا ودين په کابل کې دروژي په مياشت کې وکښله (د کابل دخطي نسخو کتا بخا نه او هم د کابل چاپ) دامير لښکروټول لغمان رايت کړي .

رضوان الله رضوان اما خيل دهوتي مردان اوسيدو نكي فقيه او طبيب او دپښتو شاعر او ليکوال «طب اکسير» په پښتو وکښس .

۱۸۸۶ م ۱۳۰۴ ق
دانگريزانو قبضه پر ټول پښين اوسيوي ، دروسانو د جلوگيري په بها نه انگر يزا نو دبولان دريل لارجوړه کړه .

دسر حداتو دويشلو ډله په اکتوبر له کابل څخه هند ته ولاړه اوسر حدی قرار داد په جو لايي ۱۸۸۷ م په پتر ز برگ کې امضا شو .

اندي و او غلجو اقوامو د ملا مشک عالم دزوي ملا عبدالکریم په مشري سر واخيست .

قاضی سعد الدين خان دهرات حکمران مقرر شو .

سردار نورمحمد خان دو لي محمد خان زوی په خوست کې اوتيمور شاه خان نايب سالار په هرات کې ياغي سول ، او د سردار محمد ايوب خان راتگ هرات ته ناکام شو او ځان يې په مشهد کې انگر يزا نو ته وسپاره چې

قرارداد عملي سو او دهنه ذوالفقار او مروچاق افغا نستان ته پريښوول سو .
سردار محمد هاشم خان (وروستنی صدر اعظم) په ديره دون کې وزينيدی .

۱۸۸۵ م ۱۳۰۳ ق

روسانو دذوالفقار خواته آق رباط ونيو او پنجه ته پرمخ راتله .
دمارچ په ۱۸ روسانو په تاشکيپير يون کې افغان مات کړه او پنجه يې ونيو .

دانگريز او روس دسرحد ويشلو ډلې په نو مبر کې بيا سره وليدل او د افغان - روس دسرحد لومړی ځلي يې رسماو درا و .

کرنل ستيوارت انگريز ي منصب دار دهرات استحکامات وکتل او خلور لکه کلداري يې داستحکام لپاره ورکړي .

ملا مشک عالم دين محمد اندې ددوهم جنګ لوی مجاهد په پنجشنبه ۱۰ - ربيع الاول ۱۳۰۳ ق وفات شو .

مستوفی حبيب الله خان وردګ (لوی ملک) د امير شير علي خان مشر وزير په راولپنډي کې دفرار په حال کې وفات سو دده ولايت دوردګ په جغتو کې ۱۲۴۸ ق و .

قاضی عبد الواحد صريړ د سمنگان شاعر او عالم او خطاط ۸۰ کلن په بخارا کې وفات شو (۲۲ شوال) سردار غلام محمد طرزي له بغداد څخه شام او استانبول ته ولاړ او دعثماني سلطان ميله و .

درجب په مياشت لمسين هند ته ولاړ او دسرحد ويشلو کاريي کرنل رجوي ته وسپاره .

نظام الدين انصاري دکمال الدين مزاری بلخي زوی دخپل عصر خطاط او شاعر او مولف د (اعتقاد لمحققين) په نامه پر اسلامي فرقو باندې يوه رساله په کابل کې وکښله (پښتې ۲۲ ربيع الثاني ۲ ق)

سردار غلام محمد خان طرزي دسردار رحمدل خان فند هاري زوی ددري شاعر او ليکوال او خطاط هنر مند چې دامير عبد الرحمن خان په امر هند ته فرار سو و له ۴۵ تنو خپلوانو سره له کراچي څخه بغداد ته ولاړ .

په راولپنډي کې دامير عبدالرحمن خان و دهند دوايسرای دمذاکراتو راپور (سوال وجواب دو لتي) په پښتو او دري له کابل څخه چاپ اوخپور سو دپښتو مترجم يې ملا غلام جان لغمانی دی .

امير عبدالرحمن خان دهرات د ساندې لپاره په شل لکه روپي دیرش زره لښکري تيار کړل ، انگریزانو ۲۸ لوی توپرونه او گولي ورکړي او ۴۰۰ تنه توپچيان هم تيار کړل .

دسوات او بنير دخلکو نمايندگان امير عبد الرحمن ته راغلل او امير ددوي اطاعت ومانه او د افغانستان دساتلو اطمینان يې ورکړ (۲۲ ذی حجه) .

دروس او انگليس د شمالي افغانستان دسرحد ویشني

دکثار او کنير دکا فرانو حمله پر غني شنگ اود لغمان دحاکم سردار گل محمد خان په مشري ددوي شپړنه .

محمد علي غريب دسيد علي زوی دپښتو دسيمې اوسيدو نکی عالم دپښتو او فارسي شاعر دپيرو عربي کتبو حاشيه ليکونکی ژوندی و .

۱۸۸۴ م ۱۳۰۱ ق

(۱۵ جمادی الاولی - ۱۳ مارچ)
سيد جمال الدين افغانی په پاریس کې دعروة الوثقی جریده په عربي خپره کړه .

دوهه طبع ئی په قاهره کې ۱۳۲۸ ق دتوفیق مطبع ۲۳۲ مخه .
دامير عبدالرحمن خان پخپل خط او انشما دهرات حکمران محمد سرور خان ته يوه مفصله هدايت نامه صادره سو .

۱۸۸۴ م ۱۳۰۲ ق

سر پير لمسين انگريز دسرحد ویشاو دلي مشر هرات ته ورسيد او دافغانستان له خوا قاضی سعدالدين خان ورغی .

انگریزانو دکو ټي دريل لارجوړه کړه او روسانو پل خاتول ونيو .

امير عبدالرحمن په پنجشنبه ۲۴ جمادی الاولی ۱۳۰۲ ق له کابل څخه راولپنډي ته ره شو او په پنجشنبه ۱۶ جمادی الثانيه ای دهند ويسرا لارڅرګن سره وليدل او په ۶ درجب جلال آباد ته را ورسيد .

انگریزانو دروسانو دپيشرفت د مخ نيوي لپاره خپل ۵۰ زره مجهز لښکرو ټي ته راوستل .

هندوستان ته ولاړی سی .
دهوتکو اوتره کو ولاړیدل او
ددوی رایتول . داخوند ملا نجم الدین
ظهور دننگرهار په قبایلو کی .

۱۸۸۷ م ۱۳۰۵ ق

روسانو کر کی ونيو .
دروسانو او انگریزانو حکو متو
د افغانستان او روس د سرحداتو
پرویشنه باندی آخرنی موافقه وکړه
ملاولی الله تیراهی دقبایلو مشر مې
سو .

شاه ابو الفیض او شاه محمود
خان دروازی مشران او ورو نه
سردار عبد الله خان دقطفن حکمران
ته تسلیم سول او کابل ته راغلل
امیر عبد الرحمن جلال آباد ته
ولاړ .

مفتی عیسی مخدوم دنیاز محمد
بلخی زوی ، عالم او شاعر په بخارا
کی مې سو (دده ولادت ۱۲۴۲ ق)
دعایشه درانی فارسی دیوان په
کابل کی دامیر عبدالرحمن په امر
چاپ سو .

سید فخر الدین مجنون شاه د
سید هاشم کابلی زوی دبوستان
خیال شاعر (طبع لاهور ۱۳۲۸ ق)
دکابل په ده افغانان کی مې سو
سه شنبه ۸ ربیع الاول (ولادت یی
۱۲۴۲ ق) .

دبرنگی حمله پر بونیږ باندی .
پرنکیانو پر کور می بیایرغلوته
وکرل اوخلکو خلومه غزا ور سره
وښلوله .

میر محسن قند هاری دسیدنعیم
خان زوی دیورپ جفرا فیال له عربی
کوټکی کی .

څخه تر جمه کړه (دکابل خطی
نسخه)

احمد پینپوری په پښتو انیس
الواعظین او قصص الانبیاء نظم
کړل .

میا حسیب گل کا کا خیل دپښتو
دافغانم اوزاد الفرح او گلدسته
حکایات مولف ژوندی و .

سید محسن دمیر حسن زوی
متخلص په (شامل) بالا حصاری
کابلی شاعر وفات سو دوه دشر
دیوانه لری (ولادت یی ۱۲۳۸ ق)

۱۸۸۸ م ۱۳۰۶ ق

سر دار محمد اسحق خان په
مزار شریف کی یاغی سو ، په پنجشنبه
۲۰ محرم یی دقایب سالارغلام
حیدر خان سره په غزنی ګډ کی جنگ
وکړه ، او مغلوب سو بخارا ته
وتښتید .

امیر عبدالرحمن په ۱۹ دصفر
له کابل د بلخ ولایت ته ره سواو
په مزار شریف کی دتوپک وار پر
وسو خوخطا ولاړ او امیر زخمی
نسو .

په ۲۸ دجمادی الاولی امیرفرمان
صا در کی چمن انگریزی
حکومت ته وسپاری چی هلته دریل
درید خای جوړ کی .

په باجوړ کی دجنبدول دعمارخان
او ددیر دخان جنگ .

سردار غلام محمد طرزی په شام
کی اخلاق حمید کتاب دسلطان
عبدالحمید په نامه وکیښ .

له پرنکی سره دپښتنو جنگ په
کوټکی کی .

سعد الله دغلام حضرت قند -
هاری زوی خپل تفسیر کشف
المحجوبین عن خدی تفسیر الجلالین
تالیف کړه .

دغلجو ښور ښت آرام سو او په
کونړ کی صافی وښوریدل .

۱۸۸۹ م ۱۳۰۷ ق

قاضی میر جمال الدین پشه ی
په مزار شریف کی په ۹ محرم
مې سو .

د انگریز حکومت پر ږوب باندی
جاری سو .

جنرال میراحمدخان دافغانستان
سفیر په کلکته کی مې سو او پر خای
یی دده زوی کرنیل ولی احمد خان
هلته سفیر مقرر سو .

په ۲۲ دذیقعدی امیر عبدالرحمن
خان له مزار شریف څخه کابل ته
را ستون او شاغاسی محمد سرور
خان دهغه خای حکمران وټاکل سو
(۲۱ شوال)

دهزاره قبا یلو یاغی توپ او د
هغو د رایتو لو لپاره د سر دار
عبدالقُدوس خان مقررول .

میرزا یعقوب علی داحمد علی خانی
زوی دکابل دچند اول اوسیدونکی
چی دسر دار محمد اسحاق سره
سمرقنده فرار سوی دافغانستان
دمتأخر و پاچا نو تاریخ لیکل
یی په سمر قند کی شروع کړه .
(رمضان) دده ولادت په کابل کی
۱۲۶۷ ق و .

دارمستتر مشهور فرا نسو ی
دمشرق خپل پښتو کتاب
د پښتو نخوا هار و بهار د

پښتو پر ملی سندرو باندی په
پاریس کی چاپ کړه .
خان علوم سعد الدین خان
قاضی القضاات دازالة الشین فی حق
الو الدین رساله دحضرت محمد (ص)
دوالدینو دایمان په باب کی وکښله
(دکابل خطی کتابخانه) .

د مالیاتو او رسمی دفترو اصلاح
او فرد په کتاب تبدیلول .

د انگریز د سفیر کرنیل عطا الله
خان پر خای محمد افضل خان گنده
پور په کابل کی سفیر سو (شعبان)
دهزاره سیمی دتسخیر لپاره د
امیر عبدالرحمن فرمانو نه صادر
سول .

په باجوړ کی چی ددیر خان او
عمارخان جگړه ښتی وه ددیر خان
مات سو او عمارخان دیر ونيوی
(جون) .

د بد خشان دمیر لسور امیر
عبدالرحمن خان نکاح کړه او کابل
ته راغله (جون) .

سردار محمد یوسف خان دامیر
دوست محمد خان زوی په شمالی
افغانستان (بلخ) کی حکمران سو .
(جولائی) جنرال غلام حیدر خان
اورکزی عسکری مشرو .

روسانو دپنجده مرکز تخت بازار
دافغانستان سره دتجارت مرکز کی
(جولای) .

دامیر عبدالرحمن خان لښکر پر
فیروز کوهیانو باندی بری و موند
(جولای) .

امير عبدالرحمن خان خيل مشر
زوی سردار حبيب الله دملکی کارو
مشر او سردار نصرالله يی د کابل
عسکری مشر وټاکه (جولایي).
سردار محمد ايوب خان په مری
او رولپنډۍ کې عمر تیراوه.
امير عبد الرحمن خان انگلیسي
انجنیران منع کړل چې دکابل پررود
دافغانستان خواته راتیر نسي.
دهندوستان انگریزي اخباروخپل
حکومت ته انتباه ورکړه چې دا حرکت
دوستانه ندی (سپتمبر = محرم).
دپېښور دباړی ور جو او دبر غاله
ننباکو تخمو نه افغا نستان ته
راوغوښتل سوه (سپتمبر).
میر محمدعلي دافغانستان دپوستې مشر
په پېښور کې مقرر سو (سپتمبر)
د تعمیرانجنیر مسترپاښ انگریز
کابل ته راغی.
دری تنه خارجیان یو روسی بل
رومی بل سمرقندی له افغانستانه
دخیبر پرلار وایستل سوه (دسمبر)
منگل و ښوریدل اوله خوسته
ددوی مقا بلې ته لښکر راغلل
(دسمبر).
ښاغلی محمد سرور خان دبلخ
نائب الحکومه سړی هوا ناجوړکی
اوپه کابل کې دډاکتر غلام قادر خان تر
علاج لاندی سو (دسمبر).
جان محمد خان خزانلار دخیانت
په الزام موقوف سو (سپتمبر).
انگریزانو دپوب او قدرزی او
شمیرانی او وانه ونيول اولاری یی
جوړی کړی (نومبر - ربیع الاول).
ساحی ملا عبد الخالق اندې عالم د
کابل دشاهی مدرسی مدرس ۹۵
کلن وفات سو (۱۶ ربیع الثاني). ۲۱۲

مریم کنیزك دسید عبدالله لور
د هرات د کروخ فارسی ښا عره
ددیوان خاونده وفات سوه (ولادت یی
۱۲۵۷ ق
دافغانستان سره دروسی تجارت
انکشاف او په پنجه کې دبریکوف
او لوگو ټینوف سودا گرانو فعالیت
(جولایي).
سر ادر محمد شریف خان دامیر
دوست محمد خان زوی ۶۵ کلن می
او په بغداد کی ښخ سو (ولا دت
۱۲۴۳ ق)
سرور سلطان دلوینباب شیردل خان
بارکزی لور چی په ۱۲۹۴ ق زیږیدلی
وه پنخلس کلنی دسردار حبيب الله
سره واده سوه (۲۷ رمضان) دد
اعلیحضرت امان الله خان مور وه.
ملارمضان هوتک دسردار نصرالله خان
لپاره عقاید نسفی په فارسی ترجمه
کړی (دکابل خطی کتابخا نه)
۱۸۹۰ م ۱۳۰۷ ق
داسمار نیول او ددغه ځای دخان
راینول.
۱۸۹۱ م ۱۳۰۸ ق
دکوزک سوری کول خټم سوه او
دمارچ په میاشت کې دهند سپه سالار
فتاح کړی.
دسر رابرت سنډ یمن له خوا د
دپوب دپښتنو او کاکړانو دایلولو
لپاره انگریزی لښکرو استول سوه.
۱۸۹۱ م ۱۳۰۹ ق
دافغانستان او انگلیند دوالشر
لوت کمپانی ترمنځ لومړی تجا رتی
قرار دادوسو (۱ محرم) چی دبدخشان
لاجورد او هم وړی، یاقوت، دارچی
لرگی به له افغانستان نه وړی.

علی محمد خان دلاجوردو اوسرپو
دتان امر مقرر شو.
په قند هار کې وېا ولویده او د
عزازه جات شورش جاری و.
انگریزانو دکورمی سیمی ونيولی
او توریان یی ایل کړل.
دربیع الاول په (۱۶) امیر فرمان
صادرکړی چی کافرستان دی ونيول
سی او سپه سالار غلام حیدر خان
خرخی په لښکر کشی پیل وکړی.
سردار محمد علی خان دقند هار
حکمران مړسو (۱۶ ربیع الثاني)
دناوگی مشر صفدر علی خان په
اسمار کی خرخي سپه سالار ته
تسلیم سو.
سردار عبد الله خان تیموری د
قند هار حکمران سو.
جنرال مکلین انگریز په هشتادان
کی دافغانستان او ایران سرحدونه
وټاکل.
محمد شریف خان د دیر رئیس
ایل سو.
سردار محمد عزیز خان دبلخ والی
مقرر سو.
خرخی سپه سالار اسمار ونيو.
دمولوی احمد جان قند هاری په
قلم دحکومتی قاعدو کتابچه ۶۳ فقری
خپره اود تعیمیل فرمان یی صادر
سو، او دا لومړی حکومتی اداری
هدایت نامه اود ستورالعمل و چی د
حکما مو وظایف یی ټاکل.
غلام رسول خان دکرنیل ولی
احمد پرځای په کلکته کی دافغانستان
سفیر مقرر سو (۲۸ رمضان).
سردار گل محمد خان دشرقی او

جنوبی سرحداتو په سرحد د
مقرر سو.
داتاشقران دباغ جهان نمادو دانې
کار داستاد محمدشاه په مهندسی
پای ته ورسید.
میر سلطان مشهور ظالم کاردار د
امیر په امر په پغمان کې په و نه
وځړول سو.
اعلیحضرت امان الله خان دپغمان
ددره زرگر د حاجی اسمد خان په
کورکی وزیرید. (۵ ذیقعه ۱۳۰۹ ق
دپنجشنبی شپه).
دکابل په ماشین خانه کې میلتن
او استورپ نومی انگلیسی انجنیران
مقرر سول او په کارتوسو جوړولو
پیل وسو. دکابل په دارالضرب کې
په دقیقه کی ۵۰ روپی جوړیدی
(جنوری = جمادی الاخری).
دکوهاپ خان چی انگریزا نو ته
پورته سوی و دده د ایلولو لپاره
دمیران زی سالار جنرال لوکهارپ
هنگوته ولیږل سو (۱۷ جنوری).
ښاغلی محمد سرور خان د شمالی
افغانستان (بلخ) حکمران سو
(جنوری).
شیخ علی هزاره و ښو ریدل
(جنوری).
دپوب کاکړو د انگریزانو سره
جهاد شروع کړی، اوسر رابرت سنډ
یمن ددوی مقابلی ته وگومارل سو
(جنوری).
امیر عبدالرحمن خان دوه زره نور
اړیدی په لښکر کی واخیستل
(جنوری).
میرزا محمد نبی واصل دمحمد هاشم

مقرر او په ۲۱ ربيع الاول کابل ته راغی، چې له پاميره او بدخشانه پيا ترکاږو او چغی پوري ډيورنډ لاین وټاکل سو، اود کابل په دربار کې په دوشنبه ۳ جمادی الاولی اعلان سو. اومعاهده یی په ۱۲ د نومبر امضا سو. د امیر تنخواه ۱۸ کلدارۍ مقرر سو. اود وسلو درانیولو اجازه یی ومو ندله. دا ویش ملت ندی منلی. ملا احمد جان توخی په مدرسه شاهي کې مدرس مقرر سو.

انگریزانو په نوی چمن کې دریل دریدخی جوکي.

پادری هیوز خپل پښتو منتخبات کلید افغانی په لاهور کې چاپ کي.

دمریانو د خرڅلاو ممانعت.

ډیورنډ لاین دټاکلو اوڅلواښوولو له پاره د افغانستان له خوا لومړی سپه سالار غلام حیدر خان اوسردار گل محمد خان اوسردار شیریندل خان وټاکل سو. او په پښتو دولتي اعلاناتو د ویش ښو و لو خپاره سو.

شاطر باشی بابا برق دغلو په نیولو او په دار والو او په امنیت جوړولو وگمارل سو.

له انگریز څخه دری ملیونه او شپږ سو زره کارتوس را نیول.

دهزاره جات ورشوگانی حکومتی سوی.

د کابل دعیدگاه مسجد د ودانولو کار په دو شنبه ۱۶ شوال ۱۱ ق

داستاد محمد اکبر بن استاد محمد عمر په معماری شروع سو، چې په ۹

کلیات په کراچی کې د خپل زوی محمد زمان په خط چاپ کي. د امیر عبدالرحمان کرده مسلح عسکر ۴۰۰ ر ۱۴۸ ته رسیدلی چی ایله جاری هم ورسره شامل دی. مهتر امان الملك دچترال حکمران چی دامیر شیر علی خان سره یی ښه روابط لرل وفات سو.

دجنرال سر لاکهارټ پرنگی لښکری دتوچی پر سیمه ورغلی، پښتنو د محی الدین ملاپونده په مشری په غزا لاس پوری کي او غازی گلستان خان دوپ شهید سو.

په همدغه کال دښکتوی غزا وسو. چی پښتنو ۱۳۳۵ پرنگی سپاهیان او ۹ تنه لوی افسران ووژل اوغازی شیرعلی خان له ۲۵۷ تنو پښتنو سره شهید سو.

غلام محمد پوپل زی دچار سندی او سیدونکی دمولانا حالی مدو جزر اسلام په پښتو منظوم او محمدی قاعده یی ولیکله.

ملا احمد جان پښتو ری په پښتو ورقه گلشاه قصه ممتاز- شپږ ده بهرام گل اندام او نوری قصی نظم کړی.

ملا نعمت الله نو ښاری زبردست قصصی پښتو شاعر دلیلی مجنون فتح خان - موسی، گل مکی او نورو کتابو ناظم ژوندی و.

۱۸۹۳ ۱۳۱۱ ق

د افغانستان دورشو گانو ټاکنه د کوچیانو او هزاره گانو تر منځ. ډیورنډ دهنه خارجی سکر تردهند او افغانستان دسرحداتو دټاکلو لپاره

ددربار خوش نویس مقرر سو. ددولت کاتبانو ته امر وسو چی متشابه کلمات دی په حرکت (زور- زیر- پینس) لیکي.

دچترال شیر افضل خان دکابل در بار ته پناه را وړه.

دمیمنی کلا اود تل عاشقان برج ترمیم سول.

ملا فیض محمد هزاره دسراج التواریخ مولف دملا محمد سرور ساکزی په سپارښت په تاریخ لیکلو وگمارل سو.

دامریکائی پښه تخم په جلال آباد اولغمان کې وکرل سو.

په کابل کې دمستر نارتن په مشری دخرمنی کارخانه جوړه سو.

سردار کاکو جان دفتیر محمدخان زوی چی دسردار ایوب خان سره

ایران او بغداد او هند ته فرار سوی و بیرته وطن ته راغی.

کرنیل ییپ انگریز دکشک او چهل دختران د افغانی روسی

سرحداتو دټاکلو لپاره دهرات شمال ته ولاړ.

انگریزانو وانه- گومل- دوپ ونیول.

محمد اکبر خان دلانه پوری مومند خان تسلیم او په کابل کې میشته کړ سو.

ټولو محمد زوته دسن په لحاظ نروته له ۲۰۰ تر ۴۰۰ روپواوښخو ته

۳۰۰ روپو نسبی کالنی تنخواه مقرر سو. په دی شرط چی دحاجی جمال

نیکه له نسله وی.

سردار غلام محمد طرزی خپل

زوی دامیر شیرعلی خان او امیر عبدالرحمن خان دبیر الملك اوددری تکره شاعر په کابل کې وفات سو. (پنجشنبه ۱۴ شوال) دشعر دیوان لری.

سردار غلام محمد خان طرزی خپل کتاب وقوعات سته (تحفه شامی) په دمشق کې تالیف کي (دکابل خطی کتابخانه).

۱۸۹۲ م ۱۳۱۰ ق

دقندهار حکمران اود مزارشریف سپه سالار غلام حیدر خان او ډیر

لښکر په هزاره جات کې د سردار عبدالقدوس خان کومک ته ورسیدل

اود هغه ځای دهزاره گانو شورش په زور ختم کړ سو.

دوزیرو او مسیدو اطاعت نامه امیر ته ورسیدله.

قاضی بابا مرادخان اندخویی عالم دکابل قاضی مقرر سو، چی د امیر

حبیب الله په وخت کې قاضی عسکر هم و.

میر ابو القاسم د دربار لوی دبیر مقرر سو.

په کابل کې دمهمان خانی باغ او ودانی داستان ولی محمد قندهاری

په معماری جوړه سو.

تاجو خان ساکزی دپشت رود د کوچیانو مشر مړ سو.

لومړی پلار ددو لت لخوا د تجارت دانکشاف لپاره تاجرانو ته تقاوی

ور کول سو.

سید عطا محمد شاه قند هاری خطاط دجما دی الثانیه په اومه

جمادی الاولی ۱۳۱۵ ق ختم سو . مساجت ۴۳.۶۸۰ فت ۷۷ گنبد ۸ مناری په ۳۴ فټ لوړتیا. رواق ۴۴ فټ .

نوی ونی او نوی زرا عتی تخمونه اود مرغانو نسلونه په افغانستان کی خپاره سوه .

دامیر عبد الرحمن فارسی رساله مرآت العقول په کابل کی چاپ سوه (۵ ذی حجه ۱۱) .

دمولوی احمد جان الکوزی اساس القضاات گرده ۱۳۶ قاعدی دوهمه پلا په کابل کی ۱۲۳ مخه چاپ سو .

پیر احمد علی شاه قندهاری چشتی صوفی شاعر د دیوان خاوند په امرتسر کی وفات سو (۲ رجب ۱۱ ق) .

۱۸۹۴ م ۱۳۱۲ ق دقند هار تاجر دوست محمد خان دعبید الله توخی زوی په کراچی کی تجارتی نمایندې مقرر سو او ۱۸ فقری هدایت نامه ور کړه سوه .

میرزا عبد الله قند هاری کاکړی د میرزا محمد یوسف پر خای په مشهد کی وقایع نگار مقرر سو .

جنرال تاج محمد خان بدخشان ته ولاړ، چی هلته دشغنان پر سرحلو دروسیانو سره دتصادم دفاع وکی .

لارډ کرزن دواخان او بدخشان سرحلونه له روس سره وکتل اود جنرال له لاری هند ته ولاړ (ربیع الآخر) او بیا په ۲۰ دجمادی الاولی دپېښور له لاری کابل ته راغی او په ۳ دجمادی الثانیه دقندهار له لاری هند ته ولاړ .

ملك امير محمد خان لوگری د

قندهار حکمران مقرر سو . د غزنی بند چی ډک سویو بیا تعمیر او ترمیم سو .

سید دلاور علی شاه لاهوری د دمیرزا محمد تقی پر خای د انگریز گماشته په قندهار کی مقرر سو .

دمسیدو په تنگی کی د ملاپونده او انگریزانو جنگ .

شمیر افضل خان چترالی له کابله دباجوړ عمرخان ته وتښتید، او د امیر الملك او انگریزانو سره نسی جنگ وکی .

دهند ویسرا امیر عبدالرحمن وډاله چی لنډن ته ولاړ سی، مگر امیر خپل دوهم زوی سردار نصر الله خان په ۱۱ د شوال دهند له لاری لنډن ته واستاوه او هغه ته نسی یو مفصل پرو گرام ورکی چی له وکتوریانا څخه دا وغواړی چی د افغانستان سفیر په لنډن کی ومنی انگر یزانو پر باجوړ حمله وکړه او عمرا خان افغانستان ته پناه راوړه او کابل ته راغی .

شمیر محمد خان گنده پوری پښتون دخور شید جهان په نامه د پښتنو تاریخ اود قبیلو خانگی په لاهور کی چاپ کړی .

دوزیر ستان دواڼه په غزا کی ۴۷۰ تنه وزیر اوسید شپیدان سوه اود پرنکی له لښکره (۱۷۶۳) تنه و وژل سوه .

دمولانا همز الله په مشری دمکین دریمه غزا (۲۱ دسمبر)

ملا قطب الدین توخی قند هاری (دمحمودنامی) شرح په فارسی وکښله

قاضی نقیب الله دقاضی میرجمال کنزی زوی دخانملا قاضی عبدالرحمن خان دنصیحه المومنین رساله شرح کړه (قند هار ۱۳ رمضان)

۱۸۹۵ م ۱۳۱۳ ق

سپه سالار غلام حیدر خان تنه فرمان صادر سو، چی ټول کافرستان بیخی ونیسی، هغه دکال تر پایسه ټول کافر ستان په نور ستان بدل کی او ټول خلک نسی مسلما نان سول . دپنا میر دسرحد اتو ټاکنه د انگر یزانو او روسانو په وسیله ۲۰ ربیع الاول .

میر مرتضی خان دهرات دگازرگاه میر په ۴ د ربیع الاول په هرات کی مړ سو او زوی نسی میر محمد عثمان پر خای کښینوست .

شهرزاده حفیظ الله دامیر عبدالرحمن زوی مړ سو (دربیع الثانی لومړی ورځی)

سیردار نصر الله خان دلنډن له سفره دکراچی، قند هار له خوا په یکشنبې ۲۹ جمادی الاولی کابل ته رلغی .

عمرا خان بلجوری دقند هار او هند له لاری حج ته ولاړ .

امیر محمد خان دقندهار حکمران مړ سو، او محمد علم خان قابو چی باشی په یکشنبې ۲۸ شوال دقندهار حاکم مقرر سو .

په قند هار کی هراتی او نورزی سپاهیانو جنگ سره وکی او پسر پر گډ محمد صادق خان یی پلور کړه چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

را وغوښتل سوه . چترال او دیر انگر یزانو ونیول اوغازی مهتر امیر الملك نسی په مدراس کی بندی کی .

دمله کنه په گنده کی دانگریزانو او پښتنو جنگ اود رانی زو سره معاهده (۱۲ دسپمبر ۹۵ م)

امیر عبد الرحمن خان دخپل کتاب پندنا مه دنیاودین لو مړی برخه پخپل خط ولیکه (کابل دروژی میا شست اصل نسخه دکابل دخپلی نسخوپه کتابخانه کی سته) .

دسر رابرت سنډ یمن ژوند او کارونو کتاب دهنری تهارن ټون په قلم له لنډ نه ۲۹ فصله ۷ ضمیمی خپور سو، چی دافغان او انگلیس د دوهم جنگ ښه تفصیلات لری .

سیردار ولی محمد خان مشهور په لاتی داهیر دوست محمد خان زوی ۷۲ کلن په امر غمیر کی مړ سو .

(ولادت ۱۲۴۱ ق)

۱۸۹۳ م ۱۳۱۴ ق

دمعرجم په میاشت امیر عبدالرحمن دضیاء الملة والدين لقب غوره کړی او سکه یی هم پدغه نامه ووهله .

ملاپونده په وزیرستان کی د انگریزانو سره ونښت او بیا کابل ته راغی او افغانستان ته یی دمهاجرت درخواست وکی .

په ۲۴ ربیع الاول چهارشنبه قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او عبدالودود زوی یی دکابل پشمیری چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

درواز چي روسانو نيولي و،
افغانستان ته وسپارل سو .

امير عبد الرحمن خان په ټول
افغانستان کي ۱۴۸۰۰ تنه مجهز
لښکر درلود چي پياده او سپاره او
توپخانه او خاصه شاهي اوپليس او
ايله جاري وو .

۱۸۹۷ م ۱۳۱۵ ق

د آزادو سرحدو تو پښتنو له
انگريزانو سره جنگونه وکړه .
ملارجب بلخي خطاط وفات سو .
د سوات په لنډا کي د پښتنو او
انگريز جنگ د غازي ملا مستان
بونيري سر تور فقير په مشري
(۲۶ جولايي ۹۷ م) .

د پرنګي حمله پر بونير باندي .
د ديورنډ دويش پر خلاف د مومندو
غزاله پرنګي سره، اود ميچني اتمه
غزا اود پړانګ غار دريمه غزا .
سيد جمال الدين افغاني د سيد
صنفر کنړي زوی د شرق لوی فکري
پيشوا په استانبول کي وفات او بښخ
سو (ولادت يي د کنړ په اسد آباد
کي ۱۲۵۴ ق = ۱۸۳۸ م) دده هلوکي
په ۱۰ جدي ۱۳۲۳ ش کابل ته
راوړل سره اود پوهنتون په منځ کي
بښخ سو .

د کوهان له خوا د پرنګيانو حمله
پر اورکزو باندي اود خلکو دفاعي
جهادونه .
د حکمنکو غزاوي له پرنګيانو
سره .

د سوات د پير زامنو عبد الحنان او
عبد الخالق په مله کنده کي د پرنګي
سره غزا وکړه .

له پرنګي سره دمده خيلو وزيرو
غزاچي ۵۳ تنه شهيدان سوه او
۹۵۷ تنه پرنګيان يي ووژل .
عباس خان د سردار سلطان محمد
خان محمدزي زوی جواهر خمسه يا
عناصر اربعه په بحر متقارب مشنوي
منظوم کړه (د کابل خطي کتابخانه)
دي دگل عباسي او يوه تفسير مؤلف
هم دي .

سر دار احمد خان د امير
دوست محمد خان زوی د فارسي شعر
ديوان لرونکي ۷۰ کلن وفات او په
پيښور کي بښخ سو (ولادتي
۱۲۴۷ ق) .

۱۸۹۸ م ۱۳۱۶ ق

صاحبزاده حبيب الله فاروقي
عشرت قند هاري په کابل کي
فارسي شراره عشق نظم کړه (غره
رجب) پر بونير د پرنګيانو بله حمله .
دمير بشير خان ملک دين خيل
په مشري په تيزه کي يو حکومت
غوندي جوړ سو او د خرمني نو ټونه
بي جاري کړه، خو تر شپږ و
کالو وروسته بشير خان افغانستان
ته راغی .

۱۸۹۹ م ۱۳۱۷

د شهر آرا برج او باغ په کابل
کي د امير عبد الرحمن په امر جوړ
سو .

حميد الله د امير الله زوی د سوابي
د کالو خان او سيدونکي د پښتو
احوال النساء ناطم ۹۲ کلن وفات
سو (ولادت يي ۱۲۲۵ ق) .

۱۹۰۰ م ۱۳۱۸ ق

روسانو د ۲ فروري په ياد داشت
کي انگريز ته وويل ، چي له شمالي
سرحداتو څخه د افغانستانه سره
مستقيم روابط قايمول غواړي .

سردار غلام محمد طرزي افغان
شاعر او مؤلف او هنر من دشام
په دمشق کي وفات او بښخ سو
(د جمعي شپه ۱۵ شعبان ۱۸ ق)
د افغانستان گوده تجارت
۱۹۰۵ د ۱۵۶ ر ۱ روپۍ و ي

ميرزا محمد عبد القادر خان کابلي
(د او يماق مغل) کتاب په هند کي
وکيښ چي د افغانستان او هزاره
او مغولو احوال او قبايل پکښي
ليکل سوي دي . (د امر تسر چاپ
۱۹۰۲ م) .

د سيد جمال الدين افغاني
تتمة البيان في التاريخ الافغان کتاب
په عربي په مصر کي چاپ سو
(قاهره ، العلم العثماني) ۱۹۲ مخه .
مير محمد عثمان بن قاضي مير
حسين خان کابلي شاعر خپل ديوان
انيس المخزونين ترتيب کړه ده
جمع النصايع په ۱۳۱۶ ق ليکلي و .
د منشي سلطان محمد هندوستانی

په قلم دوه ټوکه (لائف آف امير
عبد الرحمن) له لنډه نه چاپ او
خپور سو چي فارسي ترجمه ئي
د (تاج التواريخ) په نامه دوه ټوکه
د غلام مرتضي خان او حسين علي
شيرازي په قلم له مشهده چاپ سوه
(۱۹۰۱ م) او بيا په بمبئي کي په
(۱۳۲۲ ق) دوهمه طبع لري .

۱۹۰۱ م ۱۳۱۹ ق

امير عبد الرحمن خان د کابل په باغ بالا
کي د نقرس په ناروغسي پسله ۲۱
کالو امار ته مړ سو ۱۹ جمادي
الثانيه ۱۳۱۹ ق = ۱ - اکتوبر
۱۹۰۱

په ۳ داکتو پر دده مشر زوی
حبيب الله خان په کابل کي پر تخت
کښينو ست دده امارت ۱۸ کاله
و، له ۱۹۰۱ څخه تر ۱۹۱۹ م = ۱۳۱۹
تر ۱۳۲۷ ق پوري .

په ۹ د نومبر د هند شمالي غربي
صوبه د هندوستان په قانون کي
د داخله سوه .

د سر دار محمد نادر خان کو رني
له ديره دونه کابل ته راغلل .

ملا رمضان د ملا قضا هوتک
زوی د عتلي او نقلی علومو استاد
۷۰ کلن په کابل کي وفات سو (۷
ذی حجه) مشهور مجاهد عالم او
مرشد ملا نجم الدين کاکړي (دهلي
صاحب) په هده کي وفات او بښخ
سو (۲۱ رمضان) الرضي الي الله
امير حبيب الله ټول مفورين چي
خارج ته تللي وو ، معاف کړه او د
راتگ فرمان ئي صادر کړه
(جمادي الثانيه) .

ملا عبد الباقي افغان خپل کتاب
تبیین الواجبات لتخريب العادات په
قند هار کي په پښتو نظم کړه .

۱۹۰۲ م ۱۳۲۰ ق

په افغانستان کي کاختي او وبا
و .

انگريزي استازي سر هنري
ډايس دافغان - روس د سر حدو

ځلي په ۱۹۰۲ - ۱۹۰۳ م کډه بيله ۱۱۶۰ تر ۱۲۱۳ ق پوري د نوي کړل...

له شلمه کابل ته د محمود طرزي بيرته راتگ .

مولانا خال محمد خسته د فارسي شاعر او ليکوال او مولف د ملا رستم تاجيک زوی په مزار شريف کي وزيريدی .

سيد ضياء الدين د عربي اقوم المسالك في تدبير الممالك په فارسي ترجمه کړی .

سردار عبدالله خان توخي د عبدالرحيم زوی ملکي نائيب سالار او د مزار شريف نائب الحکومه و .

۱۹۰۳ م ۱۳۳۱ ق .

مکما هون دانگر يزي ډلي مشر په سيستان کي د افغاني سرحداتو ځای ودرول .

دارالعلوم حبيبيه (اوسني حبيبيه ليسه) لومړي عالي مکتب په کابل کي پرانست .

انگريزانو د کوټه او نور شمکي په ريلوي جوړولو پيل وکړ .

سردار محمد نادر خان په عسکري منصب زر مشري (کښه کشوري) مقرر شو .

۱۳۲۱ ق = ۱۲۸۲ ش سردار محمد عزيز خان د سردار شمس الدين خان زوی د بلخ نائيب الحکومه او د فارسي شمري ديوان خاوند و . وفات او په مزار شريف کي ښخ سو .

حميد الله اخوند زاده (حميد) د پښتو شاعر او عالم د سيد و شريف او سيدونکي وفات سو .

مولوي رحيم بخش خېل کتاب دولت دولتيه (اردو) وکښي چي

۲۲۰

نائب و .

۱۲ - شهزاده عنايت الله خان د معين السلطنه په لقب د سردار نصر الله خان نائب .

۳ - شهزاده امان الله خان د عين الدوله په لقب .

۴ - سردار عبدالقدوس خان ايشک آقا سي د اعتماد الدوله په لقب .

۵ - ميرزا محمد حسين خان پر گير کړتوال د افغانستان مستوفي الممالك . ملکي او نظامي جرنيل .

۶ - خوشدل خان لوی ناب د کابل نائب الحکومه .

۷ - سردار عبدالوهاب خان امين المکاتب سو ، چي قول د نائب الحکومگانو تر اختيار لور ليکونه به ده ته راځي او نائب السلطنه يا پاچاه به ئي وړاندی کوي .

۸ - سردار محمد يوسف خان امين الوجوهات يعنې د تجار باشيانو او پندو يانو او قلعه باشيانو مشر .

۹ - فتح محمد خان د کوټوالو مشر .

۱۰ - ناظر محمد صفر خان امين الاطلاعات چي د ميزانو او اخبار چيانو مشر و .

۱۱ - سردار عبدالله خان قوم تيموري د امين الزکات په لقب د زکاتچيانو مشر .

۱۲ - د شرعي او حقوقي مراعاتو او دعوتو وړ لپاره د (۲۲) تنو علماوو يوه ټولنه د (ميزان الشرع) په نامه جوړه سوه چي مشر ئي ميروغلي خان خطيب او نائب ئي ملا عبدالرزاق خان دی او دوی به د دستور العمل ميزان الشرع ، سره سم کار کوي (د امير حبيب الله مهر) .

۱۹۰۵ م ۱۳۲۳ ق .

لويس وليم دين د هند خارجه سکرتر کابل ته راغی او د امير حبيب الله خان سره ئي په ۲۱ مارچ = ۱۴ محرم داسي معاهده لاس ليک کړه چي د مخه امير عبدالرحمن خان په ۱۸۸۰ - ۱۸۹۳ م له انگرېزانو سره منلی وه .

د سراج الاخبار د انجمن تاسيس او په کابل کي د مولوي عبدالروف خان قند هاري په مديري د سراج الاخبار افغانستان لومړي شماره خپریدل ، پنجشنبه ۱۵ ذيقعد ۲۳ ق ۱۱ جنوري ۱۹۰۶ م (فقط يوه شماره نشو سویده) .

سردار محمد نادر خان غنډ مشر شو .

محمد شهاب الدين خان لاقب خېل تاريخ (افغانه) دوه ټوکه په اردو په لاهور کي چاپ کړی .

۱۹۰۶ م ۱۳۲۴ ق .

دايران پادشاه دمکما هون حکميت دهلند داوبو په وېشنه کي رډکي .

محمد يوسف رياضي هروی د محمد حسن سدوزی زوی (د حیات سلطان ابدالی له پښتنه) چی مورخ اولیکوال په سیاست لگیا سړی و، خپل کتاب بحر الفوائد (کلیات ریاضی) یی په مشهد کی ۵۷۲ مخه چاپ کړی چی د افغانستان او ضاع ښه ښکاره کوی. (ولادت په هرات کی ۱۲۸۸ ق).

افغانستان د اوگست هملتون تالیف په لندن کی چاپ اوڅلورسو د کتاب د افغانستان مفصل جغرافی او اجتماعی معلومات لری . ۳۱ می ۱۸۲۵ - ۲۰ اکتوبر ۱۹۰۶ م ۱۳۲۴ ق

دهنری جارج را ورتی مشهور پښتو پوهاند او مورخ اوپر پښتو د پښتو تالیفاتو خاوند د ژوند دوره . یوڅو تالیفات یی: (۱) پښتو گر امر په انگلیسی دریمه کمله طبعه ۱۸۶۷م (۲) پښتولغت دوهمه طبعه ۱۸۶۷م (۳) گلشن روه ۱۸۶۰م (۴) دافغانی شاعرانو منتخبات د ۱۸۶۴ م طبعه (۵) دطبقات ناصری انگریزی ترجمه ۱۸۸۱ م .

۱۹۰۷ م ۱۳۲۴ ر ۲۵ ق

امیر حبیب الله خان دهند د ویسرا لارډ منټو په بلنه هند ته ولاړ (۲ جنوری) . ده په ۱۶ جنوری غره ذوالحجه ۱۳۲۴ دعلی گڼی اسلامی کالج وکوت او الطاف حسین خالی دهند شاعر په فارسی دده استقبایه قصیده

وویل، امیر دی کالج ته ۲۶ زره کلداری اعانه ورکړه او د لاهور کالج ته یی ۲۰ زره روپۍ اعانه ورکړه او بنیادی پخپل لاس کښیښو په ۷ مارچ له هنده وطن ته راغی . د عبدالباقي افغانی کابلی عالم د ژوند وخت، دی دمشق ته تللی و یوه رساله لری: رساله فی الاخذ بخبر البرق لاثبات رمضان و غیره لومړی طبی مکتب په کابل کی جوړ سو .

انگریز او روس په ۳۱ داگست په افغانستان او ایران او تبت کی دخپل نفوذ دسیمو د ټاکلو لپاره معاهده سره وکړه .

دجبل السراج داووبو د برښنا کارخانه جوړه سوه .

امیر حبیب الله خان دگورد افغانستان په دوره ولاړ (۱۳۲۵ ق = ۱۲۸۶ ش) .

دقند هار نهر سراج دهلمندله رود څخه افتتاح سو .

دزخه خیلو اپریدو غزاوی له پرنګی سره په وادی بازار کی .

شیخ محمد رضا هروی د امیر حبیب الله په نامه (خزاین السکوک فی مسکوکات الملوك) دافغانستان پر مسکوکاتو باندی وکیښ .

محمد عبد الحکیم خان لودی د پښتنو تاریخ (حیات لودی یا شوکت افغانی) درې ټوکه په آگره کی په اردو خپور کړی .

هتورام (تاریخ بلوچستان) په لکنهو کی چاپ کړی چی دبلوڅو او پښتنو تاریخ دی .

۱۹۰۸ م ۱۳۲۶ ق

سردار محمد نادر خان دجنرالۍ (لوامشرۍ) منصب ته ورسیدی .

پښتنو پر برنګی حمای شروکړی او اتلمان خیلو د پراښک غار څلرمه غزا وکړه او د میچنی نهمه غزا ونښته .

په لندن کی دافغان انگلیس دوهم جنگ تاریخ چاپ سو . داملا عزت الله عزت انصاری بلخی عالم اوشاعر په صالح آباد کی وفات سو .

خیر الله خیری نعمت خیل دپر سوات اوسیدونکی پښتو شاعر وفات سو .

شاپسند محمدزی پښتو شاعر دکندی نوښار او سیدونکی ۸۰ کلن وفات سو (ولادت یی ۱۸۲۸م) .

ملتان زخه خیل اپریدی دخیبر د جنگونو پهلوان او پر پیښور ښار حمله کوونکی دپر نګی دښمن ژوندی و .

دعبد الحکیم افغانی قند هاری حنفی فقیه او زاهد او مؤلف وفات په دمشق کی، دکشف الحقائق او شرح شاطبیه او حاشیه شرح بخاری او شرح هدایه او حاشیه تفسیر نسفی او شرح المنار مؤلف. (ولادت ئی ۱۲۵۱ ق)

شیخ محمد رضا هروی د غزنی دشنڅو او تاریخی ډبر لیکنو په

بیان کی په خورا ښه خط (ریاض الا لواح) دامیر حبیب الله لپاره تالیف کړی (عکسی چاپ کابل ۱۳۴۶ ش) .

۱۹۰۹ م ۱۳۲۶ ق

دانلی کونل غزاله پرنګی سره . جی- بی ټیم TATE دافغانستان او بلوچستان او ایران دسرحدونو دسفر کتاب ۹ بابیه مصور دنقشو سره له لنډنه خپور کړی . دی دافغانستان دسرحدونو دټاکنی ددلی یو غړی و .

۱۹۰۹ م ۱۳۲۷ ق

دمارچ په میاشت کی د اخوان افغان دسیاسی او مشروطیت غوښتنو نکی دلی غړی و نیول سوه او مولوی محمد سرور واصف قندهاری او دده ورور سعد الله قند هاری دمولوی احمدجان الکوزی زا من او لعل محمد کابلی او جوهر شاه غور بندی او محمد ایوب پوپلزی قند هاری او وژل سوه او ۳۵ تنه بند یان سول .

۱۹۱۰ م ۱۳۲۸ ق

دکابل او جلال آباد ترمنځ دتلفون لو مړی لین جوړ سو . لو مړی مکتب حربیه په کابل کی جوړ سو .

دافغانستان گز یتیر په هند کی مرتب او چاپ سو .

د سراج الا حکام فی معاملات الا سلام فارسی فتاوی لو مړی ټوک

۶۷۴ مخمخه. میر علمی جان خلیب
دار السلطنه او مولوی عبد الرافق
مدرس تالیف اود میزان التحقیقات
الشرعیه علما وو تصحیح کړه چی د
امیر حبیب الله خان په نامه دکابل
په شاهي مطبعه کی چاپ سوه (یوه
مقدمه ۲۱ بابونه)

عمر دین محمد زین المعابدین التمان
خیل زوی د مردان او سیدونکی خیل
پښتو دیوان ترتیب کړی (۷مې ۷)
۱۹۱۱ م ۱۳۲۹ ق

سراج الاخبار افغانیه د محمود طرزی
په مدیری خپور سو (۱۵ شوال
۱۳۲۹ ق ۱۶ میزان ۱۲۹۰ ش)
سرفار عبد الله خان توخی دبلغ
دولایت حکمران می سو او سر دار
عبد الیو هاب خان د مخنی امین
المکاتیب دهغه پر خای حکمران
سو.

عبد الرحیم خان دهرات دسکرو
په جر نیای مقرر سو (رمضان)
دنیلاب پل په گل بهار کی د
مستر هالیدی په انجیری په
۱۷ شوال ۱۱ اکتوبر ۱۸ میزان
۱۲۹۰ ش افتتاح سو.

په کابل کی لومړی یتیم خانه جوړه
سوه ذیحجه ۲۹ ق

په کابل کی دامیر حبیب الله خان
په فرمان دطرابلس غرب دشهیدانو
او یتیمانو لپاره بسپنه ټولنه سوه
(ذیحجه)

له انگر یزانوسره دبایری دملاصاحب
(میر سید جان) دشبقر غزا (دی)

په ۱۳۴۲ ق په چار منک کی مردی
۱۹۱۱ م ۱۳۳۰ ق

جلال آباد او لغمان پر لاره د
کابل پر سین دمسر هالیدی په
انجیری په درو ننه کی یو ۳۰۶
اوږد معلق د اوسپنی پل جوړ سو
(صفر - جدی)

دجلال آباد نهراج سراج جوړ سو
(صفر - دلو)

دوست محمد خان ناظم بار کزی
په ۱۲ محرم د دار العدالت سر کرده
مقرر سو.

دلغمان دقلعه السراج و دانی جوړه
سوه.

سردار عنایت الله خان په کابل
کی مطبعة عنایت جوړه کړه.

سردار محمد عزیز خان د سردار
محمد یوسف خان زوی ایشیک
اقاسی خارجه مقرر سو.

سید شاه خان نایب سالار د
جلال آباد عسکری مشر مقرر سو.

دمنگاو ښورښت او ددوی دارامولو
لپاره دحضور دجرنیل سر دار

محمد نادر خان لیبرل (۲۳ جمادی
الاولی) دغه ښورښت د روژی په

میاشت کی تمام سو او سر دار
محمد نادر خان دحضور نایب سالار

مقرر سو.

په پغمان کی خنی نوی ودانی لکه
سپیل - ستاره - بیت الصیف.

سراج الاخبار په دوهم کال کی
په جر فی چاپ او حضور خپور سو

(۱۷ شوال = ۲۹ ستمبر = ۴ میزان
۹۱ ش)

دهند دسرحدی صوبی په پښور
او مردان کی معارف او مکتبونه جوړ
سول چې ددوی بیداری اثرونه ئی
پر پښتنو وکړه.

مولوی شاه عباس مجد وپ د
شاه عبد الرحیم دهلوی زوی د
شاه عبدالعزیز وراړه چی په ۱۲۴۲ ق
ئی له دهلوی څخه کابل ته هجرت
کړی و ۱۱۵ کلن په کابل کی وفات
سو (جمعه ۱۵ رمضان)

حاجی ملا عبد الله هروی خطاط
دملا دلداری په هرات کی ژوندی
و.

۱۹۱۲ م ۱۳۳۱ ق
سراج الاخبار دپښتو پر قدامت
او اصالت خاصه مقاله نشر کړه
(۱۵ صفر ۲۳ جنوری ۳ دلو).

برگه عبد الوکیل خان دقندهار
عسکری قوماندان مقرر سو
(جوزا ۹۲ ش)

سردار عنایت الله خان دمعارفو
په نظارت وگمارل سو.

په وزیرستان کی دمسیدو او
تهدیدو قبیلوی جنګ (۳ اګست)

ددرانداری دتذکری نظم منامه په
(۱۱۵) سوادو کی دامیر حبیب الله خان

په امضا خبره سوه (۲۵ سنبله)

سیا چاه او شکنجه کول متع
سول (شعبان)

دسردار عنایت الله
په نظارت جوړ سو او نظم منامه
ئی نشر سوه (۹ عقرب)

قومی باغ نه کابل کی جوړ سو
(وزو ستنی وزارت حربیه)

په قندهار کی په یکشنبه ۱۹ دشوال
خلکو پر سردار محمد عثمان خان

نائب الحکومه باندی بلوا وکړه او
قاضی اهرالله دقاضی میر جمال بشدی

زوی اود هغه زوی حمیدالله ئی مړه
کړل. سردار محمد عثمان خان

موقوف او پر خای ئی سر دار
محمد یونس خان امین الو جوهات

مقرر سو. اود قندهار دسپاهیا نو
پر معاش دمیاشتی ۲ رو پی زیاتی

شوی (۲۴ ذیقعه)

مهدیخان دانگر یزی هند سفیر
له کابل ولای او پر خای ئی

سیف الله خان کابل ته راغی.

دسراج التواریخ اول او دوهم
توک دفیض محمد هزاره په قلم په

کابل کی چاپ او خپور سو.

اخوند ملا محمد عمر سلجوقی
دملا محمد ایوب زوی دهرات مشهور

مدرس او مؤلف دالملم فی الاصول
او شرح کافیه - رساله امکان خاص

وعام - حاشیه ایسا غوجی او نورو
کتیابو مؤلف په هرات کی وفات سو.

محمد عمر خان بردرانی هیروی
خطاط او هنرمند ملاک په هرات کی

مړ سو په هغه وخت کی دهرات بل

خطاط محمد رحيم خان الكوزي هله
ژوندی و.

۱۹۱۳ م ۱۳۳۲ ق

د شرکت موثر کار افغانیه په نامه
لومړی د حمل و نقل شرکت په کابل
کی جوړ سو. (قوس)
دوزیرو روحانی او مجاهد مشر
ملا پونده په وزیرستان کی وفات
سو (جدی)

د حکومت مالی مشلور سرگند
عبد الاحمد خان د سمت مغربي لوی
خان په کابل کی ووژ سو (دیکشنری
شبه ۷ صفر)

لومړی دار المعلمین په کابل کی
افتتاح سو (ربیع الاول) مد یر ئی
مو لوی عبد الرب خان و.

لومړی دهند وانو ابتدائی مکتب
په کابل کی جوړ سو (محرم)

حاجی شاه بيک خان په دهلی کی
د افغانستان سفیر سو.

دورینو کالو ماشين خانه په کابل
کی افتتاح سو (یکشنبه اجمادی
الثانیه)

دمعا رينو دامورينو نظامنامه

(۸۵) مادی د سردار عنايت الله خان
له خوا نشر سو (۱۵ محرم)

محمد نعیم خان نائب سالار د
هرات عسکری قوماندان سو
(۲۷ جمادی الثانیه)

سردار محمد ایوب خان دمیوند

مجاهد په سه شنبه ۱۷ د اپر یل

۱۹۱۴ م ۱۱ جمادی الاولی ۱۳۳۲ ق =

۱۷ حمل ۱۳۳۲ ش په لاهور کی وفات

او په پېښور کی ښخ سو. عمر ئی
۵۷ کاله و.

سردار محمد قادر خان نائب سالار
د سپه سالار امیر محمد خان پرخای
دافغانستان سپه سالار سو.
(سه شنبه ۲۱ رجب ۱۳۳۲ ق)

عمومی لومړی جنگ وښت
(رمضان = اگست = اسد) او
امیر حبیب الله خان دشوال په لوله
ورخ په یوه لوی دربار کی د
افغانستان بیطرفی اعلان کړه. او
بیا ئی په شنبه ۱۲ د یقعه ۱۳۳۲ ل
۱۴ م په بل لوی دربار کی تصاید
کړه.

شهرزاده امان الله خان د محمود طرزی
دلور تر یو سره واده وکړه
(چهار شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۹ عقرب
۱۱ نومبر)

په شرقی سرحداتو کی دانگریزا نو
پر خلاف د قبایلو نهضتونه.

محمد عبد السلام خان عمر خیل
پښتون په هند کی دنسب نامه
افغانان کتاب چاپ کړه (رامپور
۱۹۱۴)

ندیم بلخی د سردار نصر الله خان
لپاره (ندیم المحافظ فی تر جمه
نزهت المجالس) په فارسی وکښ
(خطی) محمد رحیم اندر په قند هار
کی هزار مسایل په پښتو نظم کړه
میا فضل حق مجددی د میا محمد عمر
شهید زوی په هرات کی وفات او
ښخ سو.

تعمان الدین احمد کساکا خیل د

پښتو طفرالنساء تالیف کړه او دده
ماینی زینت النساءو کښی.

شیخ عبد الوهاب دمانکی ملا صاحب
مشهور مرشد اود پښتو عقاید
المؤمنین مؤلف په مانکی شریف
کی وفات او ښخ سو.

قادی رحمت الله واضح بخاری
(تحفة الاحباب فی تذکرة الاصحاب)
وکښی چی دافغانستان د شمالی
خوا دشاعرانو حال هم لری.
(دنا شکند چاپ)

۱۹۱۴ م ۱۳۳۲ - ۳۴ ق

د جبل السراج دبر یښا کا رخانه
افتتاح سو (مهر جدی جنوری)
غلام محی الدین خان د قلعین او

بدخشان نائب الحکومه په ۱۱ محرم
مړ سو او پرخای پرامین الاطلاعات
ناظر محمد صفر خان مقرر سو
په کابل کی پنځه ابتدایی مکتبونه

دمو لوی عبد الرب خان په مدیری
افتتاح سو (سه شنبه ۱۲ جمادی الثانیه)
د اکتوبر په میاشت د ندر مایر او
هنتنگ په مشری د المان او ترکی
لو استریا یوه را لیرلی ډله د ایران
او هرات له خوا کابل ته راغله. چی
دافغانستان حکومت پر انگریزانو
را وپا روی ۱۹۱۳ ترمنی پوری په
کابل کی وو. له دی ډلی سره راجه
مهند پرتاب او مولوی برکت الله
هندي آزا دیخوا هان هم وو.

مولوی عبد الروف قند هار
مشهور عالم اود امیر حبیب الله خان
ملای حضور په شنبه ۱۶ شوال په
کابل کی وفات سو.

پښتو ژبه د حبیبیه مدرسی په
نصاب کی داخله سو.

د وزیرستان دخلکو جنگونه له
انگریزانو سره.

۲۲۷

۱۳ ټمبه

(ولادت: ۱۲۹۰ ق)

ناصر الملك دجترال مصلح مېشت د افغانستان د ابتدایي او عالي دتحفه الابراز او مشرق الانوار او مکتبو او دارالمعلمین تصاب ترتیب صحیفه التکوین مؤلف دجترالی ژبی دلیک او لوست بنیاد کښیبتو او دی ژبی مخصوص حروف یی دواج کړه (متوفا، ۱۹۴۲ م).
ندیم بلخی د رحمت الله زوی د دیوان خاوند شاعر و. وفات سو (ولادت یی ۱۲۵۴ ق).

۱۹۱۷-۱۳۳۶-۳۷ ق

میان گل عبدالودود د عبدالخالق زوی دسوات داخوند لسی په سوات کې د امارت اعلان و کړ. په نورستان کې (۶۱ ابتدايي مکتبونه جوړ سو. (جمادی الاخری ۳۶ ق)

۱۹۱۸-۱۹۱۹-۱۹۲۰ م ۱۳۳۷-۳۸ ق

د پښتنو غزاوی له پرنکی سره د دغول کوټ غزا د ټانک غزا د اپوزی غزا د ټوچی غزا د کسې غزا غزا د کاوې غزا د ماچې گری غزا د زوی غزا د دراین غزا د ترکی غزا د قلعه دوه غزا -
۱۹۱۸ م ۱۳۳۷ ق
لومړی موزیم په کابل کې جوړ سو.
په ۲۴ دلو ۹۶ ش ۱۳ فروری ۱۸ م سراج الاخبار دافغانستان د استقلال ټنه باب کې یوه مقصله مقاله خپره کړه چې دافغانستان د استقلال غوښتنو فکری تقویه کې (سراج الاخبار ۷ کال

عبدالله بن محمد سرو ستانی هروی د حاجی عبدالرحمن اسحق زوی په غوښت دعربی ترتیب النول کتاب دقوانین الحکما په نامه په فارسي ترجمه کړه (۱۶ ذی حجه ۴۷ ق).
دافغانی آزادی خوا هانو له خوا مولوی یرکت الله او کلطم بیګ د شوروی تر کستان جمهوریت ته د

محمود طرزی دسراج الاخبار په سرمقاله کې د (حی علی الفلاح) تر عنوان لاندی دافغانستان د استقلال تحریک علنی کړ. دودغه سر مقاله شمس سوه (غره ربیع الاول ۳۴ ق ۱۶ حیدي ۹۴ ش).

په جمادی الثانيه حمل ۱۲۹۵ کې دافغانستان مشهور مشایخ کابل ته دعوت سوه چې دامیر سره وگوري لکه داسلام پور پانجا د موسسې آخوند زاده دنگاپ ملا د هدی آخوند زاده دبرومیا صاحب میانصاحب حصارک شمس الحق استاد هیبه دسوز بازار حضرات شینخان صاحبان - حافظ جی صاحب صرفی صاحب ملا محمد مرید ملا عبدالغفار آخوند زاده ددغو مشایخو اود خلکو دوکیلانو په شمول یوه لمویه جرګه دامیر په حضور کې جوړه سوه اود ملت داتفاق اود دولت دسیاست (بیطرفی) تائید یی وکړه (جمادی الثانيه ۱۰ ربیع حمل).

د هندوستان دآزا دیخوا هانو مهاجرین افغانستان ته دراجه مېنډ برتاپ سفره راغلل چې دباپړ په باغ کې و اوښتل.

سردار عنايت الله خان ناظم حریه سو

فضل واحد دترنگزو حاجی صاحب دمومند و په ملګری پر شیدر حمله وکړه.
عبد الغفور ندیم دکابل شاعر و غلام حیدر زوی ۲۸ کلن په کابل کې وفات سو. (سه شنبه ۱۳ رجب دده دیوان په ۱۳۰۹ ش په تیران کې چاپ سو. (ولادت یی ۱۲۹۶ ق) سرمست اړیدی په تیرا کې له پرنګی سره دغزا اعلان وکړ.
محمد عثمان فرحت کابلی شاعر خپل کلیات ترتیب کړه.
نیک محمد چاریکاري عمده الفرایض په فارسي وکښ چې دکابل په سنگی چاپ په دغه کال دمعین السلطنه عنايت الله په امر خپور سو.

۱۹۱۶ م ۱۳۳۵ ق

په وزیرو قبیلو کې ښورښتونه سید عظیم شاه مشهور په شلمآقا دقلعه قاضی، په جمعه ۲۴ رمضان ۳۵ ق وفات سو.
د افغانستان د استقلال غوښتنی دبلبل گرفتار په رهزی شعر کډ د ښاغلی عبدالهادی پریشان لخوا په فارسي لود مولوی صالح محمد قندهاری له خوا په پښتو په سراج الاخبار کې نشر سوهی آریع الثاني ۲۵ ق ۵ دلو).

محمد حسن راقم انګری شاعر او محاسب او مؤلف چې په ۱۳۲۷ ق دمشرو طیت په حرکت کې ښدی سو په محبس کې وفات سو.

د مذاکری له پاره واستول سو. .
۱۹۱۹م ۱۳۳۷ل ۳۸ق ۱۲۹۷-۹۸ش
امیر حبیب الله خان تر ۱۸ کاله
سلطنت وروسته د لغمان په کله گوش
دره کی په تفنگچه و وژل سو
(د پنجشنبې شپه درې بجې
۱۸ جمادی الاولی ۱۳۷ ق ۱۹ دلو
۹۷ش ۲۰ فروری ۱۹ م) لویه
جلال آباد کی د سردار نصو الله خان
سره په امارت بیعت و سو .
مولوی عبدالرب دامیر حبیب الله
خان د حضور ملا اود ابتدایی مکاتبو
او دارالمعلمین مدیر په جلال آباد کی
د حوت ۹۷ش په اولوورخو کی
وفات او هوری ښخ سو، دغسی هم
د چارباغ ضیا معصوم نقشبندی لوی
روحانی پیر هلته وفات سو. امان
افغان دامیر حبیب الله مرگ د
سلطنت دمقام اود مولوی عبدالرب
مرگ یی د شریعت دریاست اود ضیا
معصوم مرگ یی د طریقت دریاست
خالی توب وگانه، چی په یوه و اردوی
سره مقامه خالی سول (امان افغان
لومړی گنه ۲۲ حمل ۱۲۹۸ش).
د فروری له ۲۱ تر ۲۸ پوری
امان الله خان په کابل کی دخپل
امارت لپاره اقدامات کول .
او په جمعه ۲۱ فروری ۱۹ م حوت
۹۷ش ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۷ ق
اعلیحضرت امان الله خان په کابل
کی پر تخت کښیښوست .
په ۲۸ فروری د افغانستان کا مل

استقلال دکابل په لوی دربار کی
اعلیحضرت امان الله خان اعلان کړ
او سردار نصر د الله خان له جلال آباد
په پنجشنبې ۲۵ جمادی الا ولسی
۱۳۳۷ ق خپله بیعت نامه ورته
راوا ستوله دغسی هم سردار
عنایت الله او حیات الله په جمعه ۲۶
جمادی الاولی دیبعت مکتوب ورته
راولیدلی. (امان افغان ۲ گنه ۷ تور
۹۸ش .)
په ۳ مارچ ۱۹ م = ۱۲۹۷ش
امان الله خان دهند ویسرا ته د افغان
او انگریز د نوی معاهدې پیشنهاد
د افغانستان دکامل استقلال او متساوی
حقو قو پر اساس باندی وکړ .
محمود طرزی د سراج الاخبار
مدیر ناظر خارجیه متر سو (حمل
۱۲۹۸ش) .
دشورا خاص مجلس په کابل
کی افتتاح سو (تور ۹۸) .
په افغانستان کی دوهمه ځله
کابینه جوړه او وزیران (ناظران)
ئی په سر کی مقرر سول (تور
۹۸ - می ۱۹) .
(۱) دائره نظارت عدلیه - ناظر
عدلیه محمد ابراهیم خان .
خای: عین العمارت .
عین العمارت .
(۲) دائره نظارت حریه - ناظر
حریه صالح محمد خان سپه سالار
خای قومی باغ .

(۳) دائره نظارت خارجیه - ناظر
خارجیه محمود بیگ طرزی . خای
بیت الشوری .
(۴) دائره نظارت معارف - ناظر
معارف عبد الحبيب خان
خای: قصر شهر آرا .
(۵) دائره نظارت مالیه - ناظر
مالیه میرزا محمود خان . خای
باغ مهمانخانه .
(۶) دایره نظارت تجارت : ناظر
تجارت غلام محمد خان . خای:
باغ مهمانخانه .
(۷) دایره نظارت نقلیات : ناظر
نقلیات میرزا عبدالقا در خان
خای: اصطبل عامره .
(۸) دایره نظارت زراعت - ناظر
علی جان خان . خای : محکمه
مراد خانی .
(۹) دایره صدارت عظمی اعتماد
الدوله عبدالقدوس خان . خای :
قصر باغ مهمانخانه .
په ۲۷ مارچ ۱۹ م ۷ حمل
۱۲۹۸ش د شوروی روسی
ترکستان د خار جی امورو کمیسار
بوکسویا ولینسکی د افغانستان
حکومت ته ولیکل ، چی د شوروی
حکومت ټول زاپه قرار دانونه لغو
کړل ، او د ټولو اسلامی دولتو او
افغانستان نه سره د دوستی روا بط
غواړی او استقلال ئی منی ، او له
مسکوه ښاغلی براوین تا کلی سوی
دی چی د افغانستان سره سیاسي

دوستانه روابط او تجارتی مناسبات
ونښلوی .
په ۷ داپریل ۱۹ م ۱۸ حمل .
۱۲۹۸ش رجب ۱۳۳۷ ق :
اعلیحضرت امان الله خان لینن
ته یولیک واستاوه چی د افغانستان
استقلال او دوستی خوا هشو نه
ومنی .
په همدغه تاریخ د افغانستان
خارجیه وزیر محمود طرزی دشوروی
دولت خارجیه کمیسار چیچر ین ته
یولیک واستاوه ، چی د افغانستان
دوستانه خواهشو نه او استقلال
ومنی او د اعلیحضرت امان الله خان
مکتوب لینن ته وړاندی کی ددی
لیک جواب د لینن له خواه په ۲۲
می ۱۹ م تور ۹۸ دمبارکی او خوښی
سره راوړسید .
په ۲۱ داپریل ۱۹ م ۳۱ حمل
۱۲۹۸ش .
امان الله خان لینن ته د دوستی
لیک او د افغانستان د استقلال د
اعلان د کامیابیدو لیک واستاوه او
جنرال محمد ولی خان ئی د فوق
العاده سفیر په ډول د مذاکری لپاره
ورته معرفي کړی ، دی دمی په ۲۸
تاشکند ته ورسید . او په ۱۴
اکتوبر ۱۹ م ئی دلینن سره په
مسکو کی ملاقات وکړ .
د امان افغان لومړی شماره د
سراج الاخبار پر خای د ښاغلی

راولپنډۍ ته ولاړل (دلو ۱۲۹۸ ش)
د دروغی لیکنی امضا کړه (۸ اګست ۱۹ م (۱۱ ذیقعدہ ۱۳۳۷ ق) .
د افغانستان د استقلال د جنگ پروخت د ترنگزو حاجی صاحب او مولانا سیف الرحمن الکوزی دموندو په ملګری دشبقتدر دوهمه غزا له پرڼګی سره وکړه .
قاضی القضاات خان علوم سعدالدین خان بارکزی په کابل کې وفات سو (۴ میزان ۱۲۹۸ ش) .
او دده پر ځای یی زوی قاضی عبدالشکور خان قاضی القضاات سو .
محمد ابراھیم حیرت کابلی شاعر د تحفه شهنشاهی او دیوان اشعار خاوند و فات سو (پنجشنبی ۲۵ جمادی الاولی ۱۳۳۷ ولادت ۱۲۵۰ ق) .
د اعلیحضرت امان الله خان په امضاء (کتابچه قانون گذاری حکام افغانستان) په کابل کې چاپ او خپره سو ۱۲۹۸ ش .
سردار محمد سلیمان خان وزیر معارف سو (۹۸ ش) .
د ۱۲۹۸ ش کمال مالی واردات څلویښت ملیونه کابلی او مصارف ۳۱ ملیونه او ذخیره ۹ ملیونه وه .
۱۹۲۰ لم ۱۳۳۸ ر ۳۹۹۹ ش
د افغانستان لو مړۍ د ما لیبی نظامنامه خپره سو (احمل ۹۹ ش ۲۱ مارچ ۲۰ م) .
په کابل کې لو مړۍ ملی کتابخانه جوړه سو (حمل ۹۹) .

عبدالشکور خان د افغانستان سفير د بخارا دامير دربار ته ورسيد (سرطان ۹۸ - جولای ۱۹) .
حسین د اسحاق زوی د شوروی دولت لوی سفير کابل ته راغی (سرطان ۹۸-۱۹ جولای) .
دافغان اوانګلیس روغ لیک چې په راولپنډۍ کې په (۸ اګست ۲۸) اسد ۹۸ ش ۲۰ ذی قعدہ ۳۷ ق (۱۸ اګست ۱۹ م د افغانستان پاچا اعلیحضرت امان الله خان تصدیق کړ او د استقلال اعلان او لوړی جشن وسو .
دمعرف معارف مجله دوزارت معارف له خوا په کابل کې چاپ سو (استنبه ۹۸) .
د سردار محمد نادر خان غازی سپه سالار قوا فاتحانه کابل ته راغلل .
(۲۸ میزان ۹۸ ش ۲۱ اکتوبر ۱۹ م) او ده ته داعلی لمر نښان ورکړ سو او د استقلال څلی دده په نامه په کابل کې جوړ سو او دی (وزیرحریبه) سو او هم په دغه کال ۱۲۹۸ ش د سمت مشرقی رئیس تنظیمه مقرر سو (ربیع الاول - قوس - دسمبر) .
د حوت په اولولسو ورځو کې د مشرقی داقوامو جرګه په جلال آباد کې وسوه او د اتحاد مشرقی جریده هم خپره سو ۱۲۹۸ ش (ربیع الاول - حوت - دسمبر) .
د افغانستان د روغی د مذاکری یوهیث دعلی احمد خان په مشری

د انګریزانو طیارو پر دګه جلال آباد - کابل - سپین بولدک بمباری وکړه (ثور ۹۸ ش) .
په ۶ جوزا - ۲۷ شعبان ۱۲۸۵ م دقل ښار افغانیو مجاهدینو د سردار محمد نادر خان سپه سالار په مشرتوب ونیو، د جنگ استقلال متارکه ۳ رمضان ۶۲ جوزا - ۲ جون ۱۲۹۸ ش) .
په هندوستان کې د خلکو ښورښت زیات او د هجرت تحریک تود سو (جوړا - سرطان) .
د هندوستان د آزادپخوا جانمو موقتی ملی حکومت (په کابل کې) جوړ سو او د وزیر داخله مولوی عبیدالله سند هی او عزیز هندی په امضاء یو اعلان خپور سو، چې د هند خلک پر انګریزانو راولاړه سئ (جوزا ۹۸ ش) ددی موقتی حکومت مشترک راجه مهندر پر تات هندی آزادپخواه و .
د اتحاد شوروی له خوا پاکوف و څار و ښ سو ریش په منځنۍ اسیا او افغانستان کې د فوق القاده مختار نماینده په ډول معین سو ، چې د افغانستان او د بلوچستان د آزاد و قبایلو اوخیوا او بخارا او د هندوستان او کشمیر او تبت له آزادی خواها نو سره رابطه ونښلوی او انقلابی د آزادۍ غوښتنی تحریکات وروزی (۲۳ جون ۱۹ م جوزا ۹۸ ش) دغه سفير په ستمبر کې کابل ته راغی .

عبدالهادي به مدیری خپره سو (۲۲ حمل ۹۸ ش ۱۱ رجب ۳۷ ق ۱۲ داپریل ۱۹ م) په دی شماره کې د امیر حبیب الله خان د وژلو او د امیر امان الله خان د جلوس احوال چاپ سو .
سردار عبدالقدوس خان صدر اعظم د قند هار د مجاهدینو مشر مقرر سو او هلته ولاړ (حمل ۹۸ ش) .
افغانستان درولیت بل پر خلاف خپل پروتست د هند حکومت ته واستاوه (می ۱۹ م ثور ۹۸)
سپه سالار محمدناظر خان دسکرو سره په ۲۱ رجب ۳۷ ق ۳ ثور ۹۸ ش ۲۳ اپریل ۱۹ م له کابله ولاړ او گردیز ته ورسید ، او ملی قواڼی د استقلال جنگ ته تنظیم کړل . په جمعه ۱۵ شعبان ئی د گردیز په جامع کې د جهاد خطبه وویل سو او د قبایلو په منځ کې د جهاد اعلان وسو ، او مسیدو د انګریز پر فوج حملی شروع کړی .
دافغان او انګریز دزیم جنگ ونښت (۳ مئی ۱۹ م) .
د سپین واک تانه مجاهدینو په ۲۵ شعبان و نیول - او دوانا او سرویکی جوړی مسید و نیولی (۲۰ شعبان ۳۷ ق ۳۱ ثور ۹۸ ش ۱۹ م) .

دمحمود طرزی په مشرۍ دسيا سني مذاکرې لپاره يوه افغاني ډله دهند مسوړی ته ولاړل اود هنري ډايس انگریزي نماينده سېره يی خبری وکړی (۱۶ اپريل تر ۱۸ جولایي ۲۰ م) داډله په ۱۰ ار اسد ۱۲۹۹م کابل ته راورسیده .

په نظارت معارف کې لومړی علمي انجمن افتتاح سو (۲۰ رمضان ۱۳۸۱ جوزا ۹۹ ش) .

د افغا نستان لومړی سفير سردار عبد العزيز خان تهران ته ورسید (۷ شعبان ۱۳۸۱) په جمعه ۲۸ جوزا ۹۹ ش يی د افغانستان بيرغ پورته کړی .

په کابل کې دافغان روزنامه د محمد جعفر په مدیریت خپره سوه (دوشنبه ۱۴ سرطان ۹۹) .

په کابل کې لومړی پلا داصول دفتری مکتب افتتاح سو (۱۲ ذيقعدہ ۱۳۸۱ سرطان ۹۹ ش) سپه سالار محمد نادر خان له سمت مشرقی څخه کابل ته راغی (ذيقعدہ ۱۳۸۱ اسد ۹۹ ش اگست ۲۰ م) .

په جلال آباد کې ابتدايي مکتبونه جوړ سول (اسد ۹۹) .

سردار محمد هاشم خان دسمت مشرقی ملکی او نظامي نایب سالار مقرر سو (اسد ۹۹ ش) .

په ۱۴ اگست ۲۰م اسد ۹۹ يود بیسیم تلگرافي د ستگاه د شوروی دمیکانيکانو سره کابل ته راورسید او لومړی دتشکر تلگرام دامان الله خان له خوا لینن ته ولیږل سو ۱۸

سپتمبر ۲۰م سنبله ۹۹ ش .

د بخارا د شوروی جمهوریت د رئیس فیض الله څلر اجه له خوا د افغانستان پاچا ته تلگرام راورسیدی چی دهغه جمهوریت سره روابط قایم سی (۱۵ سپتمبر ۲۰م) دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی په جواب کې دبخارا دملکت استقلال وغوښت اودنباغلی عبدالهادی خان مقرری یی دبخارا په سفارت ورته ولیکله .

په هرات کې داتفاق اسلام هفتگی جریده د عبدالله قانع هروی په مدیریت نشر سوه (۱ سنبله ۹۹) .

په مرکزی آسیا کې د شوروی روس فوق العاده سفير سورتس په یوه لیک کې دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی ته و کښل چی عبدالشکور خان افغاني نماینده په بخارا کې پرو پاگند او عسکری فعالیتونه کوی چی باید جلوگیری وسی (۲۱ سپتمبر ۲۰ م) .

دهندی مهاجرانو ډلې افغانستان ته راغلي، دمهاجرینو انجمن په کابل کې تاسیس سو (سنبله ۹۹ ش سپتمبر ۲۰ م) یوه ډله مهاجرین د شوروی له لاری اناتول ته ولاړل .

غلام نبی خان خرخی د مزارشریف عسکری قوماندان مقرر سو (میزان ۹۹ ش) .

د افغانستان سفير عبدالهادی خان بخارا ته واستول سو (جمعه ۸ میزان ۹۹ ش) .

په پختیا (جنوبي خوا) ولایت کې ابتدايي مکتبونه جوړ سول (عقرب ۹۹)

جمال پاشا دترکیې دحرب وزیر کابل ته له تاشکندہ راغی (۶ عقرب ۹۹ ش نومبر ۲۰ م) .

اعلیحضرت امان الله خان او محمود طرزی دلینن او چیچرین په نامه مکتو پونه وا ستول چی دافغان او شوروی لومړۍ معا هده ترتیب سوي او در ولیږل سوه چی تصدیق سی (اول دسمبر ۲۰م قوس ۹۹ ش) .

دستاره افغان هفتگی جریده د میر غلام محمد په مدیریت له جبل السراج څخه خپره سوه (۹ قوس ۱۲۹۹ ش) .

سپه سالار محمد نادر خان دقطن او بد خشان رئیس تنظیمیه مقرر سو (جمادی الاولی ۳۹ جدی ۹۹) .

د افغا نستان خارجه وزیر محمود طرزی د شوروی اتحاد خارجه وزیر چیچرین ته د دواړو دولتو دمعاهدې دتشکر مکتوب دېدو ییگ په لاس واستاوه او دشرق دآزادی دتحریک مننه ئی وکړه او د جمال پا شا پر راتگ یی خوښی وکړه (دسمبر ۲۰م) .

۱۹۲۱م ۱۳۳۹ق ۱۲۹۹و ۱۳۰۰ ش

سر هنری ډايس دانگر یزانو نماینده دمعاهدی لپاره دافغانستان سرحد ډکې ته را غی دده سره یوه ډله نور مامو رین هم ملگری وو (۱۵ جدی ۹۹ ش ۵ جنوری ۲۱ م) .

دوی دجدی په ۲۰ = ۱۰ جنوری د دلکشا په ماڼی کې د اعلیحضرت امان الله خان حضور ته په یوه لوی در بار کې ور غلل .

دسمت مشرقی داقوامو جرگه کابل ته را غله (۲۱ جدی ۹۹ ش) .

موسیو برا وین دشوروی دولت سفير چی په ۱۲۹۸ ش ئی د افغا نستان تابعیت قبول کړی و، او غوښته ئی چی دقند هار له لاری هند ته ولاړ سی، دچهار شنبی دما ښام پر ۷ بجو ۲۹ جدی ۱۲۹۹ ش په غزنی کې د واژه سو .

پاینده محمد فرحت دامان افغان دجریدی مدیر سو (۲ دلو ۹۹ جنوری ۲۱ دانا طو لى د ملیو نو هیئت د عبد الر حمن بیگ پېښورۍ په مشرۍ بخا را ته را ورسیدی (۲۴ جنوری ۱۹۲۱م) .

دافغا نستان سفير عبد الهادی خان د بخارا دربار ته ور سیدی (۲۱ دلو ۹۹ ش) .

په کابل کې دنجونو لومړی مکتب مستورات افتتاح سو (دلو ۹۹ جنوری ۲۱) .

عبد العزيز خان دحضور یاور په نظارت داخله مقرر اومحمود خان د ده پر خای د حضور یاور سو متوفا ۱۹ جدی ۱۳۵۰) .

محمد یعقوب خان دحضور شاغاسی سر (دلو ۹۹ ش) .

دافغا نستان او شوروی تر منځ لومړۍ معا هده په مسکو کې د افغا نستان له خوا محمد ولی خان او مرزا محمد خان او غلام صدیق خان اود شوروی دولت له خوا چیچرین

او قره خان په ۱۲ مادوکی امضا کړه
 ۲۸ فبروري - ۲۱ م - ۱۰ حوت ۹۹
 اود افغانستان فوق العاده هیئت د
 محمد ولي خان په مشري د مارچ په
 او له ورځ له مسکوه غربي اړو پاته
 رهي سو. دا معا هده داسه په ۲۲
 ورځ ۱۳۰۰ شس په پغمان کي
 اعليحضرت امان الله خان امضا کړه.
 دافغانستان او تر کيې لو مړي
 معا هده په مسکو کي امضاء
 سوه (۱۱ حوت ۹۹ ش ۲ مارچ ۲۱ م)
 دافغانستان له خوايې امضا کوونکي
 محمد ولي خان فوق العاده سفیر اود
 ترکیې له خوا یوسف کمال بیګ د
 اقتصاد ناظر او ډاکټر رضا نور بیګ
 دمعارفو ناظرو و.
 دامعا هده دجمعی په ورځ ۲۷ میزان
 ۱۳۰۱ ش ۱۹ اکتوبر ۲۱ م د
 داعليحضرت امان الله خان له خوا
 دکابل په عید گاه کي خلکو ته اعلان
 سوه.
 سلطان احمد خان دافغانستان د
 وفدمشر دانا طولی دولت ته دباکو له
 خوا ولاي (۲۱ حوت ۱۲۹۹ ش).
 د ۱۲۹۹ ش دولتي واردات ۴۵
 ملیونه او مصارف ۳۶ ملیونه او
 ذخیره نه ملیونه وه.
 ددولت دښانو لو مړي نظامنا مه
 خپره سوه (۹۹ ش).
 داعليحضرت امان الله خان دوزلو
 یوه دسیسه کشف سوه، چي په
 هغه کي میرزا محمد علي تائب دمیرزا
 سيف الدين تره کي زوی شاعر او
 خطاط او منشي (متولد ۱۲۹۵ ق)
 او اختر جان د ناظر صفر زوی او
 دلوخان پنجشیری او محمد امین -
 عبدالله غلام حیدر ووژل سوه -
 له پرنګي سره دچوري د پښتنو
 غزا (۳۹ ق).
 قاضي عبد اللطيف سواتي پښتو
 تفسیر تیسیر تالیف کړ (۳۹ ق).
 محمد ابراهيم خان عدليه وزیر د
 وزارت شریف رئیس تنظیمیه او پیا
 محمد سرور خان دهغه خای
 نائب الحکومه سو (۹۹ ش).

(۱۹۲۱ د ۲۲ م ۱۳۴۰ د ۴۱ ق)
 دافغانستان دښخو لو مړي جريده
 ارشاد النسوان له کابل د محمود
 بیګ طرزي د مایني (اسما) په
 مدیري او د روح افزا د محمد زمان
 خازن الکتب دلوړ په سر محرري
 خپره سوه (پنجشنبه ۱ حمل
 ۱۳۰۰ ش)
 دبخارا لومړي سفیر یوسف زاده
 عبد الرحيم کابل ته راغي (۶ حمل
 ۱۳۰۰ ش) دی دبخارا د رئیس
 فیض الله خواجه د (۶ جنوري ۲۱
 ۲۵ ربع الثاني ۱۳۹۹ هـ) په مکتوب د
 افغانستان خارجه وزیر ته معرفي
 سوی و.
 دمصطفی کمال له خوا دانا طولی
 لومړي فوق العاده سفیر عبدالرحمن
 بیګ پښتوري دبخارا او هرات له
 لاري کابل ته راوړسید (۱۵ حمل
 ۱۳۰۰ ش).
 په قند هار کي لو مړي ابتدایي
 مکتب تجار افتتاح سو (۲۰ حمل
 ۱۳۰۰ ش).
 سید عالم خان دبخارا امیر کابل
 ته دپناهېنده په توګه را ورسید
 (پنجشنبه ۱۵ ثور ۱۳۰۰ ش).
 له ایتالیا سره دافغانستان لو مړي
 معا هده امضا سوه (۳ جون ۲۱ م
 ۱۷ جوزا ۱۳۰۰ ش).
 دشوروي دولت نوی سفیر رسکول
 نیکوف ته دچیچرین وزیر خارجه

له خوا هدایت ورکړ سوچی دروسیه
 شوروي او انگلیس دمعاهدې مراعات
 په افغانستان کي وکړي، او په دی
 مملکت کي دکمو نستي لمسو نه
 خان ورغوري، دافغانستان په
 پیشرفت کي همکار وي، او د
 اړتجا عي محافل و «داسلامی
 دولتو اتحادیه» چي دانگریزانو له
 خوا تلقین کيږي باید جلو گیری
 وشي، ځکه چي زمونږ دمنځني
 آسیا حالت ته خطر نا که ده (۳
 جون ۲۱ م جوزا ۱۳۰۰ ش)
 دوه سوه تنه افغاني محصلان هند
 او اروپاته واستول سو و.
 (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م)
 په وزیر ستان کي دحاجي عبد -
 الرازق په مشري دانگریزانو سره
 دجهاد دوام (جوزا ۱۳۰۰ ش)
 سپه سالار سردار محمد نادر خان
 وزیر حرب ته د اعلي لمر ښا نور
 کړ سو (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م)
 دافغانستان او ایران لو مړي د
 مؤدت معا هده (۲۲ جون ۲۱ م سرطان
 ۱۳۰۰ ش)
 سپه سالار غازي محمد نا در خان د
 علی آباد په کلا کي امانیه طبي مکتب
 تاسیس کړ (سرطان ۱۳۰۰)
 د طلوع افغان هفتگی جريده د
 مولوی صالح محمد په مدیري په

قند هار کی تاسیس سوہ.
 (۱۵ سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ شوال ۳۹ ق ۶ جولائی ۲۱ م)
 مکتب حکام په کابل کی افتتاح سو (۷ سرطان ۱۳۰۰ ش) نظارت یی په وزیر داخله اړه درلوده.
 دشوړی روسی دولت نوی لوی سفیر رسکول نیکوف دهرات او قند هار له لاری کابل ته راغی (شنبه ۲۵ سرطان ۱۳۰۰ ش ۱۵ جولائی ۲۱ م)
 د افغانستان داساسی تشکیلاتو اود ملکی تقسیماتو نظامنامی خپری سوی (سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ می ۲۱ م)
 مولوی غلام محی الدین افغان د دارالمعلمین مدیر اود اخوان افغان رکن په چهار شنبه ۱۲ اسد ۱۳۰۰ وفات سو، دی قند هاری جبرياني و. دبخارا ددولت بیرق دکابل د بخارا په سفارت کی وړول سو، دلته دشوړی سفیران سورتس او رسکول نیکوف اود انا طولی د حکومت سفیر هم حاضر و (پنجشنبه ۲۶ اسد ۱۳۰۰ ش)
 دشوړی نوی سفیر رسکول نیکوف دافغانستان وزیر خارجه ته اطمینان ورکړی چی دافغانستان په داخلی چارو کی به مداخله نه کوی اوپه افغانستان کی دکوم انقلاب راوستوا راده نلری (۳۰ جولایی ۲۱ م اسد ۱۳۰۰)
 دارگ په شمالی برج کی دشورای دولت افتتاح وسوه (چهار شنبه ۱۱ اسد ۱۳۰۰ ش)
 مولانا نوردل خان د شیردل خان قمبر خیل ابرید ی زوی مشهور مجاهد وفات اوپه تیراه کی بنخ سو (۲۰ اسد ۱۳۰۰)
 په ۲۱ اسد ۱۳۰۰ ش اعلان وسو چی دپست محصول به وروسته نیم اخیستل کیږی.
 دشوړی دولت افغان نستان ته دنظامی او فنی بی عوضو کومکونو وعده ورکړه.
 (۲۴ جولائی ۲۱ م اسد ۱۳۰۰ ش) دبرتانییا دنماینده سر هنری داپس بنخه د افغانستان د خارجه وزیر رسمی خواهش چی دترك او یونان په جنگ کی دیونان سره کومک ونکړی (۲۰ سنبه ۱۳۰۰ ش)
 عبدالباقي خان دافغان نستان لومړی جنرال قونسل په مشهد کی مقرر سو (میزان ۱۳۰۰)
 دمکتب قضات افتتاح په کابل کی (عقرب ۱۳۰۰)
 مجموعه عسکریه مجله له حریبه وزارت ته خپره سو (اعقرب ۳۰۰) دافغان نستان او برتانییا لومړی معاهده ۱۴ مادی ۲ ضمیمی په کابل کی دمحمود طرزی وزیر خارجه او سرهنری داپس له خوا لاس لیک سو (۳۰ عقرب ۱۳۰۰ ش ۲۲ نو می ۲۱ م)
 ۱۹۲۲ م ۱۳۴۱ ق ۱۳۰۰ ار ش له کندهاره محمد علی خان د نائب الحکومه قایم مقام ولاړ اوپر

خای یی عبدالعزیز خان دتنظیم رئیس مقرر سو (سه شنبه ۱۹ جدی ۱۳۰۰ ش جنوری ۲۲ م)
 د جدی په ۲۰ ورځ ۱۳۰۰ ش ولایاتو ته دغه دتنظیم رئیسان مقرر سول :
 قطغن او بدخشان ته سپه سالار محمد نادر خان غازي وزیر حریبه په وزارت حریبه کی قایم مقام سردار محمد هاشم خان نائب سالار عبدالعزیز خان وزیر داخله قند هار نه وزارت داخله قایم مقام محمد سرور خان
 محمد ابراهیم خان وزیر عدلیه مزار شریف ته دوزارت عدلیه قایم مقام میر زمان الدین عدلی مستشار جمعه خان دوزیر عدلیه معاون میمنی ته
 شجاع الدوله خان وزیر امنیه هرات ته دوزارت امنیه قایم مقام محمود خان یاور
 صدراعظم سردار عبد القیوس خان له قندهاره کابل ته راغی (پنجشنبه ۱۴ جدی ۱۳۰۰ ش)
 د ایران لومړی لوی سفیر اعتلا الملك کابل ته دپینبور له خوا راغی (شنبه ۹ جدی ۱۳۰۰ ش)
 شیر احمد خان دایتالیا په روم کی دافغانستان لومړی لوی سفیر مقرر سو او سفارت خانه یی هلته افتتاح کړه (جدی ۱۳۰۰ ش)
 د افغان نستان لومړی جنرال قونسل محمد حیدرخان پهلوی ته ولاړ (۱ دلو ۱۳۰۰)
 د افغان نستان لومړی سفیر عبدالهادی خان په ۱۵ دلو ۱۳۰۰ ش دپینور له لاری لندن ته رهسوی سو.
 داصلاح هفتگی جریده په خان آباد کی دبشیر احمد په مدیری خپره سو (۲۹ دلو ۱۳۰۰ ش جمادی الاولی ۱۳۴۰ ق ۱۸ فروری ۲۲ م)
 داتحاد اسلام جریده په مزار شریف کی د عبدالرزاق خان په مدیری نشر سره (دوشنبه ۱ حوت ۱۳۰۰ ش ۱۹ فروری ۲۲ م) دوی هفتی وروسته د (بیدار) په نامه تبدیل سو.
 دافغانستان وزیر مختار غلام نبی خان مسکو ته ورسیدی (جمعه ۴ حوت ۱۳۰۰ ش ۲۲ فروری ۲۲ م) دبرتانییا دوزارت مختاری لومړی ډله دتورخم له لاری کابل ته راغله (۱۵ حوت ۱۳۰۰ ش مارچ ۲۲ م)
 غلام جیلانی خان دهرات لوا مشر سو (دوشنبه ۱۵ حوت ۱۳۰۰)
 فرانسیس همفریز دبرتانییا وزیر مختار او فوق العاده سفیر خپله اعتماد نامه اعلیحضرت امان الله خان ته وړاندی کړه (۲۲ حوت ۱۳۰۰ ش ۱۳ مارچ ۲۲ م)
 په ۱۳۰۰ ش کال دغه دولتی نظامنامی خپری سوی :
 ۱ - د نکاح ، واده ، ختنه سوری نظامنامه
 ۲ - دگمرک دمحمول اخیستلو نظامنامه

٢٤١

دافغانستان لو مړۍ بو دجه
ترتيب سوه (دوشنبه ۱۹ سنبله
(۱۳۰۱) .
سردار حيات الله خان وزير
معارف او مير هاشم خان وزير ماليه
او محمد سليمان خان د قطغن او
پنځشمان نائب الحکومه او محمد
سرور خان د قندهار نائب الحکومه
او امرالدین خان د سمت جنوبی
اعلا حاکم مقرر سو (۱۹ سنبله
(۳۰۱) .
انور پاشا دکو لاپ په بلخوان کی
شهید سو (سنبله ۱۳۰۲ ش اگست
۲۲ م)
دالمجاهد پنځلس ورځنی اخبار
له چمر کنده (مهمنده) دفضل الهی
هندو ستانی په مدیریت د جمعیت
عالیه مجاهدین هندی له خوا نشر
سو (محرم ۴۱ ق سنبله ۱۳۰۱ ش)
قند هار ته دبر طانیا لو مړی
قونسل نواب محمودخان سد وزی
راغی (یکشنبہ امیزان ۱۳۰۱ ش
۲۲ ستمبر ۲۲ م)
عبدالجبار خان دامان افغان ناشر
او سرمحرر سو (۱۵ میزان ۱۳۰۱ ش
۱۷ اکتوبر ۲۲ م)
سید عطا محمد شاه د سید
تاج محمد قند هاری زوی مشهور
خطاط او عالم په کابل کی وفات سو
پنجشنبہ ۱۹ میزان ۱۳۰۱ ش
۲۰ صفر ۴۱ ق (ولادت ئی په قندهار
کی ۱۲۶۹ ق)

راورسیدی (۲۸ قو س ۱۳۰۱ ش)
هاشم شایق دبخارا سفیر اود
فوق العاده پلی رئیس په کابل کی
له خپله سفارته استعفا وکړه.
(۶ جدی ۱۳۰۱ ش) اود افغانستان
تابعیت یی ومانه.
دافغانستان دمضو عاتو داستعمال
فرمان اعلیحضرت امان الله خان صادر
کړ (جدی ۱۳۰۱ دسمبر ۲۲)
سید قاسم خان دامان افغان مدیر
سو (۸ جدی ۱۳۰۱ ش ۲۹ دسمبر ۲۲)
په وزیرستان کی نا آرامی او د
انگریزانو سره جنگونه اود افغانی
اخبارو سخت احتجاج (جدی
۱۳۰۱ ش دسمبر ۲۲)
په ۱۳۰۱ ش کال دغه نظامنامی
د دولت له خوا خپری سوی.
۱- دلمی کرنی نظامنامه (اقوس)
۲- د خار ویو دمحصول نظامنامه
(۱ قوس)
۳- د دولت دخزانو نظامنامه.
۴- دتجارتی تقاویو نظامنامه.
۵- دتجارتی شخړو دشرعی
محکمی نظامنامه.
۶- دحاضری نظامنامه (حمل).
۷- دنفوسو دتذکری نظامنامه.
۸- دتعزیه داری نظامنامه.
۹- د دولتی تعمیر اتو نظامنامه
(سر طمان)
۱۰- د عمومی بودجی نظامنامه
(۱ قوس).

۱۱- د خورد ضابطانو د مکتبو
نظامنامه.
له پرنکی سره دموندو دریمه
غزا.
جمال باشا دتر کیی مشر او
گرزنده وزیر په تفلس کی و وژل
سو (۱۳۰۱) دی له کابلہ تللی و.
عظیم الله خان په ایتالیا کی د
افغانستان سفیر وټاکل سو
(۱۳۰۱)
د۱۳۰۱ ش کال دولتی وار دات
۵۸ ملیونه کابلې او مصارف ۴۰
ملیونه او سپما ۱۵ ملیونه وه.
۱۹۲۳ م ۱۳۰۱ ش
آلمانیه مکتب (استقلال) په کابل
کی افتتاح سو (جنوری ۲۳)
خوشدل خان لوی ناب او علی احمد
خان دمخنی ناظر داخله او اسلام خان
میر شکار او عبدالاحد خان مصاحب
چی په مجازات بندیان سوی ومعارف
سول (دلو ۱۳۰۱ فبروری ۲۳)
دافغانستان او بلژیک دمودت معاهده
امضاء سو (۲۴ فبروری
۲۳ م حوت) . د ۱۳۰۱ ش
لو به جرگه په یکشنبہ
۷ حوت په جلال آباد کی ۸۷۲ نمایند
گانو په شمول د اعلیحضرت امان الله
خان په حضور کی جوړه سو ، او
لومړی اساسی قانون ئی ومانه چی
په جوزا ۱۳۰۲ ش ۱۰ اپریل ۲۳ م
چاپ اوخپور سو .
له کابلہ دکی ترشرقی سرحد
پوری دتلگراف لین جوړاودهند سره
وټیټ (حوت ۱۳۰۱)

(۱۹۲۳ م ۱۳۴۱ ر ۴۲ ق)

دنفوسو دمسکری اجباری جلب

نظما منا مه نشر سوه. (حمل ۲)
دافغانستان او انگلستان تجارتی
معا هده امضا سوه (سرطان ۲ -
جو لائی ۲۳)
فیض محمد خان دوزارت معارف په
وکالت مقرر سو (سرطان ۲ شس
جون ۲۳ م)
سید محسن قند هاری لیکوال او
عالم په قند هار کې وفات سو
(۱۳ سرطان ۲)
دافغانستان او برتانيا لو مړی
تجارتی قرار داد (۵ جون ۲۳)
داستقلال په جشن کې لومړۍ پلا
دتیاتر صحنه جوړه سوه (اسد ۲)
سلطان محمد خان علی زی په
زمیندارو کې یاغی سو، وزیر داخله
عبدالعزیز خان ئی دسر کو بی لپاره
راغی، هغه ونیول سو اود ډیرو
ملگرو سره اعدام سو.
(سنبله ۲ ستمبر ۲۳)
عبدالکریم خان بارکزی دمرار شریف
نائب الحکومه سو (سنبله ۲ شس)
دافغانستان او ایران لو مړی
معا هده دجمعی په ورځ ۱۵ سنبله
۱۳۰۲ شس دکابل په عید گاه کې
اعلیحضرت امان الله خان اود ایران
وزیرمختار اعتلاء الملک خلکو ته
اعلان کړه. دامعا هده په تهران کې
د سرطان په اوله ورځ ۱۳۰۰ شس
۱۵ شوال ۱۳۲۹ شس ۲۲ جون ۲۱ م

دایران خارجه وزیر محتشم السلطنه
او افغانی سفیر عبد العزیز خان
امضا کړی وه.
فوشه دفرانسی وزیر مختار د
هند له لاری کابل ته را ورسید او
په چهارشنبی ۳ میزان ۱۳۰۲ شس
خپله اعتمادنامه تقدیم کړه (۲۳ ستمبر ۲۳)
د دار الامان دبنار په جوړولو
پیل وسو (چهار شنبه ۲۴ میزان ۱۳۰۲ شس
۱۷ اکتوبر ۲۳ م)
هاشم شایق دبخارا پخوانی
سفیر چی افغانی تابعیت منلی وود
دار التالیف معاون سو (عقرب ۲)
امیر محمد یعقوب خان د امیر
شیر علی خان زوی په هند کې مړ
سو (۲۲ عقرب ۲)
داعلیحضرت امان الله خان او
سپه سالار محمدنادر خان تر منځ
فکری اختلاف پېښ سو اود ۱۳۰۲
په قوس کې مریض او مستغفی سو
(نادر افغان)
المانی سفارت په کابل کې افتتاح
سو (دسمبر ۲۳ جدی ۲)
د ۱۳۰۲ شس کال مالی عایدات
۶۶ ملیونه مصارف ۵۱ ملیونه سپما
۱۵ ملیونه افغانی وه.
دسوات والی میاگل عبد الودود
بونیر او چکیسر هم په سوات ورگډ
کړل.
په ۱۳۰۲ شس کال دغه دولتی
نظامنامی خپری سوی:
۱- د افغانستان داساسی
تشکیلاتو لو مړی نظامنا مه
(۱۵ جوزا)

۲- دمستو فیانو او اعلی سر شته
دارانو وظایف (جدی)
۳- دسرکاری تحو یلخانود
مالونو دخرخولو نظما منا مه
(۱۵ عقرب)
۴- دتیرو محاسبو د تصفی
نظما منا مه (۲۰ حمل)
۵- دناقلینو نظامنامه (۴ میزان)
۶- د مهاجرینو نظامنامه ۱۸ سرطان
۷- دسرکاری املاکو د فروش
نظما منا مه (۱۷ ثور)
۸- دمعارفو دښانو نظامنا مه
۹- دقو نسلگریو نظما منا مه.
۱۰- دماورینو درختی نظامنامه
(۱۲ حمل)
۱۱- دملکی ما مورینو د استعفا
نظما منا مه (۱۵ دلو)
۱۲- دتو قیفخانو او محبوسخانو
نظما منا مه.
۱۳- دتذ کره نفوس او پاسپورت
او تابعیت نظما منا مه (۵ جوزا)
۱۴- د دار الامان دودانیو نظامنامه
(۱۹ اسد)
۱۵- دخا نگی مکتبو نظما منا مه
(۱۶ سنبله)
۱۶- دخا کمانو او ما مورینو
وظایفو دتفریق نظامنامه (میزان)
۱۷- دقطعاتو اود لوازمو د دایرو
دکا تیانو دوظایفو تفریق (۳۱ میزان)
۱۸- دما مورینو دمدم یریتو
نظما منا مه (۱۰ عقرب)

۱۹- دخارجه وزارت دمحا سبی
دمدم یریت نظما منا مه (۱۴ عقرب)
۲۰- دحربی وزارت نظما منا مه
(۲۵ عقرب)
۲۱- دمدم یریت اود دفتر اوراق او
مدیریت مکتوب نظامنا مه (۱۰ عقرب)
۲۲- دزراعت دمما مورینو وظایف
(۲۵ قوس)
۲۳- دوکیل التجاره نظما منا مه
(۱۹ جدی)
۲۴- دللیه اداری اعلان نامه
(۲۱ جدی)
۲۵- دبلدیو نظامنامه (۲۵ دلو)
۲۶- دمامورینو دجزایی محاکماتو
اصول (۲۰ حوت)
۲۷- دصنایعو دتشویق نظما منا مه
۲۸- دپغمان دتعمیراتو نظما منا مه
۲۹- دعمومی جزا نظما منا مه
(عقرب ۲ اکتوبر ۲۳)
۳۰- دنکاح نظما منا مه (قوس ۲)
۳۱- دزراعت دمدم یرانو دوظایفو
نظما منا مه (سه شنبه ۲۲ جوزا ۲)
سردار عبدالحمید خان دوزارت
عدلیه وکیل شو (۱۳۰۲)
دتنگی غارو اوسا لنک دلاروپه
جوړولو پیل وسو.
میرزا محمد یعقوب کابلی تکړه
خطاط وفات سو.
مولوی عبد الواسع دپښتو مړ کې
رئیس د محاکماتو رئیس سو، او
عبد الرحمن خان لودین د پښتو
مړکی رئیس مقرر شو.

افغانستان له نماينده گانو څخه په پغمان کې د اعليحضرت امان الله خان په وينا افتتاح سوه (شنبه ۲۸ سرطان ۱۳۰۳ ش) دا لويه جرگه داسه په اتمه ختم سوه او ۱۹ فقرې تصويب سوي .

سردار محمد نادر خان سپه سالار اود مختي وزير حربيه پاريس ته په افغاني سفارت مقرر سو او په پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳ له کابل پاريس ته ولاړ .

د پغمان د طاق ظفر افتتاح (پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳) .

عبدالعزیز خان داخله وزير د حرب دوزارت په و کالت مقرر سو (اسد ۳) .

په کابل کې دوزارت حربيه له خوا د سمت جنوبي دخبرو دخپرو لولپاره د (حقيقت) روزنامه دبرهان الدين کشکي په مديري تا سيس سوه (چهار شنبه ۲۲ اسد ۱۳۰۳ ش ۱۹۲۴ م) دا روزنامه يو کال تر ۱۳۹ شماری پوري نشریده .

د سمت جنوبي د علماوو نوي بيعت نامه بادشاه ته راوړسیده (۲۸ سنبله ۳ ش اگست ۲۴ م) .

د عومی جزا لو مړي نظا منامه بشپړه خپره سوه (۱ میزان ۳) .

افغانستان لو مړي پلادوی طياري رانيولی (اسد ۳) او بنيای له شوروی روس څخه ۵ طياري رانيولی، چې په چهار شنبه ۹ میزان ۳ کابل ته راغلی .

سفیر - د خارج وزارت معین سو. سردار عبد الحمید خان د عدلیه وکیل - د داخل وزارت معین سو. میرزا محمد ایوب خان سرمنشي - د مالی دوزارت معین سو.

علی محمد خان رئیس تدریسات دوزارت معارف معین سو.

میرزا محمد خان د خارج مستشار - د تجارت دوزارت معین سو.

۱۹۲۴ م ۱۳۰۳ ش

په سمت جنوبي کې د ملا عبد الله او ملا عبد الرشید له خوا بغاوت شروسو (حوت ۲) او محمد ولی خان وزیر حربيه هلته د بغاوت د مقابلي لپاره ولاړ (حمل ۳) .

په کابل کې لو مړي پلا بنار وا لي (بلديه) جوړه سوه (۱۴ حمل ۱۳۰۳ الماني ډیر مستخدمین دهرات او قندهار له لاری کابل ته راغلل. (ثور ۱۳۰۳) .

د اعليحضرت امان الله خان امر صادر کې چې د قندهار طلوع افغان دی په پښتو هم خپريزي (جوزا ۳ جون ۲۴) .

د آئينه عرفان مجله د معرف معارف پر خای د معارفو د وزارت له خوا د دارالتالیف څخه خپره سوه (جوزا ۳) .

ستارک د اتحاد شوروی نوی سفیر کابل ته راغی (۴ سرطان ۳) . دوهمه لويه جرگه په کابل کې د ټول

روابط وښتلی (حوت ۲)

دمزار شریف د اتحاد اسلام جريده په ۱۵ حوت ۲ وتړله سوه او پر خای ئی د بیدار جریده نشر سو (حوت ۲)

محمد ولی خان د سپه سالار محمد نادر خان پر خای وزیر حربيه سو (پنجشنبه ۲۴ حوت ۲)

په کابينه او لوړو رتبو کې داسی نوی مقرري وسوي (حوت ۱۳۰۲ ش) محمد ولی خان وزیر خارج - وزیر حربيه سو.

سر دار محمود بېگ خان طرزی د پاریس افغاني سفیر - بیا وزیر خارج سو.

غلام محمد خان وزیر تجا رت - وزیر داخله سو.

سر دار حیات الله خان وزیر معارف - وزیر عدلیه سو.

سر دار فیض محمد خان د معارفو وکیل - وزیر معارف سو.

عبد الهادی خان د لندن افغاني سفیر - وزیر تجارت سو.

سر دار شیر احمد خان د روما افغاني سفیر - رئیس شورا سو .

زمان الدین خان د کابل والی - دهرات نائب الحکومه سو.

محمد سرور خان د داخل وزارت وکیل - د فراماعلی حاکم سو.

غنده مشر حبیب الله خان دوزارت حربيه معین سو.

غلام نبی خان افغاني د مسکو

شیر احمد مخلص جلال آبا دی شاعر امان الغزات دجر نیل شاه محمود خان لپاره په فیض آباد کې منظوم کړی (۱۸ محرم ۴۲ ق) پر نگیانو دوزیر ستان زر مک ونيوی.

۱۹۲۴ م ۱۳۰۲ ش

لوی لینن په ۲۱ جنوري ۲۴ = ۱ دلو ۱۳۰۲ په مسکو کې مړ سو، او په افغانستان کې دده پر فقدان د تأسف مجلس جوړ سو او د شوروی دولت د خلکو دهمدر دی تشکر وکړی (۳ دلو ۱۳۰۲)

لومړی مستو راتو شفا خانه په کابل کې جوړه سوه (دلو ۲ جنوري ۲۴)

سر دار محمد ها شم خان نائب سالار د غلام نبی خان پر خای په مسکو کې د افغانستان وزیر مختار سو (دلو ۲)

دهرات د اتفاق اسلام جريدی نوم په فرياد تبدیل او صلاح الدين سلجوقي ئی مدير سو (دلو ۲ فروري ۲۴)

د اعليحضرت امان الله خان دلینن پر مرگ د تاء سف او همدر دی تلگرام کالینن ته و استاوه (۹ فروري ۲۴ دلو ۲)

د سیاه علوه مدرسه په خارج وزارت کې افتتاح سوه (حوت ۲)

د بلژیک سره د افغانستان سیاسی

د سمت جنوبي ياغيانو ته د
اعليحضرت امانالله خان وروستنی
داخطار فرمان له طيارو څخه خپور
سو ۱۳ میزان ۳ ستمبر ۲۴ م).
محمودطرزی وزيرخارجه له پاریسه
کابل ته راغی (۱۳ میزان ۳).
دبند غازی دجوړولو کار تمام سو
چی لس زره جریبه مخکه اوږی .
مصرف یی (۷۲۰۴۶۰) کابلی دی.
افتتاح یی په ۲۳ عقرب ۳ وسوه .
دکابل موزیم افتتاح سو (دوشنبه ۲۵
عقرب ۳)
افغانی قونسلخانه په مرو کی افتتاح
سو (دوشنبه ۹ قوس ۳).
د هرات نائب الحکومه میسر
زمان الدین خان په هرات کی په
مفاجات می سو (پنجشنبه ۱۹ قوس
۳ ش ۱۲ دسمبر ۲۴ م)
چیچرین دشوروی دولت خارجه
وزیر دافغانستان سفیر سردارمحمد
هاشم خان ته اطلاع ورکړه چی
دکشمک - هرات - قندهار - کابل
دتلگرام دلین په جوړولو کی فنی او
دسامان امداد کوی (۱۰ دسمبر
۲۴ م قوس ۳)
دسپه سالار غازی محمدنادر خان
د ۱۳۰۱ ش یادداشتونه د رهنمای
قطغن و بدخشان) په نامه په کابل
کی دمولوی برهان الدین کشککی
په اهتمام چاپ سول ۴۵۶ مخه د
نقشواو جدولو سره.
(کابل دوزارت حریبه سنگی
مطبع اول جلدی ۳)
۱۹۲۵ م ۱۳۰۳ ش

پرنگيانو په تمن او تره کی دوزيرو
او مسيندو پر لښکر حمله وکړه چی
۳۴۰۰ تنه سپاهيان او (۲۳)
افسران یی پکی مړه سول او خلور
سوه غازیان شهیدان سول.
د ۱۳۰۳ ش کال مالی عایدات ۷۵
ملیونه کابلی ، مصارف ۶۸ ملیونه
سپما ۷ ملیونه وه.
۱۳۰۴ ش

۱۹۲۵ م ۱۳۰۴ ش ۱۳۴۴ ق

میرزا فقیر دهرات نقاش وفات سو
مولوی عبدالرازق اندې عالم ا و
سیاسی مجا هد په کابل کی ۶۳
کلن وفات سو (جمعه ۱۶ رمضان
۴۳ ق ۲۲ حمل ۱۳۰۴)
میرزا عبدالطیف منشی او مستوفی
په کندهار کی وفات سو یکشنبه
۲۹ حمل ۴ ش ۲۵ اپریل ۲۵ م)
مکتب امانی (چی المانی ژبه پکښی
زده کیږی) دډاکتر ایوان پریاست
په کابل کی جوړ شو (۲۵ ثور
۱۳۰۳ ش)
علی احمد خان بارکزی دکابل والی
سو (جوزا ۴)

ملا عبداللہ لنگ او ملا عبدالرشید
او ۵۴ نور اشرار چی دسمت جنوبی
په بغاوت کی گرفتار سوی وو په
دوشنبه ۴ جوزا ۱۳۰۴ ش ۲۶ می
۲۵ م دکابل په سپا سنگ کی
ووژل سو.
په پرنو ایټالوی مستخد م چی

یو افغانی پو لیس یی وژلی و په
دار وڅی و لسو (دو شنبه ۶ جوزا
۴ ش ۲۸ می ۲۵ م) دایټالیا حکومت
ددی واقعی په باب کی یوه نوټه
افغانستان ته ورکړه او منا سبات
یی څی کړل .
دقند هار مشهور واعظ اومفسر-
علی محمد اخند زاده تو څی وفات
شو (شنبه ۹ اسد ۴ ش ۱۷ اگست
۲۵ م)

میرزا محمد یحیی دمحمد علی
زوی کابلی شاعر ۷۶ کلن په کابل
کی وفات سو (۲۳ اسد ۴ ش ۲۴
محرم ۴۳ ق) دی دفارسی شعر
دیوان لری او ولادت یی ۱۲۶۷ ق وو.
دشوروی اتحاد له سر حده تر
هراټه دشوروی دولت په امداد د
تلگراف لین جوړ شو (سنبه ۴
سپتمبر ۲۵ م) اما ن الله خان
قند هار ته په تفتیش ولاړ (دوشنبه
۱۹ میزان ۴ تر دوشنبی ۲۴ عقربه
پوری) لوی ناب خوشدل خان په
کابل کی وفات سو (شنبه ۱۵ عقرب ۴)
اعليحضرت امان الله خان وزارت
معارف ته امر و کړ چی د پښتو
ژبو هلکا نو لپاره په پښتو تعلیم
سی . (پنجشنبه ۴ قوس ۱۳۰۴ ش)
شوروی روسی عسکرو پر در قد

سر دار محمد نادر خان دافغانستان له سفار نه په پاریس کی استعفا وکړه (۳۰ نوامبر ۲۶ م) او پر خای یی غلام نبی خان په سفارت مقرر سو. دبر تا نیا دسفارت سره په کابل کی موافقه وسوه چی و یزه دی وپیا او بی قیمته وی (۲۲عقرب اعلیحضرت امانالله خان قندهار ته په رسمی تفتیشی سفر ولاړ) (۲ شنبه ۱۶-۱۷ عقرب ۵ ش).

دزاهه قندهار لوی دبرین لوبیسی (دبودا کچکول) دپادشاه په امر د کابل موزیم ته یو وړ سو (قوس سې ۵ ش) ددی زاهه شی فارسی نستعلیق نوشتی په ۹۱۹ قلیکای سوی او وقف نامی دی.

۱۹۲۷ م ۱۳۰۵ ش ۱۳۴۶ ق
اعلیحضرت امانالله خان د سمت مشرقی په رسمی سفر ولاړ. (چارشنبه ۲۸ جدی ۵).

دفرانس نوی وزیر مختار اوسفیر کوستاف مار سلفت خپله اعتمادنامه وړاندی کړه (کابل ۱۶ جدی ۵).

په هرات کی ددیزلی بر ییننا کارخانه افتتاح شو (۲۷دلو ۵) علی محمد خان دافغانستان وزیر مختار روماته ولاړ (جمعه ۱۵دلو ۵) انگریزانو د میان گل په وسیله سوات اشغال کی چی پر پښتنو قبایلو او افغانستان یی بد اثر و کی ملا محمد صافی لغمانی دپښتنو شاعر او عرض بیگی (افغانی نویس) په کابل کی وفات شو.

قاضی میر احمد شاه رضوانی په پېښور کی دپښتو گرامر (وافیه)

اعلیحضرت امانالله خان سمت مشرقی ته په رسمی سفر دتفتیش لپاره ولاړ (۵ ثور).

او مری دله افغانی ضابطان دعسکری زده کړی لپاره ترکیبی ته ولاړل (۱۸ ثور ۵) سر دار شاه محمود خان د سمت مشرقی اعلی حاکم شو (۱۸ جوزا ۵) داتعطیل ورځ له جمعی څخه پنجشنبی سوه (۴ سرطان ۵).

اعلیحضرت امانالله خان د امیر د لقب پر خای (شاه) وبلل شو (۷ جون ۲۶ سرطان).

ددر قد دجزیری مشترک (افغان - شوروی) کمیسیون خپلی مذاکری خلاصی کړی، او هغه جزیره بیرته افغانستان ته وسپارله سوه (سه شنبه ۲۵ اسد) په پغمان کی دعلم وجهل دجنگ دپغمانی شهیدانو ځلی جوړ سو، (شنبه ۳۰ اسد ۵).

دافغانستان او المان دمودت معاهده ۴ مادی یو پروتو کو ل چی په ۱۲ حوت ۱۳۰۴ - ۳ مارچ ۲۶ م په برلین کی امضا شوی وه په پغمان کی تصدیق سوه (۲۲ سنبله ۱۳۰۵ ش).

دافغانستان او شوروی روس تر منځ دبیطرفی او عدم تجا وزمعاهده (۷ مادی په پغمان کی دوزیر خارجه محمود طرزی او لیو نید ستارک شوروی سفیر له خوا امضاء سوه (۳۱ اگست - ۲۶ م سنبله ۵)

په مجلس وزرا کی فیصله وشوه چی په حجاز کی دافغانی حاجیا نو لپا ره

باندی تجاوز وکی (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش).
مگر دحکومت د اقداماتو په اثر یی بیر ته په ۱۵ ددلو تخلیه کی و او افغانی عسکرو ته یی وسپاره.

د عشری نظام دمیا سا تو
په قند هار کی ښاروالی (بلدیه)
تاسیس سوه (قوس ۱۳۰۴ ش)
او لومړی ښاروال عبدالرحمن لودین و.

دافغانستان او آلمان د مودت معاهده (۳ مارچ ۲۶ م ۱۲ حوت ۴)
متخلص په افغان دپښتو تبیین
الواجبات لتخریب العادات ناظم
په قند هار کی وفات شو (۶دلو ۴) ۶۰ میلونه، سپما ۲۴ میلونه وه.

- ۱۱۲ مخه تالیف او چاپ کړه (اردو)
له پرنګیانو سره دمو مندو څلرمه
غزا د حاجی ترنګزی په مشرۍ .
په افغانو نستان کې د کابل بلی روږی
پرخای افغانی (۱۰۰ پوله) رواج
سوه .
په ۱۳۰۵ ش کال دغه دولتی
نظام نامی خپری سوی :
۱ - د عسکری رتبو نظام نامه .
۲ - د عسکری داخلی خدماتو نظام نامه
۳ - د تعلیقات دولت نظام نامه .
۴ - د آمرانو او ضابطانو د تعلیم
گاه نظام نامه (۲۹ سرطان) .
۵ - لایحه مساکین (۱۱ عقر ب)
۶ - آذوقه (۲۲ جدی) .
۷ - د یتیمانو تربیه (۲۳ جدی)
۸ - د سمت شمالی دنهر رزاق
نظام نامه (۲۶ دلو)
۹ - د وزارت معارف اساسی نظام نامه
(۵ دلو)
۱۳۰۵ ش کال ټول دولتی
واردات ۷۲ ملیو نه افغانی، مصارف
۵۰ ملیونه ، سپما ۲۲ ملیونه وه .

(۱۹۲۷ م ۱۳۴۶ ق)

- د کابل په خواجه ملاکي دیبله کارۍ
د عمارت ته داب کښیښول سو،
(۲۸ حمل ۶) .
د راډیو اداره د کابل په دلکشاکي
د وزارت داخله له خوا جوړه سو
(حمل ۶) وروسته د جوزا په میاشت
کي کوټي لندن ته نقل سو .
اعلیحضرت امان الله خان د سلطان
عبدالعزیز بن سعود په نامه یو مکتوب
راستناوه چی په حجاز کي افغانی
حاجیانو ته د دینی مناسکو آزادی
ورکي او اسلامی مقدس ځایونه
محترم وساتي (حمل ۶) .
د کابل راډیو خبر ورکي چی د
دریمی لویی جرگي د انعقاد فرمان د
رئیس شورای دولت په نامه صادر
سو چی په ۱۳۰۶ یا ۱۳۰۷ ش کی
او جرگه وستی (ثور ۶) .
دانیس دهفتگی جریدی تاسیس
د غلام محی الدین انیس له خوا په کابل
کي (۱۵ ثور ۶ ش ۵ می ۲۷) .
عبدالعلی مستغنی د کابل مشهور
شاعر خپله منظومه بهار نامه گلزار
مستغنی د عبدالحی قند هاری په
غوښتنه وویله (۲۸ ثور ۶) .
اعلیحضرت امان الله خان د
مزار شریف د تفتیش لپاره په رسمی
سفر ولاړ (سه شنبه ۶ ثور تر دوشنبی
۲۳ جوزا ۶ پوری) .
عبد الرحمن لودین د قندهار ښاروال
د کابل د گمرک مدیر سو (جوزا ۶) .
د طیارې الوزولو د زده کړی لپاره
(۱۵) تنه محصلان فرانس ته واستول
سو (۴ جوزا ۶) .
مهمندو قبیلو د شب قدر پر انگریزی
سرحد باندی حمل سو و کړه او
انگریزی طیارو دوی بمباری کړه .
(۱۲ جوزا ۶ ش ۴ دیحجه ۴۵ ق) .
د جرایمو لپاره د شرعی محکمو
نظام نامه خپره سو (۳۰ جوزا ۶) .
اعلیحضرت امان الله خان سمت
جنوبی (پختیا) ته ولاړ (اسد ۶) .
د ترکستان نوم د مزار په ولایت
تبدیل سو (۸ اسد ۶) .
د کابل په بوستان سرای کي اعدادی
مکتب د پادشاه په وینا افتتاح سو
(۱۵ سنبله ۶) .
د کابل او گردیز پر لار د تیره کوتل
سړک جوړ سو (سنبله ۶) .
د اعلیحضرت امان الله خان د
اروپا د سفر د عزمه سره دغه مقرری
وسوی :
محمد ولی خان وزیر حربیه د
پادشاه و کیل اود خارجه وزارت
وکیل .
عبدالعزیز خان دا خله وزیر د
شورای دولت وکیل .
محمود خان یاور د کابل د والی
وکیل .
کالین د شوروی دولت رئیس،
اعلیحضرت امان الله خان ته د
شوروی د سفر دعوت ورکي (تلگرام
۲۴ اکتوبر ۲۷ م عقر ۱۳۰۶ ش) .
د افغانستان او پولیند د مودت
معاهده په انقره کي تر تیب سو
(۳ نومبر ۲۷ م ۱۰ عقر ۱۳۰۶ ش)

اوش	۴	در	متفرقه	۱۹	در
آس	۳	در	مواشی او صکوک	۱۰	
غویی	۲	در	گرده	۱۱۹	میلیونه
پسه	۵۰	پوله	مصارف :		
دماشی نظامنامه	۱۳۰۶		دحرب وزارت	۴۰	میلیونه
اوش ۳۷۰ افغانی .			دربار	۲۰	در
آس ۸۰ ر ۱	در		تعمیرات	۱۰	در
غویی ۹۰ ر			داخله	۱۲	در
خر ۹۰ ر			تجارت	۴	در
پسه ۲۵ ر			معارف	۱۵	در
(ریسنر - افغانستان)			عدلیه	۲	در
دافغانستان عواید او مصارف :			مالیه	۳	در
عواید :			گرده	۱۱۳	در
مالیات ۵۰ میلیونه			پس انداز	۶	میلیونه
گمرک ۴۰ در			(افغانستان - ریسنر)		

اعلیحضرت امان الله خان په لودین وفات په کابل کی (۱۴) حوت ۱۳۰۶ قوس دکابل له خلکو سره یکشنبه (۶) .

وداع وکړه اود قندهار - بمبئی له لاری اروپا ته رهي سو، دی په ۱۸ قوس له قندهاره چمن ته ولاړ، په ۲۲ قوس په بمبئی - په ۱۰ جدی په قاهره - ۲۰ جدی په روما - ۲۹ دلو په برلین - تر ۲۲ حوت په پاریس کی، په ۲۳ حوت ۱۳۰۶ ش ۱۳ مارچ ۲۸م لندن ته ورسید. دا سفر له دسمبر ۲۷م تر جولای ۲۸م پوری و .

د افغانستان او ایران دبیطرفی اوتامینیه معاهده ۸ فصله په کابل کی امضا سوه (۶ قوس ۱۳۰۶ ش ۲۷ نومبر ۲۶) .

مجموعه صحیه دکابل د مدیریت مستقله طبیه لخوا نشر سوه (۶ قوس) د افغانستان او شوروی دهوایی پست موافقه نامه (کابل - تاشکند) دغلام صدیق خان وزیر خارجه او لیونید ستارک شوروی سفیر ترمنځ په ۱۷ مادوکی امضا سوه (۲۸ نومبر ۲۷م قوس ۱۳۰۶ ش) .

۱۹۲۸ م ۱۳۰۶ ش ۱۳۴۶ ق

د نسیم سحر هفتگی ادبی او انتقادی جریده داحمد راتب لهخوا په کابل کی تاسیس سوه (۷ دلو ۶ ش ۲۷ جنوری ۲۸) .

د افغانستان او سویس دمودت معاهده دری مادی په برن کی غلام نبی خان دافغانستان سفیر او موتا د سیاسی دفتر مشر امضا کړه (۱۷ نروزی ۲۸ م ۲۶ دلو ۶) .

دکاکا سید احمد خان قندهاری

لودین وفات په کابل کی (۱۴) حوت ۱۳۰۶ قوس دکابل له خلکو سره یکشنبه (۶) .

د افغانستان او شوروی جماهير تخنیکي هوایی موافقه په کابل کی امضا سوه (۱۷ حوت ۶ ش ۷ مارچ ۲۸ م) .

اعتماد الدوله سردار عبدالقدوس دمخنی صدراعظم په کابل کی وفات سو (چهار شنبه ۲۳ حوت ۶ ش) له پرنگی سره دمومندو پنځمه غزا (۶ ش) .

مولوی تاج الدین دملا محمد طیب زوی دچار یکارقاضي دتحفة الامیرنی بیان سلوک الملوك والتدبیر مؤلف دکوهدامن دقره باغ او سیدو نسکی ۹۸ کلن وفات سو (ولادت نسی ۱۲۰۸ ش) .

تر ۱۳۰۶ ش پوری ددارالامان په ودانیو په څلورو کالو کی (۴۰) مایونه افغانی مصرف سوی .

د ۱۳۰۶ ش کال مالی واریات ۸۲ میلیونه افغانی، مصارف ۶۴ میلیونه سیما ۱۸ میلیونه وه .

په دغوکلوکی دافغانستان مالیات: په سراجیه دوره کی :

یوجریب آبی مخکه دکاله ۵۰ روپی یو اوبنس در ۳ در یو آس در ۲ در یو غویی در ۱ در یوخر در ۱۲ بیسی در ۷ در یوپسه

په امانی دوره کی:

آبی ادرجه مخکه ۱۶ تر ۲۰ افغانی در ۲ در ۹ در ۱۵ در در ۳ در ۵ در ۸ در

۱۹۲۸ م. ۱۳۴۷ ق

د گنو څخه د قندجورولو کارخانه په ۱۴۲۲۷ پونډه د ژانګر هوزن له تجارت خانې څخه د جلال آباد لپاره را نيول سوې چې دورځی ۵ تن بوره جوړولای سی (۲۳ - اپریل ۲۸ م). د آلمان د لیندۍ مان د ماشين سازۍ له شرکت څخه سره د افغانستان لپاره د وړيو دانې کولو کارخانه په ۳۰۰۰ پونډه قيمت په برلين کې قرارداد سوې چې په قندهار کې ودرول سي او دورځی لس تنه وړۍ انډۍ کوی (۲۴ اپریل ۲۸ م ۷). د وړينو کالو دکار خانو را نيولو او درولو قرار داد په برلين کې د اوښون ماتکس له شرکت سره په ۳۴۰۸۰ پونډه قيمت امضا سوې چې دورځی ۵۰۰ متره پشمۍ ټوکر او دلاسی (۲۵ اپریل ۲۸ م). د آلمان د هوفمن له شرکت سره د کاغذ جوړولو دکارخانې قرار داد، په ۳۶۶۵۰ پونډه قيمت امضا سوې، دورځی يو لک تختۍ کاغذ جوړولای شي. (اپریل ۲۸ م) د نخي کالو د کار خانې قرار داد په برلين کې په ۲۳۷۲۰ پونډه قيمت امضا سوې چې دورځی ۴۰۰ کيلو سپنېسي باسي او زر متره ټوکر ويی (۲۵ اپریل ۲۸ م). د افغانستان او لهستان (پولينډ) د جمهوريت سره د مودت معاهده غلام جيلاني خان په ترکيه کې افغاني سفير او هاتنه د لهستان د سفير تر منځ ۵ مادي تصديق سوې (ثور ۷ ش ۳۰ اپریل ۲۸ م).

د افغانستان او جنوبي امريکا د ليبريا د مودت معاهده (۱۱) مادي په پاريس کې د غلام نبي خان افغاني سفير او بارون ليمن له خوا امضا سوې (ثور ۷ ش ۱۶ م). اعلیحضرت امان الله خان په ۱۳ ثور ۷ ش په ورسا (پولينډ) کې و. د افغانستان له خوا شير احمد خان دشورا رئيس د آلماني شرکت سره د لاجوردو انحصاري قرارداد نه مادي په برلين کې امضا کې چې دکاله په ۶۰۰ کيلو اعلي لاجورد هرکيلو په ۲۰ پونډه او زرکيلو متو سطل لاجورد هرکيلو په ۱۲ پونډه او ۱۵۰۰ کيلو دريمه درجه لاجورد هرکيلو په ۵ پونډه اخلي (۱۸ م ۲۸ م ۲۵ ثور ۷). اعلیحضرت امان الله خان په مسکو کې دکالينن له خوا استقبال سو (۳ م ۲۸ م ۱۴ ثور ۷ ش) په ۳ جوزا په ترکيه کې و، په ۹ جون ۱۹ جوزا ۷ ش ايران ته راغی، اود هرات له لارې په سهشنبې ۵ سرطان ۷ پسله شپږنيمو مياشتو مسافرته قندهار ته را ورسيدی (د سفر مصارف او خريداری کرده ۲۰ تر ۳۰ مليرنه افغاني). محمد سرور خان د سمت مشرقی اعلي حاکم مقرر سو (جوزا ۷). د افغان او ترکيې د مودت معاهده نه مادي دوه پروتو کوله په انقره کې غلام صديق خان دوزارت خارجه وکيل او توفيق رشدي بيګ دترکيې خارجه وزير لاسليک کړه (۵ جوزا ۷ ش ۲۵ م ۲۸ م). د افغان او ترکيې عرفاني قرارداد

د افغاني محصلانو په باب ۴ مادي امضاسو (۷ جوزا ۷ ش ۲۷ م ۲۸ م). د افغان او مصر د مودت معاهده څلور مادي او پنځه الحاقیې د افغانستان له خوا اعلي احمدخان د کابل والي اود مصر له خوا واصف بطرس غالي خارجه وزير امضا کړه (۱۰ جوزا ۷ ش ۳۰ م ۲۸ م). د افغانستان - ايران، د تامينيه تړون ۶ قوس ۶ ش منضم پروتو کول څلور مادي په تهران کې د غلام صديق خان دخارجه وزارت دکفيل او فتح الله پاکروان د ايران دخارجه وزارت دکفيل له خوا امضا سو. (۲۵ جوزا ۷ ش ۲۵ جون ۲۸ م - د مجرمينو دبیرته ورکولو پروتو کول د افغانستان او ايران ترمنځ په تهران کې د لسو کالو لپاره امضاسو (۲۵ جوزا ۷ ش ۱۵ جون ۲۸ م). د افغانستان اوبلژيک عرفاني قرار داد د افغاني محصلانو د منلو لپاره څلور مادي امضا سو (جوزا ۷). د افغانستان د آلماني شرکت ارنست هامبورگر سره د وړيو پړيو لو دکار خانې دراوړلو او چلولو تړون په ۱۷۹۰۰ پونډه قيمت امضا کې (جوزا ۷ ش). د افغانستان او فرانسې ترمنځ د آلمانيه مکتب د محصلانو د منلو موافقه وسوه چې د فرانسې په پوهنتونونو کې به منل کيږي (جوزا ۷). په ۱۷ سرطان ۷ دوزارت دربار له خوا د دريمې لويې جرگې اعلان صادر سو او په ۲۴ سرطان د قندهار

نائب الحکومه ته په تيلفون کې وويل سوې چې ۶ تنې ښځې نمايندگانې هم کابل ته راوړي چې دملکې سره جرگه سي. د افغانستان او فنلنډ د مودت معاهده (۱۷ ژويه ۲۸ م ۲۶ سرطان ۷) د وروږ هفتگي جريده په کابل کې نشر سوې (اسد ۷). د افغانستان د طياري جمعيت جوړ او مرامنامه ئې خپره سوې (۸ سنبله ۷). د فرانسوي دوو شرکتو سره د افغانستان د شمال تر جنوبه د ريل جوړولو قرار داد (سنبله ۷) د استقلال او تجدد د گوند مرامنامه د پادشاه له خوا خپره سوې (۲۰ سنبله ۷). شاعاسی محمد سرور خان (بابا) په کابل کې وفات سو. په کابل کې تور - سور - زرغون - کلوب جوړ سو (۲۲ سنبله ۷). دريمه لويه جرگه په پغمان کې په چارشنبه ۶ سنبله ۱۳۰۷ ش د پادشاه په وينا د زرو تنو وکيلانو په مخ کې افتتاح سوې. او دغه مهم تصاويب يې وکړه: (۱) شو رای دولت په شوراي ملي تبديل سوې. (۲) د مجازاتو عفو يوازی د پادشاه حق دی. (۳) د تفتيش عمومي ديوان تأسيس سو (۴) هر وزارت به د تفتيش يوه دائره ولري (۵) د بي وزلانو او ليونیانو لپاره ټاټوبي جوړول. (۶) د عسکري مکلفيت

مذاکره (۱۸) د چین سره د سیاسي ارتباط مذاکره (۱۹) د برتانيا سره د سرحدی اتباعو د مالی او خانسی تلفاتو د بند ولو لپاره د یوه کمیسیون موافقه .

دامیر حبیب الله خان په وخت کې دمعارفو مصرف ۶۰ زره روپې و په ۱۳۰۷ ش کی ۱۵۰ لکونه ورسیدی .

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ پوری ۳۲۲ مکتبونه نوی جوړ شوه او په دغو څلورو کاوکی ۴۸۲۳ تنه له ابتدایي مکتبو څخه فارغ شوه ، له عالي مکتبو څخه ۱۵۸ تنه راووتل ، ۱۵۱ تنه شاگردان خارج ته واستول شول ، ۱۷ تنه فارغان له خارجه راغلل .

د ابتدایي مکتبو شاگردان تر ۱۳۰۳ پوری ۱۹۰۰۰ تر ۱۳۰۶ پوری ۳۶۰۰۰ په ۱۳۰۷ نوی داخل شوه ۱۵۰۰۰ ټولنه په ۱۳۰۷ ش کال ۵۱۰۰۰ ابتدایي معلمان ۶۵۰ د عالي مکتبو محصلان په ۱۳۰۷ ش ۳۰۰۰

په ۱۳۰۷ ش عالی مکتبو ته نوی داخل شوی شا گردان ۱۶۰۰ د عالي مکتبو د معلمانو شمیر په ۱۳۰۷ ش ۱۰۰ .

د وزارت معارف تالیف کړی کتابونه ۱۳۳ جلد د وزارت معارف چاپ کړی کتابونه له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش ۵۷۵ ر ۶۹۳ جلد .

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری گمرکي واردات اضافه سوی دی (۶۵۱ ر ۳۲۰۲۷) افغانی .

تر ۱۳۰۷ ش پوری دغه تجارتی

شرکت کتونه جوړ سوی وو . شرکت المان - شرکت تنویرات شرکت موتر رانی - شرکت دوا فروشی - شرکت رفقای افغان - شرکت تشویق افغان - شرکت اتحاد افغان په کابل کې . شرکت قمر په مزار شریف کې - شرکت ضیا په قندهار کې .

په ۱۳۰۷ ش دغه کارخانی وی - (۱) د موقرو د ترمیم او پرزو کارخانه . (۲) دصابون او عطرو اوواسلین کارخانه . (۳) دسمنتو کارخانه . (۴) د اور لیکتو کارخانه په کابل کې . (۵) دینخی جوړولو کارخانه په قندهار کې . (۶) دکالکو او غوړو او صابون کارخانه په مزار شریف کې . (۷) دسپینسو جوړولو فابریکه په هرات کې . (۸) داوړو ژرنده په اند خوی کې .

په ۱۳۰۷ ش دغه کارخانی په پلان کې ټاکل سوی وی . (۱) دقند کارخانه . (۲) دکاغذ جوړولو کارخانه . (۳) دینخی ټوکرانو کارخانه . (۴) دپشمی ټوکرانو او کشمیری کارخانه . (۵) دغوټو کارخانه . (۶) دموی ساتنی کارخانه . (۷) د پیو او کوچو او پنیو کارخانه . (۸) داوړو کنبلو اوتیل خاک ماشین

دوره دزی کاله سوه . (۷) دعسکری مکلفیت نقد بدل ممنوع سو (۸) ټول نښانونه لغو سول . (۹) ملکي رتبې لغو سوی . (۱۰) ټول رسمي القاب لغو سول فقط د عزیز کلمه په له نومو سره لیکي . (۱۱) په نظامنامو کې دی دهر جرم جزا و ټاکله سی . (۱۲) نقدی جریمه دی هم د یوی نظا منا می سره سمه اخیستله سی . (۱۳) تجارتی اونوری عصری محکمی دی جوړی سی . (۱۴) تدریس او وعظ په شهادت نامه پوری مربوط دی د دیو بند ملایان افغانستان ته نشی را تلای (۱۵) دافغانستان پنځلس کلنی سالم خلک دی هر کال پنځه افغانی او مامورین دی دیوی میاشتی تنخواه د عسکری وسلو د رانیولو لپاره ورکوی ، ددی بسپنی لایحه دی شورای ملی جوړه کړی . (۱۶) شورای ملی دی درشوت د بندولو لپاره لایحی جوړی کړی . (۱۷) که مجرم محکمی ته حاضر نشی دده په غیاب کې دی جزا ورته وټاکله سی ، او قانون دی شورای ملی جوړی کی . (۱۸) شهزاده رحمت الله خان ولیعهد سو . (۱۹) د افغانستان د بیرغ رنگ تور - سور - زرغون و ټاکل شو ، چس پر غرو د لمر ختو منظر ولری او دورا دور ئی دغنمو وږی وی ، لوړ (الله - محمد) پرلیکلی وی . (۲۰) پسله هروینځو کلو به لو

جرگه جوړیږی . د ۱۳۰۷ ش کال مالی مصارف ۶۹ ملیونه وه د اغتشاش په سبب مالی وار دات وټه ټاکل سوه . د ۱۳۰۷ د سنبلې په میاشت کی د افغانستان د هوا بازی محصلان په خارج کی دوی وو : ۲۵ تنه په روسیه شوروی کی ، ۱۵ تنه په فرانسه کی ، ۲۵ تنه په ایتالیا کی .

له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش د سنبلې تر میاشتی پوری افغانستان دخارجی دولتو سره دغه معاهدی کړی وی :

(۱) د شوروی سره د بیطرفی او عدم تجاوز تړون (۲) د ایران سره د بی طرفی او د تامین تړون (۳) د ایران سره د سرحدی مناز عاتو دمختلطو جرگو تړون (۴) د پېښور او کوټی د افغانی ویزی د دفترونه (۵) د جنوبی امریکا دلیبر یا سره معاهده (۶) د سویس سره معاهده (۷) د بولنو سره معاهده (۸) د جاپان سره معاهده (۹) له ترکیه سره د مودت معاهده (۱۰) د مصر سره معاهده (۱۱) د ایران سره دتامینیه معا هدی پرو تو کول (۱۲) د حقوقی مجر مینو د استرداد تړون له ایرا نه سره . (۱۳) د فنلاند سره معاهده (۱۴) د ترکیه سره قونسلې موافقه (۱۵) په ترکیه - ایران - شوروی روسیه کی د افغانستان وزارت مختاری په لویو سفارتو وا وښتی . (۱۶) دیمن سره دسیاسی روابطو مذاکره (۱۷) دحجاز سره د سیاسی روابطو

اعلان کی ۱۸ فوری د خلکو خواهشونه ومنل (۲۹ قوس ۱۳۰۷ ش ۸ رجب ۱۳۴۷)

والی احمد علی خان د قوس په میاشت ۱۳۰۷ سمت مشرقی ته رئیس تنظیمه سو، خود جدی په میاشت یی هلته پخپله د پادشاهی اعلان وکړ.

د قوس ۱۳۰۷ ش په آخر کی د سمت مشرقی او سمت شما لی بغا وتونه وخیم سول، اودا علیحضرت امان الله خان مور او ملکه او نوره کورنۍ د غلام صدیق خان وزیر خارجه او حسن جان سره په ۴ طیارو کی قند هار ته راغله (جمعه ۲۹ قوس ۱۳۰۷ ش)

علی احمد خان د سمت مشرقی رئیس تنظیمه په اداره کی ناکام سو، په کابل کی د مجلس اعیان افتتاح اعلام سوه (جدی ۱۳۰۷ ش) د بچه سقاو حملی پر قلعه مرادیگ او باغ بالا جاری و (۷ جدی ۱۳۰۷ ش) پر پغمان هم بچه سقاو حمله وکړه (۸ جدی) طیارو اشرار بمباری کړل، دا جنگونه تر ۲۴ جدی پوری جاری وو او په همدغه ورځ امان الله خان کابل پرېښو او قند هار ته ولاړ.

غلام نبی خان دافغا نستان نوی لوی سفیر ماسکو ته ور سیدی (۲ جدی ۱۳۰۷ ش ۲۳ دسمبر ۲۸) سلطان احمد خان لوی سفیر خپله اعتماد نامه په تهران کی اعلیحضرت

محمود طرزی د استراحت لپاره له کاره سبکدوش سو، او پر ځای یی غلام صدیق خان خارجه وزیر سو (عقرب ۷) احمد علی خان دمخنی افغانی د بر لن سفیر د کابل رئیس بلدی سو (عقرب ۷)

د شنوارو سنگو خیلو لومړۍ پلا بغاوت شروع کړ (سه شنبه ۲۱ عقرب ۷) محمد گل خان د سمت مشرقی عسکری قوما ندان داوی ته اخطار ورکړ چی له بغاوته لاس واخلی (نومبر ۲۸ م)

یاغی قبایلو جلال آباد محاصره کړ (جمعه ۷ قوس ۷)

سید محمد عمر پيله کش د میر عبد الر حمن خطاط لمسی، چی یو خطاط او هنری سړی و، په هرات کی سل کلن وفات سو.

د ستوری په مازی کی اعلیحضرت امان الله خان خپل نوی پرو گرام اعلان کړ او د ښځو نقاب یی واخیست، (۱۵ میزان ۱۳۰۷ م) په دغه مجلس کی افغانی نجونی د تعلیم لپاره ترکیبی ته وا ستولی سو، او په قبایلو کی خورا بد اثر خپور سو.

بچه سقاو او سید حسین او د دوی ملگرو په سمت شمالی کی ازتجای بغاوت وکړ او احمد علی خان هلته رئیس تنظیمه سو (۱۵ قوس ۷ ش دسمبر ۲۸ م)

اعلیحضرت امان الله خان په یوه

طیاری (۵) زره پوښه (۶) مترالیور (۶) ټانکه را نیول.

په مزار شریف کی دبی سیم تلگراف مرکز جوړ سو. د خان آباد میمنه - خوست لپاره د تلگراف دستگا هونه را نیول سوه اود کابل د تلگراف او بی سیم لوی دستگاه را نیول سو. (۱۳۰۷)

د ۱۳۰۷ ش په سفر کی اعلیحضرت امان الله خان په پاریس او برلن کی دغه فابریکی را نیوی:

- (۱) دوپرو ور یشلو فابریکه.
- (۲) د کشمیری اودلو فابریکه.
- (۳) د خرپسان اودلو فابریکه.
- (۴) د کوره جیم اودلو فابریکه.
- (۵) د غوټو جوړولو فابریکه.
- (۶) د میوی ساتنی ماشین.
- (۷) د کوچو ماشین.
- (۸) د زراعت ماشین.
- (۹) د فولادی کار ماشین.
- (۱۰) د دور بینو ماشین.
- (۱۱) د طیارو ماشینونه.
- (۱۲) د جراحی آلات.

دافغا نستان نوی لوی سفیر غلام جیلانی خان خپله اعتماد نامه د ترکیبی د جمهور رئیس ته وپاندی کړه (۲ میزان ۷)

محمد سرور خان بارکزی د قند هار نایب الحکومه د کابل والی سو، او پر ځای یی عبد الکریم خان بارکزی د قند هار نایب الحکومه سو (۲ میزان ۷) محمد ولی خان ته د علاج لپاره د اروپا د تگ رخصت وړ کړ سو (عقرب ۷)

په ۱۳۰۷ ش دالمان - پولنډ - شوروی سره تجارتی او ترانزیتی تړونونه سوی وو.

په ۱۳۰۷ ش د کابل د بر ینینا تنویر ۱۸۰۰۰ خراغونه ورسیدی.

تر سنباي ۱۳۰۷ ش پوری ۲۶۶ کیلو متره لار پخه سوه.

د مملکت مالی عایدات که په ۱۳۰۳ کی پنځه وه په ۱۳۰۷ کی اته سوه دامیر حبیب الله تر وخت دوه چنده سوی دی.

له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش پوری ۴۹۱ کانونه کشف سول.

په سمت جنوبی کی د خنگلو ریاست جوړ سو.

د طبابت قانون خپور سو چی بی اجازی ئی څوک نسبی کو لای.

د افغانستان دملی شورا دانتخاباتو نوی قانون (۵۱) مادی خپور سو (۷ سنبله ۷)

دافغانستان دولایاتو د جرگو قانون ۴ مادی خپور سو (۱۱ سنبله ۷).

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری د افغانستان په روغتو نو کی:

۶۳۳۷ جوړ شوی نارو غان. ۵۳۳۰۶۳ تنه کتل سوی نارو غان. ۱۱۲۷۰ کوچنیانوته دکوی رگ وهل. ۶۱۰ مړه.

د پښتون ښځو ۵۱ څښه مجله په کابل کی نشر سوه ۱۳۰۷ ش.

افغانستان په ۱۳۰۷ کال ۵۰۰ ۳۵ ټوپکه (۱۰۶) ټوپه (۸)

رضا شاه پهلوی ته وړاندې کړه
(جدي ۱۳۰۷ ش).

۱۹۲۹ م ۱۳۰۷ ش ۱۳۴۸ ق
جنرال کاظم پاشا داتو نو رو

ترکو منصبدارانو سره دهنه له
لاری قند هار او بيا کابل ته راغلل
(شنبه ۱۵ جدي ۷).

دوولسو انگريزي طياروانگليسي
اتباع له کابل څخه پيښور ته بوتلل،
(جدي ۷).

امان الله خان له سلطنته استعفا
وکړه او په ۲۴ دجدي قندهار ته ولاړ
پرځای يې مشر ورور عنايت الله خان

پادشاه سو، مگر بچه سقاو ارگ
مجا صره کړه او په جمعه ۲۸ جدي
۷ دوی انگريزي طياري راغلي او

عنايت الله خان دخپلې کورنۍ سره
په هغو کې پيښور ته ولاړ، پخپله
حبيب الله بچه سقاو دخادم د ين

رسول الله په نامه امير - سيد حسين
نايب السلطنه او وزير جنگ -
عطا الحق وزير خارجه - عبدالغفور

تکابي وزير داخله - شير جان وزير
دربار - ملک محسن دکابل والي -
ميرزا مجتبي خان د وزارت ماليه

وکيل سو. (جمعه ۲۸ جدي ۷ ش
۱۸ جنوري ۲۹ م).
علي احمدخان خپله پادشاهي په

جلال آباد کې اعلان کړه (۲۵ جدي ۷)

مگر په ۱۲ دلو خلکو دی چور کړ،
نود لغمان او کنړ له لاری مهمندو او
بيا پيښور ته ولاړ.

دامان افغان پرځای هفتگی جريده
حبيب الاسلام دغلام محي الدين
په سر دپيري له کابل څخه سوه
(۹ حوت ۱۳۰۷ ش ۱۷ رمضان ۴۸).

سپه سالار غازي محمد نادر خان
اودده وروڼه دفرانسې دنيس له ښاره
دافغانستان دامنيت لپاره را پاشيدل
(۵ دلو ۷ ش) او په ۲۱ ددلو بمبئي ته

راورسیدل. سپه سالار غازي دپيښور
او کوهان له لاری دپختيا سر حد ته
داخل سو (۱۹ حوت ۷).

په پنجشنبه ۴ دلو ۱۳۰۷ ش ۱۴
جنوري ۲۹ م امان الله خان په قندهار
کې بيا په فعاليت شو وکړه او

خلکو بيعت ورسره وکړه.
په قند هار کې د اعلی حضرت
امان الله خان په تاييد خلک راټول

سول، او خرکه شريفه يې راويستله
(یکشنبه ۶ حوت ۱۳۰۷ ش).
د قندهار علماوو د بچه سقاو

امارت نه وه مانه، او دده سره يې
دجنگ فتوا صادره کړه (جمعه ۲۶
شعبان ۱۳۴۷ ق).

د برتانيا سفير همفریز له کابل
په طياره کې پيښور ته ولاړ
(۱۴ رمضان ۱۳۴۷ ق ۲۵ فروري).

عبد الكريم خان د قند هار
نايب الحکومه دهنارجات حاکم مقرر
سو (۱۲ حوت ۱۳۰۷ ش).

۱۹۲۹ م ۱۳۴۹ ق

دسمت جنوبی (پختيا) دقو مونو
لويه جرگه دسپه سالار غازي
محمد نادر خان حضور ته په جاجيو کې
راغله (احمل ۲۱ مارچ ۲۹ م)

په ۷ حمل ۸ ش سپه سالار گردیز
ته راغی او په ۱۶ حمل ارگون ته
ورسید.

په ۳۰ حمل ۸ ش دسمت مشرقی
(ننگرهار) داقوالو جرگه دمحمدگل
خان موهند سره دسپه سالار حضور
ته راغله.

د شوروی دولت رسماً دایران دولت
ته اخطار ورکړه، چې دافغانستان په
کورنيو کارو کې لاس ونه وهي، او

دهرات خواته تر خپلو سرحدونو پورې
ونه کې، که پر افغانستان مسلح
تجاوز وسي، شوروی دولت دغه

نسي زغملای (۱۵ اپريل ۱۹۲۹ م
۲۶ حمل ۱۳۰۸ ش).
اعلي حضرت امان الله خان دقندهار

دپنځو زرو تنو سره دبچه سقاو
د مقابلي لپاره کابل ته حرکت
وکړه.

(سه شنبه ۶ حمل ۱۳۰۸ ش) په
سه شنبه ۲۰ حمل ۱۳۰۸ ش مقرر
ته ورسیدی او په ۳۰ حمل يې غزني

محاصره کړه او په ۶ ثور ۱۳۰۸ ش
امروسو، چې قندهاري لښکر دی
بیرته مخ پر قندهار وهي سي، په

۱۱ ثور مقر ته ورسیدل اود ثور
تر آخره پر شا تلل، او په ۴ جوزا
۱۳۰۸ ش جو لانی ۱۹۲۹ م
اعلي حضرت امان الله خان دمهمندو

له رابطه دسپين بولدک تر سر حد

ووت، اودا دده آخړه ورځ وه

وطن کی!
د حبيب الله بچه سقاو په حکم
والی علي احمد خان او مولوی
عبدالواسع قندهاري په کابل کې

ووژل سول (دجوزا اواسط ۱۳۰۸)
اخوند صاحب آدینه محمد شاعر
او عالم دفيض آباد دخرقی شریفی
ادمدرسي مدرسو ۷۰ کلن وفات

سو.
غلام نبی خان مزار شريف دبچه
سقاو له لښکرو څخه ونيو (۱۸ ثور
۱۳۰۸ ش) مگر دی دجوزا ترمياشتي

پوری هلته و، په ۹ جوزا تلگرام ورته
راورسیدی چې امان الله خان
له وطنه ووت. نو دی هم په

۱۰ جوزا تر دریای آمو دشوروی
خاوری ته دپته کیسرله خواتیرسو.
وزیر او مسیدو دپیر نگی د

ساره راغه پر کمپ حمله وکړه خو
طیارو بمباری پر وکړه او اته سوه
کورونه ئی وروران کړل ۳۲ تنه
شهیدان سول (۲۹ م)

د اصلاح داخبار لومړۍ شماره د
ربیع الاول په اوله ۱۳۴۸ ق له جاجی
څخه دسپه سالار غازي محمد نادر

خان په نامه دده دملگرو له خوا چاپ
او خپره سوه، چې دافغانستان خلک
ئې دبچه سقاو دنا مشروع حکومت

مقابلي ته را بلل (شنبه ۸)
مدیر ئی نصر الله و.
دسپه سالار ملی قوا په ۶ ثور

دبچه سقاو دلښکرو سره په څرخ
کې وجنگیدل، دغه جنگونه په مختلفو
ځایو کې ۱۳۰۸ ش دمیزان تر

مياشتي پوری جاری و، خو چې ملی قوا

محمد صادق مجدي لهخوا افتتاح
او افغاني بيرغ پر وړ پيدى
(پنجشنبه ۲۲ میزان ۹) .

د جاپان او افغانستان د مودت
معاهده د سردار شاه وليخان افغاني

وزير مختار او د جاپان د سفير
ترمينځ په لندن كې امضاء سو ه
(۲۷ عقرب ۹ ش ۱۹ نومبر ۳۰) .

د افغانستان او اتحاد شوروي

ترمنځ د بيطرفي او عدم تجاوز
معاهده تجديد سو ه ، د افغانستان

له خوا فيض محمد خان خارجه وزير
او د شوروي له خوا لوى سفير
ستارك امضا كړه (۹ مادي ۲۴
جون ۳۰ م عقرب ۱۳۰۹ ش) .

د كابل والي محمد يعقوب خان
د شمالي ولاياتو رئيس تنظيميه
مقرر سو (عقرب ۱۳۰۹ ش) خو
په دغه كال مې سو .

جمعيت العلماء په كابل كې
افتتاح او اعضاء ئي د حكومت له
خوا مقرر سول او د حى على الفلاح
مجاهه ئي نشر كړه .

دارالعلوم عربي په كابل كې جوړ
سو ، چي رئيس يي سردار
عبدالرسول خان و .

سيد هاشم خان افغاني جنرال
قونسل په تاشكند كې په يكشنبه
۲۴ عقرب ۱۳۰۹ ش د شوروي
تركمستان د عشق آباد په حدودو كې
وواژه سو .

ابراهيم بيگ په قطن كې
بغارت وكړ او سردار شاه محمود

۱۳۰۹ ش .

(۱۹۳۰ م ۱۳۴۹ ق)

محمد گل خان مومند د شمالي
سمت رئيس تنظيميه مقرر سو
(حمل ۹) .

ايريدو او نورو پښتنو په ۱۳
اگست ۳۰ م د پيښور پر ښار حمله
وكړه او د كجوري غزا وسوه

اعليحضرت محمد نادر شاه د
افغانستان او بریتانیا د ۱۹۲۱ -
۱۹۲۳ معاهدې تصديق كړي (جوزا
- مې ۰)

د اعليحضرت محمد نادر شاه په
فرمان په كابل كې لو جرگه جوړه
سوه (۱۳۰۹ ش) اونسوي قانون
اساسي ئي ومانه ، اوهم دشور اي
ملي د انتخاباتو لايحه جوړه سوه
(۲۸ سنبله ۹) .

ملا فيض محمد هزاره د محمد
خواجگه زوى د محمد سعيد لمسي
دسراج التواريخ او تحفته الحبيب او
تاريخ حكماء او فيضي اذفيوضات
ليكوال په كابل كې وفات سو
(چهار شنبه ۱۶ رمضان ۴۹ ق
ولادت ئي ۱۲۸۹ ق) .

سيد احمد اديب پشاورى د
شهاب الدين زوى د فارسي مشهور
شاعر او عالم په تهران كې وفات
سو .

(ولادت ئي په خيبر كې
۱۲۶۰ ق) .

د افغانستان سفارت په قاهره
(مصر) كې د افغاني وزير مختار

كابينه داسي اعلان كړه ۲۳ عقرب:
سردار شاه محمود خان دحرب وزير
سردار فيض محمد خان خارجه وزير
محمد گل خان داخه وزير - الله نواز
خان وزير دربار - حضرت نور المشايخ
وزير عدليه - وزير معارف احمد علي خان
محمد اكبر خان وزير تجارت - محمد
ايوب خان وزير ماليه - محمد نوروز
خان سر منشي - سردار محمد اكبر
خان صحيه مستقل مدير -

۱۹۳۰ ۱۳۰۸ ش ۱۳۴۹ ق

سردار محمد عزيز خان د افغانستان
لوى سفير په مسكو كې د غلام نبي
خان پر خاي مقرر او خپله اعتماد
نامه ئي كالين ته وپاندي كړه (۲۴
فروري ۳۰ حوت ۸) .

سردار شاه ولي خان په لندن كې
افغاني وزير مختار و .
د افغانستان د كرنې وې مخكې

(۱۳۰۸ ش) .

د هندوكش جنوبي خوا آبي
مخكي ۱۳۳ زره هكتاره .

د هندوكش جنوبي خوا للمي
مخكي ۷۶ زره هكتاره .

د هندوكش شمال آبي مخكي
۲۷۰ زره هكتاره .

د هندوكش شمال للمي مخكي
۴۶۰ زره هكتاره .

تولي آبي ۴۰۳ زره هكتاره -
للمي ۵۳۷ زره هكتاره - گرده

۹۳۰ زره هكتاره (افغانستان
ريسنر) .

مير هاشم دمخني وزير ما ليه
۶۳ كلن په كابل كې مې سو

(جمادي الاولى) .

تر چهار آسيا او چهل ستون پوري
راورسيدل ، او په ۱۶ میزان ۳۸ ش
(۱۴ اکتوبر ۲۹ م) ئي كابل ونيو ،
او بچه سقاوه ارگه كوه دامن ته
وتښتيد ، او په ۲۳ میزان ۸ ش
۱۷ اکتوبر ۱۹۲۹ م اعليحضرت
محمد نادر شاه په كابل كې د افغانستان
په پادشاهي ومنل سو .

د شوروي دولت د خارجي امورو
معين قره خان دخپل دولت لهخوا په
افغانستان كې د اعليحضرت محمد
نادر شاه جلوس په خوښي ومانه
(۱۹ اکتوبر ۲۹ م ۲۱ میزان ن
ش) .

د اتحاد جماهير شوروي سفير كبير
ستارگ د كالين په امضا خپله
اعتمادنامه اعليحضرت محمد نادر شاه
ته تقديم كړه . ۱۹ دسمبر ۲۹ م قوس
۱۳۰۸ ش .

د ۱۳۰۸ ش كال مالي مصارف تر
سنبلي پوري ۴ مليونه وه ، داغتاش
په سبب نورڅه ندي معلوم .

بچه سقاوه او دده ملگري په كابل
كې ووژل سوه (۳ نو مبر ۲۹ م
۱۱ عقرب ۱۳۰۸ ش) .

۱- پخپله حبيب الله بچه سقاوه .
۲- حميد الله وروري .
۳- سيد حسين وزير جنگ .
۴- ملك محسن د كابل والي .
۵- شيرجان د دربار وزير .
۶- محمد صديق فرقه مشر .
۷- محمد محفوظ امنيه قوماندان .
۸- قلعه بيگي .

سردار محمد هاشم خان صدراعظم
سو (۲۲ عقرب ۱۳۰۸ ش) ده خپله

د زنده تبار كې دغه
نېټه ۱۵ اکتوبر ۱۹۲۹

په اتري قهر كې
دغه نېټه ۱۵ اکتوبر
۲۳ میزان ده
په قهر كې دغه نېټه
دغه نېټه ۱۵ اکتوبر
دغه نېټه ۱۵ اکتوبر

*

د زنده تبار كې دغه
نېټه ۱۵ اکتوبر
دغه نېټه ۱۵ اکتوبر
دغه نېټه ۱۵ اکتوبر

خان وزير حربيې دهغه مقا بلسي
نه ولاړ .
مكتب حربيې په شهر آرا كسي د
اعليحضرت محمد نادر شاه په وينا
بيا افتتاح سو (يکشنبه ۸ قوس
۱۳۰۹ ش) .
عبدالرحمن تره كې دمقر په اوښد
كي ياغي سو ، خو په ۲۰ قوس
۱۳۰۹ عسكرو دي دسرحد خوا ته
وشاړه .
د شنوارو (۸۰) تنه نمايندگان
په كابل كې د جرگې په ډول د
اعليحضرت محمد نادر شاه حضور
ته راغلل (د قوس اواخر ۹) .
شير محمدخان ناشر (خرو ټي)
د ميمني اعلي حاكم مقرر سو
(۲ جدي ۹) .
د مامورينو لپاره درسمي القابو د
استعمال امر بيا صادر سو ،
(جدي ۹) .
غلام فاروق خان دسمت مشرقي
حاكم اعلي مقرر سو (۵ جدي ۹ ش)
د هرات انجمن ادبي جوړ سو

(جدي ۹ ش) .
محمد گل خان داخله وزير د
قندهار رئيس تنظيمه سو (سه شنبه
۶ حوت ۹ ش) .
شير احمد خان پخوا ني رئيس
شورا په تهران كي افغاني سفير
كبير سو (حوت ۹ ش) .
مجله اقتصاد دوزارت تجارت
له خوا نشر سوه (۱۳۰۹) .
د ۱۳۰۹ ش كال مالي واردات
۶۴ مليونه ، مصارف ۱۲۶ مليونه
او كسر ۶۲ مليونه و .
محمد شريف خسته دل دمحمد
كريم زوي دكابل شاعر دبديل پيرو
اود ديوان خاوند ۴۲ كلن په كابل
كي مړ سو (۹ ش) .
اتمان خيلو پښتنو دپولانك غار
پنځمه غزا له پرتگي سره وكړه اود
مله كنډ پولتكل ايڅنټ ټامس گلور
بي وواژه او پر نكيا نو اكره
بمباري كړه . د مو مندو غزاوي هم
له پرتگي سره جاري وي .
(۹ ش) .

غلام صديق خان په برلن كي افغاني
وزير مختار مقرر سو (جوزا ۱۰) .
احمد علي خان افغاني مختار وزير
له پاريسه لندن ته تبديل سو
(جوزا ۱۰ ش) اوسردار شاموليخان
په پاريس كي سفير سو .
كاروان زرد دهرات له لاري
افغانستان ته ورسيدى (دجوزا
اوائل ۱۰ ش) .
دعلي آباد روغتون د اعليحضرت
محمد نادرشاه په شخصي مصرف
(جوزا ۱۰) شروسو، او په اسد
۱۳۱۲ ش ئي كارختم سو .
دكابل انجمن ادبي تاسيس سو
او دكابل ادبي مجله يي خپره كړه
(۱۵ جوزا ۱۰ ش ۵ جون ۳۱ م ۱۸
محرم ۵۰ ق) .
ددى انجمن مهم غړي داؤ :-
۱- احمد علي خان دراني مدير .
۲- مير غلام محمد غبار .
۳- محمد كريم نزيهي .
۴- سرور گويا .
۵- سرور جويي .
۶- غلام جيلاني اعظمي .
۷- غلام جيلاني جلالى .
۸- قاري عبدالله .
۹- عبدالعلي مستغني .
۱۰- امين الله زمريالى .
۱۱- محمدقدير تره كى .
۱۲- احمد الله كريمي .

دافغانستان او شوروي اتحاد
ترمنځ دبيطرفي اوعدم تجاوز معاينه
په (۹) مادوكي دفيض محمد خان
خارجي وزير او لوى سفير ستارك
په امضا تجديد سوه (۲۴ جون ۳۱ م
سرطان ۱۰ ش)
خواجه هدايت الله دهزاره جات
رئيس تنظيميه كابل ته را ستون
سو (سرطان ۱۰)
اعليحضرت محمد نادر شاه شوروي
ملي پخپله وينا افتتاح كړه (دوشنبه
۱۴ سرطان ۱۰ ش جولاي ۳۱ م)
دقطن نا آرامي خلاصه سوه اووزير
حربيې كابل ته راستون سو (دوشنبه
۴ اسد ۱۰ ش) ده ته داعلي لمر
نښان په مكافات كي ور كړ سو .
(جولاي ۳۱) په ستمبر كي ابراهيم
بيگ تر آمو واوښت .
دافغانستان نوي اصول اساسي
دشوراي ملي له خوا داعليحضرت
محمد نادر شاه په امضا خپور سو
(۳۱ اكتوبر ۳۱ م ۸ عقرب ۱۳۱۰ ش)
اعليحضرت محمد نادر شاه مجلس
ايمان (دمشرانو جرگه) پخپله وينا
افتتاح كړه (دوشنبه ۲۴ عقرب
۱۳۱۰ ش)
عبد الجميل خان دمزار شريف
نائب الحكوم سو (عقرب ۱۳۱۰)
عبد الرحيم خان دقطن او بدخشان
دناائب الحكوم وكييل مقرر سو
(عقرب ۱۰)

۱۳۱۱ ش

(۱۹۳۲م ۱۳۵۱ق)

سردار شاه وليخان سفير له
پاريسه کابل ته راغي او دده سره
غلام نبي خان هم راغي (عقرب ۱۱).

غلام نبي خان خرخی په کابل کې
ووژل سو. (۸ نو مبر ۳۲م
۱۶ عقرب ۱۱).

په پختيا کې دري خيل ولاړسول
او ژر بير ته ددوی اغتشاش کښينول
سو (۲۱ عقرب ۱۱ ش اکتوبر ۳۲).
په قندهار کې پښتو ادبي انجمن
افتتاح سو (پنجشنبه ۹ قوس ۱۱)
د پښتو مياشتنۍ مجله يې هم نشر
کړه (۲۰ دلو ۱۱).

سردار محمد عزيز خان په مسکو
کې افغاني سفير په برلن کې لوی
سفير سو. (قوس ۱۱).

عبدالحسين خان دروما سفير په
مسکو کې لوی سفير سو. قوس ۱۱
سردار محمدنعيم خان په روما کې
افغاني وزير مختار سو (قوس ۱۱).
د عراق او افغانستان لومړۍ د
مؤدت معا هده (۲۰ ستمبر ۳۲م
۲۸ قوس ۱۱).

۱۹۳۳ م ۱۳۱۱ ش ۱۳۵۱ ق

د ښکاري دري لار جوړونه ختمه
سوه (جدي ۱۱).
د دولتي خزانو اصولنامه خپره
سوه (۱۷ ميزان ۱۱).

محمد گل خان مومند دشمالی
ولاياتو رئيس تنظيميه مقرر سو او
پرځای يې غلام فاروق خان د قندهار
نایب الحکومه سو. (شنبه ۱۰
جدي ۱۱).

په کابل کې عمومي مکتبونه او د
مطب مکتب چي په اغتشاش کې بند
سوی وو بيرته جوړ سول (حمل ۱۱)
د افغانستان او عربيه سعوديه لومړۍ
معاهده وسوه (۵ می ۳۲م ۱۷ ثور
۱۱ ش).

افغانستان د دوکالم سر حدی
سيمه نه چترال څخه واخيسته
۱۱۱ جريبه مځکه (جوزا ۱۱)
د افغانستان د دار الفنون (پوهنتون)
لپاره د اعلی حضرت محمد نادر شاه په
حضور يوم مجلس وسو، او د دارالامان
ماني ئی د دار الفنون لپاره وټاکله
(جوزا ۱۱)

محمد تقی اسفند یاری د ایران لوی
سفير خپله اعتماد نامه وپاندي کړه
(۱۳ سرطان ۱۱)

د عبدالوکيل خان نائب سالار منار
په دهمزنګ کې جوړ سو. (جوزا ۱۱)
د سر حدی پيښو د فيصله کولو
موافقه دشوروی اتحاد له سفير کبير
ستارک سره (۱۷ مادی په کابل کې
امضا سوه (۲۲ سنبله ۱۱)
پنځه و لايته (کابل - قندهار
هرات - مزار - قطفن او بدخشان) او
خلور اعلی حکومتونه (فراه - سمت
جنوبی - سمت مشرقی - میمنه)
اعلان سول (۲۴ اګست ۳۲).

سردار شاه محمود خان د حرب
وزير اروپا ته د علاج لپاره ولاړ، او
شهرزاده محمد ظاهر خان د حرب د
وزارت کفيل سو (عقرب ۱۱).

۱۳۱۰ ش

د نادر افغان کتاب د برهان الدین
کشمکي تالیف طبع سو (کابل
عقرب ۱۰)
عبد الاحد خان دشوروی رئيس دفراه
او چخان سور رئيس تنظيميه سو
(۵ قوس ۱۰ ش)
بودار د فرانس نوی مختار وزیر
خپله اعتماد نامه د دلکشا په ماني
کې وپاندي کړه (۲۰ جدی ۱۰)
د افغانستان حکومت چي د جنگ د
تحریم معاهده امضا کړيده، د منچوريا
د شخړې په نسبت ئی دجا پان او (۳۱ م)

شوکت بيگ د ترکي لوی سفير
کابل ته راغی (جدي ۱۱).
اعلی حضرت محمد نادر شاه وزارت
معارف ته فرمان صادر کړی چی د
۱۳۱۲ ش کال له ابتداء څخه په
معارفو کی د پښتو ښوونې اقدام
وکړی (۶ دلو ۱۱).
په بالا حصار کی دمکتب حریبه
لپاره دودانۍ فرمان صادر سو.
(حوت ۱۱) تهدابی په ۱۷ ثور ۱۲

کنښښو سو.
د افغانستان او برازیل دموذت
معاهده په انقره کی امضا سوه.
(۲ حوت ۱۱ ۲۰ فروری ۳۳)
په ۱۳۱۱ کال د تلگراف خط په
گرده افغانستان کی ۸۸۹۵ کیلو
متره و.
د ۱۳۱۱ ش کال مالی عایدات
۱۳۳ ملیو نه افغانی مصارف ۱۴۰
ملیونه او کسر اوه ملیونه و.

۱۳۱۲ ش

۱۹۳۳ م ۱۳۵۲ ق

د شبیر اودره ښکاری لارافتتاح
سوه (حمل ۱۲).
د استوآنی او لیتوآنی د حکومتو
سره دافغانیستان دموذت معا هدی
په مسکو کله امضاسو (جوزا-۱۲)
د خلع سلاح په کنفرانس کی
دافغانیستان نماینده سلطان احمد
خان د انقري افغانی سفير وټاکل
سو (جوزا-۱۲).
سر دار محمد عزیز خان په برلن
کی افغانی سفير، دسید کمال په
تفنگچه وویشتل سو (۱۶ جوزا
۱۲ ش ۶ جون ۳۳) په پنجشنبی
۸ سرطان په کابل کی ښخ سو.
علی محمد خان دمعارفو وزیر د
افغانیستان له خوا د لندن داقتصادیاتو
په کنفرانس کی شامل سو (۲۵ جوزا
۱۲)
په قند هار کی د حاجی میرویس خان
دمزار گنبد د استاد نعیم جان په
معماری جوړه سوه (جوزا-۱۲)
دفوائد عامه په نامه نوی وزارت
تشکیل او الله نواز خان ئی وزیر
سو (سرطان ۱۲)
د تجاوز د تعریف قرارداد دافغانیستان
- ایران - استوآنی - ترکیه - رومانیه
شوروی اتحاد - لیتوآنی - ترمنځ
په لندن کی امضا سو (جولائی-۳۳)
سرطان ۱۲)
د علی آباد دروغتون (رفقی سنا توریم)
د جوړولو کار چی په ۱۳۱۰ ش شروع

سوی و، په اسد (۱۲ ش) ختم سو.
حبیب الله خان طرزی په جاپان
کی دافغانیستان وزیر مختار سو
(اسد ۱۲)
د ښکاری دری لار افتتاح سوه (۱۹)
(اسد ۱۲)
علی محمد خان په لندن کی افغانی
وزیر مختار سو، او پر خای ئی
احمد علی خان وزیر معارف سو
(سنبه ۱۲)
محمد عظیم منشی زاده د کابل د
برتا نیا په سفارت کی دری تنه مړه
کړل (۱۵ سنبه ۱۲) دی په ۲۱ سنبه
اعدام سو.
رفقی سنا توریم د کابل په علی
آباد کی افتتاح سو. (۱۴ سنبه ۱۲)
خواجه هدایت الله د هزاره جات د
مخنی رئیس تنظیمه په کابل کی
اعدام سو (۲۲ سنبه ۱۲)
غلام جیلانی خان - شیر محمد
محمد مهدی - فقیر احمد په کابل
کی اعدام سول.
(۲۴ سنبه ۱۲)
شرکت سپاهي افغان په کابل کی
جوړ سو، چی د طلا درانیو لو او
پلو رنی امتیا ز ئی در لود
(۲۸ سنبلی ۱۲)
د انگریزانو او و مندو جنـگونه
(میزان ۱۲)
د کابل دمکتب امانیه نوم استقلال
او دامانی مکتب نوم نجات کینبول
سو (میزان-۱۲)
اعلی حضرت محمد نادر شاه د دلکشا
دمازی په چمن کی د عبد الخالق د

حضور ته ور غږ (۲۲ میزان ۱۳)
د کابل په پوهنتون کې د سائنس
پوهنځي افتتاح سو (۲۹ میزان ۱۳)
جنرال فخر الدين التای د ترکیه
د حکمیت مشر د افغان-ایران سرحدی
شخړو د حل لپاره په یکشنبې ۱۸ عقرب
۱۳ کابل ته راغی او په ۱۱ قوس ۱۳
هرات ته ولاړ.
د قند هار په سنگین کې د نهېر
سراج د کیندلو کار بیا شروع سو
(قوس ۱۳)
ریوټر له تهرانه په ۲۳ قوس ۱۳ یو
خبر خپور کړی چې د زور آباد په
سرحد کې د افغانو خلکو پر
ایراني خاوره حمله کړېده، افغانی
اخبارو دا خبر تر تردید کړی (۲۴ قوس
۱۳)
مو لوی محمد بشیر هندی مهاجر
او په چمرکندي د المجاهد خپرونکی
ووژل سو (قوس ۱۳ ش دسمبر ۳۴)
سید کمال د سردار محمد عزیز خان
قاتل په برلین کې اعدام سو (۲۲ جدی
۱۳)
جنرال فخر الدين التای خپل
سرحدی حکمیت تمام کړی او په
۲۸ جدی ۱۳ د شوروی له خوا انقري
ته ولاړ.
د هندوستان د عسکری نمايش
د لیدلو لپاره عبد الاحد خان فرقه
مشر او عبد الغفور خان فرقه مشر
په لاهور (۲۸ جدی ۱۳)
د زور آباد پر شخړو د افغانو
ایران موافقه امضا سوه (۴ دلو ۱۳)

۱۳۱۳ ش
(۱۹۳۴ م ۱۳۵۳ ق)
د قره قلې انحصار ملي بانک ته
وسپارل سو (مارچ ۳۴ حمل ۱۳ ش)
د بلخ د نوي ښار د ودانۍ کار شرو
سو (حمل ۱۳)
فریزر تنلر د انگلیس نوي وزیر
مختار خپله اعتماد نامه وپاڼدی کړه
(۲۰ حمل ۱۳ ش)
قاري عبدالله ته د ملک الشعراء لقب
ور کړ سو (حمل ۱۳)
د سویس د تقلیل سلاح په جرگه
کې جنرال محمد عمر خان د حربې
ارکانو رئیس د افغانوستان له خوا
شامل سو (جوزا ۱۳ ش جون ۳۴)
د خاړوویو (مواشي) د محصول اصولنامه
خپره سوه (۱۵ ثور ۱۳۱۳)
د گمرک نو د محصول اصولنامه
خپره سوه (ثور ۱۳)
د امریکا د اتازوني دولت، افغانستان
په رسمیت ومانه (۱۱ اگست ۳۴ م)
۲۹ اسد ۱۳)
د افغانوستان او مجارستان د
مودت معاهده (۲۵ اگست ۳۴ م) سنبله
۱۳ ش)
شهبزاده احمد شاه وزیر یدي
(۲۳ ستمبر ۳۴ م ۳۱ سنبله ۱۳ ش)
په کابل کې داو لمپیک ټولنه جوړه
سوه (سنبله ۱۳ ش اگست ۳۴ م)
افغانوستان په مجمع ملل کې داخل
سو (۲۵ ستمبر ۳۴ م میزان ۱۳)
د افغانوستان خارجه وزیر فیض محمد
خان د افغان-ایران سرحداتو ته
نژدی داعلي حضرت رضا شاه پهلوی

تفنگچې په گولي شهید سو، او په
همدغه ورځ المتوکل علی الله
محمد ظاهر شاه دده زوی د افغانستان
پادشاه سو.
(۸ نومبر ۳۳ م چهارشنبه ۱۶ عقرب
۱۲ د ماښام درې بجې)
د ترکیې لوی سفیر ممدوح شوکت
بیگ په ۱۰ قوس اوډ المان نوي
وزیر متخار تسمیکې په ۱۲ قوس
۱۲ خپلې اعتماد نامې تقدیم کړی.
عبد الخالق داعلي حضرت محمد نادر شاه
قاتل په کابل کې اعدام سو (۲۶
قوس ۱۲)
سردار محمد هاشم خان ته د پاچا
فرمان صادر سو، چې دی صدر اعظم
دی، او ده خپله کابینه داسې معرفي
کړه: سردار شاه محمود خان د حرب
وزیر- فیض محمد خان خارجه وزیر-
محمد گل خان داخله وزیر- فضل احمد
خان عدلیه وزیر- احمد علی خان
د معارفو وزیر- میرزا محمد خان د
تجارت وزیر- او د مالیې د وزیر کفیل
الله نواز خان د عامو گټو وزیر-
محمد اکبر خان د طب مستقل مدیر-
رحیم الله خان د پست او تلگراف او
تلفون مستقل مدیر (قوس ۱۲)
د پترولو د انحصار شرکت په کابل
کې تاسیس سو (قوس ۱۲)
محمود طرزی د افغانوستان د صحافت
او سیاست پلار په استانبول کې
وفات او ښخ سو (۲۲ نومبر ۳۳ م
قوس ۱۲)
۱۹۳۴ م ۱۳۱۲ ش ۱۳۵۲ ق
سر دار محمد قاسم خان په رو ما
کې افغانی وزیر مختار سو (حوت ۱۲)
د مامورینو د مدیر یتونو اصولنامه
خپره سوه (۱۱ قوس ۱۲)
د شرکت سهامی افغان اودشوروی
اتحاد دسو افغان تورك ترمنځ ۱۵
زرو ټنو پوري قرار داد لا سلیک
سو (حوت ۱۲)
ښاغلی محمد داؤد د سمیت مشرقی
عسکری قوماندان او ملکی آمر مقرر
سو (حوت ۱۲)
د افغان-ایران سرحدی موافقه د
ترکیې د حکمیت مذاو لپاره امضا
سوه (چهارشنبه ۱۷ حوت ۱۲)
عبد العالی مستغنی د ملا رمضان هوتک
زوی د افغانوستان مشهور شاعر
(۶۰ کلن په کابل کې وفات سو
۲۱ حوت ۱۲)
د پښتون شرکت په قند هار کې
افتتاح سو (۲۹ حوت ۱۲)
د ملی شورا د دوهمې
وری د انتخاباتو فرمان صادر
سو (حوت ۱۲ ش ۱۶ فروری ۳۴ م)
په ۱۳۱۲ ش کال په گرد افغانستان
کې (۳۷) مکتبونه وو چې ۴۵۹۱
شاگردان او ۱۶۵ تنه معلمان ئې در
لودل.
د ۱۳۱۲ ش کال مالی عایدات
۱۰۸ ملیونه افغانی مصارف ۱۲۰ ملیونه
کسر ۱۲ ملیونه و.

۱۳۱۴ ق

۱۹۳۵ م ۱۳۵۴ ق

صحيحه اود پست او تلگراف او
تيلفون وزارتونه تا سيس سول،
غلام يحيي خان وزير صحيحه ، او
رحيم الله خان د پست او تلگراف
او تيلفون وزير مقرر سو (جوزا ۱۴
جون ۳۵) .

دقندهار نهر سراج دهلمند له
روده بياجوړ او افتتاح سو (دوشنبه
۲۶ جوزا ۱۴ - جون ۳۵) .

عبدالحليم خان دهرات نا ئب
سالار وزير فوايد عامه سو، اوپر
خاي ئی غلام فاروق خان دهرات
نايب الحکومه مقرر سو (۲۷ جو ز ا
۱۴-۳۵)

دقندهار په باباولي کي د پيښنا
کارخانه افتتاح سوه (سه شنبه ۱۷
سرطان ۱۴ - جولائي ۳۵) .
دحاضري اصولنامه نشر سوه .
(۱۰ سرطان ۱۴) .

د تجارتي تقاوي او کوريري
اصولنامي خپري سوي ۱۰ سرطان ۱۴
ښاغلي محمد داؤد دقندهار ملکی
او عسکري مشر قندهار ته راغي
(جمعه ۲۷ سرطان ۱۴ - جولايي ۳۵)
مفتي جزايري دمصر وزير مختار
په کابل کي خپله اعتمادنامه وپاښي
کړه (۱۴ ش) .

اسلطان احمد خان د افغانستان
وزير مختار په قاهره کي مقرر سو
(اسد ۱۴ - اگست ۳۵) .

محمد صادق خان مجد دی په جده
کي وزير مختار سو (اسد ۱۴ -
اگست ۳۵)

د افغانستان او اتحاد جماهير
شوروي تر منځ دمچخو دمبارزي
موافقه نامه ۱۲ مادي فيض محمد خان
خارجي وزير او ستارگ د شوروي
سفیر امضا کړه . (۱۶ مئي ۳۵ م
ثور ۱۴) .

دامريکا لومړي سفیر و هار ني
بروگ کابل ته راغي (ثور ۱۴
مئي ۳۵) .

ملا محمد يعقوب فراهي د ملا محمد
خان نورزي زوی عالم او مؤلف او
شاعر په فراه کي وفات سو. (۱۳۱۴ ش

۵۴ق) (ولادت يي ۱۲۸۴ ق) .
آثاريي : تذکره آتش فشان - گنج
شهيدان - دیده يعقوب - حواشي
پر اقليدس .

هورني بروک دامريکا لومړي وزير
مختار، خپله اعتماد نامه تقديم کړه.
(۱۳ ثور ۱۴ - مئي ۳۵) .

دايران نوي لومړي سفیر علي اکبر
بهمن خپله اعتماد نامه تقديم کړه
(۱۸ ثور ۱۴ - مئي ۳۵)

کرنل لارنس چي د افغانستان په
اغتشاش ۱۳۰۷ ش کي لاس درلود
په لندن کي مړ سو (۲۸ ثور ۱۴
مئي ۳۵) .

دکوټي لويه زلزله وسوه چي په جنوبي
افغانستان کي هم اثر وکړ (جمعه ۹
جوزا ۱۴ جون ۳۵) .

د ملي شورا اجلاس وپرانست سو
(۸ جون ۳۵ جوزا ۱۴) .

دلندن افغاني وزير مختار علي محمد
خان په سويس کي وزير مختار او
په بين المللي مجمع کي نماينده سو
(حوت ۱۳)
الله نواز خان په المان کي وزير مختار
مقرر سو (حوت ۱۳)
محمد اکبر خان په روما کي افغاني
وزير مختار سو (حوت ۱۳)
غلام يحيي خان دخارجي وزارت
لومړي معين دطب مستقل رئيس سو
(حوت ۱۳) .

محمد صادق خان مجد دی په
مصر کي افغاني وزير په حجاز کي
هم وزير مختار سو (حوت ۱۳)
افغانستان دجامعه ملل دښځو د
خرځولو دانسداد په مجامده کي
شامل سو (حوت ۱۳)
کابل او مزار شريف په تيلفون
سره ونښلول سوه (حوت ۱۳) .
د ۱۳۱۳ ش کال مالي وار دات
۱۲۰ مليو نه مصارف ۱۶۱ مليونه
کسر ۴۱ مليونه افغاني و .

د افغانستان ملکی تشکيلات په ۱۳۱۳ ش کال داسي و

ولايات	حکومات کلان	محلي حکومته	علاقه اري
۱- کابل	۳	۲۵	۳
۲- قندهار	۳	۱۷	۲۱
۳- هرات	۲	۸	۱۹
۴- مزار شريف	۱	۱۲	۱۳
۵- قطغن و بدخشان	۱	۱۷	۱۷
۶- سمت مشرقی	۱	۱۱	۱۰
۷- سمت جنوبی	۰	۵	۲۵
۸- ميمنه	۰	۵	۶
۹- فراه	۰	۲	۶

په ۱۳۱۳ ش کال په افغانستان کي
گرده (۳۹) مکتبونه وو، چي ۶۱۵۷
تنه يي شاگردان او ۲۰۶ تنه
معلمان وو .
مير احمد شاه رضواني دشکوستان
افغاني او بهارستان افغاني
او نورو کتابونو مؤلف په پيښور (ولادت يي ۱۲۸۹ ق) .

ایران گله کمسیون په چخانسورگی
ختم سو (۲۵ سنبله ۱۵ ستمبر
(۳۶) .
په غزنه کی د حکیم سنایی د مزار
تعمیر (۱۵ میزان ۸۱۵ اکتوبر ۳۶) .
سر دار شاه محمود خان د حرب
وزیر په مسکو کی (۳ میزان ۱۵ -
ستمبر ۳۶)
سردار محمد هاشم خان صدراعظم
د علاج لپاره اروپا ته ولاړ (۱۹ میزان
۱۵ - ۱۴ اکتوبر ۳۶) د صدراعظم
وکیل سردار شاه ولیخان و .
د پست اصولنامه خپره سوه .
(۷ میزان ۱۵) .
د پښتو در سمیت او ملی ژبی
والی فرمان صا در سو، چی
مأمورین ئی تر درو کالو زده کی
(عقرب ۱۵ نومبر ۳۶) .
د تابعیت اصولنامه خپره سوه .
(۱۶ عقرب ۱۵) .
سید عبدالله د خارجه وزارت
عمری سیاسی مدیر په دریای آمو
کی غرق سو (جمعه ۱۹ قوس ۱۵
د سمبر ۳۶) .
د شورای ملی د دریمی دوری
لپاره د وکیلانو د انتخاب په شاهی
اعلان سره امر وسو (۱۵ جلدی
۱۵ د سمبر ۳۶) .
په ۱۳۱۵ ش کال په افغانستان
کی ۹۲ مکتبونه، چی ۹۲۷۵ تنه
شاگردان او ۳۰۹ تنه معلمان ئی
لرل .
د ۱۳۱۵ ش کال مالی واورات
۱۶۱ ملیونه مصارف هم ۱۶۱
ملیونه افغانی و .

۱۳۱۵ ش
۱۹۳۶ م ۱۳۵۵ ق
د امریکا سره د مؤدت معاهده
(۲۶ مارچ ۵ حمل ۱۵) .
د شوروی اتحاد سره عدم تعرض
و تجارتی تړون (مارچ ۱۲ حمل ۱۵)
د شوروی نوی سفیر کویر سسکی
اگریمان صادر سو (۱۵ حمل ۱۵ ش
اپریل ۳۶) .
د افغانی ۱۶ ورزش کارانو شمول
د برلن په اولمپیک ټولنه کی (۱۶ حمل
۱۵ - اپریل) .
شرکت سهامی ملی په بانک ملی
تبدیل سو (۲ حمل مارچ) .
دملکی او عسکری مأمورینو په
معاش کی زیاتوب (دوشنبه ۱۷ حمل
۱۵ - مارچ) .
د پل خمی د نساجی شرکت
تاسیس سو (۱۶ ثور ۱۵ می)
په کابل کی د بنخو سناتو ریم
افتتاح سو (۲۵ جوزا ۱۵ - جون
۳۶) .
د دوا خانو اصولنامه خپره سوه
(۱۵ ثور ۱۵) .
په قندهار کی دوهیو او بدلو
کارخانه افتتاح سوه (۲۸ جوزا،
۱۵ - جون ۳۶) .
په افغانستان کی لومړی قرآن شریف
چاپ سو . (۱۰ سنبله ۱۵ -
ستمبر ۳۶) .
د کابل پو هنتون د طب دپو هنخی
تهذاب په علی آباد کی کښیښول سو
(۲۴ سنبله ۱۵ - ستمبر ۳۶)
دهلمند د اوبو په باب کی دافغان

محمد انورخان نایب سالار د حرب
د وزارت معاون سو . (اسد ۱۴ -
اگست ۳۵) .
د قندهار ادبی انجمن کتابل ټه
نقل کی سو، (اسد ۱۴ - اگست ۳۵)
د قندهار دنوی بنار ودانی جوړی سوی
(سنبله ۱۴ ستمبر ۳۵) .
انگریزانو ته دمو مندو قبیلو
ولاړیدل . (ستمبر ۳۵ میزان ۱۴) .
له گمرک څخه د دیپلو ماسی
مالونو او بگاژونو د معافی اصولنامه
(۱۲ میزان ۱۴) .
د انگلیسی لښکرو پر غومندوباندی
حملی وکړی، اود افغانستان اخبار
و خپل تشویش وښو، که انگلیسی
لښکر ځانونه د پیررنه برید ته را
رسوی دابه د افغانستان لپاره **خطرو**
ته به سرحدی قبیلو کی به عام **غلو**
پورته سی (میزان ۱۴ - ستمبر ۳۵)
د ایران خارجه وزیر کاظمی دهنه
او قندهار له خوا کابل ته د سیاسی
مذاکراتو لپاره په دو ستانه سفر
ردغلی (۱۶ عقرب ۱۴ ، نومبر ۳۵)
دبی وزلو دروزنی اصولنامه، اود
عمومی گټو لپاره د استملک اصولنامه
خپره سوه (۸ عقرب ۱۴) .
کاغذی نوټونه د مالیی د وزارت
له خوا خپاره سوه او اصولنامه یی
هم خپره سوه (قوس ۱۴ د سمبر ۳۵)
د جاپان سفارت په کابل کی جوړ
سو (نومبر ۲۵ قوس ۱۴) .
پرو فیسور غلام محمد خان مشهور
نقاش په کابل کی و فات سو

اواقتصادي تړون تر لسو نورو کلو
پوری په انقاره کې تجدید سو
(۱۰ جدی ۱۶) .

۱۹۳۸ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۷ ق
د کابل پوهنتون د طب د
پوهنځي لومړی ډله محصلان راووتل
(۱۵ جدی ۱۶ ش ۵ جنوري ۳۸) .

دمعارفو وزارت د پښتو درسي
کتابونو په تالیف شرو وکړه (۲۰
جدی ۱۶ ش ۱۰ جنوري ۳۸ م) .
د کابل په ارگ کې کتابخانه
تاسیس سوه (۲ دلو ۱۶ ش ۲۱
جنوري ۳۸ م) .

د چک وردگ د بریښنا کار
خانه جوړه سوه (۱۹ دلو ۱۶
فروري ۳۸) .

محمد گل خان مومند د پښتو
قاموس په کابل کې چاپ کړ
(۱۳۱۶ ش) .

د ۱۳۱۶ ش کال دولتي عایدات
۲۲۰ ملیونه اومصارف هم دغونډه و.
د لوفت هڅو طیارو هفتگی
الوتنی د کابل او برلن تر منځ
شرو سوی (۱۳۱۶) .

په ۱۳۱۶ کال په افغانستان کې
۱۵۰ مکتبونه و ، چی شاگردان ئی
۱۷۵۲۶ تنه او معلمان یی ۵۸۴
تنه وو .

۱۶ ش ۱۴ ستمبر ۳۷ م) .
د افغانستان او برازیل د مؤدت
معاهده په پاریس کې امضا سوه .
(۱۸ عقرب ۱۶) .

د هند د تجارتي وکالت اداره
په کابل کې جوړه سوه (۱۵ عقرب
۱۶ ش ۸ نو مبر ۳۷ م) .

عبدالمشکور خان پخوانی قاضی
القضات په قندهار کې وفات سو
(۲۰ عقرب ۱۶ ش ۱۳ نومبر
۳۷ م) .

د ابن سینا د ۹۰۰ کال تلینه په
کابل کې وسوه (۲۰ عقرب ۱۶ ش
۱۳ نومبر ۳۷ م) .

د ترنگزو حاجی صاحب په آزاد
سرحد کې وفات سو (قوس ۱۶ ش
نومبر ۳۷ م) .

د بی سیم تلگراف دستگاه په
میمنه کې و درول سوه (۱ قوس
۱۶ ش ۲۳ نومبر ۳۷) .

په کابل کې شرکت اوراق افتتاح
سو (جدی ۱۶ د سمبر ۳۷) .

په کابل کې د میوی شرکت
افتتاح سو (جدی ۱۶ ش د سمبر
۳۷) .

د کونستنتین الکزندرویچ د
شوروی لوی سفیر اگریمان صادر
سو (۵ جدی ۱۶ د سمبر ۳۷) .
د افغانستان او ترکیی د مؤدت

کی د افغانستان مختار وزیر سردار
شاه ولیخان او عبدالصمد خان د
روما وزیر مختار او سردار
سید الله خان دشاهی فر قسسی
قومندان د افغانستان له خوا
اشتراک وکی (۱۲ مئی ۳۷ م
جوزا ۱۶) .

د افغانستان - ایران - عراق
ترکیی تر منځ د سعد آباد تړون
امضا سو (۱۷ سرطان ۱۶ ش ۷
جولائی ۳۷) .

پښتو ټولنه په کابل کې
افتتاح سوه او انجمن ادبی ورسره
گډ سو (سرطان ۱۶ جون ۳۷)
په زرغون ښار او کټه وازکی
ځنی قبایل ولاي سول ، مگر ژر
مطیع سول (سنبله ۱۶ ش اگست
۳۷) .

دالمان دنور ښار په جرگه
کې عبدالمجید خان د ماسی بانک
رئیس او محمد احسان هوایی
قومندان شرکت وکی (۸ میزان
۱۶ ش ۱ اکتوبر ۳۷ م) .

په پښتو ژبه باندي د وینا و
ټولنه د فیض محمد خان وزیر
خارج په وینا د کابل په سینما کې
افتتاح سوه (۱۰ میزان ۱۳ - اکتو بر)
شمیر احمد خان د دولت وزیر
مقرر سو (۱۷ میزان ۲۰ اکتوبر)
د شرقی اتفاق شورا په جینوا
کې د سعد آباد د تړون د مملکتوبه
گډون وسوه (۲۱ ستمبر ۳۷)
د چکوسلواکیا سره د مؤدت
معاهده لاس لیک سوه ۲۰ میزان

د کابل د ۱۳۱۵ ارتزا قی مواد:
نړۍ ۲۴۶۲ خرواره - غو پی
۳۳۰ - نری وریجی ۱۴۵۲ - پندی
وریجی ۵۹۵ - مالگه ۸۸۴ - ماش
۱۵۲ کورت ۱۰۹ خرواره - پسونه
۱۶۵۱۵۹ . وزی ۲۱۰۲۸ غویی
۱۵۶۷ .

میرزا سکندر نقاش د میرزارضا
هروی نقاش شاگرد په هرات کې
وفات سو . (۱۳۱۵ ش) .

دمصر د وزیر مختار عبدالرحمن
عزیم اگریمان صادر سو (حوت
۱۵ مارچ ۳۷) .

۱۳۱۶ ش .
(۱۹۳۷ م ۱۳۵۶ ق) .

یو ولس ترکیی منصبداران د
عسکری چارو لپاره استخدام سول
(۱۶ حمل ۱۶ ش ۲۷ مارچ ۳۷) .
سردار احمد علی خان په تهران
کې افغانی لوی سفیر او سردار
محمد نعیم خان وزیر معارف سو
(۱۷ حمل ۱۶ ش اپریل ۳۷) .

د نفتو د استخراج لپاره د
افغانستان او انلان اکسپلو ریشن
شرکت تړون ۲۳ مادی (ثور ۱۶ ش
اپریل ۳۷) .

سردار محمد نعیم وزیر معارف
د انجمن ادبی رئیس سو (۲۵
جوزا ۱۶ ش مئی ۳۷) .

د انگستان د پاد شاه د تاج
اغو ستلو په جشن کې په پاریس

۱۳۱۷ ش.

(۱۹۳۸ م ۱۳۵۷ ق)

د قره قلی انحصاری شرکت په کابل کې جوړ سو (۱۰ حمل ۱۷).
د بدخشان او بامیر لار جوړول شوه (۱۰ حمل ۱۷).
دودانیو شرکت (۱ باغک) د افغانستان او چکو سلواکیا په ګډه په کابل کې جوړ سو (۱۱ حمل) ۱۷ ش ۲ اپریل ۳۸.

د شوروی دولت د مزار او میمنی او هرات قونسل خانۍ او د افغانستان د ټاکنې او مړو قو نسلګری لغو سو (۱۲ حمل ۱۷ ش ۱۳ اپریل ۳۸).

د جاپان سره د افغانستان تجارتی تړون ورو (۱۸ حمل ۱۷ ش ۹ اپریل ۳۸).

د شوروی اخبار داتور چی د افغانی سفارت یو غړی د روس او جاپان اختلاف دودوی رد سو، او افغانستان پردی خبره د شوروی دولت ته پروتست وکړ (۲۸ حمل ۱۷ ش ۲۸ اپریل ۳۸).

د قند جوړولو او پتروولو انحصاری شرکت په کابل کې جوړ سو، (۳۱ حمل ۱۷ ش اپریل ۳۸).
علامه اقبال د لاهور مشهور شاعر او پوهاند وفات او په لاهور کې ښخ سو، دده پروفات په ټول افغانستان کې تاسف ورو. (۳ ثور ۱۷ ش ۲۲-اپریل ۳۸).

دلته بند لار د جلال آباد پر خوا جوړه سوه (۸ ثور ۱۷ ش اپریل ۳۸).
د خوشحال خان مکرمل کلیات په قندهار کې عبدالحي حبيبي چاپ او خپور کړ (۱۱۲۸ مخه (جوزا ۱۷ ش مئی ۳۸ م).

د اکاډر د قندهار دملکي او عسکري مشر ښاغلي محمد داؤد په حمایت ورو.

د افغانستان او شوروی تر منځ د دښمنو خړندو د دفاع موافقت نامه په کابل کې امضا سوه (۲۶ مئی ۳۸ جوزا ۱۳۱۷ ش).

د افغانستان هوايي قوا په خریداری سوو طیارو له ایتالیا- برتانيا څخه تقویه سول او د هوا بازی د زده کړی لپاره محصلان برتانيا- شو روی اتحاد- ایتا لیا ته واستول سوه اووسلی هم رانیولی سوی دمی ۳۸- جوزا ۱۷).

محمد علی خان قندهاری د افغانستان د شطرنج قهرمان سو (جوزا ۱۷- جون ۳۸).

په شنوارو کې د محمد افضل عبدال خیل سرکوبی (۵ سرطان ۱۷ جولای ۳۸).

سعدی شامی او محمد علی چی له هنده د اغتشاش لپاره سلیمانخیلو ته راغلي و هند ته وتښتیدل ۱۰ سرطان ۱۷ جولای ۳۸ د پښتو مستعجل دارالمعلمین په کابل کې جوړ سو. (۱۲ سرطان ۱۷ جولای ۳۸).

د کوچی یاغیانو سرکوبی (سرطان ۱۷ جولای ۳۸).
د افغانستان او ترکیی د مؤدت معاهده تجدید سوه (۲۴ جون سرطان ۱۷).
د تیلو د استخراج شرکت انلانس اکسپلوریشن د خپله قرار داده څخه د ځینو سیاسي چارو له سببه انکار وکړ او خپله عذر نامه یی وړاندی کړه (۱۴ اسد ۱۷ ش ۶ اگست ۳۸).
د افغانستان او ایران د پست موافقه نامه په کابل کې امضا سوه (۱۰-اسد ۱۷ ش ۲-اگست ۳۸).
عبدالرحیم خان دوزیر په رتبه د صادرات معاون او عبدالحسین خان د فواید عامه وزیر او عبدالمجید خان د تجارت وزیر او میرزا محمد خان د مالیی وزیر سو (۲۳ سنبله ۱۷ ش ۱۴ ستمبر ۳۸).

باقر کاظمی د ایران لوی سفیر خپله اعتماد نامه وړاندی کړه، (۲۵ سنبله ۱۷ ش ۱۶ ستمبر ۳۸).
د سیاسي علو مو یوه اکاډمی په کابل کې دوزارت معارف له خوا جوړه سوه (۱۱ میزان ۱۷).
د افغانستان خارجه وزیر دانگلیس خارجه وزیر ته د فلسطین په باب د زیرمی تلگراف ولیږه (میزان ۱۷ اکتوبر ۳۸).

د هند خارجي سکرتر سر او بری متکاف کابل ته راغی، د پراقتصادی او سرحدی اقوامو او فلسطین پر سرخپو ټی دافغانستان خارجه وزیر سره خبری و کړی (میزان ۱۷ ش اکتوبر ۳۸ ش).

غازی مصطفی کمال اتاترک په پنجنمې ۱۸ عقرب ۱۷ ش ۱۰ نومبر ۳۸ م په استانبول کې وفات سو او دده پاتا په افغانستان کې په ډیر افسوس واخیستله سوه او په جنازه کې ټی سردار شاه ولیخان اشتراک وکړ.

سر دارفیض محمد خان په ترکیه کې افغانی لوی سفیر مقرر سو (۲۴ عقرب ۱۷ ش ۱۴ نو مبر ۳۸).
علی محمد خان وزیر خارجه سو (۵ قوس ۱۷ ش).

سلطان احمد خان په مسکو کې افغانی لوی سفیر سو (۸ قوس ۱۷ ش).
محمد قاسم خان د هرات نائب الحکومه سو. (۲۵ قوس ۱۷ ش).

۱۹۳۹ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۸ ق

ښاغلي محمد داؤد د سمت مشرقی د تنظیم رئیس سو (۱۰ جدی ۱۷ ش ۱۷ جنوری ۳۹).

په قندهار کې د عبد القادر خان خټک پښتو دیوان لومړی پلا د ښاغلي محمد داؤد په حمایت د عبد الحی حبيبي په تصحیح او اهتمام د مقدمی سره خپور سو.

د اته ملیونه افغانی د صنعتی پلان لپاره منظوری سو، چی د پښی کرلو او د اودلو کار پر مخ بوزی (دلو ۱۷ ش ۱۱ فروری ۳۹).

د هانمنداو دوشینی تړون د ایران له سفیره سره په خارجه وزارت کې ترتیب سو (دلو ۱۷ فروری ۳۹).

څپه افتتاح سوه (۱۲) جنوري ۴۰
سو (۱۸) جدی .
۱۹۴۰ م ۱۳۱۸ ش ۱۳۵۹ ق
د ملي شورا د څلورمې دورې
د وکیلانو د ټاکنې له پاره اعلان
خپور سو (۱) دلو (۱۸) .
د پښتو لومړی جیبی قاموس په
قندهار کې د لعل محمد کاکړ او
عبدالحی حبیبی له خوا چاپ او خپور
سو (دلو ۱۸) م.
۱۳۱۸ ش کال دولتي وار دات
۱۶۷ ملیونه مصارف ۲۰۰ ملیونه
کسر ۳۳ ملیونه افغانی و .
په ۱۳۱۸ ش کال په افغانستان
کې ۳۱۲ مکتبونه او ۵۰ زره شاگردان
او ۱۵۰۷ تنه معلمان وو .
په دغه کال د افغانستان د قره قل
تجارت له امریکا سره شروسو، چې
گرده صاد رات ۶۰۸، ۱۷۱۱
چالره وه .
محمد عبیدالله خان افغان دهند د
پښتنو تاریخ (یادگار سلف) په
ډهلی کې چاپ کړ (۱۸ ش).
میرزا محمدجان د میرزا سعیداحمد
زوی د کابل شاعر او محاسب او
خطاط په عاشقان و عارفان کې ښځ
سو (۱۸ ش) ده دامیر شیرعلی خان
دولیعهد په تبریک کې هم یوه
قصیده ویلې وه ۱۲۹۰ ق .

غلام فاروق خان د داخله وزارت وکیل
سو (۱۸ میز ۱۸ ش ۲۳ ستمبر ۳۹)
محمد اسماعیل خان د کابل والي
سو (۱ میز ۱۸ ش)
په ۱۳۱۸ کال دغه اصول نامې خبرې
سوی :
(۱) ترمونو او ولو لاندې کیدونکو
مخکو د خرڅولو اصول نامه ۲۲ میز ۱۸
(۲) د ښاروالیو د محصور لاتیواصول نامه
۱۰ قوس
(۳) د پاسپورت اصول نامه .
عسکری قوا ښه تجهیز سول
(۳ اکتوبر ۱۹ میز ۱۸)
د پښتو لومړی مفصل گرامر په کابل
کې د محمد اعظم ایازی له قلمه پښتو
ټولنې چاپ کړ (عقرب ۱۸ ش
نومبر ۳۹ م)
آقای سهیلی د ایران لوی سفیر
په کابل کې مقرر سو، (۴ عقرب
۱۸ ش ۱۸ اکتوبر ۳۹) .
په کابل کې د سید جمال الدین
افغان د سلمي تلیني مراسم اجرا سول
(قوس ۱۸ ش ۹ دسمبر ۳۹) .
په کابل کې وزارت معادن تاسیس
او رحیم الله خان یی وزیر مقرر سو
(۱۶ قوس ۱۸ ش دسمبر ۳۹) .
د مطبوعاتو مستقل ریاست په
کابل کې جوړ او صلاح الدین
سلجوقی یی په کابینه کې مستقل
رئیس سو، (۴ جدی ۱۸ ش ۲۶
دسمبر ۳۹) .
د عسکری مکلفیت قانون نافذ سو
(۱۲ جنوري ۴۰ جدی ۱۸) .
د کابل راډیو ۲۰ کیلوواته منځنی

د تړون په مجلس کې د شمول
لپاره تهران ته ولاړ (۱۳ حمل ۱۸)
شیر محمد خان ناشر د قطغن او
بدخشان نائب الحکومه په کابل کې
وفات سو (۲۸ حمل ۱۸ ش ۱۸ اپریل
۳۹) .
د قندوز د تیلو کښلو فابریکه افتتاح
سوه چی هره ورځ پنځلس زره کیلو
کالکي کاروی (۱۰ ثور ۱۸ ش امی
۳۹)
په کابل کې د عمران شرکت جوړ
سو (۱۸ سرطان ۱۸ ش ۱۱ جولائی
۳۹ م)
د افغانستان او هالینډ د مودت معاهده
(۲۶ جولائی ۳۹ م ۲۲ اسد ۱۸)
د افغانستان او المان د تجارتي
مبادلاتو او تادیاتو تړون (۱۰ اسد
۱۸ ش ۳ اگست ۳۹) .
ملا پاینده محمدچی دهی د استاد په
نامه مشهور اود ملا نجم الدین
مرحوم خلیفه و په کابل کې وفات
سو (۲۰ اسد ۱۸ ش اگست ۳۹) .
سر دار علی شاه خان د قندهار
ملکی او عسکری مشر مقرر سو
(۹ سنبله ۱۸ ش ۲ ستمبر ۳۹)
په شاهي فرمان په دوهم عمومي جنگ
کې د افغانستان کامله بیطرفي اعلان
سوه (۱۳ سنبله ۱۸ ش ۶ ستمبر
۳۹)
سر دار محمد نعیم خان وزیر معارف
د صدارت عظمی معاون مقرر سو
(۱۳ سنبله ۱۸) .

چی وروسته ملي شورا هغه رد کړ
د سیاسي علومو اکاډمۍ د حقوقو
په فاکولته تبدیل سوه (۸ حوت
۱۷ ش ۲۴ فروری ۳۹) .
د ۱۳۱۷ ش کال دولتي وار دات
۱۷۳ ملیونه مصارف ۱۶۳ ملیو نه
سپمالس ملیونه وه .
په ۱۳۱۷ ش کال په افغانستان
کې ۲۲۸ مکتبونه و، چې ۱۸۸۷۷
شاگردان او ۸۳۳ معلمان یی لرل .
۱۳۱۸ ش
(۱۹۳۹ م ۱۳۵۹ ق)
د افغانستان لوی سفیر سردار
شاولیخان له پاریسه کابل ته راغی
(۵ حمل ۱۸ ش ۲۶ مارچ ۳۹) .
په زمیندور کې محمد افضل خان
علی زی یاغی او ونيول سو (۱ حمل
۱۸ ش ۲۱ مارچ ۳۹)
محمد نوروز خان په ایران کې افغانی
لوی سفیر او احمد علی خان په لندن
کې وزیر مختار او ذوالفقار خان په
جاپان کې وزیر مختار مقرر سول
(۱۰ حمل ۱۸ ش ۱ اپریل ۳۹)
د تجارت د وزارت نوم په ملي اقتصاد
بدل سو (۱۵ حمل ۱۸ ش ۱۵ اپریل
۳۹)
د عراق د پاچا امیر غازی دمړینې
تعزیت په کابل کې (۲۰ حمل ۱۸ ش
۲۰ اپریل ۳۹)
سر دار احمد شاه خان وزیر دربار
د ایران د دولیعهد دواډه په مراسمو
کې گټون وکړ (۲۰ حمل ۱۸)
وزیر خارجه علی محمد خان د سعدآباد

۱۳۱۹ ش

۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق

ملا محمد يوسف هراتي دقندهار
سابقه دار معلم په گرشک کي وفات
سو (حمل ۱۹ مارچ ۴۰)
دافغانستان بانک اساس نامه خپره
سوه (۵ جوزا)
دتجارت داطاقو اصول نامه خپره سوه
(۵ جوزا)

۱۳۱۹ ش کال دولتي واريات
۱۴۸ ميليونه مصارف ۱۷۲ مليو نه
کسر ۲۴ ميليونه افغاني و.
په ۱۳۱۹ ش کال په افغانستان
کي ۳۲۴ مکتبونه ۶۰ زره شاگردان
او ۱۹۹۰ تنه معلمان وو.

په دغه کال دقره قلي صا درات
۳۵۴، ۶۷۴، ۴ ډالرو ته ور سيده.
ميرزا خداداد ثاقب دمزار شريف
فارسي شاعر وفات سو (يکشنبه ۱۳
ذی الحجه ۱۳۵۹ ق).

ميرزا محمد اسحاق زرین قلم
دغوث الدين زوی دکابل خطا ط
وفات سو (۱۹ ش)

داحمد شاه ابدالي پښتو ديوان د
عبدالحی حبيبي په ترتيب اواهتمام
پښتو ټولنی چاپ کي (کابل)

۱۳۲۰ ش

(۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق)

دچک وردگ دبرينينا کار خانه
چي په ۱۳۱۶ ش کال شرو سوي
وه برينينا يي ۴۴ زره ولټه کابل ته
جاري سوه (حمل ۲۰).
دبوري اوښاد اونساجي شرکتونه
جوړسول (مئي ۴۰- جوزا ۲۰ ش).

۱۳۲۱ ش

۱۹۴۱ م ۱۳۶۱ ق

افغانستان خپله بيطرفي په دوهم
جهاني جنگ کي بيا تاييد کړه
(۲۸ جولای ۴۱ سرطان ۲۱)
افغانستان دبر تانيا او شوروي
اتحاد په غو بنسټه جر منيان او
ايتالو يان له مملکته وايستل (۱۹
اکتوبر ۴۱ ميزان ۲۱)

حاجي ولي محمد مخلص دسلطان محمد
زوی دقندهار تکړه نقاد پښتو شاعر
هلته ۶۲ کلن وفات سو (۳ دلو ۲۱)
(ولادت ئي قندهار ۱۲۵۹ ش)
شيخ محمد رضا هروي خطاط نقاش،
منجم، مورخ او شاعر په کابل کي
وفات سو. (۱۵ صفر ۶۱ ق)

دپښتانه شعراء لومړی ټوک
دعبدالحی حبيبي تاليف دپښتو
ټولنی له خوا په کابل کي چاپ سو.
په ۱۳۲۰ کال دغه اصول نامه خبري
سوي:

- (۱) دتجارت اصول نامه ۳۰ جوزا
- (۲) دتجارت دثبتي اصول نامه ۳۰ جوزا
- (۳) دتجارتی دفتر ونو اصول نامه
۸ سرطان
- (۴) ددلالی اصول نامه ۲۳ سرطان
- (۵) دافلاس او ډيوالي توب اصول نامه
۱۵ قوس.

د ۱۳۲۱ ش کال دولتي واريات
۱۰۳ ميليونه مصارف ۱۶۳ مليو نه
کسر ۶۰ ميليونه افغاني و.
په ۱۳۲۱ ش کال افغانستان
۳۴۲ مکتبونه ۷۲۲۰۳ شاگردان او
۲۵۴۸ تنه معلمان لرل.

۱۳۲۲ ش

۱۹۴۳ م ۱۳۶۲ ق

قاري عبدا لله ملك الشعراء د
حافظ قطب الدين زوی په کابل کي
۷۵ کلن مړ او ښخ سو (جمعه ۹ ثور
۲۲) ولادت ئي کابل ۱۲۸۸ ش و.
دافغانستان قونسلگری په نيويارک
کي افتتاح سوه (۱۵ مئي ۴۳ م)
د افغانستان لومړی وزير مختار
عبدالحسين عزيز خيله اعتماد نامه
دامريکا رئيس جمهور ته وړاندی کړه
(۵ جون ۴۳ جوزا ۲۲).

د ۱۳۲۲ ش کال دولتي واريات
۱۱۷ ميليونه مصارف ۱۸۰ ميليونه
کسر ۶۳ ميليونه افغاني و.

په ۱۳۲۲ کال ټول د قره قلي
صادرات ۸۳۹، ۱۸۰۱ پوسته په
۶۹۰، ۸۳، ۸ ډالره قيمت وه.

سرا وړل ستين مشهور انگليسي
مستشرق او پوهاند په کابل کي
مړ او ښخ سو (سه شنبه ۲ عقرب
۲۶ اکتوبر ۴۳)

دسعد آباد تړون تر پنځو کالو
وروسته پخپله تجديد سو (۲۸
دسمبر ۴۳ قوس ۲۲)

په ۱۳۲۲ ش افغانستان په ۳۵۳
مکتبو کي ۱۲۶، ۸۴ تنه شاگردان
او ۲۴۵۴ معلمان لرل.

دلوی احمد شاه بابا شرح حال
دمير غلام محمد غبار تاليف په کابل
کي په فارسي چاپ سو ۳۵۲ مخه.

۱۹۴۴ م ۱۳۲۲ ش

د افغانستان او چين دمودت
معاهده لاسليک سوه (۵ مارچ
حوت ۲۲)

۱۳۲۳ش

(۱۹۴۴ م ۱۳۶۴ ق)

دهرات لوی مسجد نوی تر میم
او تزئین سو.

د پښتو شاعر عبد العلي اخندزاده
خالوزی کاکي دملا عبد الخالق زوی
دملا عبدالرحمن لمسی په ۱۹۳۰ م
دخان قلات قاضی القضاة، په
۱۶ شوال ۱۳۶۴ ق د پښتین په خالوزو
کې وفات او ښخ سو (ولادت ئی
خالو زی ۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق)

میر سید عالم محمد دامیر سید
عبد الاحد زوی د بخارا پخوانی پاچا
په کابل کې ۶۴ کلن وفات او په
شهادی صا لحن کې ښخ سو
(شنبه ۵ جمادی الاولی ۱۳۶۳ ق ۹ ثور
۱۳۲۹ ق) دده جلوس په بخارا کې
۱۳۲۹ ق.

میر محمد علی آزاد د قاضی میر
محمد حسن زوی د فارسی شاعر او
منشی او مولف په کابل کې وفات
سو (پنجشنبه ۲۰ ذیحجه ۱۳۶۳ ق
۱۵ قوس ۱۳۲۹ ق) دده ولادت په بالاحصار

کې رمضان ۱۲۹۵ ق.

د سید جمال الدین افغانی تابوت
له استانبوله کابل ته را وړل سو
او په پوهنتون کې ښخ سو (یکشنبه
۱۰ جدی ۱۳۲۳)

پته خزانه د پښتو تذکره شعراء د
محمد هوتک تالیف (۱۱۴۲ ق) د
عبد الحی حبیبی په اهتمام کشف
او له کابل په چاپ او نشر سو
(۲۳ ش)

د عبد الرؤف پینوا تالیف پښتني
میر منی په کابل کې چاپ سو.

د ۱۳۲۳ ش کال دولتي واردات
۲۱۹ ملیونه مصارف ۱۶۷ ملیو نه
سپما ۵۲ ملیونه وه.

په ۱۳۲۳ ش کال د افغانستان
په ۳۴۸ مکتبو کې ۸۷،۵۳۹ تنه
شاگردان او ۲۵۲۲ تنه معلمان لرل.

د ۱۳۲۳ کال ټول دقره قلی صادرات
۱،۹۱۰،۰۱۹ پو سته په
۱۲،۷۱۱،۲۶۵ ډالره وه

۱۳۲۴ ش

(۱۹۴۵ م ۱۳۶۵ ق)

د پښتو ادبیاتو تاریخ لو مری
ټوک د عبدالحی حبیبی په قلم له
کابل چاپ سو.

دوهم ټوک ئی په ۱۳۴۲ ش کال
په کابل کې چاپ سو دی ع.

حاجی اسماعیل سیاه د اخوند
ملا عبد الاحد نوروzy هروzy زوی،
ظریف او ناقد شاعر (متخلص په
گوزک) د فارسی دیوان خاوند په
هرات کې وفات سو (۱۰ عقرب
۲۴ ش ۲۶ ذی قعدة ۱۳۶۴ ق)

د ده ولادت په کرخ کې ۱۲۷۲ ق و.
غلام جیلانی اعظمی د خوشدل خان
پو پلزی زوی شاعر او لیکوال په
کابل کې مړ سو (سه شنبه ۲۶ قوس
۲۴ ق ش ۱۳ محرم ۱۳۶۵ ق) د ده
ولادت : ۱۳۱۶ ق.

د ادبیاتو فاکولته د معارفو د
وزارت له خوا جوړه سو او لومړی
رئیس یی عبد الحی حبیبی وټاکل
سو.

د ۱۳۲۴ ش کال دولتي واردات
۲۲۶ ملیونه مصارف ۲۲۹ ملیو نه
اودری ملیونه افغانی کسر دی .

په ۱۳۲۴ ش کال افغانستان په
۳۴۶ مکتبو کې ۹۳،۲۷۹ تنه شاگردان
او ۲۵۴۶ معلمان لرل.

په دغه کال ټول دقره قلی صادرات

۳،۴۰۶،۳۷۵ پو سته په

۲۷،۰۲۱،۱۳۴ ډالره وه.

په ټول افغانستان کې ۷۶۶۶
حقوقی او ۶۱۱۳ جزائی دعاوی په
محکمو کې فیصله سوې وې.

په ۱۳۲۴ کال دغه اصلو لئا می
نشر سوې :

(۱) د خارجی اتباعو د مسا فر ت او
هستو گنی اصلو لئا مه ۱۷ دلو
(۲) دملکی مامورینو او متقاعدینو
اصلو لئا مه ۱۴ قوس

(۳) د ابتدایی او مرفعی او تمیزد
دعوا گانو د میعاد ټاکنه ۲۷ سنبله
(۴) دملی صنعتی مؤسسو دکار او
کارگرانو اصلو لئا مه ۲۴ جدی.

۱۳۲۵ ش

(۱۹۴۶ م ۱۳۶۷ ق)

دافغانستان او شوروی اتحاد
سرحدی موافقت نامه د سر دار
سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر

او مولوتف وزیر خارجه له خوا په
مسکو کې (۵ ماری او یو پروتوکول
امضاء سو (۱۳ جون ۴۶ جوزا
۲۵)

سر دار محمد هاشم خان صدراعظم
دناروغی په سبب استعفاء وکړه او
پرځای ئی سپه سالار شاه محمود خان

د کابل نفوس: چې د پوري کويون
يی اخیستی دی (۱۰۶،۱۹۱) تنه .
د خارجي توکو واردات :
۰۲۸ ، ۰۹۴۸ ، ۰۹۱ متره .
د امریکا اوږه : ۴۱۲ ، ۲۶۵ سیره
د خارجي پورې : ۸۸۴ ، ۲۷۰ سیره
د روغتونوته : ۱۹۲ ، ۳۷۱ تنورجوع
کړیده
د کابل ښار د کانونه :
د پوډی هوټلو نه ۳۵ - سماوار چی
۱۵۱ - کلچه پزی ۴۴ - وریجی والا
۵۰ - کبابی ۳۵ - سابه والا ۳۵
بالوده والا ۵۹ - میوه والا ۵۳ -
بقال ۴۰۸ - ډوډی والا ۱۰۴ - بنیه
گر ۱۶۵ - قناد ۱۵۱ - عطار
۱۷۵ - زرگر ۱۷۷ - درملتو نونه ۱۰

معادن : د تالقان مالګه ۱،۱۳۲،۸۶۴
سیره - د اندخوی مالګه ۱،۲۰۹،۶۷۲
سیره - د هرات دغو ریان مالګه
۸۴۶،۲۹۴ سیره - د تاشقرغان مالګه
۱۱۳،۲۸۱ سیره - د قندهار مالګه
۱۲۰،۰۰۰ سیره - دغو ر بند مالګه
۴۴۰۰ سیره مساوی ټوله ۳،۴۲۶،۵۱۱
سیره - د پیرین سکاره (۱۷۶۸۸)
سیره .
د حکو متو ادارې : نائب الحکو مگی
۷ اعلی حکام ۳ لوی حاکمان ۲۲
لومړنی درجه حاکمان ۲۰ دوهمه
درجه ۳۳ - دریمه درجه ۳۸ - خطر مه
درجه ۴۱ - علاقه داری ۱۴۲ - ټوله
۳۰۶ .
قضا : په ټوله افغانستان کی ۲۴۷۵
حقوقی او ۱۸۷۲ جزایي
فیصلی سوی وی .

د ۱۳۲۵ ش کال گرده دولتی
عایدات ۳۳۸ ملیونه مصارف ۳۴۴
ملیونه اوکسر ۶ ملیونه افغانی وی .
په ۱۳۲۵ کال د افغانستان ځینی
احصائیي :
پوښتنه خانی : ۲۳۶ پیاده رو ۴۲
موټر رو .
محکمې :
۱ تمیز + ۱۰ مرافعی + ۱۶۱
ابتدائی = گرده ۱۷۲ .
مالی د وایر : ۷ مستوفیه + ۳
سر بنسټه داری + ۱۶۶ کنترول
اداری = گرانه ۱۸۴ .
پښتو ملکي کور سونه : گرده
۴۴۶ ، معلمان ئی ۲۰۹ - زده کوونکی
۱۳۳۸۰ .
نشر الصوت : د یو پروډ کاسټنگ
ناشر الصوت ۱۳ - تر احصائیي لاندی
شخصی راډیو گانی ۳۶۲۰ .
د نځی کار خانو محصول :
۷۲۴،۶۹۳ ، ۱۰ متره ټوکر او ۲۸۰۲۱
کلچي صابون .
د کابل نقلیات : ۳۸۷۵ بایسکله
۸۶۲ تیز رفتار موټرونه ، ۱۳۲۱ لاری
۷۵۱ گاډی ، ټوله د کراچیو او موټر
سایکل سره = ۶۸۲۵ .
د کابل حیوانات : ۷۶۷ ، ۳،۸۸۰
د زراعت دائری : ولایات ۹ + امتحانی
قوریه ۲ + سیروم سازی ۱ + د
خارویو روزنه ۱ + د کرنی ازمویښت
ځایونه ۴ = ټول ۱۷ .
د کابل ودانې : کورونه ۹۵۰۰
سرایونه ۱۱۲ - دکانونه ۵۴۶۲ -
حمامونه ۲۷ - یخدان ۱۵
داوبو نلونه ۱۵۲ کیلو متره -
مسجدونه ۲۰۰ .

صدراعظم سو (۹ مئی ۴۶ جون ۲۵)
د ایران سره هزایی موافقه وسوه
(۲۶ میزان ۲۵)
په ملل متحد کی د افغانستان لومړی
نماینده عبد الحسین خان شامل سو
(۱۹ نومبر ۴۶ عقرب ۲۵)
د ملل متحد عامی غونډی د افغانستان
گپون په هغه موسسه کی ومانه
(۹ نومبر ۴۶ عقرب ۲۵)
عبد الرحیم خان د عامو گټو وزیر
د حکومت د مخالفت په تور ونيول سو
(۲۹ جنوری ۴۶ جدي ۲۵)
د کابل پوهنتون د طب او حقوقو او
د بیاتو دفا کولتو په شمول جوړ سو
(۲۵ ش)
په ۱۳۲۵ کال دغه اصول لنامی
خپری سوی .
۱ - د عایداتو د مالیاتو اصول لنامی
۲ - د حکومت د اداری چارو د
عمومی تفتیش اصول دنامه ۱۰ نور .
۳ - د ملکي مامورینو د محاکمې او د
محکمو د تشکیل اصول ۷ جوزا .
په ۱۳۲۵ کال ټوله د افغانستان
ساتلی طلاوی د نیویا رک په فدرال
بانک کی (۹۳۷،۷۶۷) او نسه طلا
په (۷۶۳، ۲۳۵، ۴۳۵) افغانی قیمت
وه اوهم (۱۸۶۹۴۵) مسکو کی
طلاوی په (۵۱۸۰۶۵۰) گرمه وزن
او (۵۱۲۵۶۷۳۵) افغانی قیمت
موجودی وی .
په ۱۳۲۵ کال ټول د قره قللی
صادرات ۱،۵۹۸،۲۸۹ پوسټه په
۴۲۲ ، ۱۹۸ ، ۲۱ ډالره وه .
په ۱۳۲۵ کال افغانستان په
۳۲۹ مکتبو کی ۳۴۴ ، ۹۳ شاگردان
او ۲۶۷۷ تنه معلمان درلودل .

۱۳۲۶ ش .

(١٩٤٧م ١٣٦٨ ق)

د افغانستان او شوروی دراديو
تلگرافى معاهده ۱۶ مادی په کابل
کې امضاء سوه (۱۳) اپریل ۴۷
حمل (۲۶) .

د افغانستان و فـد تا شکند
ته ورسیدی چی د شوروی مملکت
سره سرحدونه و ټاکي (۲۴ اپریل
۱۹۷۴م نور ۲۶).

ځکه چې د هندوستان ویش ومنل
سو، نو افغانستان برتانیا اود هند
حکومت ته ولیکل، چې د افغانستان
له سر حداتو تر ابا سینه پورې خلک
پښتانه دی او ښایي چې دوی پخپله
دافیسله وکړي، چې آزاد پاتېږي،
که له افغانستان یا هندیا پا کستا نه
سره ګډه پږي (۱۲ جون ۴۷ جواز ۲۶۱).
برتانیا افغانستان ته جواب ورکي
چې د ۱۹۲۱ کال په تړون کې

سرحدونه منل سوی دی، نو ځکه
هندو ستانیا نو ته قدرت دانتقال
په وخت کی باید افغانستان په
شمال غربی سرحد کی هیڅ ډول
مداخله و نه کړی (۳ جولای ۴۷
سرطان ۲۶) .

افغانستان د پښتو نستان د خلکو
د حقوقو مطالبه بیا برتانیاته
وکړه (۱۰ جولای ۴۷ سرطان ۲۶).
سردار شاه محمود خان صدراعظم
لندن ته ولاړ (۲۶ جولای ۴۷ م
اسد ۲۶).

سرदार شاہ محمود خان نیویارک
 ۳ - اگست ۴۷ م
 (۲۶) .

ایران په سیستان کی دهلند د
وېو دېزو والی شکوه وکړه (۱۸ ستمبر
۴۱م سنبله ۲۶).

افغانستان د پښتنو په طرفدارۍ
پاکستان د شام لیدو پر خلاف د ملل متحد
فونډه کی رای ورکړه . (۳۰ ستمبر
۴۷ میزان ۲۶) .

د افغانستان او سوېلېن د مودت
معاهده (۲۲-اکتوبر ۲۸۴۷ میزان
(۲۶).

نجيب الله خان د افغانستان نماينده
د پښتونستان د خلكو د حقوقو د اكره
د پاکستان د مشرانو سره وكړه
(نومبر ۴۷ عقرب ۲۶) .

د صافو او نورستانيانو د جنگ
په بندو نه کې د عسکر و مډا خله
(۲۹ نومبر قوس ۲۶) .

١٩٤٨ م ١٣٢٦ ش ١٣٦٩ ق

عبد الحسين عزيز د افغانستان
نماینده په کشمیر کانفرانس کې
وغوښته چې د قبایلي سیمو پروسه
باندې د افغانستان سره مشوره
رسی (۲۲ جنوري ۴۸ دلو ۲۶).
په ۱۳۲۶ کال دغه اصولنا می
خبري سوی .

- ۱- دترافیک اصولنامه ۱۷ سنبله.
- ۲- دښاروالیو اصولنامه ۱۰ سنبله.
- ۳- دعسکری جزا اصولنامه ۳ میزان.
- ۴- دعسکری محاکماتو اصولنامه

۱۳ میزان .

د ۱۳۲۶ ش کال دولتي واردات
۲۸۱ ميليونه او مصارف ۲۸۳ ميليونه
کسر دوه ميليونه افغاني و .

په ۱۳۲۶ ش کال افغانستان په
۳۳۸ مکتبو کی ۹۸،۶۳۱ شاگردان
او ۲۷۴۷ معلمان لرل .

په دغه کال ټول دقرقلی صادرات
۱۶،۲۵۰،۹۹۷ پوښته په ۲،۴۱۶،۲۰۸
ډالره وه .

د کابل صحی ادارې: سناتوریم ۲

دکوچنو روغتون ۱- دبنځو روغتون ۱
دبنديانو روغتون ۱- گرزښه روغتون ۲
عمومي روغتون نونه ۳- گرده ۲۱
شفافخاني: قندهار ۵- مزار ۶
عرات ۷ قطغن ۸ مشرقي ۵ ميمنه ۳
فراه ۲ بدخشان ۱ = گرده ۷
دکابل ښار ۲۱ مساوي گر ده ۶۷

۱۳۲۷ ش

١٩٤٨ م ١٣٦٩ ق

سردار محمد نعیم خان په تازو نوي
کي د افغانستان لوی سفير مقرر سو:
(۱ اپريل ۴۸ حمل ۴۷ حمل ۲۷)
شاه عبدالله بدخشي د بدخشان
د جرم د مير محمد
سيد خان زوی اچی لیسکوال او
محقق سپری و په کابل کی په ۲۶
حمل ۱۳۲۷ ش وفات سو (ولادت
ئی په جرم بدخشان کی ۱۳۳۰ ق)
محمد يحيی نادم میمنه وال د
دیوان خواند شاعر په میمنه کی
۷۹ کلن وفات سو (سه شنبه ۷
ثور ۲۷) .

سر گیلپس سکوانڈر پہ کابل کی افغانی وی .

دیر تانیا سفیر سو (۲۳ اپریل
۴۸ ثور ۲۷) .

سردار فیض محمد خان پہ
بر تانیا کی د افغانستان لوی سفیر
اسو (۶ می ۴۸ ثور ۲۷).

د امریکا وزارت مختاری په کابل
کې په لوی سفارت بډله سوه او
لو مړی لوی سفیر ای-پالمیر
خیله اعتماد نامه وړاندې کړه (۵
جون ۴۸ حوزا ۲۷) .

افغانستان په راپړو او مطبوعاتو
کې د پښتونستان تحريک شروع
کړی او پاکستان خان عبدالغفار خان
بڼدی کې (۱۶ جون ۴۸ جوړا ۲۷)
د افغان او شوروي اتحاد گډ
کمیسیون د سرحداتو ټاکنه بشپړه
کړه او موافقت نامه یې امضا سوه
(۲۹ ستمبر ۴۸ سنبله ۲۷) .

کسر شپږ ملیونه افغانی و .
د ۱۳۲۷ ش کال دولتی واردت
۳۱۱ ملیونه مصارف ۳۱۷ ملیو نه
په ۱۳۲۷ ش کال په ۳۲۵
مکتبو کی ۶۶۰ ، ۹۸ شاگردان او
۲۷۵۸ معلمان وو .

به دغه کال گرده د قرقلی
صادرات ۸۶۶ ، ۳۶۵ ، ۱ پوسته به
۲۲،۶۰۵،۷۲۱ ډالره وه.

په دغه کال د مالګې واردات
مالیه وزارت ته (۳۵۷، ۴۲۲ ، ۱)
اود ډېر ښو سګرو (۱۹۵ ، ۵۶۱)

په دغه کال کې د کابل د سینما گانو عایدات (۲۶۹ ، ۴۸۷ ، ۱) افغانی وی .

په دغه کال افغانستان له خارجه ۱۴۱،۳۵۱ پوری پوره ۵۴۵-۱۹۸۰ سیرره په (۳۹۶ ، ۴۶۵ ، ۴۱) افغانی را نیولی وه . او داخلي د بغلان پوره له ... ، ۳۲ ټینو لېږو څخه ۴۲،۶۸۳ پوړی ۵۴۷،۲۲۵ سیره سوی وه . دراپو اوصو لڼامه خپره سوره (۵۵ اسد) داحمد تو کلي کتاب (روابط سیاسی ایران و افغانستان) له تهرانه چاپ سو (۲۷ ش)

۱۳۲۸ ش

(۱۹۴۹ م ۱۳۷۰ ق)

خارجه وزارت وویل چی دپاکستاني گورنر جنرال داخبره چی قبایلي سیمي دپاکستان نه جلا کیدونکي برخی دی د جناح ۱۹۴۸ م له وینا سره مخا لڼه ده (۲۴ مارچ ۴۹ م ۴ حمل ۲۸) .

د افغانستان شارژ دافره کراچی کې د وزیرستان پر بمباری باندي دپاکستان حکومت ته غاوو کی (۲ اپریل ۴۹ حمل ۲۸) .

لويس ډر يفيوس په کابل کې دامريکا لوی سفیر سو (۲۰ اپریل ۴۹ ثور ۲۸) .

افغانستان پر سرحداتو باندي د پاکستان خواته دگاپيو تکراتگ عقيدکي (۴ جون) .

اکستاني طبارو پرمغلکي بمباری

وکړه او ۳۲ تنه افغانان يي مړه کړل اود افغانستان حکومت پردي واقعه سخت احتجاج وکي (۱۲ جون ۴۹ جوزا ۲۸) .

افريي گاردنر په کابل کې د برتانيا لوی سفیر سو (۲۰ جون ۴۹ جوزا ۲۸) .

فيض محمد خان دافغانستان لوی سفیر په لندن کې وويل، چی افغانستان به دپاکستان سره دخپلي شخړي د فيصلي لپاره د برتانيا کو مک وغواړي، مگر پاکستان وويل: چی په سرحدی صوبه کې دمخه د خلکو رايه اخيستله سويده ، اود داکار دپاکستان په داخلي چاروکی مداخله ده (جوزا ۲۸) .

د شورای ملی اومه دوره چی آزاده شور او بلله سوم افتتاح سوه (۳۰ جون ۴۹ سر طان ۲۸) . دپاکستان خارجي وزير وويل : چی پاکستان به دافغانستان سره د اقتصادي همکاري خبری وکي، خود قبایلي سیمو مسئله به ردکي. (۱۱ جو لایي ۴۹ سر طان ۲۸) .

د افغانستان ملی شورا ډيورنډ لاین ردکي، اود پښتو نستان د خلکو جهادي دآزادی لپاره تاييدکي . (۲۶ جولای ۴۹ م اسد ۲۸) .

مولوی سيف الرحمن الکوزی د افغانستان قاضي عسکر ۱۱۰ کلن دپېښور دچار سدی په دوايه او مهتره کلی کې وفات او ښخ سو . (شنبه ۷ جمادی الاولی ۶۹ ق ۱۳۲۸ ش) .

د سوات والي میانگل عبدالودود

خپل زوی عبدالحق جهان زیب خپل جا نشين کي، اود ریاست حکمراني ور وسپارله سوه (۱۲ دسمبر ۴۹ قوس ۲۸) .

۱۹۵۰ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۷۱ ق

د افغانستان او هند دروغی او مؤدت معاهده وسوه (۴ جنوری ۵۰ م ۱۴ جدی ۲۸)

افغانستان دچين دخلکو حکومت په رسميت وپيژاند (۱۳ جنوری ۵۰ جدی ۲۸)

سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر خپله اعتماد نامه په مسکو کې د شوروی اتحاد مشر ته وپاندي کړه (۲۶ جنوری ۵۰ دلو ۲۸)

دافغانستان پاد شاه په رسمي میلستيا مصر ته ولاړ (۸ مارچ ۵۰ حوت ۲۸)

۱۹۴۹ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۶۹ ق

دمنهاج سراج جوز جاني طبقات ناصري کامله نسخه دعبه الحی حبيبي په تعليق او تحشيه په لاهور او کوته کې سنگي چاپ سوه .

دوهمه طبع ئي له کابل دوه ټوکه او مکمله ۱۹۶۳ ر ۱۹۶۴ م

د ۱۳۲۸ ش کال دولتي واد دات ۳۲۹ ملیونه مصارف ۳۳۶ ملیونه او کسر اوه ملیونه افغانی و .

په ۱۳۲۸ ش کال په ۳۲۸ مکتبو کې ۹۵،۹۸۲ زده کوونکي او ۲۸۳۳ ښوونکي وو .

په دغه کال گرده دقره قلی صا درات ۱،۶۵۶،۶۱۶ پو سته په ۱۰،۴۳۷،۲۳۷ ډالره وه .

په دغه کال ماليه وزارت ته دمالکي عایدات (۲،۰۲۷،۹۲۰) اود ډبرينو

سکرو (۱،۱۶۰،۹۸۷) افغانی او د کابل د سینما گانو عایدات (۱،۶۵۵،۸۸۷) افغانی اود دولتي

علا کو عایدات (۱،۶۵۴،۳۸۹) افغانی اود گمرک محصول

(۱۳۵،۹۲۲،۸۸۵) افغانی وی . او افغانستان ته گرده (۲،۹۶۵،۹۰۷)

گیلنه پتروول را وړل سوی وو .

دافغانستان بانک دارا ئي :

طلا ۵۱۲،۵۸۴،۹۵۵

نقره ۶۴،۵۶۸،۲۸۵

خارجي اسعار ۱۴۱،۷۸۳،۷۲۱

در لتي نوټ ۱۷۵،۹۳۷،۱۳۵

مسکو ک ۱،۳۸۶،۹۷۳

بانکي نوټ ۸۵،۳۹۶،۷۲۵

گرده (۶۵۷،۶۹۴ ، ۹۸۱) افغانی .

دافغانستان بودجه :

دمخکي او خاروو ماليه ۱۱۴ ملیونه د گمرک محصول ۱۵۰ زر

پر عایداتو مالیات ۳۵ زر

دبانکو گټي ۱۵ ملیونه

دو لتي انحصا رات ۱۶ زر

کا نونه او متفرقات ۶۰ زر

گرده عایدات ۳۹۰ زر

مصارف هم دغونی دی .

دافغانستان ډبرينېنا دپیداينېست اندازه :

لورپتيا ۵۰ متره - اوږد والی
۵۳۰ متره - پسرور ۱۰ متره - ظرفيت
یومليون جريب مکعب - د ډم نس
۳۰۰، ۲۵ جريب - ډم داوبو اوږد
والی ۱۸ کيلو متره - پسروری اوسط
۲ کيلو متره - مخکښه تر اوبو لاندی
۴۸۰،۰۰۰ جريبه - دبريښنا قوه
۶۴۰۰ کيلواټه .
د یونسف سره دسلو زرو ډالرو
د امداد قرارداد د کوچنيانو دمړینی
د اوبو لپاره (۱۱ جولای ۵۰
سرطان ۲۹) .
د افغانستان او اتحاد شوروی د
خلورو کالو تجارتي قرارداد (۱۸
جولای ۵۰ سرطان ۲۹) .
د افغانستان اوشرق اردن د مودت
معاهده (۲ ستمبر ۵۰ م ۱۰ سنبله
۲۹ ش) .
د افغانستان او لبنان د مودت
معاهده (۶ ستمبر ۵۰ م ۱۴ سنبله
۲۹ ش) ..
د افغانستان او سوریه د مودت
معاهده (۱۲ اکتوبر ۵۰ م ۱۹ میزان
۲۹ ش) .
د سردار شاه محمود خان نوی
کابینه داسی اعلان سوه : (۱۴ اکتوبر
۵۰ میزان ۲۹) .
ښاغلی محمد داؤد دحرب وزیر
عنی محمد خارجه وزیر -
عبدالاحد داخله وزیر - محمد نوروز
مالیه وزیر - میر سید قاسم عدلیه
وزیر - عبدالمجید معارفو وزیر -
میر محمدحیدر دملی اقتصاد وزیر

نفوس ۱۲ ملیو نه تخمین سوی
دی .
په ۱۳۲۸ کال دغه اصو لنه می
خبری سوی :
۱- د نکاح اوسنتی اوواده اصولنا مه
۸ حمل .
۲- د پاتا مراسم ۲۸ حمل .
۳- د صنایعو دتشویق اصولنامه
۳۰ حمل .
۱۳۲۹ ش
(۱۹۵۰ م ۱۳۷۱ ق)
د افغانستان پادشاه په رسمی
میلستیا ایران ته ولاړ (۲۷ مارچ
۷ حمل ۲۹) .
د افغانستان حکومت وغوښتل
چی د پاکستان د لوی سفارت غړی دی
ددی ځای قوانین نه مانوی (۲۶ مارچ
۶۵۰ حمل ۲۹) .
د افغانستان او شوروی د اجناسو
د مبادلی موافقت نامه ۱۴ مادی
امضاء سوه (۱۷ جولای ۵۰
سرطان ۲۹) .
د متحدو ملتو د تخنیکي امداد ډله
کابل ته راغله چی په انکشافی پلانو
کی مشوره ورکی (۲۲ جون ۵۰
سرطان ۲۹) .
جون ۱۹۵۰ - اپریل ۱۹۵۲ م
جوزا ۱۳۲۹ - ۱۳۳۱ ش دقندهار
په شمال شرقی ۴۰ کيلو متری
دهله کی دارغند او پر رود یو ډم
جوړ سو:

مربع میل څخه فقط پنځمه برخه آبی
یاللمی کرل کیږی چه له هغه څخه
۱۹۱،۰۰۰ ټونه غنم ۱۲۸،۰۰۰
ور بشی ۳۴۷،۰۰۰ جو اړ ۲۵،۰۰۰
پنبه ۳۵،۰۰۰ قندی لبلبو ۲۵،۰۰۰
ور یچی - ۱۸۹،۵۰۰ حبوبات -
۱۰۰،۰۰۰ ټونه میوی اخیسته کیږی .
دافغانستان واردات لکه کالی ،
بور، چای، دواوی، دځا نیات،
ماشینونه ، موټرونه ، دبريښناسامان
د ودانی لوازم، لوښی، فلزات اونور
تر ۳۰ زره ټونه .
خلور ملیونه گیلنه تیل .
ټول: ۵۰۰ تر ۶۰۰ ملیونه افغانی
دکانی او مصنوعي مالگی پیدا یښت
۱۵ زره ټونه په لس ملیونه افغانی،
کانی سکاره لس زره ټونه په لس
ملیونه افغانی .
د افغانستان بانک سرمایه ۱،۱۸۲
ملیونه .
د کاغذی نوټ خپرونه ۸۴۵
د نیویارک په ریز رو بانک کی
بشتونه (۷۶۷، ۹۳۷) اونس طلا .
د کابل په خزانه کی (۶۵۰، ۵،۱۸۰
گرامه)
بی سکی طلا او (۹۴۵، ۱۸۶)
د مسکو که طلا .
او (۵۶۷،۰۰۰، ۶۴) مسکو ک
نقره .
دریز رو بانک د طلا قیمت :
(۷۳۵، ۵۶۴، ۵۱۲) افغانی
(د افغانستان بانک رسمی راپورټ
۱۳۲۸ ش) .
په ۱۳۲۸ ش کال د افغانستان

د جبل سراج اوبه ۱۰۰۰ کليواټه
دچک وردگ اوبه ۳۳۰۰ زر
دقندهار اوبه ۳۳۰ زر
د هرات اوبه ۹۰ زر
دیزلی ۱۵۰ کليواټه
د پغمان ۵۰ زر
دپل خمری ۴۸۰۰ زر
د سروبی ۲۴،۰۰۰ زر
ټوله تخمیني دبريښنا قوه (۳۴)
زره کيلواټه .
دافغانستان صادرات خارج ته:
وجه مپوه ۴۰ زره ټونه
قیمت ۱۲۵ ملیونه افغانی
لنده میوه ۱۵ زره ټونه
قیمت ۴۵ ملیو نه افغانی
عقاقیر او لرگی ۱۵ زره ټونه
قیمت ۴۰ ملیو نه افغانی
پنبه ۱۲ زره ټونه
قیمت ۱۲ ملیو نه افغانی .
قره قلی اونور پوستونه ۲ ملیونه
قیمت ۲۵۰ ملیو نه افغانی .
وړی ۸ زره ټونه
قیمت ۴۰ ملیو نه افغانی .
غالی ۶۰ زره متر مربع
قیمت ۷ ملیو نه افغانی .
نور مواد ، کولمی ، کمبلی،
پوستین ، خرمن ۵ ملیونه افغانی .
اودلی شیان شل ملیو نه افغانی .
گرمه صادرات : یولک ټونه او
تخمینی قیمت یی ۵۵۰ ملیونه افغانی
دافغانستان دمخکی له ۳۰۰،۰۰۰

غلام فاروق صبحيه وزير - محمد اکرم
د فوايد عامه وزير - محمد نعيم دکانو
وزير .

له افغانستان نه يهود اسرائيل
نه لاپل (اکتوبر ۵ میزان ۲۹).

افغانستان د پاکستان د اتور ردکی
چی په ۳۰ ستمبر ددی خای قبایلی
یا عسکری خلک تر سرحداتو تیر
سويدي (۲۴ اکتوبر ۵۰ عقرب ۲۹).
له اوومندارو څخه چی دهرات په
مصلاکي پاته وی یوه ونړیده .
(چهار شنبه ۱۸ دلو ۲۹) .

۱۹۵۱ م ۱۳۲۹ ش ۱۳۷۲ ق .
د امریکا د متحده ایالاتو سره
د څښکي مرستې قرارداد (۹ فروری
۵۱ حوت ۲۹) .

جارج میریل د امریکا لوی سفیر
کابل ته وټاکل سو (۱۹ مارچ ۵۱ م
۲۸ حوت ۲۹) .

د ۱۳۲۹ ش کال دولتي واردات
۳۹۷ ملیونه مصارف هم دغونې و .
په ۱۳۲۹ ش کال په ۳۳۴
ښوونځي کی ۷۸۸، ۹۹ زده کوونکي
او ۳۰۰۷ ښوونکي وو .

په دغه کال کی گرده مالیات
برعایدات ۲۴۹ ملیونه وه . دمخکو

۱۹۵۱ م ۱۳۷۲ ق

سردار شاه محمود خان صدر اعظم
امریکا ته په رسمي میلمستیا ولاړ
(۲۵ اپریل ۵۱ ثور ۳۰) .

د ملل متحده کومک د شمال دفتو
د کشف لپاره (۲۸ مئی ۵۱ جرړ ۳۰)
۱۹۵۲ م ۱۳۳۰ - ۳۱ .

صوفی عبدالحق بیتاب د عبد الاحد
عطار زوی ته چی په ۱۳۰۶ ق د کابل
په قصاب کوچه کی زیږیدلی و .
د ملک الشعراء لقب ورکړ سو (۱۸ دلو
۳۰ ش) .

سید صدیق گوهری د مزار شریف
د سید عثمان زوی شاعر او خطاط او
نقشبندی صوفی ۶۸ کلن په مدينه
کی وفات او په جنت البقیع کی ښخ
سو، (۳۰ ش) .

د افغانستان د پښې تولیدات چی
پخوا شپږ زره ټنه وو، اوس ۱۳ زره
ټنه ته ورسیده .

د ۱۳۳۰ ش کال واردات او مصارف
۳۸۸ ملیونه افغانی وی .

په ۱۳۳۰ ش کال په ۳۹۷ نارینه
مکتبو او ۱۱ د ښځو مکتبو کی
۹۳،۳۶۷ متعلمان او ۵۳۷۱ متعلقات
او ۲۸۷۸ معلمان او ۲۵۰ معلمات وو .

د ۱۳۳۰ کال تر پایه د افغانستان
د قهره قلی صادرات ۶۶۳ ، ۹۲۱

د پښې صادرات ۵۰۰ ټنه شو روی
اتحاد ته - ۱۵۰۰ ټنه هند ته - ۱۰۰۰
ټنه جرمني ته .

۱۳۳۱ ش

۱۹۵۲ م ۱۳۷۳ ق

افغانستان د اتحاد شوروی هغه
نوبه رد کړه، چی گوندی د ملل متحده
د تخنیکي امداد متخصصان د شوروی
سرحدونه نژدی کوم فعالیتونه کوی
(۲۳ ستمبر ۵۲ میزان ۳۱) .

۱۹۵۳ م ۱۳۳۱ ش ۱۳۷۳ ق

امریکا د غنمو رانیولو لپاره یونیم
ملیون ډالره پور افغانستان ته ورکی
(۸ جنوری ۵۳ جدی ۳۱) .

د هند سره هوايي موا فقت نامه
وسوه (۶ دلو ۳۱ ش) .

سلطان احمد خان خارجه وزیر
مقرر سو، او علی محمد خان یوازی
د صادرات معاون پاته سو (۱۸ مارچ
۵۳ حوت ۳۱) .

د ۱۳۳۱ ش کال دولتي واردات
۵۴۶ ملیونه مصارف ۵۳۵ ملیونه
افغانی کسر ۹ ملیونه افغانی

په ۱۳۳۲ ش کال د نارینه وو
ښوونځي ۵۲۸ د ښځو ښوونځي ۱۷
وو، چی په دغو کی ۶۲۲، ۹۹ تنه
هډکن او ۲۶۳، ۶ نجونې وی، معلمان
۳۰۶۴ تنه و ښځي ښوونکي یی ۲۸۷

تنی وی .

۱۳۳۲ ش

(۱۹۵۳ م ۱۳۷۴ ق)

سر دار شاه محمود خان دناروغی په سبب له صدر ته استعفا وکړه او ښاغلی محمد داؤد ته دکابینې جوړولو فرمان صادر سو (۶ ستمبر ۵۳ سنبله ۳۲) ښاغلی محمد داؤد خپله کابینه داسې اعلان کړه:

عالي محمد دصداورت عظمی معاون- محمد عارف ددفاع وزیر- سر دار محمد نعیم خارجه وزیر- عبد الملك دمالیه وزیر کفیل- عبد الحکیم د فواید عامه وزیر- عبدالمجید د معارف وزیر- غلام فاروق صحیه وزیر- محمد یوسف دکانو وزیر- شمس الدین مجروح دقبایلو مستقل رئیس- میر محمد یوسف دزراعت مستقل رئیس- صلاح الدین سلجوقی دمطبوعاتو مستقل رئیس.

سر دار محمد هاشم خان چی له ۱۹۲۹ څخه تر ۱۹۴۶ م پوری صدراعظم و، په کابل کی وفات سو (۲۶ اکتوبر ۵۳ - ۳ عقرب ۳۲) د امریکا دصا دراتو- وار داتو بانک

اتلس نیم ملیونه ډالره دهلمند د سیمې د انکشاف لپاره پور افغانستان ته ورکړی. (نومبر ۵۳ قوس ۳۲)

ښا غلی محمد داؤد صدراعظم، پاکستان ته د امریکا عسکری امداد، دافغانستان دروغی اود ساتنې لپاره خطر ناک وگاڼه (۳۰ دسمبر ۵۳ جدی ۳۲)

دهلمند پر رود دکجکی لوی ډم جوړ سو (۵۳ م ۳۲ ش ۷۳ ق) نظرفیت ئی ۶،۳۰۰،۰۰۰ جریب مکعب.

لوړتیا ۱۰۰ متره. پنبه والی: لوړ ۱۰ متره، کښته ۲۰ متره.

د ډم نس: ۶۰،۰۰۰ جریبه. د اوبو اوږد والی ۵۸ کیلو متره. تر اوبولاندی مخکی: ۵۵۰،۰۰۰ ایکړه.

میرزا میر آقا حسیني هروی خطاط دمیر محمد کاظم زوی په هرات کی وفات سو. (۲۲ سرطان ۳۲)

دپل خمری کار خانی ۱۵۵ زرو دوکو نوی ماشینونه پر کار سوه.

د گل بهار د او دلو کارخانه د ۱۸۰۰ دستگاه هونه او ۶۰ زره دوکه لری.

او د کاله ۵۸۵۰ ټنه سپڼسی وریشی بشپړه سوه (اپریل ۵۳ حمل ۳۲).

۱۳۳۳ ش

۱۹۵۴ م ۱۳۷۴ ق

افغانستان د آسیا لپاره د متحدو ملتو د اقتصادي کمسیون غړی سو. (۲۰ اپریل ۵۴ ثور ۳۳).

هاشم شایق دمحمد یعقوب بخاری زوی دبخارا پخوانی سفیر په کابل

کی وفات او ښځ سو (چهار شنبه ۱۵ ستمبر ۱۹۵۴ م سنبله ۳۳).

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر کراچی ته ولاړ، چی د افغانستان او پاکستان پر روابطو خبری وکی (۱۷ ستمبر ۵۴ م سنبله ۳۳).

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر په یوې هفتی رسمی میلمستیا سعودی

عرب ته ورسیدی (۲۸ اکتوبر ۵۴ ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر

اعلان و کی چی د پښتو نستان مسئله د سیمې نیولو خبره نده، بلکه

غواړو چی د هغه ځای پښتنو ته موقع ورکړسی، چی خپل خواهشونه

ښکاره کړای سی (۷ نو مبر ۵۴ عقرب ۳۳).

د افغانستان او یوگوسلاویا د مودت معاهده (۳۰ دسمبر ۵۴ م ۸ جدی ۳۳ ش).

د ۸۰۶۷۸۸ نارینه ښوونکی ۳۴۷۵ - ښځی ښوونکی ۲۶۸ -

۱۹۵۵ م ۱۳۳۳ ش ۱۳۷۵ ق

دمخنی صدراعظم سردار شاه محمود غازی دپاکستان دصدراعظم سره ولیدل (۱۴ جنوری ۵۵ جدی ۳۳)

افغانستان اودچین دخلکو جمهوریت خپل سیاسي روابطو دلویو سفارتو په ټکانه ومنل (۱۹ جنوری ۵۵ جدی ۳۳).

دمشرانو په جرگه کی دافغانستان دعسکری تقریت تصویب ومنل سو (۲۵ جنوری ۵۵ جدی ۳۳)

دافغانستان ددایرة المعارف ټولنی یو ټوک دافغانستان په نامه خپور کی چی ۵۵۰۰۰ معلومات لری.

له چکو سلواکیا څخه یوه د سمټو کارخانه رانیوله سوه (۱۵ فبروری ۵۵ دلو ۳۳).

جاپان دقندوز دچینی جوړولو په کارخانه کی دسر مایی ورکولو موافقه وکړه (۲۵ بروری ۵۵ دلو ۳۳).

د ۱۳۳۳ ش کال دولتی وادات ۱۴۴۱ ملیونه اومصارف ۱۱۴۱ ملیونه

او سپما ۳۲۷ ملیونه افغانی وی. د ۱۳۳۳ ش کال پوهنشمیر.

(۷۷۰) دنرو ښوونځی - ۲۱ دنجونو ښوونځی - نارینه زده کوونکی

۲۷۰ ۱۰۶ - نجونی زده کوونکی مودت معاهده (۳۰ دسمبر ۵۴ م ۸ جدی ۳۳ ش).

د ۸۰۶۷۸۸ نارینه ښوونکی ۳۴۷۵ - ښځی ښوونکی ۲۶۸ -

۱۳۳۴ ش

۱۹۵۵ م ۱۳۷۵ ق

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم پاکستان ته اخطار ورکړی چې په غربي پاکستان کې د پښتو نستان د سیمو کېول ناوړې نتیجې لري .

(۲۹ مارچ ۵۵ م ۸ حمل ۳۴) .

په کابل کې مظاهره کوونکو

د پاکستان د سفارت او د سفیر د

ټاټوبي سره مظاهره وکړه .

(۳۰ مارچ ۵۵ م ۹ حمل ۳۴) .

په قندهار کې د پاکستان د

قونسل خانې سره مظاهري و سوي

(۳۱ مارچ ۵۵ م ۱۰ حمل ۳۴) .

په پېښور کې پر افغان قونسل

خانه باندې حمله وسوه (۱ اپریل

۵۵ حمل ۳۴) .

په جلال آباد کې د پاکستان د

قونسل خانې سره مظاهري وسوي

(۱ اپریل ۱۹۵۵ حمل ۳۴) .

انگریز - ترکی - امریکا په کابل

کې د پاکستان د سفارت سره پر

مظاهرو تشویش ښکاره کړی

(۴ - اپریل ۵۵ حمل ۳۴)

پاکستان د افغانستان د حکومت

جواب و نه مانه، او ددپلوما تانو

کورنۍ ئې له کابل وایستی په

جلال آباد کې خپله قونسلگری

وتړله (۱۲ اپریل ۵۵ حمل ۳۴) .

وزیر خارجه ښاغلی محمد نعیم

د بندونګ کنفرانس ته ولاړ (۱۸

اپریل ۵۵ حمل ۳۴)

د افغانستان اوانډونیزیا دمودت

تړون لاس لیک سو . (۲۴ اپریل

۵۵ ثور ۳۴) .

جمال عبدالناصر د مصر لوی

مشر په رسمی میلستیا کابل ته

راغی . (۲۹ اپریل ۵۵ ثور ۳۴) .

افغانستان موافقه وکړه که په

پېښور کې د افغانی بیرق دسپکاوی

تلافی و سي . نو به په کابل کې د

پاکستان دبیرق دسپکاوی تلافی

وسی ، او د سفارت د تلفاتوعوض

به ورکړه سي . (۲۹ اپریل ۵۵ ثور

۳۴) .

افغانستان پاکستان د هغواموالو

دناوان مسوول و گانه، کوم چی

د پېښور یا کوټې له لاری راځي .

(۱۴ می ۵۵ ثور ۳۴) .

پاکستان خپلی قونسل خانې په

افغانستان کې وتړلې او خواهش

ئې وکړی ، چی افغانستان دی هم

خپلی قونسل خانې په پاکستان کې

بندی کې (اپریل ۵۵ ثور ۳۴) .

په افغانستان کې د عسکرو د

تیار سۍ امر صادر سو (۱۴ می

۵۵ ثور ۳۴) .

افغانستان او پاکستان دسعودی

عرب بو گاش (منځگړی) و منله

(۱۳ می ۵۵ ثور ۳۴) .

د شوروی اتحاد سره د پنځو

کالو موافقه وسوه ، چی دواړه

مملکتونه دی خپل اموال دواړه یا

ترانزیت په ډول د یوه بل په مملکت

کې وړې راوړي .

(۲۱ جون ۵۵ جوزا ۳۴) .

د افغانستان او شوروی د ترانزیت

موافقه نهمه ۸ مادی په ماسکو کې

امضا سوه (۲۸ جون ۵۵ سرطان

۳۰۰

د سعودی عرب منځگړی د خپل

تجویز ناکامی اعلان کړه (۲۸ جون

۵۵ سرطان ۳۴) .

د چین د خلکو د حکومت لوی

سفیر تین - کوو - یوخیله اعتماد

نامه په کابل کې وړاند ی کړه (۵

جولایي ۵۵ سرطان ۳۴) .

افغانستان د بین المللی بانک

غړی سو (۱۴ جولایي ۵۵ سرطان

په افغانستان کې دتیا سۍ او

اضطرار حالت ختم سو (۲۸ جولای

۵۵ م اسد ۳۴) .

دافغانستان او شوروی د پستی

اتحاد موافقه (۱۴ اگست ۵۵ م

اسد ۳۴) .

هندوستان د کوټا طیار ی

افغانستان ته را واردوی (۱۷ اگست

۵۵ است ۳۴) .

دافغانستان خارجه وزیر اودپاکستان

لوی سفیر د مخالفانه انګروزو (پرو

پاګند) دبنډولو موافقه وکړه - (۹

سپتمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

د پاکستان پر لوی سفارت دهغه

دولت بیرق بیرته په کابل کی

ورپول سو (۱۳ سپتمبر ۵۵ سنبله

۳۴) .

د جلال آباد د پاکستان پرقونسل

ګری دهغه دولت بیرق بیرته جګ

سو (۱۴ سپتمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

دپېښور د افغان پرقو نسلګری

بیا د افغانستان بیرق و درول سو

(۱۵ سپتمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

افغانستان په پاکستان کې دیوه

بونټ دجوړو لوی سره مخالفت وکړی

خو پاکستان ونه مانه .

(۱۱ اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .

افغانستان خپل لوی سفیر له

کراچی څخه راوغوښت او سیاسی

روابط ئې ورسره پری کړه (۱۷

اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .

پاکستان هم خپل لوی سفیر

له کابل وغوښت (۱۸ اکتوبر ۵۵

میزان ۳۴) .

افغانستان پر پاکستان پروتسټ

وکړی چېولی دافغانستان ترانزیت

مالو ته زیات اړیکې اچوی (۸ نومبر

۵۵ عقرب ۳۴) .

په کابل کې لویه جرګه جوړه

سوه چی پس له پنځو ورځو خبروې

دپښتونستان دخلکو څخه رای

اخیستنه وغوښته چی خپل مقر رات

پخپله فیصله کړي . جرګې وغوښتل چی

حکومت باید د پاکستان

سره د قوت تعادل چی د امریکا

وسله ئې اخیستی ده و ساتي . او

پښتونستان د پاکستان یو ټوکونه

پېژني (۲۰ نومبر ۵۵ عقرب ۳۴) .

فاطمه د ښځو د مکتب لومړی معلمه

او شاعره په کابل کې وفات سوه

جمعه ۱۱ عقرب ۳۴ ش (ولادت ئې

په بالاحصار کې ۱۲۸۸ ق) .

د دفاع وزیر محمد عارف استعفا

وکړه (۶ دسپتمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

دشوروی دولت لمارشال ورشیلوف

کابل ته راغی (۱۸ دسمبر ۵۵ قوس

داتحاد شوروی مشر و زیږ

بلګانین او دکمو نسټ پارټۍ

سکرتر خرو شچیف په رسمی

میلستیا کابل ته راغلل (۱۵ - ۱۸

دسمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

२.५

٢٠٢

روزي لپاره افغانستان ته ورکي
(۳۰ جون ۵۷ سرطان ۳۶) .

د پاکستان سره هوايي موافقت
نامه وسوه (۱ سرطان ۳۶) .

عبدالملك وزير ماليه معزول او
بندي سو (۷ جولای ۵۷ م اسد
۳۶) .

يوه پټه ناکامه د اغتشاش
اچولو دسيسه کشف سوه او عاملين
يې ونيول سوه (۱۱ جولای ۵۷ م
اسد ۳۶) .

د افغانستان پادشاه د شوروي
اتحاد مملکت ته رسمي سفر وکي
(۱۷ - ۳۱ جولای ۵۷ سرطان ۳۶)
او په رسمي گډه اعلاميه کي وويل
سوه : چي اتحاد شوروي به د
افغانستانه سره د تيلو په تلابني کي
کومک وکي - او هم به د سرحدي
شخړو لپاره يو خاص کميسيون
وتاکي - او هم به د مشترکو اوبو
د استعمال لپاره يوه موافقه سره
وکي .

د افغانستان او چين د خلکو د
جموريت تجارتي قرار داند (۲۸
جولای ۵۷ م اسد ۳۶) .

په پاریس کي د افغانستان لوی
سفیر غلام محمد شیرزاد د تجارت وزیر
سو (۱۰ دگست ۵۷ م اسد ۳۶)

ښاغلي محمد نعيم وزير خارجه
وويل ، چي د وسلې رانيولو د
موافقت نامې سره سم چي په
۱۹۵۶ کال د شوروي اتحاد سره
امضا سوي وه ، د ۲۵ ميليونو ډالرو

۱۳۳۶ ش
(۱۹۵۷ م ۱۲۷۷ ق)

د امريکا د ميانه شرق خاص
لوی سفیر جيمز ريچارډ کابل ته
راغي او يوه مشترکه اعلاميه خپره
سوه چي افغانستان د ايزنهاور
اقتصادي پروگرام د منځني شرق
لپاره په خوښي مني (۳۱ مارچ
اپريل ۵۷ حمل ۳۶) .

ښاغلي محمد داود صدر اعظم
ترکيې او چکوسلواکيا او بولینډ
او استريا او مصر ته ولاړ (۱۴
اپريل تر ۱۹ مني ۵۷ حمل - ثور
۳۶) .

ښاغلي محمد نعيم خارجه وزير
ترکيې او پاکستان ته ولاړ (۱۴ -
۲۹ اپريل ۵۷ حمل ۳۶) .

له چکوسلواکيا سره د امداد د
زياتوب موافقه وسوه (۲۷ اپريل
۵۷ حمل ۳۶) .

د پاکستان صدر اعظم سهروردی
کابل ته راغي ، دواړو مملکتو
د سياسي روابطو د بياننې لولو
موافقه سره وکړه ، د ۱۹۵۵ په
اکتوبر کي سياسي روابط سره
شليدلي وو (۸ - ۱۱ جون ۷۵
جوزا ۳۶) .

افغانستان د اتوميک انرجي
د بين المللي اختيار اصول ومنل
(۱۵ جون ۵۷ جوزا ۳۶) .

اتازونی ... ، ۷۵۰ ، ۵ ډالره
پور د هلمند د سيمي لپاره او
۲۸۶۰ ، ۰۰۰ ډالرو او د پر سونل

له شوروي اتحاد او چکوسلواکيا
شخه لومړي جوړه وسله راورسيده
(۲۷ ستمبر ۵۶ میزان ۳۵) .

ښاغلي محمد داود صدر اعظم شوروي
اتحاد ته ولاړ (۱۷ - ۳۰ ستمبر ۵۶
میزان ۳۵) .

يورلس جيت طياري د شوروي
اتحاد له خوا د افغان هوايي قواو ته
ورسيدي (۲۸ اکتوبر ۶۶ عقرب ۳۴) .

د افغانستان حکومت دملل متحد
توجه را وگرزوله چي داسرا ئيل
برتانيا - فرانس حمله پر کانال
سوييز با ندي د ملل متحد
دمشور مخالفت دی (۵ نومبر ۵۶ م
۱۶ عقرب ۳۵) .

د افغانستان او برما د مودت تړون
(۸ نومبر ۵۶ م ۱۶ عقرب ۳۵ ش) .

جنرال محمد عمر په هند کي
د افغانستان لوی سفير سو (۱۰ نومبر
۱۹۵۶ عقرب ۳۵) .

افغانستان د سوييز کانال لپاره
دملل متحده په پوليسي قواوو کي
خپله برخه وړاندې کول ومنله .
(۱۶ نومبر ۵۶ عقرب ۳۵) .

ښاغلي محمد داود صدر اعظم په
کراچي کي د پاکستان له مشرانو
سره پر پښتو نستان باندې خبري
وکړي . (۲ دسمبر ۵۶ قوس ۳۵) .

۱۹۵۷ م ۱۳۳۵ ش ۱۳۷۷ ق
د اتحاد شوروي سره تجارتي

وسلی راسیدلی دی (۳۱ اگست ۵۷
۷۵ سنبله ۳۶) .

ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم په
چین کی خپل سفر شروع کي (۲۲
اکتوبر ۵۷ عقرب ۳۶).

د افغانستان او اسپانیا د مؤدت
معاهده (۲۸ اکتوبر ۵۷ م ۵ عقرب
۳۶ ش) .

اندري گرو میکو د جماهير اتحاد
شوروی خارجه وزیر د افغانستان له
استاڅو سره په مسکو کی د نوی
سر حدی موافقت نامی په باب کی
خبري وکړي (۲۱ د سمبر ۵۷
قوس ۳۶) .

د سید قاسم رښتیا تالیف
(افغانستان در قرن ۱۹) په کابل
کی چاپ سو .

۱۹۵۸ م ۱۳۳۶ ش ۱۳۷۸ ق
شوروی اتحاد په افغانستان کی
د تیلو سروی ومنله (۸ جنوری ۵۸
۱۸ جدی ۳۶) .

ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
د اتحاد جماهير شوروی دپیشنهاد
نایید وکی، چی دویو مشرانو
کنفرانس دی جوړ سی . (۱۱
جنوری ۵۸ م ۲۱ جدی ۳۶) .

د افغانستان او شوروی اتحاد
د سر حداتو قرار داد (۵۱ مادی
په مسکو کی امضا سو (۱۸ جنوری
۵۸ م ۲۸ جدی ۳۶) .

د افغانستان پادشاه پاکستان
ته په رسمی میلستیا ولاړ . (۱ -

۵ فبروری ۵۸ دلو ۳۶) .
د ترکیی سره هوایی موافقت
نامه وسوه (۲۵ دلو ۳۶) .
دافغانستان پادشاه د (۲)
هفتو په رسمی میلستیا هند ته
ولاړ (۱۱ - ۲۶ فبروری ۵۸ حوت
۳۶) .
د ۱۳۳۶ ش کال دولتی واردات
۲۱۱۳ ملیونه افغانی او مصارف
همدونی و .

د ۱۳۳۶ کال پو هشمیر :
۸۵۰ د هلكانو مکتبونه - ۶۴ د
نجونو مکتبونه - ۹۵۸ ، ۱۲۸
هلكان - ۵۷۸ ، ۱۲ نجونی -
۳۷۶۵ معلمان - ۴۳۱ معلمات .

په ۱۳۳۶ کال د افغانستان
صادرات ۲۶۴۸ ملیونه او واردات
بی ۲۴۱۵ ملیونه افغانی وی .

۱۳۳۷ ش .
۱۹۵۸ م ۱۳۷۸ ق) .
د عربو د متحد جمهوریت (مصر)
سره کلتوری موافقت نامه امضاء
سوه (۳۰ مارچ ۵۸ حمل ۳۷) .

د افغانستان دملل متحده نماینده
په افغانستان کی دافینو دکړلو او
وړلو منع کول اعلان کړل (۶ مئی
۵۸ ثور ۳۷) .

د افغانستان او اتازونی کلتوری
موافقت نامه (۲۶ جون ۵۸ جوزا ۳۷)

دشوروی اتحاد سره دآمو له اوبو
خڅه دگټی اخیستو پروتو کول
(۲۶ جون ۵۸ جوزا ۳۷) .

ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
د اتازونی په سفر ولاړ (۳۰ جون ۵۸
جوزا ۳۷) .

اتازونی موافقه وکړه چی دافغانستان
سره له سپین بولدک تر کابل د لویي
لاری جوړ ولو کومک وکی ، اوه
پاکستان ته ۷۰۰۰ ، ۷۰۸ ، ۷ دالر
ورکي، چی دحمل ونقل لاری د
(افغانستان خواته سمسو کړي ۳۰ جون
۵۸ جوزا ۳۷) .

دمځکنی لاری خڅه دپاکستان سره
د مال راوړلو موافقه (۱۷ جولایي ۵۸
سرطان ۳۷) .

دطیش سره هوایی موافقت نامه
(۲۰ سرطان ۳۷) .

افغانستان د عراق نوی حکومت
په رسمیت وپېژاند . (۲۶ جولایي
۵۸ سرطان ۳۷) .

دچکوسلواکیا صدراعظم کابل ته
راغي (۲-۵ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷
چکوسلواکیا ومنله چی په قندهار
کی دتلفون دمبادلی مرکز جوړکي .
(۱۱ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷) .

د افغانستان دمتحده ملتو نماینده
داخبره ردکړه، چی گوندی افغانستان
دایران- ترکیی او پاکستانه سره
یوکنفیه راسیون جوړوی (۱-اکتوبر
۵۸ میزان ۳۷) .

د هالیند سره هوایی موافقت نامه
(۲۴ میزان ۳۷) .
مارشال ورو شیلو ف د اتحاد

جماهير شوروی مشر افغانستان ته
راغي (۱-۵ اکتوبر ۵۸ میزان ۳۷)
دافغانستان تجا رتی اود حمل
ونقل قرار دادونه دچکوسلواکیا او
پولیند سره نوی سوه (۷ نومبر ۵۸
عقرب ۳۷) .

دخارجی سر مایه گذاری قانون
نشر سو (۱۸ نومبر ۵۸ عقرب ۳۷)

۲ افغانیگی او پنځه افغانیگی سکی
چالوسولی (۷ دسمبر ۵۸ قوس ۳۷)
۱۹۵۹ م ۱۳۳۷ ش ۱۳۷۹ ق

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
دشوروی اتحاد په سفر ولاړ (۱-۶
جنوری ۵۹ جدی ۳۷) .

د اتازونی پنځوس زره ټنه غنم
افغانستان ته راولیږل (۱۲ جنوری
۵۹ جدی ۳۷) .

هنری بايرو په کابل کی د اتازونی
لوی سفیر سو (۲۰ جنوری ۵۹
جدی ۳۷) .

د افغانستان او شوروی اتحاد
دراویو تیلفونی ارتباط موافقت نامه
۱۳ مادی وسوه (۴ فبروری ۵۹ م
ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
هندوستان ته ولاړ (۵-۱۳ فبروری
۵۹ دلو ۳۷)

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د
بغداد پکت، د بین المللی تشویش
سبب وگانه (۹ مارچ ۵۹ حوت ۳۷)

۱۳۳۸ ش

۱۹۵۹ م ۱۳۷۹ ق

د متحدو ملتو سکوتر جنرال ډاک
همرشولې کابل ته راغی (۲۲-۲۴)

مارچ ۵۹ حمل ۳۸ .
داموالو دمبادلی پروتوکول د اتحاد
شور وی سره (۲۳ اپریل ۵۹
نور ۳۸) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم اتحاد
جماهير شوروی ته ولاړ (۱۸-۲۲
مئی ۵۹ نور ۳۸) .

د شوروی اتحاد سره د قندهار
هرات- کشکد ۷۵۰ کیلومترولوی
لاری د جوړولو موافقت نامه وسوه
(۲۸ مئی ۵۹ جوزا ۳۸) .

د افغانستان او شوروی اتحاد د
اقتصادی همکارۍ د توسعی موافقت
نامه اود هرات- قندهار دلاری پخول
۷۵۰ کیلو متره (۲۸ مئی ۵۹
جوزا ۳۸) .

د افغانستان او شوروی اتحاد
موافقت نامه د دروېلو جوړولو لپاره

په بهسود - کامه اسمار کی
توله اوه مادی (۱۸ جولای ۵۹
سرطان ۳۸) .

د افغانستان یوه عسکری ډله
ترکیبی اود عربو متحد جمهوریت
(مصر) ته ولاړه (۱۵ جولای ۵۹
سرطان ۳۸)

د جلال آباد د کانال او بریښناو
اوبولو پروتوکول مادی له شوروی

اتحاد سره (۲۳) اگست ۳۱۵۹
اسد ۳۸) په دی پروژه کی د درونتی
د بند ارتفاع ۲۲ متره او دا وېو
بهدنگ ټی په یوه ثانیه کی ۱۳۰
مکعب متره اود بریښنا اندازه ټی
یوولس زره کیلوواته ده. د کانال
اوږدوالی ۷۰ کیلومتره دی، چی گړده
۱۲۹ زره جریبه مخکه او بوی، اوهر
جریب په لس زره افغانۍ (۲۰۰
ډالره) تما میری . پول مصارف ټی
۳۶۶ ملیونه مساوی ۱۸ ملیو نه
ډالره دی او عایدات ټی دکاله ۲۱۴
ملیونه افغانۍ تخمین سوی وو .

د ننګرهار د اوبو لود پروژې
لپاره اتحاد جماهير شوروی نور
امداد ومانه (۲۳ اگست ۵۹ سنبله
۳۸) د ښځو دلخ مخی اعلان وسو
اود استقلال په جشن کی په لڅمخ
راو وتی. «۳۱ اگست ۵۹ سنبله
۳۸» جواهر لال نهرو د هندوستان
صدراعظم افغانستان ته راغی، او
دده په میلمستیا کی افغانۍ ښځو
په لڅمخ گپون وکی. «۱۴ ستمبر ۵۹
سنبله ۳۸» .

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
د چین په سفر ولاړ (۵ ستمبر ۵۹
سنبله ۳۸)

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
واشنگتون ته ولاړ، اود پاکستان
دایوب خان دنوی حکومت له نماینده
سره ټی لومړی لید نه وکړه (۱۱
اکتوبر ۵۹ عقرب ۳۸) .

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
یوگو سلا ویاته ولاړ (۲۰-۲۸

اکتوبر ۵۹ عقرب ۳۸) .

دافغان اوسو یت ددو ستی ټولنه
تأسیس سوه (۲۸ اکتوبر ۵۹ عقرب
۳۸) .

د افغانستان او ترکیی کلتوری
موافقت نامه «۷ نومبر ۵۹ عقرب
۳۸» .

دامو دریا گڼه سروی داتحاد
شوروی او افغانستان له خوا شروع
سوه چی د بریښنا او اوبو لو لپاره
ډمپر جوړ کی. (۱۱ دسمبر ۵۹ قوس
۳۸) .

داتا زونی د جمهور رمشر ایزنهاور
شپږ ساعته په کابل کی تیر کړه او
افغانستان ته ټی د اقتصادی مرستی
داوړ دولو ډاډ ورکی .

(۹ دسمبر ۵۹ قوس ۳۸)

په قندهار کی دیوه مرتجعا نه حرکت
کښینول دپو لیسو او عسکرو په
وسیله (۲۱ سمبر ۵۹ جدی ۳۸) .

الله بخش یو سفی د پښتنو
تاریخ (تاریخ آزاد پتهان) دوه توكه
په اردو وکینس «کراچی چاپ ۵۹م»
د ۱۳۳۷ شې کال عایدات اومصارف
۲۱۱۳ ملیو نه افغانۍ و .

د ۱۳۳۷ کال پوهنشمیر ۸۶۳ د
هلکانو ښوونځی - ۴۰ دنجو نو
ښوونځی - ۱۴۰، ۹۷۸ هلکان ۱۴۰۳۶
نجونۍ - ۳۸۹۷ نارینه ښوونکی -
۴۶۱ ښځی ښوونکی .

په ۱۳۳۷ کال د افغانستان صادرات
۲۰۸۸ ملیونه او وار دات ټی ۳۲۷۴
ملیونه افغانۍ و .

د ټول افغانستان د میو ی صادرات
خارج ته (۱۴۴،۵۰۲۵۴۰) افغانۍ
و .

(انیس ۷ جون ۱۹۵۹)

۱۹۶۰ م ۱۳۳۸ ش ۱۳۸۰ ق

دافغانستان اویو گو سلا ویاد
تجارتی او اقتصادی او تخنیکي
همکاری قرار داد «۶ جنوری ۶۰ جدی
۳۸» .

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
پاکستان ته ولاړ (۱۰ جنوری ۶۰
جدی ۳۸) .

افغانستان د شوروی اتحاد سره
د کابل پرورد اوبو لو او بریښنا
د پروژې موافقت وکی (۱۹ جنوری
۶ جدی ۳۸) .

سپه سالار شاه محمود خان غازی
دمخنی صدراعظم اویاکلن وفات
سو. (۳ جدی شپه ۳۸) .

دیوگوسلاویا سره هوایی موافقت
نامه «۱۶ جدی ۳۸» .

د غربی آلمان سره هوایی موافقت
نامه وسوه (۲۰ جدی ۳۸) .

د اتحاد شوروی صدراعظم
خرو شچیف کابل ته راغی، دسویت
دکومک پروژې ټی وکتلی، د کلتوری
همکاری قرار داد ټی امضا کی، او
افغانستان ته ټی د پښتو نستان په
شخړه کی د تایید وعده ورکړه (۲ -
۵ مارچ حوت ۳۸) .

د افغانستان او اتحاد شوروی
فرهنگی موافقت پانه په پښتو ۶ مادو

(۲۶ اگست ۶۰ م ۴ سنبله ۳۹ ش)
تجارتی اوډ اداینی موافقت نامه
هم تجدید سوه (۲ ستمبر ۶۰ سنبله

(۳۹)
د شوروی اتحاد د تیلو د پلټنې ډلې
په شمالي افغا نستان کې د پټرولو
او طبیعي گاز د پانگو د پیدا کو لو
اعلان وکړ (۱۵ جولای ۶۰ م
(۳۹ س)

د یو لینډ صد راعظم کابل ته راغی
او د تخنیکي همکارۍ قرار داد
وسو (۱۹ ستمبر ۶۰ سنبله ۳۹)

کابل راډیو داخبره رد کړه چی
گوندی افغا نستان د پاکستان پر
سر حداتو باندی خپل عسکر زیات
کړی دی (۲۶ ستمبر ۶۰ میزان
(۳۹)

د آلمان د فیدرالی حکومت د اقتصاد
وزیر لود ونگ ار هارد کابل ته
را غی (۳ اکتوبر ۶۰ میزان ۳۹)
د افغا نستان پاچا د عربو متحد

جمهوریت (مصر) ته ولاړ (۲۲-
۳۱ اکتوبر ۶۰ عقرب ۳۹) او په
(۳۱ اکتوبر ۶۰ عقرب ۳۹) یوگو
سلاویا ته ور سیدی.

خارجہ وزارت پر پاکستان
پروټسټ وکړ چی ولی پاکستانی
عسکرو پر تومن خیلو باندی حمله
کړیده (۳۰ نومبر ۶۰ قوس ۳۹)

د ایران صد راعظم کابل ته راغی
او تجارتی او تړا نزیتی قرار داد
ور سره امضا سو (۳ دسمبر ۶۰
قوس ۳۹)

د جنگلک دمور د ترمیم کار خانه
افتتاح سوه (۲ جولای ۶۰ م اسد
(۳۹)

د شوروی اتحاد د تیلو د پلټنې ډلې
په شمالي افغا نستان کې د پټرولو
او طبیعي گاز د پانگو د پیدا کو لو
اعلان وکړ (۱۵ جولای ۶۰ م
(۳۹ س)

چکو سلوا کیا دیو ملیونو ډالرو
تخنیکي مرسته ومنله (۴ اگست
۶۰ سنبله ۳۹)

د افغا نستان او سویلن سیا سی
روابط د لوی سفارت په ټکانه لوړ
کړل سوه (۸ اگست ۶۰ سنبله ۳۹)
د شوروی اتحاد سره د دوو کالو
د حمل و نقل قرار داد (۱۰ اگست
۶۰ سنبله ۳۹)

دوو پاکستانیو طیارو د افغا نستان
پر فضا د قند هار پر سیمه تجاوز
وکړ (۱۳ اگست) پاکستان وویل
چی دا سوه ده ، نو طیارې او پیلوټان
ئی بیرته پاکستان ته ستا نه سول
(۱۷ ستمبر ۶۰ میزان ۳۹)

د درونتی کانال د اتحاد شوروی
په مرسته جوړ او افتتاح سو (۱۸
اگست ۶۰ سنبله ۳۹)

د چین د خلکو د جمهوریت خارجہ
وزیر چین- یی افغا نستان ته راغی
(۲۱-۲۶ اگست ۶۰ سنبله ۳۹) .

د افغا نستان او چین د مودت او
عدم تعر ض معاهده امضا سوه

(۳ اپریل ۶۰ حمل ۳۹)
اعلی حضرت امان الله خان غازی
د سویت زړلیند په زوریخ کې ۶۸ کلن
وفات سو (دوشنبه ۲۵ اپریل ۶۰ م
۵ ثور ۳۹)

په شنبی ۷ مئی ۶۰ م مازد یگر
۴ بجی په جلال آباد کې د خپل پلار
امیر حبیب الله د خنګه ښخ سو .

(ولادت ئی د یغان د دره زرگر د
حاجی اسد خان په کور کی ه
دی قعده پنجشنبه ۱۳۰۹ ق)

دیوگو سلاویا خارجہ وزیر کابل
ته راغی (۲۷ اپریل ۶۰ ثور ۳۹)
چکن ناټه د همامی جی په کابل کې د
هندلوی سفیر سو (۶ مئی ۶۰ ثور
۳۹)

ښاغلی محمد داؤد صدرا عظم چی
مسکو ته د علاج لپاره تللی و، د اتحاد
شوروی د صدرا عظم خرو شچیف
سره ئی ولیدل (۱۳ می ۶۰ ثور ۳۹)
د افغا نستان خارجہ وزیر پاکستان
او اتازونی ته پرو ټسټ ور کړ چی
ولی داتا زونی (یو-۲) طیارې
د افغا نستان پر خاورو تجاوز کړی
دی (۱۸ مئی ۶۰ ثور ۳۹)

د قزل کلا د بندر د فنی معا ونت
پروټو کول د افغا نستان او شوروی
اتحاد ترمنځ ه مادی امضا سو (۲۵
مئی ۶۰ جوزا ۳۹)

د افغا نستان او ایران ترمنځ د حمل
ونقل موافقت نامه امضا سوه (۲۶
جون ۶۰ جوزا ۳۹)

په کابل کې دور صدراعظم انولاس
لیک کړه . (۴ مارچ ۶۰ حوت ۳۸) .
پاکستان د پښتو نستان په شخصه
کې د اتحادی شوروی تایید د پاکستان
په داخلی چارو کې مدد خله وبلله
(۶ مارچ ۶۰ حوت ۳۸).

اتحا دشوروی پنځو سن زره ټنه
غله افغا نستان ته اهدا کړه «۶ مارچ
۶۰ حوت ۳۸»

ښاغلی محمد داؤد صدرا عظم
ووویل چی پاکستان په افغا نستا ن
کې د اصلاحاتو پر خلاف پرو یاګندو
کوی، خود افغانستان دولت غواړی
چی خلکو ته د حکومت د طرز د ټاکلو
اوډ سیاسی گوند ود جوړو لو حق
ورکړی (۷ مارچ ۶۰ حوت ۳۸)

ښاغلی محمد داؤد صدرا عظم
ایران ته ولاړ (۱۷ مرچ ۶۰ حوت
۳۸).

د ۱۳۳۸ ش کال دولتی واردات
و مصارف ۲۴۲۸ ملیونه افغانی وی
د ۱۳۳۸ ش کال پو هنشمیر :
۱۰۲۸ دنرو ښوونځی - ۶۵ دنجونو
ښوونځی - ۱۴۸،۲۹۵ هلکان
۱۷،۳۰۱ نجونی - ۴۱۵۶ ښوونکی
۵۴۱ ښځی ښوونکی.

په ۱۳۳۸ کال د افغانستان صادرات
۲۷۱۶ ملیونه او وار دات ئی ۳۶۴۹
ملیونه افغانی وی.

۱۳۳۹ ش
(۱۹۶۰ م ۱۳۸۰ ق)
د قند هار او هرات او کشک
د لوی لاری په جوړولو پیل وسو

د باختر اژانس د تاس اژانس
قرار داد سره وسمو (۱۹ دسمبر
۶ قوس ۳۹)
۱۹۶۱ م ۱۳۳۹ ش ۱۳۸۱ ق
د افغانستان او هند تجارت
د زیا توالی موافقت نامه امضا سوه
(۱۵ فبروری ۶۱ دلو ۳۹)
پر باجوړ باندي د پاکستان بمباري
(۱ مارچ ۶۱ حوت ۳۹)
د جاپان سره د تخنیکي امداد
موافقت نامه (۱۵ مارچ ۶۱ حوت
۳۹)
۱۳۳۹ ش کال دولتي واردات
او مصارف ۴۵۰۰ ملیونه افغانی
وی.
د ۱۳۳۹ م کال پو هشمیر :
۱۱۱۲ دهلکانو ښوونځی - ۱۲۶
دنجونو ښوونځی - ۹۳۳، ۱۷۰
هلکان ۶۴۱، ۲۲ نجونی - ۴۳۵۴
ښوونکی ۷۰۰ ښځی ښوونکي .
په ۱۳۳۹ کال د افغانستان صادرات
۲۲۴۴ ملیونه او واردات یی ۳۹۰۵
ملیونه افغانی وی .
۱۳۴۰ ش
۱۹۶۱ م ۱۳۸۱ ق
ښاغلی محمد داود صدرا عظم
پسله طبی عملیاتو له روم څخه مسکو
ته ولاړ، او هلته یی د خړو شجیف
سره مرکه وکړه، د پروا ودا روزنامی
ولیکل چی د پښتنو له وضعیت سره
شوروی اتحاد بی علاقې ندی .
(۵ اپریل ۶۱ حمل ۴۰)
د افغانستان او فیدرال جرمنی
کلتوری موافقت نامه امضا سوه
(۱۸ اپریل ۶۱ حمل ۴۰) .

د رادیو کابل په قول د افغانستان
د پادشاه او د پاکستان د صدرا یوب
خان د ملاقات امکان سته. (۲۰ جون
۶۱ سرطان ۴۰) .
پاکستان اعلان وکړ چی افغانی
پونده بیله پاسپورته او ویزی او
بین المللی صحی اجازه پاکستان
ته نسی را تلای (۲۲ جون ۶۱
سرطان ۴۰) .
پاکستان وویل : چی باید د
مشرانو تر سره لیدنی دمخه د
افغانستان او پاکستان تر منځ یوه
دوستانه فضا موجوده سی . (۲۳
جون ۶۱ سرطان ۴۰) .
د اتازونی سره د پنځو سوزرو
ټنو غلی راوپلو قرار داد (۲۳ جون
۶۱ سرطان ۴۰) .
ښاغلی محمد داود صدراعظم په
لندن کی د انگریز د خارجه وزیر
هوم او د ملکه الیزابت سره ولیدل
(۲۶ جون ۶۱) .
د باجوړ او کورم پر کلو باندي
د پاکستاني عسکرو حملی (جون
۶۱ سرطان ۴۰) .
ښاغلی محمد نعیم وزیر خارجه وویل
چی د پښتنو خو د مختاری غوښتنه
هغه یوازینی خبره ده چی د
افغانستان او پاکستان روابطی
سره خراب کړی دی ، او پر هغه
باندي باید خبری وسی .
دلته د پاکستان د تمامیت او
سیمي خبره نسته ، بلکه د پښتنو
په قبیلو کی د پاکستان جار حانه

(۲۲ آگست م ۱۰ اسد ۴۰).

پاکستان د افغانستان قونسلگری او تجارتی وکالتونه وټول ، اوټولی د ترانزیت اسانی ئی هم پر افغانستان بندي کړی (۲۳ اگست ۶۱ سنبله ۴۰) .

افغانستان د پاکستان د ۲۳ اگست د نوتی په جواب کی وویل چی د پاکستان دغه اقدام یو د دښمنی عمل بولی او د سیاسي روابطو سره پر یکل به ئی نتیجه را وخیژی . (۳۰ اگست ۶۱ سنبله ۴۰) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د نامنسلکو مملکتو د کنفرانس لپاره بلگرام ته ولاړ (۳۰ اگست ۶۱) .

پاکستان په یوه سپین کتاب کی پر افغانستان تورولگاوه چی د توسیع غوښتنی سیاست لری اود پاکستان د قونسلگریو د کارو مانع دی (۱) (۲ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) د افغانستان او پاکستان سر حدو نه وټرل سوه ، او دما لو ترانزیت هم بندسو . (۳ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) . افغانستان خپل سیاسي روابط د پاکستانه سره وشلوله . (۶ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

افغانستان هغه پیشنهاد ردکی چی برتانیای د پاکستان منافع په افغانستان کی وساتي (۷ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

دیروشلیم اسلامي کانگرس

خواهش وکړی چی افغانستان او پاکستان خپل اختلافونه سره حل کی (۱۲ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) . ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر جماهير اتحاد شوروی ته ولاړ . (۱۶-۲۰ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰)

افغانستان د پاکستان هغه ادعا تکذیب کړه ، چی د افغانستان اقتصادی محاصره پخپله د افغانستان له لاسه ده چی د پاکستان له لاری د خپلو تجارتی اموالو د تیرولو لپاره نور وسایل نه منی . مگر افغانستان وویل . پاکستان غواړی چی د قونسلگریو او تجارتی وکالتو په بندولو سره افغانستان په اقتصادی محاصره اخته کی . (۱۷ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

پاکستان . د ایران منځکړی یتوب د پښتونستان د شخړی د حل لپاره ومانه (۱۸ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) سعودي عربی حکومت به د افغانستان کی د پاکستان د منافعو ساتنه ومنله (۱۹ ستمبر ۶۱) . د عربو متحده جمهوریت ومنله چی د افغانستان منافع په پاکستان کی وساتي (۲۱ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

د افغانستان خارجه وزیر ښاغلی محمد نعیم وویل : چی افغانستان به تر هغه وخته خپل ترانزیتی مالونه د پاکستان له خوا رانورې خوچی د افغانستان قونسلگری او تجارتی

دفترونه هلته بیا خلاص نسی . (۲۷ ستمبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د پاکستان صدر ایوب خان د افغانستان د سیاسی او تجارتی ادارو بیا خلاصول نه ومنل ، ځکه چی دده په قول هغه اداری د تخریبی چارو لپاره استعمال کیدی . (۲۹ ستمبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د اتازونی رئیس جمهور کنیدی د افغانستان پاچا او صدر ایوب خان ته پیغامونه راوړل پرل چی هغه دولت به د افغانستان او پاکستان د سیاسی روابطو د بیا نښلونی لپاره خپل ښه مساعی ونه سپوی . (۴ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

راډیو کابل هغه خبر رد کی چی گوندی افغانی عسکرو د باجوړ پر د وو کلو حمله کړیده ، بلکه دایي وویل . چی هلته پاکستان بمباری کوی . (۹ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د شوروی اتحاد عسکری ډله د ۱۱ ورځو میلمستیا لپاره کابل ته راغله (۱۱ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) . د افغانستان سره د اتحاد شوروی د تخنیکي او اقتصادی همکاری موافقت نامه ۱۶ اکتوبر (۶۱) .

افغانستان د امریکا د متحدو ایالاتو د رئیس کنیدی له خوا دده د شخصی نماینده په ډول د لیونگ ستون مرچنټ ټاکنه ومنله ، چی

دی به خپل ښه مساعی د افغانستان او پاکستان د شخړی ډیر یکړی لپاره په کار واچوی . (۱۹ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د سویس سره هوایی موافقت نامه (۲۵ میزان ۴۰) .

د شوروی اتحاد د فواید عامه د وزیر معین کابل ته راغی چی هغه پروژي وگوري کومی چی د شوروی اتحاد په کومک جوړیږی . (۲۴ اکتوبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د رئیس جمهور کنیدی خاص نماینده لیونگ ستون مرچنټ د افغانستان او پاکستان ته راغی خو د پښتونستان د شخړی حل یی نه وموند ، او دایي ومنل چی خپل ښه مساعی به له دیپلو ماسی لاری جاری وساتي . (۲ - ۸ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د چکوسلواکیا سره تجارتی پروتوکول امضاسو ، چی د افغانستان ډیره میوه به رانیسی . (۵ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

افغانستان او پاکستان دواړو یو ډبل پر سرحداتو د عسکرو ټولولو شکوه وکړه ، (۱۲ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم وویل چی افغانستان به د خپلی بیطرفی پالیسی ساتی ، مگر پاکستان ته یی د لمسون اخطار ورکړی . (۱۴ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د افغانستان د اختلاف په پړیکه کې
منځگړی و کی ۱۲ جولای ۶۲ - سرطان
۴۱. د پولنیو سره د افغانستان هوایی
موافقت نامه (۶ سرطان ۴۱)
په کابل کې د اعلیحضرت تینو
محمد ظاهر شاه او محمد رضا پهلوی
او په راهو لپنهی کې د اعلیحضرت
محمد رضا پهلوی او جنرال ایوب
خان ابتدا ئی خبری وسوی، چي
څنگه دافغان - پاکستان اختلاف سره
حل کاندی. (۲۷ - ۳۱ جولائی ۶۲
سرطان ۴۱)
په کابل او تهران کې یوه مشترکه اعلامیه
خپره سوه چي اعلیحضرت محمدرضا
پهلوی به خپل ښه مساعی جاری و
ساتی، چي دافغان نستان او پاکستان
روابط سره ښه سی. (۱ اگست
۶۲ م اسد ۴۱)
جنرال ایوب خان د پاکستان رئیس
جمهور په کویه کې وویل: چي که
د پاکستان - افغانستان - ایران
ترمنځ یو کا نفیه ریشن جوړ سی،
سر به دوی دخارجی فشاره سره
مقابله وکړای سی. (۶ اگست ۶۲
اسد ۴۱)
دافغان نستان پاچا مو روی اتحاد
ته په سفر ولاړ (۶ - ۱۵ اگست ۶۲ م
اسد ۴۱)
د پاکستان جمهور رئیس ایوب خان
بیاد درو مملکتو د کا نفیه ریشن
خبره تکرار کړه او دانی و ویل:
چي ددغو درو هیوادو مشران دی په
تهران کې ژر سره وگوری. (۱۵
اگست ۶۲ م اسد ۴۱)

۱۳۴۱ ش
(۱۹۶۲ م ۱۳۸۲ ق)
د افغانستان او شوروی اتحاد
د کورجوړولو او دکابل ښار پراخولو
د همکاری موافقت نامه لس مادی
امضاسوه (۲۲ حمل ۴۱ ش ۱۱ اپریل
۶۲)
ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم دوهم
پنځه کلنی پلان اعلان کړ چي
۳۱۳۳ بلیونه افغانی مصرف لری. له
دغو څخه یوه دریمه برخه په کانسو
او صنایعو او یوه څلورمه په اوږو
لگولو او کرنی - او یوه څلورمه په
موصلاتو او لارو خرڅیږی (۱۴
اپریل ۶۲ حمل ۴۱)
له ایران سره د پنځو کالو
ترا نزیته موافقت نامه امضا سوه.
(۲۰ اپریل ۶۲ حمل ۴۱)
د پل خمزی دبر یښنا فا بر یکه
د شوروی په امداد افتتاح سوه (۶
مئی ۶۲ ثور ۴۱)
دافغان نستان او شوروی اتحاد
(۱۸) ملیونو روبلو او ۲۵ ر ۱۶
ملیونو دالرو دپور موافقت نامه د
سالنک د لاری جوړولو او د جلال آباد
د کانال دنورو چارو لپاره وسوه
(۱۷ مئی ۶۲ م ۲۷ ثور ۴۱)
پاکستان د ایران دپاد شاه هغه
پیشنهاد ومانه چي دافغان نستان سره
د پاکستان د اختلاف په پړیکه کې
منځگړی وکی. (۱ جولائی ۶۲ سرطان
۴۱)
افغان نستان د ایران دپاد شاه هغه
پیشنهاد ومانه، چي د پاکستان سره

یوه ضمیمه ترانزیتی موافقت نامه
د شوروی اتحاد سره امضاء سوه
چي د افغانستان ترانزیتی مالوته
نوری اسانی هم په هغه مملکت کې
وکړه سی. (۱۹ نو مبر ۶۱
عقرب ۴۰).
۱۹۶۲ م ۱۳۴۰ ش ۱۳۸۲ ق
د افغانستان نماینده په ملل متحده
کې وویل:
چي افغانستان د ښتونستان لپاره
د حقیقت پالونکی ډلی رااتلو ته تیار
دی، خو افغانستان به هغه وخت
داڅخه ملل متحده ته راوړی که د
مذاکری له لاری حل نسی. (۹ جنوری
۶۲ جدی ۴۰).
د افغانستان او شوروی اتحاد د
مصرف عامه د اجناسو ور کولو
موافقت نامه اته مادی امضا سوه
(۱۳ جنوری ۶۲ جدی ۴۰).
په پاکستان کې د ایران لوی سفیر
د پاکستان - ایران - افغانستان
فیډریشن پیشنهاد کړ. (۲۰ جنوری
۶۲ جدی ۴۰).
محمد انور بسمل د ناظر صفر خان
زوی ددري شاعر او صوفی په کابل
کې وفات سو (۳ جدی ۴۰).

په تهران کی دافغا نستان او
پا کستان د خارجہ وزیرانو مجوز
ملاقات دوخت نلرلو په سبب و
خند یدی. (۱۴ دسمبر ۶۲ قوس ۴۱)

(۱۲ ستمبر ۶۲ سنبله ۴۱)
ایرن غاووکی چي پرهلمند باندی
هم جوړولو له ایرانه اوبه گرزولی
او کښتونه ئی سوځلی دی. (۱۹
اکتوبر ۶۲ میزان ۴۱)

دافغا نستان دجرمنی ددیفه رال
جمهوریته سره د (۲۰۰) ملیو نو
مارکو دپور قرار داد امضا کی چي
دبرینسا دفابریکی اودزیم دوچولو
اودچینگ داوېو اود صنعتی چارو
لپاره گټه ځنی واخیستله سی.
(۲۴ اکتوبر ۶۲ سنبله ۴۱)

دپاکستان خارجہ وزیر وویل :
چي دافغانستان اوپاکستان دنماینده
گانو مجوزہ لیدنه داعلیحضرت
محمد رضا شاه پهلوی سره معطله
سوه ۱۲ اکتوبر ۶۲ سنبله ۴۱
دافغانستان یوی تجا رتی ډلی
دایران له مامورینو سره دافغانستان
دمالونو دوړو راوړو او په خر مشهر
اوهشپه کی دگداموالونورو مشکلاتو
دهیسته کولو خبری وکړی. (۱۰-
حوت ۴۱)

۳۰ نومبر ۶۲ قوس ۴۱)
ښاغلی محمد نعیم وزیر خارجہ ،
پاکستان دشخړو په اوبو ډولو وغانده
(۱۴ دسمبر ۶۲ قوس ۴۱)

د خواجه عبدالله انصاری طبقات
الصوفیه په ۷۳۸ مخه کی د عبدالحی
حبیبی د تعلیقاتو سره په کابل کی
چاپ سو (میزان ۱۳۴۱)

۱۹۶۳ م ۱۳۴۱ ش ۱۳۸۲ ق
جان ستيويس داتا زونی لوی
ښخړه باندی درئيس جمهورکنیدی
سفیر دافغا نستان او پا کستان پر
سره خبری وکړی. (۱۸ جنوری ۶۳
دنگرهار پوهنتون دطب اډېو هنځی
جدی ۴۱)
سو (۵ فروری ۶۳ دلو ۴۱)

په افتتاح سره په جلال آباد کی جوړ
اتا زونی ټول دمرستی مالونه
دایران له لاری افغا نستان ته وا
ستول (۱۲ فروری ۶۳ دلو ۴۱)
داتحاد جما هیر شو روی دمرستی
موافقه نامه دافغا نستان سره (۲۵
فروری ۶۳ دلو ۴۱)
ښا غلی محمد داؤد صدرا عظم
استعفا وکړه (۱۰ مارچ ۶۳ م ۱۹
حوت ۴۱)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library